

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 11:53:15)

Poštovane kolege poslanici počinjemo sa radom.

Otvaram **Treću sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini Skupštine Crne Gore 26 saziva.**

Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložio saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru u Kolegijumu predsjednika Skupštine.

Prije nego što pređemo na utvrđivanje dnevnog reda obavještavam vas da je poslanik Nedjeljko Rudović pristupio poslaničkom Klubu SNP - DEMOS.

Treba da usvojimo zapisnike sa Devete i Dvanaeste sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, sa sjednice Trećeg vanrednog zasijedanja u 2018. godini i sa Prve sjednice Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini.

Da li neko od poslanika ima primjedbi na neki od ovih zapisnika? Nema.

Saglasno Poslovniku Skupštine konstatujem da su usvojeni zapisnici sa Devete i Dvanaeste sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijeda u 2018. godini, sa sjednice Trećeg vanrednog zasijedanja u 2018. godini i sa Prve sjednice Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini.

Molim za pažnju.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda.

Predlog dnevnog reda imate u sazivu.

Da bismo utvrdili dnevni red dozvolite da vas obavijestim o predlozima za izmjenu predloženog dnevnog reda.

Poslanik Aleksandar Damjanović predložio je da se iz dnevnog reda izostavi Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom predloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

Poslanici Demokratskog fronta predložili su da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim i drugim praznicima.

Poslanik Raško Konjević predložio je da se na dnevni red stave Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.

Prelazimo na obrazloženje i izjašnjavanja o predlozima za izmjenu predloženog dnevnog reda.

Prvo predlog poslanika Aleksandra Damjanovića.

Da li poslanik Damjanović želi da obrazloži predlog? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (30.10.18 11:55:39)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Predložio sam da se iz dnevnog reda izostavi tačka Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom predloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 15 Zakona o Ustavnom sudu. Ta odredba se tiče produženja mandata Ustavnom sudu, nakon onog mandata kojim striktno predviđa Ustav Crne Gore. Ja sam zajedno sa kolegama Abazovićem, Vukićević, Rudović i Vučinić podnio 10. maja Inicijativu Ustavnom sudu odnosno Predlog za ocjenu ustavnosti i Ustavni sud je 5. juna 2018. godine dostavio Skupštini Crne Gore na mišljenje ovaj predlog sa striktnom odredbom u stavu 2 ovog pisma gdje se kaže:"Da se odgovor traži od Skupštine u roku od trideset dana od dana prijema ovog akta".

Ovaj akt je stigao 5. juna 2018. godine. Rok od 30 dana je istekao 5. jula 2018. godine, a Skupština Crne Gore do tada nije odgovorila Ustavnom sudu kako je striktno naloženo u ovom aktu, već je to uradila 25.septembra 2018.godine, s ovim mišljenjem. Znači, skoro dva i po mjeseca sa zakašnjenjem, već sam 6.jula odmah nakon isteka ovog roka za odgovor Ustavnom sudu od strane Parlamenta uputio pismo gosodinu Draškoviću, predsjedniku Ustavnog suda. Kratko ću ga citirati i zaključiti ovaj dio obrazloženja.

"Povodom predloga za ocjenu ustavnosti odrebe člana 15, a u odnosu na vaš akt kojim ste

zatražili od Skupštine Crne Gore da dostavi odgovor u navedenom predlogu shodno odredbi člana 34 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu podsjećam da je istekao rok od 30 dana od prijema dopisa i da Skupština u opredijeljenom zakonskom roku nije dostavila zatraženi odgovor. U tom smislu neophono je da se shodno odredbi člana 34 stav 3 Zakona u Ustavnom sudu nastavi započeti postupak, a imajući u vidu značaj postupka predlažem da se u skladu sa članom 53 stav 3 Poslovnika Ustavnog suda navedeni predlog prioritarno razmotri. Takođe, u skladu sa članom 55 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu predlažem da Ustavni sud razmotri mogućnost da sam pokrene postupak za ocjenu saglasnosti sa Ustavom odredbe člana 3 Zakona o dopunama, Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, imajući u vidu činjenicu da je u toku postupka po predlogu za ocjenu ustavnosti sa Ustavom ove odredbe u kojoj se ocjenjuje ustavnost odredaba koje su u vezi sa pitanjem ustavnosti odredaba Zakona o Sudskom savjetu", dakle produženje mandata.

Apsolutno je apsurdno da se dva i više mjeseci nakon isteka striktnog roka koji je dao Ustavni sud ovaj Parlament dovodi u situaciju da daje mišljenje za postupak koji je već kod Ustavnog suda započeo. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 11:58:15)

Hvala i Vama.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića da se iz dnevnog reda izostavi Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom predloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 56 poslanika, 16 za, 35 protiv, pet uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Prelazimo na predlog poslanika Demokratskog fronta.

Da li jedan od poslanika želi da obrazloži predlog?/upadice/

Izvolite. Hoćete li da ponovimo glasanje.

Generalni, molim vas provjerite što je sa tehnikom.

Ako želite da ponovimo glasanje, uglavnom predlog nije prošao.

Sada obrazlaganje predloga Demokratskog fronta.

Poslanik Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 11:59:57)

Klub poslanika Demokratskog fronta podnio je predlog dopuna i izmjena dnevnog reda da se 13. novembar - dan rođenja Petra II Petrovića Njegoša proglasi za dan crnogorske kulture, odnosno praznik crnogorske kulture. Sada bi po nekom običaju u starim zapadnim demokratijama, što bi rekao Ranko Krivokapić, mada ne volim njega da citiram, ali eto ukaza se prilika, ja trebalo vas da ubjeđujem kako je Njegoš neprolazna univerzalna i trajna vrijednost, da svi imamo dijela u Njegošu i da vi treba da podržite ovaj predlog izmjena i dopuna dnevnog reda. Odmah da vam sad kažem ne pada mi na pamet. Ako vi ne osjećate, prije svega ljudsku, a onda i državotvornu potrebu da podržite ovaj predlog izmjena i dopuna dnevnog reda kako bi dan rođenja Petra II Petrovića Njegoša postao crnogorski praznik kulture, onda mislim da ne postoji više ni jedna tačka spajanja u crnogorskom društvu oko koje bi mogli da se okupimo. Svu tu priču o građanskoj, multikonfesionalnoj, multivjerskoj, multikulturalnoj i multipraktik Crnoj Gori slobodno bacite u Cijevnu koje više nema, tako da je ponekad možete i naći tamo gdje ste to bacili.

Podsjetiću vas da je skoro sličan ovakav predlog predložila i Vlada Duška Markovića u novembru 2017. godine i da je bila prinuđena da ga povuče samo zbog toga što je Bošnjačka stranka koja je tas na vagi ovoj krnjoj i vještačkoj parlamentarnoj većini, saopštila da ga neće glasati. Ja sad želim da vam kažem ispred Demokratskog fronta da smo mi tog dana bili u Skupštini Crne Gore, novembra 2017. godine, mi bi glasali za predlog Vlade Duška Markovića koji se odnosi da dan rođenja Petra II Petrovića Njegoša bude, da privodim kraju, govorim jedan minut, ne govorim bez jedan minut. Ja ne znam kako vi meni računate vrijeme gospodine

Brajoviću. Da ste ovako petlju računali ka meni vrijeme ne bismo sad imali 70 miliona kazne.

Znači, i što imamo sad za posljedicu. Imamo činjenicu da Bošnjaci, ne samo što neće da glasaju za dan rođenja Petra II Petrovića Njegoša kao crnogorski praznik kulture, nego insistiraju i na promjeni državnih simbola u zemlji gdje su 75% ljudi pravoslavci čine pravoslavnu većinu iako je Crna Gora građanska i multivjerska, multikonfesionalna i svaka druga država.

I šta se to zamjera Njegošu? Zamjera se Njegošu za to što je polovinom 19. vijeka pjevao o slobodi želeći da jednu malu državu na Balkanu oslobodi ropstva koje traje četiri vijeka. Ako bih ja bio sad maliciozan, ja bih trebao sad da vam kažem da vi imate u sred Podgorice ili u sred Gradske opštine Malesije ili Opštine Malesija medresu koja nosi ime Mehmeda II osvajača. Čovjeka koji je uništio Konstatinopolj, koji je uništio i pokorio Balkan i sad bih ja trebao da tražim da se sruši ta medresa ili da se promijeni naziv te medrese pa da se ona zove Suljo Mustafić. Naravno ja to neću da tražim, ali ću vas podsjetiti i time završavam kolege poslanici, da se danas u Skupštini Glavnog grada donosi odluka o podizanju spomenika Josipu Brozu Titu. I sada ispada da je Josip Broz Tito prioritet po hitnom postupku, a za Njegoša ćete da razmislite i da vidite da li ćete da glasate zato što dolazi kao predlog od strane Demokratskog fronta.

Ponavljam još jednom, kako god hoćete, moliti vas za Njegoša nećemo. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:04:23)

Hvala i Vama.

Poslanici znaju ima li u Vašim riječima malicioznosti ili ne, ali nema petlje o petlji pošto je tu sve rađeno po zakonu i kako je trebalo da se radi.

Prelazimo na izjašnjavanje. Stavljam na glasanje predlog poslanika Demokratskog fronta da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim i drugim praznicima. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 20 za, protiv 18, uzdržanih 19. Konstatujem da predlog nije prihvaćen.

Prelazimo na predloge poslanika Raška Konjevića.

Da li poslanik Konjević želi da obrazloži predloge. Želi. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (30.10.18 12:05:34)

Zahvaljujem.

Mi smo uputili dva prijedloga izmjena i dopuna u smislu da se nađu na dnevnom redu i ja ću sada obrazložiti našu motivaciju zašto smatramo da tokom sjednice trebamo da razgovaramo o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.

Ja ću vas podsjetiti, uvažene kolege da je odlukama ili Vlade ili ovoga parlamenta u proteklih godinu i po dana litar goriva u Crnoj Gori uvećan 15 centi. Da je cijena goriva u Crnoj Gori u odnosu na njenu prosječnu zaradu raspoređena na sljedeći način - u Crnoj Gori je prosječna zarada 512 eura, a litar goriva 1,41 euro. Da je u Češkoj prosječna zarada 837 eura, a da je gorivo 1,30 centi, dakle 11 centi jeftinije. U Austriji prosječna zarada je 2.324 eura, a gorivo 1,34 centa. Da je u Poljskoj prosječna zarada 832 eura, a da je cijena goriva 1,19 centi. Namjerno navodim poređenja između država Evropske unije i Crne Gore od kojih su neke i stare države članice, a neke i nove. Prema evropskim direktivama najmanji dozvoljeni iznos opterećenja na gorivo iznosi 330 eura na hiljadu litara, odnosno na jednu tonu, a da je u Crnoj Gori 110 eura veći 440 eura na hiljadu litara. Za bezolovni opterećenje u Evropskoj uniji najmanji dozvoljeni iznos 359 eura na hiljadu litara, a u Crnoj Gori gotovo 200 eura više 549 eura na hiljadu litara.

Dakle, cijenimo da povećanje koje je iskazano 2017. godine od 11 centi, na tu osnovicu uvećanje PDV-a za 2 centa, to je 13 centi i uvećanje PDV-a sa 19 na 21 dovelo je do povećanja goriva u proteklih godinu i po dana od 15 centi. To znači da teret ove krize smo rasporedili na način da figurativno rečeno zavljučimo ruke u džep svakom građaninu kroz akcize na gorivo.

Naš prijedlog je da se smanje akcize, dakle za 15%, dodatno iz razloga što danas imate informaciju recimo da je budžet u avgustu što je dobro, u suficitu od 34 miliona. Ako je to tako,

nemam razloga da ne vjerujem, više je nego dovoljno prostora da teret ne svaljujemo na građanina nego da ga rasporedimo na drugi način. Moje očekivanje je, naravno, da ćete podržati da o ovome razgovaramo, ne na kraju da li ćemo glasati ili ne, ali da razgovaramo jer mislim da je to pitanje koje tretira svakog građanina, bez obzira koju političku strukturu glasa i da nađemo dobru mjeru onoga što bi trebalo da bude opterećenje prema građanima. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:08:45)

Onda glasamo o prvom predlogu, kasnije ćete drugi predlog da obrazložite.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 17 za, protiv 36, tri uzdržana, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Izvolite obrazloženje druge inicijative, drugog predloga.

RAŠKO KONJEVIĆ (30.10.18 12:09:31)

Zahvaljujem .

Drugi akt za koji mislimo da je važan da Skupština raspravlja danas o njemu su izmjene i dopune Zakona o dohotku fizičkih lica.

Ovdje se radi o jednoj specifičnoj normi koja je od 2013. godine i mogla je tada da ima /prekid/

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:10:05)

Poslanici molim vas da saslušamo obrazloženje. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (30.10.18 12:10:10)

Zahvaljujem.

Uvedena je posebna norma u Zakon koja se kolokvijalno nazivala krizni porez i koja je, moram priznati tada imala smisla imajući u vidu finansijsku situaciju u kojoj se budžet Crne Gore nalazio. Međutim, od 2013. do danas proteklo je više nego pet godina i cijenimo da ta odredba više ne treba da bude u našem zakonodavstvu, odnosno da trebamo umanjiti za 2% poena porez na dohodak fizičkih lica. Zašto? Samo jedan podatak iz Poreske uprave.

Dakle, ukupno je u Crnoj Gori oko 40 hiljada ljudi koji primaju zaradu do 500 eura, znači 40 hiljada ljudi koji primaju zaradu do 500 eura. Prema važećem zakonu, a mi mislimo da on treba da prestane da važi za dva mjeseca, a Vlada smatra da treba da traje do 2020. godine, dakle godišnje ćemo u 2019. godini neprihvatanjem ovog zakonskog predloga od 40.000 građana uzeti ukupno 12 miliona eura kroz ovakvu poresku politiku. Opet govorim, ako je stanje finansija popravljeno, je li Bog dao što bi narod rekao, onda je nelogično po više osnova matematički ako izračunamo logički i politički da u našem sistemu imamo krizni porez sa jedne strane, gdje imamo poseban zahvat prema 40.000 ljudi koji zbog toga imaju manju zaradu, a sa druge strane govorimo o povećanju, fiskalnoj stabilnosti, finansijskoj stabilnosti itd.i tome slično. Ne može se dovesti u logičku ravan.

Prema tome, naš prijedlog je da ovaj zakon, odnosno dio koji se odnosi na krizni porez važi samo još dva mjeseca. To bi omogućilo da već od 01.01. 2019. godine ovih 40.000 ljudi koji prema podacima Poreske uprave primaju zaradu preko 500 eura. Imaju nekoliko desetina eura veću zaradu nego što to imaju danas. Da ne navodim razloge koji bi to efekti bili ne samo za te ljude nego za ukupnu činjenicu. Kolege, ja vas molim, mislim da su ovo teme o kojima trebamo da razgovaramo. Dakle, ne morate imati identično mišljenje, ali mislim da i prethodna tema oko goriva

i ova tema tiče se svakog građanina Crne Gore, bez obzira koju on političku opciju glasa, a vjerujem da o tome treba raspravljati u Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:12:51)

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama, možete proceduralno izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ (30.10.18 12:13:07)

Hvala predsjedniče.

Izvinjenje kolegi Konjeviću i svim kolegama što sam sa mjesta intervenisao, a sada ću i zvanično.

Hendikepirani su, ali je Poslovnik za sve isti što se ne može voditi rasprava povodom bilo kojeg prijedloga ove vrste. Dakle, da sada oponiramo stavovima koje je kolega Konjević iznio, ali možemo da kažemo da akti koji ulaze u ovaj parlament, a nijesu autorstvo Vlade Crne Gore zbog saradnje Vlade i Parlamenta moraju ići na mišljenje Vlade i kada se dobije to mišljenje onda se u paketu čine proceduralno prihvatljivim i zato ne možemo privatiti ovakav dokument što se nas tiče. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:13:57)

Dobro.

Izvolite, poslanik Krivokapić.

RANKO KRIVOKAPIĆ (30.10.18 12:14:04)

Znači stvar je prosta, ali evo, treba proći mnogo godina da se nešto nauči, a prosto je. Mi možemo uvrstiti u dnevni red shodno Poslovniku tačku dnevnog reda, sačekati mišljenje Vlade, a Vlada ne mora odgovoriti. Znači Vlada ne mora odgovoriti ni na jedan naš zahtjev za mišljenjem, ali biti u dnevnom redu nije isto što i raspravljati. Rasprava može sačekati 15-ak dana i dobiti mišljenje Vlade ili ga ne dobiti, i onda odlučivati. Prema tome može biti na dnevnom redu bez mišljenja Vlade, to je poslovničko pravo. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:14:44)

Molim Vas, prvo nisam rekao da se nećemo izjašnjavati o predlogu, što bi značilo da apsolutno smatramo da ne može da se uđe u proceduralnu priču. Mi ćemo se sad izjasniti i zavisno od toga ćemo ili čekati mišljenje Vlade ili ćemo jednostavno biti da se ovaj predlog nađe na dnevnom redu.

E sad, stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 17 za, 34 protiv, pet uzdržana, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sad vas kolege pozivam da se izjasnimo o predloženom dnevnom redu u cjelini.

Stavljam na glasanje predlog dnevnog reda u cjelini.

Želite proceduralno? Poslanik Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (30.10.18 12:15:51)

Hvala predsjedniče. Upravo prije nego što se izjasnim o dnevnom redu.

Ja sam i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet zamolio, pa bih ujedno zamolio i vas. Mi bismo, vjerovatno će se glasati dnevni red, trebali da pod tačkom 5 tog dnevnog reda imamo izmjene i dopune Zakona o eksproprijaciji. Taj zakon je ušao u skupštinsku proceduru prije nekoliko mjeseci, manje važno mjesec ili dva, nakon toga su isti predlagači prije desetak ili 15 dana možda malo više, izvinjavam se na nepreciznosti, dali amandmane na sopstveni tekst. Znači, na 14 članova dato je još sedam amandamana. Mislim da bi bilo korisno za sve nas ako od predlagača barem u neformalnom formi možemo da dobijemo prečišćen tekst jer vjerujte da vam ne navodim sada da amandmanom se mijenjaju izmjene i dopune koje ga vraćaju na važeći tekst u nekim članovima. Samo radi rasprave ako možemo da dobijemo prečišćeni tekst da bismo lakše razmijenili argumentaciju tim povodom ništa drugo. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:17:03)

Naravno da se pretpostavlja da ćete dobiti prečišćeni tekst prije početka rasprave o tom tekstu i dobro bi bilo da i prije rasprave na odborima imate prečišćen tekst. Imali smo mi dosta i u ranijem periodu našeg parlamentarnog iskustva, da tako kažem, takvog da smo i predloge zakona koje je Vlada predlagala dobijali amandmane od strane Vlade na te predloge zakona prije nego što dođu u proceduru. U svakom slučaju dobićete prečišćen tekst, svakako, a sada pozivam da se izjasnimo o dnevnom redu u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je za sjednicu usvojen predloženi dnevni red iz saziva. Pozivam Službu Skupštine da poslanicima dostavi takav dnevni red. Obično se kaže prečišćeni, ali ovaj je neizmijenjen i prelazimo na dnevni red.

Prva tačka je **Predlog odluke o obrazovanju Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva**. Podsjećam da su Predlog odluke podnijeli poslanici Branimir Gvozdenović i Genci Nimanbegu.

Izvjestioci odbora su Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora, Jovanka Laličić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Prije otvaranja pretresa samo da podsjetim na stvari koje smo dogovorili na Kolegijumu. O ovome smo dugo, dugo razgovarali na Kolegijumu i sigurno su svi poslanici u toku sa svim dešavanjima oko formiranja privremenog odbora. Bilo je dogovoreno na Kolegijumu da poslije uvodnog obraćanja predstavnici u ime klubova imaju pravo da se obrate po deset minuta i tu nema komentara. Naravno ima replika, replika ako bude nešto neodmjereno u nastupima onih koji izlažu. Nakon toga diskusija traje po pet minuta i prijavljeni su završne riječi, već smo se dogovorili da će biti završnih riječi, po poslovničkim odredbama u trajanju od tri minuta. Vidjećemo kojim tokom sad bez restrikcija ići izlaganje i onda ćemo negdje u toku dana imati pregled stanja i dogovoriti se do kada da radimo.

Da li jedan od poslanika koji su predložili ovu odluku želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Ima riječ, potpredsjednik Gvozdenović. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 12:19:44)

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani i građanke Crne Gore,

Usavršavanje izbornog i opšteg pravnog okvira Crne Gore i njegovo usklađivanje sa legislativom razvijenih demokratskih država jeste prvenstvena misija Skupštine Crne Gore. U tom kontekstu poseban značaj ima zakonska i prateća regulativa kojom se uređuje izborni proces. Zbog tog značaja, nezavisno od aktuelnih političkih okolnosti, Demokratska partija socijalista, kao najveća politička struktura i kao državotvorna partija, u svakom trenutku je bila spremna na kontinuiranu optimizaciju ovog seta zakona kako bi se dodatno unaprijedio demokratski ambijent u kome građani iskazuju svoju izbornu volju.

Rad na poboljšanju pomenutih zakona ne smije biti uslovljen negativnim ili pozitivnim

ocjenama o njihovom kvalitetu ili efikasnosti njihove primjene nego mora biti kontinuirani proces koji vodi poboljšanju demokratskog kapaciteta cijelog društva u Crnoj Gori. Sa druge strane svi mehanizmi koji su na raspolaganju u Skupštini moraju biti aktivirani kako bi se predmetna optimizacije obavljala sa maksimalnom transparentnošću, učešće svih relevantnih struktura na političkoj sceni kao i civilnog društava uz angažovanje ekspertskog potencijala. Iako je ocjena DPS-a da izborno zakonodavstvo Crne Gore po svojim globalnim postavkama i operativnim mehanizmima spada u bolje izborno-pravne mehanizme, politički Klub naše partije smatra da postoje određene dorečenosti i nedostaci i u zakonskim prerogativima i u domenima primjene i da ih treba otkloniti. U tom smislu pozdravljamo sve pozitivističke sugestije i prijedloge usmjerene u tom pravcu. Ovdje prvenstveno mislimo na preporuke i izvještaja posmatračke misije ODIHR-a povodom parlamentarnih izbora 2016. godine kao i predsjedničkih izbora 2018. godine, zatim vezano za izvještaj o napretku koje priprema Evropska komisija, ali i niz javno iznesenih prijedloga pojedinih političkih struktura i reprezentata civilnog društva.

U Crnoj Gori smo i dosada imali slobodne i fer izbore što nije samo moje mišljenje i stav DPS-a nego i stav relevantnih međunarodnih institucija koje su pažljivo i sistemski razmatrale naše izborni zakonodavstvo i nadgledale izborne procese pozitivno ih ocjenjujući po završetku tih procesa. S druge strane nijedan zakonski okvir se ne može smatrati savršenim, pa uvijek postoji prostor za njegovu optimizaciju i nadogradnju. To je posebno važno kada je riječ o osjetljivoj legislativi kakva je izborna. U tom smislu smo i sami imali nekih korektivnih sugestija, a dobili smo i preporuke relevantnih posmatrača.

Kao partiji koja je već decenijama dobija ubjedljivo najveću podršku građana odgovara nam svako poboljšanje izbornog zakonodavstva jer se time smanjuje prostor za minimalizovanje naših izbornih pobjeda, ali i za uzajamno nepovjerenje među političkim subjektima što jeste cilj demokratije. Zato smo i sada veoma energično izrazili spremnost da izborni zakonodavstvo i poboljšamo kroz dogovor sa političkim partnerima, ali i sa rivalima. Čvrstu opredijeljenost za reformu izbornog zakonodavstva Demokratska partija socijalista je pokazala ranije više puta. Zbog značaja odluke koja je pred nama danas ću kratko kroz retrospektivu prikazati i podsjetiti na dosadašnje aktivnosti na reformi izbornog i drugog zakonodavstva. Nakon višegodišnjeg usaglašavanja Zakona o izboru odbornika i poslanika sa Ustavom Crne Gore koji je rezultirao izmjenama pomenutog Zakona iz 2011. godine stvorili su se uslovi za dalje unapređenje seta izbornih zakona.

Prije pet godine, 2013. godine, obrazovana je radna grupa, a osnov za njeno obrazovanje bili su zaključci o izgradnji povjerenja u izborni proces. Godinu dana kasnije obrazovana je takođe radna grupa čiji je zadatak bio priprema Prijedloga zakona o finansiranju političkih partija i Prijedlog odluke o obrazovanju privremenog odbora za vršenje nadzora nad radom državnih organa, odrgana državne uprave i organa lokalne uprave. Tokom 2015. godine obrazovana je grupa parlamentarnog dijaloga za pripremu slobodnih izbora kao rezultat dijaloga koji je održan na nivou predjednika parlamentarnih partija. Krajem prošle godine Skupština Crne Gore je na inicijativu DPS-a usvojila je izmjene i dopune tri od četiri ključna zakona koji regulišu oblast. Što se tiče četvortog zakona, Zakon o izboru odbornika i poslanika DPS je u tom dijelu ponudila rješenja koja su bila na liniji preporuka koje smo dobili od OEBS-a iz 2016. godine, ali nažalost nije postojala spremnost opozicije da podrži ta rješenja imajući u vidu kvalifikovanu većinu neophodnu za to. Podsjećam da se radi o prijedlozima koji su podrazumijevali povećanje transparentnosti rada Državne izborne komisije značajnu zastupljenost pripadnika ženskog pola u izbornim listama. Predložili smo da na listi među svaka tri kandidata bude najmanje po jedan pripadnik manje zastupljenog pola. Mogućnost da jedan birač svojim potpisom može dati podršku jednoj ili više izbornih lista u cilju jačanja političkog pluralizma. Takođe, naš predlog je precizirao i definisao početak i kraj kampanje. Predložili smo duži vremenski rok za odlučivanje po prigovoru kroz obavezno donošenje etičkog kodeksa organa za sprovođenje izbora od strane Državne izborne komisije i potpisivanje izjave o prihvatanju kodeksa, osigurali nepristrasnost i profesionalnost i neutralnost članova organa za sprovođenje izbora. Dakle, radi se o veoma progresivnim i afirmativnim prijedlozima i zaista ne mogu da razumijem razloge neprihvatanja iste od strane opozicije, opozicionih partija. Takođe, želim da napomenem da će ovo biti naša platforma koju ćemo zastupati u okviru rada Odbora koji će biti, ostaćemo pri istim rješenjima koja smo predložili.

Na kraju, podsjećajući da smo prethodne parlamentarne izbore dočekali sa Vladom u kojoj

su pored pet važnih mjesta, znači članova Vlade i bilo je preko 200 funkcija po dubini, pokrivali predstavnici opozicije, imajući u vidu prihvatanje praktično blanko ponude tadašnjeg predsjednika Vlade Mila Đukanovića da se opoziciji ustupe mjesta za koja su oni tada smatrali da su ključne poluge vlasti u sprovođenju izbora.

Da zaključim ovaj dio. Ambijent za slobodne i fer izbore postoji, a narednim koracima želimo da nastavimo izbornu reformu i dodatno poboljšamo ambijent za održavanje izbora.

Da bismo dodatno pokazali ozbiljnost i temeljitost u daljem radu primijetite za razliku od svih dosadašnjih skupštinskih radnih tijela koja su formirana sa ciljem reforme izbornog zakonodavstva sada po prvi put je formiran skupštinski odbor u skladu sa Poslovníkom Skupštine Crne Gore.

Zbog svega navedenog Demokratska partija socijalista je više puta formalno tražila od Skupštine Crne Gore formiranje radnog tijela za dalju reformu izbornog zakonodavstva. Kako se ne bi gubilo vrijeme spremni smo bili da u oktobru, da u okviru poslaničkog Kluba formiramo internu radnu grupu kao što smo uradili prošle godine, kako bismo ponudili nova zakonska rješenja. Podsjetiću da je skupštinska radna grupa koja je krajem prošle godine predložila rješenje za implementaciju preporuka OEBS-a iz 2016. godine proistekla iz radne grupe koju je u okviru Kluba formirao DPS uz preuzimanje gotovo značajnih rješenja u okviru rada interne radne grupe. Normalno, veliki doprinos dali su svi koalicioni partneri i na kraju smo usvojili tri od četiri zakona.

DPS je Inicijativu za formiranje radnog tijela Kolegijumu predsjedniku Skupštine dostavio tokom jula mjeseca ove godine i razrađene principe na osnovu kojih bi trebalo da bude formirano radno tijelo dostavili smo nekoliko dana nakon toga, početkom avgusta mjeseca. U tom trenutku DPS je bila spremna da odmah nakon godišnjih odmora radno tijelo bude formirano i krene sa radom. Tako i sada očekujemo odmah nakon formiranja što se nas tiče može odmah poslije glasanja da se krene sa radom. Normalno glasanja kada definišemo i personalni sastav radne grupe.

Kada su u pitanju rokovi, mi u DPS-u smatramo da rokovi mogu biti i kraći ukoliko se svi potrudimo da posao koji je pred nama obavimo kvalitetno i efikasno. Takođe ćemo predlagati u okviru radne grupe to što sve budemo usvojili u nekom momentu da odmah bude i operativno. To što se neke partije predstavljaju kao proizvod njihovih analiza i inicijativnosti i kreativnosti predstavlja zapravo izvod iz Izvještaja Evropske komisije o napretku kao i Izvještaja posmatračkih misija OEBS-a i ODIHR-a tokom parlamentarnih izbora 2016. godine i predsjedničkih izbora 2018. godine.

Napominjem da cijenimo svaku inicijativu koja može uticati pozitivno na unapređenje izbornog zakonodavstva. Bez obzira na to što neko želi da ima monopol nad određenim predlozima, ipak se radi o izvodima iz dokumenata koje sam pomenuo. Najvažnije je ipak da uvažavajući sve prijedloge koji su formalno dostavljeni Skupštini Crne Gore, kao i izjave predsjednika pojedinih partija koje su bile van ovog parlamenta, znači koje bojkotovao ovaj parlament, DPS je u formi sistematizovanog predloga razrađenih principa Kolegijumu ponudio dokument o kome smo diskutovali na kolegijumu i unaprijedili ga dodatnim prijedlozima drugim.

O tome kako smo i na koji način došli do određenih formulacija u dokumentu, te da li su oni proizvod preuzimanja nećijih inicijativa ili nešto drugo, zadržavamo pravo da do detalja informišemo javnost kada se za to ukaže potreba.

Ako imamo u vidu obavezu svih političkih subjekata da budemo odgovorni prema svojim biračima ali i prema našem procesu eurointegracija ne vidim ni jedan razlog da se u ovaj proces ne uključe i partije koje i dalje bojkotuju rad Skupštine.

Osim toga što se radi o njihovim odgovornostima prema biračima u pitanju je i odgovornost prema Evropskoj uniji imajući u vidu da sva rješenja koja su toliko potenciraju u javnosti kao ona koja su podržana od strane Evropske unije upravo sadržana u prijedlogu koji će, nadam se, biti i usvojen. Naravno, ne treba kriti činjenicu da je jedan od ciljeva formiranja odbora povratak dijela opozicije u Parlamentu. Zadovoljni smo što je dobrim dijelom i ostvaren.

Za razliku od situacije prije godinu dana kada je kompletna opozicija bojkotovala rad u Parlamentu, danas ne možemo govoriti o bojkotu kao sistemskoj odluci opozicije, već kao partikularnim namjerama malog broja poslanika. Svakako, pozdravljamo i činjenicu da je formiranje odbora uzrokovalo ili formiranje novih klubova poslanika koji će imati svoje predstavnike odbora i koji će se, nadam se i siguran sam, ponuditi kompletna i konstruktivna rješenja.

Proces formiranja odbora podrazumijevao je traženje najmanjeg zajedničkog sadržaja u namjeru da poslanike koji i dalje u fazi bojkota kako i dalje poslanike koji su u fazi bojkota vratimo u Parlament, a normalno i da sve koji su tu zadržimo u Parlament. Rezultat svega toga je da danas u Skupštini imamo aktivnih 70 poslanika uz najavu povratka još dva poslanika koji funkcionišu u osam poslaničkih klubova. Ipak ukoliko poslanici koji su u statusu bojkota i dalje budu opredijeljeni za takav model, moram priznati meni neprihvatljivu formu, vrata odbora što se tiče DPS-a neće im biti zatvorena, biće im otvorena.

S obzirom na našu inicijativu koja će biti realizovana formiranjem odbora podrazumijeva učešće zainteresovane javnosti kroz nekoliko formi rada, vjerujem da će se poslanici koji izbjegavaju dolazak na posao, makar na taj način uključiti u rad odbora.

Pored najviše tri nevladine organizacije čiji su predstavnici dobili status pridruženih članova u najviše dva predstavnika akademske zajednice i brojne druge kategorije definisane ovom odlukom će imati priliku da na razne načine daju puni doprinos radu i rezultatima odbora.

Osim prisustva sjednicama koje će biti omogućeno po pozivu svi koji misle da mogu doprinijeti rezultatima rada odbora moći će preko posebne web platforme koju smo inicirali, a koja će, nadam se uskoro biti završena, da daju konstruktivne prijedloge i sugestije. Znači želimo da napravimo jedan ovako otvoren model pogotovo Demokratska partija socijalista koja podržava digitalnu ekonomiju na taj način podržaće sve predloge koji na taj način budu dostavljeni.

Iako je dosadašnji rad privremenih skupštinskih tijela /upadice/ zahvaljujem se, čujem iz sale da svi podržavate digitalnu ekonomiju, što podržavam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:33:31)

Privodite kraju uvodno izlaganje.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 12:33:34)

Iako je dosadašnji rad privremenih skupštinskih tijela koja su bila formirana u vezi sa reformom izbornog zakonodavstva bio potpuno otvoren i transparentan ovo je samo dodatni korak u povećanju transparentnosti rada.

O činjenici koliko je Demokratska partija socijalista otvorena prema drugim akterima u ovom procesu najviše /prekid/ kako smo je najavili na Kolegijumu jedno mjesto koje nam pripada u odboru ustupiti Klubu poslanika Bošnjačka stranka, Koalicija Albanci zajedno i Hrvatska građanska inicijativa, kako bi ovaj klub imao dva člana odbora.

Ponavljam, vrata su svima, što se tiče DPS-a, širom otvorena. Pored demokratskog kapaciteta naše partije razlozi za to leže u dodatne dvije činjenice. DPS je najodgovornija i državotvorna partija, a takođe za punu otvorenost prema drugima obavezuje nas činjenica da je kandidat DPS-a i predsjednik naše partije ujedno i predsjednik Crne Gore nakon ubjedljive pobjede na predsjedničkim izborima održanim u aprilu ove godine. Zato je moja poruka opozicionim partijama koje se ovih dana utrkuju po pitanju ko je u gorim odnosima sa DPS -om, a svi na različite načine komuniciraju sa nama da nam najmanji zajednički sadržalac svima bude mjera interesa građana države Crne Gore, a to je unapređenje izbornog zakonodavstva i organizacija opšteg ambijenta u kome se održavaju izbori i izborni i drugi procesi.

Uvažene kolege i kolegice, uvaženi građani Crne Gore, završavam. DPS je kao reprezentativna struktura partije sa državotvornom misijom inicirala formiranje odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva, vjerujući da će ovaj saziv Skupštine koji je pokazao izuzetnu efikasnost u radu do sada i ovaj dio posla završiti veoma kvalitetno kako bi se unaprijedio okvir za održavanje daljih izbora i povećalo povjerenje javnosti, kako domaće tako i međunarodne u izborni proces. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:35:40)

Hvala.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Želi.

Riječ ima poslanik Miodrag Vuković izvijestilac Zakonodavnog odbora. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ (30.10.18 12:35:53)

Hvala predsjedniče.

Malo neobično poslije uvodničara, ali nijeste videli da sam podigao ruku ispred Odbora da kažem da je Odbor jutros održao sjednicu. Čekali smo iz poznatih razloga da kažemo svoj stav o ovom dokument. Pred nama je izvještaj u pisanoj formi i dužan sam samo da kažem kolegama, svima u sali, nešto što ne piše u ovom izvještaju, takođe iz lako shvatljivih razloga. Ovo je već smo čuli politički dogovor svih konstituenata prisutnih u ovom trenutku u ovom parlamentu na Kolegijumu, rezultat rasprave o ovom pitanju. Imajući u vidu tu činjenicu i činjenicu da je taj dogovor oblikovan kao pravni akt, kao odluka koja je nama ponuđena, mi nijesmo željeli na Zakonodavnom odboru da ulazimo u ono što je do kraja obaveza naša kao Odbora koji prati usklađenost sa pravnim sistemom, pravnim propisima naše zemlje u smislu njegove prihvatljivosti. Iz tog ugla ocijenili smo da je apsolutno ustavan i zakonit, ali ima i nekih detalja sitnih na koje bi sigurno reagovali, pravno-tehničkih recimo, ali iz razloga što je važniji politički dogovor, a ti detalji ne ruše integritet ovog akta. Ovo ima smisla što govorim javno da vas zamolim kada budemo razgovarali, a razgovaraćemo nekoliko sati o ovom aktu, da oni koji s razlogom će primijetiti možda neki jezičko tehnički nedostatak u ovom aktu ne prigovore onome ko je prvi dužan da to primijeti, Zakonodavnom odboru, nego da kalkulirate i ovu činjenicu zašto smo to uradili. U svakom slučaju najvažnije u svemu što je u skladu sa sistemom.

I drugi stav u našem izvještaju da stupa na snagu danom donošenja, što znači da već od sutra, ako danas na kraju sjednice glasamo, od sutra možemo ići u njegovu operacionalizaciju. Hvala puno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:38:33)

Hvala Vama poslaniče Vukoviću.

Sada, poštovane kolege prelazimo na nastupe poslanika koji predstavljaju poslaničke klubove.

U ime Demokratske partije socijalista koja prva ima riječ, riječ ima poslanik Nikola Rakočević. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (30.10.18 12:38:50)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovani građani, uvažene kolegice i kolege,

Ovdje se postavlja pitanje da li ćemo ovom odlukom o formiranju privremenog radnog tijela zakoračiti u fazu novog političkog razumijevanja. Da li ćemo konačno nakon odluka koje budemo donosili u okviru ovog radnog tijela, a kako je zapisano u odluci to nijesu, jesu prevashodno naravno riječ je o unapređenju izbornih zakona, međutim i ukupnog ambijenta, da li ćemo nakon toga, da li će te odluke uputiti sve političke aktere da nakon svakih izbornih provjera razloge svojih rezultata, pobjeda ili poraza ne traže prevashodno u izbornim zakonima ili navodnim nepravilnostima, već u svojim programskim rješenjima i vizijama koje nude građanima Crne Gore na demokratskim izborima. Vjerujem da ćemo uskoro dobiti i odgovor na ta pitanja.

Međutim, prije toga dopustite da krenemo od samog početka. Godine 2016. nakon parlamentarnih izbora u oktobru dobili smo određene preporuke od OEBS-a, odnosno ODIHR-a. Podsjetiću da te preporuke dobijaju sve zemlje članice OEBS-a, ne samo Crna Gora i to ne za to što je naš izborni sistem nedovoljno dobar, naprotiv, veoma je dobar. Međutim, te preporuke dobijamo i mi i Sjedinjene Države i sve one demokratske zemlje iz razloga što uvijek postoji

prostor za napredak.

Da kažem u prilog tezi da je izborni ambijent u Crnoj Gori veoma dobar idu najmanje tri svari. Prvo je da smo sa svih relevantnih domaćih i inostranih adresa dobili ocjene nakon parlamentarnih izbora da su bili demokratski, fer i slobodni. Drugo, izlaznost na tim izborima od 73% ukazuje na veliko povjerenje građana u izborni sistem jer šta je u stvari izlaznost, procenat izlaznosti na izborima do prevashodno ocjena povjerenja koje građani imaju u određeni izborni ambijent, izborni sistem.

I treće, na kraju opozicija sama je dala najznačajniji prilog legitimnosti tih izbora i demokratskom ambijentu iz razloga što ih je priznala. Ne samo lokalne izbore gdje je pobijedila zasluženno, jer oni koji su ranije obavljali vlast u Budvi i Kotoru nijesu dobro radili posao očigledno po ocjeni građana i mi smo čestitali. Ali šta se desilo sa onim izborima gdje je opozicija izgubila. I njih su priznali na samom početku. Kasnije su ušli u sve ono sa čim su građani dobro upoznati.

Naravno, ključno je da preporuke OEBS-a i ODIHR-a, odnosno ODIHR-a moramo ispuniti i zato je Demokratska partija socijalista i njeni koalicioni partneri uprkos bojkotu Skušćine u početku ušla u formiranje radne grupe 2017. godine i podsjetiću vas da smo usvojili tri, usvajajući sve preporuke ODIHR-a, usvojili tri izborna zakona. Jedan nijesmo mogli jer nam je bila potrebna 2/3 većina koju tada zbog bojkota opozicije nijesmo imali. Da smo dobro i predano radili u okviru te radne grupe govori prilog nekoliko stvari. Prvo je da smo u izvještaju o napretku za drugi dio 2017. godine dobili pohvalu da je ova skupština, dakle Skupština Crne Gore umnogome doprinijela jačanju vladavine prava na način što je usvojila nekoliko izbornih zakona. I drugo, u internim, ali u vrlo javnim sastancima sa predstavnicima OEBS-a dobili smo pohvale da je dobro odrađen posao vezano za radnu grupu 2017. međutim da je potrebno dodatno unapređivati izborni sistem onda kad opozicija dođe u Skupšćinu i kad se stvori još jači, ne samo pravni, već prije svega politički legitimitet. Kad kažem pravni mislim na 2/3 većinu za zakone koji su potrebni za to.

Dakle, nakon što je opozicija prekinula bojkot Demokratska partija socijalista, ali i koalicioni partneri insistirali su na tome da se radna grupa, odnosno radno tijelo za dalju optimizaciju i unapređenje izbornog zakonodavstva odmah formira. Nijesmo imali sluha i makar nije političko vrijeme bilo zrelo da se to odmah uradi, međutim i te kako smo na vrijeme i sa ovim datumom. Podsjetiću vas da je u julu 2018. godine Demokratska partija socijalista uputila inicijativu predsjedniku Skupšćine i odatle je sve počelo. Međutim daleko od toga da je ova odluka koja je danas pred nama rezultat bilo čijeg političkog angažmana partikularna. Odluka koja je pred nama nije rezultat interesa bilo koje političke partije ponaosob, ona je rezultat kompromisa i ima za cilj da na najbolji način zaštiti demokratski proces unapređenja izbornog zakonodavstva. Demokratska partija socijalista je sa svima na ovaj ili onaj način razgovarala o unapređenju teksta odluke. Sa jednim na odgovoran način u okviru institucija sistema, u okviru Skupšćine Crne Gore, razgovarali smo i prihvatili sve sugestije koje smo od političkih aktera u Skupšćini dobili, odustajući od nekih naših početnih načela. Međutim, uvijek sa mišlju da je važnija suština od forme i važniji je politički dogovor od bilo kojeg interesa kojeg bi se ucjenjivački držalo. Dakle uvažili smo sve ono što smo čuli od svih relevantnih političkih činilaca u Skupšćini Crne Gore.

S druge strane imali smo jednu vrlo atipičnu situaciju da smo od nekih političkih aktera ja bih rekao nezrelih i politički inflativnih političkih aktera morali da prikupljamo informacije iz medijskih kuloara i sa ostalih da kažem medijskih platformi gdje oni šalju svoje političke poruke. Međutim, i to je dio našeg demokratskog kapaciteta. I kazali smo, naravno uvažićemo i sve ono što smo tamo nalazili i to smo ugradili u tekst odluke. I ja se zaista pitam - šta je sada problem. Kažu da smo prepisali navodno njihove predloge. Ne. Mi smo usvojili one predloge koji su se nalazili u njihovom dokumentu. Međutim, to su identični predlozi onima koje je dao OEBS, ODIHR i Evropska komisija. Ali, evo i da kažemo da je ovaj tekst i ova odluka veoma slična i gotovo identična onoj koju su predložili oni, ja se pitam šta je problem. Ako valjda im se dopada ono što su oni sami napisali, pa tvrde da je ovo slično tome, zašto ne dođu onda u Skupšćinu, zašto ne dođu da razgovaramo, da ukrstimo argumente. Ili je problem samo onda kada prvog u mjesecu moraju da dođu da prime svoje nezarađene plate. Nakon što to urade i nakon što se stvore uslovi da dođu da rade u Skupšćini ono što je sastavni dio poslaničkog mandata tada nastaje problem. Međutim, taj dio posla će oni morati da objasne građanima 2020. kao što su pokušali da ga objasne 2018. godine pa su, podsjetiću vas, izgubili sve izbore na svim lokalnim nivoima i predsjedničke izbore. Mislim da će još ubjedljivije izgubiti i 2020. godine. No, to je njihov problem.

Demokratska partija socijalista je pravila kompromise sa svima. Demokratska partija socijalista i njeni koalicioni partneri pravili su kompromise sa svima. Međutim, od nekih načelnih postulata nijesmo odustajali, a to su nekoliko ključnih. Prvo je da smo kazali da obavezno moramo usvojiti preporuke ODIHR-a, odnosno OEBS-a date nakon parlamentarnih izbora 2016. i nakon predsjedničkih 2018. godine. Drugo, insistirali smo na tome da nevladinom sektoru dopustimo da budu pridruženi članovi ovog radnog tijela na način što neće odlučivati. Međutim, vrlo će ravnopravno učestvovati u raspravi. Na taj način smo bili sigurni da činimo dodatan politički integritet za ovo radno tijelo. Treća stvar je da smo kazali, ipak, bez obzira da li neko od političkih subjekata koji je danas u Skupštini ili nije, podržao ili ne ovaj tekst odluke ima pravo učešća u radnoj grupi da u nekom trenutku smogne demokratske pameti i zrelosti i da dođe da za istim pregovaračkim stolom, odnosno za istim skupštinskim stolom razgovaramo o temama kojima je mjesto samo u Skupštini. Četvrto, kazali smo da ipak ne treba niko od nas da tvrdi ekskluzivitet na pamet da zna šta je najbolje za rješenje za implementaciju izbornog zakonodavstva koji konsenzusom dogovorimo u privremenom radnom tijelu. Rekli smo da će radno tijelo kao i sve odluke koje donese tako i ovu uputiti predsjedniku Skupštine, odnosno Kolegijumu predsjednika Skupštine i da ćemo na taj način doći zajednički do najboljeg rješenja na koji način implementirati ove odluke i unaprijeđeno izorno zakonodavstvo. Mislim da je to najoptimalnije moguće rješenje.

Na kraju, vjerujem da ćemo sigurno sve odluke koje donesemo u ovom radnom tijelu iskoristiti da unaprijedimo izorno zakonodavstvo i da, ponavljam, konačno uputimo sve političke aktere da ne nalaze razloge u svojim pobjedama ili porazima u bilo kakvim pravnim regulativama, izbornim zakonima već isključivo u svojim programskim načelima i vizijama koje nude građanima Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:48:46)

Hvala Vam, poslaniče Rakočeviću.

U ime Kluba poslanika Demokratskog fronta, prvo izlaganje ima poslanik Milutin Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (30.10.18 12:48:57)

Poštovani građani Crne Gore,

Danas je pred nama Odluka o formiranju privremenog odbora za reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Odmah možemo da postavimo pitanje da li to znači otpočinjanje iskrenog dijaloga između vlasti i opozicije kako bi se omogućilo da sljedeći izbori budu slobodni i fer. Temelj svih društava su slobodni i fer izbori. Ukoliko nemamo slobodne i fer izbore to društvo je osuđeno na podjele i na sukobe.

Demokratski front za razliku od Demokratske partije socijalista koja je sada saopštila, smatra da do sada nijedni izbori u Crnoj Gori nijesu bili fer i slobodni. To naše uvjerenje ne mogu promijeniti ni stavovi posmatračkih misija u Crnoj Gori iz međunarodne zajednice. Svakome je jasno ko želi da mu bude jasno da su stavovi međunarodne zajednice poklapali se, odnosno da je Demokratska partija socijalista sprovodila politiku najjačih zemalja NATO pakta, pa iz tog razloga sva prethodna mišljenja nijesu u dovoljnoj mjeri osudili nedemokratski ambijent i nefer izbore u Crnoj Gori. Postoji li bilo ko u ovom Parlamentu ko će da saopšti da su predsjednički izbori 1997. godine bili slobodni i fer. Svi dobro znamo da se glasalo do ranih jutarnjih časova kako bi se omogućilo tadašnjem predsjedniku Vlade da uđe u drugi krug. Šta se desilo između prvog i drugog kruga. U jednom danu upisano je 14.000 novih birača. Znete li šta su rekli ti predstavnici međunarodne zajednice i posmatrači. Rekli su da su ti izbori bili slobodni i fer i tako su svi njihovi stavovi u budućnosti bili slobodni i fer, bez obzira šta se dešavalo, važno je da vlast sprovodi politiku koja odgovara, precizan da budem, NATO zemljama.

Da ne govorim o referendumu koji se održao 2006. godine kada se crnogorska vlast odrekla 300.000 svojih državljana koji rade i žive u Srbiji. Mogli smo i njih da proglasimo da su na privremenom radu, kao što sada čujemo neke formulacije. Ali, zato, za pripadnike albanskog i

muslimanskog naroda koji su, takođe, radili u inostranstvu, radili i živjeli u inostranstvu omogućeno je da se glasa na referendumu. Za Albance i Muslimane nije važio rezidencijalni uslov. Za njih se fleksibilno tumačio Zakon o prebivalištu. Isto stanje je i danas što se tiče biračkog spiska, nije nego još gore, iz dana u dan je gore jer se ništa ne popravlja.

Šta reći za posljednje parlamentarne izbore. Nezabilježan je dosad u svim parlamentarnim izborima toliki pad izlaznosti u popodnevnim časovima u odnosu na odziv koji je bio do tada kao što se desilo 2016. godine. Demokratski front koji je po svim relevantnim projekcijama imao 25% glasova, izazivanjem lažnog državnog udara oštećen je za četiri do pet mandata. Šta mislite da je Demokratski front imao tih četiri, pet mandata, ko bi danas bio vlast u Crnoj Gori. Samo sam nabrojao neke primjere najkarakterističnije u Crnoj Gori.

Na početku izlaganja sam pomenuo da li postoji želje za iskrenim dijalogom između vlasti i opozicije. Bez demokratizacije društva nema slobodnih izbora. Bili bi naivni kada bi saopštili da vjerujemo u iskrene namjere aktuelnog režima, ali smo odlučili da damo šansu dijalogu. Za proteste nikad nije kasno i za njih smo uvijek spremni. Demokratski front je od svog osnivanja 2012. godine, a pogotovo u prethodne tri godine, imao veliki broj aktivnosti koje su obilježile taj period. Nažalost, ostale opozicione strukture nijesu se pridružile Demokratskom frontu u organizaciji protesta u septembru i oktobru 2015. godine. U oktobru 2015. godine kada je vlast bila na koljenima ostala opozicija umjesto da sa Demokratskim frontom dogovara zajedničke aktivnosti otišla je da se dogovara sa Demokratskom partijom socijalista o prelaznoj Vladi. DPS im je dala prelaznu Vladu. Zbog čega. Da bi ostatak opozicije odvojio od Demokratskog fronta i tako razvodnio opozicionu snagu.

Takođe, poslije parlamentarnih izbora 2016. godine, kada su Saša Sinđelić i Paja Velimirović odigrali unaprijed pripremljenu ulogu za koju su crtani stripovi ozbiljna literatura, ostatak opozicije uz zajednički bojkot Parlamenta nije želio da prihvati ili predloži bilo kakvu zajedničku opozicionu aktivnost. Jedini cilj određenim opozicionim subjektima je bio da uzimaju glasove Demokratskom frontu pod parolom nećemo podjele, hoćemo pobjede i dovoljno je da se pojavimo na izborima i Demokratska partija socijalista sigurno gubi. Šta imamo kao rezultat te i takve opozicione politike nikad jači DPS i nikad slabiju opoziciju. DF izražava dodatne sumnje u iskrene namjere Demokratske partije socijalista za uspješan rad privremenog odbora, iz razloga što se DPS i dalje grčevito zalaže da se Demokratama i URA-i ostavi prostor da se naknadno uključe u rad ovog odbora. Iako su oni saopštili da će formirati forum koji će se baviti izbornim zakonodavstvom i na kraju rada tog foruma predloge dostaviti Skupštini Crne Gore. Ko nam garantuje da premijer Duško Marković pri kraja rada ovog odbora neće pohvaliti i predlog nekog foruma kao što je pohvalio plan Demokrata i URA-e i tražiti da se o tom predlogu izjašnjava i privremeni odbor.

Mislimo da bi bilo dobro da se već na početku rada znaju svi članovi odbora. Da pojasnimo. Demokratski front ne traži ta mjesta za sebe. Iz ovih razloga, Demokratski front još nije odlučio kako će glasati povodom ove odluke na kraju rasprave, to smo saopštili i na Kolegijumu. Tražićemo pauzu kada će se održati sjednice Predsjedništva Demokratskog fronta i Kluba poslanika i tada ćemo saopštiti naše stavove.

Želim još jednu važnu temu ovdje da otvorim. Ova odluka u sebi sadrži sveobuhvatnost veću od svih dosadašnjih predloga koje smo imali kako od opozicije tako i od vlasti. Na žalost, svjesni smo da se neki zakoni i kada se usvoje ne poštuju se. Konkretan primjer je odlična ideja o elektronskoj identifikaciji birača, ali onda potpuno obesmišljavanje od pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova. Sa razlogom se postavljalo pitanje kako će se vršiti implementacija i kako će se vršiti nadzor dogovorenih rješenja. Mi smatramo da su sve opcije otvorene, ali takođe smatramo da sada nije vrijeme da se o tome izjašnjavamo. Jer, u zavisnosti od stepena dogovora i zakonskih rješenja, proizaći će šta je najbolji način kako da se vrši nadzor nad implementacijom dogovorenih rješenja. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 12:58:48)

Hvala i Vama, poslaniče Đukanoviću.

Sada, u ime poslaničkog Kluba Socijaldemokratske partije, poslanik Ranko Krivokapić.

Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (30.10.18 12:58:59)

Hvala Vam.

U dobrim parlamentima i u parlamentima s dužom tradicijom pokušavaju da nađu zajedničko iskustvo kao osnovu za zajedničku budućnost. I ovaj parlament ima dosta dobrog zajedničkog iskustva koje može upotrijebiti za gradnju zajedničke budućnosti parlamentarizma kao obaveze parlamentaraca da služe građanima.

Ne tako davno, 2015. Crna Gora je bila pred očiglednijim izazovima nego sada. Imali smo proteste koji su bili udarna vijest od BBC-a, CNN-a, pa na dalje, u oktobru 2015. godine. Imali smo situaciju da Crna Gora nije bila članica NATO-a i da je to bio prelomni trenutak kada se odlučivalo želi li Crna Gora u NATO ili ne želi, ne samo u opoziciji nego i u vlasti. Imali smo i prije toga, 2013. godine, posle predsjedničkih izbora bojkot opozicije i dogovor u parlamentu koji je doveo do usvajanja ustavnih amandmana - 16, dvotrećinskom većinom, izbora sudija Ustavnog suda i vrhovnog državnog tužioca, sve kvalifikovanom većinom. To je bio parlament koji je vršio svoju osnovnu ulogu. To je okupljao i rješavao najteže sporove u društvu. Oni su duboki u Crnoj Gori, oni su istorijski i uvijek imaju taj prizvuk istorijskog, ali kada ne želite istorijsko da koristite radi održavanja vlasti nego radi građenja budućnosti onda je istorija prednost. Kada želite istorijsko da koristite da bi dijelili društvo, da bi vladali na podjelama onda je istorija sudbina i to ružna sudbina svake državne tvorevine, pogotovo opasna za mala složna društva.

Mi nismo multietnička država, mi smo multietničko društvo, mi smo samo građanska država, i to treba razlikovati. Mi nismo multivjerska država, mi smo multivjersko društvo, i to treba razlikovati. Nosioc suverenosti u ovoj državi je građanin. Svi koji govore o državotvornosti, a vidim da su se neki šetili državotvornosti pošto su potrošili tri države, moraju znaju da ta državotvornost izvire iz građanina. Građanin ima samo jedan način da odlučuje u punom smislu političke riječi osim inicijativa, ali na četiri godine, a to je da izabere vlast svojom voljom. To je u Crnoj Gori stalno sporno, nekad više, nekad manje, nekad opravdanije, nekad manje opravdano, ali je stalno sporno.

U 2015. smo krenuli na taj put da smanjimo spornost, neću reći opšteprihvaćenost nego smanjimo spornost izbora 2016. godine. Početak je bio teži nego ovaj danas, pod suzavcem, u oktobru, pod odbijanjem najjačeg subjekta da razmišlja o bilo kakvom dogovoru, javne izjave predsjednika DPS-a, dotle da smo mi već posle nekoliko mjeseca sjeli po prvi put u istoriji Crne Gore, svi predsjednici partija ili skoro svi, svi najrelevantniji u tom trenutku za sto i otvorili proces koji je doveo do prelazne Vlade 2016. godine. Prelazne Vlade koja je nužna ako hoćemo da dobijemo najnespornije izbore do sada, upotrijebiću tu formulaciju. Neće biti potpuno nespornih izbora ako ne bude dogovora o načinu sprovođenja izbora i garancijama za sprovođenje tih izbora. To su dvije tačke oko kojih se dogovaramo, kako da te izbore učinimo što prihvatljivijim za javnost prije glasanja i poslije glasanja, za političke subjekte da postanu odgovorni prema volji građana i, što je ključno, da znamo da izbori predstavljaju volju građana. Nije teško znati. Ne postoje izbori u svijetu koji su održani na dan državnog udara, ovakvog ili onakvog, na dan proklamovanog državnog udara, objavljenog u svim medijima koje kontroliše vlast, a slijedom događaja i ostalim medijima. Ti izbori po definiciji su sporni. Da nije bilo ničeg drugog i da smo se svi mi složili kao politički subjekti da su bili slobodni i fer građani se ne bi mogli složiti da su bili slobodni i fer, jer pod atmosferom državnog udara ne možete slobodno i fer glasati. Ponavljam, da smo se svi mi složili, i to nije stvar opozicije, to je stvar elementarne izborne logike. Naravno, imali smo razne bisere tih izbora do ukidanja socijalnih mreža i to je bez presedana ide, barem ne u državama OEBS-a pa na dalje, na dalje. Ali, to je ono negativno.

Ono što je posebno, da smo 2016. godine došli do prelazne Vlade koja je bila stvorila atmosferu međusobne saradnje, opstrukcija, ali i svijesti da moramo ući u period kada će izbori pomoći da se ne rješavaju problemi u društvu, a ne stvoriti nepremostive probleme. To znači potpuno nepovjerenje u institucije sa jedne strane i slabosti institucija, s druge strane zbog toga, da ne budem oštrij od te formulacije stanja tih institucija.

Naravno, ove godine su došle i do definicije o zarobljenoj državi. Iz toga je sve sledstveno

dolazilo na mekši ili oštiji diplomatski jezik do Strategije Evropske unije za Zapadni Balkan, gdje se govori o zarobljenoj državi. Nije novo, govorili su i drugi prije toga, ali sada je već i zvanično. Nije to uspjeh nikoga. Nije to uspjeh opozicije. Ako neko misli da je uspjeh opozicije da država bude zarobljena da bi imala jače argumente, nije. I opozicija i vlast žive u ovoj državi da služe građanima. To je neuspjeh Crne Gore, ali je toliki neuspjeh da vas mora obavezati da ovaj put ne prevarno ili manje prevarno nego prošli put pokušamo doći do demokratske volje građana. Ne treba objašnjavati da je to samo početak. Dobiti slobodnu volju građana je samo početak da počnemo rješavati nagomilane probleme u našem društvu. Svi elementi našeg društva nisu progresi. Ako neko misli da je rast poreza, padanje plata, rast nacionalističke i nacionalne retorike kao dominantne teme uspjeh jednog društva, nije niđe, pa ne može biti ni u Crnoj Gori. Više ambijent liči na devedesete nego na ambijent koji treba da pripremi izbore za dvije godine ili godinu, kako god bilo, koji mogu dati priliku građanima da se slobodno izjasne. Kada budemo ozbiljnije društvo, prije svega ozbiljnija politička elita onda ćemo se baviti temama koje okupljaju i u ovom domu.

Ponavljam, uspijevali smo. U 2013. godini smo se okupili i tada je bilo i protesta i bojkota i spornih predsjedničkih izbora. Okupili smo se i zajedno mijenjali Ustav, najsloženiji posao u svakoj državi, najsloženiji politički posao, razumjećete me vi ovdje o čemu govorim, najsloženiji posao koji smo uspješno obavili. Samo jedan razlog postoji zašto smo to obavili. Tada smo uspjeli izgraditi povjerenje da zajedno pravimo sljedeći iskorak. To su demokratski i slobodni izbori. Iz tog povjerenja je izašlo i 16 amandmana, iz tog povjerenja je došlo i ubrzanje naših evropskih integracija, iz tog povjerenja je došlo da imamo Ustavni sud koji je dobio legitimitet, ali ga je sam poslije uništio donoseći različite odluke o istim stvarima. Ne postoji u sudstvu gora stvar nego dvije iste odluke, a treća različita o istoj stvari. Tu više nema sudovanja. Tu ne postoji autoritet koji vam može prenijeti parlament više. To je u sudovanju greška koja nema ispravku.

Ako smo pogriješili u izboru nismo pogriješili u namjeri. Sada je ključno da ne pogriješimo u namjeri. Ako ima dobre namjere odluka je forma, odluka je nešto što zavisi od naše političke zrelosti i volje da je primijenimo. Zakoni postaju forma jer su naši složeniji, detaljniji od ijednih drugih za koje znam. To je samo dokaz da nemamo povjerenja. To je samo dokaz da proces nije slobodan. Nećete u Americi sresti nekoga ko će poći dva puta da glasa iako nema precizne evidencije da li je dva puta glasao jer je to nezamislivo. Kod nas imamo deset kontrola. I prskali smo se i karte smo izdavali. Šta je bio osnov postojanja ove države. Moral. I prije nego što smo imali zakone imali smo moral. Sada nam ni zakoni nijesu dovoljni jer smo izgubili moral, govorim kao politička elita. Ni zakoni nam više nisu dovoljni. Crna Gora ako ne vrati pravdu kao osnovnu vrlinu ni sto zakona ni sto međunarodnih preporuka ni desetine odluka ni naši razgovori neće nam pomoći, /prekid/ kao i 2015. godine.

Plediram, molim ako hoćete, da budemo svjesni problema pred nama. Izbori nam izgledaju najveći jer se tiču nas parlamentaraca, ali nisu najveći. Najveći je problem građana Crne Gore i ukupno stanje koje se dešava s našim dugom, s našom zaposlenošću, s našom emigracijom, iseljavanjem itd. Treba napor svih nas. To vlast sama ne može uraditi, koja god da je vlast. Ova ili neka druga. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:09:41)

Hvala i Vama.

Nemate pravo na komentar. Vjerujem da bi to bio značajan komentar, ali čuli ste na početku da nemate pravo na komentar.

Sada će se, u ime Kluba Bošnjačke stranke Albanci odlučno i HGI-a, obratiti poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Lekić, u ime Kluba SNP - Demos.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (30.10.18 13:10:08)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče sa saradnicima, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani

građani, draga dijasporo,

Formiranje odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva predstavljaće demokratski iskorak pluralizma našeg društva koji će biti rezultat odgovornog i konstruktivnog odnosa političkih predstavnika koji su učestvovali u radu Radne grupe Kolegijuma Skupštine. Početak dijaloga i razgovora u zadnjih dva mjeseca između skoro svih predstavnika parlamentarnih partija predstavlja značajan napredak u političkom životu Crne Gore i veliki doprinos u pravcu optimizacije sveukupnog ambijenta za naredne izborne cikluse, jačanju međusobnog povjerenja i povjerenja sveukupne javnosti u izborni ciklus.

I pored činjenice da pred članovima odbora predstoji nimalo jednostavan zadatak na osnovu dvomjesečnog rada u radnoj grupi, stiče se utisak da nijednoj partiji ne odgovara fragmentacija i polarizacija političke scene i nedostatak dijaloga. Na osnovu toga i zasnivam optimizam u pozitivan ishod rada ovog odbora. U prilog tome je i nesporna činjenica koju potvrđuju s najvećih međunarodnih adresa da crnogorsko društvo politički sazrijeva i da je spremno da prihvati realnost. Da je država Crna Gora domovina svih njenih građana s jednakim šansama za sve njene građane i da je moguće u demokratskoj atmosferi bez isključivosti i diskriminacije prijeko potrebnim konsenzusom za stolom dolaziti do dogovora tj. stići do kvalitetnih i svima prihvatljivih rješenja koje su od važnosti za prosperitet društva.

Bošnjačka stranka je od samog početka bila protiv predloženih sveobuhvatnih reformi osim one koju je predlagao OEBS - ODIHR i protiv sveopštih postavljenih ciljeva i zadataka koji su predlagani na Radnoj grupi, iz jedinog razloga jer smatramo da ulazimo u ingerencije drugih nadležnih institucija i organa. Ali, kao odgovorni ljudi, poštujući većinsko razmišljanje u Radnoj grupi, prihvatili smo ovako opširan opseg ciljeva i zadataka budućeg odbora u pravcu smanjivanja političkih tenzija i unapređenja izbornog zakona uz kompromis svih političkih aktera. Dokazali smo kao i nebrojeno puta da smo spremni uvijek dati doprinos dijalogu, kompromisu i uvažavanju različitih stavova kada procijenimo da to ne može ugroziti temeljne vrijednosti Crne Gore, multikulturalnost, jačanje demokratije i tolerancije, vladavinu prava, bolji standard svih građana, dobrosusjedske odnose s državama u okruženju, kao i evroatlantski i evropski put Crne Gore.

Tako i ovoga puta, iako smo, ponavljam, sigurni da su predložene velike nadležnosti budućem odboru, u cilju prijeko potrebnog konsenzusa u Crnoj Gori predstavnici Bošnjačke stranke će glasati za predloženi Prijedlog odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Nećemo podržati potencijalne inicijative koje se kose s Ustavom Crne Gore, Ustava kao garanta osnovnih ljudskih prava i sloboda građanske Crne Gore, kao ni drugim međunarodnim standardima koje je naša država potpisala i koje usklađujemo s evropskim zakonodavstvom u skladu s pristupnim pregovorima, kao ni one inicijative koje ima intenciju ukidanja zakona afirmativne akcije za predstavljanje manjinskih naroda. Podržaćemo zakon koji garantuje veće procentualno učešće manje zastupljenog pola u skupštinama kako na lokalnom tako i na državnom nivou, kao i ona zakonska rješenja koja će zaštititi RAE populaciju kao najranjiviju kategoriju u našem društvu. Kao i sve druge inicijative koje će unaprijediti društveno ekonomski položaj građana.

Očekujem da formiranjem odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva kroz otvoren parlamentarni dijalog, učešće predstavnika javnog sektora, nevladinog i civilnog sektora, eksperata iz tematske oblasti, kroz uvažavanje i implementaciju preporuka OEBS-a i ODIHR-a i izvještaja Evropske komisije o napretku, atmosferi uvažavanja i dijaloga, možemo doći do unaprijeđenog izbornog pravnog okvira kao čvrste osnove za sprovođenje demokratskih izbora. Jačanje institucionalnog okvira, poboljšanja transparentnosti izbornog ambijenta, što će za sigurno smanjiti nepovjerenje u rezultate izbora tj. dovesti da svi politički konstituenti prihvate rezultate izbora kao izraz volje slobodnog građanina koji će se opredjeljivati isključivo na osnovu ponuđenih programa partija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:15:32)

Hvala i Vama, poslaniče Ibrahimoviću.

Sada riječ, u ime Kluba poslanika SNP - Demos, ima Miodrag Lekić, a neka se pripremi, u ime Kluba Socijaldemokrata i Liberalne partije, Boris Mugoša. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (30.10.18 13:15:47)

Uvaženi predsjedniče, uvažene kolege,

Odmah da kažem da Klub SNP- Demos nije učestvovao u pripremi ovog predloga, izuzev na posljednjoj sjednici sam bio prisutan ali zbog ove činjenice ima razloga da prepustimo akterima ovog dokumenta, da razjasne, da objasne građanima i javnosti ideje čistavog projekta i sadržaj itd.

Međutim, reći ću svoje mišljenje uz specifičnost ovog kluba, ovoga puta u ime Demosa, a naravno kad budemo kompletni imaćemo dogovora prilikom prezentovanja stavova, nekada zajedničkih koje usaglasimo, a nekada i uz specifičnosti.

Dakle, radi se i tu nema nikakve sumnje o jednom izuzetno važnom pitanju, koje na prvi pogled djeluje malo i pravnog karaktera, izbornog, tehničkog itd. Ono je duboko političko pitanje i ono zahtijeva osvrt politički, oni su na neki način i dati. U tom smislu bih želio da se osvrnem prije svega na jednu konstataciju, a to je da ovdje se može stvoriti utisak, spolja gledano, na isključujem da će kroz propagande mehanizme to biti plasirano da je u Crnoj Gori na sceni dijalog politička idila, stabilnost politička itd. Moje mišljenje je da je sve suprotno. Naime Crna Gora je u dubokoj krizi ona pocijepana po nekoliko osnova, izdvojiću dvije ose rascjepa. Prva je socijalno - ekonomska, i druga je etničko - kulturna. Ove podjele su duboke, uz nevjerovatno zaduživanje zemlje i neodgovorno zaduživanje zemlje. Plašim se da će da sve ove linije kulminiraju u jednom trenutku vrlo nezgodno i da možemo doći do nekog nekontrolisanog stanja. S obzirom da se ovi problemi podcjenjuju i ovaj ekonomski dio i ovaj etnički, koji je sve više na sceni. Vidite da neki se sada pojavi građanin Crne Gore, poput onog Japanca poslije rata gdje je bio izolovan, misleći da je u toku još rat i da se pojavi u Crnoj Gori da pokuša da shvati vrijeme, da shvati u kojoj smo godini, vjerovatno bi plomislio da smo u 1918. godini po dominantnoj temi koja traje. Gledam da repertoar koji je repertoar krajnosti, jedna krajnost izaziva drugu krajnost, krajnosti rađaju ekstremizme i mi se nalazimo u toj situaciji. Ja tu temu ne potcjenjujem, ja skromno volim, pansioniran sam istorijom. To je tema, razumije se, dostojna osvrtu naročito poslije ovoliko godina, ali ovo u što se pretvorilo to je isto jedna od manifestacija pada našeg društva i ovaj dio konfrotacija etničkih smatram vrlo ozbiljnim. Mislim da je sljedeća stepenica da ovo društvo ide ka federalnom uređenju iako sam protiv tog federalnog uređenja mislim da bi bilo korektnije da bude federalno uređenje ako mora da pobijedi etnocentrička politika nego da se ovamo sa trgovinama dešava isti fenomen.

Dakle, dogovaranje iza kulisa, trgovine i postizanje jednog društva dakle koje je daleko od elementarne demokratske homogenosti.

Sad se vraćam temi, da ukažem svoje mišljenje, da sve koincidira sa radom na ovim izmjenama, koje mogu da stvore privid i mogu da stvore jednu propagandnu sliku koja ne odgovara realnosti crnogorskog društva u ovom trenutku. Lično smatram da je ovo bio Vladin posao, Vlada je odgovorna za stanje u društvu. Vlada pokreće inicijative, predlaže rješenja, donosi odluke, predlaže Skupštini, ovo je tema za Ministarstvo pravde, za ministarstva razna itd. Ona je prebačena Parlamentu.

Dobro, rečeno je danas bilo je iskustava Parlament kao institucija izvornog suvereniteta, najveći legitimitet može naravno da uradi nešto i imamo neka pozitivna iskustva bez obzira što se ovako olako daju ocjene ili hvalospjeve nekih rezultata ili kritika potpuno koje ne stoje i koje su u krajnjoj liniji vrlo neprincipijelne.

Sada mi moramo da u Parlamentu se bavimo ovom problematikom, ako rezultira uspjehom dobro je da će tako biti. Međutim, postoji jedna opasnost i stranka koju predstavljam ovdje će podržati čitavu inicijativu, podržaće sva rješenja ipak izražava skepsu, određeni pesimizam da postoji jedna mogućnost simuliranja čitavog ovog posla - odugovlačenja.

Ovaj rok koji je dat jako dug, ja se nadam u daljem radu kad budemo tamo pokrenuli sva ova pitanja da ćemo moći da se dogovorimo da neka pitanja koja smo se dogovorili efektuiramo i realizujemo mnogo prije. Zato mislim između ostalog, ne misleći da je to najsuštinski problem Crne Gore, a jeste ogroman, jeste Javni servis koji je ponovo jedan politički tabloid vladajuće stranke gdje se demonstrira kult ličnosti šefa stranke, jedan pad kulturološki. To svi vide i to svi građani vide.

Dakle, nadam se i neću učestvovati dalje ako to ne uspijemo jer smo uspjeli prošli put da ne napravimo naš Javni servis ili takozvani naš. Nikad nijesam telefonom okrenuo ni ja nekoga niti mene neko zvao iz Televizije. Napravljeni su pomaci ka autonomnosti to je grubo prekršeno oteto itd. Biće to tema ona je predviđena u ovom programu i samo se zalažem da kada budemo tretirali ovu temu, da ćemo nadam se i vjerujem uspjeti da malo požurimo ovaj rok da bi se vratili elementarnim civilizacijskim pretpostavkama da Javni servis građana bude stvarno nešto što je u interesu svih građana, a ne partije na vlasti.

U više teza sam ovdje zabilježio. Želim da ukažem na neke konkretne stvari, a to je da na tom jednom sasanku na kojem sam bio i već sam rekao da su neka pitanja neodrživa, naime ubačena vrlo sumnjivo između ostalog, neadekvatno pa i sumnjivo. To je onaj stav o izboru sudija Sudskog savjeta. Vidite, to je materijal prvog reda političko - državna organa kao što je Vlada, kao što je Predsjednik države, kao što je iznad svega ministar pravde. Da se izađe iz stanja, da vrlo precizno definišem kojeg stanja, neustavnosti u zemlji i sada takva jedna tema, slažem se komplikovana, koja je blokirana se prebacuje radnoj grupi u odboru za izmjene zakonodavstva.

Dakle, imam utisak da je neko htio da prebaci to, da pred tim neprijatnim pitanjem kaže, da da mi smo imali neka rješenja recimo potencijalna neko sa vrha države, imali smo rješenja, ali oni rade u odboru, pa im ne smetam itd.

Mislim da apsolutno treba izbaciti ovu tačku tj. temu. Mislim kada je predsjednik Zakonodavne komisije ipak držeći se pravnih kriterijuma govori o nečemu da su propustili zbog eto širine i potrebe političkog koncenzusa neke manjkavosti formalne, pretpostavljam da je na to mislio. U tom smislu izražavam dakle spremnost u ime stranke da započnemo ovaj posao, izražavam sumnje da mogu da prevladaju potemkin scenarija hoću reći privid nekakvog rada, ali će se brzo i vidjeti. Brzo će se vidjeti da li hoćemo, ili nećemo, prepoznaćemo to.

Opozicija kada ulazi u veliki rizik u veliki izazov treba da bude spremna na mogućnost, da ukoliko stvari ne idu, ukoliko se ovo pretvori u simuliranje, da naravno obrazloženo i odustane od svega, ali, bitan momenat javnosti. Tako da vjerujem da će javnost biti zastupljena visoko i da će to biti od pomoći tokom ovog rada.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:26:00)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Boris Mugoša, u ime poslaničkog Kluba Socijaldemokrata Liberalna partija i neka se pripremi u ime Posebnog kluba Goran Danilović.

Izvolite poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (30.10.18 13:26:14)

Poštovani predsjedniče, uvažene poslanici i poslanice, poštovane građanke i građani,

Ja ću se truditi da nemam dugo uvodno izlaganje iz dva jednostavna razloga.

Prvi je taj što čini mi se da u ovim prethodnim mjesecima je naš rad na sjednicama Kolegijuma bio prilično transparentan. Da smo zaista o svim bitnim detaljima na vrijeme obavijestili javnost i da u tom smislu ništa novo danas ne možemo reći.

Ono što zaista želim da istaknem da sam zadovoljan zbog izuzetno konstruktivnih diskusija na tim sjednicama Kolegijuma. Da pohvalim ozbiljan i odgovoran rad predstavnika svih poslaničkih klubova koji su na kraju rezultirali čini mi se izuzetno kvalitetnim rješenjima koje smo pretočili u ovu Odluku o obrazovanju privremenog skupštinskog tijela za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva. I drugi možda važniji razlog je taj što nas ona zahtijevnija faza tek očekuje. I ona je veoma bitne iz prostog razloga što ćemo tu pokazati svi pravo lice, odnosno pokazat ćemo da li ćemo iskreno za poboljšanje određenih rješenja ili smo samo na nivou deklarativnog opredjeljenja privrženi daljem unapređenju izbornog ambijenta. Ono što je možda važnije od svega moramo da uradimo sve da bismo povećali povjerenje građana u izborni proces i ono što mi političari, predstavnici političkih partija, ne volimo često da konstatujemo, a to je i povjerenje u same

političke partije. Odnosno, u to da li mi zaista na adekvatan način reprezentujemo volju onoga koji je izvorni nosilac suvereniteta u Crnoj Gori, a to je građanin.

Kada su u pitanju Socijaldemokrate zadovoljstvo mi je što smo i u ovom procesu pokazali smo da smo partija drugačije političke kulture, jer niti jednog trenutka nijesmo prethodni period koristili za partijsku promociju, nijesmo se hvalili da su neka baš naša rješenja postala dio ovog konačnog predloga iz prostog razloga što smo uvijek ostavljali prostor da zajednički dođemo do jednog važnog kvalitetnog zajedničkog imenitelja i da to prezentiramo javnosti. Siguran sam da u ovom procesu možemo samo biti svi pobjednici i sami predsjednik Skupštine, koji je ujedno i predsjednik naše partije, niti jednog trenutka nije "zloupotrebljavao" tu funkciju, već u svim izjavama nakon sjednica Kolegijuma upravo potencirao taj zajednički dijalog tu pozitivnu klimu i maksimalno afirmisao naš napor svih nas koji smo bili na tim sjednicama da idemo naprijed. Tako će biti ubuduće. Isto tako ćemo uvijek naglašavati da oni koji budu ovaj period koji je pred nama koristili za neku ličnu usko partijsku promociju od naše strane će biti označeni sugerisat ćemo im to da ne rade. Jer, to sam siguran da nije poenta u ovom privremenom skupštinskom tijelu. Ali, sam prije svega siguran da to građani od nas ne očekuju.

Legitimno je pitanje možda proširenog opsega djelovanja ovoga privremenog skupštinskog tijela, ali prosto je takav politički trenutak negdje pozitivna klima koja je prisutna jer vas podsjećam da je ovo zajednički dogovor 90% poslanika u ovom domu. Zbog toga mislim da nije na odmet da otvorimo i neke druge teme, ali ne da se udaljavamo od onoga što je suština, a suština je negdje i data u nalazima relevantnim međunarodnih organizacija, prije svega ODIRH i kaže da naš pravni okvir u cjelini pruža čvrstu osnovu za sprovođenje demokratskih izbora. Ali isto tako nam sugerišu da je neophodna sveobuhvatna revizija - ponavljam revizija. Jer, čini mi se da malo i manipulišemo sa tim pojmovima, jer revizija znači sagledavanje određenih rješenja jer, prosto znate da je bilo i dosta izmjena izbornog pravnog okvira i da je pravo vrijeme da to onako ozbiljno sagledamo i da neke uočene nedostatke u praksi pokušavamo da ispravimo kroz definisanje kvalitetnijih rješenja.

Mi na kraju ovoga procesa, ove pripremne faze kao Socijaldemokrate imamo pravo ili obavezu da kažemo da je većina naših rješenja prihvaćena ne zato što su ona bila genijalna, nego zato što smo čini mi se negdje ravno promišljali i važnost ove problematike, ali aktuelni politički trenutak i uvijek se trudili da predložimo ona rješenja za koja smo smatrali da mogu imati visoki stepen saglasnosti svih učesnika na tim sjednicama Kolegijuma.

Na samom kraju želim da istaknem jednu poruku onima koji neće, ne žele ili misle da im je politički oportuno da ne budu dio ovoga procesa. Ali, neku poruku svima nama koji ćemo učestvovati u radu privremenog skupštinskog tijela, a ta poruka je vrlo jednostavna i nju je izjavio čuveni američki predsjednik Abraham Linkon koji je rekao - da ne možete pobjeći od odgovornosti sutrašnjice izbjegavajući je danas.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:31:53)

Hvala poslaniče Mugoša.

Sada ima riječ u ime Posebnog kluba poslanika Goran Danilović.

Izvolite poslaniče Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ (30.10.18 13:32:03)

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine predsjedniče Parlamenta, dopustite mi da bez mnogo patosa u ime državotvornih građana ja nešto kažem, kao što po prvi put čujem da postoji državotvorna partija što podrazumijeva svakako da u državi ima i onih koje to nijesu, a nijesu zabranjene još uvijek.

Priča o slobodnim izborima je uvijek priča o slobodi, uvijek je to priča o demokratiji, to je malo više od forme, to je malo više od odluka, to je malo više od odbora. Imam prilično iskustva i preskočio bih danas priču o istorijskom značaju ovdašnjeg trenutka jer ovdje ima viška istorije

koliko želite. Ja bih nekako da je bude malo manje iako sam posvećenik i zaljubljenik u historiji u mjeri u kojoj znam i po nekad u mjeri u kojoj slutim.

Dakle uvaženi građani ovdje je pitanje hoćemo li mi konačno dobiti izbore kojima ćemo svi biti zadovoljni jedni drugima pružiti ruke, u tome je suština. Pokušavali smo, u pokušajima neuspjehom, ali ne treba odustati.

U ime Ujedinjene Crne Gore mogao bih da kažem da smo mi javno saopštili poštujući načelo da za slobodu treba možda ponekad različito oruđe, ali uvijek hrabrost, posebno kod političara.

Dakle, saopštili smo šta mi podrazumijevamo pod uslovima za konačno poštene izbore, kako nas ne bi niko zapitkivao kroz šest mjeseci zašto to ne rekoste na početku, s nama ste načisto.

Ako hoćete da gradimo slobodno i demokratsko društvo pravila se moraju znati unaprijed. Nema povjerenja i nema ljubavi na lijepe oči, do sad je nije bilo. Daj bože, da se to vama posreći. Ovo je naš odnos prema Demokratskoj partiji socijalista. Sigurni smo da i ta stranka u budućnosti ima snagu da se mijenja, da se promijeni, pa da doprinese mijenjanju Crne Gore, ali iskustvo nas uči da to neće ići ukoliko ne postoji organizovan pritisak slobodnih ljudi. Za slobodu se ne bori samo riječima nego i djelom.

Uvaženi građani Ujedinjena Crna Gora je poslala dopis Kolegijumu u kojem smo tražili da se uz dogovoreno raspravlja i o pet naših zakona i kumulativno saopštili da sve to važi pod uslovom da unaprijed kažemo kako će slobodne i fer izbore sve u međuvremenu dogovoreno izglasano sprovesti Vlada državnog jedinstva sastavljena od svih po principu da niko ne izgubi izbore bez glasanja, ali da niko više ne drži tapiju nad time kako treba spremiti izbore.

Gospodo, vi ste to odbili, neki vjerujete da sad nije vrijeme, poštujući to različito mišljenje ali smo mi ostali u ubjeđenju da dok to ne bude jasno, sasvim izvjesno Demokratska partija socijalista neće popustiti i dobrovoljno se odreći poluga moći koje donose pobjede na izborima. Na izborima ne mora da pobijedi najbolji. Uglavnom pobjeđuje najorganizovaniji na izborima ne mora da pobijedi najbolja ideja, kamo puste sreće da je tako bilo kroz historiju politike i takmičenja. Na izborima može da pobijedi i prosječan. Da li mi želimo da budemo nešto više od toga kao zajednica, kao društvo, ja to pitam vas danas, da vas ne bih pitao za šest mjeseci.

Mi tražimo da se odreknete toga da sami sprovedite pravila jer smo ubijedeni da to pravo nijeste izborili na slobodnim izborima. Ja sam razumio maloprije jedan prilično epski stav kolege kojega cijenim kao nekoga ko umije da brani stav svoje partije koji je govorio o tome da je naše izborno zakonodavstvo po najbolje i da ga treba malo usavršiti. Kod nas je inače tako u svim sferama društva. Mi imamo sve najbolje, ali nikad ne smeta da još malo usavršimo.

Kad razgovaram sa vama, ja u vama vidim ljude, vidim ličnosti i ne potcjenjujem bilo čiju inteligenciju i zbog toga mi iz Ujedinjene Crne Gore ništa ne krijemo, mi više vjerujemo sebi, čak i kolegama iz opozicije s kojima smo vrlo često bili posvađani i njima više vjerujemo nego vama. Jer, vi odavno ili gotovo nikad nijeste iskusili ono što je naše iskustvo, a to je ne sloboda.

Vi ste dužniji Crnoj Gori nego mi, vi bi trebali više da uložite svoje energije i svog političkog znanja i da odustanete od viška privilegija, od onoga što vam ne pripada, zahvaljujući kvalitetu, nego jednom naslijeđenom kvantitetu. Ako hoćete zaista da preporodite Crnu Goru. Meni je mala utjeha to što vi radite sve ovo u svoje ime. Ja se bojim da vi ako loše upravljate Crnom Gorom, a mislim da loše upravljate uništavate i onu moju ideju Crne Gore. Zbog toga tražim, a to je politička hrabrost, da podijelimo odgovornost i da stavimo tačku na međusobno gonjenje. Vi mi nijeste dali za pravo da vjerujem kako će tako biti.

Ne može uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani istovremeno počinjati navodno historijska priča o konačnom stvaranju slobode, fer i demokratskih uslova za fer i poštene izbore, a paralelno sa tim iz istih centara moći, jurišati se na ljudska, na vjerska i ina na prava u Crnoj Gori.

Kako to u jednoj ruci šibicu u drugoj ruci vodu, vatru i vodu. Znam kako, naučili ste me, ali na to ne pristajem.

Dakle, ne možemo gospodo istog trenutka da pravimo ambijent, a onda inspekciju na vrh Rumije kao da se tamo začelo nešto što nigda nije bilo u Crnoj Gori. Izvinite uvažene kolege, ja predlažem da upravo nadmorskom visinom i mjerimo svoju odgovornost. Pa kad dođemo do vrha Rumije neka to bude posljednje mjesto gdje ćemo primijeniti zakon. Međutim, da počnemo iz Vlade, od potpredsjednika Vlade koji imaju bespravno podignute hotele. Da počnemo od nas

poslanika, da krenemo od zaboravljenih petlji od zaboravljene vode i struje za autoput zato što nemamo iskustva. Da krenemo ako treba da rušimo, ali ne od krova i ne tamo gdje nikome ne smeta i ne tamo gdje vjekovima narod ide za krstom, pa ga jednom ostavi. Nego tamo, gdje se zarađuje novac od nelegalne gradnje. Imate dakle gdje.

Nemojte istovremeno sa pominjanjem slobode i slobodnih i fer izbora da nam prijetite novim Zakonom o vjerskim zajednicama. Mislim to što radite je slabost da to nije to ustvari ona državnička mudrost o kojoj govori vaš predsjednik partije. Volio bih zaista da ponekad ljudi stanu ne iza riječi, nego ispred vlastitih riječi, pa je li to državnička hrabrost, je li to ono kad vidiš dalje nego većina pa će ona jednom doći na tvoje mjesto za godinu, dvije ili pet, je li to mudrost. Treba li mudrost da se ponovo uzme pijuk i negdje nešto razgradi, je li treba mudrost da se sruši crkva koja je podignuta bez dozvole, a da idemo i klanjamo mauzolejima za koje nikad niko nije ni tražio dozvolu niti zna zašto su na mjestima gdje su bile crkve. Zašto ja danas ovo vežem u okviru ove priče, zbog toga što nam treba kontekst, zbog toga što ne možete u trenutku kad hoćete slobodu za čovjeka, građanina utjerivati melose i himne kaznama. Ljudi moji, je li to državnička mudrost, je li to pravljenje ambijenta da dobijemo poštene i slobodne izbore. To da jedni druge špijamo za to ne treba mudrost, za to treba samo podsjećanje na istoriju, mi smo to radili stalno. Nije bilo ljepše discipline nego da ošpijaš najbližeg svoga, da ga pošalješ na Goli otok, da mu potom daš trg, a taj trg zarobiš ponovo u grad u kojemu ćeš podići spomenik čovjeku koji je podigao Goli otok. To može samo kod nas.

Nikada i niko od vas neće dobiti od Oskara ni Zlatnu palmu, zbog toga što će napraviti film na koji će se plakati jer će odslikati pravilno dio naše istorije. Ne, sve je površno i sve je lažno. Ponavljam vam, zato ne treba državnička hrabrost, zato ne treba ni mudrost, treba samo kopati po onome što je ostalo iza nas i naći loše primjere, nezboru i svađe u Crnoj Gori. Trebalo bi da zamrznemo na godinu koju mi tražimo da bude posvećena Vladi državnog jedinstva. Svaki nesporazum, da mi vama zaboravimo, ako ne možemo da oprostimo, ali da i vi zaboravite na ono što mi tražimo jednu novu Crnu Goru, u kojoj ćemo potom slobodno i na demokratskim izborima izmjeriti koliko ko vrijedi.

Dakle, uvažene kolegice i kolege, malo treba više od lijepih riječi, za lijepu promjenu u Crnoj Gori. Oruđa se mijenjaju u borbi za slobodu ili demokratiju. Ali, jedno oruđe i to živo oruđe koje je neophodno svakom političaru koji je uobrazio da je više od toga, da je državnik hrabrost da se bori za tu slobodu, a da je ne uzme onome ko misli drugačije od njega. Jer, da nema toga koji misli drugačije od nas, ni naši umovi nebi tako lijepo sjali. Vi brinite i vidite na kojoj ste strani.

Hvala vam lijepa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:42:54)

Hvala Vam poslaniče Daniloviću.

Ali, moram reći da ste malo iskoristili ovaj način da nema komentara na Vaše izlaganje tako što ste uputili dosta kritika i ja neću dati nikome repliku, a bilo je na granici potrebe za replikom od kolega koje su me pogledali, pokušali da se jave. Ne, Vi ste lijepo izbjegli, ali onda ću ja samo da vam kažem par stvari.

Ne, ovo nije replika, ali predsjedavam i da bih na neki način uvažio poslanike koji nemaju pravo na repliku. Vi ste ovdje izrekli toliko nekih konstatacija, vi ste možda organizovani, ali vi niste toliko dobri, vi niste kvalitetni, nego ste brojni itd. itd. A, to bi onda značilo da ste vi kvalitetni i da ste vi, čuvajte se toga, pogotovo kad ne mogu druge kolege da vam odgovore, da komentarišu vaše izlaganje. To je jedna stvar.

Druga stvar, vrlo ste precizno pominjali neke stvari jesu li nijesu li zaboravljene, nijesu zaboravljene i vi to dobro znate, ako uopšte pratite bilo šta, a znam da vi to pratite. Pominjali ste priču o tome, zašto se počinje na tolikoj nadmorskoj visini. Zato što je tamo nešto postavljeno, gdje ga nikad nije bilo i zato što je nešto što je oskrnavilo jedinstvo tog prostora za sve koji su izlazili na taj prostor i to je bila poruga državi Crnoj Gori.

Sad se ja izvinjavam i neću da ja pretjerujem u priči, ali zaista sam osjećao potrebu zbog poslanika koji nijesu mogli da komentarišu, jer nemaju pravo da komentarišu uvodna izlaganja.

Mislim da je bilo na ivici replike, jer ste vi to vrlo spretno izbjegavali, da zaradite kaznenu repliku. Toliko.

Ne, nije bila kaznena replika nego je bio uput da tako svi se ne ponašamo u principu kad govorimo u ime kluba i kad imamo 10 minuta na koje ne može da bude komentara.

Sad poštovane kolege prelazimo na saopštavanje u drugom krugu poslanika i nastupe poslanika, gdje ima pet minuta za diskusiju. Molim vas zbog velikog broja prijavljenih striktno ćemo se držati pet minuta, nije mi bilo prijatno ni na kolege koji su govorili u prvom krugu, ali zaista svi vodili računa da odmah poslije tog upozoravanja završe razgovor.

Prvi riječ ima poslanik Predrag Sekulić. Izvolite.

Da izvinjavam se, a neka se pripremi poslanik Milun Zogović.

PREDRAG SEKULIĆ (30.10.18 13:45:27)

Hvala Vam gospodine predsjedniče, uvažene kolegice i kolege.

Podsjetiću da ovaj uvaženi dom ima dugu tradiciju rješavanja otvorenih pitanja ne samo kada govorimo o izbornom zakonodavstvu, nego kada govorimo i o onim najvažnijim društvenim pitanjima koji su se nalazili i ne malim izazovima pred Crnom Gorom posljednje dvije ili tri decenije. Dozvolite mi takođe da podsjetim da smo nakon svih pralamentarnih izbora imali jedan krug usaglašavanja izbornog zakonodavstva. Zašto je to tako. Vjerujem da ćemo se svi složiti da je u pitanju bio ipak zahtjev kolege iz opozicije iz prostog razloga što su uglavnom gubili parlamentarne izbore. Takođe, uvažene kolege dozvolićete mi da podsjetim da smo eksperimentisali sa mnogim načinima na koje ćemo raditi na izbornim pravilima. Imali smo i ranije prilike da čujemo ono što je mišljenje onih koji su relevantni za to, predstavnika OEBS-a ODIHR-a, i predstavnika Savjeta Evrope koji su bili zvanični posmatrači nanašim izborima, kao i nekih nevladinih organizacija. I vjerujem takođe da ćemo se lako složiti da smo svaki put kad smo ulazili u neki novi izborni ciklus uglavnom poštovali ta pravila. Vjerujem, ne samo zbog toga, da ćemo svi zajedno usvojiti ovu odluku koja je danas na dnevnom redu, bez obzira što su se čuli različiti komentari, vjerujem da ćemo imati dovoljno demokratskog kapaciteta da uđemo zajednički u ovaj proces. Ne samo zbog toga što smo ovdje dosta široko postavili odluku i što ćemo ući ne samo u izmjenu izbornog zakonodavstva nego što ćemo vidjeti šta nam je činiti sa nekim drugim pitanjima koja su ovdje otvorena, a vjerujte da je to zahvaljujući prije svega demokratskom kapacitetu Demokratske partije socijalista i to nije prvi put da to radimo.

Dozvolite mi da se saglasim kao prilog tome da pokušamo da zajednički radimo na svim onim otvorenim pitanjima, da se saglasimo sa jednim stavom koji se čuje iz klupa Demokratskog fronta, a to je da Demokratska partija socijalista nikada nije bila jača, a opozicija nikada nije bila slabija. Uz još jedno malo podsjećanje, čini mi se da treba učiti iz istorije, naravno jedan uvaženi kolega reče da su prošli izbori bili najmanje spor, ali ajde da vidimo šta to može da bude uopšte sporno u izborima kojima je prethodilo sastavljanje Vlade izbornog povjerenja. Podsjetimo se u januaru 2016. godine, nakon što je Vlada Mila Đukanovića, dobila povjerenje ovog Parlamenta premijer je tada predložio da opozicija da uđe i da preuzme pet onih resora za koje su oni smatrali da daju prednost Demokratskoj partiji socijalista u izbornoj trci. Dozvolite, takođe, da su neki koji su se ovdje strašno kunu u demokratiju iskoristili tu priliku, pa su pokušali da ruše pravni sistem Crne Gore tako što su atakovali na zakone koji su oni usvajali. To samo da podsjetimo malo na priču oko Javnog servisa. Ali kažem još jedanput, naše kolege su zauzele pet ministarskih mjesta i nekih 150-200 mjesta po dubini uključujući lokalne samouprave. Čini mi se da tu negdje nije bilo nikakvog spora. Takođe prije toga smo izmjenili izborne zakone, prije toga ste vi tražili za biračke spiskove da se ne vode po opštinama, nego ih vadi Ministarstvo unutrašnjih poslova, uz podsjećanje da Demokratska partija socijalista nije imala ministra u zadnjih 15 godina. Znači, biračke spiskove je preuzelo Ministarstvo unutrašnjih poslova, vodili su to Ministarstvo dva opozicionara mogu sa punim kapacitetom to da kažem, oni su vodili te biračke spiskove. Uporno su pokušavali sa mjesta ministara da mu objasne da su ti birački spiskovi dobri, da su napravljeni na osnovu baze podataka koja je dostupna Ministarstvu unutrašnjih poslova, da nije postojala mogućnost da u tom biračkom spisku se bilo ko nađe ko već nije ranije u bazi podataka, ličnih karata, pasoša itd.

Naravno rekao bih bila je puna kontrola Ministarstva finansija tokova novca, puna kontrola Ministarstva socijalnog staranja, puna kontrola Ministarstva poljoprivrede i naravno te izbore ste izgubili. Jedan kolega reče - da dođemo do nespornih izbora, ne možemo doći do nespornih izbora. Zašto? Zato što nećete priznati ni jedne izbore. U stvari u početku ste možda pokušali da ih priznate tako što ste pokušali da sastavite Vladu, a nesporno ste priznali izbore koji su održani u istom danu. Znači, te navodne priče da je neko uticao na izlaznost u Kotoru i Budvi toga nije bilo. Kad niste mogli da sastavite Vladu koju biste vi vodili i kojom biste dali manjinsku podršku, e onda je problem sa nespornim izborima. Kažem još jednom možda kada bi naše kolege iz opozicije malo više vodili računa onome što nude građanima Crne Gore sa kojom političkom platformom izlaze i naravno da ne kažemo i to ko su ljudi koji predstavljaju te političke platforme vjerujem da bismo mnogo lakše došli do izbornog povjerenja i do onoga što je pitanje nespornosti izbora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:50:28)

Hvala Vam poslaniče Sekuliću.

Sada riječ ima poslanik Milun Zogović, a neka se pripremi poslanica Marta Šćepanović.

Imate pravo na komentar, kasno ste se javili.

Izvolite.

Oprostite poslaniče Zogoviću.

Izvolite komentar, Miodrag Lekić.

MIODRAG LEKIĆ (30.10.18 13:50:48)

Izvinjavam se poslaniku Zogoviću.

Ja ću izbjeći ova opšta mjesta oko regularnosti i neregularnosti, ajde recimo da je ovo pozicija u nekom šoku i subjektivnosti i nedoraslosti, što ne mislim da je, ali recimo da je tako. Zašto međunarodni faktor uskače u temu izbora kad su oni prefetkni? Da li treba kada se prave ove rekapitulacije vrlo olako, podsjećati na aferu "Snimak", Evropska unija iz izvještaja u izvještaj traži politički pravni epilog koji se nije dogodio afere "Snimak". Državni udar će biti tema sljedećih 100 godina, usudujem se reći 200 godina, kao jedna krupna stvar koja se dogodila tog dana u smislu aktuelnosti, ja ne znam što se tog dana dogodilo, zapravo objavljen je i zato su izbori bili neregularni. Ako vraćamo i trikovima nešto gurnemo da stvore utisak nekog argumenta, apsolutno nije tako. Znači, ako je nekome do regularnosti izbora neka objasni aferu "Snimak", je li bila nije bila, zašto Evropska unija u svemu tome učestvuje.

Javio sam se zbog sljedećeg.

Javni servis, kolega koji je maloprije govorio Sekulić, ima pravo posebno kako novinar da impresioniran Javnim servisom ovih dana gdje se dešava jedan vulgarni kult ličnosti šefa vaše partije, gdje kreće sve đe je bio, što je radio itd. Vlada je nešto manje zastupljena. Dakle, jedan element.

Drugo, govorite o zakonskoj proceduri, pa veće hajdučije nije bilo nego ovo što se dešavalo tamo po tim savjetima itd.

Treće, gospodine Sekuliću, odgovorite mi precizno. Govorite o kršenju zakona ja vam moram reći kao iskustvo iz prethodnog dijaloga oko Vlade izbornog povjerenja. Predsjednik Marković, je bio vrlo kooperativan, baš u ovom momentu da je neophodno kao minimum svih minimuma demokratskih da se promijeni Javni servis kao partijski i da li vi smatrate pored opozicije tu vjerovatno mislim da ćete se sigurno pojaviti da je opozicija kršila zakon, da li je i Duško Marković, sada premijer, tada vrlo kooperativan u svemu što smo govorili jer je čovjek shvatio, ja to pozdravljam, da li je on kršio zakon?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:53:32)

Hvala.
Odgovor na komentar, poslanik Predrag Sekulić.
Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (30.10.18 13:53:38)

Hvala gospodine Brajoviću.

Poštovani kolega Lekiću, zahvalan sam zato što ću moći da pojasnim neke svoje stavove koje sam ovdje izrekao. Znači i tada smo imali važeće zakonske propise za koje su glasale naše kolege koji su odmah nakon što je uspostavljeno, odnosno trebalo je da se uspostavi Vlada izbornog povjerenja tražili ostavku direktorice Javnog servisa. To je kršenje zakona, kršenje svih zakona, tako da tu nemamo nikakvu dilemu oko tog mog stava. Naravno ne slažem se sa Vama kada govorimo o međunarodnim opservacijama, ali dozvolite da kažem, ako se ja i Vi ne slažemo ko je taj ko može da nam pomogne, vjerovatno mogu ljudi sa strane. To znači naše kolege iz OEBS-a, ODIHR-a, to mogu kolege iz Savjeta Evrope, naravno mi vrlo pažljivo čitamo ono što oni napišu. Tamo nesporno stoji da su izbori održani u demokratskoj i fer atmosferi. Ono što je najvažnije da je građanin koga stalno pominjemo, građanina kao izvornog legitimitet u politici, taj građanin je imao mogućnosti da iskaže svoj stav. Znači, nemojte mi reći sad da ako je nešto bilo sporno na državnom nivou to nešto nije sporno bilo u Kotoru ili nije bilo sporno u Budvi ili nemojte mi reći da ako ste htjeli da pravite Vladu, pa kad vam to nije uspjelo, makar i manjinsku Vladu onda su ti izbori nešto sporni.

Samo da Vas podsjetim, znači imamo Ustav, imamo zakone, dozvolićete da ste i vi učestvovali u donošenju mnogih zakonskih akata u ovom Parlamentu, ti zakoni su jasni i osmisleni. Znači, kad ja i Vi imamo spor u jednom događaju ovdje sad govorimo o tome što se dešavalo 16. oktobra, o tome će reći svoj konačni sud sudske instance. Dozvolite da sačekamo ono što će da kaže sud da li je bilo, šta je bilo, ko je i na koji način šta se tog dana dešavalo. Mislim da nije fer da ni ja i ni Vi reduciramo tu negdje pitanje i dokaznog postupka i sudskog i svega onoga što sud imao za posao da radi. I dozvolite još jednu stvar. Znači, tokom svog izlaganja govorili ste o ukupnoj krizi u Crnoj Gori, dozvolite da se ne složim sa Vama govorite prije svega ekonomskoj krizi, a ako pogledam ono što su pitanje makro ekonomskih pokazatelja, stalno govorim o toj stopi rasta. Vidjećemo da mnogo brže napredujemo, nego što to radi region i vjerujem da je to svima poznato. Region nije u ekonomskoj krizi, a sad mi da budemo. Čini mi se da imamo logičko nesaglasje. Takođe, nijesmo u političkoj krizi. Znate, ako je bilo moglo biti riječi, a mislim da ni tada nije bilo političke krize kada smo imali, sveukupni bojkot Parlamenta sad kad nema tih devet poslanika, čini mi se da ni meni ni vama ne nedostaju. Čini mi se da čak možda meni više nedostaju nego vama, zato što bih ukrstio i sa njime argumente oko nekih vitalnih pitanja kad je Crna Gora u pitanju.

Znači, što se tiče ostalih vrsta krize, lako ćemo se složiti da svi zajedno utičemo na to da crnogorsko društvo treba da bude bolje, efikasnije i tako dalje. Danas smo čuli ovdje iz ovih klupa pozivanje na to da zakoni Crne Gore ne treba da važe. U redu ako se složimo da ne važe zakoni države Crne Gore, ajmo valjda zajedno da se složimo da moraju da važe božji zakoni, a božji zakoni kažu "Nemoj da uzmeš ono što je tuđe".

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 13:56:56)

Hvala, poslaniče Sekuliću.
Sada riječ ima poslanik Milun Zogović, pa neka se pripremi poslanica Marta Šćepanović.
Izvolite, poslaniče Zogoviću.

MILUN ZOGOVIĆ (30.10.18 13:57:07)

Poštovani građani,

Opšti ambijent društvenih odnosa u Crnoj Gori ni malo nije obećavajući. Svjedoci smo da verbalni građanizam aktuelnog režima, a i pojedinih opozicionih partija odavno nije imun na negativna iskušenja i debelo je skliznuo u negativni nacionalizam kojim se brani država i društveni poredak od nepostojećih neprijatelja. Ujedno to je i najbolji paravan kojim se prikriva stvarna diskriminacija tradicionalnih Crnogoraca i Srba u Crnoj Gori koja se od aktuelnog režima postavlja na nivo neophodnog preduslova za izgradnju državnog identiteta današnje Crne Gore. Taj projekat neumorno pomažu i druge manje nacionalne zajednice koje su pozitivno diskriminirane čak i u odnosu na Crnogorce i koje neskriveno i nezajažljivo reketiraju aktuelni režim za većinu koju im dopunjavaju, dok upornim svakodnevnim novim zahtjevima pokušavaju stvarati privid sopstvene ugroženosti. Paralelno od tradicionalnih Crnogoraca i Srba se imperativno zahtijeva identitetsko samoponištenje, odricanje od jezika, crkve i kulture da bi onda tako bezlični postali prihvatljiv dio ove nove crnogorske zajednice. Sve ovo upućuje na nezaobilaznu potrebu za dugoročnom nivelacijom odnosa u crnogorskom društvu. Zato bi današnja odluka Skupštine Crne Gore morala biti prvi korak u tom smjeru. Prvi, a možda i najteži korak u cilju prevazilaženja prakse da dugoročni društveni odnosi moraju biti diktirani interesima trenutka i limitirani političkim prilikama.

Obrazovanjem odbora za dalju reformu izbornog zakonodavstva otvara se mogućnost da se zaista dođe do obezbeđenja demokratskih standarda koji bi garantovali ravnopravnost svih političkih subjekata koji učestvuju na izborima. Ovo je ujedno i prilika da se provjeri da li crnogorski režim i koliko pristaje na demokratizaciju crnogorskog društva, a to će najbolje pokazati rezultati rada ovog skupštinskog odbora. Što će u krajnjem biti presudna odrednica za opoziciju prilikom zauzimanja stava o svrsi učestvovanja u svakom budućem izbornom procesu koji bi se organizovao u neravnopravnim uslovima po postojećem zakonodavstvu.

Dugoročan značaj ovog procesa umnogome nadilazi dnevno političke prilike što imperativno diktira i obavezu svih članova parlamentarnog života u Crnoj Gori, da skladno zastupljenosti uzmu učešće u ovom procesu. Tu se radi o minimum odgovornosti koji valjda svi dugujemo građanima koji su nas birali. Zato ne razumijem vrstu pristupa da pojedini opozicioni subjekti ne žele da participiraju u ovom odboru, nego žele da onako sa tribina ekskluzivno sačuvaju za sebe pravo kritikovanja sa distance, određujući se za zviždukanje sa tribina i dugoročan status publike, a ujedno zauzimajući mjesto i obesmišljavajući podršku antirežimski orijentisanih građana Crne Gore. Time su građani dovedeni u zabludu da zapravo nijesu znali šta i za koga glasaju.

Ako se tome doda energično i beskompromisno zalaganje Demokratske partije socijalista da se pomenutoj publici ostavi rezervno mjesto u ovom odboru, jer će možda nekada izrasti u samostalne igrače, sve upućuje da se ovdje pored ovog javnog odvija i neki tajni paralelni pregovarački proces. Sada je vidljivije nego ikada kako Demokratska partija socijalista i Demokratska Crna Gora politički hrani jedne druge i kako su zapravo dvije strane iste politike koja se kreira u pojedinim zapadnim centrima moći. Rasvjetljavanje ove političke misterije i skidanje vela tajnosti sa pregovora DPS-a i Koalicije za 21. vijek umnogome bi doprinijeli našem lakšem opredeljivanju o odluci koja je danas pred nama. Upravo takve rezervne pozicije odlažu i obesmišljavaju proces demokratizacije Crne Gore. Rezervne pozicije i takozvani rezervni igrači obezbjeđivali su Demokratskoj partiji socijalista da opstane na vlasti. Rezervisti tipa Đurovića, Pajovića i sličnih mijenjanjem dresova krali su opozicione pobjede, prodavali narodnu volju, a da pritom nisu snosili nikakvu odgovornost. Transparentnost svih pregovaračkih procesa smanjila bi mogućnost da se skrivenim namjerama u posljednjem trenutku kada ne postoje kontrolni mehanizmi krade i falsifikuje volja građana izražena na izborima i to je minimum korektnosti koji građani od nas očekuju, a ujedno i najbolji garant da će rad ovog odbora imati i neke konkretne rezultate. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:02:55)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Marta Šćepanović, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite, poslanice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (30.10.18 14:03:03)

Hvala, predsjedniče.

Država Crna Gora je posvećena poštovanju ljudskih prava demokratije i vladavine prava. S toga su demokratski izbori ključni stub dugoročne sigurnosti i stabilnosti. Demokratska partija socijalista kao državotvorna partija je uvijek davala najveći doprinos podršci i razvoju demokratskih procesa i institucija, promociji transparentnosti i odgovornosti kao i jačanju povjerenja javnosti u izborne procese. Da li smo na dobrom putu, pa mislim da izlaznost od 73% na posljednjim parlamentarnim izborima sve govori o ovome. Naša partija je zajedno sa koalicionom partnerima uvijek bila inicijator sprovođenja obaveza vezanih za izbore i za izborni proces, odnosno poboljšanje sprovođenja izbora. Uvijek smo ozbiljno razmatrali sve izvještaje međunarodnih organizacija, jer je upravo suština da se na njih efikasno odgovori, a prije svega kroz unapređenje zakonodavnog okvira i kroz unapređenje rada institucija koje sprovode izbore.

Da bi se uopšte došlo do opredjeljenja i obaveza vezanih za izborni proces i jačanje povjerenja javnosti u izborne procese, a prije svega neophodna je politička volja. U tom smislu kao najveća i najodgovornija partija imamo ključnu odgovornost za sprovođenje preporuka, odnosno unapređenje izbornog procesa. To smo do sada uvijek pokazali konkretno djelima, ne političkim floskulama i pričom, dakle, potrebna je istinska politička volja i zajedno sa koalicionim partnerima to je od suštinskog za cijeli ovaj proces. Sada je vladajuća većina, Demokratska partija socijalista, inicirala formiranje ovog tijela. Tu dolazim do druge važne stvari, a to je vrijeme. Od vitalnog značaja za unapređenje izbornog procesa je da se ovo radno tijelo formira znatno prije održavanja izbora i o tome smo posebno vodili računa, jer je upravo ova inicijativa od strane Demokratske partije socijalista i podnešena odmah nakon lokalnih izbora. Mora se voditi računa da se ima vremena i za konsultacije i za izradu predloga akata i za samo usvajanje zakona. Jačanje političke volje i političkog kompromisa takođe zahtijeva vrijeme i preduzimanje kompleksnih političkih pregovora, takođe. Mnogo je dobro što se ovo tijelo formira praktično odmah nakon sprovođenja lokalnih izbora. Dakle, ima dovoljno vremena kako ne bi bilo percipirano da se sve diktira neposrednim političkim interesima.

Demokratska partija socijalista je svojom prvobitnom inicijativom dobro percipirala da u sprovođenju preporuka, a u sprovođenju posebno ostalih nadležnosti koje će imati ovo radno tijelo treba vremena i to kako za planiranje i za sprovođenje tako i za angažman više aktera, s toga je dobro da se razmotre sva pitanja i ovaj posao oroči što je učinjeno članom Odluke gdje je predviđeno da radno tijelo mora završiti svoj posao do 1. septembra 2019. godine.

Takođe, je veoma važan konsenzus u cijeloj ovoj priči kako bi se podstaklo učešće u cjelokupnom procesu i prihvatanju u krajnjem njegovog ishoda. Mi smo na tome uvijek insistirali, jer je cijeli proces naravno snažniji kada postoji jedan osmišljen angažman konsultacije i uključenosti i to ne samo glavnih političkih opozicionih aktera, već i manjih političkih grupa, domaćih stručnjaka, civilnog društva, akademske zajednice uključujući i one koji su izloženi riziku marginalizacije u tom procesu.

Naglašavam da smo na tome posebno insistirali da članovi radnog tijela budu i predstavnici civilnog društva i akademske zajednice, jer bi trebalo da oni nemaju političke interese. Takođe je ostavljeno mjesto i za predstavnike političkih partija koje i dalje bojkotuju rad u Parlamentu ako u određenom trenutku vide besmisao svojih postupaka, tako da u svakom trenutku mogu da učestvuju. Umjesto toga oni ovih dana najavljuju svoje učešće u radu radne grupe nešto kao kako shvatih nevladina organizacija, mislim da je to neodgovorno i neozbiljno i postavlja se zaista pitanje odnosa ove partije prema svojim biračima. U slučaju da se predomisle, da se ne ponašaju kao nevladina organizacija već kao odgovorna politička partija, mjesto u ovom radnom tijelu njih čeka. Mada u situaciji potpune moralne konfuzije gdje pojedine nevladine organizacije iznose svoje političke stavove i ponašaju se kao političke partije. Nije ni čudo da u toj konfuziji sada političke partije tako nezrele počinju da se ponašaju kao nevladin sektor.

Ono što je važno na kraju napomenuti jeste predmet rada radne grupe, a to je precizno su propisane nadležnosti ovog odbora kako bi se prosto zadržao fokus i olakšala identifikacija onih područja za poboljšanje zaštite demokratskih prava i uopšte dugoročnog razvoja ovog cijelog

postupka. Zahvaljujem se.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:08:41)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanica Maja Čatović.

BRANKA BOŠNJAK (30.10.18 14:08:52)

Zahvaljujm, predsjedniče.

Poštovani građani,

Danas je pred nama Odluka kojom će se formirati, odnosno koja propisuje unapređenje ili poboljšanje izbornog ambijenta, odnosno reformu izbornog zakonodavstva. Demokratski front je uvijek bio spreman da razgovara o izmjenama izbornog zakonodavstva zato što smo svjesni činjenice da se vlast dosta često samo deklarativno zalagala za to. Međutim, ovo će obzirom na to kako je postavljena ova odluka i da su maltene uključeni svi oni zakoni koji tangiraju izbore, biti to da ćemo moći makar da skinemo maske Demokratskoj partiji socijalista i da vidimo da li postoji zaista politička volja da se dođe do fer i slobodnih izbora. Sve ovo iz razloga što i do sada kada smo radili izbor i ove reforme izbornog zakonodavstva ona mjesta koja su ključna za njihove malverzacije, izborne, nikada nisu dali da se reformišu. Vidjećemo da li će ovoga puta doći do reforme prave koja podrazumijeva izmjenu Zakona o prebivalištu i boravištu, da zaista na biračkom spisku budu oni građani koji imaju pravo glasa da to ne bude naduvani birački spisak u kome uvijek imate prostora za raznorazne manipulacije.

Ono što moram da naglasim da je pravi trenutak bio da se dođe do fer i slobodnih izbora, nakon 24. oktobra 2015. godine, tu smo imali izdaju od strane opozicije koja je ušla u jedan dijalog i napravila distancu u odnosu na Demokratski front i ušla u Vladu izbornog povjerenja. Ona nije mogla da ispuni ono što bi zaista bio pravi pritisak da se dođe do fer i slobodnih izbora, jer je i vrijeme bilo kratko, a i pozicije koje su im ponuđene jasno je bilo da Milova Vlada ne može to da uradi.

Sada imamo jedan drugačiji ambijent, da kažem imamo nekih godinu dana za izradu, odnosno za izmjenu izbornog zakonodavstva, što će nam pružiti mogućnost da sa nekim konkretnim idejama i proaktivno učestvujemo u radu ove radne grupe ukoliko se odlučimo i glasamo za to. Sve to iz razloga što i sada već na samom startu postoji izvjesne dileme, zbog toga što imamo jedan infantilni odnos jednog dijela opozicije, da kažem politički potpuno nezreo i djetinjast koji tamo negdje sa strane stoje i kritikuju i naravno nama nameću i ucjenjuju da uzmemo nešto što su oni predložili, a ako mi nećemo to onda nema ništa, oni neće da učestvuju. Mene pravo da vam kažem uopšte ne tangira hoće li ili neće, ali potpuno je nejasno i malo maglovito od strane Demokratske partije socijalista, koliko insistira da se ostavi mjesto nekome ko neće da učestvuje, što može da nas navede na to da postoji neki tajni dil i u nekom zadnjem momentu da će oni da igraju neku ulogu važnu sa Demokratskom partijom socijalista. Poznati su inače kao politički lešinari koj tako vrebaju neku situaciju gdje mogu da ušćare neku politički korist bez obzira koliko površno svemu prilazili i tako se ponašali sve ovo vrijeme.

Ono što je meni vrlo važno u svemu ovome jeste da je onaj opus prihvaćen svih onih zakona koji bi da je sreće, a posebno ovaj Zakon o biračkom spisku, trebao takođe da se donosi dvotrećinskom većinom, zbog toga što se radi o parakselans izbornom zakonu. Imaćemo priliku da otvorimo razne teme u ovom odboru. Ni prethodni zakon nije bio loš. Mi smo jednim dijelom ga dosta unaprijedili, ali je problem bio da li postoji volja za sprovođenjem dosljednim tog zakona.

Sada moramo ići na to da se sve detaljno propiše, da ne postoji nigdje dileme da bi mogli vi koji ste skloni tome, iz DPS-a, da izmanipulišete neke stvari. Vi znate da smo mi ranije identifikaciju birača podrazumijevali sa otiskom prsta što nijeste dozvolili. Ovoga puta ćemo imati tog bivšeg ministra koji nam je tada objašnjavao, a tada je bio u vlasti, a naš kolega poslanik Konjević kojeg mi je žao što nije ovdje, on će sada ići iz neke druge pozicije. Drago mi je da imamo tu dva bivša ministra unutrašnjih poslova koji znaju odlično te malverzacije, pa nadam se

da će sad dati doprinos makar da se razotkriju sve sitnice kako vlada DPS i koje to maherske sposobnosti ima da zloupotrijebi tamo gdje treba zloupotrijebiti. Mi na taj način im to ne dozvolimo detaljnim propisivanjem svih stvari da ne ostavimo ništa da može da se dvojako čita. Što je bila takođe vrlo sporna institucija Državne izborne komisije koja je parakselans partijska, što se pokazalo posebno u ovi zadnjih nekoliko izbornih ciklusa. Naravno i ova Agencija za antikorupciju koja je privatna agencija premijera i Demokratske partije socijalista koja se u stvari tako i ponaša ona je namijenjena samo da utjeruje i kontroliše opoziciju. Dok DPS-u mogu biti raznorazne malverzacije po pitanju izbora, po pitanju korišćenja sredstava za izbore, ali mi smo uvijek tu da damo značajan doprinos i da učestvujemo, samo moramo otkloniti ove dileme u koje ste nas stavili sa ovim ostavljanjem mjesta ovima koji neće da učestvuju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:14:51)

Hvala Vam.

Vi ste obično vrlo precizni. Sad ste imali produženje minuta, imaćete mogućnost, jer je poslanica Šćepanović tražila komentar. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (30.10.18 14:15:15)

Hvala, predsjedniče.

Pa povodom konstatacije da se Demokratska partija socijalista deklarativno zalaže za promjene. Samo ću podsjetiti da smo prilikom rasprave o Predlogu zakona u decembru mjesecu 2017. godine o izboru odbornika i poslanika ovdje su se takođe čule kritike da je Demokratska partija socijalista prihvatila sve preporuku OEBS-a, jer smo navodno znali da zakon neće biti usvojen i zato se deklarativno zalažemo za to. Pa kao što potpredsjednik Gvozdenović u uvodnom obrazloženju, mi stojimo iza svake preporuke koju smo im implementirali u zakonu i koji smo predložili. Nažalost, nije bilo potrebne većine da se taj zakon usvoji.

Samo ću da podsjetim da se pojedine preporuke OEBS-a ponavljaju upravo iz razloga što do sada nije bilo konsenzusa da se te preporuke implementiraju i usvoje. Tako da budemo tu na čistac. Demokratska partija socijalista ima tu potpuno čistu situaciju, jer jasno je da smo kao najveća partija dali podršku implementaciji ovih preporuka, sad ostaje da se vidi da li i na drugoj strani ima saglasnosti i za to. Podsjetiću da se pojedine od tih preporuka odnose na to da jedan glasač radi jačanja političkog pluralizma može da potpiše više izbornih listi, zatim da opunomoćeni predstavnici više ne budu imali pravo glasa u radu Državne izborne komisije, kao i ostale preporuke koje se odnose na povećanju učešća žena i drugo u ovom zakonu što je sve bilo implementirano. Dakle, što se nas tiče tu je situacija potpuno jasna. Vidjećemo da li ima saglasnosti na drugoj strani za to.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:17:10)

Hvala Vam.

Pravo na odgovor poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (30.10.18 14:17:16)

Naravno da će se vidjeti kroz rad radne grupe ko se zaista zalaže i u kojoj mjeri za reformu izbornog zakonodavstva. Ono što hoću da naglasim da mene preporuke OEBS-a i ODIHR-a ne obavezuju u tolikoj mjeri zbog toga što sam se uvjerila o kakvim se ekspertima radi, koliko su zaista oni ovdje da ocijene ambijent izborni i da li su izbori regularni ili ne. Imala sam prilike kad smo im donijeli ispred njih preko 600 ličnih karata da su prali ruke od toga i pokušavali da se ne miješaju u unutrašnje stvari ove države. Tako da što se mene lično tiče preporuku OEBS-a i

ODIHR-a ja sam i interno na sjednici našeg Kluba rekla da to treba da zauzme tamo negdje neko zadnje mjesto, a ne da su mi oni prvi zbog toga što nemam povjerenje. To je jedna birokratija koja dođe ovdje da uživa da odmara, vi ih fino dočekate, prošetate po primorju i njih vjerovatno navikli na neku Ruandu ili ne znam koje države gdje mnogo teže izbore organizovati i njima se čini da je sve ovdje regularno.

Mi koji smo ovdje i koji živimo u ovoj državi i odlično znamo kakve sve neregularnosti prate izbori i možda i jeste onaj izborni dan najviše fer, zbog toga što Demokratska partija uglavnom sve završi i potkupi i sredi prije izbornog dana. Ali to ne znači da mi hoćemo lako da se predamo i da nećemo da kroz neke konkretne, a to ćete čuti tokom rada u radnoj grupi kroz neke konkretne predloge da dođemo do toga da maksimalno koliko je moguće učinimo izbore fer i korektnim. Vidjećemo da li ste spremni zaista da ta rješenja prihvatite, jer to će biti rješenja koja su poznata u svijetu i u demokratskim zemljama gdje zaista postoji demokratija. Ipak, vjerujem da će tu biti otpora, ali makar će maske pasti i vidjeće građani ko se zaista zalaže za fer i slobodne izbore, a ko to dekorativno ili možda u ovom momentu pokušava da izigrava nekoga ko pruža ruku i stvara nekakav bolji politički ambijent. Meni bi bilo drago da je to iskreno, ali imajući u vidu dosadašnja iskustva, nemam iluziju da ste iskreni bez u onoj mjeri ako mi uspijemo da pritiskom odradimo da neke stvari moraju da se prihvate i tu eventualno međunarodna javnost ukoliko zaista otvori oči i bude realna, ali oni to znaju samo je pitanje kad hoće da otvore oči i da kažu pravu istinu, a kad im zarad nekih većih strateških interesa odgovara da žmure i da se prave da u ovoj zemlji koja je diktatura da je tobož demokratija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:20:23)

Hvala Vam, poslanice Bošnjak.

Sada riječ ima poslanica Maja Čatović, a neka se pripremi poslanik Jovan Vučurović. Izvolite, poslanice Čatović.

MARIJA ČATOVIĆ (30.10.18 14:20:32)

Poštovani predsjedniče, kolege i kolegice, uvaženi građani,

Predlog odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva je dobar podsticaj za jačanje povjerenja javnosti u izborni proces. Preporuke OEBS-a i ODIHR-a povodom parlamentarnih izbora 2016. i predsjedničkih 2018. godine kao i implementacija preporuka iz Izvještaja Evropske unije u napretku su podstakle na unapređenje izbornog zakona i drugih zakona sa ciljem boljeg zakonodavnog okvira koji bi omogućio maksimalnu implementaciju sigurnosti građana da iskažu slobodnu svoju volju na izborima.

Zadatak radne grupe definisan je odlukom, a član 4 obuhvata sve segmente pripreme potrebne za fer i slobodne izbore. Ono na što bih se posebno osvrnula tiče se ženske populacije ili kako se tu uobičajeno definiše manje zastupljenog pola. Zbog toga da ne bi bili uvijek manje zastupljeni pol, žene su se udružile u Žensku političku mrežu koja okuplja žene iz 16 različitih partija, različitih političkih stavova sa jednim jedinim ciljem da bez obzira na različitosti pomognu u stvaranju demokratskog društva, kulturnog dijaloga, uvažavanja različitih stavova kako bi napravile pomak u stvaranju povoljnog ambijenta u društvu.

Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) već duži niz godina rukovodi procesom političkog osnaživanja žena koji je do sada napravio važni napredak u ovoj oblasti. Vođeni razvojem države Crne Gore UNDP je posebno ponosan na činjenicu da smo uspjeli organizovati Žensku političku mrežu koja okuplja obrazovane uticajne žene koje žele i koje su spremne da mijenjaju crnogorsko društvo na bolje uključujući medijski ambijent i njegove sadržaje. Od 90-ih na dalje sa 4% žena u Parlamentu Crne Gore danas nas ima 24% što čini značajan pomak, a ne dovoljan. Zato mi stremimo povećanju kvota sa 30% na 40% i ne samo Parlamentu već i na mnogim drugim značajnim funkcijama koje su uglavnom rezervisane za muškarce. Ono što moram istaći, partija kojoj ja pripadam - Demokratska partija socijalista jedna je od prvih koja je odmah 30% žena uključila na listama.

Crna Gora više nije ista, 2014. godine 2/3 poslanika i poslanica u Skupštini Crne Gore usvaja novi izborni zakon kojim se uz kvote od 30% uvodi mjera rasporeda na listima na način da među četiri kandidata bude i jedna kandidatkinja. Rezultati su odmah bili vidljivi, dostigle smo istorijski najveći pomak od 24% u Skupštini Crne Gore. Pošto to ipak nije dovoljno, željeli smo pratiti rad radne grupe zadužene za reformu izbornog zakona, kao posmatrači bez prava glasa kako bi pomogli konstruktivnim sugestijama u izradi zakona. Međutim, to nam nije u potpunosti prihvaćeno, jer član 8 tačka 6 govori o tome da mogu prisustvovati drugi subjekti ili predstavnici subjekata po pozivu. Ovo smatram neprihvatljivim kad je ženska populacija u pitanju, jer se statistički zna da preko 51% populacione strukture Crne Gore čine žene, što znači da neće u kontinuitetu moći pratiti rad radne grupe, vać po pozivu. Zbog toga apelujem na radnu grupu da jedna predstavica Ženske političke mreže bude uvijek prisutna sastancima za koje smo vam na vrijeme poslali zahtjeve, a sigurna sam da bi vam bila od pomoći u izradi zakona po mjeri svih nas, to jest građana Crne Gore. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:24:45)

Hvala Vama, poslanice Ćatović.

Sada riječ ima poslanik Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanik Nikola Divanović.

JOVAN VUČUROVIĆ (30.10.18 14:24:57)

Dakle, problem koji pokušavamo da riješimo jedan je od glavnih i najvećih u Crnoj Gori, vjerovatno onaj od koga polaze i svi ostali problemi, dakle i oni identitetski i da ih nazovem egzistencijalni poblemi. Kompleksnost u rješavanju tih problema leži najviše u činjenici da Crna Gora nikada nije imala suštinske promjene, posebno onda kada je bila potreba za tim kao u svim drugim državama komunističkog bloka. Dakle, krajem 80-ih godina i tu treba analizirati i uticaj zapadnog međunarodnog faktora, koji je svuda učestvovao u rušenju komunističkih partija, a njihove funkcionere lustrirao, jedino kod nas snažno i danas mora da prizna po država bivše komitetlije i članove Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore.

Zašto je to tako, odgovor vjerovatno leži u činjenici da su se naše komitetlije veoma lako odrekle svoje ideologije, dio njih, a ima i onih koji su iskazali spremnost da služe zapadnim centrima moći, ali i da zadrže način vladanja od prethodnog režima. Elem, umjesto promjena i demokratizacije društva ovdje više od 30 godina vlada ono što je bilo nasljeđe totalitarizma. Imamo jedan zadržani mehanizam vladanja koji počiva na sili, represiji, kršenju ljudskih prava, gušenju slobodnih medija, progonu političkih neistomišljenika, diskriminaciji čitavih naroda i pojedinaca i koji počiva na krađi izbora. I tako dolazimo do ključne činjenice da se vlast u Crnoj Gori nikada nije promijenila na izborima. Neko sa strane možda ne bi vjerovao u ovo što izgovaram, ali je tako. Vidjećemo sada, sad smo na ispitu svi, da li je kucnuo taj čas da i Crna Gora dođe do ambijenta i preduslova u kojima će građani biti u poziciji da biraju i budu birani u jednoj poštenoj političkoj utakmici. Tu želim da kažem da niko nije toliko uložio u borbu za slobodne izbore, niko nije toliko se žrtvovao za principe slobode u Crnoj Gori, kao Demokratski front. O tome svjedoči mnogo stvari da ne pominjem naše proteste i čitavi put koji smo prešli u ovih nekoliko godina i sve kroz što smo prošli i šta smo preživljeli, proživljeli i doživljeli od strane Demokratske partije socijalista i njenog represivnoga aparata. Mi smo neko ko je više neko iko čini mi se spreman odlučan ustvari da se bori da građanin u izbornom procesu ne bude šikaniran, ne bude maltretiran, ne bude ponižavan i ucjenjivan i da svim silama spriječimo režimske zloupotrebe i dođemo do mehanizama koji će onemogućiti svaku malverzaciju, ono po čemu je prepoznat režim Demokratske partije socijalista.

Dužan sam, upravo zbog te beskompromisne borbe Demokratskog fronta, da upozorim i na one druge, dakle na one čije neprimjereno i kukavičko ponašanje, a posebno mislim na ove iz opozicije na Demokrate i na URA-u koji ne žele da učestvuju u radu odbora, ali zato im DPS iz nekog razloga čuva upražnjeno mjesto u odboru. Umjesto da se to mjesto popuni sa nekim drugim iz opozicije, ne traži Demokratski front to mjesto upražnjeno, ali mogli ste da ga popunite sa

nekom drugom opozicionom grupacijom. I tako je parlamentarna većina u startu zahvaljujući Bečiću i Abazoviću došla do određene prednosti u odoboru. Zašto je to tako mogu samo da pretpostavim, to je plod onih ljetošnjih dogovora između lidera Demokrata i URA-e sa premijerom Duškom Markovićem. Bilo bi logično i korektno da oni koji ne učestvuju u glasanju o formiranju ovoga odbora, ovog radnog tijela ne mogu imati mjesto u njemu.

Takođe, ukoliko bude formirano ovo radno tijela, ovaj odbor Demokratski front će voditi još jednu borbu na paralelnom kolosijeku, borbu za izmjene i dopune Ustava. Kako bi se izborili za to da u Crnoj Gori ne postoje i pojedinci drugoga reda. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:30:05)

Sada riječ ima poslanik Nikola Divanović, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević.
Izvolite poslaniče Divanoviću.

NIKOLA DIVANOVIĆ (30.10.18 14:35:15)

Zahvaljujem uvaženi predsjedniče Skupštine, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Ono što me snažno inspirisalo da se javim, da diskutujem po ovoj važnoj tački dnevnog reda, svakako je jedna nepodnošljivo neobjektivna ocjena o tome da u Crnoj Gori ne postoje slobodni i fer izbori i o tome da je izborna zakonodavstvo i demokratski ambijent u Crnoj Gori toliko loš da ga treba fundamentalno rekonstruisati. S toga je moja polazna osnova i želja da odbranim jednu tezu u ime Demokratske partije socijalista da mi prosto ne pristajemo na jednu takvu ocjenu iz vrlo jednostavnog razloga, jer ona ne počiva na činjenicama. U prilog toj tezi podsjetio bih se na genezu razvoja izbornog zakonodavstva u Crnoj Gori i uopšte na sazrijevanje tog demokratskog ambijenta i crnogorskog parlamentarizma. Dakle, ne treba podsjećati da je Crna Gora '90-e godine postala politički sistem višestranačja i da smo u tih prvih 12 godina da ih tako nazovem od '90-e do 2002. godine mi bili u jednom procesu sazrijevanja političkog pluralizma u Crnoj Gori. Tada je vrlo precizno u izbornom zakonodavstvu, odnosno u tom portfoliju tih bazičnih zakona koji uređuju ovu oblast izmijenjeno čak 10 bazičnih zakona, što kao činjenica dovoljno govori samo po sebi.

Drugo, mislim da smo nakon tog sazrijevanja, političkog pluralizma u međuvremenu 5.oktobra tačno pamtim taj datum, ne znam da li će se ostali u sali sjetiti, ali 5.oktobra 1997.godine desila se stvar koja za mene predstavlja momenat kada je crnogorski parlamentarizam maturirao, odnosno demokratija maturirala. Tada smo prvi put iz ovog Parmenta poslali poziv OEBS-u da bude zvanično posmatrač crnogorskih izbora. I što imamo za posljedicu. Imali smo posljedicu da je već te predsjedničke izbore 1997.godine u Crnoj Gori nadgledala međunarodna zajednica čak 61 posmatračem. Ti posmatrači su bili delegirani čak iz 23 zemlje, između kojih Italija, Njemačka, Sjedinjene Američke Države, da ne nabrajam, sve razvijene zapadne evropske ekonomije, naravno i Sjedinjene Američke Države. To je dakle posljedica.

Posljedica izvedene od toga je da smo na svakim izborima od tada do dana današnjeg imali armiju posmatrača koja uredno i vrlo disciplinovano nadgleda sve izbore u Crnoj Gori.

Drugo, ono što je naravno neki potpuno normalan slijed i normalan mehanizam funkcionisanja nadgledanja svih tih izbora jesu neke preporuke, neke evaulacije i neki zaključci koje je Crna Gora takođe disciplinovano usvaja i implementira. Ne bih ponavljao ono što su kolege prethodno rekle, samo ako se sjetimo 2016. godine i tih preporuka, 2018. i tih preporuka, vidjećete da smo usvojili tri od četiri zakona u ovom Parlamentu, vidjećete da smo usvojili sve preporuke ODIHR-a i tako dalje.

Zašto sam namjerno pomenuo OEBS? Zato što ga smatram zaista najrelevantnijom međunarodnom organizacijom za posmatranje izbora.

Napomenuću i to da su ocjene OEBS-a nakon svakog izbornog ciklusa u Crnoj Gori bile takve da je najgora ocjena bila njihovim vokabularom - prihvatljivi (acceptable). Crnogorski izbori su već od 2000. godine kompetitivni izbori i ove činjenice govore u prilog toj tezi.

Ako danas nakon svih ovih činjenica, nakon ove retrospektive koju sam pokušao onako kroki da skiciram, treba da pristanemo na tezu o tome da crnogorsko zakonodavstvo ne valja ništa, onda u Demokratskoj partiji socijalista nemate sagovornika. Ako treba da prihvatimo da je toliko loš izborni zakonodavni okvir da ga je potrebno fundamentalno rekonstruisati, takođe nemate sagovornika. I to je prva teza koju sam na ovaj način pokušao da okončan.

Druga teza izvedena iz ove prve jeste nešto što ja često ponavljam. To je da je Demokratska partija socijalista svim svojim bićem posvećena bezrezervno jačanju, snaženju demokratskog ambijenta i demokratskog dijaloga u Crnoj Gori.

Naravno, mi smatramo da je Parlament hram. Razumijem da postoji sa druge strane čuđenje da DPS drži odškrinutim uvijek vrata za sve aktere političkog života u Crnoj Gori, ali zaista smatramo da su i svi njihovi politički stavovi dio onoga što tvori taj ukupni demokratski ambijent i bojim se da za pojedine političke aktere nikad neće postojati dovoljno dobro izborni zakonodavstvo koje bi ih privoljelo da oni priznaju rezultate izbora i to treba reći. Mi smo kao najjača politička snaga koja iz izbornog u izborni ciklus dobija izbore valjda najviše zainteresovani da imamo da imamo što efikasniji, što transparentniji sistem provjere tog povjerenja i to je suština. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:36:04)

Hvala Vam.

Za komentar se javio poslanik Milutin Đukanović.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (30.10.18 14:36:10)

Pa, mislio sam da se ne javljam da komentarišem, ali zaista nekad zdrava logika ne može da izdrži i mora da reaguje.

Kako možete da kažete za izbore 1997. da su poštene bili, što je napisao neki OEBS. Pa, elementarna logika ja sam i spomenu ranije ovlaš, glasalo se do sedam ujutru. Postavljam elementarno pitanje koliko je to trebalo birača da se nalazi na biračkom mjestu u 20.00h da bi se glasalo do sedam ujutro. Znao kako se glasalo tada, kad su vidjeli da predsjednik Vlade, sadašnji predsjednik DPS-a gubi izbore, išlo se u MUP, da potvrđnicu ideš glasaš. MUP je vodio Vukašin Maraš najlojalniji čovjek aktuelnom predsjedniku DPS-a. Nemojte nam trenirati i logiku i našu dobru volju da nas ubijedite da je nešto bilo demokratski kad nije. Može OEBS napisati 1000 zaključaka nije, nije, nije i zato ova radna grupa mi očekujemo zaista ozbiljan razgovor, ali ako će neko da nas ubijedi da je to bilo dobro i mi da kažemo u redu bilo je dobro, ne možete nas ubijediti.

Između dva kruga predsjedničkih izbora upiše se 14.000 novih birača. Kad je to bilo u bilo kom izbornom procesu u evropskim demokratijama? Nema toga primjera i nemojte se truditi. Evo sad gledate ove blasfemije oko Makedonije, nažalost pokazuje se poniznost, referendum nije uspio. Što makedonski političari koji su mislili da će uspjeti sastavili su jedno nemušto pitanje i sebi stavili veliki teret, to je njihov problem, ali sad mišljenje OEBS-a i međunarodnih institucija Makedonija propao referendum, a NATO trči da Makedonija uđe u NATO. I to su demokratski principi, to je sila. To je sila. Razumijemo sila ima uticaja značajno u politici, ali nemojte nas tjerati da mislimo da je to dobro što propiše neka zamlja NATO pakta da su to demokratski standardi. Vi ako hoćete da slušate, vi slušajte. Mi nećemo, ali razumijemo i međunarodne odnose i sve. Kako možete, evo sam sam sebi dosadan više, 400.000 birača 1991. - 620.000 stanovnika. Danas 540.000 birača ponovo 620.000 stanovnika. Tu odgovora nema. To su nepobitni argumenti i namjerno sam uzeo da se javim, ipak moramo da uozbiljimo naše diskusije, da se temelje na argumentima, a toliko smo udaljeni i zato nam je neophodan dijalog barem što se tiče izbornog procesa. Ako vlast nije proistekla iz slobodno izražene volje građana imamo problem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:39:35)

Hvala Vam.

Makedoniju ostavimo građanima Makedonije, a odgovor na komentar ima poslanik Divanović. Izvolite.

NIKOLA DIVANOVIĆ (30.10.18 14:39:43)

Hvala predsjedniče.

Gospodine Đukanoviću, ja sam pažljivo slušao Vaše obraćanje u ime kKuba i vi ste sada u ovom komentaru zapravo ponovili sve ono što ste rekli. Dakle, ja kad sam dao moje viđenje ove geneze i ovaj događaj iz 1997. imao sam u vidu vaše viđenje. To je u čemu se mi razlikujemo, ali postoji neke činjenice koje su između vašeg i mog doživljaja, a to je sljedeća stvar. Te 1997. godine nemojte zaboraviti, vi danas možete da reinterpreirate to na način kako vama politički odgovara vjerujući naravno ja vam ne sporim pravo da vjerujete da je to istina, ali činjenice su neumoljive. Nemojte zaboraviti da je tada i gubitnička strana u drugom krugu, a da ne pričamo o tome ko je bila pobjednička strana u prvom krugu i ko je poslije toga hendlovaio spiskove i ko je pripremao taj drugi krug. Ako se prisjetite u drugom krugu je i gospodin Momir Bulatović priznao poraz, u prvom momentu i onda se desio jedan poziv koji mijenja sve nakon kojeg su ti rezultati osporeni. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:40:56)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Raško Konjević, a neka se pripremi poslanik Andrija Popović. Izvolite, poslaniče.

RAŠKO KONJEVIĆ (30.10.18 14:41:05)

Zahvaljujem predsjedniče.

Bilo je, rekao bih, više nego dovoljno argumenata u uvodnim izlaganjima predstavnika i predsjednika poslaničkih klubova, zašto mi barem u Socijaldemokratskoj partiji smatramo da je važno otvoriti ovaj proces.

Ovaj proces je važno otvoriti ne zato što ćemo mi tokom ovoga procesa jedni druge ubijediti da o nekim pitanjima koja su problematična mislimo isto. Zato se politički razlikujemo, ali ovaj proces prosto nema političku alternativu jer kad nema političku alternativu to znači da u okviru ove radne grupe ili privremenog odbora, izvinjavam se na nepreciznoj formulaciji, trebamo da pokušamo da dođemo do nečega što je početno slovo A u svakoj zemlji koja za sebe smatra da je demokratska, a to je da imamo nespornan izborni ciklus. Ne nespornan u smislu da je onaj ko izgubi ili onaj ko je dobija radostan ili tužan nego u smislu da shvatimo da je to samo jedan proces koji gdje su građani dali nekome mandat od četiri godine i da ćemo razvijati ambijent u kojem se neće pretvarati izborni dan u bilo koju formu državnih ili nedržavnih udara ili podizanja političkih tenzija nego da će se pretvoriti u jedan dan koji u istinskom smislu te riječi treba da bude praznik demokratije.

Kad kažem da ovaj proces nema alternativu mislim prevashodno na sljedeće: mi moramo imati izbore zato što je to tako propisano Ustavom i na tim izborima imamo dvije opcije da kao politički subjekti u njima učestvujemo ili da kao politički subjekti u njima ne učestvujemo. Kroz ovu formu kako je to zamišljeno ovom odlukom jeste pokušaj da uradimo nešto slično što je urađeno 2015. godine, da uz more naših razlika koje će i ostati i uz ovaj odbor i poslije ovog odbora dođemo do nečega što je najmanji zajednički sadržalac. Da negdje kao politička elita, šta god ko od nas pojedinačno podrazumijevao pod tom riječju, ipak budemo odgovorni prema onim biračima koji su nas pojedinačno glasali ili bilo koju ne pojedinačnu nego političku strukturu glasali

pokažemo nešto što nam je zajednička obaveza da kao predstavnici građana moramo da nađemo određena rješenja. Svaki dijalog, naravno najteži je u procesu njegovog kreiranja i u procesu njegovog otpočinjanja. Imala je ova skupština u zadnjih dvadesetak godina mnogo, rekao bih, više dostignuća nego što možda svi zajednički plediramo ovim dostignućem. Uzeću samo jedno, dostignuće, koje je bilo mnogo značajnije nego što je ovo naše danas i mnogo značajnije od same politike u tom segmentu. Ako smo ili ako ste mislim da ovdje ima nekoliko poslanika koji su i tada bili poslanici 1999. godine mogli da nađete politički dogovor kroz ovu rezoluciju o miru u okolnostima koje su bile sa zadržavanjem političkih razlika, ali definisanjem onoga što nam je zajednički prioritet u tom slučaju očuvanje mira, bezbjednosti itd. mislim da nama danas 2018. godine je pred nama mnogo jednostavniji zadatak. Mi treba da pogledamo šta to u izbornom zakonodavstvu, u setu zakona koji direktno utiču na izbore ili ambijentalno kako je to formulirano, utiču na izbore trebamo da uradimo da smanjimo nerazumijevanja ili nepovjerenje koje postoji. Ne može nijedna država da funkcioniše ako ona ima izvorni, rekao bih, izborni nepovjerenje izađu vlasti i opozicije. Ovo društvo ako je ovako podijeljeno ne može naprijed. Nijedna porodica koja je tako duboko podijeljena, koja je tako duboko podijeljena ne može naprijed.

Prema tome, pokušajmo u ovih bez obzira što je to predviđeno u narednih negdje skoro 10 ili 11 mjeseci pokušajmo i brže da nađemo, da vidimo da li smo dovoljno politički odgovorni da vidimo koje propise treba mijenjati u zajedničkom cilju i da vidimo koji je to model opet u zajedničkom cilju koji treba da nas dovede do rezultata koje sigurno da svi zajednički priželjkujemo. Dakle, da imamo jedan izborni ciklus, ne koji će biti nesporan, neko je to govorio prije i mogu se složiti sa tim, hajde da pokušamo koji će biti manje sporan nego prethodni. To je odgovornost ovog doma, to je zadatak političke elite, možda prepotentno se nazivamo političkom elitom, ali smo poslanici u ovom Parlamentu, u ovom mandatu. Dakle, da dođemo do jednog takvog rješenja koje će obezbijediti ovakve stvari. Samim našim dogovorom će prirodno, što je normalno, doći i do manje tenzija u ovom društvu, dakle sa jedne strane i prostora za otvaranje nekih tema koje su mnogo važnije od ovog danas. Ne prigovaram ja bilo kome od kolega danas koji nijesu podržali dva naša prijedloga da razgovaramo o nečemu što je mnogo životnije nego što je ova priča i o akcizama, i o porezima i o poreskom dugu, i o Njegošu itd, to je politička razlika koja je danas prisutna. Međutim, moramo svi zajednički konstatovati jednu stvar. Ako nađemo dogovor da naš svaki naredni izborni ciklus bude manje /prekid/ to istovremeno znači da ćemo naći mnogo više vremena i prostora da razgovaramo o onim temama koji život znači ovim građanima. Zbog toga smo u Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 14:47:13)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Andrija Popović, a neka se pripremi poslanik Budimir Aleksić. Izvolite, poslaniče Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (30.10.18 14:47:25)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, Sam Prijedlog odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva je dobar polazni tekst za reformu izbornog zakonodavstva. Moram reći da je tu pokazan dobar sluh i razumijevanje svih parlamentarnih partija kako parlamentarne većine, tako i parlamentarne opozicije. Dobro je što je došlo do zajedničkog Prijedloga odluke znajući da se sa većim dijelom opozicije parlamentarna vlast ne može složiti po pitanju bilo čega. Mi danas neznamo čak ni da li se ova naša domovina država zove Crna Gora, ili je to neka druga da li je sada dan ili noć itd. i ovo je stvarno jedan veliki i krupan korak. Mnogo toga je rečeno u prethodnim diskusijama, uvodnim izlaganjima nema se što više tu dodati ja bih ukazao na par stvari koje treba analizirati do samog glasanja.

Samo da kažem, na Zakonodavnom odboru nijesam podržao ovaj tekst u ime Liberalne

partije bio sam uzdržan, iz razloga što mislim da parlamentarna većina i parlamentarna opozicija moraju imati podjednak broj članova, odnosno članica u ovom odboru. Ne može nikako ostati tih nekih tragova, ne može doći do toga da bude 7:6 u odnosu prednost parlamentarne većine, ne može se diskriminisati opozicija. Zbog toga je Liberalna partija i napravila amandman. Evo rečeno je da nema amandmana, da neće niko predavati amandmane, ali u svakom slučaju tim amandmanom bi bilo obuhvaćeno da samo oni koji učestvuju u radu Skupštine mogu imati članove, odnosno članice odbora.

Posebno u radu odbora treba posvetiti pažnju ravnopravnosti svih. Čuli smo ovdje već priču o nedavno nastaloj Ženskoj političkoj mreži, to je vjerovatno najljepše što se desilo Crnoj Gori, odnosno što se desilo na crnogorskom političkom nebu u posljednjih par godina, o njihovim zahtjevima koji će vjerovatno vjerujem biti implementirani u sva dokumanta koja ćemo usvojiti. Posebnu pažnju treba posvetiti osobama sa invaliditetom, slijepim, slabovidim i rješavanju svih onih fizičkih barijera koje sprečavaju da učestvuju u izbornom procesu. Takođe i o RAE populaciji Romi, Aškalije, Egipćani, koji bi trebali dobiti zasluženno mjesto u crnogorskom parlamentu shodno broju pripadnika tih grupacija u Crnoj Gori.

Ponavljam, ne smije doći do prazne stolice u radu odbora koji danas treba da formiramo. Još uvijek iskreno da kažem nijesam siguran da li će Liberalna partija, kao i liberali zbog ovog navedenog podržati prijedlog ove odluke. Vjerujem da ćemo svi zajedno dati još jedan doprinos kako bi oni parlamentarni izbori koji će se održati 2020.godine, vjerovatno istovremeno će biti i lokalni bili bez trunke sumnje prvi put u Crnoj Gori da imamo kako opozicija kaže poštene i pravedne izbore i nadam se da će ih tada svi priznati. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 14:53:06)

Zahvaljujem, poslaniku Popoviću.

Ja ću iskoristi pravo kao izvjestilac da odgovorim u skladu sa članom 96 vezano za neke dileme koje ste Vi iznijeli. Prvo zahvaljujem se Liberalima crnogorskim na doprinosu koji su dali pripremi ove odluke jer dio nekih sugestija njihovih je uvažen u ovoj odluci koju smo predložili na Kolegijumu. Znamo od početka stav gospodina Popovića koji je vezan za zatvaranje vrata za sve koji nijesu u Parlamentu. Sličan stav ima i Demokratski front oko tog pitanja. Smatram da smo na Kolegijumu i aktivnostima koje je imao DPS onako dosta uradili. Kao što vidite formirana su dva poslanička kluba, pojačana aktivnost u Parlamentu, smatram da uvijek treba držati otvorena vrata. Evo držimo otvorena vrata i u svim drugim odborima i poslije pola godine prisustva na plenumu sada dio političkih partija će ući. Nadam se da ćemo tokom ove sjednice dogovoriti se ne samo o njihovom ulasku u odbore, nego i koje odbore će opozicija biti u prilici da koordinira i vodi, na tom pravcu smo obavili nekoliko razgovora.

Mislimo da je dobro, polazeći od toga da su jasno definisani kako konsekvencijalno se donose odluke, da to nije nikako neravnopravan položaj pozicije i opozicije, nego svi će tu učestvovati, a na ovaj način otvaramo dodatno vrata. Siguran sam da ćete vi još dodatno obaviti određene konsultacije i spremni smo da damo još dodatno argumentaciju jer je jako važno bilo kao neko ko je učestvovao u donošenju ove odluke i da glasa za ovo rješenje.

Hvala lijepa.

Sljedeći prijavljeni je Budimir Aleksić, pa imamo Mišo Stanišić ili Danijel Živković, neka se dogovore zavisno od interesovanja, znam da neki vole kad ja presjedavam da uzmu riječ. Tako da ćemo ovoga puta dati prednost Mišu Stanišiću.

Izvolite, Budimir Aleksić.

BUDIMIR ALEKSIĆ (30.10.18 14:55:30)

Uvaženi građani, evo ni poslije 29 godina, od uvođenja višestranačkog sistema Crna Gora, nema sređen iole pristojan izborni zakon. Takođe, nema ni realni birački spisak, imamo jedan naduvani birački spisak pomoću koga partija na vlasti 30 godina krade sve izbore. Šta nam to govori da mi danas poslije 30 maltene godina govorimo o izbornim zakonima koji bi doveli do prvih

fer i slobodnih izbora u ovoj zemlji. Pa to nam govori koliko je Crna Gora jedno zapaloženo neemancipovano društvo, podijeljeno, raslojeno, raspolučeno. Nesporna je činjenica da su svi izbori od 1990. godine do danas bili pokradeni, nefer i neslobodni. I to potvrđuje činjenica da ovdje nema smjene vlasti.

Ovo je jedina zemlja u Evropi, jedina od svih bivših socijalističkih zemalja, jedina od zemalja bivše Jugoslavije, jedina od zemalja u okruženju u kojoj nikad nije došlo do demokratske smjene vlasti. Dakle, to je jedna kapitalna činjenica koju moramo imati u vidu danas kada govorimo o mogućim izbornim zakonima koji će dovesti do prvih fer i slobodnih izbora. I ništa se u tom pogledu nije promijenilo za čitavih ovih 30 godina. Svuda se nešto mijenja, makar u nekim oblastima, ovdje u Crnoj Gori apsolutno ne da se ništa ne mijenja u pozitivnom pravcu nego ovdje sve nazaduje. Pa mi danas imamo u 21. vijeku činjenicu da se guši sloboda zboru i govora, da nemamo slobodu misli izražavanja. Državnici u okruženju se čude kakav je Crna Gora danas fenomen da ne mogu ljudi da slobodno iskazuju svoje poglede recimo na prošlost. Da se danas zabranjuje proslava nekog istorijskog događaja, nebitno koji je to, je li to Podgorička skupština, je li 1914, 1918, 1912, 1913, balkanski ratovi, bilo šta, turska okupacija. Šta više ovdje imamo tendenciju istoriografiji, istorijski revizionizam da se organizuju naučni skupovi pod okriljem države gdje govori i uvodno slovo ima predsjednik Crne Gore, tad je bio Filip Vujanović, na jednom skupu pseudonaučnom, gdje je dokazivano da 500 godina surove turske okupacije je u stvari bilo doba suživota i kulturoloških prožimanja iako svi znamo da su to bila prožimanja na kolcu, jer su nas turski okupatori nabijali na kolac. Valjda je neko čitao i Andrićevu na Drini Čuprija za koju je dobio i Nobelovu nagradu.

Sve ovo govori koliko mi nazadujemo. Da mi danas nemamo slobodu mišljenja i izražavanja u jednoj zemlji, a pričamo o fer i slobodnim izborima, a imamo nacionalnu, političku, vjersku, ekonomsku diskriminaciju i obespravljivanja. Postavlja se pitanje kako diskriminisan čovjek može biti slobodan čovjek, kako u zemlji strahovlade i tiranije u kojoj vlast nije smijenjena 30 godina možemo napraviti zaista ambijent za godinu dana za fer i slobodne izbore? Šta je potrebno? Možda može, evo da probamo, potrebna je politička volja onoga ko je najjači u ovoj zemlji, ko je glavni faktor svih 30 godina glavni faktor u ovoj zemlji, to je aktuelna vlast, to je najjača partija. I evo što je odgovorila koleginica Bošnjak, svi ćemo da budemo tu na testu, a najviše vi iz vlasti. Da se fino izujemo da vidimo da li smo za to da pravimo jedno korektno, iole pristojno izbornu zakonodavstvo koje bi dovelo do prvih fer i slobodnih izbora, koje bi onda priznali svi.

Kaže se ovdje teza da opozicija ne priznaje izbore zato što ih gubi. A zašto ih gubi? Je li zato što je inferioran naš politički program, a program vlasti evo 30 godina strašno superioran pa će biti da je to u pitanju što mi gubimo izbore, a vi pobjeđujete. E neće biti da je baš to tako, nego je moguće i naučno dokazano i potpuno utvrđeno ko god želi objektivno da sagledava stvari da je ovdje riječ o tome da se izbori kradu, da nemamo izbornu zakonodavstvo kako valja, da nemamo birački spisak. Pa govorio je kolega Đukanović o fenomenu da kako to ovdje raste broj birača, kako je moguće da imamo 620.000 stanovnika, a 540.000 punoljetnih ljudi. Takva disproporcija između broja punoljetnih, broja građana i broja birača nigdje u zemlji ne postoji. To je evropski fenomen. Tačno se zna koliki je procenat koji je to odnos, a ovdje je to nešto što je /prekid/...

Bojim se da kakvi god bili izborni zakoni da ako ova vlast organizuje izbore rezultat se već unaprijed zna. I tu se slažem sa kolegom Milutinom Đukanovićem da mi izražavamo ozbiljne sumnje u iskrenost Demokratske partije socijalista u pogledu svega onoga što treba da bude rad ovoga odbora o čijem formiranju danas govorimo. Mislim da će trebati puno toga da uradi vladajuća partija da pokaže u okviru rada toga odbora da joj je zaista stalo da sa svim subjektima u društvu pravi jedan demokratski ambijent koji bi doveo do prvih i fer slobodnih izbora. I takođe je jedan kolega nedavno rekao, mi imamo ovdje u Crnoj Gori da se ne zavaravamo samo dva puta. Ili ćemo napraviti najširi društveni dogovor ili ova zemlja ide u sukobe i u totalnu polarizaciju.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:01:40)

Zahvaljujem poslaniku Aleksiću.

Po dogovoru sada je poslanik Mišo Stanišić, poslije toga nek se prepriemi Predrag

Bulatović, a poslije njega Danijel Živković.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (30.10.18 15:01:58)

Hvala Vam gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Mislim da je vrijeme da se raspravlja i da se donese odluka o formiranju ovog parlamentarnog privremenog tijela i ono što me raduje jeste da je vremena dosta da rad ovog tijela da rezultate. Godinu dana ili 11 mjeseci kako se kaže imaće se na raspolaganju, a ukoliko se ne dođe do dogovora nije sveto pismo, izbori će biti za dvije godine pa može i da se produži malo da bi se do dogovora došlo. Ali, način na koji smo danas krenuli da raspravljamo o ovoj bitnoj temi vratio nas je nazad kao da se ništa nijesmo dogovarali vi koji ste se dogovarali na Kolegijumu o formiranju ovog tijela. Počeli smo malo da se bavimo politikom, da se vraćamo u prošlost. No nije od goreg i toga se sjetiti, ali možda ne baš danas, ali ja vjerujem da ćemo se danas ispucati, narodski rečeno dobro ispričati i onda kad gospoda koja bude u tom tijelu, sjela za sto da će zasukati rukave i da će se napraviti dogovor. Dogovor treba da bude, ali ja imam utisak da će ovo tijelo donijeti pravu odluku i prava zakonska rješenja samo ukoliko opoziciju unaprijed proglasi pobjednikom, onda će to biti prava stvar i opozicija će biti zadovoljna. Međutim ima jedan mali problem. Kad se dođe na izbore i pred građane onda oni donose sud o tome, pa će bojim se, donijeti kao što su uvijek do sada donosili, odlučivaće svojom voljom i pobjeđivaće najbolji odnosno oni koji imaju najbolje programe i koji građanima najbolje odgovaraju.

A zašto to kažem? Vi gospodo dobro znate da su ti legendarni izbori 2016. godine od strane opozicije na noć poslije izbora bili priznati, neko se veoma radovao. Vi gospodo iz Demokratskog fornta jer ste imali dobar rezultat, gospoda iz Demokrata koju ja ne znam ni ko je od njih poslanik i nije, ali znam da su se i oni radovali tom rezultatu. SDP tu i tamo, on je gledao iz prikrajka. Ključ je tada postojao a sad se slomio i nema te brave koju taj ključ može da otvori. Socijalistička narodna partija postoji samo na papiru, Demos je demoliran, a URA je urnisana. Prema tome, formirani su neki klubovi, ja ne znam iz kojih su partija i koga predstavljaju. Mislim da treba ozbiljno da shvatimo ove stvari.

Gospodo iz opozicije na izborima pobjeđuju programi. Ukoliko to ne možete decenijama da uradite postoji samo jedno jedino rješenje - skranjajte se iz vlasti, dajte mjesto drugima koji će napraviti bolje izborne programe i pobijediti ovu ovakvu vlast na izborima. Ja ono što vam mogu da kažem jeste da nema više fantomskih birača, to vi svi dobro znate, to su pokazali i izbori 2016. godine. Gospodo, ja sam pratio u jednoj opštini te izbore, vi ste vašim posmatračima, većina vas je na podne reklo nemojte priznavati ni potpisivati zapisnike na biračkim mjestima. Ljudi koji su čestiti, to su naše komšije, kumovi, rođaci i prijatelji bili za tim kutijama i posmatrali sve to, pitani su - ima li kakvih primjedbi - nema nikakvih, sve je u redu ali je nama rečeno da to ne smijemo da potpišemo. Pa ne možete na taj način doći do rezultata i ne možete priznavati izbore pa nuditi manjinama da im date sve i Vladu i ministre i sve im dajete, pa kad to manjine neće, jer neće u naručje nacionalistima, onda na njih drvlje i kamenje kako su izdali državu, kako su i ovo i ono, ne može tako. Ili se pomjerajte, pošto vas ja znam ovdje u Demokratskom frontu, vas je 80% evo 10, 15 godina sve isti, jedan ili dva kad dođe, to je uspjeh. Vidite kako smo mi podmladili naš poslanički Klub, a naša partija stalno dobija na izborima.

Rekao sam vam koji je ključ, prihvatite se ozbiljno posla, dogovorite se i nemojte unaprijed tražiti krivce. Krivci na izborima su jedino građani jer oni odlučuju ko najbolji, a ko je najgori. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:07:01)

Hvala gospodine Stanišiću.

Možda nije dobro da im prenosite dobro iskustvo DPS-a. Hvala.

Sljedeći prijavljeni je Predrag Bulatović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:07:25)

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Moram da primijetim da ste postali zaboravni, Vi ste me maloprije pročitali, Vama su misli vjerovatno sada vezano za ovo izborno zakonodavstvo i postizanje konsenzusa.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:07:45)

Ja se izvinjavam sekretar i ja smo mislili da ste odustali, zbog toga sam pitao. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:07:49)

Još se nijesam se rukama sporazumijevao u ovom parlamentu, mada mi ruke prate ponekad misao koja je takva kakva jeste.

Znači pet minuta.

Poštovani građani, na samom početku želim da kažem moj lični dojam da je Demokratska partija socijalista neiskreno pristupila u ovaj proces. Priče koje su ovdje da mi doživljavamo poraze, da oni pobjeđuju na osnovu programa, bjelodano govori da Demokratska partija socijalista iz taktičkih razloga, pritiska međunarodne zajednice i pritiska Koalicije za 21. vijek je stavila sve u ovu odluku. Ova odluka je široka, ja to moram da priznam, ali Demokratska partija socijalista, ja saopštavam svoj stav a Demokratski front će na pauzi da odluči hoće li glasati za odluku, neiskrena u namjerama da napravimo reformu izbornog zakonodavstva ili kako se kaže optimizacije. Matematički posmatrano optimizacija može da podrazumijeva i maksimum u datim uslovima, a može da podrazumijeva i minimum, ako to funkcionalno posmatramo. To naravno može tako da se posmatra jer nije uvedena pravna kategorija nego je uvedena matematička kategorija koja može iz ugla DPS-a da se tako posmatra.

Vaše pobjede nijesu na programima, vaše pobjede su na zlobupotrebi vlasti, vaše pobjede su sa 25% glasova od ukupnog glasačkog tijela, apsolutna vladavina, nekontrolisana vladavina. Demokratska partija socijalista ima 36 mandata računajući i gospodina iz crnogorske Liberalne partije.

Da bi o ovome što je danas na dnevnom redu govorili možemo da kažemo šta se desilo 16. oktobra, pa će sudovi pod punom kontrolom da vam kažu šta se desilo 16. oktobra. Sudovi će da rade pod pritiskom vlasti, 16. oktobra je bilo vanredno stanje. U uslovima vanrednog stanja je došlo do određenog broja glasova koji su prebrojani kako su prebrojani i tačno je, zašto da ne kažemo, Demokratski front nudio manjinsku podršku Bošnjačkoj stranci. Ne zato što su izbori bili regularni nego smo im nudili da realizujemo fer i demokratske izbore ubrzo. Vlast u Kotoru je tačno formirana u neregularnim uslovima, da su regularni uslovi bili ne bi ostalo Demokratske partije socijalista poslije afera višemilionskih ništa.

Dakle, poštovani građani, to je stanje u kojem Demokratski front pristupa radu na ovoj odluci. Zašto mi radimo u okviru ove odluke, zašto razgovaramo sa Demokratskom partijom socijalista? Zato što smo posljednji put sa opozicijom imali dogovor kad smo ponudili Bošnjačkoj stranci manjinsku vladu. Od tog trenutka smo prepušteni napadima režima, sudskim procesima i napadu cjelokupne opozicije, bez izuzetka, što javno što nejavno. I mi smo se vratili u Parlament, u Sinđin Parlament neregularan, takav kakav jeste da probamo da se izborimo. I mi u ovom trenutku, zašto ne reći, možemo da budemo dio 2/3 matematički, teorijski. Da li ćemo biti zavisi od toga hoće li biti prihvaćeni naši predlozi. Gospodo 93% birački spisak učestvuje u spisak državljana. To je samo po sebi dovoljno da se preispita regularnost svih izbora identifikacija birača, zloupotreba resursa, javni mediji itd. itd. da o tome ne govorimo. Mi smo morali da se vratimo u Parlament, morali smo da ovo iz pragmatičnih razloga pristupimo i razgovaramo jer je opozicija, posebno ona koja je van parlamenta je imala takav odnos prema nama. Šta su sve izgovorili za Demokratski front i nas pojedinačno, mi im naravno nijesmo ostali dužni i nećemo im ostati dužni, među nama postoji nepovjerenje. Godine 2015. su bili protesti ovdje je jedan od

političara govorio, a tada Crna Gora nije bila član NATO-a, pa mu je to bio izgovor da je Milo Đukanović preveslao tu opoziciju, sa Darkom Pajovićem političkom korupcijom napravio većinu i napravio rekonstruisanu vladu Mila Đukanovića i mi smo opet ostavljeni sami.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:12:39)

Samo ću zamoliti stručnu službu da produži još pola minuta, minut jer je tako bilo dogovreno na početku.

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:12:45)

Dakle, mi ulazimo u ovu radnu grupu da suštinski mijenjamo ključne stvari. Širina je ove odluke da se o svemu može raspravljati, DPS je to uradio ja mislim neiskreno, a mi im nećemo dozvoliti da mi ispadnemo naivni, mi ćemo da tražimo da se to riješi, pitanja imamo definisana. I još nešto da kažem na samom kraju. Ovdje se pristupa sa velikim stepenom neznanja u jednom dijelu javnosti za veoma složenu materiju izbornog zakonodavstva i onda neko optužuje Demokratski front da mi uzlazimo u radnu grupu da mijenjamo Ustav. Ne. Karakter Crne Gore nećemo ili građanski ili negrađanski dirati kroz radnu grupu, ne bojte se toga, toliko znanja imamo. Radna grupa će se baviti izbornom materijom, ali i Ustavom kroz izbornu materiju. Onaj ko predlaže otvorene liste, onaj ko predlaže da građani uz liste po proporcionalnom sistemu uz liste biraju neposredno građane zadiru u Ustav. Hoćete li da uvedemo kombinovani izborni sistem, pola proporcionalno pola većinski. Pitam te velike stručnjake, pošto u Ustavu kaže da poslanik ne može biti ministar i obrnuto. Ako imamo kombinovani sistem pa moramo da diramo Ustav, tako da ćemo se baviti i Ustavom na taj način.

I na kraju, tačka 79 Ustava - Afirmativna akcija i pitanje ko crpi pravo afirmativne akcije, postavlja se. Na ivici ustavnosti je da li ovaj procenat koji smo utvrdili je regularan, na ivici ustavnosti. Ko će da zabrani našem predstavniku u radnoj grupi da otvori pitanje ko ima pravo do koristi afirmativnu akciju.

Iznosim svoj lični stav. Po mom sudu pravo na afirmativnu akciju imaju samo Albanci, samo Albanci. Ko će da zabrani našem članu da i to pitanje pokrene. I to je taj set pitanja koji se tiče Ustava. Oni koji govore da li će Demokratski front u skladu sa Ustavom i Poslovníkom pokrenuti pitanje eventualno promjena i dopuna Ustava - hoće. Kada? Kada procijeni politički da je to bitno. Da li će to biti dva povezana procesa - ne.

Dakle, Demokratski front ima veliku rezervu prema onome šta je namjera Demokratske partije socijalista. Ja ne znamjeram. Svuda u svijetu partije na vlasti koriste vlast da donesu izbornu zakonodavstvo uključujući i ono što se zove, pa gospodin Gvozdenović primera radi, zna da je takozvana "leopardova mreža" u Sjedinjenim Američkim Državama formiranje izbornih jedinica da bi određene partije kojih ima dvije u Sjedinjenim Američkim Državama dobile mandat spajajući mjesta u kojima su bolji. Je li to u redu? Nije. Je li to zakonito? Jeste. Naše je da maknemo DPS, ovako razjedinjeni i sa onima koji nas gledaju sa foruma šanse su nam smanjene, a Demokratski front će da uradi ono što je do njega i neće izdati građane koji su nas glasali. Izvinjavam se.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:16:02)

Prekoračili ste skoro dva minuta. Ja ću iskoristiti isto pravo po članu 96.

Evo, samo da iskoristim ja kao predlagača.

Što se tiče leoparda ja o tome mnogo manje znam nego što znate vi. To vi dobro znate, prvo. Druga stvar ovo u odluci je od početne inicijative koja je bila optimizacija došli smo do pojma - dalja reforma. Znači, u dijelu obrazloženja ima normalno. Znači, to je precizno. Treća stvar, za sve kolege koji su učestvovali na Kolegijumu, smatram da su iskreno su pristupili ovom procesu.

Vjerovatno svako to tumači po samom sebi jer zbilja smatram da će svi dati ozbiljan doprinos jer smo dosta truda i energije potrošili da dobijemo ovako što se kaže pravo oko toga.

Dajem sad riječ Mišku Vukoviću javio se na komentar. Imate, evo Miško Vuković, pa ćete Vi onda. Izvolite, Miško Vuković. /upadice/

Izvolite.

Ja sam htio to da izbjegnem, da vam pomognem...

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:17:39)

Gospodine potpredsjedniče, naravno ja ne bježim od toga kad je riječ o znanju. Priznajem da sam morao veoma davno ulazeći u višestranački sistem i prije toga da poručim sve to što se tiče izbornih iskustava. Moja mana je u tome što znam, znam dovoljno o tome. Problem onih koji su učestvovali sa druge strane što nijesu znali i ja priznajem grešku imam znanje oko toga. Namjerno sam stavio "leopardovu kožu" jer je to jedan od modela koji je bio u Sjedinjenim Američkim Državama postoji u literaturi. Jednostavno da kažem građanima, da kažem svima Demokratska partija socijalista neće biti jedina partija u svijetu koja će da se odrekne monopola. To je iluzorno tražiti od njih. Moja je teza bila potpuno ispravna da mi moramo vas da primoramo da se odreknete toga monopola. Problem je u tome kako ćemo mi da primoramo Demokratsku partiju socijalista da se odrekne monopola kad 39 poslanika opozicije nema komunikaciju među sobom, svako ima svoje interese i Demokratska partija socijalista nije najjača sada u svojoj istoriji. Ne, nego smo mi najrazjedinjeniji u ovom trenutku. To je suština čitave priče.

Htio sam da kažem da je moguće dirati i Ustav vezano za izbornu materiju. Demokratski front je otvoren za svako pitanje i karakter sistema, ali karakter proporcijalnog sistem i sve vezano uz to direktno dira Ustav i mora da se mijenja.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:19:24)

Pa, i ja imam pavo sad na komentar poslije toga ćemo dati gospodinu Mišku Vukoviću.

Znači, došli smo do nekoliko onako ključnih elemenata koji su bili predmet ovdje. Nijesam siguran da ćemo se potpuno složiti oko monopola, jer ako se samo vratimo godinu dana unazad, 2017. godine mi smo pristupili izradi izbornog zakonodavstva i u skladu sa tim vi ste nam dali priliku da se pokažu puni kapaciteti DPS-a. Jutros sam u uvodnom izlaganju govorio o nekih desetak važnih elemenata zakona o izboru odbora poslanika koje ćemo mi opet predložiti. Nadam se ovog puta da ćete vi to prihvatiti. Još jedan put ponavljam siguran sam da svi koji su učestvovali na Kolegijumu potpuno iskreno su pristupili tome. Tu mislim i vaš član predsjednik Kluba gospodin Đukanović. /upadice/ Vi ste to doveli njegovo u pitanje.

Poslanik Miško Vuković.

MIODRAG VUKOVIĆ (30.10.18 15:20:35)

Slušao sam kolegu Bulatovića i ovo što ću reći odnosi se i na ono što je on saopštio, ali i ne samo danas što se čuje u Parlamentu, pa me najiskrenije interesuje njegovo mišljenje iz poznatih istorijsko-političkih razloga.

Gospodine Bulatoviću, je li ta omražena Demokratska partija socijalista od svog osnivanja pravila koalicije i sa srpskim nacionalnim partijama i prije 1997. godine i otvorenog instaliranja koalicionihi vlada otvorenog, mislim sistemskog instaliranja, koalicionihi vlada kao oblika političkog rada i u ovom Parlamentu. Pomoći ću vam. Jeste, u vrijeme kada smo i ja i vi za to glasali sa Narodnom strankom i imali smo potpredsjednika Vlade početkom '90-ih iz Srpske nacionalne partije. Mijenja li se vlast? Jesu li Socijaldemokrate bile do juče 18 godina sa nama, pa nijesu više. Sve je izraz slobodne volje građana kako god je vi doživljavali.

Gospodine Bulatoviću, vi ovdje aticipirate loše namjere DPS-a. Ja ću da glasam za ovu

odluku, pa moram da vas pitam. O čemu se radi? Mi držimo rezervisano mjesto za jednu parlamentarnu grupu, za klub koji je dobio toliko koliko je dobio povjerenja građana i oni su sumnjiv sagovornik i mi možemo sa njima da pravimo dilove ispod žita. Izvinite, gospodine Bulatoviću ko vlada u Herceg Novom, u Budvi, u Kotoru, ko su gradonačelnici iz kojih partija. Iz DPS-a nijesu, a vi ste tamo u koaliciji, pa znate da nijesam cinik. Vi to govorite iz iskustva u saradnji sa njima, a kunete se da radite za dobro građana ta tri grada ili eto tako zato što je to politički konjuktorno ošamariti ih na početku jer treba napraviti alibi priču ako i sljedeće izbore neko ko se upinje 27 godina da ih dobije ponovo ne dobije? Mi smo iskreno zainteresovani, otvoreni za sve subjekte ovog Parlamenta. Hoće li ući unutra ili neće, ja ne znam. Mi ođe pričamo o projektu, a vi pričate o interesu stranaka. Pa, ja nijesam vidio koliko kojoj stranci pripada da je napravljena ta raspodjela još odluku nijesmo ni donijeli, ali me stvarno interesuje ovo na početku što sam vas pitao o antikomunizmu.

Neću više da pričam, a ja i vi smo svjedoci. U ovom Parlamentu malo su drugačije bile klupe kada je izašao čovjek iz reformskih snaga tada i rekao gospodo ja nemam pojma o čemu se redi. Deset srpskih partija, mi koji smo bili u Savezu komunista pokrili smo se ušima, ne smiješ da progovoriš. Kaže - o čemu se radi gospodo? Provjerio sam biografije svih 125 poslanika tadašnjeg saziva crnogorskog parlamenta, samo sedmorica nikada nijesu bili članovi Saveza komunista, a lideri srpskih partija o komunizmu i njegovim katastrofalnim posljedicama da nismo znali kako ćemo da izađemo mi koji ne krijemo naprotiv ponosimo se na taj dio svoje biografije. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:24:49)

Je li to neka paralela bila da su dio toga bili članovi DPS-a? Dio paralele bila da je dio lidera i bili članovi i DPS-a?

Komentar ima gospodin Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:25:11)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici, gospodine potpredsjedniče Skupštine, kad sam svejdočio u procesu lažni državni udar prvo pitanje Milivoja Katnića je bilo u koje sam sve partije bio. Moj odgovor samo jedna što se programa tiče za istinsko dobro Crne Gore. Naravno bio sam član Saveza komunista, bio visoki funkcioner Demokratske partije socijalista i šef mnogima koji se danas nalaze na visokim pozicijama kao šef kluba poslanika i partijski šef. To je nesporno dobro znate svi. Međutim, u Crnoj Gori ja sam na suđenju rekao desio se apsurd, da sam ja bio vođa četnika, a iz familije sam, to gospodine Vuković veoma dobro zna, gdje mi je majka nosilac partizanske spomenice iz te familije Šoškića i još četiri spomenice. Naravno danas će DNP da glasa protiv toga da se Josifu Brozu podigne spomenik jer mi je otac bio na Golom otoku i ne samo to nego se zna kako je bilo u to vrijeme. To je o apsurdima Crne Gore.

Gospodine Vukoviću, ove široke priče što ste Vi rekli samo jedna stvar. Ne tražim ja u svojoj diskusiji alibi za buduće izbore, ja vršim pritisak politički dozvoljen na Demokratsku partiju socijalista da što je zapisala radi u radnoj grupi. Kažem da Demokratski front neće glasati ni za šta što ne znači demonopolizaciju onoga što partija na vlasti ima. Izaći ćemo iz radne grupe, nećemo glasati i neće biti dogovora što se nas tiče, možda će neko drugi da napravi dogovor. Mi ulazimo ovdje da riješimo problem, ne da ne riješimo problem. Gospodine Gvozdenoviću, ulazimo da riješimo problem, a saopštavam svoj lični stav nijesam rekao DF-a da ste vi iz DPS-a neiskreni. Ne mogu čitav politički savez sada da uvedem u tu čitavu priču.

Gospodine Vukoviću, ja Demokrate ne pominjem. Njihovi razlozi za izbore su različiti. Lokalni nivo, državni nivo to su dvije različite stvari postoje interesne grupe unutar samih opozicionih političkih saveza i u DPS-u vi imate četiri, pet ili 10 različitih interesnih grupa. Mi to znamo i golim okom ih vidimo. Ovdje se radi o ujedinjenju, jednom veoma važnom istorijskom trenutku ujedinjenju južnoslovenskih naroda 1.decembra 1918. godine o čemu postoje klipovi vezano za izjave Mila Đukanovića da je snažnije o tome rekao nego ja.

Na kraju, ovdje jedno pitanje važno mi imamo jednu stranku koja je zamalo odlučila po

povlašćenim uslovima ko će da bude vlast, Hrvatska građanska inicijativa. Neko je njoj dao povlašćene uslove suprotno međunarodnim konvencijama o afirmativnoj akciji. Neka se prepoznaju, ja to javno govorim. Ja sam, gospodin Brajović zna, rekao na sastanku kada sam mijenjao predsjednika moje stranke gospodina Kneževića da afirmativna akcija po mom sudu pripada samo Albancima i to se zna po međunarodnim standardima. Ali dolazimo do člana 79 Ustava ko ima pravo da koristi afirmativnu akciju i tu se dolazi do manipulacije DPS-a definišemo pitanje manjina. Znam da ovo što pričam ne odgovara određenom broju ovo sam morao da kažem zbog pojednostavljivanja priče da mi ulazimo da tamo vršimo neke promjene Ustava u radnoj grupi. Ne, vršićemo promjene Ustava koji se tiču izbora, a najavljujem da Demokratski front je složan, svi, da podnesemo inicijativu za dopunu Ustava koja se tiču /prekid/ i po pitanjima identiteta i nekih drugih pitanja uključujući i način o izbora u pravosuđu itd. itd. Molim vas, Vi gospodine Vukoviću veoma dobro znate ne tražim od vas da mi to potvrdite nemate ni pravo sada to, ali nemam ja ništa problem sa tim. Imamo Sudski savjet koji radi suprotno Ustavu. Pažin član Venecijanske komisije, Darmanović član Venecijanske komisije dali sami sebe mišljenje da to mogu da urade. Ako ćemo mak na konac ne postoji mogućnost funkcionisanja na pravi način pravosudnog sistema koji je imao proslavu na Cetinje juče. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:29:47)

Imali ste ozbiljna prekoračenja.

Postoji mogućnost da izađemo iz pravila ponašanja. Mislim da to ne bi dobro bilo. Znači, prva stvar gospodinu Bulatoviću zbog toga što je vjerovatno nama odgovarala njegova diskusija, dio diskusije, smo mu dali dodatno vrijeme.

Gospodin Vuković bi sada želio da se javi. Mislim da ne ispunjava uslove po proceduri, ali poštujući, da tako kažem, komunikaciju koju ste imali i dugogodišnju saradnju koju imate u ovim klupama vjerovatno bi to trebalo da ispoštujemo. Ali mislim da bi bolje bilo ovako jedino ako dobijemo ovako zeleno svjetlo od kluba da damo gospodinu Vukoviću, pa da prekinemo taj dio. Evo, a poslije toga bi se javio Adrijan Vuksanović.

Evo predlaže ipak po proceduri da radimo, da damo pravo gospodinu Vuksanoviću. Izvolite, Vi ste pomenuti, on se javio u ime Kluba.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (30.10.18 15:31:08)

Hvala Vam, predsjedavajući.

Nadam se da na sljedećim izborima neće padati kiša jer će kolegama iz opozicije za sljedeći izborni poraz biti kriva vlažnost vazduha.

Gospodine Bulatoviću, jako mi prija kad vidim vas sa druge političke strane jer čovjek koji u svojoj karijeri nije dobio nijedne političke izbore, onda sigurno da prijaju da napadi sa te strane. Nadam se da ste pratili nogometno Svjetsko prvenstvo proteklog ljeta i podsjećate me na nekoga ko u kontinuitetu gubi utakmice, smeta mu publika, smetaju mu pravila igre, smeta mu sudija, ali neumorno istrajava na terenu. Inače kad govorite o afirmativnoj akciji podsjetiću vas na neke zemlje zapadne demokratije. Evo, na primjer u Hrvatskoj. U Hrvatskoj postoji 9,6% nacionalnih manjina, a Hrvatski sabor ima osam zagarantiranih mandata. Hrvatska građanska inicijativa imala je na prošlim izborima od četiri stranke više glasova nego te četiri. Znam da vama smeta naše političko opredjeljenje, vi ste samo nekih 15-ak dana od 16. oktobra 2016. imali jedan konstruktivan i korektan odnos prema nacionalnim manjinama sve dok ste nas dozivali da formiramo sa vama vlast. Kad to nismo uradili, a evo vi danas potvrđujete ispravnost naše odluke zašto nismo pošli sa vama onda ste počeli da problematizirate i Bošnjake i Hrvate i ostale nacionalne manjine. Uglavnom zadovoljstvo mi je svaki put kad se nađemo sa druge strane političke utakmice i polja. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:33:08)

Pravo na odgovor ima Predrag Bulatović i na taj način se završava ta diskusija i onda ćemo preći na sljedećeg poslanika, ovo je malo duže trajalo.

PREDRAG BULATOVIĆ (30.10.18 15:33:23)

Poštovani građani, ja nikakvu gorčinu nisam imao prema manjinama. Partija kojoj pripadam i kojima sam pripadao su građanske orijentacije. Ja nijesam nacionalista to je veoma /prekid/ niti sam govorio o hrvatskom narodu, bošnjačkom bilo kome ja sam govorio o afirmativnoj akciji.

Gospodin koji je polemisao sa mnom samo treba da kaže koliko je glasova osvojio u Tivtu i sa koliko glasova iz Tivta je ovdje.

Gospodine Vuksanoviću, ja sam bio na čelu bloka od 185.000 građana koji su bili za zajedničku državu. Gospodine Vuksanoviću, od 1990. do 1997. godine sam bio u Demokratskoj partiji socijalista i učestvovao u nekim pobjedama. Jesu li bile regularne ili ne opozicija je rekla ne. Bar znam šta to znači. Koalicija koju sam ja vodio 2001. godine i koju je predstavljao DPS imali smo isti broj glasova Liberali su odlučili zna se kako.

Prema tome, nemojte sa mnom tako da govorite. Ja sam zbog svojih uvjerenja ovdje gdje sam, a vi ste zbog svojih privilegija tu gdje ste. Hoću da vam kažem jednu stvar. Nije fer i nije pošteno da vi možete odlučiti u Crnoj Gori sa malim brojem glasova na koju će stranu biti Vlada. Ja sam za to da promijenimo Ustav i da vama damo pet mandata, ali koji ne mogu odlučiti o Vladi. Da govorite tu o problemima nacionalnih manjina sa garantovanim mandatima bez prava da odlučujete ko će da bude Vlada jer vi taj broj glasova nemate i to nije nepoznato. To nije nepoznato da imate određene mandate koji se koriste samo za rješavanje određenih pitanja pogledajte, pročitajte itd. Međutim, vi hoćete sa nekoliko stotina glasova iz Tivta da meni držite predavanje da sam ja građanin drugoga reda sa 80.000 glasova. Samo sam rekao da to nije fer. Nije fer Bošnjaci su imali 3% na nekim izborima ranije sada nijesu koristili afirmativnu akciju dobili su dva mandata pripadalo im je možda /prekid/ ima dovoljno Bošnjaka i Muslimana da mogu nacionalnim strankama i koalicijama da daju, može i Albancima, ali teorijski posmatrano samo Albanci imaju pravo na ovu afirmativnu akciju.

Na kraju kad mi govorite o Hrvatskoj i govorite o procentima, zaboravljate jednu stvar, koliko je protjerano Srba iz Hrvatske 1999. godine, 300.000, recite o tome.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:36:07)

Vrijeme je prošlo tako da ste u ime Kluba, dali mi mogućnost da niko poslije Vas nema prekoračenja vremena, tako da ste vi krivac zato što vaše kolege će morati precizno da troše vrijeme.

Pošto ste podsjetili građane Crne Gore koliko ste vi imali na referendumu ja ću vas podsjetiti da smo mi imali 230.000 to je značajno više skoro 50.000 više nego što ste imali vi. Hvala vam.

Danijel Živković govori.

Izvinite, samo momenat.

Pošto sam zamolio bio gospodina Bulatovića da iskoordinira svoj klub, on to ne uspijeva, ja dajem onako predopomeni klubu Demokratskog fronta koji se uključio u raspravu suprotno Poslovniku. Ako je počeo neko drugi iz stručnih službi obaviješten sam da ste počeli vi.

Gospodin Danijel Živković ima riječ.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (30.10.18 15:37:35)

Hvala Vam uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Danas razmatramo jedno veoma važno pitanje u kojem se govori o ulozi ukupne

posredničke demokratije i ostvarivanju uloge posredničke demokratije u društvu kakvo je i naše. Čulo se danas dosta različitih kvalifikacija o kvalitetu izbornog sistema u Crnoj Gori od onih koji idu od negativnih ka pozitivnim, ali dozvolite mi da se osvrnem na ona neke najmarkantnije stvari koje se tiču našeg izbornog zakonodavstva.

Dakle, ako govorimo o institucijama u Crnoj Gori, odnosno istim onim institucijama koje sprovode ovo izorno zakonodavstvo, onda bi bilo značajno reći da to izorno zakonodavstvo sprovode upravo institucije koje su kredibilne, nezavisne, samostalne i koje sprovode svoja ovlašćenja i nadležnosti u skladu sa Ustavom i važećim pozitivnim zakonskim propisima. Govorilo se i oko toga da ne postoji povjerenje u izborni proces od strane jednog dijela opozicione biračke javnosti, pa da vas podsjetim da je samo na prethodnim parlamentarnim izborima izlaznost bila preko 70%. Znači ne može se govoriti o nepovjerenju u izborni proces ako na izbore izađe preko 70% građana Crne Gore sa pravom glasa.

Osim toga govorilo se i o AFI sistemu, sistemu upoređivanja otisaka prstiju i sistemu elektronske identifikacije. To je produkt upravo onoga što je opozicija zahtijevala od vlasti kako bi se uvjerila da u sistemu ne postoji nikakva greška i zaista ne postoji. Kada se radilo upravo o upoređivanju ovih otisaka prstiju, nije se došlo do nekog značajnijeg podatka koji je mogao da utiče apsolutno na bilo kakvu regularnost izbora. Osim toga sve ocjene međunarodnih kredibilnih institucija, institucija u Crnoj Gori, jesu da su izbori održani u jednoj fer i demokratskoj atmosferi. Osim toga da su održani u fer i demokratskoj atmosferi da je slobodna volja građana bila da Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima formira vladajuću većinu. No dozvolite ipak da to što naša politička konkurencija se ne ponaša na adekvatan i odgovoran način prema onome što su rezultati izbora ne leži u izbornom zakonodavstvu, već u nemogućnosti da se suoče sa stvarnošću i izbornim porazom. Umjesto kao što se radi na sportskim borilištima da nakon ubjedljivog poraza u duhu fer pleja pruža ruku pobjedniku oni napuštaju teren pognute glave i na press konferencijama kažu da je borba bila neravnopravna, a da je sudija glavni krivac za debatu.

Dakle, ne radi se o porazu koji je bio jednom ili dva, već toliko puta da čak ni najbolji poznavaooci hronologije izbornih ciklusa ne bi mogli da odgovore koliko je politički izranjavana opozicija pretrpjela izbornih pehova u posljednjih 12 godina što na parlamentarnim, predsjedničkim i lokalnim izborima. Nije srž problema ni u tome što protivnik ne želi da čestita, nego što nakon poraza kreću salve napada na vladajuću većinu utrkivanja u izmišljanju neravnopravnih uslova ne bi li se minimizirale ubjedljive pobjede. Kada pomislite da su amortizovali posljedice poraza upravo tad nastupa faza autodestrukcije. Otvara se prelazni rok, menadžeri su na pozicijama, a skauti su pogledali dobro izborni proces i izmjene dresova mogu da počnu. Nastaje opšti tornado međusobnih optužbi između opozicionih prvaka ko je kriv, a ko je prav, dok se transferni rok ne zaključi i proces diobe ne završi. Tad nastupa period adaptacije na nove uslove, opet optužbi oko mandata ostavljeni ili vraćeni. Posljedice su navodno nove političke ponuda koje se nisu ni mrdnule sa prethodnih platformi sa istim ljudima samo u drugim dresovima i opet se mora proći dug put od ranog političkog puberteta do kasne političke adolescencije. Ko se u tom metežu snađe izima titulu prvog u opozicionim redovima, dok su ostali laki luzeri istrčali trku da bi oprobali snagu i na kraju izgubili.

Gospodo da biste pobijedili Demokratsku partiju socijalista, potrebno je mnogo više kondicije i dobre pripreme, kroz korigovanje slabosti u svojim redovima i dosta kondicionih treninga. Izborni maraton je duga priča i dakle često se na putu spotičete od umora, neko vam pruži prvu pomoć, ali i to nedovoljno da biste pobijedili. Ako je izorno zakonodavstvo problem evo prilike da konsenzusom dođemo do rješenja. Šta je sporno treba riješiti. Mi u Demokratskoj partiji socijalista sa tim nemamo problema, jer smo kontinuirano smo u trenažnom procesu i spremni dočekujemo svaki izborni izazov sa ponudom urađenog i onoga što ćemo uraditi. /prekid/... Političke emancipacije na političkoj sceni Crne Gore je ušao u jednu zreliju fazu, gdje će prioritet biti upravo izborna ponuda i programi, a ne pitanja koja su za Crnu Goru prošlost. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 15:42:48)

Zahvaljujem se poslaniku Danijelu Živkoviću.

Planiramo 15 minuta da napravimo pauzu, da bi se dogovorili kako da radimo.

Inače imamo 12 poslanika ispred DPS-a i sedam poslanika ispred opozicije. Kao što znate u skladu sa Poslovnikom, opoziciji pripada 40%, a nama u poziciji pripada 60%. Vidjećemo kako da organizujemo jer nam je plan da završimo prije 18 časova. Uvijek će DPS biti široke ruke, ako bude trebalo neko od kolega da odustane u korist opozicije ponekad nama to i njihove diskusije idu u korist. Hvala vam lijepa. Pravimo pauzu 15 minuta.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:28:41)

Uvažena gospodo, dobar dan.

Nastavljamo sa sjednicom. Imali smo Kolegijum i na tom Kolegijumu smo se dogovorili da diskusije imamo do 18 časova, a treba da završimo glasanje od 18.05h do 18.15h, pa vas molim u skladu sa time da svi prilagode svoje diskusije. Malo smo redukovali broj poslanika ispred DPS-a, pozicije, sad smo ostali na sedam iz pozicije i šest iz opozicije, to je malo simbolično u skladu sa i odlukom koju danas donosimo vezano za broj članova o kojem smo danas dosta rapsravljali. O tome smo vodili računa.

Prvoprijavljeni poslanik, odnosno poslanica koja je sad po redosljedu je Aleksandra Vuković i ja joj dajem riječ.

Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (30.10.18 16:29:45)

Potpredsjedniče Gvozdenoviću, zahvaljujem na datoj riječi, dragi građani i građanke,

Pozdravljam vas posebno ovom prilikom i takođe svoje kolege i kolegice u Parlamentu. Pa evo zaista moram da kažem da ni jedna čini mi se partija kao Demokratska partija socijalista u ovoj godini nije imala više razloga baš povodom izbora da se gordi nad svijema drugim partijama svojim izbornim pobjedama, a da smo zaista te svoje izborne pobjede u tišini proslavili. Baš zbog toga što smo kao politički zrelo društvo, odnosno jedna grupacija tako da kažem ošetili ili predošetili da dolaze vremena kada bih rekla da od onog poznate jezičke konstrukcije kamen spoticanja, gradimo jednu novu jezičku konstrukciju, a to je kamen doticanja. Upravo je ova Skupština način na koji smo danas razgovarali takođe i to što smo formirali uopšte radnu grupu koja radi na pripremi privremenog skupštinskog tijela koje će se baviti reformom zakonodavstva, a posebno izbornog, dokaz najbolji da zaista jesmo iako zrelo društvo, politički, uvijek se podšetim riječi Veljka Radovića, velikog crnogorskog intelektualca, koji je govorio da su Crnogorci juvenilni i da ćemo dugo biti mladi kao nacija s obzirom na svoju da kažem kako je on govorio nezrelost povodom toga.

Takođe, ovo privremeno skupštinsko tijelo koje ćemo nadam se formirati vidim kao savremeno i trajno tijelo koje će trajno riješiti problematiku kojom se bavimo, a takođe i vidim kao nešto što zaista pokazuje jedno sazrijevanje kontinuirano crnogorskog društva. Dakle, od zbora će su se donosile političke odluke, došli smo do izbora demokratskih, poštenih. Naravno bilo je različitih stavova prema tome kakvi su bili izborni procesi u Crnoj Gori, ali došli smo najzad do situacije da vodimo dijalog. Dakle, zaista da na jednoj strani imamo poziciju, vlast i na drugoj strani opoziciju, dakle vlast nad vlašću i da konsenzusom dolazimo do nekih rješenja. Ja se nadam da ovo jeste neka početna pozicija i da će se tako razvijati u ovom duhu. Ono što bih željela da kažem filozofski je zanimljivo raspravljati ili govoriti o odsutnom subjektu. Ali ja bih ovom prilikom rekla s obzirom na to da u Parlamentu nijesu ljudi koji bi trebalo takođe da daju svoj prilog ovoj demokratizaciji crnogorskoga društva da odsutni subjekat u stvari ne prisustvuje onome što je po mome mišljenju jedan od najdemokratskih procesa u posljednje vrijeme, jer pokazuje zaista da svi bez obzira na to što pokazujemo velike, ideološke i svake druge razlike jesmo spremni na razgovor i ako jesmo za razgovor onda pretpostavljam i za neku vrstu dogovora.

Ono na šta bih ja naslonila ostatak svoje priče jeste priča koju je potencirala moja kolegica Maja Čatović, a pošto ženama, a pomenula sam zbor nekad u Crnoj Gori nije bilo dozvoljeno da zборе, dakle bila je atmosfera da žene na zboru ne zборе, samo da gledaju i

prihvataju odluke koje su se donosile. Mislim da je došlo vrijeme zahvaljujući i naravno onome što smo dobili kao prijedlog od strane Ženske političke mreže da baš u ovom dogovoru u vezi sa izbornim zakonodavstvom napravimo prostor i za našu priču o tome o participaciji žena u politici. S obzirom na to da je zadatak nas poslanica i poslanika da ohrabrimo žene da se što više uključuju u one sfere gdje se vrše politička odlučivanja da budu hrabre i da se više ne plaše. Da mi zaista doprinesemo stvaranju takve atmosfere u Crnoj Gori tako što ćemo na sto staviti ovu temu, a to je izmjena u vezi sa kvotama. U jednom trenutku, to moram da priznam, govorila sam - ne ne želim da budem broj, želim da se mjesta u Skupštini ili bilo gdje u životu obezbjeđuju time što vrijedno i pošteno radite svoj posao. Međutim, pokazalo se najbolje na primjeru recimo susjedne Srbije, želim da istaknem da je njihov primjer u vezi sa dogovorom odličan, zato što su oni zaista te kvote i procenat žena u parlamentu najviše makar u regionu povećali u posljednje vrijeme. Radi se o 34% čemu mi treba da težimo. Dakle, pokazalo se zaista da samo kada postoje kvote postoji i svjesnost o tome da žene treba da budu u parlamentu i svim drugim organima gdje se odlučuje.

Za kraj želim da kažem mislim da bismo ovim aktom pokazali u stvari da smo zrelo društvo. Vjerujte Novi Zeland recimo je država koja je prva dala pravo glasa ženama i to je bilo krajem 19. stoljeća. Međutim, u Novom Zelandu imamo 38% žena u parlamentu, dok recimo Švajcarska 1971. godine i danas imamo skoro isti broj žena u parlamentu i u Švajcarskoj. Tako da Crna Gora može pokazati da iako smo prije 70 godina dobile pravo glasa, dakle 1945. godine, mi danas u stvari velikom participacijom žena u većem broju pokazujemo svoj zaista veliki demokratski iskorak.

Ono što želim da naznačim u vezi sa Demokratskom partijom socijalista, šaljem poziv svim koleginicama iz opozicionih partija da u duhu dobre prakse formiramo nešto, naravno pravnici neka to nazovu kako treba to tijelo, nekakvo parlamentarno udruženje žena koje bi se bez obzira na to kojoj političkoj partiji pripadaju u okviru Parlamenta Crne Gore borile za ono što je opšti interes žena u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:35:43)

Zahvaljujem Aleskandra.
Dajem riječ, Anki Vukićević.
Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (30.10.18 16:35:55)

Zahvaljujem.
Poštovane građanke...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:36:04)

Na zahtjev gospodina Radulovića on želi da bude najavljen i on će biti poslije Adrijana Vuksanovića.

Adrijan Vuksanović, a poslije vas imao je posebnu želju poslanik da se najavi njegovo ime.
Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (30.10.18 16:36:37)

Poštovane građanke i građani,

Pred nama je danas odluka o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog zakonodavstva. Ja ću svoje izlaganje započeti podrškom koleginići Vuković u dijelu obrazovanja skupštinskog tijela kada je u pitanju zastupljenost žena u Parlamentu. Ovdje nas je ipak 25% i mislim da bi naš glas trebao da se čuje malo više. Odmah ću nadovezati ono što sma inače htjela

reći u odboru je planirano 14 članova, da li će među tih 14 članova biti i jedna žena sa pravom odlučivanja? Opet će to zavisiti od glasa muškaraca, nažalost.

U ovom Parlamentu svakako ima i znanja i iskustva da se donesu kvalitetne izmjene izbornog zakonodavstva, ali ostaje samo da li postoji dobra volja i da li su iskrene namjere u tome da konačno ovo pitanje zaokružimo na valjan način, a ne da svako malo otkrivamo nedostatke zakona. Kao kontrolor u Vladi izbornog povjerenja imam iskustvo koje potvrđuje da je taj projekat bio dobar, kvalitetan, da je otkrio nedostatke sistema, da smo ukazali da može bolje, transparentnije, kvalitetnije, ali nedostatak je trajanje Vlade izbornog povjerenja. Tako da rokovi oko pregovora u odnosu na period koji će biti ostavljen za implementaciju onog oko čega ćemo se dogovoriti o tome bi trebalo povesti računa. Toliko, zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:38:19)

Adrijane, izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (30.10.18 16:38:23)

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvažene građanke i građani Crne Gore,

Želim u ime Hrvatske građanske inicijative pozdraviti formiranje ovog odbora i nadamo se da će to biti jedna dobra platforma preko koje ćemo moći artikulirati sve one potrebe i raspraviti sve ono što je važno, a što je vezano za izbornu zakonodavstvo. Mišljenja sam da naši građani imaju povjerenja u izborni proces, jer da nemaju ne bi u tolikom broju sudjelovali u njemu. Kao što sami znate procenat izlaznosti na svim proteklim izborima je veliki i u velikoj mjeri je puno veći u odnosu na zemlje zapadnih demokratija. Mislim da je posebno pozitivno i to što će u radu budućeg odbora se naći i članovi akademske zajednice i civilnog sektora, jer dobićemo jedan kvalitet u smislu da ćemo imati mišljenje i onih koji su lišenih onih političkih opterećenja. Dobro je što u ovom odboru, koji danas formiramo, će moći sudjelovati i drugi poslanici koji nisu članovi odbora ali preko instituta zainteresiranog poslanika to mogu uraditi, učestvovati u raspravi, naravno, ne mogu odlučivati.

Mislim da smo dobro počeli, da smo napravili dobar iskorak i da smo ka dogovoru već krenuli dogovorom. Nadam se da će to biti jedan dobar uvod u kvalitetan rad ovog odbora. Takođe, danas smo u toku rasprave čuli puno toga, čuli smo nekih glasova koji negoduju učešćem nacionalnih manjina u političkom životu Crne Gore i koji bi nacionalnim manjinama dali jedan folklorni karakter, da se ne pitaju ništa. Želim reći da mi je na ponos sve ono što su nacionalne manjine u proteklom razdoblju uradile za Crnu Goru. Imali smo, da se tako izrazim, viziju neovisne Crne Gore kada je bilo teško imati bilo kakvu viziju i ulazimo u dalje političke procese sa takvim jednim velikim kredibilitetom. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:40:49)

Zahvaljujem se gospodinu Adrijanu.

Po dogovoru, a na njegovu želju već je najavljen poslanik Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (30.10.18 16:41:02)

Potpredsjedniče, to je dobra bila praksa u prethodnim sazivima, gledam je i ostala je da bi se mogli skoncentrisati i određeni poslanici ili koji nijesu u sali. Mene ne trebate da najavljujete, hvala Bogu svi me znaju. Ako bi trebali da me najavljujete kao ove ostale trebalo bi pola sata da uzmete sve moje titule, ali sve moje titule građani Crne Gore nisu važne, ako Crna Gora nije vječna, ako Crna Gora u istini nije demokratska, ako Crna Gora nije široka za sve njene građane u

pravom smislu.

Znači, građani Crne Gore, ovo je biti ili ne biti za Crnu Goru. U politici sam isključivo zbog ovoga. Sa hiljadu rana veće od 20 i kusur godina od Liberalnog saveza, pa preko Grupe za promjene, Pokreta za promjene i Demokratskog fronta. Sve živo sam učinio i učinili smo da vlast bude smenjiva, da dolaze bolji od boljih, da Crna Gora /upadice/ gospodo, gospodo pošto vas potpredsjednik samo opominje ovdje, ja vas molim da čujemo, od vas zavisi da li ćemo mi glasati ili ne, na taj način samo sa vama treba razgovarati, ucjenom, ucjenom na ucjenu. Samo mi omogućite da me čuju građani i da im pošaljem nekoliko poruka.

Sve što smo uradili i sve što sam radio, radio sam za takvu Crnu Goru i vratio se i ništa nisam uradio, a mislim i mislim da smo mnogo čega uradili, da smo obilježili crnogorsku prošlost. Laž je svako ko ovdje naziva da je protiv Crne Gore, laž je građani Crne Gore, svako ko je ovdje nije utemeljen u Crnoj Gori. Znete li koliko su naši korijeni duboki bili ovakvi ili onakvi, sjeći korjene na određenom mjestu je protiv crnogorske istorije biti.

Znači, suština je, građani Crne Gore, da li će ovi ljudi koji pričaju ovakve bajke o Crnoj Gori 5% ne tažim više od njih bez 5% da prenesu u praksu. Ne vjerujem na riječ, kao Peđa Bulatović, zato što sam se strašno opekao od njih. Ništa nijesam uzeo od ove Crne Gore, ovoliko, dobio sam jad i bol. Ima nekih kada je bilo kritično po Crnu Goru koji su prisutni ovdje i milo mi je što su prisutni ovdje i kada sam rekao samo za Crnu Goru. Suština je kako od neporetka u poredak, kako od zagušljivosti na čisti vazduh, kako od jednog sistema koji je do kraja autokratski preći u slobodu čovjeka. Kako od jedne proizvodnje koje se stidi gdje su i kolonije ispred nas poći u savremeni evropski svijet. Kako od jedne laži kad nas neko naziva da smo mi kleronacionalisti ili pojma nemam što i kako. Hej bre ljudi branio sam i tebe braneći sebe i Crnu Goru 90-ih. Branio sam i tebe braneći i sebe i Crnu Goru koju sam volio. Albanac nema ga tamo, branio sam njega, branio sam braneći sebe i Crnu Goru. Boli me kad neko i nešto priča. Znete li gdje su bili najveći višekapci, oni nijesu danas u ovoj Skupštini, ali su oni koji su sljedbenici te politike. Znamo vi i ja dobro ko su bili najveći sa one druge sa koje neki ovdje pričaju. Nemojte više to da pričate, hajde da izgledimo Crnu Goru, hajmo drugačije. Napisao sam jedan tekst, jedan vapaj za Crnom Gorom prije jedno mjesec dana, hajdemo svi za vječnu Crnu Goru. Prošli smo pakao, pokušao sam zajedno sa drugarima 1990. da dignem to gore, pokušao sam, zato me bole neki komentari. Ja neke komentare koje sam ja sam doživio i nosio 90-ih, bio na sahranama po Komanima, đe moj otac koji je nosio časno i moja majka časno s druge strane, a ja sam bio ustaša kad sam branio one koje sam trebao da branim. I slušajte nešto.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:46:13)

Molim Vas da završite, ja sam rekao Peđa Bulatović je iskoristio vaše vrijeme. Nekoliko puta smo dali, pa vas molim da privodite kraju.

BRANKO RADULOVIĆ (30.10.18 16:46:20)

Građani Crne Gore,

Kad je Peđa iskoristio on je bio moj prvi učitelj prije jedno deset godina kada sam učio Dontovu formulu...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:46:37)

Ja Vas molim opet ste izašli iz teme.

BRANKO RADULOVIĆ (30.10.18 16:46:44)

Tako da je sve što je on rekao kao stručnjak iz te oblasti ja potpisujem.

Građani Crne Gore,

Ovaj put ćemo glasati ako budu slobodni izbori, ovaj put ćemo izaći na izbore ako budu slobodni, a ako ne oni koji su nas izdali i prvi i drugi put zajedno na proteste nema slobodnih izbora, bez slobodnih izbora. Živjela Crna Gora.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:47:10)

Uvaženi građani,

Na dnevnom redu je Odluka o reformi izbornog i drugog zakonodavstva. Hvala vam. Sljedeći prijavljeni diskutant je Željko Aprcović. Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ (30.10.18 16:47:23)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolegice, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Počeu od zadnje rečenice koju je rekao uvaženi gospodin profesor Branko Radulović u dijelu koji se tiče slobodnih, fer, zakonitih, transparentnih izbornih procesa na nivou Crne Gore.

Moje razmišljanje jeste i ide u tom pravcu da jednostavno nema unificiranog dobrog zakonskog okvira koji bi do kraja regulisali izborne procese ne samo u Crnoj Gori nego u najrazvijenijim demokratijama na svijetu. Ono čega svi treba da budemo svjesni da mora da se povede dijalog i dobro što je Kolegijum predsjednika sa političkim prvacima koji učestvuju u radu Kolegijuma predsjednika predložio ovaj političko-pravni akt u formu odluke kojim će se unaprijediti izorno zakonodavstvo na nivou Crne Gore i druga zakonodavstva koja korespondiraju sa tim zakonodavstvima.

Moram da navedem da imam drugačije mišljenje od kolega sa druge strane, odnosno kolega koji predstavljaju opoziciju i njihovog ugla gledanja, a iz razloga što i 2016.godine kada je formirana Vlada izbornog povjerenja određene kolege koje sada sjede u opozicionim klupama su parcipirali u radu te Vlade i nijesu imali primjedbe na ono što jeste suštinska primjedba opozicije koja se iskristalisala tokom današnje rasprave. Psebno u dijelu koji se odnosi na birački spisak zbog toga što definitivno kroz resore koji su pokrivali u vidu Ministarstva unutrašnjih poslova su mogli da utvrde kakvi su registri biračkih spiskova i koji su sve ljudi na nivou Crne Gore upisani u te biračke spiskove. Godine 2017. Demokrtska partija socijalista, kao najodgovornija partija, je u skladu sa onim što jesu preporuke iz konačnog izvještaja iz 2016. godine OEBS-a i ODHIR-a, pristupila izmjenama zakonskog okvira, a koji se tiču Zakona o elektronskim medijima, Zakona o biračkom spisku i Zakona o finansiranju političkih subjekata, pri tom ne zanemarujući krovni zakon u cijejoj toj priči, krovni zakon, Zakon o izboru odbornika i poslanika. Sve ono što jesu preporuke implementirane su u predložena zakonska rješenja i usvojena na kraju prošle godine.

Moram da vam kažem, da mi je iskreno žao zbog toga što znam da u tim klupama, preko puta nas koji predstavljaju opozicione klupe sjedi dosta naših kolega koji imaju bogato iskustvo, što se tiče izbornog zakonodavstva, bez obzira na naše pozive nijesu prisustvovali tome.

Danas smo čuli da se ovdje ostavlja prazna stolica. Ono što je rekao potpredsjednik kao jedan od kreatora ove odluke ispred Kolegijuma predsjednika Skupštine, jeste želja, intencija, iskrena želja i ovdje iskreno stanuje na ovoj strani da svi kompletno politički, parcipienti u ovome Parlamentu budu uključeni u rad tog privremenog radnog tijela. Zašto Demokrate da ne učestvuju kad ih pozivamo da zajednički ono što jeste platforma DPS-a dođemo do najkvalitetnijih rješenja i da popravimo ono što je bilo dobro? Evaluirali su ti zakoni u zadnjih 10 godina, a tiču se izborni procesi na nivou Crne Gore. Ono što mene negdje kao čovjeka, stvara kod mene dilemu jeste da 2016. godine imamo isti zakonski okvir koji važi za parlamentarne izbore za lokalne izbore. Šta se dešava? Taj isti zakonski okvir je dobar kada su u pitanju izborni rezultati na nivou Budve, Kotora i Herceg Novog, a što se tiče parlamentarnih izbora i nekih drugih opština gdje je opozicija izgubila na tim izborima to ne valja. Tada ni jednog prigovora nije bilo na rad biračkih izbora, ni jednog prigovora na rad opštinskih izbornih komisija i jednostavno ni jedne žalbe Državnoj izornoj komisiji i kasnije tužbi, u dijelu koji se tiče izbornog procesa koji se odnosi na ove opštine koje sam

naveo.

Očigledno da bi se ruka sa druge strane pružila jedino u slučaju ako bi se bezuslovno dobili izbori sa te druge strane, pa bi se Demokratskoj partiji socijalista kao dominantnoj koja na programima i predstavljanju tih programa našim sugrađanima dobija izbore u prethodnom periodu.

To je dokazao i najnoviji izborni proces iz 2018. godine kada smo imali predsjedničke izbore i lokalne izbore u lokalnim zajednicama kada je Demokratska partija socijalista ostvarila ubjedljivu pobjedu.

Mislim da probleme treba da tražite u svojim redovima, ne na ovoj strani, iz prostog razloga što upravo identifikacijom problema kod vas samih koji sjedite sa druge strane, a ne doživljavam vas kao nekoga ko je sa druge strane kao nivo ponašanja koji mi treba da ostvarimo ispred ovoga Parlamenta i na tim osnovama postizati bolje rezultate i očekivati eventualne pobjede u narednom periodu.

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:52:22)

Zahvaljujem se poslaniku Željku Aprcoviću, a dajem riječ Goranu Radonjiću, pa Milan Knežević, zatim Jovanka Laličić.

GORAN RADONJIĆ (30.10.18 16:52:39)

Zahvaljujem.

Najprije poštovani građani, zapitajmo se kakvo je naše društvo. Zašto smo mi uopšte u situaciji da se 2018. godine razgovara o tome kako da se učine izbori da budu fer i slobodni. To nije normalno i to se ne dešava ni u jednom normalnom društvu, jer se u normalnom društvu slobodni izbori podrazumijevaju. U normalnom društvu vladaju pravda, zakoni, odgovornost, podrazumijeva se smjenjivost vlasti, a ljudi koji su trenutno na vlasti ne strepe od toga da se silaskom sa vlasti izgubiti sve što ste stekli, pa možda čak i slobodu.

U normalnom društvu ako bi neko samo i pomislio na princip jedan zaposlenih četiri glasa bila bi mu oduzeta mogućnost da se ikada bavi javnim poslom.

Važno je, poštovani građani, da sačuvamo tu ideju normalnosti da ne dopustimo da nas ubijede da su laž i mržnja normalne pojave, da tiranija prirodno stanje koje se ne može ni promijeniti i neće se promijeniti. Svi smo dužni da tiraniji pružimo otpor.

Žao mi je što u Crnoj Gori nema demokratije, što su same ideje slobode, istine, morala, pravde, prezrene, ismijane i odbačene i što je samo njihovo pominjanje toliko obesmišljeno da djeluje kao borba sa vjetrenjačama. Mnogo toga je loše u našem društvu i daleko smo nažalost od normalnog i poželjnog stanja. Mi to stanje ne zaslužujemo. Nijesam ubijeđen da su problem našeg društva samo neslobodni i nefer izbori. Naprotiv, ubijeđen sam da je problem našeg društva mnogo dublji, mnogo složeniji, mnogo trajniji, mnogo teži. Znam, ipak da je prvi korak u okretanju od pogubnog puta kojim se kreće naše društvo smjena ove i ovakve vlasti. Ne samo zbog ove vlasti nego zbog načina vladanja koji neće i ne može nam donijeti ništa dobro.

Ne mislim takođe ni da je pravi način pronađen da se okrenemo ka slobodi. Žao mi je što kao građani, kao ljudska bića, kao zajednica nijesmo u stanju da pružimo iskreniji, organizovaniji i pošteniji, pa efikasniji otpor tiraniji. Žao mi je što među opozicijom nema čak ni minimuma koordinacije, ni minimuma zajedništva, čak ni elementarne solidarnosti vrlo često. Nijesmo za to svi jednako odgovorni. Neki od nas stalno pozivaju na razboritost, neki prvo vrijeđaju, pa tek onda razmišljaju o posljedicama. Bez ikakve sumnje bilo je bolje da se opozicija najprije dogovorila i da je zadnički nastupila, postiglo bi se više i to bi svima građanima bilo bolje. Nažalost za to nije bilo volje. Ipak, želim da vjerujem da oni iz opozicije koji kreću u dijalog sa DPS-om imaju dobru namjeru. Neću nikoga nazvati izdajnikom, ni javno ni tajno, ni prodanom dušom, ni plaćenikom ni poslušnikom službi stranih centara. Neću ni anonimno vrijeđati nikoga, ni angažovati ekipe da to rade po internetu, zato što kako zna i umije traže rješenje iz teške društvene krize. Mada siguran sam da je morao da zna više i da umije bolje.

Takođe, smatram nedostojnim na takva način ponašanje i u politici i u bilo kojoj sferi. Volio bih da me dio opozicije iznenadi da uspije da izbore učini slobodnim. Smatram nedopustivim izmišljanje tobošnjih uslova, a zapravo to izmišljanje uslova služi samo da se izbjegne odgovornost. Političar treba da ima odgovornost zato izlazi na izbore.

Dakle, mislim da treba mnogo više propisa mijenjati nego što su imenovani ovom odlukom. Takođe, mislim da je od velike važnosti primjena zakona i bez kontrolisanja kako se propisu primjenjuju, ne mislim da će išta moći da se uradi. Decenijama vlast pokazuje izuzetnu inovativnost u zloupotrebama. Ne mislim da je strategija dobra, niti u pojedinostima da je dobra. Ali pozdraviću svaki napredak svako poboljšanje, iskreno. Na kraju da pomenem jednu stvar, perfidnu kampanju koja se sprovodi ovih dana kako tobože nije vrijeme za takozvana indetitetska pitanja, a zapravo radi se o osnovnim ljudskim pravima. Indikativna je ta nervoza tih vajnih slobodara i lažnih anarhista, uvijek je vrijeme za ljudska prava, poštovani građani. Da je sreće ne bi se ona kršila ni slučajno, a ne sistemski i sistematski. Nedopustivo i nečasno je da nam mediji koji nam svakog dana naturaju problem crkve govore da treba da se bavimo frižiderom, kada se ulazilo u NATO nije pominjan frižider. Otkud uopšte prazan frižider u prosperitetnoj zemlji koja je lider u regionu. Najzad, kao ljudska bića nijesmo svedeni smo na frižider, nego imamo valjda pravo i potrebu za slobodom, pravo i potrebu da budemo dostojanstveni. Dakle, da vrijeme je sada da se borimo za ljudska prava, jer bez slobode jezičke, nacionalne, vjerske i svake druge ne može i neće nikada biti ni slobode izbora. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 16:57:46)

Zahvaljujem.

Jovanka Laličić, kao što sam je najvio, molim sve diskutante da pokušaju da budu ili u okviru vremena ili onako da skrate svako izlaganje koju bi uspjeli do 18 časova da završimo. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (30.10.18 16:58:01)

Hvala gospodine potpredsjedniče, uvažen kolege i kolegice, poštovani građani,

Zaista je teško nakon ovoliko inspirativnih diskusija diskutovati na kraju radnog dana, a ne ponoviti nešto što uvažene kolege, naročito iz Demokratske partije socijalista, istakle.

Ono što želim da kažem to je konstatacija da bez demokratskih izbora nema demokratije niti vladavine prava. Izborni ambijent u Crnoj Gori je dobar, da su dosadašnji izbori bili fer i slobodni, ali svakako da ima prostora da se taj ambijent unaprijedi i da je to prosto jedan kontinuirani proces. To govori i sam član ove odluke, član 2, u kojem se kaže da se pristupa optimizaciji izbornog zakonodavstva.

Takođe, želim da istaknem da smo u proteklom periodu pokazali svoj puni kapacitet kada smo ozbiljno razmatrali i razmatramo sve preporuke relevantnih međunarodnih adresa, da je iskazana volja DPS-a i koalicionih partnera da se uključimo u ovaj važan proces oko formiranja ovog radnog tijela i da time pokazujemo svoju odgovornost. Mora se raditi po unaprijed određenih pravilima, a to formiranjem ovog radnog tijela posebno obezbjeđuje. Odluka koja je pred nama je najmanji zajednički imenitelj interesa onih koji su proteklom periodu radili na njoj. Želimo da se stvori ambijent, kao što je rekao mladi kolega, da nakon izbora svi politički subjekti preuzmu odgovornost za rezultate izbora i da njih temelje na izbornim programima, a ne na zakonskim manjkavostima. Imajući u vidu koliki je trud uložen u sveobuhvatnom pristupu djeluje čudno da pojedine partije nijesu još odlučile kako će glasati. Ovdje su iznijeti stavovi da očekuju da se skinu maske, pitam se da li ovo je neki probni balon, simulacija dobre volje za promjenama, hoću da vjerujem da to nije tako. Nemamo mi što skidati maske, pokazali smo puni demokratski kapacitet i prilikom formiranja radne grupe, povodom usvajanja preporuka OEBS-a, a kada je opozicija bojkotovala rad Parlamenta.

Ovdje smo takođe čuli ako ima dobre volje onda forma nije sporna, složila bih se ali ponekad u ovom procesu forma je jako bitna. Da je ova odluka dobra platforma za dalji rad na

optimizaciju izbornog zakonodavstva to pokazuje današnja rasprava i posebno što ohrabruje to otvorenost ovog radnog tijela za preporuke nevladinih organizacija, akademske zajednice, univerziteta, medija institucija, eksperata, konsultanata, naučnih i stručnih radnika. Hoću da naglasim da je isti princip imala i radna grupa kojoj sam pripadala, kada je u pitanju uključivanje ovih subjekata. Posebno je važno istaći da smo se konačno oko važnog pitanja našli, sjeli za zajedničkim stolom, pokazujući time političku mudrost i zrelost, da nema tog pitanja oko kojeg ne treba razgovarati. S toga želim puni uspjeh u radu u ovom radnom tijelu. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:01:35)

Hvala.

Ostalo nam je još četiri poslanika ispred DPS-a i tri poslanika ispred opozicije. Znači, tu imamo sad Miloša Nikolića, Miodraga Vukovića, Andriju Nikolića i Tarzana Miloševića. Ispred opozicije imamo Milana Kneževića, Nebojšu Medojevića, Andriju Mandića.

Riječ dajem Milošu Nikoliću.

Pozivam Miloša Nikolića, da uzme riječ, ja sam obavijestio Klub i rekao da je on sad sljedeći diskutant.

Hoćemo li da pređemo na Milana Kneževića? Miodrag Vuković, nije tu isto.

Evo odustao je poslanik Vuković, tako da uzmite Vi riječ po tom redu.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:03:26)

Slobodna Crna Gora i vi u Ziksu,

Imam samo jednu dilemu koja se odnosi na sljedeću nespornu činjenicu, a to je zašto kolege iz Demokratske partije socijalista i iz parlamentarne većine prilikom iniciranja ove odluke zajedno sa koalicijom Rambo to je skraćena od Ramiz i Boro, nijesu inicirali i podizanje spomenika Saši Sinđeliću. Evo vidimo sad ovdje inflaciju spomenika Josipu Brozu Titu, Skenderbegu, Krstu Zrnovu Popoviću. Mislim da je i Saša Sinđelić najzaslužniji za ovu vještačku parlamentarnu većinu. On bi odmah trebao da se nađe tu ispred Skupštine i da piše - Saši Sinđeliću parlamentarna većina DPS,SD,BS,HGI, crnogorski Liberali i tome dalje i tako slično. Jer je ovdje nemoguće sad govoriti o tekovinama izbora iz 2016. godine, ako imamo u vidu da su izbori bili fer i demokratski sa ove strane Demokratske partije socijalista, a da se istovremeno desio državni udar kojim je planirano najveće kvroproliće u istoriji Crne Gore, koje sam trebao da izvedem ja zajedno sa Andrijom Mandićem, po optužnici Milivoja Katnića, a onda i sa čitavim Demokratskim frontom.

U stvari slobodni građani Crne Gore, ja želim da vam objasnim u čemu je čitava ova igra. Ovo je teorija zavjere protiv Demokratskog fronta koju predvodi Duško Marković, koalicija Rambo to jeste Ramiz i Boro, sorošoidni mediji i djelovi Evropske unije predvođeni Johannesom Hanom. Jer danas ste čuli da Demokratska partija socijalista ostavlja tvrdi stolicu za Demokrate i to je obećanje od strane potpredsjednika Skupštine Brana Gvozdenovića. Zbog čega je to tako? Zato što su oni 20. juna otišli kod Johannes Hana toboš sa svojim planom u stvari je bio njegov plan, a on ih je pozvao da im da njihov plan koji je on napisao. Zašto je važan taj datum 20. jun? Pratite me gospodine Gvozdenoviću. Zato što 7. jula Nebojša Medojević i ja dobijamo poziv od Stojanke Radović, da nas ponovo saslušava na okolnosti naših javno saopštenih izjava, da bismo 27. jula dobili poziv odnosno dobili rješenje od Višeg suda da idemo u zatvor. Sve vrijeme se igra igra da se Demokratski front izbaci iz radne grupe kako ne bi narušio dogovor koji postoji između Duška Markovića - koalicije Rambo, sorošoida i djelova znači Demokratske partije socijalista. Molim vas nemojte da me dekoncentrišete.

U čemu je ovdje suština? Kada se vidjelo da koalicija Rambo ne želi da uđe u radnu grupu ili želi da uđe ali da izbace nas, Viši sud iako je vratila apelacija našu odluku Višega suda kao nepromišljenu i potupno da kažem budalastu da se dvojica ljudi pošalju u zatvor zato što.../prekid/

Znači Viši sud ponovo donosi odluku da Nebojša Medojević i ja idemo u zatvor. I vi sad gledate čovjeka koji već ima dva mjeseca zatvora. Nebojša Medojević ima tri puta po dva

mjeseca, znači šest mjeseci. Sve se pokušava ne bi li se Demokratski front izbacio iz radne grupe i poremetio ovaj dogovor. Ali, imajte u vidu samo još jednu činjenicu, sve ovo radi Duško Marković kako bi smijenio Mila Đukanovića na kongresu 2019. godine. Znači ovo je sukob frakcija unutar Demokratske partije socijalista. I on koristi Johanesa Hana i koaliciju Rambo koja treba da posluži za tu svrhu.

Mi smo jasno saopštili, mi nećemo uslovljavati radnu grupu i izbornu zakonodavstvo nikakvim izmjenama Ustava. Mi smo vam najavili izmjene Ustava mnogo ranije i vi odlično znate na šta se to odnosi, na srpski jezik da bude ravnopravan zajedno sa crnogorskim jezikom. Odlično znate za Zakon o simbolima, za narodnu zastavu, za skraćenje himne, spremni smo da ostane ovo "Da je vječna Crna Gora", pošto nas stalno optužujete da imamo mi nešto protiv te odrednice, ali danas imam još jedan uslov, a to je Njegoš. Danas nam je Genci Nimanbegu održao predavanje o patriotizmu. On je glasao da dan Petra II Petrovića Njegoša bude crnogorski praznik kulture i da znate da će paralelno sa ovom pričom oko radne grupe teći priča oko izmjena Ustava i Zakona o državnim simbolima, a sada i Zakona o praznicima. Ali, kao što paralelno teku ove političke priče, teku zakulisne - sudske priče. I želim da crnogorskoj javnosti saopštim, ovdje se vodi igra ko će da bude nasljednik Vesne Medenice. U ovom trenutku figurira Blažo Jovanić, predsjednik Privrednog suda, blizak porodici Đukanović, njihov kum. Supruga Filipa Vujanovića, doskorašnjeg predsjednika Crne Gore i vjerovali ili ne Milivoje Katnić koji treba da donese glavu Andrije Mandića i mene na dar gospodarima kako bi postao predsjednik Vrhovnoga suda i to mu je jedno od obećanja od jedne frakcije iz Demokratske partije socijalista.

Završavam za petnaestak sekundi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:08:54)

Vi ste već prekoračili, nekoliko puta sam namjeravao da Vas prekinem zbog toga što ste izašli van teme, 25 sekundi ste bili iznad. Imate četiri sekunde da završite svoje izlaganje.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:09:17)

Ometali ste me, non stop je nešto zvonilo.
Hoćete li mi dati 20 sekundi?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:09:20)

Ne neću vam dati jer pričate van teme.

Uvaženi građani danas je na dnevnom redu Predlog odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva.

U skladu sa članom 98 mogao sam nekoliko puta da vas prekinem zbog toga. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:09:38)

Čim pomenem Milivoja Katnića Vi se uznemirite. Znači Milivoje Katnić ne može nositi glavu Andrije Mandića i moju. Ne mogu ja moju glavu da nosim na ramenima, a kamoli Milivoje Katnić. I ako neko misli da će se igrati sa Demokratskim frontom na način da će /prekid/ u radnoj grupi u grdnoj je zabludi. A obračune unutar Demokratske partije socijalista rješavajte /prekid/...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:10:09)

Završeno.

Dogovor koji smo bili napravili, koji sam ja pokušao da ispoštujem do kraja je bio da nema

komentara pod uslovom da svako poštuje neka pravila ponašanja.

Čini mi se da smo sad izašli iz određenih pravila ponašanja, pa dajem riječ Obradu Mišu Stanišiću.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (30.10.18 17:10:32)

Samo da kažem u ime Kluba.

Kroz većinu diskusija iz Demokratskog fronta danas se pominje ta prazna stolica ili mjesto koje ovom odluku treba da pripadne nekome ko još uvijek bojkotuje Parlament. Ja zaista neću u to da ulazim, tu je da se dogovorimo ili da se dogovorite, ali ću samo jedno reći praznih stolica nema ni u Budvi, ni u Kotoru, ni u Herceg Novom. Tamo na jednoj stolici sjede po trojica. Da li su oni iz Ramba, iz Demokratskog fronta, SNP-a, Demosa, ja pojma nemam ali tamo je velika gužva, a ovdje se slomismo danas oko jedne prazne stolice.

Prema tome, gospodo, daj da budemo dosljedni i da o ozbiljnim stvarima ozbiljno pričamo.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:11:19)

Hvala.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:11:28)

Ovdje je suština slobodni građani Crne Gore da je ova odluka o formiranju radne grupe donesena uz posredništvo Johanesa Hana, Duška Markovića i koalicije Rambo. Ovu odluku je napisao Johannes Han uz instrukcije američke ambasadorke. Onda je zvao koaliciju Rambo da dođu kod njega poslije toga je bio Duško Marković dva ili tri puta zajedno sa Johannesom Hanom i mi kao posljedicu te odluke imamo pokušaj izbacivanja Demokratskog fronta iz radne grupe da ne rementi harmoniju. I to znači nije ništa sporno, kao što nije ni sporno da Duško Marković preko koalicije Rambo i uz obećanje Johanesa Hana pokušava bolje pozicioniranje pred kongres Demokratske partije socijalista, koji je gle čuda odložen iz maja u septembar mjesec, kao što je sasvim izvjesno da vaskrsava Filip Vujanović, koga je svako zaboravio. Sad odjednom se Filip Vujanović pojavljuje na promocijama, na skupovima, daje izjave i on je vjerovatno sljedeći zamjenik predsjednika Demokratske partije socijalista umjesto Duška Markovića. Znam da mnoge ta priča nervira i ja znam da mnogi nisu zadovoljni sa ovim činjenicama, kao što nisu zadovoljni da Duško Marković više vremena provodi sa sorošoidima nego sa svojim kolegama iz Demokratske partije socijalista.

Ja ovdje nemam ništa protiv, imam dva minuta i sedam sekundi piše tamo.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:13:04)

Potpuno izlazite iz teme. Molim Vas završite.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:13:10)

Ja sam u temi, znate u kakvoj sam temi gospodine, jesam gospodine Gvozdenuiću, vidim po Vama, prekidate me.

Evo, znači molim vas, samo da znate vi ste me prekinuli na dva minuta i sedam sekundi. Molim vas, dozvolite mi da završim. Nije u redu da samo mene prekidate, nije u redu.

Znači, ovdje je sljedeća suština, sorošoidi preko Duška Markovića pokušavaju da izvrše puč u Demokratskoj partiji socijalista ne bi li napravili neku novu tranzicionu proevropsku i tako drugu vladu, a da Demokratski front po željama koalicije Rambo završi u zatvoru. I u ovom trenutku ja imam dva mjeseca zatvora. Bio sam već tri mjeseca, čeka me od pet do 15 godina

zajedno kao Andriju Mandića, Nebojša ima dva puta tri mjeseca i čeka ga pet do 15 godina. Zašto, zato što mi remetimo harmoniju između ove transatlantske koalicije Rambo i Duško Marović u obračunu sa Demokratskim frontom.

E sad, što je vrlo važno i što ja želim ovdje da potenciram, a jeste činjenica da Demokrate u ovom trenutku organizuju nekakav odbor u sjenci. Znajući njihovu pamet oni će organizovati i izbore u sjenci i oni će osvojiti apsolutnu većinu na tim izborima u sjenci i proglašiće vladu u sjenci. Ali, ova tvrda stolica koju im je ostavio Brano Gvozdenović je upravo prelaz od tog odbora iz sjenke ka ulasku u radnu grupu, jer oni žele da se u jednom trenutku vrate i vi to odlično znate. I sad imamo odnos snaga 7:6, znači gdje DPS ima jednog, odnosno koalicija na vlasti ima jednog poslanika više u ovoj radnoj grupi nego što ga ima čitava opozicija i vi njima ovdje čuvate stolicu za to što očekujete da se oni vrate. I sad smo mi krivi, očekujete od nas da ne vjerujemo svojim očima nego da vjerujemo onome što vi govorite. Pa neće moći.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 17:15:25)

Imalo bi ovdje prostora za dosta komentara, pogotovo nas koji smo učestvovali u pripremi ovog dokumenta, ali imamo ambiciju da završimo dogovoreno vrijeme.

Mislim da je kolega Stanišić iznio naše stavove i da se dobro razumijemo oko toga. Sledeći diskutant je Miško Vuković ili Nikolić, ne znam da li je odustao gospodin Vuković. Izvolite.

Gospodin Nikolić je opravdano zakasnio na svoju diskusiju jer je izabran za potpredsjednika Skupštine Glavnog grada i ja mu, u ime DPS-a i svih vas, čestitam.

MILOŠ NIKOLIĆ (30.10.18 17:16:25)

Hvala, predsjedavajući.

Dozvolite, prvo, da se izvinim zbog tog malog kašnjenja. Dozvolite da zahvalim mom prethodniku koji mi je dao riječ rekavši - sve za mladost. Nekako me to podsjetilo na onu sintagmu - mladost, mudrost, hrabrost, njegovog nekadašnjeg političkog učenika, potpredsjednika čini mi se u Socijalističkoj narodnoj partiji. U svakom slučaju, hvala. Kašnjenje je bilo donekle opravdano.

Što se tiče spomenika koji se pominjao, to je jedna posljedica onoga što smo ponosni na našu antifašističku prošlost. Prosto smo vjerovali kao Glavni grad da u tom pravcu trebamo da damo doprinos u tom dijelu.

Što se tiče same odluke oko formiranja odbora za izmjenu izbornog zakonodavstva, samim tim što se formira privremeni skupštinski odbor, a ne radno tijelo, rekao bih da se ovom poslu pristupilo dosta ozbiljno. Čini mi se da su postojali intenzivni kontakti, razmjena mišljenja i diskusije između kolege iz pozicije i opozicije. Čini mi se da je to za ukupnu političku stabilnost i političku situaciju u Crnoj Gori dobro budući da smo zadnjih par godina imali jednu komunikaciju koja sigurno da ne treba da krasni ni ovaj dom, ali ni ukupne odnose na političkoj sceni Crne Gore. Vjerujem da će upravo jedna takva komunikacija koja je postignuta, a čiji je ovaj dokument na neki način i proizvod imati za posljedicu ukupnog stabilizovanja stanja na političkoj sceni u Crnoj Gori i da ćemo narednih godina moći da imamo jednu punu političku stabilnost kako bismo završili sve ono što su naši razvojni projekti koji su u toku, ali i započeli neke nove. Dakle, kao neko ko je 2017. godine bio član Radne grupe za izmjenu izbornog zakonodavstva mogu reći da je taj posao izuzetno složen i naročito nije lak kada protiče bez kolega iz opozicije. Kolege iz opozicije su te koje na neki način treba da imaju važnu ulogu u ovom procesu, budući da su oni ti koji konstantno imaju određene zamjerke na izborni proces.

Postoji apsolutni interes Demokratske partije socijalista da i naredni izborni ciklus redovnih parlamentarnih izbora 2020. godine i svake nakon toga bude apsolutno regularan jer smo ubijedeni u to da ćemo ostvariti apsolutno ubjedljivu pobjedu i na tim i na izborima koji budu nakon toga. Podsjetiću vas da smo ove 2018. godine, odnosno da je predsjednik Đukanović imao sam 26.000 glasova više od svih ostalih konkurenata iz opozicije i to dovoljno govori o odnosu na političkoj sceni u Crnoj Gori u ovom trenutku i govori dovoljno o tome koliko je ponajviše Demokratskoj partiji socijalista važno da ima izbore bez ijedne mrlje i bez ijedne sjenke kako bi

pobjede koje i sada ima apsolutni legitimitet bile dodatno uklonjene od svake vrste sumnje koja bi se mogla pojaviti.

Ono što mi je drago jeste da su dominantno sve kolege iz opozicije uzele učešća na Kologijumu, da će učestvovati u ovoj radnoj grupi. Sada se već pokazuje jedan ozbiljan nivo neodgovornosti koji postoji kod onih kolega koje nijesu u Parlamentu, odnosno kod Demokratske Crne Gore i pokazatelj da prosto nemaju mogućnost da saslušaju bilo kakav stav koji se makar malo razlikuje od njihovog. Ukoliko smo mi s jedne strane i kolege iz Demokratskog fronta uspjele nekako da se usaglasimo da ćemo u narednih godinu dana našeg skupštinskog angažmana posvetiti daljoj nadogradnji izbornog zakonodavstva, vjerujem da bi bilo elementarno odgovorno i s njihove strane koji su noviji na političkoj sceni i njihovi odnosi s nama nemaju toliko opterećenja koliko mi imamo s Demokratskim frontom. Dakle, bilo bi elementarno odgovorno s njihove strane da su makar uzeli učešće u toj raspravi. Ono što je evidentno jeste da za sada ne postoji interesovanje kod njih u tom pravcu i da prosto se vode nekim principom da ili će oni koji imaju osam ili devet mandata diktirati sve ili u tome neće učestvovati. Dakle, s nekih 10% podrške formirati jedan takav stav je elementarno politički nekulturno i to će i na narednim izborima imati svoju efektivaciju u vidu onoga što će biti njihovi izborni rezultat, jedne partije koja je očigledno u ozbiljnom padu već proteklih godinu dana.

Što se tiče samog teksta ovog dokumenta, mislim da je danas rečeno gotovo sve što se tiče stolice koja je ostavljena prazna. Vjerujem da iako su male šanse da se ona popuni da je ipak odgovorno s naše strane i sa strane kolega iz opozicije dozvoliti nekome da nakon nekog vremena kada uvidi da je pogriješio ispravi tu grešku. Nadamo se da će kolege iz opozicije, preostalog dijela opozicije, uvidjeti tu grešku, doći ovjere da razgovaramo i da će oni dati puni doprinos onome što su naredni redovni parlamentarni izbori u Crnoj Gori. U narednih godinu dana predstoji jedan ozbiljan skupštinski posao, nimalo jednostavan. Čini se na osnovu ovog teksta da će više desetina zakona biti predmet razmatranja. Vjerujem da nam je potrebna pomoć svih.

U tom dijelu sam i kao predstavnik Demokratske partije socijalista zadovoljan što ćemo imati pomoć ekspertskog nivoa i nevladinog sektora kako bismo svi došli do onih rješenja koja najviše nama idu u prilog, budući da je pobjeda na narednim izborima od strane Demokratske partije socijalista već sada gotovo izvjesna na osnovu onoga što su politički trendovi. Jedino što je potrebno je da ona kao i do sada ima puni izborni legitimitet. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:21:31)

Hvala Vam, kolega Nikoliću.

Sljedeći govornik je kolega Nebojša Medojević, a neka se pripremi kolega Andrija Nikolić, Andrija Mandić i Tarzan Milošević. To je lista govornika.

Kolega Medojeviću, imate riječ.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (30.10.18 17:21:51)

Poštovani građani Crne Gore,

Danas ovdje pričamo neke već odavno ispričane priče o fer i slobodnim izborima u Crnoj Gori. Kao što znate, danas je Crna Gora jedina zemlja bivšeg komunističkog lagersa koja 2018. godine podiže spomenik bivšem komunističkom diktatoru, vođi socijalističke, komunističke revolucije, a članica je NATO-a. E, pogledajte u kojem se političkom, psihičkom, socijalnom, istorijskom stanju nalazi Crna Gora. Imamo vladajuću partiju koja je nastala iz Komunističke partije. Imamo tendencije koje i dan danas postoje i koje ne mogu da se sakriju, dakle autoritarni karakter jedne vlasti, nasljednici Marksa i Engelsa, kumrovački đaci koji su postali šefovi kriminalne organizacije kao Sveto Marović. Ideolog ove partije se krije u Beogradu od pravde i pravosuđa ove države uz pomoć Borisa Savića, člana njegove kriminalne organizacije i Milivoja Katnića, bivšeg funkcionera kontraobavještajne službe Vojske Jugoslavije. Stvarno, ljudi, da ovo stavite na list papira i da predstavite nekom ozbiljnom psihijatru rekao bi - ljudi, vi treba da idete na jednu kolektivnu terapiju, vi niste normalni.

Prema tome, poštovani građani, sve dok vi podržavate ovakvu vlast i sve dok vi glasate za 50 i 100 eura za ovakvu vlast, imaćemo ovakve psihodelične situacije, imaćemo situaciju da podižemo komunističkom diktatoru spomenik, a čitavo njegovo djelo je propalo, uništeno, rastureno, istorijski se pokazalo kao pogrešno, ali mi ovdje baštinimo duh starih vremena, udbaških crnih kaputa, onih filmova što smo gledali pokojnog Živka Nikolića i mislili smo da on pretjeruje, a u stvari smo vidjeli da on smanjuje sklonost Crnogoraca bespogovornom služenju gospodarstvu i ka međusobnom uništenju.

O čemu se ovdje radi. Ovdje se radi o tome da Demokratska partija socijalista ima takve unutrašnje podjele, što je rekao kolega Milan Knežević, da predsjednik Vlade se druži s vlasnikom Vijesti, sa bivšim guvernerom Centralne banke koji je smijenjen od strane DPS-a i s bivšim predsjednikom Socijaldemokratske partije nego s predsjednikom Demokratske partije socijalista. Dakle, to je vaš problem. Predsjednik Vlade Duško Marković, bivši šef DB-a je pred jednim visokim američkim zvaničnikom prihvatio da opozicija, ova sorošoidna uđe u vlast i to traje do dan danas. Zašto ostavljate stolicu predstavnicima Soroša i međunarodnog krupnog kapitala? To nisu predstavnici Crne Gore. Oni ne rade u interesu Crne Gore. Oni rade u interesu krupnog globalnog kapitala korporacija. Ovdje sjede predstavnici Crne Gore. Mi smo predstavnici Crne Gore. Mi zastupimo interese građana Crne Gore, borimo se za interese ove države i na nas nema uticaj ni Soroš ni Moskva ni Beograd ni Berlin ni nijedna ambasada. To je razlika.

Poštovani građani Crne Gore, došlo je vrijeme da se prebrojimo ko je za interese globalista, globalnog kapitala, ko je za interese Crne Gore. Došlo je vrijeme novog suverenizma. Ovdje sjede ljudi kojima je interes Crne Gore i građana Crne Gore i države Crne Gore iznad interesa MMF-a, Soroša, globalnih korporacija, sa bilo koje strane da dolaze. Tu je problem. Građani Crne Gore, vi ćete u narednom periodu biti suočeni s ovom činjenicom da u Demokratskoj partiji socijalista predsjednik Vlade nema skoro nikakvu komunikaciju sa predsjednikom DPS-a.

Žao mi je što vidim od mladih kolega iz DPS-a, poslanika, da imitiraju predsjednika Đukanovića. Lome se prsti, krive se palčevi, dižu se obrve, niko ne imitira predsjednika Vlade. Dajte malo imitirajte i predsjednika Vlade. Ima i on svoje, obojite kosu u sijedo, malo imitirajte, učite mojčkovački akcenat, pušite malboro iz Mojkovca, nemojte ovaj iz Granda, malo se uklopite u trendove političke koji dolaze.

Prema tome, poštovani građani, Demokratama se postavlja mjesto da bi se iza leđa ovoga Parlamenta pravile kombinacije kao što su se pravili građani Crne Gore. Kad je Demokratski front pokrenuo prvu demokratsku pobunu, kad je bacio na koljena režim Mila Đukanovića sramni izdajnici iz opozicije su preko naših leševa dok smo hapšeni, prebijani, pretucani išli u Bijeli salon i pravili dogovor o prelaznoj Vladi. To je najveća sramota crnogorske opozicije, mi smo ljudi koji smo spremni i to da oprostimo a da ne zaboravimo. Ako sad mislite opet da ćete s ovim što je Milan rekao sa sorošoidima napraviti novu kombinaciju iza leđa crnogorskog naroda i crnogorske javnosti to radite, nije problem. Međutim, ovdje imamo suštinski problem - da li ćemo u Crnoj Gori napraviti ključni, temeljni dogovor o budućnosti Crne Gore ili ćemo ovdje ići u sukobe? Rušite crkve...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:27:23)

Kolega Medojeviću, samo zaokružite misao, ovo je šesti minut.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (30.10.18 17:27:57)

Poštovani građani Crne Gore,

Ovo je crnogorski Parlament, ovdje sjede ljudi na koje niko ne utiče, mi smo spremni za temeljni, istorijski konsenzus o budućnosti Crne Gore. Ovo što ste napravili ne valja, ne funkcioniše. Sukobe koje vi imate oko kapitala, oko šverca, oko para mogu ugroziti Crnu Goru. Mi smo ovdje spremni da se dogovaramo oko temeljnih vrijednosti države Crne Gore, ali ne da nas hapsite, da nas šikanirate, već da ovdje imate ozbiljne i odgovorne crnogorske patriote koji ne polažu račune nikome osim građanima Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:28:09)

Zahvaljujem poslaniče Medojević.

Poslanik Andrija Nikolić, a neka se pripremi poslanik Mandić.

Izvolite poslaniče Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (30.10.18 17:28:22)

Hvala potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani građani Crne Gore,

Političko sljepilo je specifično oboljenje. Uvjeravaš sebe i druge da vidiš, a ustvari ne vidiš. Javlja se onda kad određeni protagonisti politika iskreiraju za sebe paralelnu stvarnost ne bi li se u njoj komotnije osjećali zbog toga što konstantno gube na izborima. Toliko apropo teze da u Demokratskoj partiji socijalista postoje nekakve podjele. Te podjele i ta priča o podjelama uvijek su inspirisane iz određenog medijskog kruga, ne bi li se kroz te priče o podjelama udahnuo novi kiseonik njihovim političkim namještenicima iz redova opozicije.

Sada nešto konkretno o temi iako ću tokom diskusije imati određenih političkih opservacija u odnosu na ono što se moglo čuti danas tokom rasprave u crnogorskom Parlamentu.

Izbori su, kao što znamo temeljni stub demokratije u svakoj državi i slika ukupnog stanja društva kad je riječ o političkim pravima i slobodama.

U članu 2 stav 3 Ustava Crne Gore zapisali smo da vlast proističe iz slobodno izražene volje na demokratskim izborima u skladu sa zakonom. Dakle, osnova izbornog sistema postavljena je u Ustavu Crne Gore i ta osnova se potom razrađuje posebnim zakonima kojom se uređuju izbori.

Izorno zakonodavstvo u Crnoj Gori konstantno se usavršava i svjedoci smo da smo tokom nekoliko posljednjih godina imali niz procesa kada smo kroz radne grupe koje je dominantno kreirala Demokratska partija socijalista radili na izbornom zakonodavstvu. Sve to tragom onih sugestija koje konstantno nakon svih izbornih procesa, ne samo u Crnoj Gori nego i drugim zemljama parlamentarne demokratije, predlažu OEBS i ODIHR koji su nakon svakog izbornog procesa ponavljali uvijek jednu istu ocjenu. Da izbori u Crnoj Gori odražavaju ono što je autentični izraz demokratski izabranih organa vlasti u Crnoj Gori.

U oktobru 2017. godine Radna grupa na čijem je čelu bila koleginica Šćepanović, ugradila je sve preporuke OEBS-a i ODIHR-a. Nijesmo mogli ugraditi one koje su tražile dvotrećinsku podršku u crnogorskom parlamentu i logično je da je dio tog procesa sačekao povratak opozicije na svoja radna mjesta kako bismo u jednoj demokratskoj atmosferi pokušali da dođemo do optimalnih demokratskih rješenja na zadovoljstvo svih nas, jer valjda nam je svima u interesu da imamo nespornan izborni proces i nesporno priznavanje izbornih rezultata.

Međutim, demokratija je u svojoj suštini mnogo više od zakona i mnogo više od procedure za sprovođenje izbora. Demokratija podrazumijeva i političku kulturu koju ne možemo da uredimo zakonskim rješenjima.

U politici je značajan broj pitanja iz domena političke kulture. Demokratska kultura se prije svega izražava određenom pripadnošću sistemu vrijednosti, ali prije svega konkretnim demokratskim činjenjem. To što su lideri crnogorske opozicije oni koji su večeras ovdje prisutni, ali i oni koji nijesu prisutni na kraju izborne noći nakon održanih predsjedničkih izbora ostavili njihovog jedinstvenog, zajedničkog predsjedničkog kandidata, gospodina Bojanića, da sam obrazlaže razloge izbornog neuspjeha dovoljno govori o karakteru njihovog demokratskog poraza. I onda se postavljaju pitanja da li su građani Crne Gore naivni u odnosu na povjerenje koje ukazuju različitim političkim subjektima. Zna li kada ćete gospodo u Crnoj Gori doći na vlast? Onda kada počnete da govorite o problemima u sopstvenim redovima i onda kada vašim biračima kažete - mi smo krivi zbog lošeg izbornog rezultata. Nema tog izbornog zakonodavstva koje vas može dovesti na vlast ukoliko prethodno ne pokažete odgovornost prema biračima koji vas biraju da sjedite u crnogorskom Parlamentu i da zastupate njihove interese.

Čini mi se da je osnovni problem dijela crnogorske opozicije koji danas nije sa nama u crnogorskom Parlamentu, koji ne žele još uvijek da prihvate učešće u ovom privremenom odboru koji ćemo formirati, nadam se nakon ove sjednice to što ne vide veliki plavi talas koji se ustremio prema njima.

Umjesto da se suoče i oni sa problemima u sopstvenim redovima, traže bebisitere u međunarodnoj zajednici pravdajući time sopstvenu političku bezidejnost. Jedino što su postigli kukanjem pred stranim diplomatama to je da ih je domaća politička javnost percipirala kao političke tužibabe sopstvene države.

I na kraju, uz izvinjenje što sam produžio, ali produžili su i neki prethodnici koji su govorili prije mene, dozvolite da kažem nekoliko rečenice.

Demokratska partija socijalista ne može da umisli da je veća nego što jeste niti da je važnija nego što jeste. Punih 27 godina kroz permanentnu provjeru izbornog povjerenja osvajamo vlast u Crnoj Gori /prekid/ između 40 i 50% podrške među biračkim tijelom. Znamo za ono što su naše slabosti, za razliku od vas, i zbog toga se Demokratska partija socijalista mnogo intezivnije mijenjala nego bilo koji politički subjekat iz opozicije. Jedino objašnjenje zbog čega su nam ljudi više vjerovali u odnos na našu konkurenciju odnosno u odnosu na vas je okolnost da smo bili bolji od vas, ali istovremeno da smo bili i aktuelniji upravo zbog konstantnih i pravovremenih promjena koje smo sprovodili. Na sajtu Demokratske partije socijalista ima jedan lijep slogan koji glasi: "Naša politička filozofija prilagođena je duhu vremena u kojem živimo". Sugerišem vam da iz tog slogana počnete da učite.

Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:35:40)

Zahvaljujem poslaniče Nikolić.

Poslaniče Mandić, imate riječ. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (30.10.18 17:35:48)

Dame i gospodo, poštovani građani,

Evo mi smo kao predsjedništvo Demokratskog fronta u našem Klubu poslanika odlučili da predložimo da glasamo za formiranje ovog privremenog radnog tijela i nakon pauze koju je tražio naš predsjednik poslaničkog Kluba, mi ćemo držati svakako poslanički Klub, ali želim da vas obavijestim kako razmišlja političko rukovodstvo Demokratskog fronta.

Zašto mi želimo da donesemo takvu odluku i zašto ćemo poslaničkom Klubu predložiti to? Upravo zbog činjenice što smo u ovim godinama borbe, u ovim godinama sa kojima smo se suočili sa svim i sa svačim shvatili da Demokratski front ima mnogo neprijatelja, da ti neprijatelji prosto žele da diskvalifikuju i isključe Demokratski front iz političkog život. Kako je Nebojša Medojević smislio jedan popularni naziv - sorošoidi, koji okuplja ne samo političare nego i vlasnike i urednike pojedinih medija, predstavnike nevladinog sektora, sve one koji dijele vrijednosti Soroševe. Oni imaju svoje dilove sa djelovima DPS-a i da kroz razne sudske procese, kroz politiku javno koju vodi Demokratska partija socijalista, odnosno pojedine frakcije u Demokratskoj partiji socijalista žele da Demokratski front, kao najozbiljniju političku organizaciju, kao noseću snagu opozicije u Crnoj Gori prosto diskvalifikuju i isključe iz svih procesa.

Želim da podsjetim da smo mi pojedinačno kao konstituenti ili kao Demokratski front svih ovih godina ulagali napore želeći da objedinimo opoziciju znajući da uporna opozicija uvijek može na kraju da pobijedi i da smo imali stalno neke probleme. Evo, da podsjetim da smo 2001. godine, tadašnja velika Socijalistička narodna partija i Koalicija Zajedno za Jugoslaviju čiji je član bila i Srpska narodna stranka koju je predvodio profesor Bojović, da smo odlučili da damo manjinsku podršku Liberalnom savezu da preuzme vlast u Crnoj Gori kako bi se razvlastila Demokratska partija socijalista. Nažalost do toga nije došlo. Mi smo nastavili tu praksu, stalno osjećajući odgovornost više i potrebu više od drugih u opoziciji da nudimo nekome manjinsku podršku kako bi se promijenila Demokratska partija socijalista. Suočavali smo se sa žalosnom činjenicom da su

svi ti kojima smo mi nudili podršku objašnjavali kako oni imaju neka programska određenja, kako je njima najvažnije da ispune svoje nacionalne ideje, da naprave suverenu Crnu Goru, da je uvedu u NATO, a mi od jednog do drugog.

Pa, manjinsku podršku molili smo Ranka Krivokapića da bude premijer, da mu damo manjinsku podršku, da razvlastimo Demokratsku partiju socijalista. Pa, Darka Pajovića zaustavljali da ne ode pravcu podrške Demokratskoj partiji socijalista nego on da preuzme taj barjak. Onda na kraju Demokratski front je i Bošnjačku stranku pozivao i njoj nudio i njoj i građanskoj opoziciji da to urade i suočili se sa jednom poražavajućom činjenicom da su svi samo željeli da nas unište i da taj naš osjećaj za opozicionu borbu i borbu protiv Demokratske partije socijalista zloupotrebe za svoje male, sitne ciljeve.

Demokratski front je došao do takvih saznanja nakon najnovijih napada medija, a pogotovo mi iz Nove srpske demokratije nakon izdaje uređivačke politike "Dan" u odnosu na ono što smo zastupali zajedno sa njima, da prelomimo i da krenemo u drugom pravcu. Da i mi kao i drugi ispostavimo naše zahtjeve - ulaskom u radnu grupu, u kreiranju ambijenta, Demokratski front će ispostaviti svoje zahtjeve vezano za poštene i fer izbore u Crnoj Gori. Ispostaviće svoje zahtjeve Ustavnom odboru koji je paralelan proces, nije direktno povezan sa ovim, za izmjenama i dopunama Ustava kako bi diskriminirani narod na osnovu Platforme koju su potpisali srpski i crnogorski intelektualci 2012. godine, a koja je sastavni dio programa Demokratskog fronta ispostavili određene zahtjeve u pravcu promjene djelova Ustava kako bi ova zemlja bila zemlja svih nas.

Izaći ćemo sa konkretnim ponudama, nemamo povjerenje u vas. Vidimo da igrate na dvije stolice. Želite da imate u ovom privremenom odboru rezultat 7:6 u odnosu na opoziciju, a mi vas pitamo zašto vi ostavljate mjesto Demokratama. Zašto to radite? Zašto tražite da budete takva većina kada smo se dogovorili ili kada je na Odboru priča da opozicija ima podjednak broj predstavnika i opozicije i vlasti. Zašto to premijer Marković želi da vodi tajne pregovore i da se kada mi ispostavimo zahtjeve onda iznenada pojavi neki forum koji će željeti da se predstavi da su njegovi zahtjevi jeftiniji, gdje će u pozadini svega biti samo nekakav ulazak u Vladu. Neće biti zahtjeva koji će da riješe nacionalno pitanje, koji će da riješe pitanje koje je veoma problematično u Crnoj Gori i gdje gotovo 1/3 građana Crne Gore prosto ovako uređenu zemlju ne prihvata kao svoju. Hajmo da pronađemo način, da ovo bude zemlja svih nas, da izvršimo izmjene i dopune Ustava Crne Gore kako bi ona bila prihvatljiva svima jer je Ustav napravljen na način kako bi se asimilovala jedna nacionalna zajednica, a to mi mislimo da nije dobro.

Imaćete naš odgovor na /prekid/ koji ćete dati, ali želim da saopštim kakav je stav predsjedništva Demokratskog fronta i šta ćemo predložiti u našem poslaničkom Klubu, a poslanički Klub će se izjasniti o tome. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:42:03)

Hvala, posaniče Mandić.

Poslanik Krivokapić ima komentar na Vaše izlaganje. Dozvoliću taj komentar iako upozoren sam, poslaniče Vukoviću, informisan sam da je maloprije bila dozvoljena jedna u ime kluba.

Izvolite, u ime Kluba.

RANKO KRIVOKAPIĆ (30.10.18 17:42:27)

Mogao bih tražiti repliku, ne, ne po imenu i prezimenu je rečeno, ali imao bih razlog i za repliku, ali pošto je kolega Mandić uvijek korektan u dijalogu i u raspravi ne bih htio da koristim. Ne može biti negativnije za mene nego me dovesti u vezi sa Darkom Pajovićem. To su političke suprotnosti koje se lako mogu objasniti tako da to je dovoljno uvreda, ali uzeću komentar da se ne bih držao. Može li komentar, izvinite?

Znači, jasna je stvar da SDP nije trgovao zbog funkcija niti je u vlast ulazio zbog funkcija. Te smo raskrsnice 1990. godine odbili kad nismo htjeli sa Miloševićem, a bili smo i tada mlado rukovodstvo, pa smo mogli tada dobiti ponude, dobili smo ponude. Srđa Darmanović je tu, pa ga

pitajte što nam je Momir Bulatović nudio, nama, tada da ostanemo sa Miloševićem. Kad dođe Srđa Darmanović on će vam to ispričati. Nijesmo htjeli da ostanemo i tada na vlasti i da idemo u prljavi rat i ono što smo vidjeli, vrijeme nam je dalo za pravo. Kao što znate, 1998. ušli smo ne zbog vlasti nego projekta i pokazalo se da se to može uraditi i sa manje snage. Ne sami, naravno, bez međunarodne zajednice ne bi išlo, ali smo nametnuli projekat dvije partije koje su izašle iz vašeg ratnog savezništva. Ja se šećam kod jednog gospodina ovdje da ste imali intervju kad ste rekli da vam je DPS spriječio nezavisnost, da ste zahvalni na tome 1992. godine. To ste vi rekli u jednom intervjuu na Javnom servisu. Da uđemo i imamo premijersko mjesto koje nas sleduje, koje nas ne sleduje nikako, po cijenu našeg prelaska orijentacije, kao što znate nikad. Mi nismo Darko Pajović, to dobro znate. Mi nećemo zbog vlasti žrtvovati obraz pogotovo ne tri godine trajanja na političkoj sceni, na istoj političkoj strani. Mi je zovemo prava strana istorije, vi je zovite kako god hoćete. Mi kažemo na evropskoj strani istorije.

Prema tome, jesmo saveznici za demokratizaciju Crne Gore, za okupljanje Crne Gore oko razvoja, za bavljenje životnim pitanjima građana, za ustavna pravna svih u Crnoj Gori uključujući narod u građanskoj državi. Ako ima, a ima, vi tvrdite ima problema srpskog naroda u Crnoj Gori vrlo rado ćemo glasati sve što će obezbijediti da se ta posebnost očuva. Nikad nijesmo mislili da Ustav Crne Gore vrši asimilaciju bilo koga, pa ni Srba u Crnoj Gori. Taj Ustav bi mogao da i asimilovao je samo jedan narod u Crnoj Gori, ako je ikoga asimilovao, ja ne mislim da je ikoga asimilivao, ali asimilovao je samo jedan narod u Crnoj Gori. Jedini narod u ovoj državi koji nema nijednu drugu državu koju može smatrati drugom ili prvom ili bilo kojom drugom. Znači, ako je nekoga asimilivao, asimilivao je Crnogorce kao građane. Opet ponavljam da je 98% Crnogoraca u ovoj državi bili bismo za građansku državu Crnu Goru jer je to najbolje za sve nas i najbolje za budućnost koja dolazi pred Crnu Goru. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:45:34)

Ja bih zbilja mogao malo da pokušam da privedem kraju.

Procedura poslanik Mandić ima prednost u odnosu na /upadice/ da čujem šta je sad bilo u proceduri. Da, recite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (30.10.18 17:45:54)

Vama se obraćam, gospodine potpredsjedniče.

Mislim da ste napravili poslovničku grešku u vođenju sjednice u ovom trenutku. Dozvolili ste komentar gospodinu Krivokapiću na diskusiju kolege Mandića koji je imao komentar na DPS i obračunavao se kroz komentar gospodinu Mandiću sa DPS-om sa kojim jeo hljeb zajedno 18 godina. Mnogo mu udobno bilo zajedno sa DPS-om - gospodinu Krivokapiću. On se obračunavao se sa DPS-om kroz komentar na diskusiju kolegi Mandiću. To ne može i treba li ste da ga opomenete. To ste trebali da uradite. To što je osudio čovjeka koji je slobodno glasao za crnogorsku Vladu, a nije bio u vlasti, a čovjek koji je htio da ostane na vlasti, a da sruši Vladu nije moglo nikako.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:46:59)

Poslaniče Stanišić,

Pažljivo sam Vas saslušao sa 110 posto moje pažnje i apsolutno mogu da kažem da ste potpuno pogriješili da u ničemu nijesam kršio Poslovnik da se poslanik Krivokapić koji je između ostalog dugogodišnji predsjednik ovog doma, predsjednik jedne političke partije koji ima istorijat, obratio se lideru jednog saveza u replici, u komentaru i mislim da nijesam u ničemu kršio Poslovnik. Ako je bilo političkih ocjena od strane kolege poslanika Krivokapića sa kojim se i ja ne mogu složiti, nemam nikakvo pravo da ga ispravljam. On je bio izuzetno korektan u svojoj diskusiji, zato ću dati riječ da odgovori na komentar poslaniku Mandiću.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (30.10.18 17:48:00)

Moj ključni problem je što Krivokapić se nije obračunavao sa DPS-om. Ja sam govorio o činjenici da smo mi gospodinu Ranku Krivokapiću u namjeri da smijenimo Demokratsku partiju socijalista koja vlada 30 godina nudili kao opozicija i mjesto premijera samo da dođe do promjena, jer je on sa brojem mandata koje je imao zajedno sa opozicijom mogao da smijeni Vladu Crne Gore i da bude izabran za premijera. On nije htio. Tako da se on nije obračunavao sa DPS-om. Mi mislimo da se on obračunavao sa nama i ne bih ja ovo pominjao, evo njegov potpredsjednik je bio ministar unutrašnjih poslova kada smo imali proteste ispred ove Skupštine. Dakle, nisam ja ništa rekao da se neko obračunavao s vama, nego da se neko obračunavao sa nama. E to je ono što nama smeta.

Sjećam se, oni su, Socijaldemokratska partija je bila u Saveznom Parlamentu kada je izglasana Ustavna povelja i mi smo isto ovako govorili. Dajte ljudi više da se ne bavimo ovim temama. Evo dvije države koje čine državnu zajednicu Srbija i Crna Gora, ajmo da pričamo o ekonomiji, ajmo da pričamo o svemu ovome što sada vi savjetujete nas da treba da pričamo i neki drugi iz opozicije. Ali ste vi rekli ne, ne, nije završeno naše nacionalno pitanje, nije riješeno pitanje državnosti Crne Gore i nije vas mnogo zanimalo to što smo vas mi savjetovali tada da se bavimo drugim temama. Danas, kada postoji nezavisna Crna Gora u kojoj je jedan narod diskriminisan i jedna jezička zajednica diskriminirana, mi kažemo stanite da to prvo riješimo, pa ćemo se onda baviti pitanjem frižidera i pitanjem kobasica i svega ostaloga što je važno za građane Crne Gore, ali nije bilo u Crnoj Gori nikada i najvažnije. Važno je, ali nije bilo i najvažnije.

Dakle, otvorili smo tu temu i kao što su neki drugi Demokratskoj partiji socijalista od ovih ljudi iz medija od ljudi takozvanih sorošoida, znali da ispostave svoje zahtjeve i kažu izvolite. Mi ispostavljamo naše zahtjeve opoziciji i volimo prvo da nas opozicija podrži i pojedini djelovi vladajuće koalicije koji nijesu u DPS. Imamo određene zahtjeve, oko njih želimo da formiramo parlamentarnu većinu, odnosno većinu za promjene Ustava, većinu za novi izborni zakon. Izvolite spremni smo da radimo zajedno sa svima onima koji će da odgovore pozitivno na naše zahtjeve.

To je ono što sam želio da kažem i mislim da to razumije svaki građanin Crne Gore, a vjerujte ovih dana imam veliki broj poziva ljudi koji su svih ovih godina pratili Demokratski front, Novu srpsku demokratiju koji su bili opozicija od 1990. godine oni i njihove porodice, mnogo propatili i vidim i razumijem šta nam poručuju. Poručuju da se držimo, najmanje onako razumno kako se drže neki drugi u Parlamentu ili su se držali prethodnih godina.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:51:11)

Hvala.

Kolega Nikolić se javio za proceduru.

MILOŠ NIKOLIĆ (30.10.18 17:51:17)

Procedura je sada na neki način deplasirana, a tiče se onoga što smatramo da ste povrijedili Poslovnik prilikom obraćanja gospodine Krivokapiću. Znači gospodin Pajović se nalazi na 5.000 km odavde. Mislim, da ste morali da prekinete neke izjave koje su bile na njegov račun poput prodavanja obraza za ulazak u vlast itd. Lično mišljenje je jedna stvar. Razumijem i jednu vrstu političkog stava prema njemu, ali ovo su bile ljudske kvalifikacije, čovjek nije tu da može da odgovori na njih. To je sve.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:51:46)

Hvala, poslaniče Nikolić.

Ja i dalje stojim iza mog stava da nijesam povrijedio Poslovnik.

Da li želite i Vi proceduru?

Izvolite.

Recite da li sam ja sad opet kršio Poslovnik?

RANKO KRIVOKAPIĆ (30.10.18 17:52:10)

Spomenuti čovjek je javni funkcioner, odnosno ambasador ove zemlje. Osvrnuo sam se na čovjeka koji je ovdje sjedio s nama, ostao u državnom poslu da je otišao da gradi stanove sa Stasisom, ja se ne bih osvrtao na njega. Ali čovjek je ambasador ove zemlje i imam pravo kao izabrani predstavnik naroda svakog javnog službenika da prozovem. Mi smo što bi rekli Amerikanci - elected politicians, najveći nivo političkog života u jednoj zemlji izabrani od naroda. Prema tome, svaki službenik može biti dio našeg osvrtnja, ne mog nego i vašeg, a dao sam vrlo preciznu činjenicu koja će se utvrditi kad dođe vrijeme i sa svjedocima, a imam pravo na stav. Čovjek je ni manje ni više nego ambasador jedne od pet članica Savjeta bezbjednosti i ništa više. Čuli ste u sličnim situacijama se ja nisam tako ponašao.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:52:58)

U redu. Ja vas molim da do 18 h privedemo kraju raspravu.

Politički direktor Demokratske partije socijalista Tarzan Milošević, ima riječ. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ (30.10.18 17:53:19)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani,

Znam da je kraj radnog dana da je popustila koncentracija. Pokušaću da evo gospodin Bulatović pažljivo da sluša ovo. Ja bih samo s obzirom da sam čuo izlaganje ljudi koji vode ovdje iz prvog reda vode Front da su na fonu toga da predlože klubu poslanika da se glasa za ovu odluku. Mislim, da će moja priča biti u tom pravcu malo relaksirarnija uz ambiciju da nastavak rada koji budemo zajedno imali u radnoj grupi bude sadržan i kvalitetan i da on donese do onoga što svi želimo do dobrih rezultata rada te grupe. Kao i da izborno zakonodavstvo koje usvojimo bude garant, da će izbori biti priznati 2020. godine bez obzira na njihov ishod ovdje.

Ono što bih želio da kažem, a to je bilo pitanje gospodina Bulatovića ovdje i od više ljudi da DPS ima iskren i jasan pristup što se tiče formiranja i rada radne grupe i rada u njoj. Želju da maksimalno doprinesemo unapređenju izbornog zakonodavstva i ambijentu u kojem će biti održan izbori. Znači ne sjedimo na dvije stolice.

Što se tiče da li sjedimo na dvije stolice. Ne. Potpuno smo jasni bili i mislim ono što imam informaciju kao stav koji je bio našeg rukovodstvo u Parlamentu da sedmo to mjesto o kojem govorite pripada vama do momenta ako prihvate ovi ljudi da oni se vrata u Parlament. Dalje, nemamo namjeru da ni jednu odluku donesemo sa 7:6, znači zbog građana je dogovoreno da se odluke donose konsenzusom, a ja predlažem ako treba da se zaštite da odnos bude 8:6. Znači nemojte da ako treba osam glasova da bude 8:5 ako je 13 ljudi. Stvarno evo nisam do sad na tu temu govorio, ali nema potrebe da zbog toga što fali jedan poslanik opozicije da mi to koristimo kao našu prednost. To nam nije uopšte bila želja, nego naprotiv bila je želja da imamo ovaj isti broj ljudi i da odluke donesemo konsenzusom, samo onda važe. Ovdje s obzirom da je naš potpredsjednik Parlamenta jedan od predlagača te odluke preuzeli smo odgovornost na sebe, a to smo uradili u saradnji sa najvišim organima naše partije, da budem potpuno precizan i bez ikakve podjele i predsjednika i zamjenika predsjednika po tom pitanju imaju identičan stav. To je stav našega predsjedništva, apsolutno ovdje.

Međutim, nastavlja se jedna politika opozicije, po meni je to pogrešno. Što dalje od DPS-a,

to bolji rezultat. Ko glasa sa DPS-om Mislim da nije u pravu i ne vjerujem da to donosi rezultat. Mi stvarno želimo da nastavimo saradnju po ovom planu vezano i za zakone i za unapređenje ustavnog okvira ovdje. Nemamo ni jednu dilemu što se toga tiče. Želimo da razgovaramo sa svima, a ne zbog vas i njih nego zbog Crne Gore, jer nam je to zajednički cilj. Ambicija naše partije je da želimo da unaprijedimo izborni zakon, jer smatramo da su izbori kičma demokratije ovdje.

Parlamentarni izbori, predsjednički izbori, lokalni izbori, oni su pokazali i snagu i jedinstvo Demokratske partije socijalista. Ne rezultat i razlika koja je bila na izborima da ne govorim samo o ciframa, takođe, pokazala je jednu energiju, jedinstvo koje ima Demokratska partija socijalista. Mislim da je to sasvim bilo dovoljno. Ono što je za nas najvažnije, za DPS, to je polaganje računa pred građanima i to je put koji jača našu vezu sa njima, konsoliduje politički profil koji mi imamo. Zato je naša politika uvijek bila i ostala želja za razumijevanjem i za saradnjom sa svim političkim subjektima ovdje. Nažalost, formiranje vlasti u Crnoj Gori nemamo da bi se dijelile iste vrijednosti i sprovodili slični programi, nego na principu ko je za DPS, a ko je protiv DPS-a. Sad je i gospodin Mandić to rekao upravo, nudio je koaliciju i Krivokapiću i Pajoviću, i Bošnjačkoj stranci, a stalno daleko od DPS-a, samo protiv DPS-a. Da li je to put za saradnju ili ne, prosudite sami. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 17:58:19)

Zahvaljujem poslaniče Milošević.

Imamo jedan prijavljeni komentar van dogovora sa Kolegijuma. Biće da je nešto proceduralno.

Izvolite, vi samo na taj način gazite riječ vašeg predsjednika Kluba, ali izvolite što se mene tiče imate.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 17:58:46)

Ako je dogovoreno ja ću da odustanem, ali mislim da je vrlo važno.

Gospodine Miloševiću,

Imajući u vidu ovo činjenicu ovo što se saopštili, ja dolazim do zaključka da je premijer, odnosno, zamjenik predsjednika bio u manjini na Predsjedništvu, sudeći po ovoj "jednoglasnoj" odluci, ali mene to ne interesuje što se dešava u DPS-u u ovom trenutku, vjerovali ili ne. Mene interesuje sljedeće. Vi ste ovdje saopštili da ste nam nudili i da nam nudite varijantu da mi zauzmemo poziciju Demokrata, odnosno ovu tvrdu stolicu, a kad se oni vrate da mi napustimo tu stolicu. To mene, ako ste kad bili u odmaralištu u Sutomoru tamo bile su one noćne igre, znate, svi plešu i imaju tri stolice, a igraju četiri ili šest stolica, onda svi trče da zauzmu stolicu i ko ispadne sa stolice. Ja Vama, gospodine Miloševiću, predlažem sljedeće, dajte vi ovo sedmo mjesto poziciji, a vi čuvajte vaše mjesto, pošto sam shvatio da to postoji kao mogućnost, ostavite jedno vaše mjesto za Demokrate. To ste uradili, čini mi se, sa nekom od manjinskih stranka. Rekli ste da vam je potpuno svejedno hoće li biti 8:5, 7:6, 4:2, 4:3:2 ili 4:3:3 - je li tako? E ja vam sad predlažem, evo nijesam se konsultovao sa predsjedništvom i sa Klubom poslanika, ali mislim da će me podržati, dajte vi nama mjeseto koje pripada opoziciji ne mora DF-u, dajte ga nekom drugom, a mjesto koje čuvate za Demokrate dajte vaše, pošto je vama potpuno svejedno. Vama je dosta šest, je li tako?

Gospodine Miloševiću, vrlo mi je važno, pomenuli ste ustavni okvir. To je vrlo bitna priča o tome smo govorili kolega Andrija Mandić i ja. Mi smo saopštili da nećemo uslovljavati rad ovog tijela sa ustavnim promjenama, jer smo mi ustavne promjene mnogo ranije najavili. Onda je nekad moj bivši drug Miško Vuković saopštio da nema promjena Ustava, pa je onda na jesen kad su prošle vrućine saopštio da ima promjena Ustava i da je spreman da razgovara o državnim simbolima i ustavnim promjenama. Sad mene interesuje, gospodine Miloševiću, da li Vi smatrate da su dopune Ustava u oblasti za koje je zainteresovan Demokratski front i o kojima je govorio gospodin Mandić prihvatljive i da li ruše karakter građanske države o kojem Vi evo sve vrijeme pričate? Rekli ste nećemo ni zbog vas ni zbog njih, vjerovatno ste mislili na Bošnjake. Da li vi u

promjene Ustava i promjene zakona ulazite zbog toga što su Bošnjaci zatražili polumjesec na zastavi i to oko orla, da ga okruži čitavoga da ne može nigdje da izleti iz polumjeseca ili ulazimo u izmjene i dopune Ustava zato što je to potreba crnogorskog društva? Molim vas, izjasnite se. Da li vi smatrate nešto pogrešno u insistiranju Demokratskog fronta da uz crnogorski jezik i srpski jezik bude u dopuni Ustava kao službeni jezik? Da li je nešto ovdje pogrešno što mi institiramo da osim državne zastave na koju ne želimo da dodajemo ništa, ni polumjesec ni ništa drugo, dodamo narodnu zastavu?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:02:14)

Hvala, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (30.10.18 18:02:22)

Završavam, vrlo je važno, da li smatrate da može da ostane stih "nek je vječna Crna Gora" uz skraćenje himne i rođendan Njegoša kao državni praznik. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:02:31)

Poslaniče Milošević, imate riječ. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ (30.10.18 18:02:37)

Vrlo kratko. Prvo, što se tiče Ustava, ovo je Parlament, Vi ste postavili pitanja, ona su definisana Ustavom i moje lično mišljenje na tu temu ne bih iznosio, ali ono što je stav Demokratske partije socijalista da možemo da pričamo o svemu. Da razgovaramo o svim pitanjima koja vi budete postavili i takav je naš stav u tome dijelu, potpuno jasan. Nema teme o kojoj nećemo raspravljati, to smo se dogovorili i mislim da je to potpuno jasno i svim našim kolegama poslanicima. Što se tiče pojedinačne, Ustav je definisao koji je jezik službeni, ja sam neko ko poštuje Ustav Crne Gore, a o dopuni bilo kojoj, simbolima i svemu ostalom razgovaraćemo kad to vidimo kao inicijativu i imaćemo ovdje jasno izjašnjenje po tom pitanju. Znači, ovdje što se tiče toga stava.

Drugi dio priče, ne bih želi da ... jednu stvar, opoziciji i vlasti pripada po sedam mjesta. Ja sam informisan od strane potpredsjednika i vršioca dužnosti predsjednika kluba da vaš predsjednik Kluba to zna, da je nuđeno da to sedmo mjesto zauzme Demokratski front dok ljudi se ne vrate u tom dijelu. Ako dođu Demokrate u Parlament mislim da se to može dogovoriti. Dobro, to treba da bude stvar dogovora sa rukovodstvom Parlamenta i sa ljudima koji su to predložili. Mislim da se to može dogovoriti i u ovoj pauzi. Mislim da se to može dogovoriti da to mjesto ne bude prazno, da ne otvaramo sad priču na tu temu. Znači, ostajemo za razgovore i potpuno iskreno želimo da unaprijedimo zakonodavni okvir.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:04:28)

Hvala poslaniče Milošević.

Ovim smo završili raspravu u predviđenom.../upadice/

Na osnovu čega, nijesam razumio.

Poslaniče Krivokapić, ja zbilja nijesam vidio da ste se na vrijeme javili. Znači, poslije prvog kruga komentara da ste se prijavili istovremeno kad i kolega Knežević, ja bih Vam dao riječ. Izvolite, objasnite o čemu se radi.

RANKO KRIVOKAPIĆ (30.10.18 18:05:13)

Kolega Knežević je imao komentar na izlaganje kolege Miloševića, je li tako? Ja sam se javio dok je kolega Milošević govorio, ne mogu se javiti prije nego što ga čujem. Reći ću vam što me motivisalo da se javim za komentar i ne komentarišem nikoga što se kaže bez razloga, uopšteno, reći ću konkretno šta me motivisalo, vidite da je to bio komentar kad sam čuo do njega tu rečenicu.

Kolega Milošević je rekao, i to je razlog mog komentara, da je spreman da razgovara o svemu oko Ustava. Ja sad hoću to da komentarišem, on će odgovoriti na to što me interesuje. To je smisao rasprave.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:05:50)

Poslaniče Krivokapić, to je odgovor na komentar izlaganja kolege Kneževića, tako da nemate pravo na taj dio, da je izlaganje zato molim Vas da poštujuete Poslovnik i da nastavimo sa radom.

Sada smo zaključili raspravu.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (30.10.18 18:06:25)

Poštovani građani, gospodine Nimanbegu,
Shodno najavi na Kolegijumu ja sam iskazao stav da shodno članu 97 u ime Kluba imam pravo na završnu riječ, pa ako možete da mi dozvolite.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:06:38)

Kolega Damjanović, svaki klub je odustao od završne riječi.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (30.10.18 18:06:58)

Najavio sam to na Kolegijumu. Vidim da postoji želja kod jednog broja kolega, nažalost iz opozicije, da mi se uskrati ova završna riječ. Neću ja reći ništa strašno, samo da ukažem na par stvari čisto da znamo šta raspravljamo i šta glasamo, da pomognem raspravi, samo toliko. Hvala vam.

Dakle, neko sam ko je gore kao član Kolegijuma imao mogućnost da radi na predlogu ove odluke, odnosno da svoj skromni doprinos. Odluke koju su podnijeli kolege Gvozdenović i kolega Nimanbegu. Dakle, da se zna prvo ko je, jer čini mi se da smo i taj dio preskočili, da i vi kao predlagači imate pravo nakon završne riječi da iskažete svoj stav.

Sa druge strane sam negdje još u avgustu mjesecu ove godine kada je bilo postavljeno negdje pitanje rada radne grupe rekao da bi bolje bilo da to radi privremeni odbor Skupštine zbog veće kredibiliteta i legitimiteta, zbog toga što to treba da osnuje Parlament, a to ne radi Kolegijum, odnosno, da imamo potpuno transparentnost u radu i Parlamenta i ovog odbora. To je dobro što se krenulo tim putem. Naravno, tokom rasprava vezanih za koncept ove odluke došlo se do nečega što je predlog isključivo predstavnika vlasti, kolege Gvozdenovića i kolege Nimanbegua. Ja sam negdje iskazao na početku svoj stav, odnosno stav Kluba u kojem su kolege Danilović i kolega Radonjić, gdje smo, ne dali dva uslova, ali iskazali želju i potrebu da se u Predlogu odluke koncipiraju dvije stvari najmanje. To je stvar koja se tiče kontrolnih mehanizama izvršavanja ove odluke, dakle, pričam o vladi državnog jedinstva, za koju na žalost nije bilo volje na Kolegijumu od

bilo koga, dakle, od nikoga ni iz opozicije, ni iz vlasti da se to definiše, odnosno da se ostavlja na vjeru da se kroz ovaj član 11, koji govori o nekim modelima, to možda desi. Dao Bog da se desi, je li tako.

Drugi stav je bio ono što sam morao da zaštitim kao svoj predlog zakona koji je u skupštinskoj proceduri. To je dio koji se tiče suštinskih izmjena izbornog sistema, uvođenje otvorenih lista i mogućnost individualnih kandidatura kao ustavno pravo na neposredan izbor. Ni za to nije bilo volje da se stavi u ovu odluku, odnosno da se definiše ovom odlukom iako smo definisali sijaset nekih zakona o kojima će se razgovarati. Mešutim, bilo je volje da se ovdje razgovara o Sudskom savjetu. Kakve veze ima Sudski savjet sa ovom odlukom? Mi smo ovdje bili svjedoci da smo ga neustavno definisali produžavajući mandat i ta je priča pred Ustavnim sudom. Kakve veze sa ovom odlukom imaju neke druge norme koje se tiču nepoštovanja jasnih poslovnčkih odredaba, a koje govore o tome kako se formira privremeni odbor. Dakle, pokušao sam negdje da ukažem da je potreban dijalog.

Jedan dio kolega je izašao, očigledno ima potrebu da raspravi neke stvari između sebe, a ja doprinosim da ova rasprava bude lakša.

Dakle, i za taj dio nije bilo saglasnosti, odnosno, nije bilo volje da se poštuje stav tri, četiri poslanika koji su htjeli da budu konstruktivni. To je razlog zašto poseban Klub poslanika, odnosno kolege Danilović, Radonjić, moja malenkost, ne možemo podržati ovakav Predlog ove odluke. Bićemo, naravno, uzdržani. Što se mene tiče razloge sam iznio, dakle, nepostojanje mehanizama da se kontroliše primjena ove odluke je ključni razlog uz moju sumnju da se ustavne promjene ne mogu desiti bez ustavnih mehanizama o tome treba svako da razmišlja, a ja ću biti srećan, kolega Nimanbegu, ako se ispostavi da ja griješim i da ovaj Predlog odluke i ova odluka dovede do demokratskog i fer izbornog ambijenta.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (30.10.18 18:10:54)

Mislim da ste potpuno pojasnili i zahvaljujem Vam na završnoj riječi.

Ovim konstatujem da smo završili raspravu o ovoj tački dnevnog reda. Po zahtjevu iz Kluba poslanika Fronta oglašavam kratku pauzu, nadam se, pet minuta i onda ćemo pristupiti glasanju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 18:24:23)

Poštovane kolege, stekli su se uslovi da se izjasnimo o ovoj tački dnevnog reda, kako smo i najavili.

Izvolite, najvio je poslanik i šef poslaničkog Kluba Demokratskog fronta Milutin Đukanović, da se izjasni. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (30.10.18 18:25:08)

Kao što je predsjednik Nove srpske demokratije, Andrija Mandić, sopštio da će se predložiti da Klub poslanika se opredijeli da podrži odluku o formiranju privremenog odbora za reformu izbornog i drugog zakonodavstva, poslanički Klub Demokratskog fronta je odlučio da će glasati za ovu odluku i smatramo da u ovom momentu treba dati prednost dijalogu i dogovoru. Očekujemo da taj dijalog bude iskren, da se poštuju elementarna demokratska načela i da uradimo sve da se sljedeći parlamentarni izbori održe u demokratskoj atmosferi. U svakom slučaju ogromno nepovjerenje vlada između vladajućih struktura i opozicije, apelujemo da niko ne pokuša da izigra ovaj dogovor, jer uvijek postoje i druga sredstva koja ovom prilikom neću pominjati. U svakom slučaju Demokratski front će glasati za ovu odluku. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 18:26:30)

Hvala poslaniče Đukanoviću. Znači, prelazimo na izjašnjenje o Predlogu odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva.
Izvolite proceduralno poslaniče Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (30.10.18 18:26:43)

Zahvaljujem predsjedniče. Još jedan put ja tražim izjašnjenje predlagača Prijedloga odluke da bih znao kako da se izjasnim da li ostaje 7:6 odnos parlamentarna većina, parlamentarna opozicija. Čuli smo u toku diskusije iz redova DPS-a da će od samog starta opozicija imati sedam, pa ako oni koji sad bojkotuju se pojave da će oni preuzeti to mjesto. Htio bih pojašnjenje da znam kako da se izjasnim, jer mislim da će ostati jedan rep koji će se vući da će sve ovo obesmisлити.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 18:27:26)

Hvala Vam.

Evo, poslanik koji je predlagač zajedno sa poslanikom Nimanbegu vrlo kratko.
Poslanik Gvozdenović.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (30.10.18 18:27:39)

Poslaniče Popović,

Dobro je da pojasnim da ste Vi član pozicije i da kao član pozicije vodite računa o opoziciji, što je takođe jedan od važnih elemenata ovog dijaloga koji smo vodili ova dva mjeseca.

Što se tiče konkretne stvari znači u članu 5 je precizno definisan broj mjesta koji pripada pojedinim klubovima i metodologije oko načina formiranja.

Mi kao DPS ponudili smo dva moguća modela. Jedan je model da to podijelimo po klubovima ili da svakoj političkoj partiji pripada po jedno mjesto.

Što se tiče u dijelu pozicije, to je mnogo lakše bilo napraviti nego u dijelu opozicije, pa smo na kraju konsenzusom dogovorili da prednost damo poslaničkim klubovima. Mi smo takođe vodili računa o tome da u okviru pozicije postoje manjinski narodi koji su zainteresovani da aktivnije uzmu svoje učešće zato je u članu 5 napisano da će DPS u cilju obezbjeđenja da imamo predstavnike i Albanaca, Muslimana i Bošnjaka, dati poziciju, dati jedno svoje mjesto.

Po ovome kako je bilo planirano DPS-u je pripadalo pet mjesta, poslaničkim klubovima drugim još jedno plus jedno. Mi smo na taj način utupili još jedno mjesto.

Što se tiče dijela koji je vezan za poslaničke klubove u opoziciji naš predlog je bio da se drže otvorena vrata za Demokrate sa ambicijama i očekivanjima da će oni da se vrate u Parlament, kao što smo bili strpljivi i čekali godinu dana i radili mjesto njih i druge koji su sada ovdje i jako puno trudili se da dođu. Jedna od ambicija, takođe i organizacija ovog odbora jeste bilo da dio poslanika koji nije u Parlamentu vrati se u Parlament. Smatram našim zajedničkim uspjehom ljudi koji su radili na ovom što smo kao rezultat ovog rada formirali dva nova poslanička kluba koji će imati pravo da učestvuju i rade. To je ipak pitanje opozicije.

Takođe, bilo je rasprave oko toga da li jedno mjesto koje je vezano za opoziciju što je rekao gospodin Milošević, da li oni žele da ga popune ili ne popune pa da se Demokrate vrate to je na njima da odluče u nekom narednom periodu. Ipak je to na njima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 18:30:09)

Hvala potpredsjedniče.

Evo, znači nadam se da smo završili sa proceduralnim intervencijama. Izvolite, poslije ove intervencije poslanika Mandića.

ANDRIJA MANDIĆ (30.10.18 18:30:19)

Prosto gospodin Đukanović nije saopštio da smo mi pristali na to da se ostavi to jedno mjesto za ljude iz Demokrata, ali nam je bilo važno da javnost Crne Gore čuje upravo da DPS insistira da se to mjesto ostavi na kvoti opozicije da oni imaju i da vladajuća struktura ima sedam, a opozicija šest. Ali evo samo da vam kažem, ali ako Demokrate saopšte sutra, prekosutra da oni ne žele to mjesto mi bi nakon popunjavanja ovoga željeli da se donese nova odluka vezano za ovu situaciju i da to mjesto popuni neko od kolega iz opozicije, da opozicija ima 7:7. Evo, sačekaćemo da čujemo šta će oni reći, jer se oni još ni jednom nijesu oglasili vezano za ovu tezu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (30.10.18 18:31:02)

Hvala vam kolege.

Prije svega da vam kažem. Mi danas usvajamo odluku, a popunjavaćemo privremeni odbor na kraju sjednice pod tačkom Izbor i imenovanja, tako da ima dovoljno vremena da bude i vaših razgovora i onih koju su se izjašnjavali i koji se nijesu izjašnjavali večeras. Nema nikakve potrebe da se izmijeni odluka 7:7, važno je kako će se ona popuniti u konačnom.

Molim vas. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Razlozi za pedloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom, da se u što kraćem roku stvore neophodne pretpostavke odnosno ovo radno tijelo konstituiše i počne sa radom.

Stavljam na glasanje postojanje razloga hitnosti da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 56 poslanika. Svi su glasali za. Nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga hitnosti da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Sada stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini. Izvolite.

Hvala kolege.

Glasao je 61 poslanik, 56 za, protiv nije bilo glasova, pet uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o obrazovanju odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva.

Hvala vam.

Dogovorili smo se da plenum nastavi sa radom u četvrtak u 11 sati. Pozivam vas sutra da obilježimo Dan parlamentarizma u Crnoj Gori.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 11:57:07)

Kolege poslanici, nastavljamo Treću sjednicu Drugog redovnog zasijedanja u 2018.godini.

Sada smo održali kratak Kolegijum na kome smo se dogovorili nekoliko stvari. Danas je plan da završimo tačke: Predlog zakona o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru, Predlog zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate, Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu i Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. To ćemo ići tim redom, da raspravljamo prvo tačku tri, pa tačku četiri, pa tačku dva, pa tačku pet. Plan je da to završimo do 17h, u slučaju da bude potrebno onda ćemo produžiti do od prilike 18h. Sutra nam je plan da završimo četiri tačke dnevnog reda, to je: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji, Izvještaj o rezultatima tendera za davanje u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog Centra Kolašin 1600, sa predlogom odluke i dva izvještaja, godišnji Izvještaj o radu Centralne banke, Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2017.godinu. Tačke 11 i 12, izvještaji, će početi sa radom sutra. Nismo uzeli u obavezu da budu završeni,

mogu biti završeni i sledeće nedelje. To smo stavili na dnevni red zbog zahtjeva guvernera Centralne banke da učestvuje u radu, a početkom sledeće nedelje ima neke obaveze pa smo htjeli da usaglasimo i da na taj način dogovorimo rad.

Predlažem da krenemo sa tačkom tri, Predlog zakona o izmjenama Zakona o visini stope zatezne kamate. Nakon toga da idemo sa Predlogom zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu, a nakon toga Predlog zakona o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru, pa ću zamoliti kolege iz Generalnog sekretarijata da obavijeste izvjestioce i predlagače zakona da nam se priključe.

Takođe, smo od Demokratskog fronta danas na Kolegijumu obaviješteni da traže prije početka ovog zasijedanja da se kratko obrate i mi smo rekli do pet minuta da je dozvoljeno, dakle, to će biti praksa i za druge klubove kad budu pokazali interesovanje. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (01.11.18 11:59:35)

Upravo je Demokratski front, poštovani građani, i potencirao činjenicu da je parlament majka svih vlasti i da iz parlamenta proističu sve druge vlasti kako izvršna tako i sudska, pa smo dužni kao nosioci suverenosti ove zemlje da raspravljamo i o onim pitanjima koja tog trenutka nisu na dnevnom redu. Jedan od velikih problema koji se pojavio danas i za koji osnovano sumnjamo mi iz Demokratskog fronta da je rezultat što se prekjuče uspostavila 2/3 većina i iskazala politička odlučnost da se ide u pravcu izmjena i dopuna Ustava kao i usaglašavanja teksta za izradu novog Izbornog zakonodavstva je reakcija izvjesnih sorošoida koji se ne nalaze samo u medijima, koji se ne nalaze samo među pojedinim opozicionim strankama nego se nalaze raspoređeni kako u vladajućoj koaliciji tako i u pravosuđu.

Mi tražimo i evo zahtijevamo danas od predsjednika Parlamenta, potpredsjednika, od ljudi koji upravljaju Skupštinom Crne Gore da u ime našeg kluba dobijemo odgovore zašto je zabranjen ulazak vodećim srpskim intelektualcima akademiku Matiji Bečkoviću, doktorima nauka Saši Rakoviću, Čedi Antiću i svakako čovjeku koji je odavde iz našeg kraja, kome majka i brat žive u Ulcinju, doktoru Dejanu Miroviću. Dakle, zašto je Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo odluku kao da se radi o običnim kriminalcima a ne o intelektualnoj eliti srpskog naroda sa kojom se ponosi srpski narod iz Crne Gore i koji je želio, i ako nismo dobili potvrdu od tih ljudi, da učestvuju u proslavama kojima ćemo obilježiti 100 godina oslobođenja i ujedinjenja? Zašto su uslijedile ovakve reakcije? Veoma nam je važno da dobijemo odgovor, a mislimo da se sve krije u onoj raspoređenoj grupi sorošoida ili u Americi ih prepoznaju kao duboka država, a ovdje ih prepoznajemo kao slugе duboke države koji su raspoređeni kako od vladajuće koalicije, vrlo su dobro utemeljeni u pravosuđu Crne Gore i nalaze se svakako i u opoziciji i nije ih teško uočiti i prepoznati u onom servilnom odnosu koji iskazuju pojedine opozicione stranke, kao i mediji koji vole za sebe da kažu da su nezavisni, profesionalni i ne znam šta još o sebi ve žele da okite.

Istovremeno uz poruku da se u ime Crne Gore tradicionalno u ime ljudi koji su dostojni nasljednici naših predaka da se izvinim tim ljudima prema kojima se ovako odnijelo Ministarstvo unutrašnjih poslova i prosto sam iznenađen da je gospodin Nuhodžić kao ministar Unutrašnjih poslova ušao u ovu vratolomiju da baš on kao pripadnik Bošnjackog naroda zabranjuje ulazak srpskim intelektualcima i njihovu komunikaciju sa svojim sunarodnicima u Crnoj Gori, ali želim da uputim javno izvinjenje i Matiji Bečkoviću i Čedi Antiću i Dejanu Miroviću i Saši Rakoviću. Mislim da je to neophodno da uradimo kao parlament a da odgovor i razloge sačekamo do kraja radnog dana.

Ja nemam nikakve dileme da je prekjučerašnji rad Skupštine i konkretni zahtjevi koje je ispostavio Demokratski front za posljedicu imao još jednu drugu činjenicu da je neposredno prije početka ove skupštine sudsko vijeće Višeg suda ponovo donijelo odluku da meni i kolegi Milanu Kneževiću oduzmu putne isprave. Dakle, mi smo jednom imali oduzete putne isprave, pa su nam one vraćene, pa sada neposredno prije početka Skupštine opet se donosi ta odluka i to kad smo ugovorili vrlo važne susrete, ne samo u Moskvi i Beogradu gdje tradicionalno nas dvojica putujemo, nego i u Berlinu, Parizu, a evo sredinom novembra kao članovi POSP-a trebali smo da putujemo i u Strazbur. Dakle, jedna opasna grupa ljudi, jedna grupa ljudi koja želi da sruši potencijalni kompromis i da spriječi ulazak srpskog naroda čiji smo mi predstavnici, gospodin

Knežević i ja, i naših partnera iz Pokreta za promjene koji snažno podržavaju Deklaraciju o pomirenju pravoslavnom u Crnoj Gori, Deklaraciju koju su potpisali srpski i crnogorski intelektualci, da neko želi da to sve sabotira i minira i da nas vrati ponovo u ono loše stanje kada je samo jedan narod u Crnoj Gori bio diskriminisan, a evo, završavam sa ovim.

Pa evo mogli ste nedavno da pročitate da je upravo i CIA ...(Prekid)... dakle neka nadležna institucija, mnogim sorošoidima u Crnoj Gori saopštila da najveći broj građana Crne Gore govori srpskim jezikom, ali to nekome nije bilo važno i nije mu bilo značajno i istrajava se na jednoj antisrpskoj politici koja nema kraja izgleda ali sve što ide brzo dolazi, tako će doći brzo do nekog rješenja koje neće biti na štetu srpskog naroda. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:05:00)

Po dogovoru prelazimo na rad, redovan rad ove sjednice.
Neću vam dati riječ, morate mi reći na osnovu čega se javljate.
Samo izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (01.11.18 12:05:30)

Možda jedan minut, ne bih volio da kršim proceduru.

U ime Kluba posebnih poslanika dužan sam takođe da se odredim ili da vam kažem kako ćemo se, makar mi iz Ujedinjene Crne Gore u okviru kluba, a vjerujem da slično razmišlja i kolega Damjanović ponašati tokom današnjeg zasijedanja. Evo mislim da ću u minut.

Što se nas tiče dok ne dobijemo zvanično obavještenje ko je tačno zabranio ulazak ljudima koji nijesu kriminalci niti su na bilo kojoj kriminalnoj listi u Crnu Goru, mi nećemo učestvovati u radu parlamenta danas.

Hoću da znate zbog čega je tako. Da bi se zabranio nekome ulazak mora postojati procjena bezbjednosti od strane Agencije za nacionalnu bezbjednost. Ako postoji takva procjena volio bih da bude poznato makar rukovodstvo, ako ne želite da upoznate poslanike parlamenta, da vidimo na osnovu kojih činjenica i zbog čega se u ovom trenutku podižu nacionalne tenzije. Ja bih rekao da je ovo ispod svakog nivoa kulturnog i građanskog ..(Prekid)... Crne Gore. Ne možemo da prećutimo. Ja najavljujem da će moj kolega Goran Radonjić u dva sata održati konferenciju za novinare ovim povodom. Mi ćemo do tada strpljivo čekati, nećemo učestvovati u radu parlamenta sve dok nam ne bude jasno objašnjeno zašto su četvorica intelektualaca, što god vi o njima mislili, jer ljudi koji nijesu ni na jednoj listi u Evropi, izuzev na akademskim listama zašto im je zabranjen ulazak u Crnu Goru i da li ćemo imati na uvid procjenu Agencije za nacionalnu bezbjednost jer smatramo da se ovim podgrijavaju strasti, mi u tome nećemo učestvovati.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:07:13)

Dobro.

Ja bih zbilja zamolio, ovo je bilo u skladu sa dogovorom sa kolegijuma. Znači ne vidim da je neka procedura u međuvremenu. Ja vas molim i tražim od vas da, ispunili smo to što je dogovor i očekujem da nastavimo sa radom na način kako smo se i dogovorili.

Dajem riječ Ja vam nisam dao riječ. Nemate pravo po Poslovniku, dao sam to što smo se dogovorili. Ja očekujem to da poštujete. Potpuno je ispoštovan dogovor.

Što se tiče mene ja sam vrlo raspoložen da vas odbijem oko toga ako imam pravo to po Poslovniku pa ću da pogledam.

Evo, pauza i prekid sjednice.

Predsjednik Skupštine, znači ko predsjedava može odrediti pauzu ako to zahtijevaju okolnosti u radu sjednice. Predsjednik Skupštine prekida sjednicu kad utvrdi nedostatak kvoruma kada je kvorum potreban, sad nemamo taj problem, zbog potrebe da se izvrše neophodne konsultacije i pribavi mišljenje, kao i u drugim slučajevima kada to na njihov predlog ili na predlog

kluba poslanika odluči Skupština. U slučaju prekida sjednice predsjednik Skupštine određuje vrijeme nastavka Skupštine.

Znači po ovoj tački 103 nijesam u obavezi a vi bi mogli da dovedete u pitanje kvorum i ostale stvari. Ako smo već počeli ovu sjednicu, mislim da s vaše strane nije korektno što sad to tražite mimo kolegijuma, ali evo imam, da tako kažem i signal kolega iz DPS-a, iskusnih kolega koje sugerišu da damo pauzu od pet minuta i da nastavimo u 12,15.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:30:17)

Uvažene kolege nastavljamo sa radom.

Ostale su nakon konsultacija koje smo obavili, a imali smo nekoliko predloga. Jedan od predloga je bilo da ovu tačku dodatno otvorimo što normalno nije nikako moguće jer nije ušla u dnevni red. Drugo da je otvorimo u nekoj neformalnoj formi što takođe nije moguće ovdje u parlamentu i da bude uključen u to ministar unutrašnjih poslova. Takođe, ne smatramo da tako treba da radimo svoj dio posla. Mi smo predložili da organizujemo kolegijum na kome ćemo razgovarati na tu temu i pozvaćemo nekog od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova da razmijenimo informacije sa njima i na taj način sam siguran da ćemo moći nesmetano da nastavimo današnji rad jer su bili neki predlozi da se rad danas ne nastavlja.

Evo, riječ imaju predstavnici Demokratskog fronta. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ:

Demokratski front će učestvovati u radu današnje Skupštine, prosto dobili smo uvjerenja i čvrsta obećanja da ćemo danas imati od strane Ministarstva unutrašnjih poslova i ministra Nuhodžića potpunu informaciju na kolegijumu vezano za ovaj po nama prvorazredni skandal. Ja moram samo da istaknem jednu činjenicu da je akademik Matija Bečković, dobitnik najvećeg priznanja nekadašnje Jugoslavije i svakako Crne Gore Njegoševe nagrade 98. godine, i ne radi se o bilo kome. Radi se o najvećem živom srpskom pjesniku i najvećem pjesniku Crne Gore, tako da ovaj prvorazredni skandal mora nekako da se razjasni mislimo da je parlament pravo mjesto gdje o tome treba da se priča, a po nama je prihvatljivo da se na kolegijumu otvori ova tema sa predstavnikom Ministarstva unutrašnjih poslova. Mi pozivamo i prozivamo ministra Mevludina Nuhodžića, da dođe na kolegijum i mislimo da bi to bilo najrelevantnije i najbolje objašnjenje.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:32:21)

Hvala.

Kao što vidite opozicione partije imaju potrebu i poneki mehanizam da traže od nas da radimo neke stvari koje nijesu potpuno u skladu sa Poslovníkom. Demokratska partija socijalista nema takav komfor, niti može da kaže da će učestvovati ili ne učestvovati u radu i ima odgovornost prema građanima Crne Gore, da sve tačke dnevnog reda koje su na dnevnom redu i završi. To je naša ključna odgovornost kao nekog ko sjedi u ovom zakonodavnom domu i mi ćemo tako ubuduće raditi. Ima mnogo tema koje bi mi željeli da otvorimo, ali nije ih ni jednostavno otvoriti i smatramo da treba raditi. Teme treba otvoriti onamo gdje su nadležne institucije koje su zadužene za ostale stvari. Ali kako želimo da stvorimo jedan dobar ambijent u kome će dobar dijalog i razvojna informacija biti svima na raspolaganju i želimo da ovako povratimo neka međusobna povjerenja koja su potrebna pravimo ponekad možda i kompromise sa kojima se ne slažemo.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o visini zatezne kamate, ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija, i doktor Bojana Bošković, generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta. Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja predloga zakona pozove doktora Radoja Žugića, guvernera Centralne banke Crne Gore. Ovlašćeni predstavnik ispred Centralne banke je Nikola Fabris, viceguverner. Ja očekujem da u nekom kraćem roku priključe nam se ministar Radunović i guverner Centralne banke Radoje Žugić, i očekujemo od saradnika Generalnog sekretarijata u

skladu sa dogovorom sa kolegijuma da to ispoštujemo.

Izvestioci odbora su Miloš Nikolić Zakonodavnog odbora i Genci Nimanbegu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Dajem riječ doktorici Bojani Bošković, generalnoj direktorici Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog abijenta.

Izvolite.

BOJANA BOŠKOVIĆ (01.11.18 12:34:34)

Poštovane dame i gospodo,

Skupština Crne Gore u decembru 2009.godine, donijela je Zakon o visini stope zatezne kamate. Odredbama člana 4 ovog zakona propisano je da se stopa zatezne kamate utvrđuje polugodišnje, a obračunava godišnje. Saglasno odredbama člana 5 zakona visinu stope zatazne kamate utvrđuje Centralna banka Crne Gore, i objavljuje na svojoj internet stranici, prvog radnog dana polugodišta na koje se odnosi kao i u Službenom listu Crne Gore.

Navedene zakonske odredbe u visini stope zatezne kamate propisani su u skladu sa direktivom 2000/35 o sprečavanju kašnjenja u plaćanju trgovinskih transakcija koja je tada bila na snazi. Nakon donošenja navedenog zakona direktiva o sprečavanju kašnjenja u plaćanju komercijalnih transakcija zamijenjena je direktivom o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u komercijalnim transakcijama, u vezi sa visinom stope zatezne kamate odredbama člana 2 tačka 6 direktive utvrđuje se sljedeće: Zakonska kamata na zakašnjelo plaćanje znači jednostavna kamata na zakašnjelo plaćanje po stopi koja je jednaka zbiru referentne stope i najmanje 8% poena. Uvažavajući navedeno radi saglašavanja važećeg zakona sa novom direktivom, ovim zakonom se predlaže izmjena važećeg zakona, na način da stopa zakonske zatezne kamate bude utvrđena u visini osnovne stope zatezne kamate, odnosno stope koju utvrđuje Evropska centralna banka, za glavne orepacije refinansiranja uvećane za 8% poena, umjesto za 7% kako je do sada bilo propisano. Usvajanjem predloženog zakona visina stope zatezne kamate koju plaća dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze u slučajevima kada visina stope zatezne kamate nije uređena ugovorom biće uvećana za 1% poen.Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:36:22)

Hvala.

Uvodno izlaganje povodom ove tačke dnevnog reda ima poslanik Petar Ivanović, posle toga je Branko Radulović.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 12:36:39)

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici,

Predlog zakona o izmjeni Zakona o visini kamatne stope sadrži svega dva člana, u prvom se mijenja iznos važeće kamatne stope umjesto sedam, predlaže se 8% poena, dok se u drugom navodi kada izmjene stupaju na snagu - osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

U obrazloženju predloženih izmjena predlagač se pozvao na direktivu 2011/7 Evropske unije i ako bi smo se držali isključivo forme onda teško da bilo ko od nas može i diskutovati o ovom predlogu. Ipak smatram, da naša uloga kao poslanika prevazilazi formu i kad je to moguće treba da ukažemo na suštinu problema o kojem diskutujemo. Zato, ću se u svojoj diskusiji osvrnuti na dva pitanja.

Prvo - da li je direktiva na koju se poziva predlagač postigao svoj cilj u Evropskoj uniji?

Drugo - šta je važnije? Šta je važnije - direktiva ili poslovna etika i kultura?Direktiva 2011/7

Evropske unije imala je za cilj suzbijanje zakašnjelih plaćanja u poslednjim transakcijama, kako bi se osiguralo uredno finansiranje unutrašnjeg tržišta i podstakla konkurentnost preduzeća posebno malih i srednjih. Primjenjuje se na sva plaćanja koje se izvršavaju kao naknada za poslovnu transakciju. Međutim, sprovedena istraživanja pokazuju da se 78% ili skoro četiri petine preduzeća Evropskoj uniji susrelo sa problemom kašnjenja u naplati tokom poslednje tri godine. Kašnjenje u naplati nerijetko dovode do insolventnosti i gubitka radnih mjesta. Procjenjuje se da se u Evropskoj uniji godišnje ugasi oko 50 hiljada firmi kao rezultat kašnjenja u plaćanju. Dodatno kašnjenje u naplati može uticati i na prekograničnu trgovinu. Šta najviše utiče na kašnjenje u ispunjavanju obaveza? Razlozi su različiti. Najčešće su rezultat poslovne kulture i uspostavljenih normi ponašanja, opštih i ekonomskih uslova poslovanja na primjer ekonomske krize i neravnopravnog položaja na tržištu. Istraživanja su takođe pokazala da ne postoji velika razlika između firmi čiji su vlasnici svjesni prava da mogu da pokrenu sporove u slučaju kašnjenja naplata za robu ili usluge koji su prodale i firme čiji vlasnici nemaju saznanja o ovom pravu.

To znači da primjena direktive zapravo nije široko rasprostranjena. Preko 60% ispitanika navelo je da nikada nije ostvarila svoja prava na potraživanja kamate ili naknadu za troškove kasne naplate. Posebno se uočava razlika između malih i velikih preduzeća u smislu da mala izuzetno rijetko posežu za ovim mehanizmom, dok velika preduzeća to čine češće. Uočava se da je problem u kašnjenju plaćanja manji izražen u zemljama u kojima su zakonom predviđeni rokovi plaćanja kraći, nego u zemljama u kojima su duži. Najkraći period plaćanja među zemljama Evropske unije zabilježen je u Estoniji - 17 dana, dok je u Italiji, Španiji, Portugaliji 50,51,53 dana respektivno. U Estoniji su zakonom propisani dvostruki kraći rokovi plaćanja nego u Italiji, Španiji, Portugaliji. Ipak prosječno trajanje plaćanja u Evropskoj uniji, kada obje strane pripadaju privatnom sektoru smanjeno je sa 56 na 47 dana, dok je prosječno kašnjenje plaćanja neznatno smanjeno sa 20,5 na 19,3 dana. Kada je u pitanju plaćanje državnih institucija prema privatnim firmama prosječno trajanje plaćanja smanjeno je sa 65 na 58 dana. Autori nekoliko studija zaključuju da direktiva 2011 - 7 zapravo nije postigla željeni efekat odnosno nije dala očekivane rezultate. Dva su osnovna razloga neuspjeha direktive, prvi je strah među učesnicima u transakcijama da će pokretanje spora narušiti međusobne poslovne odnose. A drugi je nedovoljna efikasnost sudskog sistema je procesi mogu dugo da traju i da generišu velike troškove.

To me dovodi do drugog pitanja u mojoj diskusiji šta je važnije - direktiva ili poslovna etika i kultura. Upravo je ovo pitanje pravi motiv moje diskusije. Smatram da svi zajedno u crnogorskom parlamentu moramo slati jasne poruke građanima, preduzetnicima i vlasnicima firmi, da su poslovni moral i poslovna kultura od izuzetne važnosti za naš ukupni ekonomski napredak. Na primjer, da li je elementarno korektno da rok isplate poljoprivrednih proizvoda budu 60 do 90 dana, ako proizvod ima rok trajanja sedam dana? Drugim riječima ako se takvi proizvodi prodaju istog dana ili za par dana, a nakon toga neprodane količine vrata proizvođaču čemu i kome služi rok od 60 do 90 dana, da li zaista vjerujemo da je za jednog malog poljoprivrednog proizvođača na primjer sira ili kajmaka iz bilo kojeg kraja Crne Gore, bitno da li je zatezna kamatna stopa sedam ili osam posto ili, da li vjerujemo da je za preduzetnike posebno mlade ljude koji tek započinju biznis bitno kolika je zatezna kamatna stopa sudski spor traje toliko dugo, da ne mogu da stignu da plate zakonom propisane poreze. Da li je u redu da crnogorski prerađivači isplaćuju shodno nahođenju menadžera trgovinskih lanaca, pri čemu se ne usuđuju ni da pitaju za plaćanje u strahu da ne izgube prostor na rafu, dok su na primjer uvozna konkurentna roba često avansno...(Prekid)...o kojem se sve više govori ovih dana. Da li poslovno moralno i da li je zaista dio crnogorske preduzetničke kulture da namjerno ne plaćate robu ili uslugu dobavljaču kako bi ga ucjenjivali da prihvati manji iznos ili neku kompenzaciju? Jedna od ekonomskih istina je da je vrijednost dugoročnog cilja uvijek veća od zbira vrijednosti kratkoročnih ciljeva. Kultura se ne razvija zakonima, ona se stvara, mijenja i razvija odnosom koji međusobno uspostavljamo. Zato apelujem na sve da damo doprinos promjeni poslovne kulture u Crnoj Gori. To možemo učiniti jasnim porukama iz naših diskusija, unapređenjem ponašanja svakog od nas ili javnom osudom onih koji krše poslovne norme i poslovnu etiku. Za sve nas bilo bi jako korisno kada bi se slično istraživanje o poštovanju rokova plaćanja uradilo u Crnoj Gori sa ciljem podizanja svijesti javnosti o značaju ove teme za razvoj crnogorske privrede, a posebno malih i srednjih preduzeća, ali i unapređenju poslovne etike. Vjerujem da ćemo tako dati mnogo veći doprinos i postići veći uspjeh

od promjene jednog procentnog poena. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:42:43)

Zahvaljujem, predsjedniku Odbora gospodinu Petru Ivanoviću, dajem riječ Branku Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (01.11.18 12:42:53)

Potpredsjedniče, samo da mi omogućite, jer je bilo žagora. Slušao sam kolegu prije toga. Kolege, molim vas, ovo je jedan od najvećih problema Crne Gore i ovdje je trebao da bude guverner, trebao da bude ministar, trebao da bude predsjednik Vlade, jer 12 godina do 15 godina ovo ne možete da riješite.

Danas u Crnoj Gori to su odnosi, tretira taj obligacioni zakon, likvidnosti, plaćanje, ne plaćanje, negdje oko 30.000 imamo danas privrednih subjekata. Podaci koje sam poslednji put izvadio govore da je 31.08. u blokadi bilo 3.535 preduzeća, da su firme međusobno dugovale 563 miliona eura na kraju 2017. godine, da je broj izvršenih dužnika 16.224 više od 796 na kraju 2016. godine. To znači problem koji se ne rešava, koji je strašan i na kraju u pravu je kolega koji kaže plaća onaj koji je najtanji. U toj Pandorinoj kutiji, međusobnih dugovanja gdje neko sudi, a neko ne smije da sudi, jer je ako sudiš..., ako sudiš Vladu, ako sudiš od onoga od koga zavisi tvoj posao ne smiješ da ga sudiš. Što znači da su ove cifre 80% i 90% i u pravu ste. Na kraju plaća seljak. Ne može prodati jagnje, maline i sve ostale stvari. Dobije pare bez ikakve kamate i to ste u pravu. Kako ovo riješiti? Vi ste predlagali neke stvari, Centralna banka i ministarstvo, ovo je ta direktiva na koju se pozivate gdje nije ni u prethodnom zakonu do kraja sprovedena i do kraja primijenjena.

Pravna država, efikasno sudstvo, u redu, ima određene mjere. Spoljašna investicija da ubači zdravi novac ima određene mjere, ali suština je sledeća. Ukoliko ova država uradi kao što su sve ostale države uradile, otvori tu đavolju razvojnu banku o kojoj mi pričamo, evo 15-20 godina. Kome su obećavali da će ispuniti, kome bi ministar Radunović pošteno, ljudski, to sam danas htio da mu kažem kad smo diskutovali prethodni put da sam ja sve u pravu, na žalost se to ne radi. Razvojna banka Crne Gore mora 50% kao u svijetu je li tako, ne znam vam sad funkciju koja je da dadne za likvidnost 50% zarađeno. Eto nama rešenja. Znači, otvorite razvojnu banku koja će spuštiti i komercijalne kamate, ne ovakve zelenaške, a o tome ćemo pričati kad dođe guverner da mi se mnogo ne fali ni on ni vi. Zato što su to zelenaši. Koliko nam sudstvo bude efikasno, ukoliko imamo zdrav novac i ukoliko imamo zakone koji se poštuju i u pravu ste.

Znate li oni koji imaju monopol i koji ne zavise mnogo od posla traži avansno 100% ili barem da se pokriju ono što su njihovi troškovi, a onda da plate i ti plaćaju. Ovo ludilo koje se zove nelikvidnost, nesolventnost koji nema razvoj, koji ima taj kapacitet preko 500-600 miliona. Sad zamislite da imamo 500-600 miliona. Nisu u pitanju samo poljoprivrednici, nisu u pitanju samo lični dohodci, u pitanju je modernizacija, konkurentnost privrede, razvoj svega ostalog. Da ubačimo tih 500-600 miliona u privredne tokove. Da ubačimo i mnogo čega od razvojne banke, da naćeramo komercijalne banke da spuste svoje zelenaše. Da ono što je da pređemo od tržišta novca na tržište kapitala, o tome ćemo pričati ... (Prekid)... da pričam. Eto nama pare, ne trebaju nam pare kineske, ne trebaju nam pare ni od koga zelenaške. Eto nama pare uz pamet ...

Demokratski front u potpunosti sagledava ovaj ogromni problem koji je danas u Crnoj Gori. Ovo je samo usaglašavanje sa nekim stvarima. Rešava se na određeni način sa svim mjerama o kojima smo govorili, ali ključna mjera formiranja Razvojne banke, je li tako viceguverneru, ne znam vam funkciju. Kažite je li tako ili nije tako? Jeste, kažite, kažite to u izvještaju kako ga možemo riješiti. Zato kad mi neko reče da je Demokratski front ovo ili ono, ne, Demokratski front je odavde. Demokratski front je uistinu alternativa, programski. Razmislite dovoljno. Lako ga možemo riješiti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:48:57)

Sledeći prijavljeni diskutant je Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (01.11.18 12:49:15)

Hvala vam, potpredsjedniče, s malom zadržkom, vi meni dajete traženu riječ.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospođu Bošković, gospodine Fabris,

Dakle, evo ja da iskažem malu nelagodu da u ovakvoj klimi koja je izazvana nekim političkim dešavanjima moramo da razgovaramo o ovako važnim stvarima koje se tiču finansijskog sektora, između ostalog i o politici zateznih kamatnih stopa. Apsolutno saglasan i podržavam ovo što je kolega Danilović izjavio i tražio da se ovom parlamentu dostave informacije na bazi čega je uskraćen ulazak u Crnu Goru gospodi Bečkoviću, Rakoviću s kojim sam uzgred i prijatelj, gospodinu Antiću i gospodinu Miroviću koji je uzgred bliski rođak jednog našeg kolege ovdje. Dakle, jedna neodgovorna državnički glupa odluka, kvarenje odnosa između ove dvije države ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:50:07)

Gospodine Damjanoviću,

Ja ću vam oduzeti riječ ako budete pričali van tačke dnevnog reda. To smo vas upozorili na kolegijumu da ćemo potpuno po Poslovniku u skladu sa dogovorom sa kolegijuma, ja sam dao predstavniku Demokratskog fronta riječ. Vi ste kao klub to poslije toga zloupotrijebili i sad vi pokušavate da zloupotrebjavate. Ja vas upozoravam. Ja vam kažem da ću vam oduzeti riječ.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (01.11.18 12:50:38)

Dobro, hvala vam.

Imamo opterećivanje ozbiljne diskusije oko ozbiljnih stvari sa političkim kontekstom koji je nepotreban. Samo to želim da ukažem i da nije jednostavno razgovarati oko nekih tekućih tema kad imamo političko opterećenje kojeg smo svi svjesni. Ako je to problem i da kažem ovdje javno, evo da se izvinim ako sam nekog uznemirio s time. Uostalom da završim s time i hvala vam i poštovaću upozorenje. To je bio i razlog zašto nisam podržao formiranje ove radne grupe zbog nepovjerenja koje postoji među nama i koje je izigrano na samom startu. Da se vratim i hvala vam na izvinjenju još jednom na temu.

Dakle, gospodine Fabris, 9 ili 10 godina imam ovo u funkciji...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:51:12)

Ja ću vas pitati što to nije uobičajeno.

Kako je nepovjerenje izigrano u početnoj fazi?

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (01.11.18 12:51:19)

Nepovjerenje koje je trebalo.....parlamenta da dovede do rada na izbornom zakonu u promjene Ustava izigrava se sada na ovaj način što se dešavaju politički potezi koji opterećuju to nepovjerenje.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:54:48)

To uopšte ne opterećuje. Svako treba da radi svoj dio posla.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (01.11.18 12:54:52)

To je moj politički stav i tumačenje. Vas ne opterećuje. Ja mislim da opterećuje najveći dio javnosti, ali nebitno. Da se vratimo na temu u pravu ste.

Dakle, gospodine Fabris devet ili deset godina imamo u funkciji zakon. On je faktički morao da bude usvojen i negdje sam bio u situaciji tada kao početnik u parlamentu i kao predsjednik odbora da razgovaram i sa vama i sa tada ekipom koja je to predložila iz prostog razloga što smo dobili Zakon o obligacionim odnosima i što je trebalo definisati jedno teško pitanje jedne dužničke ekonomije kao što je Crna Gora i gdje svako svakome duguje, a vezano za disciplinovanje i disciplinu u smislu plaćanja svojih obaveza. I, naravno, kao što je mrtvo slovo na papiru još jedan zakon koji mi imamo, koji je sličan dakle i koji tangira ovu tematiku, a to je Zakon o rokovima plaćanja roba i usluga, koji niko živi ne poštuje, niti je izrečena ni jedna kazna o tom zakonu niti se iko njemu obrća, on je nekoliko godina u ovom sistemu, tako i ovaj zakon stvara posledice. Meni je najinteresantniji dio uvažavajući naravno ovo obrazloženje koje se odnosi na usaglašavanjem sa najnovijom Direktivom 2011/7 Evropske unije. Samo da vas pitam do kada je taj rok i da li ga je nama neko dao za usaglašavanje sa tom direktivom, jer ste i sami negdje iskazali u ovom fiskalnom uticaju osnovanu sumnju, strah, zebnju da će ovo imati fiskalni uticaj na budžet, povećanje zatezne kamate u odnosu na sva ona dugovanja koja ima javni sektor, jel' tako prema privatnom sektoru. Da li je bilo potrebe i da li je bilo mogućnosti da ne potvrdimo sa usaglašavanjem koje nam, rekao bih nije u interesu, gledajući iz prizme javnog sektora, a gledajući i dešavanja u našoj ekonomiji koju ja i dalje zovem dužnička ekonomija. Negdje sam pristalica da se problemi, i tu je gospodin Ivanović u pravu, tih nagomilanih dužničko povjerilačkih odnosa koji su na stotine i stotine miliona i praksa koja je uvedena ovih dvadesetak godina tranzicije rješavaju i etičkim poslovanjem, poštovanjem nekih drugih propisa, rješavaju se efikasnim sudskim procedurama, rješavaju se bespogovornih izvršavanjem ugovornih obaveza, poštovanje svojinskih prava. Teško disciplinovanjem, a najteže povećavanjem stopa zatezne kamate koja je sada na nivo od 7% je li tako? Ovo će dovesti do automatskog povećanja od jednog procentnog poena u odnosu na ono što je referentna stopa Evropske unije u tim međubankarskim plaćanjima, a ako ona bude veća, a nema razloga da mislimo da će biti manja, jer je ona na najnižem nivou koji postoji. Faktički će ova stopa zatezne kamate možda za godinu, dvije, tri možda biti 11,12 i 13% enormno visoka.

Dakle, samo pitanje na kraju jedan odgovor koji je meni neophodan, jer ne mogu da ispratim ni ja svu evropsku problematiku i način usaglašavanja sa evropskim aktima. Da li je bilo potrebe i obaveze da ovo radimo sada i usaglašavamo da direktivom ukoliko svi znamo da recimo do 2025. godine Crna Gora niti bio koja država Zapadnog Balkana neće biti članica Evropske unije. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:54:52)

Sljedeći prijavljeni poslanik Ana Nikolić, neka se pripremi poslanik Filip Vuković.

ANA NIKOLIĆ (01.11.18 12:54:58)

Zahvaljujem potpredsjedniče,

Poštovani građani Crne Gore, pred nama je izmjena i dopuna Zakona o visini zatezne kamatne stope i kao što ste čuli iz prethodnih izlaganja uvaženih poslanika tu se radi o jednoj vrlo, jednostavno je da kažem promijenili samo dva člana.

Radi se o promjeni visine zatezne kamate od 1%. Kao što je i moj uvaženi kolega iz DPS-a poslanik Ivanović vrlo lijepo elaborirao taj efekat povećanje će na neki način više napraviti možda i štete nego koristi pogotovu kada du u pitanju najranjiviji subjekti koji se nalaze u lancu

privredno finansijskog kretanja.

Ja upravo želim mimo ovoga što smo danas čuli ovdje iz obrazloženja da samo čisto pojasnim šta je to zatezna kamatna stopa, a u cilju tih poslednjih u lancu koji jesu najranjiviji i koji trebaju za sve ono što propuste u svom potraživanju i to jako dugom da se ne libe da traže svoju satisfakciju kada je u pitanju obračun zatezne kamate.

Naime, povjerilac raspolaže svojim novcem i ako taj rok plaćanja traje i 90 i više dana, 90 zakonskih a traje i po godinu ili više možda trpe zaista jako puno, trpe zbog inflacije, propuštaju priliku za svoju zaradu i to zaista mora da bude nadoknađeno.

S druge strane, dužnik sa svoje strane koliko god pokazuje jednu nedisciplinu, bez obzira o kojim se razlozima njegovoga kašnjenja radilo i nepoštovanje i u tom stepenu mora da bude sankcionisan i da on trpi i da pokaže odgovornost. Zato zatezna kamata predstavlja potraživanje povjerioca, predstavlja paušalnu nadoknadu štete koju trpi povjerilac zbog toga što se dužnik nije udostojio da to plati u određenom zakonskom roku.

Kod zatezne kamate je specifično to što povjerilac nije dužan da dokazuje postojanje zatezne kamate i nije obavezan da pokazuje dokazivanje visine štete koja treba da mu se nadoknadi.

U teoriji se kaže da finansijske zatezne kamate mogu da budu i njihovi efekti mogu da budu kazneni, to je kazna za dužnika zbog njegove docnje, mogu da budu podsticajne, to su podsticaji opet za dužnika da vrši plaćanje na vrijeme da ne bi bio kažnjen, kao i zaštitne odnosno da obezbijede povjeriocu da bude realno obeštećen.

Zatezne kamate su, kao što kaže ekonomija akcesorne što znači da dijele pravnu sudbinu obaveze na čije se obezbjeđenje odnose i nedjeljive su od glavnog duga sve do njegove isplate. Znači propis je zateznim kamatama su prisilnog interaktivnog karaktera i ugovorene strane ne mogu sami mijenjati.

Znači zatezna kamata nije stvar volje ugovarača već se plaća po samoj sili zakona za razliku od ugovorne kamate i postoji onda kad nije ugovorena, ona uvijek postoji i to upravo ovi najslabiji trebaju da znaju. Njen način određivanja odnosno obračun nije slobodan već propisan zakonom i nije uslovljen definitivno time da li je do neispunjenja i docnije došlo krivicom dužnika ili bilo kojih drugih uzroka. Ono postoji u svakoj varijanti.

Kod zatezne kamate povjerilac ima pravo na nju, bez obzira na to da li je pretrpio kakvu štetu zbog dužničkove docnje, a ako je ta šteta veća od samog iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate i ima pravo da zahtijeva razliku do pune nadoknade štete, što nije slučaj kod ugovorene kamate.

Znači, sve su ovo negdje karakteristike zatezne kamate koji naši proizvođači, naše male firme, velike, svi koji su lanci države definitivno, javna preduzeća, svi koji su lanci plaćanja treba da znaju i svi oni koji trpe štetu zbog neplaćanja u redovnom zakonskom roku treba da je besprekorno traže kao obeštećenje.

Ja neću da pričam o Direktivi Evropske unije prosto zato što je to direktiva i pretpostavljam da su se predlagači opredijelili da direktivu sada primijene i usaglase ovaj zakon i izvrše promjenu zakona shodno toj direktivi iz razloga što se pregovori u poglavlju broj 20 sigurno dalje ne mogu nastaviti bez usaglašavanja ove direktive, a definitivno i ja kao i kolega Petar Ivanović smatram da bi se neke stvari na ovom polju mnogo bolje uredile treba da i ovaj dom donese predloge na koji način kvalitetnije treba to da se uredi, a sve na dobrobit onih koji stvaraju novu vrijednost ovoj državi, naravno i na uslugu ovoj državi. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 12:59:55)

Zahvaljujem se poslanici Ani Nikolić. Kao što sam najavio sledeći diskutant je Filip Vuković. Izvolite gospodine Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ (01.11.18 13:00:06)

Zahvaljujem predsjedniče.

Bez obzira što je na prvi pogled Zakon o donošenju izmjena u sferi zateznih kamata na prvi pogled beznačajan, kratak izmjena manje važna.

Prvo, sam pojam zatezne kamate ja bih ga tumačio kao stimulans dužniku da poštuje ono što je ugovorio. Ugovorio je glavnica i redovnu kamatu i pojam zatezne kamate po meni ima više smisla upravo na tržištima novca, roba i usluga Zapada nego kod nas, s obzirom da su trenutno redovne kamatne stope na tim zapadnim tržištima oko 1% i zamislite sad zatezna kamata je 8%. Znači to obavezuje kupca novca da bude jako obazriv i da prilikom potpisivanja ugovora sa finansijskim institucijama vodi računa o nečemu što se zove zatezna kamata. Sad mi možemo da ovde pričamo o teoriji, da pričamo i o praksi. Nažalost, ovde o praksi jako malo kolega može da priča, a da ne pogriješi s obzirom da nisu učestvovali ili nisu imali lično iskustvo kako to izgleda na tržištu i onda ulazimo u razne sfere privrednih grana kao što je poljoprivreda, kao što je industrija ili bilo koja vrsta privrede iz oblasti usluga. U trenutku kada se planira neki posao i to bude razlog uzimanja novca pod ugovorenim kamatama i prihvatanja te famozne zatezne kamate tada se ne razmišlja ili u toj nekoj analizi neke budućnosti koju zovemo razni projekti, razne studije opravdanosti fizibiliti ili ovakve ne vidimo te prepreke. Onog trenutka kad se promijene neke stvari na tržištu i roba i novca ili se dese neki politički potresi i cio taj posao ne bude takav tada se suočavamo da je i kamatna stopa, a i zatezna kamatna stopa nešto što može da nam dovede privredno društvo u situaciju da više nikada ne dođe u bilo kakvu situaciju, o tome je kolega Ivanović pričao o broju firmi koje bankrotiraju ili se zatvore na zapadnom tržištu. Kod nas naravno taj broj je mnogo manji upravo iz tog razloga što samo suočavanje sa tom situacijom malo duže traje i to naravno poslije oteža i ovaj dio koji se tiče zatezne kamate.

Ovo usklađivanje sa standardima ili zakonima Evropske unije govori koliko smo mi daleko pored naše želje i sad ovdje ako to neko ko izgovori javno da nam treba još puno vremena da dostignemo standarde Zapada, odnosno Evropske unije kojoj težimo odmah budemo proglašeni da smo protiv Evropske unije. Naravno da nismo, ali je potrebno da uradimo sve ne samo administrativno da donesemo ove zakone kao što ćemo vjerovatno i ovaj zakon donijeti u cilju pregovaračkog Poglavlja 20, odnosno usklađivanja propisa. U praktičnom dijelu, u životu to je sve mnogo drugačije. Tako da ja mislim da nesporno je da ćemo prihvatiti ovu izmjenu, odnosno zakon kojim se vrši izmjena i povećanje zatezne kamatne stope sa sedam na 8%, ali podsjetiću da je to kod nas gdje su kamatne stope, smatraju se povoljnim tri, četiri, pet pa i sedam na neke iznose i u nekim kraćim rokovima da tada glavnica plus redovna kamata, plus zatezna kamata i da onaj ko nema mogućnost da taj obligacioni odnos tj. ugovor ispoštuje teško da će u nekoj sledećoj iteraciji biti u poziciji da bilo kakav drugi ugovor sličan potpiše. Tako da je pojam zatezne kamate, evo da iskoristimo, nešto o čemu treba jako voditi računa. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:05:09)

Zahvaljujem se poslaniku Filipu Vukoviću.

Na ovaj način smo iscrpili sve diskutante koji su bili prijavljeni za ovu tačku dnevnog reda i u skladu sa procedurom pitam predstavnika Vlade da li želi da da završnu riječ? Završnu riječ ima pravo ili predstavnik Vlade ili predstavnik Centralne banke. Izvolite, gospodine Fabris.

NIKOLA FABRIS (01.11.18 13:05:38)

..... ja bih dao odgovor na, prije svega, dva pitanja koja su mi bila ovde direktno upućena. Znači, prvo pitanje je bilo od gospodina Radulovića vezano za razvojnu banku. Moje mišljenje je da nama razvojna banka nije potrebna pre svega zbog toga što mi imamo Investiciono razvojni fond koji bi mogao da obavlja potpuno iste poslove, a bilo bi poželjno kada bi Investiciono razvojni fond raspolagao sa određenom većom količinom novca i sasvim sigurno da mislim da bi to bilo vrlo korisno. Naravno ostaje otvoreno pitanje obezbeđivanje dodatnih sredstava jer iskustva sa Investiciono razvojnim fondom dosada su bila vrlo pozitivna.

Drugo pitanje je uputio gospodin Damjanović, vezano za razloge donošenja ovog zakona u ovom trenutku. Znači, kao što znate jedno od strateških opredjeljenja Crne Gore jeste pristupanje

Evropskoj uniji i u procesu pristupanja Evropskoj uniji, a mi moramo da ispunjavamo one obaveze koje smo preuzeli. U pregovaračkom Poglavlju 20 preuzeta je ova obaveza za četvrti kvartal 2018. godine i to je jedno od završnih merila. Pregovaračko Poglavlje 20 vodi Ministarstvo ekonomije i naš stav u dogovoru sa Ministarstvom ekonomije koje je insistiralo da ovo pregovaračko Poglavlje krene ka zatvaranju, a uz to da se krene ka zatvaranju jeste da se ispuni jedan od kriterijuma za zatvaranje, odnosno donošenje ovog zakona.

Ono što bih još hteo da ukažem to je da je u evropskoj direktivi navedeno da zatezna kamatna stopa treba da bude referentna kamatna stopa Evropske centralne banke plus najmanje 8%. Znači, mi smo se opredelili za ovu varijantu najmanje i s druge strane još ono što bih istakao da mislim da ne treba očekivati neke dramatične efekte, a koliko je ukupno naplaćeno zatezne kamate u ovom trenutku ne postoji nikakva statistika. Ono jedino što mogu reći to su podaci koliko je naplaćeno zatezne kamatne stope kroz sistem prinudne naplate Centralne banke Crne Gore. Znači, to nije ukupan iznos naplaćene zatezne kamatne stope. U prošloj godini po osnovu zatezne kamatne stope kroz sistem prinudne naplate Centralne banke naplaćeno je 5,4 miliona eura, a za prvih šest meseci ove godine 1,3 miliona eura. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:08:01)

Hvala, gospodine Fabris.

Na ovaj način smo završili ovu tačku dnevnog reda. Ne dajem riječ predstavnicima opozicije jer smatram da u završnoj riječi je samo bio dio odgovora i nije bilo nešto što je moglo da isprovocira bilo kakvu diskusiju. Hvala vam. Završili smo. Konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate smo završili. Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, a to je: Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar Radunović i mr Ana Krsmanović, generalna direktorica Direktora za centralnu harmonizaciju.

Izvestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Nikola Rakočević, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade, gospođica Krsmanović, želi riječ? Želi dati dopunsko obrazloženje? Želi, izvolite.

ANA KRSMANOVIĆ (01.11.18 13:09:13)

Zahvaljujem se predsjedavajući.

Uvažene dame i gospodo poslanici,

Osnovni razlog za izmjenju Zakona o računovodstvu jeste produženje roka usklađivanja za ovlašćene procjenjivače sa odredbama zakona. Sa ovim izmjenama će se omogućiti dodatni vremenski rok za ovlašćene procjenitelje da se usklade sa zakonom. Postupak povjeravanja poslova koji je jedan od preduslova za implementaciju zakona još uvijek je u toku tako da produženjem roka će procjenitelji imati mogućnost da se usklade sa odredbama zakona.

Ministarstvo finansija je u međuvremenu usvojilo metodologiju za procjenu vrijednosti koja je u skladu sa međunarodnim standardima, evropskim standardima procjene koji su donijeli IVSC i Tegova. Smatramo da će se ovim promjenama u potpunosti zaokružiti okvir za unaprjeđenje prakse i profesije procjene čime će se unaprijediti poslovni ambijent kao i upravljanje državnom imovinom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:10:23)

Zahvaljujem, izvestiocu ispred Ministarstva finansija mr Ani Krsmanović, generalnoj direktorici Direktora za centralnu harmonizaciju.

U ime Kluba DPS-a priča predsjednik Odbora, Petar Ivanović.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 13:10:42)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Poštovani građani Crne Gore, uvažene kolege poslanici,

Mi smo se dogovorili bili da izuzmem diskusiju oko ove tačke dajući prednost drugim kolegama, ali kad ste me već prozvali onda ipak dopustite mi da se osvrnem na dva pitanja.

Prvo, po mom mišljenju, mnogo važnije od same tehničke izmjene ovog zakona koji takođe ima dvije tačke jeste činjenica da Crna Gora već duži niz godina primjenjuje međunarodne računovodstvene standarde. Praveći vezu sa prethodnom diskusijom smatram da je izuzetno važno i da poslanici jasno i precizno šaljemo poruke i poslovnoj zajednici. Velika je razlika kada u neku zemlju dolaze firme gdje se primjenjuju i gdje se ne primjenjuju računovodstveni standardi.

Naravno, znam da ovaj predlog nije direktno vezan za sve međunarodne, računovodstvene standarde, ali jeste za jedno drugo pitanje koje ponekad pravi zabunu kada je u pitanju vođenje poslovanja u Crnoj Gori.

Ovim se predlozima zaokružuje kako ste i sami kazali uloga procjenitelja i to je upravo ono što malo narušava sigurnost investitora jer mi u Crnoj Gori imamo onu čuvenu nominalnu vrijednost, pa onda imamo tržišnu vrijednost, pa onda imamo i procijenjenu vrijednost. Dakle, veoma mali broj zemalja danas uopšte obazire na to šta je to nominalna vrijednost, to je neki recidiv koji je ostao od prošlosti, a koji očigledno od popunjavanja različitih formulara i nas kao poslanika kada prijavljujemo imovinu pa do ozbiljnih poslovnih transakcija stvara veliku i nepotrebnu raspravu u javnosti zbog toga što nije odraz nikakve realne vrijednosti. Mnogo je važnije da zaživi tržište u Crnoj Gori i da naša stremljenja ka Evropskoj uniji budu satkana i sa iskrenim zalaganjem da prihvatimo standarde i norme tržišnog poslovanja. Zato je jedina cijena koja je mjerodavna cijena koju je kupac spreman da plati i odnosi koji se uređuju na samom tržištu. Ako će u tom procesu i sami procjenitelj dati svoj doprinos što isključivo zavisi od njihove edukacije razumijevanja svih ekonomskih tokova, a ja se nadam da su svi koji su dobili licence takvi onda bismo bili u mogućnosti da brže trčimo, da brže savladamo prepreke koje nam stoje na putu prihvatanja standarda koje postoje u Evropskoj uniji. Ali, ne možemo ići ka Evropskoj uniji i gurati tržište i tržišna pravila u stranu.

To nije dobro ni za ekonomski sistem Crne Gore, to nije dobro ni za privlačenje stranih investicija, to nije dobro za jedan ukupan ekonomski razvoj.

Zato želim da ovu diskusiju posvetim prije svega i usmjerim na način da jasne poruke treba da budu da prihvatanje tržišnih pravila i normi u tom procesu u ovoj fazi očigledno je da uloga procjenitelja jako bitna i u tom smislu će članovi DPS-a podržati izmjene ovog zakona. Taj dio uopšte nije sporan, ali apel svima nama kada učestvujemo u različitim drugim diskusijama bez obzira da li su one obojene ili neobojene pod pritiskom dnevnih događaja ipak mi smo ovdje da radimo naš posao i da strateški razmišljamo, da naše poruke javnosti i poslovnoj zajednici budu takve da prihvatamo ono što su obilježja tržišnog poslovanja jer je to temelj ekonomskog sistema na kojem počiva Evropska unija.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:14:02)

Zahvaljujem se gospodinu Ivanoviću.

Tačno je da ste onako dali prednost bili drugim kolegama kao što vidite i kao što su vidjeli građani Crne Gore, vi ste uvijek spremni da na jedan kvalitetan način diskutujete i da otvorite razne aspekte, kako aspekte koji su vezani za unutrašnji sistem, tako i za evropske standarde i za progres u ekonomiji.

Hvala vam.

Sljedeći prijavljeni poslanik je poslanik Aleksandar Damjanović. Poslije toga Ana Nikolić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (01.11.18 13:14:35)

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Gospođo Krsmanović, kratko oko predloga ove odredbe da se do 31. januara 2019.godine produži rok za licenciranje procjenitelja. Skrećem pažnju na jednu pravnu nelogičnost.

Mi smo ovaj zakon usvojili 30.jula 2016.godine, objavljeno u "Službenom listu" 9.avgusta 2016.godine, stupio na snagu 17.avgusta 2016.godine.

Dakle, 17.avgusta tekuće godine je istekao rok po ovom članu. Obratite pažnju, nijesam pravnik. Da li ide varijanta da se produžava rok koji je već istekao ili da je to trebalo drugačije urediti? Jer, imamo pravnu prazninu od 17.avgusta, kada je zakon stupio na snagu do 1.novembra ili nekog novembra kada će ove izmjene stupiti na snagu. Imamo problem sa time dobronamjerna sugestija, jer znam kako radimo kod nekih drugih zakona kada se bliži krajnji rok pa onda prije nego što istekne taj rok to produžavamo poput ovih čuvenih planiranja. Zakon o planiranju prostora i razno, raznih odluka, povedite računa o ovom koji imate da ne ostane praznina koja ima negativne konsekvence na neke tekuće stvari.

S druge strane, znam da je namjera bila da se novim zakonom o računovodstvu, polemisali smo tada, čini mi se kad je taj zakon usvojen i dosta priče oko toga imali da se uredi ovaj dio koji se tiče procjene imovine. Postoji negdje potreba za time, to je bilo dosta neuređeno kroz ranije zakonodavstvo nije uopšte bilo uređeno i tamo su bili definisani neki rokovi. Kompletan se dio zakona, jedan odjeljak članovi 25 do 33 bavi imovinom između ostaloga tangiraju ovo licenciranje, ovlašćene procjenitelje i način kako da dobiju sertifikate.

Zašto je trebalo Ministarstvu finansija da umjesto u roku od šest mjeseci koliko je bio rok za donošenje podzakonskih akata?

Dakle, 17.avgusta, 2016.godine Zakon je stupio na snagu. Taj rok je trebao da bude negdje 17. ako ja dobro sad sabiram 17.februar 2017.godine.

Zašto se kasni evo gotovo dvije godine sa donošenjem pravilnika i metodologije za procjenu vrijednosti imovine, koje je Ministarstvo finansija donijelo 4.oktobra tekuće godine? Sa godinu i po, skoro dvije godine zakašnjenja, koji je izuzetno bitan i važan za sav ovaj zaokruženi proces procjene imovine.

Moramo da shvatimo da ovdje u parlamentu kada se jednom zakon donese, i usvoji taj predlog Vlade, parlament nema nikakvih mehanizama da kontroliše definisanje onoga što je ne manje važno od donošenja zakona. To su podzakonska akta, ispunjavanje rokova iz zakona koji nijesu ni mali, sa velikom administracijom koja bi taj dio morala da završava, a da ne trpi sama oblast procjena imovine sticajem okolnosti malo sam i upoznat sa tim stvarima, negdje sam i učestvovao u nekim seminarima koji se tiču procjene imovine.

Dakle, napravili smo problem i sa ovim što kasnimo za donošenje podzakonskih akata i to ne malo već kasnimo veoma mnogo i treća stvar da budem potpuno u materiji jeste nešto što se ne tiče same izmjene ovog zakona koja opet kažem se definiše samo u jednom članu, tiče se gospođo Krsmanović jedne prakse koja se i dalje nastavlja u našem sistemu a to je definisanje rokova za dostavljanje finansijskih izvještaja.

Dakle, 31.mart je gospođo Krsmanović shodno članu 10 važećeg zakona, rok za dostavljanje finansijskih izvještaja. 30.septembar je, čini mi se, rok za dostavljanje ovih konsolidovanih izvještaja. Naprotiv 30.juna imamo u Zakonu o reviziji definisane rokove za dostavljanje njihovih izvještaja itd. Čemu ovih pola godine i čemu septembar mjesec, zar nije negdje očekivano i podobno da kažem sistemu i načinu na koji rade i revizori i računovođe da se ovaj rok za dostavljanje konsolidovanih izvještaja, definiše unazad i da on korenspondira sa ovim rokom od 30.juna.

Ja imam negdje obraćanje vama od strane jedne od revizorskih firmi koja se bave revizijom, koja je ukazala na nepostojanje definisanog striktnog roka. U Zakonu o reviziji, vi ste dali svojevrsno tumačenje, da ga ovdje ne čitam i ne opterećujem ovaj plenum. Mislim, da ne postoji potreba da se i ovaj dio koji se tiče rokova, koji su Zakonom o reviziji definisani, redefinišu.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:19:42)

Hvala.

Uvažene kolege, samo jedno obavještenje povodom ove tačke dnevnog reda imamo dva prijavljena još diskutanta, a poslije toga prelazimo na Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, pa u skladu sa tim sugerišem da se svi spremite, jer vidim dosta diskutanta koji su se prijavili, to će kasnije.

Dajem sada riječ Ani Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (01.11.18 13:20:13)

Hvala potpredsjedniče.

Predlog za izmjenu postojećeg Zakona o računovodstvu jeste potreba za produžetak (Prekid)... za ovlašćenog procjenjivača. Izmjena kao što smo čuli zakona se odnosi na sva lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona vršila procjenu vrijednosti i sada će biti obaveza da u ovom odobrenom roku dobiju licencu neophodnu za obavljanje poslova procjene. U protivnom ukoliko to ne urade, neće imati prava više da se bave ovim poslom.

Ono što ja mimo ovog obrazloženja koje smo čuli od predlagača, želim da ovdje istaknem danas jeste upravo veliki značaj procjene vrijednosti i veliku ulogu nezavisnog procjenjivača danas u našoj državi. U jednom savremenom društvu, bez nezavisnog vrednovanja imovine, opreme, kapitala, ne može se ni zamisliti njihova efikasnost upravljanjem.

Procjena vrijednosti imovine multidisciplinarna djelatnost zahtijeva vrlo specifična znanja vrlo specifično mišljenje iskustvo jer da bi odgovorio savremenim zahtjevima društva dobar i nezavisan procjenjivač morao bi da poznaje osnove i prava, osnove ekonomije, osnove građevinarstva, osnove prostornog planiranja, a na kraju da bude i vrlo iskusan. Mora da razvije profesionalnu etiku, ličnu i profesionalnu odgovornost upravo nezavisnog procjenjivača. Oni su nezamisliva zbog toga logička poluga u kompletnom ekonomskom sistemu države i način što se stručno i nezavisno uključuju u proces vrednovanja neophodnih u transakcijama imovine, kapitala je jako važno. Koliko je to jedan delikatan i specifičan posao svakodnevno pokazuju primjeri eksproprijacije koji se vrše u javnom interesu. S obzirom da se to čini ne voljom vlasnika zemljišta govori o tome koliko je to jedan delikatan posao. Zakon o eksproprijaciji ma koliko bio dobar ne može da obuhvati i pokrije sve situacije u praksi kada je u pitanju procjena imovine. Upravo tada, u tim momentima, najvažnije nastupaju ovlašćeni procjenjivači koji moraju biti kvalifikovani, moraju se voditi principima postavljenim i usvojenim u ovoj profesiji. Svi ti principi procjeniteljske profesije utkani su u standarde. S obzirom da kod nas još ne postoje postavljeni nacionalni standardi za procjene, licencirani procjenjivači se oslanjaju na evropske standarde koji su ušli u našu legislativu upravo preko Zakona o računovodstvu, odnosno kreiranjem Pravilnika o metodologiji za procjenu vrijednosti imovine.

Danas su ovlašćeni procjenjivači dosta dobro organizovani u svojim asocijacijama, njih ima više, od Udruženja procjenjivača Crne Gore do Instituta ovlašćenih procjenjivača koje je osnovano negdje 2013. godine. U okviru ovih svojih asocijacija oni se kroz organizovanje obuka, kroz seminare jako dodatno dobro edukuju i kvalitetno završavaju. Da to vrlo uspješno rade dokazuje i činjenica da su neke od njih već postale članovi panevropske asocijacije tegova, kao i da su dobile akreditovane licence za izdavanje međunarodnih licenci konkretno od njih.

Ono što je još potrebno za dobru regulaciju sfere rada procjenjivača jeste da država sa svoje strane, u što skorije vrijeme, napravi ambijent za njihovo bolje djelovanje u smislu, otprilike nešto što je najvažnije jeste da uredi centralnu bazu podataka sprovedenih transakcija nekretnina koji bi podigli validnost procjena u oblastima nekretnina; da donese nacionalni standard za procjenu imovine, pravilnik koji je donesen mogao bi da bude jako dobar osnov za to. Pravilnik je usaglašen sa svim, kao što zakon kaže, standardima visoko razvijenih evropskih zemalja, ali prosto Crna Gora kao država ima i svojih specifičnosti tako da izrada nacionalne strategije je upravo treba i to da pokaže i obuhvati. Kao treći zaključak jeste da zbog vrlo širokog i kompleksnog polja rada ovlašćenih procjenjivača i široke primjene procjene vrijednosti, možda je vrijeme da se razmisli o donošenju posebnog zakona ovlašćenim procjeniteljima, a ne samo da

budu dio Zakona o računovodstvu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:24:37)

Zahvaljujem poslanici Ani Nikolić.
Dajem riječ poslaniku Filipu Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ (01.11.18 13:24:51)

Hvala, potpredsjedniče.

Iz uvodnog izlaganja i iz materijala koje smo dobili možemo da zaključimo da je rok za dobijanje licenci procjenjivača praktično za godinu dana s obzirom da je ova godina istekla i da je rok 31.10.2019. godine. Članom 1 definiše se rok za dobijanje licenci za lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona vršili poslove ovlašćenog procjenjivača. Od kolege Ivanovića smo čuli da teorijski postoje vrijednosti, nominalne, knjigovodstvene, tržišne. Knjigovodstvena vrijednost se ne procjenjuje, ona se samo pročitava. Neko je uknjižio nešto što je nabavio i to je defakto nešto što nema potrebe ni za znanjem ni za iskustvom ni za vještinama, pa po meni ni licencama. Takođe, ni nominalna. Ovaj pojam tržišna vrijednost imovine je jedan vrlo složen i delikatan posao koji zahtijeva vrlo veliko iskustvo procjenjivača.

Lično sam u dilemi da li se ovaj rok odnosi samo na one koji već rade na poslovima procjenjivača ili za neke nove koji žele. Mislim da je nekom novom malo godinu dana da stekne iskustvo i da se uopšte kvalifikuje da polaže ispit za procjenjivača.

Dalje, ako je tačan, a pretpostavljam da je tačan rok koji je kolega Damjanović pročitao, da je ovaj rok već istekao, bojim se da će cijela ova tačka i ovaj zakon morati još jednom da prođe neki od skupštinskih odbora. Ali, da ne pričamo o važnosti posla koji obavljaju procjenjivači i koliko je važno da ta licenca ne bude samo formalna nego da se stvarno provjeri kod nadležnih institucija znanje i sposobnost i referentnost procjenjivača za sve one koji se bave biznisom, poslovima i da to ne bude samo zakonska kategorija nego da to bude jedan vrlo važan, egzaktn i praktičan posao koji ne zavisi samo da li imate licencu ili znate to da radite. Utvrditi tržišnu vrijednost je nešto što, bez obzira da li se radi o imovini, da li se radi o gudvilu, da li se radi o nekom drugom pojmu iz ekonomije, jedan vrlo, vrlo složen posao. Na kraju krajeva, vi treba da procijenite šta vrijedi u trenutku i na određenom mjestu uključujući vrijeme, razdaljinu, razne troškove koji utiču na tržišnu vrijednost imovine koja je predmet nekog obligacionog odnosa. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:28:13)

Zahvaljujem se poslaniku DPS-a, gospodinu Filipu Vukoviću.

Na ovaj način smo iscrpili zainteresovanost poslanika povodom ove tačke dnevnog reda da diskutuju.

Pravo na završnu riječ ima predstavnica Ministarstva finansija. Izvolite.

ANA KRSMANOVIĆ (01.11.18 13:28:31)

Samo bih željela da se zahvalim uvažanim poslanicima na komentarima koje su dali i da zahvalim gospodinu Damjanoviću na sugestijama koje je dao za izmjenu Zakona o reviziji. Razmotrićemo ih kada pristupimo reviziji tog zakonskog rješenja. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:28:48)

Zahvaljujem direktorici Direktorata gospođi Krsmanović. O ovoj tački dnevnog reda ćemo

se izjasniti kada se dogovorimo kada će biti dan glasanja.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda. To je Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. S nama je predstavnik predlagača Pavle Radulović, ministar održivog razvoja i turizma. Izvestioci odbora su Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora i Sanja Pavićević, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres. Da li ministar Radulović želi riječ? Izvolite, ministre.

PAVLE RADULOVIĆ (01.11.18 13:29:36)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovanje svima.

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu prvi put je uveden u pravni okvir Crne Gore 2005. a počeo je s primjenom 2008. godine. Izmjene ovog zakona bile su 2013. godine, u cilju potpunog usaglašavanja s tada važećom EU direktivom 2011/92 o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu.

Međutim, kako je 2014. nova Direktiva EU 2014/52 Evropskog parlamenta i Savjeta od 16.04.2014. godine kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 2011/92 o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu stupila na snagu u Evropskoj uniji, nužno se javila potreba za prenošenjem iste u domaći pravni sistem kroz donošenje novog zakona.

Predlogom zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu uređuje se postupak procjene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu. To su projekti iz oblasti industrije, rudarstva, energetike, saobraćaja, turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede i komunalnih djelatnosti, kao i svi projekti koji se planiraju u zaštićenom privrednom dobru i u zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra. Sadržaj elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu je druga tačka kojom se zakon bavi. Treća je učešće zainteresovanih organa i organizacija u javnosti. Četvrta je postupak ocjene izdavanja saglasnosti na elaborat. Peta je obavještenje o projektima koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge države tzv. prekogranično obavještenje. Šesta je nadzor i druga pitanja od značaja za procjenu uticaja na životnu sredinu.

Pored potpunog usaglašavanja s Direktivom 2014/52 Evropskog parlamenta i Savjeta od

... 04. 2014.godine kojom se mijenja i dopunjuje direktiva 2011/92 o procjeni određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu. Ovim predlogom zakona pristupilo se na osnovu akumuliranog iskustva u primjeni postojećeg propisa na državnom i lokalnom nivou u proteklih deset godina. I pristupilo se unapređenju teksta o Zakonu, izvršeno je dodatno pojašnjenje teksta koji doprinosi boljem razumijevanju na način da se otklone nejasnoće u primjeni sada nevažećeg propisa od strane nadležnih organa na državnom i lokalnom nivou.

Budući da se ovdje radi o koordiniranoj, tj. integrisanoj proceduri dobijanja saglasnosti na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, on predstavlja uslov za prijavu građenja tj. za dobijanje građevinske dozvole u slučaju složenih inženjerskih objekata. Odnosno ukoliko se sprovodi takozvana ocjena prihvatljivosti kao insititut koji prepoznaje zakone o zaštiti prirode, ista se sprovodi u okviru postupka procjene uticaja na životnu sredinu. Na ovakav način rokovi su značajno skraćeni budući da se ne sprovode dva ili više postupaka već samo jedan. Time je unaprijeđen poslovni ambijent i smanjene su biznis barijere svakom nosiocu projekta, tj. investitoru koji realizuje svoju investiciju u Crnoj Gori.

Posebna novina na koju treba skrenuti pažnju jeste dopuna dijela zakona koji se tiče kvaliteta elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu u smislu dokumentacije i podataka koju isti treba da sadrži, kako bi opisao uticaj planiranog zahvata u prostoru na sve segmente životne sredine, definisao mjere sprečavanja, smanjenja i ublažavanje štetnih i negativnih efekata na životnu sredinu tokom izvođenja projekta, funkcionisanja ili u slučaju akcedenta. Povezano s tim i unapređenje teksta Zakona u dijelu koji precizira odlučivanje o davanju saglasnosti na elaborat o procjeni uticaja na način da kod donošenja konačne odluke bilo da se radi o davanju ili odbijanju saglasnosti na elaborat moraju se navesti precizni razlozi na kojima se odluka zasniva, kao i mjere i uslovi zaštite što do sada nije bio slučaj.

Takođe, u cilju poboljšanja konačnog kvaliteta elaborata procjene uticaja na životnu

sredinu, propisana je obaveza da pored važećih uslova koje pravno lice ili preduzetnik mora da ispunjava da bi izrađivao elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za projekte koji se realizuju u zaštićenom području, obavezno je angažovanje i stručnog lica sa završenim najmanje VII 1 nivoom nacionalnog okvira kvalifikacije iz oblasti biologije.

Unaprijeđeni su i načini informisanja domaće javnosti ali i u prekograničnom kontekstu što je veoma važno i postoje sve aktuelnije u svijetu inicijativa za realizaciji brojnih projekata u našem regionu koji mogu imati prekogranični uticaj na životnu sredinu, kako Crne Gore tako i susjednih država.

Predlogom zakona utvrđeno je da je nadležni organ dužan zainteresovanim organima i organizacijama i javnosti da stavi na uvid kompletnu dokumentaciju o sprovedenom postupku procjene uticaja na zahtjev podnijet u pisanoj ili elektronskoj formi u propisanom roku. Javna rasprava o elaboratu traje najmanje 30 dana kako bi najviša javnost mogla da se upozna sa elaboratom.

Komisija za procjenu uticaja koja je multidisciplinarnog karaktera, nadležnom organu dostavlja izvještaj o ocjeni elaborata sa predlogom odluke na osnovu kojih nadležni organi, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i nadležni lokalni sekretarijat odlučuju o davanju saglasnosti ili odbijanju zahtjeva za davanje saglasnosti na elaborat. Takođe, precizirane su odredbe za kvalifikaciju članova komisije za ocjenu elaborata koju formira Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. Inspekcijski nadzor vrši nadležna inspekcija preko ekološkog inspektora i na ovaj način su uključene sve nadležne inspekcije kako bi se adekvatno obezbijedilo praćenje svih segmenata životne sredine.

Konačno, Predlog zakona u cjelosti je usaglašen sa odredbama Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata iz oktobra 2017. godine.

Važno je naglasiti da je Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu bio upućen Evropskoj komisiji i dobio je mišljenje da je ovim predlogom zakona prenijeta u potpunosti Direktiva o procjeni uticaja na životnu sredinu iz 2014. godine.

Države članice EU imale su rok od tri godine da svoje nacionalno zakonodavstvo prilagode novim zahtjevima pravne tekovine EU koja se odnosi na oblast procjene uticaja na životnu sredinu. Isti taj rok uzela je i Crna Gora u namjeri da ostvari svoje ciljeve očuvanja životne sredine i zdravlja ljudi.

Na samom kraju ističem da usvajanjem evropske pravne tekovine koja se odnosi na procjenu uticaja na životnu sredinu kreira se snažan instrument koji omogućava da se značajno negativni uticaji predvide blagovremeno, pažljivo procijene i predlože adekvatne mjere zaštite i eventualne alternative na način, kao što se to radi i u državama Evropske unije. Toliko za početak i hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:36:11)

Zahvaljujem ministru Raduloviću na uvodnom izlaganju.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne žele.

Sada prelazimo na.... žele je li.... ili ste prijavljeni kao diskutant ili? I jedno i drugo. Hvala.

Daću vam riječ i kao izvjestiocu i kao prvoprijavljenom diskutantu.

Prije toga samo da pročitam ko se sve javio da bi mogli da budu, tako da kažem, prisutni tu. Znači, imamo ispred pozicije Sanja Pavićević, Mirsad Murić, Ervin Ibrahimović, Branka Tanasijević, Petar Ivanović, Daliborka Pejović, pod brojem 7 Aleksandra Vuković, Andrija Popović i Andrija Nikolić.

Iz opozicije Branko Radulović, Marina Jočić, Milun Zogović, Ljiljana Đurašković, Branka Bošnjak, Anka Vukićević, Jovan Vučurović i Milan Knežević.

Plan je da idemo jedan iz pozicije jedan iz opozicije. Imamo 17 prijavljenih diskutanta. Procjena je da sa dijelom odgovora ministra Radulovića to treba da završimo za dva, dva i po sata i vjerovatno tada bi onda organizovali kolegijum, da ne prekidamo zasjedanje. To je neki plan. Eto više da svi budemo informisani. Ako budemo nešto u međuvremenu drugačije odlučili, takođe ćemo ovako javno informisati.

Dajem riječ, kao izvjestiocu i kao prvom prijavljenom diskutantu Sanji Pavićević. Izvolite

poslanice Pavićević.

SANJA PAVIĆEVIĆ (01.11.18 13:37:53)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani ministre, poštovani građani,

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje održao je dvije sjednice 05. i 23. jula i donio Izvještaj o razmatranju Predloga zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. Ja bih ovo skratila, samo bih navela, pošto ću se u diskusiji preciznije osvrnuti na sve, da je Odbor sa sedam glasova za odlučio da predloži Skupštini da usvoji Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Poštovani građani, mi danas u Skupštini razmatramo Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu koji je nastao iz potrebe usklađivanja sa novom Direktivom 2014/52 o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu koja je dopunila i zamijenila prethodnu Direktivu 2011/92. Rezultat mijenjanja i dopunjavanja evropskih direktiva je zauzimanje stava da je najbolja vrsta zaštite životne sredine ukoliko se radi na sprječavanju zagađenja na samom izvoru. Postoji veliki broj takozvanih zelenih projekata čiji je cilj identifikacija svih mogućih vrsta zagađenja i sprečavanje istih prije nego neki projekat počne. Primjeri sličnih projekata realizovani su i realizuju se i u Crnoj Gori kroz saradnju, na primjer Privredne komore Crne Gore, Univerziteta Crne Gore i organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj, sa kancelarijom u Podgorici. Takvi projekti su čistija proizvodnja, lou kargon i slično. Cilj je eliminisanje takozvanih ...(Prekid)... projekata u kojima se posljedicama bavimo na kraju projekta a ne preventivno unaprijed kako bi spriječili da do njih i dođe. Suština na primjer kleaner production projekata čistije proizvodnje je da je zaštita životne sredine integralni dio projekta, a ne nešto čime se bavimo poslije i da je zaštita životne sredine stalni izazov, dakle stil života a ne zakonska obaveza.

Na žalost, u mnogim društvima životnu sredinu je još uvijek moguće sačuvati samo zakonskim obavezama. U protekloj deceniji je evidentno a i sama Direktiva 2014/52 u članu 7 kaže: "... da društva postaju svjesnija potrebe zaštite životne sredine, efikasnosti resursa, zaštite biodiverziteta, klimatskih promjena i sl." To utiče na postupke procjene i donošenja odluka. U Direktivi stoji da klimatske promjene uzrokuju štetu životnoj sredini i društvenom razvoju i da bi bilo poželjno procijeniti uticaj projekata na klimu, kroz recimo emisiju gasova sa efektom staklene bašte. U Predlogu zakona nemamo ovo kao obavezu, vjerujem da će naredna verzija direktive imati i ovu stavku kao imperativ. Predlagač je prilagodio postojeći zakon Direktivi 2014/52 kao i novom Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata. Značajna novina je da se sada procjena uticaja vrši za projekte za koje je potrebna izrada elaborata ili se može zahtijevati. Razrađuje se procedura odlučivanja o tome i omogućava prisutnost zainteresovane javnosti čije mišljenje nadležni organ uzima u obzir. Ako nije potrebna izrada elaborata propisuju se mjere kako bi se spriječili i umanjili negativni uticaji projekta na životnu sredinu. Ovim zakonom ostaje i dalje na snazi Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, odnosno, lista jedan za koje je obavezna i lista dva za koje se može tražiti. Nosioc projekta ne može da krene u proceduru pribavljanja građevinske dozvole, prijave građenja objekta, odobrenje ili saglasnost za početak izvođenja radova u koliko nema kompletnu dokumentaciju koja se ogleda u posjedovanju elaborata i saglasnosti na isti ili odluke da nije potrebna izrada elaborata.

Predlogom zakona bliže se definišu stručna lica za pojedine segmente životne sredine a angažovana su na izradi elaborata. Uvodi se obaveza angažovanje stručnog lica iz oblasti biologije, jer se procjena uticaja planiranog projekta članom 3 Predloga zakona odnosi sada i na biodiverzitet, a naročito na zaštićene vrste biljaka, životinja i gljiva i njihovih staništa. Ovo imamo u članu 10 Direktive 2014/52. Značajna novina je uvođenje obavezne javne tribine u svrhu javne rasprave na dostavljeni elaborat. Na javnoj ...(Prekid)... obavezno, ovim predlogom zakona, obavezno prisustvo nosioca projekta, lica koje je koordiniralo izradom elaborata i najmanje jednog lica koje je učestvovalo u izradi elaborata. Komisija za procjenu uticaja formirana od strane nadležnog organa prilikom odlučivanja o davanju saglasnosti na elaborat uzima u obzir i mišljenje i stavove izrečene na javnoj raspravi.

Dodatan kvalitet ovom predlogu zakona daje i stalna obaviještenost javnosti kroz sve faze,

odnosno od podnošenja zahtjeva nosioca projekta da li je potrebna izrada elaborata preko sadržaja zahtjeva sa pratećom dokumentacijom, pa do konačne odluke da li je nosilac projekta dobio saglasnost ili ne, sa detaljnim obrazloženjem. Sve ove informacije će biti objavljene u elektronskoj formi na sajtu nadležnog organa i na portalu E uprave.

U odnosu na vežaci zakon predlagač pojašnjava, proširuje i naglašava ...(Prekid).. prekršajem. Članovi 35 i 36 predloga zakona jasno definišu odgovornost sa potencijalnim ..(Prekid)..... i za nosioce projekta, obrađivače elaborata, te odgovornih lica pred nadležnim organima. Predlog zakona je sadržajniji, precizniji, transparentniji, aktivnosti su vremenski ograničenije. Zakonom će se osigurati visok nivo zaštite životne sredine i zdravlja ljudi od efekata određenih projekata. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:44:18)

Po dogovoru, zahvaljujem Sanji Pavićević kao izvjestiocu i prijavljenom diskutantu koji je na ovaj način tako reći imao uvodno izlaganje ispred poslaničkog Kluba DPS-a.

Sada riječ ima Branko Radulović, poslanik Demokratskog fronta. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (01.11.18 13:44:37)

Ministre Radulović, niste me dovoljno slušali u prethodnom periodu. Ja Vas molim da uvažite mnogo toga što je struka i što je principijelnost. O tome ću u drugom dijelu.

U prvom dijelu, nije potreban bio ovaj zakon. Već je ovo, jeste da je ovo strašno važna tema, životna sredina i zato sam inicirao to prije četiri - pet godina i da je barem jedna stvar napravljena, barem taj Eko fond je donijela Skupština ovdje odluku tada bi mnogo bolje toga bilo i da onaj ko zagađuje taj plaća, mnogo bi toga bilo. Zato je i trebala da bude danas ova vaša pomoćnica, jer je ona jedna od petoro, šestoro koje radi protiv Vas u Vladi, bilo da su u pitanju vaše ministarstvo, druga ministarstva ili da je ova... .

Znači, naučio me je jedan strašno pametan čovjek iz te pravne struke, on je sjedio ovdje, Željko Šturanović pokojni, da morate da imate jednu pravnu regulisanu oblast po piramidi. Nemoj sve da ubačas gore. Imaš kostur i da to rješavaš sa nekim zakonom, da on može da ima određene, ili određene takođe zakone kao satelit. Znači, Zakon o zaštiti životne sredine kao krucijalan, Zakon o vodama, Zakon o drugim stvarima, a onda podzakonskim aktima idete u detalje. Ovo je trebalo da bude podzakonski akt, kao što je napravljeno u mnogim državama Evropske unije. Tako da ovo postaje već preopterećeno. Mislim da je ovo, brojao sam ih, 24. zakon koji direktno tangira, određuje zaštitu životne sredine, životnu sredinu i 37. zakon koji to indirektno participira, plus hiljade podzakonskih akata. Znači, em šuma predimenziranog, em nejasnog, em mogućnost manipulacije.

Druga stvar, da je prethodni zakon poštovao direktivu iz 2011. evo cijelu sam je preoraio, onda bi mnogo bolja stvar bila. On faktički sad 2014. potencira nekoliko stvari i to potencira kako treba napraviti taj čuveni nekadašnji elaborat koji je sada studije ili obratno, pojma nemam, njegova sadržina. Ko treba ti ljudi da budu, ko treba da odredi tu komisiju, ko to treba da ocijeni i ko to treba da kontroliše? Znači, eksplicitno tačno. Ministre, mnogo mi se svidjelo kad ste Vi rekli prethodni put da Vi poštujete proceduru. Ono što ste izjavili oko Tare niste poštovali. Moram javno to da vam kažem. Ja te ljude dobro znam i kazaću vam o tim ljudima.

Što znači, ministre, ono što sam Vam prošli put rekao, nisam rekao da bi bombu bačao u Vladu, nego sam to rekao za dobro Crne Gore. Ovi ljudi, prije svega ova do Vas, koja vodi to nije ona sposobna za to jer nije školovana za to, to je preduslov. Drugi uslov je, treba da bude profesionalna. Ministre, u ovome izvještaju katastrofa do katastrofe. Kaže se da se moraju poštovati zakoni koji narušavaju da se potpuna preventiva staklene bašte CO2, Vaša ta pomoćnica zajedno sa onom ministricom za ekonomiju, kaže notornu neistinu stručnu, zakonsku, svaku drugu, da nema nikakvih problema. Ministre, kaos vlada.

Kad ste poslednji put pošli u Komane? Ja sad obnavljam Vasovu kuću i moga đeda, pa pogledajte ministre ono s desne strane u Matici, onaj ogromni šljunak, onaj fukarluk, primitivizam,

zatrapše Maticu, pa će nam se opet Lužnica poplaviti. Jeste li provjerili da li Luštica B ima potrebnu dozvolu, od čega one fekalije?

Ministre, ova Vlada sa stručnim ljudima, ne uzimajući premijera koji mora biti vrhunski menadžer i da kapira stvari, to ću ga ja pitati kakvo je što. Vi morate da budete iz tri oblasti, da kapirote stvari. Ispod vas moraju da budu i oko vas stručni ljudi posebno ovi. Grdne stvari ćemo da platimo zbog ovog. Ministre, državni tužioc ako ga ikada bude mora da preispita ono što se dešava oko Tare. Tara je primjer institucionalnog lopovluka, krađe, neisitna i svega ostalog.

Ministre, slušajte ovamo, nemojte Vi da ocjenjujete profesore univerziteta, ima svakavih tamo, Vi ocjenjujete, Vi ste kao ministar dali ili prethodni ministar, da se izradi studija, elaborat i Vi ste se s tim pokrili. Nemojte Vi ulaziti u inspekcije, jer su mi to bili moji neki studenti koji pojma nijesu imali. Ta tri profesora koja ste Vi rekli, to nisu profesori iz ekologije, ministre, to su doktori tehničkih nauka. Jedan je bio najgori student koji je metalurški fakultet imao. Čujte, ja sam čovjek koji to hoće da kaže. On nije mogao biti profesor, a ne da bude neki ekspert i mnogo čega drugo. Burić nije iz toga, on se bavi fizikom voda, on se još i bavi vasijskim, gledao sam predmet. Najveći grijeh ste napravili ministre, imamo jednog genijalca on se zove iz te oblasti, sviđelo se to kome ili ne, on se zove profesor doktor Vladimir Pešić. Tako mi Boga nijesam ga ni zvao oko ovoga. Pogledajte ministre ovog genijalca, on je genije, on je svjetski priznata ličnost, on je za Burića koji nije iz ove oblasti hiljadu puta iz ove oblasti, a u odnosu na onoga što je najgori đak bio kod nas to se ne može uporediti.

Ministe, bavite se svojim poslom, molim vas, prije svega zbog Crne Gore i zbog ove oblasti ne želim da vi srčano, kao što je naš rod idete neđe đe nijeste pozvani. Vi ste završili kvalitetno svoj posao, a oni koji su trebali da idu dalje i koji su prodali svoju diplomu za pare oni treba da odgovaraju. Prije svega, treba da im se ta profesorska diploma raskine za to sam ja za preispitivanja sve od '90. ko je profesor ko nije profesor. Nažalost, na tehnicima ima mnogih koji ne zaslužuju ni da uđu na ta vrata a ne da budu redovni profesori i sve ostalo.

Znači, ministre ja vas opominjem u svakom pogledu da vi prije svega kada je u pitanju ovaj zakon i životnu sredinu pravno to sistematizujete. Napravite tu piramidu o kojoj je govorio moj kolega Šturanović i kod koga sam to naučio. Napravite da to bude transparentno usaglašeno da nema ne normi predimenzioniranih niti rupa. Dovedite profesionalca iz koje god hoćete partije. Neću da kažem đe je bio ovaj Pešić, a mogao bih da kažem i da se pohvalim. Smijenite ljude koji nijesu sposobni. Radite po zakonu ministre. Pozovite policiju da to rade i licencirajte prave ljude nemojte licencirati jer Inženjerska komora nije principijelna da ne kažem što drugo. Neka se sve preispita oko ovog, pa ljudi, ministre jesam li rekao hiljadu puta. Nije Tara cijev, ekologija je jedna složena, to sam još rekao, sve što je Pešić rekao u pravu je. Ne možete vi da prekinete da ubijate. Pogledajte što potencira ova direktiva, ministre, posebno vrsta, ako ih nema. Pa zašto nas Njemci ganjaju onako oko Solane?

Ministre, molim vas da se bavite svojim poslom, prije svega Crne Gore zbog važne teme, a i na kraju zbog naše krvi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 13:54:36)

Poslaniče Radulović, značajno ste prekoračili svoje vrijeme.
Sledeći poslanik je Mirsad Murić. Izvolite.

MIRSAD MURIĆ (01.11.18 13:55:12)

Poštovani predsjedavajući, uvaženi ministre, drage kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Kod nas se često prirodnom smatra samo dio prirode koji je van uticaja čovjeka, a po nekad taj dio prirode naziva i slobodna priroda ili životna sredina.

Međutim, priroda je u stvari cjelokupna planeta - zemlja, a čovjek je jedan mali sastavni dio. Čovjek je tokom svoje duge istorije nekontrolisano djelovao na prirodu. Rezultati takvog djelovanja su različiti, a vidimo danas kakvi su ti rezultati samo kad vidimo kakve su klimatske

promjene koje su globalne nijesu lokalnog nivoa.

Kao svjesno biće, čovjek je u stanju da sagleda sve posledice svoje djelatnosti pa zato i može da preduzme mjere da zaštiti prirodu i da je sačuva. Danas se pod zaštitom i očuvanjem prirode podrazumijeva društvena aktivnost u regulisanju cjelokupnog odnosa čovjeka prema ostaloj prirodi. Ova aktivnost treba da obezbijedi trajno korišćenje najrazličitijih prirodnih dobara.

Zaštita prirode ima veliki društveni, ekonomski, zdravstveni, naučni, vaspitno obrazovni i kulturni značaj. S obzirom na to da je zaštita prirode do opšteg društvenog interesa svaka država pa i naša ima zakone koji regulišu uticaje čovjeka na prirodu odnosno zaštitu prirode. Zakonima se regulišu obaveza države, društva i prirode kao i svakog građanina prema zaštićenim objektima prirode.

Kada danas pomenemo da se gradi neka fabrika, infrastrukturni objekat, znači saobraćajnica i tako dalje, turistički objekat ili da se unapređuje poljoprivreda, prvo što pomislimo jeste zapošljavanje i ekonomski rast, prosperitet države, prosperitet naroda, bolji standard građana. Međutim, mnogi razvojni projekti mogu dovesti i do negativnih uticaja kao što je recimo zagađivanje vazduha, zagađivanje zemljišta, zagađivanje voda, pogoršanje klimatskih uslova, potrošnja prirodnih resursa ili uništavanje biodiverziteta. Time se štetno utiče i na zdravlje čovjeka, a i na samo društvo i na dugoročnu održivost prirode. Onda se postavlja pitanje na koji način da spriječimo kada izgrađujemo neke objekte te negativne uticaje na životnu sredinu. To se postiže upravo pomoću ovakvih društvenih djelatnosti kada sprovedimo ili donosimo nove zakone kao što je zakon o uticaju procjene na životnu sredinu.

Riječ je o postupku koji omogućava da svi značajni uticaji predloženog projekta na životnu sredinu budu sagledani prije nego što se izda građevinska dozvola. Postupak procjene uticaja na životnu sredinu i projekti na koje se odnosi detaljno se regulišu zakonima znači o procjeni. Procjena uticaja na životnu sredinu dodatno dobija na značaju, jer Evropska unija očekuje da ovaj postupak bude i pravno regulisan i praktično sproveden u državi kandidatu prije nego što država postane punopravni član.

Postojeći zakon o procjeni uticaja životne sredine u pravni okvir Crne Gore je od 2005.godine, a primijenjen je 2008.godine. Ovaj zakon je bio u potpunosti usaglašen sa Evropskom direktivom iz 2011.godine o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Predloženim novim zakonom postiže se potpuno usaglašavanje sa direktivom iz 2014.godine koja je potpuno izmijenjena i dopunjena u odnosu na direktivu iz 2011.godine. Treba naglasiti i to da sve direktive Evropske unije kojima se uređuje pitanje procjene uticaja na životnu sredinu zasnivaju se na naglašenom stavu da je najbolja politika zaštita životne sredine sprečavanje, stvaranje, zagađivanja ili posledica po životnu sredinu u samom izvoru prije nego što se neki objekat izgradi.

Ovaj predloženi zakon ne samo što je u potpunosti usklađen sa poslednjom direktivom Evropske unije iz 2014.godine usklađen je i sa Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji objekata koji je donešen krajem prošle godine. Prijedlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu je ustvari preventivna mjera zaštite životne sredine, a cilj predvide štetni uticaj određenih projekata na životnu sredinu kao i da se utvrde i predlože mjere kojima se štetni uticaji mogu spriječiti, umanjiti ili otkloniti. Prijedlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu reguliše procedura za prepoznavanje, procjenu i izvještavanje o direktnim i indirektnim uticajima planiranog projekta na sve članove životne sredine.

Takođe, ovim zakonom je utvrđeno da se procjena uticaja ne vrši za projekte namijenjeni isključivo u svrhu odbrane odnosno otklanjanje posledica elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa. Ono što je meni najviše privuklo pažnju jeste da je ovim zakonom definisano da elaborat može da izrađuje pravno lice i preduzetnik ako je upisan u Centralni registar i tako dalje, a za projekte koji se realizuju u zaštićenom području obavezno angažovanje stručnog lica (Prekid).....dijaloga i treba poštovani građani i poštovane kolege i kolegice ipak malo više pažnje da obratimo ovoj struci. To su biolozi koje ih je Crna Gora puna i to su veoma dobri stručnjaci nezavisno kojoj partiji pripadaju, ali su dobri stručnjaci i bez njih stvarno ne možemo mnogo uticati na to. Ono što je profesore Raduloviću, veoma karakteristično što prethodna direktiva, a možda i mi primjenom prethodnog zakona nijesmo obratili neku pažnju, jeste to što prethodna direktiva nije predviđala izrazito struku biologije da bude kao stručnjak angažovan i sadržan. Ni mi ga nijesmo prepoznali nažalost, ali ovaj novi zakon će u buduće smatram urediti taj postupak i da će

biolozi posebno kada su u pitanju zaštićena područja biti obavezan prilikom izrade elaborata.

Prethodni zakon je bio usklađen sa prethodnom direktivom, prethodnu direktivnu smo poštovali maksimalno i da kažemo da bilo što da čovjek radi, bilo šta da izgrađuje ne može da izgradi a da ne promijeni stanje u životnoj sredini. Znači, apsolutno je nemoguće. Vi samo znate daću Vam jedan primjer iz Njemačke o skladištu nuklearnog otpada. Njemci koji su poznati po tome da se brinu o zaštiti životne sredine kupuju otpad, u stvari njima Francuska plaća nuklearni otpad, da ga skladište u svojoj državi. Od prilike oko jedne milijarde eura košta jedan vagon nuklearnog otpada iz Francuske i nuklearnih elektrana da se skladište, a Njemci to skladište u svojoj državi. Znam i gledao sam i vidio sam svojim očima kada prolazi taj voz sa tim vagonom, da ga prate zeleni, ali da ga obezbjeđuje policija države, jer su naplatili taj otpad, tako da bilo koja aktivnost koju preduzme čovjek uglavnom štetno djeluje, ali treba gledati mogućnosti da te štete budu što manje i da sačuvamo biodiverzitet i našu planetu za buduće generacije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:03:42)

Zahvaljujem poslaniku Mirsadu Muriću. Sledeći prijavljeni diskutant ispred opozicije je Marina Jočić.

Izvolite.

MARINA JOČIĆ (01.11.18 14:03:55)

Poštovani građani,

Kao što znate ova tačka dnevnog reda odnosi se na Predlog zakona o procjeni životne sredine.

Ovaj zakon i slične odredbe su bile propisane, međutim to u našoj državi ništa ne važi. Deset godina ja nisam znala da je deset godina bio star taj zakon, i dalje se kanalizacija izliva u more i vodotokove i dalje se pustoše šume i dalje se bez ikakve kontrole eksploatiše pijesak itd.itd. Dakle, u ovoj zemlji važe jedna pravila koja se odnose na one koji imaju moć kod sebe i druga za one koje nemaju takvu moć. Ta moć je u rukama prve i druge porodice i onda se razne devastacije životne sredine i razni projekti drže pod oznakom tajnosti, tako da šira javnost pa čak ni mi poslanici u Skupštinu nemamo prava da znamo o njegovoj zagađenosti devastacije životne sredine. Međutim, kako u ekosistem spada i čovjek, a ovaj zakon se odnosi na zdravlje ljudi zaštitom ekološke sredine ja bih u ovom trenutku govorila o duhovnom zdravlju ljudi u Crnoj Gori, koje nažalost ovaj zakon ne pokriva. Međutim, mi smo svjedoci neprekidnog trovanja životne sredine u Crnoj Gori. Zagađena je da ne može gore i tu nam ni ovaj ni ostali zakoni ne mogu pomoći za sada. Mi se u Crnoj Gori, više od smoga, više od tih štetnih čestica, više od devastiranog prostora gušimo i gubimo zdravlje od neslobode. Danas je obznanjen jedan takav događaj da je Matiji Bečkoviću i ostalim srpskim intelektualcima zabranjen ulaz u Crnu Goru, čime se gušenje dovodi gotovo do neizdržljivosti. Teško je u državi živjeti u kojoj je sredina ugrožena tako kako jeste, a zabranjuje se ulazak u nju i oplemenjivanje takvog devastiranog prostora intelektualcima, pjesnicima, istoričarima i drugim ljudima, slične opredijeljenosti.

Zagađenost je dotle dostigla gotovo kao one noći 26.oktobra, ako sam dobro zapamtila 24.oktobra 2015.godine, kad smo se ovdje ispred ove Skupštine gušili pod bojnim otrovima. Ovo je zaista teško izdržati. A koga truje ova država? Truje Njegoša, Svetog Petra Cetinjskog, Marka Miljanova, truje se suština i biće Crne Gore. Šta će nam zdrava životna sredina gospodine ministre, ako u njoj nema slobode, kakva je to životna sredina i kakvo je to i duhovno i fizičko zdravlje.

Ja želim danas da kažem, da smo svi mi prije svega slobodno misleći ljudi u Crnoj Gori, Matija Bečković, i uzalud fizički ova država brani njegov ulazak u Crnu Goru, kad on živi u svima nama. I samo ne znam da li će ova država svog poslovnog partnera Bemax recimo koji je angažovan na izradi auto-puta pa tako važne stvari završava, da li će njega angažovati da nabavi nekakvu mehanizaciju da nas Srbe iz Crne Gore iskipuje. Nećete uspjeti i ako tu školu učite od svojih počasnih građana, od Edija Rame, od Mesića i ostalih koji su Srbe sa svojih prostora

istjerali. Mi smo ovdje takođe duboko ukorijenjeni i nećete uspjeti da nas istjerate.

Izvinjavam se samo jednu rečenicu.

Od sada ću svako svoje izlaganje da završim sa po jednim stihom ili Matije Bečkovića ili Ranka Jovovića, koji je takođe simbol slobode u Crnoj Gori. Danas ću reći stih "neka je prokleta zemlja u kojoj su paščad puštena, a kamenje svezano". Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:08:39)

Prijavio se Petar Ivanović.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 14:08:43)

Poštovani predsjedavajući, nisam htio da se javim za komentar, nego da reagujem proceduralno. Smatram da od početka današnje sjednice izuzetno korektno i sa dosta tolerancije vodite sjednicu i da bi svi zajedno trebali da ipak pokažemo malo više obzira prema i Vašem ličnom naporu i prema onome što sam razumio da je čvrst dogovor i da se držimo dnevnog reda. Nisam razumio da je malopredašnja diskusija bila povećana onome što je tema dnevnog reda. Moguće da ja to nijesam dobro razumio, moguće da ja to nijesam tako pažljivo slušao, možda su mi navrnule neke primisli po sistemu ćeraćemo se još. Ali ja mislim da bi bilo mnogo važnije da se od ćeracije i ćeranja iz svega drugog vratimo onome što je dnevni red, i da uzmemo u obzir da je pred nama jedan vrlo važan zakon za sve nas koji živimo u Crnoj Gori, bez obzira na naša politička opredjeljenja. U tom sam smilu smatrao da je ipak dobro da se vratimo na ono što je obilježje dosadašnjeg rada i nadam se da mi nećete zamjeriti na ovoj intervenciji jer sam sa pažnjom slušao i profesora Radulovića, i druge kolege koji su govorili, ne na isti način, svako iz svog ugla koji su govorili o onome što je tema i iznosili svoje mišljenje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:10:10)

Zahvaljujem se gospodinu Ivanoviću.

Mogu da budem saglasan sa Vama da dio diskutanata nije govorio u skladu sa tačkom dnevnog reda, računao sam da će svi poštovati neki dogovor koji smo dogovorili danas da se precizno držimo tačke dnevnog reda i nešto što smo napravili kao kompromis da na kraju radnog dana organizujemo i kolegijum na kojem ćemo pričati o nekim tačkama, što nijesmo morali da prihvatimo. Ali kad sam rekao da je DPS taj koji nema taj komfor da možeda izađe iz ove sale tada se ne bi radile važne zakonske obaveze koje imamo, a što je naša obaveza svih nas ne samo nas iz DPS-a tako da taj posao završimo do kraja.

Tako da prihvatam sugestiju i zamoliću sve diskutante iz pozicije i opozicije da se čvrsto držimo dnevnog reda.

Sledeći prijavljeni diskutant je Ervin Ibrahimović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (01.11.18 14:11:11)

Zahvaljujem. Poštovani potpredsjedniče Gvozdenoviću sa saradnikom, uvaženi ministre, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani, draga dijasporo,

Prijedlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu koji je Vlada Crne Gore 14. juna 2018. godine utvrdila i prosljedila ovom visokom domu na razmatranje i diskutovanje je od značaja za zaštitu životne sredine, a samim tim i za zdravlje građana. Moram napomenuti da je pomenuti Zakon stupio na snagu 1. januara 2008. godine i da je Zakon potrebno usaglasiti sa novom Direktivom Evropske unije 2014/52. Znamo i da Evropska unija snažno promovise zaštitu životne sredine i da pravna tekovina Evropske unije obuhvata propise koji se odnose na klimatske promjene, kvalitet voda i vazduha, upravljanje otpadom, zaštitu prirode, industrijsko zagađenje,

hemikalije, buku i civilnu zaštitu.

Da podsjetim da je Crna Gora pred otvaranjem 27. poglavlja koje se tiče životne sredine i da se radi o najzahtjevnijem poglavlju na putu prema Evropskoj uniji jer se jedna trećina ukupnog evropskog zakonodavstva odnosi upravo na životnu sredinu. Kada uzmemo u obzir navedeno i preporuke Evropske komisije iz Izvještaja za 2018. godinu za Crnu Goru je naznačeno da treba poboljšati sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu i javnih komunikacija, posebno na lokalnim nivou, neophodno je bilo unaprijediti prethodni Zakon koji je stupio na snagu kao što sam rekao 1. januara 2008. godine.

Kao što je i ministar rekao, ali radi javnosti, napomenuo bih da se ovom novom dopunom uređuju propisi procjene uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu. Sadržaj elaborata o procjeni uticaja, učešće zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, postupak ocjene izdavanja saglasnosti, obavještenje o projektima koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge države, nadzor i druga pitanja od značaja za životnu sredinu.

Sam proces procjene uticaja na životnu sredinu i izrade elaborata o procjeni nužno se prilagođava zahtjevima razvoja privrede i zaštita životne sredine vodeći računa o postojećoj zakonskoj regulativi. Dostizanje standarda kvaliteta životne sredine podrazumijeva i značajne infrastrukturne investicije kao što su postrojenja za snabdijevanje vodom za piće, mreža postrojenja za tretman komunalnih optadnih voda, kao i upravljanje opasnim otpadom investicija u prilagođavanju i unapređenje industrijskih tehnika i tehnologije. Znamo i da sam proces implementacije izrade elaborata zahtijeva napor, ali takođe smatram da treba ulagati, značajnije ulagati u administrativne kapacitete.

Buduće investitore projekata ne treba obeshrabriti ova činjenica već ih podstaći da unapređuju zaštitu sredine kao i trenutnu i buduću privredu. Apelujem na sve građane, a naročito na privrednike da se odreknu loših navika i da savjesno funkcionišu kako bi sačuvali upravo mjesta na kojima žive i stvaraju.

Crna Gora posjeduje neprocjenjivo prirodno bogatstvo. Zato je potrebno konstantno raditi na podizanju svijesti građana u pravcu zaštite životne sredine.

Uvaženi ministre, na kraju bih podijelio sa vama jednu dilemu a vezano za značaj očuvanja životne sredine. Da li je ispravna odluka da se Agencija za zaštitu prirode i životne sredine integriše u vaše ministarstvo i da li dovoljno radite na jačanju administrativnih kapaciteta iz ove oblasti? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:15:39)

Zahvaljujem poslaniku Ervinu Ibrahimoviću.

Sljedeći prijavljeni diskutant ispred opozicije je poslanik Demokratskog fronta Milun Zogović.

MILUN ZOGOVIĆ (01.11.18 14:15:56)

Poštovani građani,

Gimnazija Danilovog grada na dan Svetog apostola Luke opet brani ćirilčna slova i opstanak Vukove azbuke.

Poštovani građani, želim da u ime poslaničkog Kluba Demokratskog fronta pozdravim danilovgradske gimnazijalce da im kažem da su oni najbolja potvrda kako udar nađe iskru u kamenu i da su jedan od najsvetlijih djelova današnje Crne Gore.

A da ne bih dobio opomenu kako sam van teme, životnu sredinu, pored geografskog čine i komponenta duhovne i kulturne sredine. Pa kad već govorimo o devastaciji onda jednako moramo voditi računa da nikad više Crna Gora ne doživi devastaciju kako je to uradila vladajuća većina u utorak 30. ovog mjeseca, kada je odbila predlog da Petar Petrović Njegoš koji sam sobom čudo sačinjava dobije praznik u njegovoj Crnoj Gori.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:17:04)

Ja očekujem da se pridržavate tačke dnevnog reda.

Do sada sam možda malo bio onako fleksibilniji, obećavam da ako tako ne budete radili moraću da vam oduzmem riječ.

MILUN ZOGOVIĆ (01.11.18 14:17:22)

O razlozima za donošenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu stoji da je ovo u stvari upodobljavanje sa novom Direktivom Evropske unije iz 2014. godine, toliko je nova da je iz 2014. godine, a radi se o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu.

Ne vidim razlog zbog čega navođenje ove direktive iz 2014. godine izmamљуje osmjehe kod pojedinih kolega iz Kluba Demokratske partije socijalista, ali to je već njihov problem, ali nije mi drago ako ste počeli sami sebe da se smijete i da ste došli do tog stadijuma.

Procjena uticaja na životnu sredinu je proces identifikacije opisa i vrednovanja ocjene mogućih uticaja na životnu sredinu...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:18:11)

Poslaniče Zogović,

Znači, ja evo pratim, nisam vidio da se neko smije, pa morate da kažete ko se to osmjehnuo.

MILUN ZOGOVIĆ (01.11.18 14:18:21)

Gospodine predsjedavajući,

Uz svo uvažavanje nije moje da vama pomazem u da ste vi procijenili ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (01.11.18 14:18:28)

Vi meni ne pomazete, nego mi odmazete. Ja mislim da vam se učinjelo. Samo sam tražio da vidim ko je to, pošto to niste rekli, nastavite.

MILUN ZOGOVIĆ (01.11.18 14:18:39)

Procjena uticaja na životnu sredinu je proces identifikacije opisa i vrednovanja ocjene mogućih uticaja na životnu sredinu predloženog projekta, odnosno aktivnosti na životnu sredinu, kao i određivanje načina i mjera prevencije minimizacije ublažavanja mogućih posljedica, odnosno štetnih uticaja na životnu sredinu, kako ste ovo vi lijepo naveli u razlozima za donošenje ovog zakona - Procjenom uticaja na životnu sredinu utvrđuju se mogući direktni i indirektni uticaji planiranog projekta na stanovništvo i zdravlje ljudi, biodiverzitet sa posebnim osvrtom na zaštićene vrste i staništa, zemljište, vode, vazduh, klimu i pejzaž, materijalna dobra i kulturnu baštinu kao i uzajamni odnosi navedenih elemenata.

I sve ste, gospodine ministre, vi ovo fino naveli u ovom obrazloženju za donošenje i predlog ovog zakona, ali to je u velikoj koliziji sa onim što se dešava na terenu. Ja mislim da je prva stvar koju bi ovaj zakon trebao da izdefiniše jeste da se zakonski ustanovi obaveza svih onih koji učestvuju u usvajanju i donošenju elaborata, da izađu prvo na predmetnu lokaciju, jer svi dosadašnji elaborati, većina njih usvajani su u kancelarijama u Podgorici a da niko nije izašao na teren i da vidi da li se zaista radi o ugroženosti životne sredine. Pa tako imamo da upravo zbog toga, prilikom izdavanja raznih koncesija i građevinskih dozvola za mini hidroelektrane i početka

radova da pojedina životna staništa pojedinih ugroženih vrsta, kao što je slučaj na primjer u lancu Prokletija i Visitora, kako što je Tetrijeb izgube životno stanište i nestanu sa tog prostora. A onda se sasvim opravdano otvara pitanje gdje je ta ugrožena vrsta našla novo stanište? I da ne daj bože ta ugrožena vrsta koju sam naveo novo stanište nije pronašla u državnim institucijama.

Vi znate ministre, ja želim na kraju, pošto nemam još 40-tak sekundi, da vam se zahvalim na zaista iscrpnom izvještaju koji ste mi dali vezano za postavljanje rasklopnog postrojenja kojim bi se mini centrale u Murini prikačile na dalekovod Andrijevića - Plav, ali postoji još jedno što je činjenica. Ti elaborati su imali snagu da važe dvije godine, oni su istekli. Ja mislim u skladu sa ovim zakonom a i svim mogućim zakonima nema toga državnog službenika koji će se voditi zakonom, savjesnošću i poštenjem da može opet izdati elaborat da nije ugrožena životna sredina prilikom izgradnje mini hidroelektrana u Murini, rasklopnog postrojenja u(Prekid).... centru Murine kao i drugih hidroelektrana na teritoriji Opštine Plav. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:21:48)

Hvala, poslaniče Zogović.

Samo sada da vam pročitam redosljed sledećih poslanika i poslanica koje će uzeti učešće u raspravi: Branka Tanasijević, Milan Knežević, Andrija Popović, Ljiljana Đurašković, Aleksandra Vuković, Branka Bošnjak i još četvoro ostalih. Izvolite.

Poslanice Tanasijević, izvolite imate riječ.

BRANKA TANASIJEVIĆ (01.11.18 14:22:14)

Hvala lijepa.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre Raduloviću, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Odnos prema životnoj sredini istovremeno je ekonomsko, političko, antropološko, sociološko, ali i sudbinsko pitanje savremene civilizacije. Zato je veoma važno u kontinuitetu razvijati ekološku etiku koja podrazumijeva svijest o presudnom značaju životne sredine i univerzalnu naklonost prema prirodi, odnosno čovjek mora saradivati sa prirodom jer je i on njen dio ili drugačije rečeno čovjek se u prirodi mora ponašati prirodno, imati osjećaj za mjeru i znati gdje je granica koju ne smije preći. Tim povodom se u sociološkoj literaturi iznosi stav, razumjeti prirodu znači živjeti u skladu sa tim što je u njoj. Prema Norbertu Vineru jednom od najpoznatijih svjetskih ekologa čovjek je svoju prirodu toliko korjenito izmijenio da sada mora mijenjati sebe da bi u toj novoj okolini mogao opstati. Da bi se to ostvarilo neophodno je prevazići suprotstavljanje prirode i kulture jer je čovjek i u jednoj i u drugoj sferi i mora se uspostaviti sklad, odnosno ravnoteža između civilizacijskog napretka i očuvanja prirodnog ambijenta. To je jedno od osnovnih načela politike životne sredine koja podrazumijeva uspostavljanje odnosa sa prirodom, sprečavanje zagađivanja i značajnih promjena koje mogu nastati u segmentima životne sredine usled određenih aktivnosti. Da bi se te promjene mogle spriječiti, umanjiti ili ublažiti potrebno je u početnoj fazi svih tehničkih planiranja kao i u procesu odlučivanja izvršiti procjenu uticaja na životnu sredinu što je suština Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu koji je donešen 2005. godine, a koji se primjenjuje od 2008. godine.

Ovim zakonom koji predstavlja važan instrument u zaštiti životne sredine unaprijeđen je normativni okvir u ovoj oblasti, uređeno je da svaka aktivnost mora biti sprovedena na način da se spriječe ili smanje negativni uticaji projekata koji se planiraju na životnu sredinu da bi se obezbijedilo racionalno korišćenje prirodnih resursa i sveo minimum rizika po zdravlje ljudi, životnu sredinu i materijalna dobra.

Kao što je već saopšteno više puta ovaj zakon je u potpunosti usaglašen sa direktivom 2011/92 Evropske unije o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih objekata na životnu sredinu. Međutim, kako je nova Direktiva 2014/52 Evropske unije stupila na snagu pojavila se potreba da ona postane dio pravnog sistema Crne Gore što je jedan od osnovnih razloga za donošenje novog zakona koji se odnosi na ovu oblast. Prema Predlogu zakona kroz procjene uticaja na životnu

sredinu vrši se proces identifikacije opisa vrednovanja i objavljivanja mogućih uticaja na životnu sredinu predloženog projekta, odnosno vrši se određivanje načina i mjera prevencije, minimizacije, ublažavanja mogućih štetnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

U cilju očuvanja i unapređenja životne sredine neophodno je dosljedno sprovesti procjenu, načinjene verifikacije, osigurati uvid javnosti u postupku sprovođenja procjene uticaja.

Predlogom zakona je predviđeno da se postupak procjene uticaja na životnu sredinu odvija kroz tri faze i to odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, određivanje obima i sadržaja elaborata i odlučivanje o davanju saglasnosti na elaborat. Sve faze postupka uređuju se na cjelovit način i predstavljaju logičnu i povezanu cjelinu koja treba da se zasniva na stavu da se civilizacijski napredak može i mora odvijati uz maksimalno moguće očuvanje prirode, uzimajući u obzir faktore održivosti i sve potrebne ekološke implikacije. To je i suština Predloga zakona o kome danas vodimo raspravu.

A kao i više puta kada sam govorila o ovim temama koje se odnose na zaštitu životne sredine, završiću porukom iz pisma poglavice Indijanaca bijelom čovjeku iz 1854. godine. To je pismo koje i poslije 160 godina očarava ne samo ljepotom izraza, nego i sjevremenom porukom da je priroda u kojoj živimo svetinja koju, da bismo opstali u njoj, moramo čuvati. Ovo pismo je program Ujedinjenih nacija za okolinu 1975. godine poslao kao poruku svim državama svijeta povodom svjetskog dana čovjekove okoline, odnosno čovjekove sredine 5. juna.

Pročitacu samo jedan dio koji upozorava čovjeka da riječima: "Učite vašu djecu kao što to mi učimo našu djecu. Što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje, zemlja ne pripada čovjeku, čovjek pripada zemlji".

Ovo pismo bi trebao da pročita svaki građanin Crne Gore jer za zaštitu životne sredine nije potrebno imati samo znanje, dobru intervenciju države i dobru zakonsku regulativu, potrebno je posvećeno raditi na podizanju kulture življenja u Crnoj Gori.

A kada govorimo o kulturi življenja u Crnoj Gori niko sebe ne može isključiti iz tog konteksta. Zato svi mi zajedno imamo šta čuvati - našu predivnu Crnu Goru.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:28:05)

Zahvaljujem poslanici Tanasijević.

Kao što sam najavio sljedeći govornik je ispred Demokratskog fronta Milan Knežević.

Poslaniče Knežević izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (01.11.18 14:28:18)

Zahvaljujem potpredsjedniče Nimanbegu.

Evo, ja stvarno neću citirati indijanskog poglavicu Ranjeni orao ili već ne znam kako se zvao. Ja ću navesti jedan stih koji se pjevao od 70-tih godina - "građićemo Kombinat u sred Zete zainat". Mislim da to nije nikakav indijanski poglavica nego neki vokalni sekretar centralnog komiteta u Podgorici ili centralnog komiteta Republike Crne Gore koji je napravio jednu od pet ekoloških tačaka koje se nalaze u Crnoj Gori i koja je dominantno uticala na ugrožavanje životne sredine u Gornjoj Zeti o čemu ste vi gospodine Raduloviću podrobno informisani jer ste dugo vremena bili i menadžer u Opštini Podgorica i mislim da ste i u svojim diskusijama i na toj funkciji davali konkretne predloge kako rešavati tu problematiku. Mislim da se sjećate da sam ja tada citirao izvještaj Ekotoksikološkog zavoda koji je potpisala Ana Mišurović iz 2004. godine jednu poslednju rečenicu u kojoj piše: parafraziraću je - Vjerujem da sam vam nakon ovih prezentiranih parametara pokazala da život na ovom području više nema nikakvog smisla. Znači, područje Gornje Zete koje broji sigurno četiri do pet hiljada stanovnika možda i više. Šta je uradila država da bi zaštitila područje Gornje Zete? Po mom mišljenju nije uradila ništa. Nekoliko porodica u Botunu i u Gornjoj Zeti je dobilo nadoknadu da se preseli i da živi u Podgorici dok tumor i razna maligna oboljenja bujaju na području Gornje Zete, a da ne govorimo o deformitetima sa kojima se suočavaju porodice, ali to su uglavnom tajne o kojima ne želi da se govori. Šta sad država planira da uradi? Država planira da uradi da pored Kombinata aluminijuma i pored mulja crvenog bazena

napravi i kolektor i to regionalni za prečišćavanje otpadnih voda iz čitave Crne Gore. Da li je Zeta zaslužila da bude malo septička jama čitave Crne Gore? Da li to znači da smo mi potpuno u ekološkom smislu otpisani jer ono što sam ja vidio po onim studijama još dok sam bio odbornik i u Podgorici..... gradskoj opštini Golubovci, nije me ubijedilo i uvjerilo da će postojati kvalitetna zaštita tog stanovništva u tom rubnom dijelu oko kolektora koji se planira izgraditi. Vi sad u ovom trenutku imate delegacije ljudi koji žive u Botonu, koji protestuju ispred Skupštine Glavnog grada dok novi gradonačelnik potpisuje sporazume o izgradnji kolektora i ako dobro zna da ne postoji garancija da neće doći do različitih mutacija i miješanja podvodnih voda sa muljem crvenog bazena, što bi predstavljao novi Černobil u Crnoj Gori. Moje je da vas upozorim na to gospodine Raduloviću i da vas zamolim da mi ovdje obećate da ćete primiti delegaciju ovih ljudi iz Botuna koji evo već mjesecima štrajkuju i traže prijem kod gradonačelnika Podgorice. Mislim da je to korektno od vaše strane i da ti ljudi zaslužuju povratnu informaciju.

Ono u šta se uglavnom nama pretvaraju ovi zakoni jesu beskrajne javne rasprave, beskrajni broj i beskonačan niz eksperata koji garantuju da će sve biti u najboljem redu, pa onda imamo probleme sa izgradnjom mini elektrana, imamo probleme sa koncesijama u koritu Morače, imamo probleme sa iskorištavanjem i zloupotrebama u Nacionalnom parku Skadarsko jezero gdje su određeni povlašćeni koncesionari ljubimci države i na ovom autoputu, ali imamo i problem gospodine Raduloviću sa krivičnim zakonikom, jer osim nekakvih prijava mi u krivičnom zakoniku nemamo ništa što može sankcionisati ove ljude koji utiču na zagađenje životne sredine. Pa evo sad imamo slučaj i sa, moliću još tridesetak sekundi, evo imamo i dileme vezano za izmještanje Tare, da li je izmještena nije li izmještena, ja sam gledao vašu raspravu sa Vanjom Čalović, mislim da ste prilično argumentovano govorili oko nekih stvari, a niste me ubijedili da nije izmještena, ali nije me ni ona ubijedila da je izmješteno i zato želim da dobijemo najzad taj ugovor sa Crbc-om da znamo najzad šta je to Crna Gora preuzela kao svoju obavezu.

Zato gospodine Raduloviću, moj vam je savjet ako mislimo da rešavamo ovih pet crnih ekoloških tačaka i ovu situaciju u kojoj se nalaze ovi ljudi ugroženi u tim područjima moramo se manuti svih tih priča o direktivama, moramo se manuti tih priča o ekspertima koji će nešto da garantuju za određene dnevnice i za honorare, jer moramo najzad konkretno nešto uraditi i završavam tim. Ja znam da je u ugovoru sa KAP-om bila obaveza... da plaća penale u slučaju da se utvrdi da je došlo do zagađenja životne sredine. Utvrđeno je došlo do zagađenja životne sredine. Mislim da su penali bili oko nekih 700.000 evra po godini, ali ta sredstva nikad nisu uplaćena za sanaciju životne sredine u Zeti, nego su korištena za neke druge fondove, mislim najmanje ekološke i vjerujem da ćete vi biti u stanju da zaustavite takve i slične situacije. Ne mislim samo na Kombinat aluminijuma, nego na i ostale zagađivače. Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:34:54)

Zahvaljujem, poslaniku Kneževiću.

Ministre, komentar na izlaganje. Izvolite.

Izvinite, malo ste stidljivo digli prst pa nisam znao da li se javljate za riječ.

PAVLE RADULOVIĆ (01.11.18 14:35:38)

U najkraćim crtama. Dosad se nisam javljao zato što je diskusija bila generalna i konstatovali smo činjenice. Ja zaista nisam htio da prekidamo, odnosno da činimo ovu raspravu dužom nego što ona treba da bude. Par informacija gospodinu Kneževiću, dakle, ne samo ljudima iz Botuna, nego bilo kom iz Crne Gore su moja vrata uvijek širom otvorena. Nikad nikoga nisam vratio sa vrata sasvim sigurno neću ni ljude iz Botuna.

Što se tiče pet crnih ekoloških tačaka, vjerujete od početka 2017. godine kad sam prvi put u ruke uzeo ugovor sa Svjetskom bankom o sanaciji industrijskog otpada i pet crnih ekoloških tačaka dvije smo praktično obradili tehnički, dakle i Bijelu i Šuplja Stijena. Radimo na Gradcu, radimo na bazenu crvenoga mulja, dakle radi se tehnička i projektna dokumentacija i radi se na

sanaciji industrijskog otpada iz Kombinata aluminijuma.

Što se tiče regionalnog kolektora imam potrebu da kažem, ne želeći da prozivam nikoga pojedinačno, mnogo se u Crnoj Gori priča o stvarima o kojima se malo zna i onda ta neka priča od usta do usta prilično uzburka javnost, nekad s pravom, nekad ne. Dakle, kolektor u Podgorici nije regionalni, on se pravi za Podgoricu. Projektovan je na nekih tristotinjak hiljada ekvivalentnih stanovnika.

Moram da vam kažem, gospodine Kneževiću, da je moguće i jedini uređaj koji ima kompletno tehnološki zaokružen proces od svih uređaja ne samo u Crnoj Gori nego i mnogo šire. Rađen je po sličnom principu kao i deponija Livade kojom možemo da se ponosimo, na koju s ponosom ljude odvodimo da im pokažemo odakle je nekada dim gušio Podgoričane a danas imamo ružičnjake.

Dakle, kolektor nije regionalni već za prostor Glavnog grada, a izlazna voda iz kolektora je mnogo boljeg kvaliteta nego atmosferske vode koje se danas slobodno slivaju u Moraču.

Što se tiče Eko fonda, i on je pomenut, tehnička dokumentacija o Eko fondu je završena i računam da ću na sledećoj sjednici Vlade uspjeti prvo pred Vladom da je odbranim, pa onda i ovdje. Mi ulažemo sve napore, sve znanje koje imamo i do kojeg možemo da dođemo, da učinimo zahvalnost samom Bogu što nam je podario ovakvu državu da u njoj živimo i da čuvamo to što imamo. Hvala vam na konstruktivnoj priči svima. Mislim da samo treba razjasniti neke stvari. Mislim da pumpamo određene probleme izvan proporcija koje realno imaju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:38:59)

Kolega Kneževiću, prvo poslanica Tanasijević, pa vi.
U redu. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (01.11.18 14:39:20)

Gospodine Raduloviću, mislim da ste vi veoma dobro informisani da je tadašnji Klub Socijalističke narodne partije koji sam predvodio u Gradskoj opštini Golubovci napravio bio studiju o uticaju na zaštitu životne sredine i da je ta studija izglasana u Gradskoj opštini Golubovci, gdje je jasno precizirano da izgradnja regionalnog kolektora ili kolektora, što vi kažete za područje Glavnog grada, imajući u vidu dosadašnju zagađenost životne sredine u Zeti, može da dovede do ekološke katastrofe. Niko me nije uvjerio da se može sanirati to što smo mi dostavili u toj studiji. Meni je žao što tu studiju ovdje nemam kod sebe, ali vam je mogu dostaviti, tu su rađeni parametri i vode, i vazduha, i zemljišta i podzemnih voda. Činjenica da će taj kolektor koji se planira graditi biti na nekih 150, 200 ili 500 metara od basena crvenog mulja koji je crna ekološka tačka i koji nije saniran nama ne daje nikakvu garanciju ni u Gornjoj Zeti, ni u Zeti da neće biti propusta kao što je to bilo ranije.

Kada se radi o Kombinat aluminijuma bilo je priče da neće biti nikakvih problema, radiće se sve po najboljim standardima. Znači šta je radio Miomir Mugoša kada je počinjao tu priču oko kolektora. On bi okupio određene ljude iz Zete koji su dominantno iz Demokratske partije socijalista i onda bi tražio da dovedu nekoga ko glasa protiv i onda mu ponudi hajmo da idemo zajedno u Beč, hajmo da idemo zajedno u Pariz da vidite tamo kako je to sve pozelenjelo, tamo ljudi sade paprike, paradajz, lubenice pored kolektora. Naprosto prava bajka. I vi i ja dobro znamo, gospodine Raduloviću, za idejno rješenje, kolektor je neđe 2001. ili 2002. godine bilo na desnoj obali Morače, je li tako. Na dijelu preko puta Botuna. Znači, Donji Kokoti, odnosno Lješkopolje. E sad ja ne želim da budem lukavac pa da kažem Mugoša je Lješkopoljac pa je odlučio da časti Zećane sa kolektorom, ali vi imate još jedno činjenično stanje, gospodine Raduloviću. Tamo će se ljudi u Botunu i u Gornjoj Zeti, a mislim i u čitavoj Zeti pobuniti ako dođe do izgradnje tog kolektora jer ono što mi imamo informacije ni malo nam ne uliva sigurnost da će sve biti po ekološkim standardima imajući u vidu šta je uradio Kombinat aluminijuma Podgorica, kao i činjenica da će taj kolektor služiti za prečišćavanje otpada iz ostalih lokalnih samouprava u Crnoj Gori. Tako je bilo do skora. Ja nisam stvarno pratio, ako je došlo do kakve izmjene to je neki mali boljitak, ali ni malo

nas ne ohrabruje ovo što vidimo da planira da uradi Glavni grad i ja ću kontaktirati ljude. Vjerujte da ovo nisam u dogovoru sa njima uradio, kontaktiraću ljude iz odbora koji se bave tom problematikom u Botunu da vas kontaktiraju da zakažu sastanak. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:42:39)

Hvala vama.
Koleginice Tanasijević.

BRANKA TANASIJEVIĆ (01.11.18 14:42:42)

Hvala vam lijepa.

Ja ću samo kratko, ja imam potrebu da se poslaniku Kneževiću zahvalim što je i on pomenuo pismo poglavice Indijanaca bijelom čovjeku, jer se to smatra jednim od najboljih ekoloških dokumenata ikada napisanih. I ako su Ujedinjene nacije našle za shodno da 1975. godine to pismo upute čovječanstvu, znači svakoj državi svijeta, ono bi dobro bilo da ga i mi pročitamo svaki put pred raspravu o zakonima koji se odnose na ekologiju. Ja to zaista uradim jer i ja sama tada osjetim krivicu da možda nijesam doprinijela kao pojedinac dovoljno zaštititi životne sredine u kojoj živimo.

Mi stalno u Crnoj Gori pomjeramo odgovornost na nekog drugog. Sve što ste vi pomenuli, i crne tačke i da na njima treba raditi, i država treba da radi na otklanjanju svih, svega onoga što može da izazove ekološku katastrofu. Ali nekada smo mi ekološka katastrofa, to pokazuju poplave, to pokazuju požari da čovjek jednostavno u Crnoj Gori nema dovoljno razvijen ni ekološki moral ni ekološku svijest niti mi kao pojedinci dajemo dovoljno doprinosa da živimo na bolji način. Jer, ako bismo sabrali pojedinačna mišljenja svih nas, a postavili pitanje ko je kriv za sve ono što se dešava u životnoj sredini, sigurna sam da bismo dobili gotovo sve pozitivne odgovore. To bi bila još jedna zabluda o nama samima, jer mi ne živimo u ekološkom raju, živimo u ambijentu na kome treba raditi ali treba da radi i država i svi pojedinci, treba da se na neki način učini, svako koliko to može i koliko to treba, jer mi možemo da učinimo mnogo. Mi imamo pravo da živimo u zdravoj životnoj sredini, ali mi imamo i obavezu gospodo da damo svoj doprinos i nijesam nikada čula, kada vodimo raspravu o ekologiji, da je neko rekao - ja sam u tom smislu učinio to i to.

Dakle, ja svaki put želim da opomenem pojedince, građane, ljude jer za moj pojam ne može devastacija imati partijski ili politički predznak, više ona ima ljudski predznak .

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:45:02)

Poslaniče Knežević, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (01.11.18 14:45:05)

U trenutku kad u ovoj skupštini ne može da prođe predlog dopuna dnevnog reda da se raspravlja o Njegoševom danu rođenja kao crnogorskom prazniku kulture, u trenutku kad se najvećem živom crnogorskom i srpskom pjesniku Matiji Bečkoviću zabranjuje ulazak u Crnu Goru, u trenutku kad se Andriji Mandiću i meni oduzimaju ponovo putne isprave koje su nam bile vraćene prije tri mjeseca, u trenutku kad očekujemo osuđujuću presudu 5. novembra, kolega Branko Radulović, Marina Jočić, Milutin Đukanović i ja, u trenutku kad bivstvujemo po Višem sudu za takozvani "državni udar" i za takozvano "pravne novca", ili u trenutku kad sam bio tri mjeseca u zatvoru, čekajući nova dva mjeseca u zatvoru, a Nebojša Medojević novih šest mjeseci u zatvoru, očekivao sam da se ne citira indijanski poglavica, nego da se citira neko bliži ovoj balkanskoj problematici jer sve to liči na jednu frazeologiju umivenu, isparfemisanu, punu nekih korisnih nejasnoća poput čaja od nane koji može da pomogne a uglavnom odmaže. Tako da uvažene

kolege poslanici, nemojte da očekujete od mene neko veliko razumijevanje za teoretske diskusije koje ne daju nikakav doprinos ovom parlamentu.

Ja mogu sa vikipedije i sa gugla da vam nađem milion poglavica, milion Indijanaca, kauboja, Čečena i Južnoamerikanaca koji su u prošlosti govorili o slobodi, govorili o ekologiji, govorili o rijekama, govorili o suncu, govorili o mjesecu. Ali oni ljudi koji nas gledaju preko ovih malih ekrana sigurno ne mogu da razumiju ovoga poglavicu, ne mogu da razumiju kako se prašume u Amazonu koriste, odnosno istrebljuju, jer su se o svome jadu zabavili dominantno zahvaljujući parlamentarnoj većini ili dominantno zahvaljujući ljudima koji su bliski toj parlamentarnoj većini kao što su određeni koncesionari koje ovdje niko ne želi da pomene. Niko ovdje ne želi da pomene kako se dobijaju koncesije a ne plaćaju se porezi i doprinosi i kako su neki postali ljubimci ove države.

Kako je Bemaks do sad zaradio 235 miliona evra od države. Koliko koncesionera danas ili uveče kopa u zahvatu nacionalnog parka. E, oni su povlašćeni da ne plaćaju ništa od toga jer kad dođe vrijeme izbora ulože u Demokratsku partiju socijalista i završavam i onda imamo ranjenog orla, bijelog međeda, crnoga vuka, a najviše i citata o magarcima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:48:22)

Hvala kolega Knežević.
Izvolite recite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (01.11.18 14:48:30)

Dakle, razlog za moju proceduralnu reakciju je teza koju je saopštio gospodin Knežević, a to je da frazeologijom, teoretskim diskusijama itd. ne daje se doprinos raspravi.

Pripadam kategoriji poslanika za koje građani smatraju da dajem veliki doprinos ovom parlamentu, dajem ga u najvećoj mogućoj mjeri koliko je to u skladu sa mojim kapacitetima. I mislim da je taj doprinos mnogo veći nego kada neko govori govorom mržnje, jer tvrdim da onaj ko sije mržnju nema te njive koja će uroditi plodom ni u kulturi ni u agrikulturi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:49:15)

Hvala kolegice Tanasijević.
Izvolite kolega Knežević, recite.

MILAN KNEŽEVIĆ (01.11.18 14:49:21)

A evo, ja smatram da kolegica Tanasijević uopšte nije imala pravo da zloupotrijebi Poslovnik. Ja je nisam ničim uvrijedio, saopštio sam svoj vrednosni stav vezano za njenu diskusiju, a posebno ona ne može da kvalifikuje nečiji govor kao govor mržnje niti da drži ovdje lekcije o moralu, jer ću je podsjetiti da je njen suprug jedan od okrivljenih i optuženih za neke pronevjere u Elektroprivredi, tako da nam ona ovdje ne može držati bilo kakve lekcije o moralu niti ću dozvoliti sljedeći put da moj govor kvalifikuje kao govor mržnje.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:50:00)

Poslaniče Knežević, samo da bih pokušao da vašu raspravu ubacim u rov jedan, vjerovatno ste u pravu da kolegica Tanasijević je reagovala na vaše vrednosne izjave u prvom reagovanju, ali sada u drugom takođe ste iznijeli vi takođe ocjene iz privatnog života koje nisu bile Svejedno, ja mislim da u raspravi sa kolegicom Tanasijević svi mi moramo biti svjesni toga da

koleginica Tanasijević je već dugo godina u ovom parlamentu i da je možda od poslanika najkorektnija od svih u obraćanju sa svima, tako da mislim, cijenim da prekinemo ovu proceduralnu raspravu.

Izvolite poslanice Tanasijević.

BRANKA TANASIJEVIĆ (01.11.18 14:50:58)

Ovo je replika jer je on vrijeđao ne samo mene nego je vrijeđao i moju porodicu.

Korektan odnos gospodo koji ja imam prema vama, već 15 godina sam poslanik, nikada neću promijeniti. Nije mi bila namjera da na taj način se obraćam ni poslaniku Kneževiću, da on nije omalovažavaoučesće. Omalovažiti nekome učesće u radu to nije nikakva politička kvalifikacija nego je to vrijednosni sud koji se odnosi na mene kao čovjeka.

Što se tiče mog supruga, gospodin Knežević je izrekao jednu neistinu, ovo govorim zbog građana Crne Gore i zbog svojih kolega, ovo govorim zbog moje porodice i zbog mog muža na koga sam ponosna. On nije bio otpušeni, on je bio osumnjičeni, kao što ste mnogi vi tu koji ste i mnogi mi koji smo u ovom prlamentu i pokazalo se da nije imao nikakvu krivicu. Dakle, niti je bio osuđen ni za kakve pronevjere. Mislim da je ovo što je izrekao gospodin Knežević nešto najnekorektnije što se čulo u ovom parlamentu. Na kraju, prozivati porodicu poslanika mislim da je najveća uvreda koju neko nekome može da radi. Jer, ovo što je rečeno to je ostalo na nivou mog privatnog života, ovo nije dobilo nikakav sudski epilog. Ovo je jedna neprijatnost i jedna bol kroz koju je prošla moja porodica, a ja sam to dostojanstveno nosila.

Dakle, vjerujem u sudove Crne Gore, vjerujem u pravnu državu. Kroz proces se pokazalo da nema nikakvog osnova ne vaša priča nego nema nikakvog osnova da taj čovjek ima bilo kakve posledice. Smatram, odnosno ja vas sada kao čovjek upozoravam da vi ne dirate moju porodicu. Jer, mislim da ne bi trebalo niko to da radi od nas, pogotovo ne onome ko je bio sve vrijeme, a ima ... (Prekid).. s kojima sam dugo u kontaktu i tvrdim da među vama ima bar pet ljudi koji će potvrditi da sam u smislu kao odnos čovjeka prema čovjeku bila jedna od najkorektnijih koja se prema vama ponašala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:53:15)

Hvala, poslanice Tanasijević.

Poslaniče Kneževiću, izvolite, recite proceduralno.

MILAN KNEŽEVIĆ (01.11.18 14:53:28)

Vidite, gospodo, kolege poslanici, kako ste senzibilni kada se pomenu vaše porodice, ali nikad se ne zapitate šta je s našim porodicama, da li razmišljate vi da imamo mi neke članove familije.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:53:41)

Kolega Kneževiću, molim vas, dobili ste kaznenu repliku, mislim na vama je primijenjena kaznena replika, koleginica Tanasijević je dobila, iz razloga što u vašem proceduralnom obraćanju ste pominjali porodicu, supruga. Nemate pravo, molim vas da sjednete. Imaćete prilike u drugim razgovorima da raspravite ovu temu. Zahvaljujem vam. Molim vas, sjedite. Upozorio sam da i jedno i drugo u prvom obraćanju niste imali, po meni, proceduralnih prava.

Nemam mogućnosti da vam dozvolim. Znaete da sam potpuno u pravu u ovom slučaju. Molim vas, odgledajte još jednom snimak. Mislim da nema nikakvih negativnosti s ove strane.

Kolega Kneževiću, molim vas sjedite, biće prilike. Neće se završiti naše političke rasprave ovom replikom. Molim vas, zauzmite mjesto.

Kolega Popoviću, vi ste na redu, samo da sjedne kolega Knežević.

Kolega Kneževiću, molim vas da sjednete. Nemojte miješati više te polemike. Biće prilike. Molim vas, sjedite.

Kolega Popoviću, vi ste na redu. Molim vas, kolega Kneževiću, sjedite.

Poslanice Popoviću, vi ste na redu. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (01.11.18 14:56:27)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani ministre Raduloviću,

Možete li vrijeme zaustaviti ili dajte pauzu? Nekako moramo riješiti ovo.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:56:49)

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (01.11.18 14:56:52)

Već duže vrijeme Liberalna partija ponavlja da će u narednom periodu naša država morati ozbiljno da se suoči s implementacijom ekološke politike kroz poglavlje 27 pregovaračkog procesa koji je još i ranije prepoznat kao možda i najsloženiji dio evropskih integracija Crne Gore. Do sada smo ipak unaprijedili usaglašenost domaće regulative sa standardima EU.

Tražim pauzu. Ne želim u ovakvom ambijentu da govorim.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:57:34)

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (01.11.18 14:57:38)

Ajde izlazi, kretenu jedan.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 14:57:43)

Kolega Popoviću, molim vas.

Dajem pauzu.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 16:53:53)

Poštovane poslanice i poslanici nastavljamo sa radom.

Govornik je sada kolega Andrija Popović. Po redu prijavljivanja je sledeća Ljiljana Đurašković.

Kolega Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (01.11.18 16:54:20)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke, građani Crne Gore i crnogorske dijasporo, poštovani ministre Raduloviću,

Evo nastavljam da sam stao u diskusiji. Prije svega, htio bih da se izvinim cjelokupnoj javnosti i Skupštini zbog mog neprimjerenog djelovanja maločas nimalo u duhu liberalne demokratije, ali vjerovatno i mi liberali imamo dušu. U svakom slučaju očekujem od Skupštine da me sankcioniše, da li će još nekoga to je već vaš problem, da me sankcioniše shodno odredbama etičkog kodeksa poslanika, a nije ni loše da je procjena uticaja na životnu sredinu izazvala poprilično bure u Skupštini.

Nastavljam, već duže vrijeme Liberalna partija ponavlja da će u narednom periodu naša država morati ozbiljno da se suoči sa implementacijom ekološke politike kroz Poglavlje 27 pregovaračkog procesa koje je još i ranije prepoznat kao možda i najsloženiji dio evropskih integracija Crne Gore. Do sad smo ipak unaprijedili usaglašenost domaće regulative sa standardima EU najznačajniju u oblast zaštite vazduha, vode, flore i faune. Ono što već tradicionalno nedostaje jeste implementacija regulative i sveobuhvatna akcija državnog lokalnog i civilnog sektora u promociji takvih rješenja.

Crna Gora kao prva ekološka država definisana Ustavom u potpunosti treba da je posvećana visokom nivou zaštite životne sredine i očuvanju svoje bogate biološke raznolikosti.

Crna Gora treba da se intenzivira u ovoj oblasti i iskoristi proces kao dobru priliku za unapređenje zaštite životne sredine kao neophodnog preduslova za sprovođenje principa i standarda održivog razvoja. Sveukupno posmatrano Crna Gora je dostigla djelimičnu zakonodavnu usklađenost sa pravnom tekovinom u oblasti klimatskih promjena i sprovođenje je u veoma ranoj fazi. Zakonodavno usklađivanje i sprovođenje je podmaklo u pogledu regulativa o florisanim gasovima i supstancama koje oštećuju ozonski omotač i direktive o kvalitetu goriva.

Glavni izazovi za sprovođenje direktive uključuju nedostupnost podataka, nepreciznos, manjak kompetentnog osoblja, manjak obuke i opreme, ograničene finansijske resurse, nedovoljna institucionalna struktura, nedostatak mehanizama saradnje i koordinacije na državnom i lokalnom nivou. Prema zvaničnim podacima Uprave za inspeksijske poslove po sistematizaciji u ekološkoj inspekciji je predviđen 21 ekološki inspektor i to jedan u Beranama i 20 u Podgorici. Od toga je samo devet u ovom trenutku zapošljeno. Iako su ekološki inspektori dobili dodatna ovlašćenja i zaduženja pitanje je da li pored široke lepeze kaznenih odredbi ovog zakona mogu postići cilj i sačuvati životnu sredinu. Crnogorski liberali smatraju da je ekološko pitanje etička odgovornost svih građana, građanki Crne Gore. Polazimo od nesporne činjenice da uspjeh ekološke politike zavisi u prvom redu od učešća cjelokupne državne uprave u ostvarenju preuzetih obaveza sa jedne strane i podršci svih građana u preuzimanju tih obaveza s druge strane. Uspješna ekološka politika podrazumijeva postojanje konsenzusa svih i jedinstven pristup mjerama zaštite životne sredine. Liberalna partija je spremna pružiti najveći doprinos ovoj problematici. Uvijek i u svim situacijama moramo poći od nesporne činjenice da smo ovaj prostor neiscrpnih prirodnih ljepota naslijedili od svojih predaka te ga takvog očuvanog i unaprijeđenog moramo sačuvati za svoje potomke.

Još jedan put se izvinjavam cjelokupnoj javnosti i Skupštini na neprimjerenom mom djelovanju malo prije u Skupštini. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 16:59:21)

Zahvaljujem, kolega Popović.

Ja kao predsjedavajući, ja ću sigurno iskoristi moje pravo i vidjeti na koji način možemo djelovati kao Skupština i cijesimo i vaše izvinjenje ne samo javnosti nego i svim građanima. Takođe, i ja kao predsjedavajući upućujem isto nelagodu zbog toga što dolazi do incidenata, ali demokratija je takva.

Kolega Đukanović, se javio za proceduru. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (01.11.18 16:59:56)

Poštovani građani Crne Gore,

Bili ste svjedoci da je danas u Parlamentu Crne Gore naš poslanik, predsjednik Demokratske narodne partije, Milan Knežević napadnut verbalno od poslanika Liberalne partije, Andrije Popovića. Svi dobro znate da je Milan Knežević proveo tri mjeseca u zatvoru, da je takođe osuđen na još dva mjeseca i da se protiv njega vode tri sudska procesa. To je malo bilo. Kad smo razgovarali na kolegijumu kako da se prevaziđe novonastala situacija dobili smo informaciju da je poslanik Andrija Popović fizički nasrnuo ispred naših prostorija na poslanika Milana Kneževića. Da saopštimo stav Demokratskog fronta - mi ne tražimo nikakvo kažnjavanje poslanika Andrije Popovića bilo po etičkom kodesku, bio po kakvim prijavama iako nam je na kolegijumu preporučeno da pokrenemo procedure kao što su poslanici DPS-a pokrenuli protiv poslanika Demokratskog fronta. Mi nećemo tužiti poslanika Popovića, mi nećemo tražiti skidanje njegovog imuniteta. Demokratski front će znati sam da se odbrani za to mu nijesu potrebne institucije ove zemlje.

Takođe, želim da vam saopštim, da danas Demokratski front neće učestvovati u raspravi. Tražili smo da se sjednica parlamenta prekine. Većina parlamentarna to nije htjela. Očekujemo takođe, obećano nam je(Prekid).... izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova o zabrani ulaska u Crnu Goru elitnim srpskim intelektualcima i Demokratski front, ponavljam još jednom, znaće da se sačuva, znaće da se odbrani. Prekjuče smo imali jedan dogovor ovdje u ovom parlametnu. Očigledno to nekom ne odgovora i ponovo ste krenuli u brutalni obračun sa poslanicima Demokratskog fronta. Predlagali smo da se danas ne radi, vi hoćete, mi danas nećemo nastaviti, ali u svakom slučaju sutra se vidimo ovdje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:02:43)

Hvala, kolega Đukanoviću, na vašem izrečenom stavu što se tiče informacije koja se očekuje od strane Vlade Crne Gore oko eventualne zabrane ulaska, ona će biti tema kolegijuma po informaciji koju imam prije desetak minuta i to će biti u skorašnjem vremenu vjerovatno čim završimo raspravu o ovoj tački dnevnog reda.

Sljedeći prijavljeni su dvije poslanice ispred Demokratskog fronta, a cijenim da nijesu tu i sljedeća je Anka Vukićević.

Poslanice Vukićević. Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (01.11.18 17:03:28)

Zahvaljujem

Gospodine ministre, poštovane građanke i građani Crne Gore, poštovana Skupštino, Zaštita životne sredine je veliki izazov za Crnu Goru, s obzirom da je Ustavom proklamovana ekološka država, a niti ovaj zakon, niti elaborati o procjeni životne sredine neće zaštititi životnu sredinu od devastacije ako ne bude adekvatne primjene ovog Zakona.

Ekološka inspekcija koja je nadležna za realizaciju kao što je rekao i kolega Popović od 21 sistematizovano radno mjesto ima samo osam ekoloških inspektora, pa i to govori dovoljno samo za sebe koliko u tom kapacitetu mogu iskontrolisati kako se realizuju elaborati o procjeni životne sredine.

Nadležni po zakonu imaju obavezu da građane i širu javnost obavijeste o sadržaju elaborata. Međutim i kad je u pitanju zaštita životne sredine imamo dokumenta koja su označena određenim stepenom tajnosti. Naravno, praksa je pokazala da gotovo svi dokumenti koji su označeni stepenom tajnosti po pravilu su na štetu države Crne Gore i njenih građana. A kako u praksi izgleda zaštita životne sredine ja ću samo navesti jedan primjer jer sam eto igrom slučaja bila uključena u tu priču. Projekat prevođenja rijeke Zete u Krupačko jezero. Taj projekat ugovor je potpisan prije nego što je sprovedena javna rasprava elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu. Negdje u oktobru mjesecu sklopljen je ugovor o izvođenju radova a javna rasprava je

sprovedena tek u decembru mjesecu, mislim da je u pitanju 2016.godina. Dalje, građani su o javnoj raspravi informisani na taj način što je poziv upućen preko internet stranice Elektroprivrede. Koliko običan crnogorski građanin u životu puta posjeti tu stranicu. Tako da mislim da to nije adekvatan način da se građani informišu o ovako značajnoj temi i ono što je najspornije je sadržina tog elaborata.

Ja ću samo navesti par stavki. Možemo zaključiti - citiram -i da će ovaj projekat, postrojenje prema načinu na koji je projektovan i zamišljen izazvati ogromne negativne posljedice po eko sistem rijeke Zete, ali i na eko sisteme. Uzvodno od brane u nepoznatoj dužini rijeka Zeta će se zajaziti i pretvoriti u vještačko akumulaciju jezero dok će se u nizvodnom dijelu kroz Nikšićko polje u rijeci Zeti naći minimalni protoci u trajanju najvjerovatnije od 300 dana.

Dalje, u zaključku istog elaborata stoji da projekat neće proizvesti značajnije negativne uticaje na životnu prirodnu sredinu. Sa tog aspekta nema prepreke za realizaciju predloženog projekta. Meni je ovdje nejasno čemu da vjerujem onome što je bilo u razradi ili ovome što je navedeno u zaključku. I ako u budućnosti budemo postupali ovako svakako Crna Gora neće moći zvati sebe ekološkom državom i naravno razvoj države da, ali u skladu sa poštovanjem ekoloških normi, da ne bi smo doveli u pitanje opstanak i Tare, i Zete, i Morače, i Žabljaka i ono što bi bio moj predlog je da je Crna Gora bogom dana za zdravstveni turizam. Zašto ne idemo tim putem, zašto ne bismo umjesto onih stotina miliona koje smo dali za konsultantske usluge, pa koliko bi instituta u pogledu na onaj u Igalu mogli imati i u Valdanosu, i na Žabljaku, i u Kolašinu i sačuvati ono što Crna Gora ima.

Toliko od mene, zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:07:30)

Zahvaljujem se poslanici Vukićević. Sljedeća poslanica koja ima riječ je kolegica Aleksandra Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (01.11.18 17:07:41)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, pozdravljam drage građane i građanke i kolege i kolegice u parlamentu, pozdravljam i ministra Radulovića sa saradnicom Vojinović.

Pa evo čuli smo i od mojih kolega koliko je zaista pitanje životne sredine, prije svega pitanje identiteta Crne Gore, koji ima više slojeva i uvijek kada govorimo o toj mnogosložnosti crnogorskoga identiteta naglasim da je jedan od najvažnijih slojeva Ustavom definisanih upravo njeno ekološko svojstvo.

Kada tražite da saznate što više o tome, što proizilazi iz poglavlja 27 koji će biti kamen temeljac za naš ulazak u Evropsku uniju, onda vam obično na Guglu pretraživaču izađe jedan film koji se zove vjerovali ili ne poglavlje 27, a koji inače govori o posljednjim danima pred izvršenje ubistva Džona Lenona, njegovog ubice naravno i to mi je bilo vrlo simbolično s obzirom na to da je Džon Lenon bio poznat po svojim pjesmama u kojima je govorio i o prirodi, i o miru, i o sreći i o radosti. Tako da mislim da bi neđe i taj morali proizvesti kao jedan od slojeva identiteta i to da naši građani treba da budu radosni, a mogu biti radosni samo ako žive samo u zdravoj životnoj sredini.

Džon Lenon je govorio "što više vidim, to manje znam zasigurno", a upravo je to ono što mene neđe upućuje koliko moramo zaista biti i umjereni i primjereni kada razgovaramo o ovim važnim temama koje su danas i predmet raznih medijskih spekulacija. Jer, definitivno pitanje očuvanja Tare, konkretno je jedno od osnovnih pitanja kojima se bavi vlast u Crnoj Gori i naravno Demokratska partija socijalista.

Jer, ja se protivim čak i tome, ovoj floskuli o kojoj čujemo da je Tara suza Evrope, znate čak je i Njegoš imao uzdržan odnos prema tome o čistoti suze. Znamo kako je poredio i čime je žene nas onako malo u tim svojim stihovima karakterisao, "da žena laže suze prosipljući". Mada to naravno nije Njegoš nego jedan od njegovih likova. Ali, u stvari ja nijesam za to da Tara jeste suza Evrope nego da je to srce Crne Gore i zato što je srce Crne Gore, ja zaista podržavam vašu dobru namjeru da sve učinite da zaštitite taj prostor i vjerujem da će on biti zaštićen. Jer ako smo već kod

Njegoša, zbilja i mi bismo zbilja sad mogli reći, ja bih mogla reći znate rada bih, rada sam da sam se docnije rodila u vrijeme kad je završen auto put, kad Crna Gora ima izrađenu infrastrukturu, pa da mi ne brižimo te brige. Ali, smo se rodili u vrijeme kada treba da iznesemo na svojim plećima jedan od najznačajnijih infrastrukturnih projekata i ako zaista jeste pitanje održavanja i očuvanja životne sredine jedno od najvažnijih tj. i ono da podržimo u najvećoj mjeri, izradu auto puta.

Ono što bih voljela da ovom prilikom kažem, pošto to se često sad u javnosti pominje da je ovaj auto put, put iz niđe u niđe. Zaista želim da polemišem u vezi s tim, zato što oni koji to izgovaraju definitivno imaju problem sa definisanjem samoga puta i oni koji to govore, ne znaju da nije problem put, jer ni jedan put ne može biti niđokaz. Nego je u stvari problem u putnicima, jer oni koji su zagledani u niđe, njihov put i vodi niđe, oni koji su zagledani u nešto i neđe, njihov svaki životni put vodi u nešto i neđe.

Naravno, ako zaista taj put treba da bude trasiran ovim čime mi želimo da bude trasiran, a to je da imamo i auto put koji će biti saobrazan ideji jedne moderne Crne Gore i s druge strane očuvanu životnu sredinu, onda treba zaista da se poslužimo kao što vjerujem da to radite i vi i vaši saradnici onim državama koje su pokazale najbolji primjer u tome. Ja eto igrom slučaja se odavno družim sa Isidorom Sekulić i njenim putopisima u Norveškoj, pa sam se i zbog toga što su skandinavske zemlje zaista pokazale visok stepen ekološke osviještenosti često bavila. Evo, recimo konkretno Norveškom koja je jedna od najvećih izvoznica nafte, a ipak pokazuje nevjerovatan stepen razvijene svijesti o očuvanju životne sredine.

Tako da mislim da Crna Gora treba da se ugleda na te države i da s druge strane koristi ono svoje zaista blago koje može da bude čini mi se i njena najznačajnija lična karta u samom međunarodnom predstavljanju.

Želim reći kao Pivljanka, kao neko ko je svoju svijest ekološku gradio zahvaljujući školskom sistemu koji je recimo u čitankama imao pjesmu rijeka Piva plava, plitka da je i ta Piva zaustavljena, da je izrađena hidrocentrala koja danas napaja električnom energijom Crnu Goru i ne samo nju. Ali, da naravno i to je ono pitanje o kojem ćemo sutra govoriti eksproprijaciji itd....

Neki od nas su ostali bez zavičaja, ali da je opšte dobro dakle, ono što je zajednički interes uvijek ispred svih drugih interesa i mislim da na taj način i Tara, i Piva mogu biti inkorporirane u pismu identiteta Crne Gore, ali da jednostavno moramo živjeti u ovom savremenom trenutku i da moramo na najbolji način naći mehanizme koji će tom savremenom trenutku i izazovu odgovoriti, a to je da se odgovorno odnosimo prema onome što nam je prirodna datost, a sa druge strane da tu prirodnu datost obogatimo i svojim naravno poznavanjem savremenih tehnologija koje će nam omogućiti da budemo zaista jedna država u kojoj se rado i radosno živi jer više ne želim da čitam ankete u kojima se govori o tome da su Crnogorci, odnosno izvinjavam se građani i građanke Crne Gore, pesimistični. Mislim da je najvažnije da ostvarimo zaista tu ideju, da Crna Gora treba da bude i svojom životnom sredinom, očuvanom životnom sredinom država u kojoj se rado i radosno živi. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:13:59)

Hvala poslanice Vuković.

Sledeći poslanik koji učestvuje u raspravi je kolega Petar Ivanović.

Poslaniče Ivanović imate riječ.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 17:14:12)

Hvala vam, poštovani predsjedavajući.

Poštovani građani Crne Gore i uvažene kolege, makar vi koji ste prisutni u sali,

Danas nismo čuli od predstavnika opozicije argumente koji idu u pravcu zbog čega ne bi podržali ovaj zakon i izuzev poslanika Radulovića i koleginice Vukićević sve ostalo su bile diskusije koje su išle u potpuno drugim pravcima, a ne onome što je suština. Kao poslanik mislim da neću govoriti samo u svoje ime, mislim da je krajnje vrijeme da prekinemo sa tom praksom i da se fokusiramo na ono što je dnevni red i na taj način mislim da ćemo dati mnogo bolji doprinos i

budućnosti Crne Gore, a i ozbiljnije se poduhvatiti sa svim problemima sa kojima se suočavamo kao poslanici kada god govorimo o svakoj pojedinačnoj tački dnevnog reda. Meni je žao zbog toga što nismo čuli dodatne argumente jer bi to bila lijepa prilika da ukrstimo naša znanja s jedne i druge strane i da vidimo ko je u pravu, a za građane bi to takođe bila jedna vanredna lijepa situacija da čuju i da možda nauče nešto novo. To me podsjetilo na jednog čovjeka kojeg želim da citiram, koji je kazao: "Jaki umovi raspravljaju o idejama, prosječni umovi raspravljaju o događajima, a slabi umovi raspravljaju o ljudima". Mi smo danas imali eto nekakvu priliku da o pojedinim ljudima kakvi god da su više čujemo danas nego o onome što je tačka dnevnog reda i mislim da je to loše, da je to loše i za opoziciju i da je to loše i za građane Crne Gore koji ipak nisu mogli da vide tu snagu protiv argumenata. Konkretno oko ovog Predloga zakona ću da kažem sledeće: mislim da je najvažnije da iskoristimo svaku priliku da edukujemo građane Crne Gore, da je ih edukujemo na pravi način, da ih edukujemo sa onim što znamo. Niko od nas nije stručnjak za sve, ali može da da doprinos da iz svog ugla što je moguće bolje objasni temu o kojoj govorimo. Mislim takođe da je dobro da se okrećemo budućnosti jer je budućnost prostor šansi i da ne osvrćemo se toliko mnogo na prošlost jer je ne možemo promijeniti. Ona je takva kakva jeste.

Uvažena poslanica Branka Tanasijević je imala jednu izvanrednu diskusiju, diskusiju u kojoj je povezala ne samo problematiku o kojoj govorimo danas iz ugla ekologije nego je pogledala i jedan istorijski aspekt, ekonomski, antropološki sa više aspekata osvijetlila različite dimenzije ovog problema, ali meni se ponajviše svidio jedan civilizovani odnos prema temi koja je civilizacijska. Čini mi se da je to najveći problem zbog čega smo sada samo mi prisutni ovdje u sali jer mi sada kao ljudi koji vjerujemo u civilizacijske norme imamo dilemu kome da kažemo nešto i šta da kažemo sada. Da li da ispoštujemo normu koju smo dali jedni drugima da nije kulturno obraćati se nekome ko nije ovdje prisutan u sali ili da se obratimo građanima Crne Gore kršeći norme koje smo sami ispostavili ovom domu. Tako da mislim da mi kao poslanici nemamo pravo da izađemo pred crnogorsku javnost i kažemo znate sada se nama ne sviđa pa više nećemo da radimo, a sad nam se sviđa pa ćemo malo da radimo. Taj jojo sistem malo ćemo da radimo, malo nećemo da radimo nije nešto što treba da bude obraz rada svakog poslanika i sa tom praksom takođe treba da se prekine.

Profesor Radulović je ukazao na eventualnu prenormiranost i mislim da je u pravu u jednom dijelu svoje diskusije. Postoji mogućnost ne samo u ovom zakonu nego možda i u nekim drugim zakonima da upadnemo u prenormiranost. Da li ćemo u tu grešku upasti zbog toga što želimo da što je moguće prije prihvatimo makar na papiru standarde koji postoje u evropskom zakonodavstvu to ipak moramo ostaviti nama samima i okrenuti se primjeni pojedinih zakonskih propisa. Ali, diskutujući u okviru odbora mi smo uočili i eventualne opasnosti oko nekih biznis barijera. Ja ne želim da zauzimam taj prostor i o tome će govoriti uvažena poslanica Daliborka Pejović.

Ono čime bih završio kao znak podrške diskusije gospođe Tanasijević jeste još jedan citat: "Reci mi i ja ću zaboraviti ... i možda ću zapamtiti. Uključi me i ja ću razumjeti. Odmakni se i ja ću djelovati." Dakle, ako neko nije sposoban da se nosi sa funkcijom poslanika neka se odmakne i pusti one koji jesu ili misle da jesu da se bave ovim uvaženim poslom. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:19:36)

Izvolite, kolega Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (01.11.18 17:19:45)

Mislim da je bilo prostora kolega Nimanbegu, mislim ja mogu da se javim sada za komentar. Ne mislim da je bilo korektno da uvaženi poslanik pokušava da sada dijeli neke lekcije zato što ovdje trenutno nema niko od poslanika opozicije. Barem ste mogli, barem ste mogli, ... jeste meni nešto rekli kolega? E, znači barem ste mogli da ga upozorite na to. Mislim da prosto nije onako elementarno korektno da se sada pokušava u nekakvim prizvucima koji mogu da imaju nekakvu etičko - moralnu ili kako li već dimenziju da se dijele lekcije. Prosto ako neko nije tu izvoli

imaš izlaganje govori o tački dnevnog reda i sve je u redu. Mislim da nije ok, mnogi od nas to gledaju na TV, uđu neko je više interesantan nekoma da ga sluša neko manje interesantan itd. Mislim da nema potrebe, mislim da nema potrebe.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:20:59)

Hvala kolega Konjeviću i da sam htio vi ste me preduprijedili. Tako da ja i dalje tvrdim da ne mogu cijeniti ili ne želim da cijenim suštinu govora pojedinih poslanika, momenat, adekvatnost. Nije bilo ništa uvredljivo. To su bili stavovi politički tako da zbilja cijenim da nije bilo potrebe, mjesta za moju nikakvu reakciju. To možemo poslije ove skupštine.

Nastavljamo dalje. Imate proceduralno pravo ako želite. Izvolite.

Kolega Stanišiću nemojte sa mjesta, imate mikrofon možete da cijela javnost čuje. Ne možete sada, sačekajte.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 17:21:44)

Ja ipak mislim da nema nikakvog razloga za dizanje tenzija. Moguće da je uvaženi kolega Konjević bio na putu od televizora do sale pa da nije čuo tu moju rečenicu. Ja sam lijepo kazao da pretpostavljam da svi ovdje imamo dilemu da li ćemo da kršimo jednu vrstu kodeksa kada neko nije u sali da govorimo o nečemu što je rečeno ili ne. Ja razumijem različite vrste političke borbe, ali ne razumijem kada neko izbjegava borbu. Mi smo ovdje da ukrstimo naše argumente i pažljivo sam slušao raspravu od samog početka, notirao nešto i mislim da je ovo lijepa prilika da argumente ukrstimo na način da budemo u sali, da kažemo argumentovano što mislimo o onome što je tačka dnevnog reda. Tako da mislim da ne stoje neke kvalifikacije koje ste kazali, ali kažem još jednom moguće je da niste čuli taj dio mog izlaganja, jer možda niste bili pored televizora, nego već na putu ka sali.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:23:18)

Kolega Ivanoviću, ne pomažete mi u vođenju Skupštine, to je definitivno.

Ja ću morati komentarisati, znači Klub Demokratskog fronta je iznio svoj stav zašto ne učestvuje ovdje danas po ovom nastavku sjednice i javnosti i vama. Tako da nema potrebe ni mi, ni vi niti da ga napadamo niti da ga branimo.

Kolega Konjević da li cijenite da morate i dalje ili?

RAŠKO KONJEVIĆ (01.11.18 17:23:39)

Tačno je kolega Ivanoviću, pošto ste me spomenuli imenom da se ja vama obratim imenom i prezimenom.

Tačno je bio sam na putu od televizora do ovog uvaženog doma. Vi ste bili ovdje. To je bila razlika između mene i vas. Ima još jedna razlika. Ja poslaniče Ivanoviću nikad nisam sjedio sa kriminalcima kao vi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:24:03)

Ja mislim da moramo privesti ovu raspravu kraju.

Kolega Ivanoviću, imate minut. Molim vas razjasnite stavove, pojasnite i da prekinemo raspravu. Hvala.

PETAR IVANOVIĆ (01.11.18 17:24:53)

Mislim da neće biti potreban ni jedan minut.

Pretpostavljam da je to uvaženi kolega Konjević kazao kao bivši ministar Unutrašnjih poslova ili kao poslanik? Kao poslanik? Kao član Odbora za bezbjednost. Ja vas onda molim da sva ta vela tajne maknete sa Odbora za bezbjednost i da upoznate crnogorsku javnost. Izvolite sve to što imate o svim mojim aktivnostima ... Gospodine Konjeviću, ja se obraćam vama, dakle sva ta vela tajne koja imate sa svih tih papira razmaknite svu tu prašinu i slobodno upoznajte crnogorsku javnost sa svakim detaljem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:25:43)

Kolega Konjeviću, ja bih vas zamolio, ja mislim da smo dovoljno na ovu temu, kao člana kolegijuma vas bih zamolio da odustanete od ovoga i cijenim da su članovi Odbora za bezbjednost najaktivniji bili u rušenju procesa rada u ovom nastavku sjednice, što ne bi trebalo biti slučaj, tako da daću riječ kolegici Pejović. Izvolite.

DALIBORKA PEJOVIĆ (01.11.18 17:26:23)

Vratiti se na osnovnu temu, ali evo dajte da pokušam vrlo kratko i naravno bez plediranja da držim nekakve duge govore i da teoretišem oko ove teme.

Ja sam možda kao što je moj kolega Ivanović najavio neko ko je malo konkretizovao svoj odnos prema ovom zakonu zaista doživljavajući, iako možda nije do kraja dosledno, dio ovog ponuđenog teksta i kao svojevrsnu biznis barijeru, ali načelno govoreći o činjenici da mi se ponekad čini da kad donosimo zakonska rešenja ili mijenjamo postojeća baš možda nemamo previše jasnu sliku oko njihove održivosti, primjenjivosti, oko sistema koji treba da bude stvorenih kapaciteta koji su neophodni za implementaciju.

Zašto ovo kažem? Kažem iz jednog prostog razloga što srijećući se sa praksom postupanja u pojedinim slučajevima baš su vezani za temu, Crna Gora nažalost nije izgradila dovoljno kapaciteta da može stvoriti implementacione mehanizme koji bi garantovali potpuno i adekvatno sprovođenje zakona. Valjda smo konačno izašli iz faze implementacije, odnosno harmonizacije i krenuli u nešto što su konkretne aktivnosti i da kažem primjena zakona. Samo ću vam reći na primjeru hidroelektrana ili bolje reći možda vjetro elektrana da smo imali problem u Crnoj Gori da nađemo pet ornitologa koji će pokriti implementaciju određenih zakonskih rešenja.....

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:27:49)

Koleginice Pejović, ja vam se izvinjavam u ime kolege Konjevića i kolege Škrelje. Kolega Škrelja možda niste čuli u vaše ime u ime kolege Konjevića sam se izvinuo kolegici Pejović i u mojoj nesposobnosti da vodim sjednicu. Izvolite.

DALIBORKA PEJOVIĆ (01.11.18 17:28:21)

Ništa meni ne smeta to. Znae šta mi najviše smeta što to rade članovi našeg kluba, to je mnogo gore od svega.

Ne ne sve je u redu. Ja sam čak imala namjeru da vrlo kratko govorim da bih dala priliku da naravno vode dijalog, ali neću dugo nego ću zbilja da konkretizujem situaciju.

Dakle, šta je suština? Vi morate imati kod investitora ornitologa, morate imati kod državnog organa ornitologa, morate imati u inspekcijском nadzoru ornitologa i naravno kod komisije koja ocjenjuje kvalitet i vrijednost elaborata. Ja bih voljela u odnosu na činjenicu da je novim zakonom kao obavezu uveden institut biologa kao zaposlenog ili angažovanog lica koji treba da ocjenjuje

kvalitet da prosto sagledate samo analitički da li u Crnoj Gori imamo dovoljno kapaciteta da pokrijemo ono što jesu namjere i što jeste osnovni institut uspostavljanja kvalitetnog odnosa prema elaboratima, odnosno informacijama o stanju životne sredine, jer kao što znate reći samo da je neko biolog kao stručno lice ispomoć u svemu tome nije dovoljno, pošto znate da u okviru biologa imamo različitih stručnih profila koji su neophodni za sagledavanje objektivnosti, stručnosti i kvaliteta određenih elaborata. Ja naravno neću navoditi o kojim strukama je riječ, tako da tu držim da postoji još jedan problem koji će se sigurno pojaviti kao izazov u samoj implementaciji.

Drugo što želim da kažem, a što smatram da jeste i može biti biznis barijera, to su obaveze koje se uvode u sadržaju elaborata, a tiču se izvještaja o stanju segmenata životne sredine. To je novina koja se pojavljuje i ja se sada pitam ukoliko se baš držimo biodiverziteta koji pretpostavljam da je ključni razlog zašto se toliko bavimo tim segmentom kvaliteta elaborata, da li i je li moguće brzo i efikasno doći do adekvatnih dozvola i naravno da kažem relevantne procedure u davanju elaborata i kvaliteta i na kraju naravno i dozvola za ove projekte, ukoliko je potrebno recimo kod pojedinih biljnih ili životinjskih vrsta pratiti skoro tri sezone njihovog razvoja da bismo sagledali da li ima devastacije ili problema u sprovođenju i propisa i naravno onoga što jesu međunarodno prihvatljivi standardi.

Meni se zaista čini kao što je moj kolega Ivanović rekao da se negdje radi o prenormiranosti. Iako negdje razumijem razloge da je važno postići i povećati ljestvicu analitičkog pristupa kada je u pitanju stanje životne sredine, ali vjerujte pored nature 2.000, pored zaštićenih područja koji su predmet našeg redovnog, je li tako, interesovanja ovo može biti zaista jedan dodatni problem, da kažem dodatna obaveza koja predstavlja svojevrsnu biznis barijeru. Ovo posebno kažem sa aspekta onih ljudi investitora koji žele u malim ili srednjim preduzećima da počnu ili svoj biznis ili da naravno urade nešto što može biti korisno za njih, njihove porodice i širu zajednicu.

Ono što takođe želim da apostrofiram, ja vas molim, sa Ivanom sam često u prilici da negdje dijelim dileme oko toga da li smo do sada uradili kvalitetan posao. Meni je drago lično i to je moja satisfakcija na kraju kao nekog ko je radio u tom sistemu, da smo do sada donijeli blizu 400 saglasnosti na elaborate životne sredine. To je nekih novih 400 dozvola i nekoliko ko zna desetina ili stotina zaposlenih ljudi koji su pretpostavljam našli svoje uhljebljenje u tim projektima, ali je jako važno ministre da sagledate i kvalitet tih elaborata, da napravimo analizu ko ih redovno radi, da li smo to u zoni nekog mogućeg konflikta interesa, ne samo sistemskog, organizacionog ili da kažem i personalnog, ali može biti i stručnog i čini mi se da smo negdje možda potcijenili da i taj dio dokumentacije koji vežem za elaborate procjene uticaja koristimo kao, da kažem reper ili dobar materijal u izvještaju u odnosu na to kakvo je stanje životne sredine Crne Gore.

U svakom slučaju i s time završavam, uz izvinjenje(Prekid).... da kažem prekidala svoju diskusiju ja sam u namjeri da podnesem dva amandmana to za sada uradila preko matičnog odbora, nadajući se da ću do danas dobiti odgovor u odnosu na iste i, naravno, vodeći računa o činjenici da ću vjerovatno dobiti od vas odgovor do momenta glasanja - kakav je vaš odnos prema toj inicijativi, opet nadajući se da ćete razumjeti zašto ovo radim. Ne da bih dovela u pitanje ekološke principe nego zaista da bismo konačno izbalansirali taj princip ekološkog, socijalnog i ekonomskog što jeste u suštini donošenje propisa o kojima je danas riječ.

Izvinite, uvaženi predsjedavajući.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:32:25)

Ovim smo završili raspravu.

Ministre, pojasnite mi da li imate komentar na izlaganje koleginice Pejović ili završno?

Komentar. Izvolite imate tri minuta.

PAVLE RADULOVIĆ (01.11.18 17:32:40)

Zahvaljujem.

Prije svega zahvaljujem gospođici Pejović na izlaganju. Zadovoljstvo je slušati moguće

jednu od rijetkih diskusija koja je imala, da kažem, i stručne i iskustvene kapacitete da detaljno sagleda zakonska rješenja. Dakle, što se tiče biologa oni su potrebni samo elaborate koji se rade za projekte koji se rade u zaštićenom prostoru, to je relativno mali, da ne kažem vrlo mali broj projekata.

Što se tiče nultog stanja, meni je sad stvarno teško da govorim ali važno je zbog građana da približimo priču jer se tiče ove priče oko Tare. Mi nemamo podatke koji bi nam omogućili da baratamo nultim stanjem i da u odnosu na neko stanje vršimo monitoring u budućnosti. Kad nemate nulto stanje onda je jako teško reći kako se nešto ponaša u nekom budućem vremenu ako nemate neki reper. Zamislite sad na šta liče izvještaji koji se zadnjih dana pojavljuju po televiziji i kažu da nečeg ima više, odnosno, manje a ne kažu u odnosu na šta. Ako krenete mjeriti biodiverzitet rijeke Tare, konkretno, u mjesecima kad je voda velika i široka 50 ili 60 metara a duboka metar, a onda se vratite da izmjerite kad je široka 50 cm i duboka 10cm vjerovatno ćete naći neku razliku, neka građani sami prosude. Zbog toga samo, Daliborka, ovo je već privatno obraćanje, bili nuždeni da nas više ne bi prozivali potpuno nearugmentovanim kritikama uveli obavezu izrade nultog stanja kako onda ne bi bilo više prostora za malverzacije. Dakle, napravićemo nulto stanje pa neka onda neko izađe i kaže e sad ste napravili razliku ovo je devastirano u odnosu na nulto stanje imamo situaciju koja je sledeća. To je jedna stvar.

Druga stvar, pokušaćemo koliko nam administrativni kapaciteti budu dozvoljavali, već smo pokrenuli razgovore sa Evropskom komisijom i UNDP- em da nađemo novca da uradimo nulto stanje za čitavu državu. U tom slučaju će ova obaveza postati besmislena i mi ćemo je obrisati zakonom, jer će takvo stanje postojati za cijelu državu. Dakle, nama je jasno i definitivno ćemo se potruditi da ne ugrozimo posebno male i srednje ...(Prekid)... kao potvrdu tome, dakle, za sve projekte u poljoprivredi je ukinuta obaveza, dakle, ministarstvo će je raditi, tako da vrlo vodimo računa, posebno o malom i srednjem biznisu. Razumijem vašu brigu, vjerujte mi sami sebi tovarimo posao na vrat, ali da bi smo javnosti dokazali da gro stvari koje nam se spočitava nema apsolutno nikakvog smisla i nikakvog utemeljenja u struci i nauci. Hvala i izvinjavam se ako sam prekoračio.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:36:15)

Poslanica Pejović, imate pravo na odgovor.

DALIBORKA PEJOVIĆ (01.11.18 17:36:22)

Ja ću ipak sačekati zvanično vaš odgovor, ali vas molim i pozivam, zbilja krajnje racionalno, da još jednom razmislite o ovom rješenju. Dakle, ako neko krene da na neki način procedure za izdavanje dozvole otpočne na zakonom zasnovan način, ako samo zbog izvještaja o stanju životne sredine može da čeka tri godine, a to je samo jedan od segmenata elaborata koji je neophodno da uradi da bi dobio barem prvu ekološku saglasnost. Dajte da razmislimo da li je to dobro i racionalno rješenje. Dakle, ponovo vas vraćam na činjenicu, ako se desi da se radi o prostoru gdje može da se pojavi rijetka vrsta onda će neko morati čekati tri godine da se urade sezonska istraživanja i da tek četvrte godine shvatimo da li postoji opasnost za tako nešto.

Zašto ovo pričam? Zato što vi znate da kroz izradu planske dokumentacije i njeno donošenje je obaveza po Zakonu o strateškoj procjeni da se radi na neki način i procjena uticaja. Tu se već definišu i djelatnosti koje treba da se realizuju, način i mjere zaštite životne sredine i naravno parametri i gabariti realizacije takvih projekata. Tako da mislim da, na žalost, možda do sada, to bi bila i moja greška mogu slobodno da kažem, nismo koristili ono što je već donijeto i što je već istraženo da bi se moglo negdje doći do nultog stanja barem za određena područja i to koji su ranjivi sami po sebi kada je u pitanju Crna Gora. Tako da evo molim za još malo razmišljanja pa ćemo do glasanja se odnijeti prema toj inicijativi. U svakom slučaju hvala za odgovor.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (01.11.18 17:37:50)

Hvala kolegkinice Pejović.

Ovim završavamo raspravu sa učešćem poslanika.

Da li ministarstvo želi da da završnu riječ? Procijenili su da ne trebaju. Zahvaljujem se ministru Raduloviću i magistru Ivani Vojinović za učešće u raspravi ispred parlamenta.

Konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se izjasniti naknadno o ovoj tački.

Poštovane kolegkinice i kolege, ovim završavamo drugi radni dan Treće sjednice. Obavještavam vas, ali predsjednici kulubova mislim da to već znaju, da je u 18:15h Kolegijum sa temom koja se očekuje cijeli dan. Sjutra ćemo nastaviti u 11 časova i sa dvije tačke dnevnog reda- eksproprijacija i Kolašin. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 11:23:55)

Poštovane kolege poslanici,

Nastavljamo Treću sjednicu drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini.

Po dogovoru, danas počinjemo rad raspravom o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Predrag Sekulić, Marta Šćepanović, Željko Aprčević, Nikola Rakočević i Jovanka Laličić. Izvjestioci odbora su Miloš Nikolić, Zakonodavnog odbora i Nikola Rakočević, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. U skladu s članom 69 Poslovnika Skupštine, poslanik Raško Konjević je izdvojio mišljenje na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li jedan od poslanika želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Ima riječ poslanica Marta Šćepanović. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 11:24:48)

Poštovani građani,

Na samom početku želim da otklonim neke dileme koje su se pojavile u međuvremenu kada je zakon ušao u proceduru. Prije svega, odnose se na Predlog zakona koji je bio u skupštinskoj proceduri 2015. godine i koji je sadržao potpuno drugo rješenje u odnosu na predložene izmjene sadašnjeg zakona. Upravo je i to razlog gdje se Ombudsman oglasio kao da je taj zakon potencijalno neustavan i jedan od razloga je bio zbog čega je taj zakon povučen iz procedure. Dakle, naglašavam Predlog zakona koji je bio u proceduri 2015. godine je sadržavao rješenja na osnovu kojih su se korisnik nepokretnosti, odnosno država mogao uknjižiti kao vlasnik odmah nakon donošenja odluke o utvrđivanju interesa, i upravo je to i bio razlog zbog čega je taj zakon povučen iz procedure. Dalje šta želim da naglasim jeste da suštinski instituti zakona eksproprijacija koji se prije svega odnose na korisnike esproprijacije, koji isključivo može biti država, opština, državni fond ili privredno društvo u vlasništvu države koji se odnose na svrhu eksproprijacije, koji se odnose na pripreme radnje, na sam postupak eksproprijacije, na stupanju u posjed nepokretnosti, na stupanje u posjed nepokretnosti prije pravosnažnosti rešenja, dakle sve su to instituti koji već postoje u važećem zakonu, i to su instituti gdje ovim izmjenama mi nijesmo mijenjali na način kako se to predstavlja ovih dana u medijima.

Sada ću konkretno reći šta su suštinske izmjene ovog predloga zakona koji smo podnijeli. Prije svega razlog zbog čega smo uopšte i ušli u ovu proceduru jesu nedostaci koji su se pokazali u praksi, a odnose se na neprimjereno i neopravdano duge postupke eksproprijacije. Ja ću samo navesti jedan primjer. Trenutno naš najznačajniji projekat auto-put od samog utvrđivanja javnog interesa, pa do stupanja u posjed nepokretnosti, proteklo je u pojedinim slučajevima od tri do tri i po godine.

Važećim zakonom takođe je propisano da ako javni interes za eksproprijaciju nije utvrđen posebnim zakonom, javni interes će utvrditi Vlada. Moram da naglasim takođe da je tačno precizirano važećim zakonom, zbog čega se može eksproprijsati nepokretnost, i u odnosu na zemlje regiona, naša norma je, mogu slobodno reći, mnogo oštija u odnosu na zemlje regiona i sužen je prostor zbog čega se mogu eksproprijsati nepokretnosti.

Dakle, važećim zakonom, a kolege će kasnije reći u raspravi, je tačno propisano zbog

čega se može tačno utvrditi javni interes. Dakle, netačno je da to može biti ako su u pitanju hoteli, vile i turistički kompleksi. Dakle, zakonom je jasno propisano zbog čega neko može eskpropisati nepokretnosti.

Novina u ovom zakonu je da se već u predlogu za utvrđivanje javnog interesa navodi visina pravične naknade za nepokretnost za koju se predlaže eksproprijacija, i to je ono gdje jačamo pravnu sigurnost građanina da on već na samom početku može da zna na šta može da računa u samom postupku eksproprijacije. Takođe je novina postupak eksproprijacije se čini efikasnijim. Na koji način? Do sada je postupak eksproprijacije je bio jedan postupak koji se odvijao pred organom uprave, odnosno pred Katastrom, a drugi postupak je bio utvrđivanje visine pravične naknade. Sada smo predvidjeli da to bude u jednom postupku, dakle, u postupku utvrđivanja, u postupku eksproprijacije će se sada i vršiti utvrđivanje visine pravične naknade.

Takođe, novina, a kojom se jača pravna sigurnost građanina jeste da komisija koja i sada po važećem zakonu vrši procjenu visine pravične naknade, komisija sada umjesto tri člana broji pet članova i novina je da najmanje tri člana te komisije moraju biti sudski vještaci. Zašto smo predvidjeli ovakvu normu? Upravo iz razloga što smo u praksi imali slučajeve da se pred organom uprave izvrši jedna procjena od strane procjenitelja, a pred Sudom da ta procjena bude drugačija. I na ovakav način ćemo doprinijeti da građanin ima punu pravnu sigurnost, da njegova imovina će biti visina pravične naknade utvrđena od strane sudskog vještaka. Moram da napomenem da je i građanin već važećim zakonom i zaštićen u smislu da visina pravične naknade ne može biti manja od tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Veoma bitna izmjena se odnosi i na član 28 kojim je propisano, dakle, kada se završi postupak eksproprijacije, kojim je već propisano zakonom stupanje u posjed nepokretnosti korisnika eksproprijacije, odnosno države. Da bi se uopšte stupilo u posjed nepokretnosti, moraju biti ispunjeni zakonom propisani uslovi. Koji su to uslovi?

Prije svega, postupak eksproprijacije mora biti pravosnažno okončan. Takođe se mora ispuniti uslov koji se odnosi na isplatu pravične naknade. Dakle, mora postojati dokaz o isplaćenoj pravičnoj naknadi, odnosno taj dio smo ojačali, dokaz da je vlasnik nepokretnosti uredno pozvan, ali da je odbio da primi pravičnu naknadu.

Ovdje smo ovu normu razradili na način da smo precizirali ko podnosi zahtjev organu uprave, Katastru, šta podnosi uz taj zahtjev, dakle, sve ove dokaze, i organ uprave donosi rešenje na osnovu dokaza sa kojima raspolaže o dozvoli ulaska u posjed. Na to rešenje je stranci dozvoljena žalba, kao što je i do sada bilo. Radi efikasnosti postupka predvidjeli smo da žalba ne odlaže izvršenje rešenja, a ovdje je suštinsko da je rešenje o eksproprijaciji kojim se i oduzima imovina i utvrđuje visina pravične naknade vlasniku nepokretnosti da je to rešenje pravosnažno.

Takođe smo u dijelu koji se odnosi na član 29 koji već postoji u Zakonu, a tiče se određenih izuzetaka, dakle, to je norma koja se odnosi u zakonu na stupanju posjed nepokretnosti prije pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji u izuzetnim slučajevima, to o zakon propisuje. U toj normi smo dodali još da se može stupiti u posjed nepokretnosti ukoliko je cilj tome sprečavanje nastupanja znatne štete.

Ja napominjem da su mnogo liberalnija rešenja predviđena zakonima u okruženju. Mi smo se držali isključivo Ustava i zakona, i ovim normama koje su predviđene, izmjenama zakona će se samo postupak učiniti efikasnijim, i to kako za korisnika eksproprijacije tako i za vlasnike nepokretnosti.

Takođe, moram na kraju da napomenem da se često ističe da vlasnicima nije obezbijeđena sudska zaštita. Ja ću da naglasim da je vlasnicima nepokretnosti obezbijeđena i upravno-sudska i sudska zaštita pred osnovnim, pred redovnim sudovima u Crnoj Gori. I ja se nadam da ćemo podržati ovaj zakon i da ćemo omogućiti na ovaj način efikasniji postupak eksproprijacije, a takođe sa druge strane i da se zaštite prava vlasnika nepokretnosti, jer sigurno ovim izmjenama se jača njihova pravna sigurnost.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 11:33:38)

Hvala vam, poslanice Šćepanović.
Da li izvjestioci Odbora žele riječ? Ne žele.

Da li poslanik koji je izdvojio mišljenje želi riječ? Ne želi.

Poštovane kolege, onda prelazimo na prvi krug.

Shvatio sam da nije bilo insistiranja da se govori 10 minuta, ali sad ima, naknadno sam dobio i tu informaciju, na kolegijumu nije bilo, zato ja predlažem da kolege u ime kluba vode računa o vremenu, mogu govoriti do 10 minuta.

Pošto imamo danas naporan rad, molim vas da vodite računa, imate monitore znate kad je kraj vašeg izlaganja i nema nikakve potrebe da prekidam nekog i da oduzimam vrijeme. U redu.

Prvi govornik u ime Kluba Demokratske partije socijalista je poslanica Jovanka Laličić.

Izvolite, kolegice Laličić, izvinjavam se, a neka se pripremi u ime Poslaničkog kluba Demokratskog fronta Nebojša Medojević.

Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (02.11.18 11:34:43)

Poštovani predsjedniče, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani i građanke,

Na današnjem dnevnom redu, kao što ste čuli, je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji. Ovog puta u funkciji i predlagača i kao predstavnik kluba želim da dam nekoliko napomena, naravno bazirajući se na onome što je ključno, a predmetom je osporavanja ovih dana.

Na samom početku želim da se saglasim sa kolegicom Martom Šćepanović koja je istakla da je postupak eksproprijacije i postupak određivanja naknade za ekspropisanu nepokretnost često neopravdano dugo traju, pa između donošenja odlukeo utvrđivanju javnog interesa i konačnog upisa prava svojine ili drugih stvarnih prava na ekspropisanim nepokretnostima protekne i nekoliko godina. Kada ovo kažem mogu da nabrojim puno primjera iz prakse koji idu u prilog ovakvoj konstataciji. Evo samo jednog.

Postupak eksproprijacije za saobraćajnicu Luštica bay započet je 2011.godine, a još uvijek, sedam punih godina, traju vanparnični postupci.Pritom sredstva sa naknadu ostaju zarobljena za tu namjenu kod Minsitarstva finansija ili čak deponovana u sudu. Često se dešava da se u tom vremenskom intervalu promijeni planski dokument i priča se vraća na početak.

Dakle, razlog za donošenje ovog zakona leži u potrebi da se cijeli postupak učini efikasnijim, da se norme koje su se u praksi pokazale kao nedorečene preciziraju, a da se pritom zaštite prava i na zakonu zasnovani interesi vlasnika ekspropisane nepokretnosti,ali i korisnika eksproprijacije. Valja napomenuti zbog različitih interpretacija rješenja ovog zakona, da je važećem zakonu propisano da se eksproprijacija može vršiti samo u javnom interesu , da javni interes može biti utuđen posebnim zakonom ili od strane Vlade na osnovu posebnog elaborata,tačno je utvrđena svrha eksproprijacije i u ta temeljna rješenja,ovaj zakon ne dira, ne dira ni odredbu ko može biti korisnik eksproprijacije. Suštinska izmjena da se visina naknade ne utvrđuje u posebnom postupku kao do sada već u samom postupku je eksproprijacije.

Dakle, imamo jedan objedinjeni postupak i jedno rješenje kojim se ekspropriše imovina i utvrđuje visina pravične naknade što će postupak učiniti efikasnijim. Visinu pravične naknade prema predloženim izmjenama utvrđuje komisija koja ima pet članova, od kojih najmanje tri moraju biti sudski vještaci koji su pri tome dužni da vrijednost nekretnine utvrđuju u skladu sa metodologijom za procjenu vrijednosti imovine koja već postoji u našem pravnom sistemu. Sva ova rješenja treba da doprinose jačanju pravne sigurnosti građana. Ovdje treba otkloniti još jednu dilemu koja se smišljeno i zlonamjerno plasira da bi se građani, možda je prejaka riječ, ali dozvolite da upotrijebim uplašili. Riječ je o stupanju u posjed ekspropisane nepokretnosti. Važećim zakonom su već propisani uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi korisnik eksproprijacije mogao podnijeti zahtjev za stupanje posjed o kojem naravno odlučuje nadležni organ rješenjem, a to su pravosnažno rješenje o eksproprijacije, dokaz da je isplatio bivšem vlasniku nepokretnosti odnosno predao u svojinu drugu odgovarajuću nepokretnost ili dokaz da je vlasnik nepokretnosti uredno pozvan, ali je odbio da primi isplatu naknade koja je utvrđena od strane komisije koju sam već pomenula.

Na rješenje kojem se odlučuje ovom zahtjevu dozvoljena je žalba koja u ovom slučaju ne odlaže izvršenje rješenja. Ovakvim rješenjem se ne dovodi u pitanje Ustavom zagarantovano

pravo svojine ni pravo na djelotvorni pravni lijek. U važećem zakonu postoji izuzetaka da korisnik eksproprijacije može stupiti u posjed i prije pravosnažnosti rješenja, ali ne prije njegove izvršenosti. Pored već utvrđenih razloga koji su bili definisani kao hitnost izgradnje određenog objekta ili izvođenje radova dodali smo i odrednicu sprečavanje nastupanja znatne štete.

Na kraju, nadam se da će usvajanjem ovog zakona biti umnogome skraćeni neopravdano dugi postupci eksproprijacije, ali da će se istovremeno omogućiti da se uspostavi i ispoštuje neophodan i legitiman balans i javnih i privatnih interesa.

Na kraju, umjesto zaključka javno postavljam pitanje. Da li je opravdano da izgradnja bolnice, vrtića, škole, puteva, vodovoda i slično čeka na svoju realizaciju odnosno izgradnju samo zbog privatnog interesa pojedinca ili grupe pojedinaca. Gdje je tu javni interes? A javni interes nije ništa drugo nego sublimirani skup privatnih interesa kao opšti interes koji je upravo izvučen iz individualnih interesa. Ali javni interes ne može i ne mora da odgovara svakom pojedincu i određenoj skupini, ali mu to ne oduzima karakter javnog interesa. Na kraju, bitno je naglasiti da je praksa Evropskog suda i za ljudska prava iskristalisala tri bitna uslova, da bi mijesanje države u nečiju imovinu bilo opravdano. Zakonitost - da postoji odgovarajući pravni osnov znači da je propisano Ustavom i zakonom. Čitajte Zakon o eksproprijaciji. Legitiman cilj koji je u javnom interesu i pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa pri čemu je iznos naknade važan činilac, da li je postignuta ravnoteža privatnog i javnog interesa prilikom rješenja imovine.

Zakom o eksproprijaciji je propisano da pravična naknada ne može biti manja o tržišne cijene iste nepokretnosti, na istom ili sličnom području, obuhvata i troškove preseljenja izgublenu dobit itd. Te smatramo da predložene izmjene nikako ne diraju o Ustavu zagarantovana prava građana. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 11:40:52)

Hvala Vam, poslanice Laličić.

Sada od prijavljenih kao što sam rekao u ime kluba, jer svi klubovi nijesu prijavili zainteresovanost da imaju uvodno izlaganje.

Ima riječ Nebojša Medojević u ime Demokratskog fronta, a neka se pripremi da li u ime SDP-a, onda u ime Socijaldemokratske partije Draginja Vuksanović-Stanković.

Izvolite, poslaniče Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (02.11.18 11:41:19)

Hvala.

Poštovani građani, pred Vama je zakon koji samo formalno nosi naziv Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji, a već u narodu je zaživo izraz Lex Buljarica. Znači, ovaj zakon treba da posluži da se otme imovina privatnih vlasnika mimo njihove volje i da se ta imovina preda, po svemu sudeći, vladajućoj porodici, uglavnom privatnim licima, jedan, dva, tri privatna lica i ovo je zaista raritet da imate jedan ovakav zakon. Komunisti kad su oduzimali, oduzimali su privatnu svojinu i stavljali je u javnu funkciju bio je drugo uređenje bilo je drugo društveno uređenje ovo je zaista presedan. Ja Vas slušam, kolege, kako pričate o vrlo osjetljivom, vrlo opasnom zakonu, Vi ovdje nama danas, građani Crne Gore, da znate da kolege iz DPS-a predlažu da komplet Buljaricu damo braći Đukanović, po cijenu koju će utvrditi Vlada Duška Markovića, i ako imate nešto protiv onda će komisija koju čine tri sudska vještaka iz suda, recimo Borisa Savića, čuvenog člana organizovane kriminalne grupe iz Budve, čiji je šef Svetio Marović, kojeg je i taj Savić pustio da pobjegne iz zemlje i...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 11:42:38)

Samo trenutak.

Poslaniče Medojeviću, stalo Vam je vrijeme, samo trenutak. Molim Vas. Imate uvodno izlaganje na koje nema kometara, vodite računa zaista da se posvetite zakonu, biće diskusija kada ima pravo i na komentar i sve.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (02.11.18 11:42:53)

Samo da mi zaustavite vrijeme da se Vama obratim.

Zaista se radi, predsjedniče, kao što vidite, ja ću kasnije da kažem o zakonu koji bitno mijenja možda čak i društveno političko ustavno uređenje u Crnoj Gori, da se kroz ovaj zakon grubo vrijeđaju prava građana, pravo svojine i zato može ova država da trpi ogromnu štetu.

Zato želim da kažem građanima u realnom šta ovaj zakon u suštini znači. Da sutra nekome će oduzme imovina u Buljarici, i ako on ne želi da proda, da će mu Vlada utvrditi cijenu i komisija i ako će sudsku zaštitu ide kod Borisa Savića koji je član organizovane kriminalne grupe Svetozara Marovića. Prema tome, mislim da sam potpuno u temi, i to će građani koji budu predmet implementacije ovog zakona vrlo brzo vidjeti.

Znači, poštovani građani,

mi smo vas i u oktobru 2016. godine upozoravali da ako glasate politički program da krade Crna Gora doživjećete ovo, i porast cijena, i porast poreza, smanjenje penzija i nastavak pljačkanja državne imovine. Ali sad ste dobili jednu inicijativu gdje treba Parlament Crne Gore da bude saučesnik u brutalnom gaženju Ustava Crne Gore i međunarodnih normi koje vrlo tvrdo štite čiji smo mi potpisnici štite mirno uživanje privatne svojine. Nevjerovatno da pravnik može izaći ovdje u Skupštinu i predložiti ovakav zakon. To je naprosto nevjerovatno, jer ako postoji institut koji Evropski sud za ljudska prava štiti to je institut mirnog korišćenja privatne svojine, mirnog uživanja privatne svojine. Znači, ovdje, poštovani građani, treba da odmemo privatnu svojinu od nekih porodica iz Buljarice i da ih prebacimo drugom privatniku, i to proglasimo javnim interesom. Ako postoji bolji dokaz da je država Crna Gora privatna država u vlasništvu braće Đukanović, to je ovaj zakon. Znači, otmemo nekim ljudima čija je to dedovina, koju su skupo platili tu zemlju i ne žele da je prodaju. Jednostavno javni interes utvrditi da je poslovni interes drugog privatnika javni interes i da je profit javni interes koji uzimaju dva čovjeka zaista ja Vam se divim kolege koje ste ovo potpisale, da apsolutno Vam se divim, jer ovo će sutra biti dokaz u postupku koje će jedno pravosuđe ili tužilaštvo, normalno, o patriotsko voditi protiv svih onih koji su ostavili trag. Vi nemate, da Vas podsjetim, koleginice, nemate imunitet za ovakva zločinačka dijela. Dakle, za ovakav zločin protiv države, protiv privatne imovine, zašto protiv države to ću da objasnim, nemate imunitet, jer ovo proizilazi sve pljačke do sada u Crnoj Gori koje ste uradili. Znači, treba oduzeti, građani Buljarice, zemlju u Buljarici dati konzorcijum koji je ustvari konzorcijum braće Đukanović sa kapitalom, da oni naprave devet miliona kvadrata stambenog prostora na pjenu od mora. Pomnožite to, građani, sa zaradom od 500 do 1.000 eura po m². Neko treba da uzme četiri i po milijarde do devet milijardi eura čistog profita. I to su dva bruto društvena proizvoda Crne Gore. Ovo je do sada po obimu i po drskosti nezabilježena pljačka ne sad više društvene imovine nego privatne imovine. U tom grmu leži zec. Ova privatna svojina je zaštićena našim Ustavom, zaštićena međunarodnim deklaracijama, međunarodnim konvencijama koje smo mi ovdje ratifikovali i ovdje ima mnogo propusta. Dakle, prvi propust utvrđivanje javnog interesa. Evropski sud je već ustanovio praksu da privatni interes drugog lica ne može biti javni interes. Imate već presude koleginice, ja želim sada da citiram tačno, presude vam ne bih pomagao, nego ću vas puštiti da izglasate ovaj zločinački zakon o otimanju privatne svojine, pa poslije sami razmišljajte na čiji račun ovo radite.

Druga stvar.

Upravo nedostatak ovih zakona u socijalizmu je bio termin pravična nadoknada. To evropske institucije ne poznaju. Postoji fer, tržišna nadoknada, koja predstavlja ekvivalent tržišne vrijednosti u tom trenutku. Zašto pravedna? Zato što se mora uvesti takozvana afekciona vrijednost, a to je vrijednost koju imovina ima privatno za čovjeka koja mu znači, to je nematerijalna vrijednost, koleginice. Zbog ovoga instituta ovakvi zakoni i ovakvi sporovi imaju tretman obeštećenja. Znači, ovo nije nadoknada, ovo u evropskom pravu je obeštećenje. Ako

znate, ako ne znate moje je da pokušam da objasnim građanima, znači ova nadoknada mora imati tretman obeštećenja, a onda sleduje po Zakonu o obligacionim odnosima i troškovi, pa sleduje izmakla dobit, pa mnogo tih stvari drugih. Evropski sud takođe procjenjuje da li je korisnik eksproprijacije dobio nesrazmjernu dobit, veću nego što bi dobio građanin da je sam prodao, da je sam valorizovao u svoju privatnu svojinu. To morate takođe da uzmete u obzir. Sad će država da zna bolje od nekog privatnika šta je dobro za njegovu imovinu, a posebno kao što ovdje vidimo cilj je da se ogromno nacionalno bogatstvo strpa u džep braće Đukanović. Devet milijardi eura čistog profita. I braća ne žele da naprave dogovor sa tim ljudima tržišnim, kao što prave sa drugim privatnim vlasnicima imovine, jer u presudama Evropskog suda takođe postoji jedan institut kaže se: "Da država mora voditi računa o srazmjernoj upotrebi sredstava u odnosu na legitimnost cilja", možda pričam nerazumljivo. Kad vas uhvate Katnić, Savić i ostala ekipa da vas maltretiraju i progone kao što rade nama, evo moramo da učimo i ZKP i evropske sudove i sve ostalo o čemu se ovdje radi.

Evropski sud će mjeriti da li je cilj legitiman, škola, bolnica, put, trafostanica i koliko taj cilj doprinosi opštem dobru, a koliko u privatnom dobru korisnika eksproprijacije? Posebno, ako Odluka o eksproprijaciji bude povezana, sa recimo Odlukom o zajedničkom ulaganju. Šta ćete onda? Sa zajedničkim ulagaganjem, država ulaže zemlju sa drugim investitorom i onda imate novi pravni subjekt koji u tom ugovoru sa zajedničkim tim arapskim investitorom on će se zaštititi, pa će reći da svi sudski troškovi koji nastanu na osnovu eksproprijacije idu na teret države. Vi otimate zemlju privatnim vlasnicima, dajete im cijenu bez njihovog učešća u tom postupku, treba da im procijene korumpirani sudski vještaci koji za 1.000, 2.000 ili 10.000 eura će procijeniti koliko im se kaže, utvđujete institut iz komunizma pravična nadoknada, u svim zakonodavstvima u okruženju postoji tržišna nadoknada, i plus nijeste uračunali ovo kao institut štete da, recimo čovjek mora da bude dodatno nadoknađen. Neće da proda imovinu koju mu vi oduzimate. Kako ćete to odrediti? Gdje vam je metodologija za utvrđivanje afekcione štete i nadoknade? Prema tome jasno je o čemu se radi ovdje i nije to ni čudo. Ovo je sve dio kompleksa pravljenje spomenika komunističkom diktatoru, progom neistomišljenika cenzura, zabrana ulaska pjesnicima, intelektualcima, ovo je završni dio ovoga vašeg puta iz komunizma u privatnu državu.

Samo da vas podsjetim, građani, kapitalizam bez pravne države, demokratije bez razvijenih institucija, prava, baziran samo na brutalnoj zloupotrebi privatnog interesa male grupe ljudi u literaturi i teoriji zove se fašizam. Znači, privatna svojina bez demokratije, bez institucija, bez pravne države je brutalni fašizam.

Međutim, građani kome bude oduzeta imovina na ovaj način, naravno da će se žaliti Evropskom sudu, ali šta je ovdje poenta? Đukanovići uzimaju zemlju, isplaćuju nadoknadu kako oni hoće, koliko oni hoće preko korumpiranih komisija, građani se žale Evropskom sudu i ko će opet da plati štetu? Građani Crne Gore kroz presude koje će morati da plate.

Prema tome, nije ni čudo da je ovakav jedan zakon došao na dnevni red i ovo je zaista zakon koji treba tako nazvati, Zakon o potvrđivanju privatne države Crne Gore, jer treba jedna porodica da zaradi devet milijardi eura.

I ono što je još važno.

Prema nekim mojim saznanjima koja opet ne moraju da budu tačna. Postoji mogućnost da ti stanovi budu prodati Arapima jedno 50.000 Arapa da kupi te stanove, 50.000 Arapa samo se vi smeškajte, pa kad dođe to onda ćete se češkati. Sad se smeškate a poslije ćete da se češkate.

Poštovani građani,

Što prije dođe do primjene vlasti stvoriće se uslovi za zaustavljanje ove nezajažljive, halapljive porodice Đukanović koja od Potoka u Plavu do Buljarice sve žele da stave pod svoju kontrolu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 11:52:21)

Hvala.

Sada riječ ima poslanica Draginja Vuksanović Stanković u ime Kluba SDP-a, i sledeći govornik je Neđeljko Rudović u ime Kluba SNP - Demos.

Izvolite, poslanice.

Danas je pred nama jedan veoma važan zakon, Zakon o eksproprijaciji. Smatramo da u ovom uvodnom dijelu vrlo je bitno radi pojedinih koji očigledno ne razumiju šta znači postupak eksproprijacije, a još manje šta je suština prava svojine, napraviti neki kratak uvod.

Eksproprijacija je oduzimanje zemljišta. Oduzimanje nečije nepokretnosti koja može biti potpuna i nepotpuna. Potpuna kada se u potpunosti gubi pravo svojine, što znači da korisnik stiče pravo svojine ili novi sticalac dok sa druge strane nepotpuna je kada na nečije nepokretnosti može konstituisati dugoročni zakup ili zakup u kraćem roku trajanja ili pak službenost, i to stvarna službenost.

Sve se to dešava na nečije nepokretnosti na koje postoji pravo svojine. A šta je pravo svojine kao važan institut za Zakona o svojinsko pravnim odnosima? To je najšire pravo držanja, ubiranja plodova i raspolaganja, pravo ususa, fructosa i abusesa koje vuče svoje korijene duboko iz Rimskog prava. Pravo svojine je apsolutno pravo što znači da djeluje prema svima i podrazumijeva da je svako dužan u tom djelovanju prava svojine erga omnes da se uzdrži od bilo kakve radnje koja bi značila ometanja ili pak oduzimanja stvari vlasniku koji je nosilac prava svojine.

I koliko je značajno pravo svojine svjedoči Ustav Crne Gore koji u članu 58 piše: "Jemči se pravo svojine" i niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine osim kada to zahtijeva javni interes uz pravičnu nadoknadu. I upravo dolazimo do dva temeljna principa kako se sprovodi eksproprijacija. Sprovodi se ako je zasnovana na javnom interesu pod jedan i ako je zasnovana na pravičnoj naknadi pod dva.

Kada govorimo o javnom interesu po nama ovdje ne može biti govora o tome da se vodilo računa o javnom interesu. Niko ne osporava prava poslanicima da predlažu zakone, ali ako se toliko vodilo baš interesa o interesima građana, sad ovdje koristim pleonazam zašto onda ministarstvo nije predložilo ovaj zakon? Zato što bismo onda imali javnu raspravu, pa bi došli građani da iskažu svoj stav i iskažu svoje mišljenje o ovim predlozima zakona koji su se evo sada našle i u proceduri. Kada se vodi računa o javnom interesu onda se pitaju građani, jer javni interes je interes svih nas ovdje, nije interes samo pojedinaca. I u tom dijelu postavlja se pitanje.

Mi znamo da se postupak eksproprijacije može pokrenuti samo ako je u interesu državnog organa, u interesu državnih preduzeća, u interesu javnih preduzeća koja su u većinskom vlasništvu države i fondove.

Mi želimo da u svakom slučaju postupak eksproprijacije se sprovede sa onim što je temeljni princip prakse i što na neki način podrazumijeva teorija građanskog prava, a to je da se u okviru građanskog i stvarnog prava u postupku eksproprijacije mora tačno elaboratom Vlade precizirati šta je to šta će se konkretno eksproprijirati i u čijem interesu. Jesu li to izgradnja bolnica, škola ili nekih drugih institucija koje su od javnog značaja. Ne možemo govoriti o javnom interesu ako se iza tog javnog interesa krije nečiji privatni interes ili ako taj javni interes simulira interes nekih investitora koji nisu dobro došli jer nisu kredibilni u Crnoj Gori. Ne možemo na poručjima koja predstavljaju javno dobro u državi graditi privatne vile za prodaju i raditi stanove za prodaju. Mi želimo i hoćemo da gradimo institucije, da gradimo klinike, bolnice i škole. U tom dijelu smatramo da ovim zakonom nije dovoljno preciziran javni interes.

Kada govorimo o pravičnoj naknadi kao drugom temeljnom principu eksproprijacije o pravičnoj naknadi možemo govoriti samo ako je uspostavljena ravnoteža interesa između vlasnika nepokretnosti i onih koji vrše eksproprijaciju nepokretnosti. To podrazumijeva da vlasnik nepokretnosti ni u jednom jedinom momentu ne smije biti stavljen u gori materijalni položaj od onoga u kojem je bio prije same eksproprijacije. O pravičnoj nadoknadi možemo govoriti samo ako je ona određena pred nadležnim sudom, vanparničnim sudom. Ukoliko se pred vanparničnim sudom ne postigne dogovor, onda se nakon toga pokreće postupak nezadovoljne strane tužbom pred parničnim sudom. Ukoliko ni tada stranka nije zadovoljna ima pravo da izjavi pravni lijek. I to je ono što je u skladu sa Evropskom Konvencijom pravo na pravni lijek, pravo na zaštitu svojih prava pred nepristrasnim, nezavisnim i zakonom ustanovljenim sudom. Pa za to nam i služe

sudovi da pred njima štitimo svoja prava.

Ono što je posebno sporno u ovom zakonu a što smo čuli u uvodnim izlaganjima jeste da se u članu 7, što mi podržavamo, pominje da korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed eksproprijisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ali ono što je sporno, što sam maloprije nagovijestila, jeste član 8 kojim se član 29 mijenja i glasi da korisnik eksproprijacije može podnijeti zahtjev za stupanje u posjed nepokretnosti koja je predmet eksproprijacije prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ali ne prije izvršnosti rješenja o eksproprijaciji, ako je to neophodno zbog hitnosti izgradnje određenog objekta ili izvođenja radova ili sprečavanja nastupanja štete.

Postavljamo pitanje - kako je moguće da se i nakon izvršnosti rješenja o eksproprijaciji, ali prije pravosnažnosti rješenja, naravno tom pravosnažnom rješenju prethodi postupak gdje se neko bori za svoju pravičnu nadoknadu, ako je moguće da se stupi u posjed i da pravni lijek ne odloži izvršenje? I šta to može biti hitnije od interesa građana i zaštite njegovog prava svojine koja je zaštićena Ustavom Crne Gore?

Nevjerovatno je da imamo jedno ovako zakonsko rješenje i da postoji spora oko nas pravnika ovdje šta je eksproprijacija, šta je pravo svojine. Očigledno da postoji spor. Znači na ovaj način može govoriti neko ko nije ove struke, uz dužno uvažavanje. Može se desiti nekom inženjeru da ne zna osnovne principe na kojima se zasniva eksproprijacija i da ne zna suštinu prava svojine, ali se to ne može desiti nama pravnicima. I za to, kad je u pitanju ovaj predlog zakona, ne možemo govoriti o javnom interesu kojim nije decidno razložen i ne možemo govoriti o pravičnoj naknadi upravo iz onih razloga o kojima sam govorila. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:00:00)

Hvala vam, kolegice Vuksanović Stanković.

Sada riječ ima poslanik Neđeljko Rudović u ime Kluba SNP-DEMOS, a neka se pripremi poslanik Boris Mugoša u ime Kluba Socijaldemokrata i Liberalna partija. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.11.18 12:00:15)

Hvala vam.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo,

Ovo je Predlog zakona kojim se promovise političko nasilje i pravni teror. Potrudicu se da vrlo egzaktno obrazložim zašto ovo tvrdim, ali prije toga bih morao da konstatujem da je predstavica DPS-a u svom uvodnom izlaganju vrlo jasno saopštila što su motivi predlaganja i vjerovatnog usvajanja ovakvog, po ocjeni mnogih u javnosti, skandaloznog zakona. Pomenuta je Luštica Bay i proces koji traje duže od sedam godina. Prije toga, ja mislim da je to bilo u utorak ili srijedu, vaša partija je saopštila da se ovaj zakon nipošto ne odnosi na uzimanje zemljišta od građana Crne Gore na silu i po hitnom postupku da bi se gradili hoteli ili preciznije, ono što je praksa u Crnoj Gori da se grade kondo hoteli, odnosno stanovi za tržište. Zašto? Zato što se na taj način najbrže ostvaruje profit koji je ogromnih razmjera.

Ja mislim da mi ovdje imamo vrlo jasnu sliku o tome što su motivi predlaganja ovakvog zakona. Da li je to za izgradnju infrastrukturnih objekata, da li je za izgradnju puteva od javnog interesa, da li je za izgradnju novih vodovoda ili elektroenergetske mreže, može da bude, ali je prije svega očigledno zbog toga što neko želi da ono što su najvredniji crnogorski resursi, ono što je crnogorsko bogatstvo prigrabi i proda, odnosno da ponovo donese odluku koja evidentno ide na štetu i budžeta i samim tim svih nas građana Crne Gore.

Zašto kažem da je predlog ovakvog zakona političko nasilje i pravni teror? Zato što je ovaj zakon, a to ne tvrdim samo ja, klasično kršenje Ustava Crne Gore i njegovog člana koji se odnosi na mirno uživanje svojine i na zaštitu prava svojine. Zašto? Zato što vi bez suda u ovom zakonu, bez odluke suda uzimate ljudima zemlju po hitnom postupku, preko koljena, tako što vladina komisija koju formira Ministarstvo finansija i koja će imati pet članova pa je sad garancija da će zakon i da će procedura biti u najboljem interesu građana za to što ćete imati tri sudska vještaka.

Tri sudska vještaka koja postavlja ministar finansija.

Šta je rečeno kao obrazloženje da se ovim zakonom žele ukloniti biznis barijere. Da li se na ovaj način, ajde da vidimo zaista, uklanjaju biznis barijere. Kako mislite da se može ukloniti biznis barijera ako je svaki investitor, svako ko ima imalo kapitala koji želi da uloži u Crnu Goru, svjestan da i on sam može da postane predmet ovakvog zakona o eksproprijaciji. To znači da vi promovirate, odnosno nastavljate sa promovisanjem potpune pravne nesigurnosti. Ključna biznis barijera je pravna nesigurnost. Zašto bi neko uložio u Crnu Goru ako zna da ta njegova zemlja koju je platio može sutra postati Vladina, da bi neko drugi na toj istoj zemlji mogao da gradi kondo hotel.

Ja mislim da je sljedeće pitanje koje je jako važno i jeste problem to što procesi pred sudovima traju dugo, predugo, što traju više godina i što se neki projekti koji bi možda bili od javnog interesa odlažu. Ali, to se ne rješava tako što ćemo suspendovati pravo svojine Ustavom zagarantovano. To se valjda rješava na način što se nalazi model da sudstvo radi efikasnije, a ne tako što ćemo pod noge baciti Ustav Crne Gore, doduše bacili smo ga do sad ko zna koliko puta, ovo ne bi bio prvi put, ali valjda za sve neka mjera.

Kako je tekla hronologija? Vi ste dame i gospodo Zakon o eksproprijaciji ovaj koji danas važi, vaši prethodnici, od kojih neki su i danas tu, usvojili 2000. godine. U tom zakonu iz 2000. godine govorili ste, odnosno usvojili ste paragraf koji govori o tržišnoj naknadi. Onda ste zakon promijenili 2006. godine 20. aprila 2006. godine su proglašene izmjene Zakona o eksproprijaciji i onda ste u tom zakonu rekli da više ne postoji tržišna naknada nego se predlaže, odnosno sredstva u visini tržišne naknade, predlaže se pravična naknada umjesto tržišne nakanade. To jeste, to je tačno, to jeste ustavno rešenje jer je Ustav iz 2007. godine predvidio pravičnu naknadu umjesto tržišne. Međutim, postoji nešto što je sudska praksa. Ono što i što vi sami potencirate i govorite o tome da je tržišna naknada, odnosno tržišna vrijednost nepokretnosti u momentu eksproprijacije presudna i da se ona smatra pravičnom. Onda je Zakon o eksproprijaciji ponovo mijenjan i dopunjan 2008. godine, izvinjavam se tada je to urađeno po drugi put i po treći put, ključna izmjena Zakona o eksproprijaciji koja, između ostalog, govori o tome šta je motiv za predlaganje ovakvog zakona je 27. april 2017. godine. Prije samo godinu i po ste vi ovdje izmijenili Zakon o eksproprijaciji i vi ste, između ostalog, u tim izmjenama, dame i gospodo, usvojili sljedeći član 4a. Nepokretnosti iz člana 2 ovog zakona mogu se eksproprijisati radi izgradnje objekata ili izvođenja radova od javnog interesa. Pa, se dalje nabroja objekata komunalna infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa, organa Glavnog grada, Prijestonice i opštine, zdravstvenih, prosvjetnih, kulturnih i sportskih objekata industrijskih, energetskih, vodoprivrednih, saobraćajnih sa pripadajućom infrastrukturom itd. itd.

Tumačenjem ovog člana 4a niko ne može od vas da tvrdi da vi ovo ne radite da bi neki investitori, a oni koje predstavljate vjerovatno znaju koji prigrabili ono što je najvrijednije u Crnoj Gori. Ovaj član definiše koji su to objekti od javnog interesa i tumačenjem ovog člana ne možete reći da to nijesu hoteli, uostalom vaša koleginica Laličić je to upravo i potvrdila. A ko je to još i potvrdio? Potvrdila je Vlada koja je prije nekoliko dana ovaj predlog zakona podržala, koja je 2015. godine ponudila svoju verziju izmjena i dopuna Zakona o eksproprijaciji, i u toj verziji Vlade se objašnjava zašto mi danas ovakav tekst imamo pred Parlamentom. Kaže ovako član 58b: "Izuzetno od člana 58 ovog zakona upis prava svojine na eksproprijisanoj nepokretnosti može se izvršiti stupanje na snagu odluke kojom se u skladu sa zakonom utvrđuje javni interes u oblasti od strateškog interesa ili za realizaciju projekata koji doprinose smanjenju javnog duga".

Ja imam još minut. Ja ću još ako mogu da zaokružim ovu argumentaciju manje od minuta.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:10:22)

Hvala. Nemate minut to vam je ovo vrijeme koje se automatski da, isteklo vam je 10 minuta. Hvala vam. Imate 20 sekundi pa pokušajte. Imali ste 10 minuta pred sobom.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.11.18 12:10:42)

Hvala vam. Imate dame i gospodo odluku Ustavnog suda iz 2002. godine koju ste nadam se čitali i koja govori i potvrđuje da ste predložili neustavan zakon i imate mišljenje Ombudsmana kojeg ste izabrali, a koji je i 2015. godine i danas saopštio isto. Kršite Ustav Crne Gore. Koga zanima vратиćemo se na tu argumentaciju i Ustavnog suda i Ombudsmana.

Dame i gospodo, molim vas povucite ovaj zakon.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:11:25)

Hvala vam, kolega.

Riječ ima u ime Kluba Socijaldemokrata i Liberalne partije poslanik Boris Mugoša, a neka se pripremi u ime posebnog kluba poslanika, poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite, poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (02.11.18 12:11:43)

Poštovani predsjedniče, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovane građanke i građani,

Zaista je na dnevnom redu jedan veoma važan predlog zakona systemske prirode i zbog toga apsolutno podržavam konstruktivne diskusije iz kojih će, nadam se, proisteći najkvalitetnija rešenja vezano za ovu oblast. Ali, prije svega moramo voditi računa čime se bavi ovaj predlog izmjena i dopuna jer imam osjećaj da gro rasprava se svodi na našto što nije ni predmet ovih izmjena i dopuna jer mi ovdje kritikujemo određene norme koje nisu ni dio ovoga predloga. Ovim predlogom se nije mijenjao ni korisnik eksproprijacije. Ovim predlogom se nije mijenjala ni svrha eksproprijacije. Ovim predlogom se nije mijenjala ni pravična naknada. Ovim predlogom se nije mijenjao ni stupanje u posjed prije pravosnažnosti, ali ne pri izvršnosti. Sve je to definisano u osnovnom tekstu zakona koji se uopšte nije ni mijenjao i nije to definisano od juče nego na primjer odredba ulaska u posjed prije pravosnažnosti još iz 2000. godine.

Isto tako kad govorimo o mišljenju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda ja sam apsolutno saglasan sa njegovim mišljenjem vezano za izmjene iz 2015. godine da su bile neustavne. One jesu bile neustavne, ali ove izmjene nemaju veze sa tim izmjenama, čak bih volio zašto ne kažemo da je isti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda rekao da su ove izmjene ustavne, pa je tada bilo bitno što kaže Zaštitnik ljudskih prava i sloboda kad kaže da su neustavne i jesu bile neustavne, ali sad nije bitan taj isti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda kad kaže da su ove ustavne. Po meni treba i sad da je bitan. Takođe, vezano za određene stvari koje se nameću da se ovim predlogom privatna imovina oduzima na zahtjev investitora. To nije istina. Neka mi nađe neko član koji govori da se oduzima na zahtjev privatnika. A vjerujte mi ima uporedne prakse i nekih zemalja iz EU koji su uveli tu normu, ali ja nikad tu normu podržati neću. Tačno se zna da se eksproprijacija vrši za potrebe države, državnih fondova, odnosno privrednih društava u većinskom državanom vlasništvu. Moram vam priznati da mi nismo bili zadovoljni sa prvim predlogom ovih izmjena i dopuna, ali smo onda obavili određene konsultacije i insistirali smo na dvije stvari. Prva stvar je bila da se briše predložena odredba da su postupci eksproprijacije hitni. Sa time se nismo saglasili. Neko misli da je deklarativna odredba, ali sa aspekta percepcije onoga kome treba da se imovina ekspropriše mislili smo da nije i ona je brisana. Druga stvar koja nam je bila kao socijaldemokratama bitna je da pojačamo rad komisije koja se bavi određivanjem pravične naknade.

Ja vas podsjećam da je parvična naknada ustajana kategorija i podsjećam vas da je pravična naknada definisana u članu 35 postojećeg Zakona o eksproprijaciji. Saglasan da kao društvo trebamo da težimo da to u budućem periodu bude afekcijska vrijednost. Znači, da to sadrži i u sebi vrijednost subjektivnu i onoga kome se oduzima imovina, ali to sam siguran da ćemo razmatrati u nekim sledećim interacijama izmena i dopuna Zakona o eksproprijaciji. Opet kažem, cilj nam je bio kao socijaldemokratama da pojačamo rad komisije i on je pojačan sa tri sudska vještaka. Mi vjerujemo institucijama sistema. Neko ne vjeruje i ko je god rješenje da se donese on bi rekao ne valja. Mi vjerujemo institucijama sistema.

Što je još bitno da kažem? Ministarstvo finansija je prije nekih 15 - 20 dana donijelo

Pravilnik o metodologiji za procjenu vrijednosti imovine. Kažem, konačno, jer do sad su procjene rađene uglavnom na bazi određenih iskustava, baze procjenitelja, okolnih objekata i tako dalje. Ne, sad postoji metodologija u skladu sa svim standardima. Ta metodologija će dodatno da smanji mogućnost subjektivnosti procjenitelja i dodatno će poboljšati kvalitet same procjene. Ja možda nisam demagoški, odnosno političar koji vodi računa o striktnom dodvoravanju javnosti, ali ja stvarno ne volim da jedni drugima govorimo nasilje, teror, pljačka. Ljudi smo, razlikujemo se u određenim mišljenjima, ali moramo da vodimo računa o integritetu svih nas. Možda mi nismo u pravu, to će vrijeme pokazati, ali nemojmo da ako neko drugačije misli da to što on misli nazivamo terorom, nasiljem i tim riječima.

Obrazložio bih još dvije stvari. Prva stvar je stupanje u posjed nakon pravosnažnosti prije izvršnosti i druga je stvar stupanje u posjed ne prije pravosnažnosti ali ne prije izvršnosti, to da žalba ne odlaže izvršenje to je Zakon o upravom postupku otvorio prostor samo što ga morate definisati posebnim zakonom i to je upravo zaštitnik ljudskih prava i sloboda sugerisao. Rekao je da je ovo rješenje za njega prihvatljivo. Posebno mi je bitno da građani znaju, ulazak u posjed prije pravosnažnosti, ali ne prije izvršnosti već postoji, postoji 18 godina. Nije u ovom dijelu ništa tu mijenjano, samo što je preciziran sami postupak, tako da nije ovim izmjenama i dopunama uveden Institut ulaženja u posjed prije pravosnažnosti a ne prije izvršnosti, on postoji 18 godina. Tako da ovdje, po našem mišljenju, se poboljšala efikasnost ostvarivanja prava i na zakonu zasnovanih interesa i korisnika eksproprijacije i vlasnika nepokretnosti. Tako da u tom dijelu bih zamolio sve samo da se bavimo, odnosno naravno, svako ima pravo da pristupa ovome kako god hoće, ali bi dobro bilo da ako kritikujemo određena rješenja da kritikujemo ono što je predlog izmjena i dopuna, jer za to odgovara predlagač, a nemojmo nekim drugim stvarima koje nemaju veze sa ovim izmjenama i dopunama da, možda je teška riječ, obmanjujemo javnost. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:19:44)

Hvala Vam, gospodine Mugoša.

Sada riječ ima u ime Posebnog kluba poslanika poslanik Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.11.18 12:19:54)

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine.

Poštovani građani, gospodo predlagači,

Da na početku samo podsjetim na proceduru predlaganja ovog akta jer je ona bitna i paradigmatična, a vezana je za suštinu i namjeru ovog predloga. Negdje proljetos kada je ovdje predloženo da se ovaj akt uvrsti u dnevni red sjednice, pa onda brzopotezno se odustalo od toga, ja sam tada rekao javno i izjavio, a prenijeli su to i mediji da će se proljeće samo prebaciti na jasen i da će do jeseni biti dogovor unutar koalicije na vlasti na stolu, vezan za ovaj akt. Naravno, evo jesen u jeku, dogovor je na stolu. Imamo ovdje ovaj predlog zakona, do duše dopunjen sa sedam amandmana koji su prije nekih mjesec dana dostavljeni ovom domu, uključujući i sedam amandmana zakonodavnog odbora. Što znači, ako ja dobro čitam, imamo 14 amandmana na 13 članova osnovnog predloga zakona i negdje je bio red da nam se, kao što su neki poslanici ovdje koliko čujem dobili, prečišćeni tekst a nisu valjda favorizovani u odnosu na nas, i nama to dostavi. Nije lijepo da podvajamo poslanike, ali to neka razmišlja onaj koji gazduje službom.

Dakle, nema ni mišljenja Vlade, i naravno, to je negdje pomenuto vidim u ovim izvještajima, a mišljenje Vlade jeste svojevrsna farsa, jer zašto bi Vlada davala mišljenje o svom predlogu, a da je ovo predlog Vlade a ne poslanika ima jedna mala stvar koja je prosto zaboravljena u ovom predlogu akta i negdje moja sugestija pošto se opozicija vratila u Parlament i sad se ipak malo više čita i malo bolje čita, malo opreza kada predlažete akte ovom domu. Dakle, u razlozima za donošenje Zakona u drugom stavu piše sledeće:

Shodno navedenom Ministarstvo finansija pripremi je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji i tako dalje. Nemojte ovo da radite, ne zbog ni Damjanovića ni bilo kojeg od kolega, zbog institucije, jer će ova institucija da funkcioniše i poslije nas i poslije ovog saziva.

Dakle, neka što je u tom obrazloženju koje je propisano, dakle, od predloga Vlade sa kojim se zastalo i zbog javne rasprave i zbog svih onih procedura unutar Vlade koje su dugačke i zbog nekih nesuglasica da se to prebaci na ovaj teren Parlamenta.

Kada čita čovjek obrazloženja ima ovaj dio koji se onako ponekad preleti. Poneko i pregleda. Tiče se objašnjenja osnovnih pravnih instituta gdje se član po član objašnjava a šta je svrha pojedine odredbe, gle čuda, u tih nekih 12 - 13 članova nema samo obrazloženja za član 9, koji je u stvari suština i koji briše članove, čini mi se od 52 do 58 da budem precizan, normalno zbog kolega, koji briše članove od 53 do 58 koji su upravo definisali i sudsku raspravu o naknadi i sadržaj sporazuma o naknadi i vrste sporazuma o naknadi i sve ono što je štitilo ustavnost i jemčilo pravo svojine. Nema obrazloženja zašto se to briše. Naravno, nema obrazloženja za još jednu stvar. Ponovo sugestija nisam pravnik, ali eto, negdje sam počeo malo da razmišljam kad neće niko drugi to da radi, nije dobra praksa da se zakonom jednim stavljaju norme drugog zakona van snage. Kao što sa ovim predlogom zakona stavljaju norme Zakona o vanparničkom postupku van snage cijelo jedno poglavlje glava 9a, članovi 158 do 165 koji upravo razrađuju šta je u vanparničkom postupku i sporzumu u naknadi, sve mahanizme kako se vrši eksproprijacija. To dovoljno govori i ova mala saga o proceduri, šta je u stvari suština i intencija ovakvog predloga zakona. Intencija, odnosno cilje je isti koji je bio i 2015.godine. Naravno, možemo da diskutujemo jer sam tada bio u funkciji nekoga ko je spriječio da tada taj predlog zakona ugleda svjetlost dana i ponosan na to. Parlamentarna većina tada ili Parlament to tada nije dozvolio. Ovaj Parlament, kako stvari stoje na žalost će to da dozvoli. Dakle, bez obzira na izmene rješenja i uslovno rečeno negdje pokušaj da se napravi kompromis, ostala je intencija i cilj predloga isti. Dakle, vizavi ovoga svega što smo čuli o pravnim aspektima, o ustavnim aspektima, ne može se jedna stvar ovdje uporno radili i pokušati, pa i preko ovog predloga zakona, a to je da se neefikasni sudovi, loši sudovi nadomještavaju ovakvim takozvanim leks specijalisima i da se ono što sudovi ne rade kako treba i ne rade blagovremeno i odugovlače, a što zaista smeta i valorizaciji nekih javnih interesa kroz model eksproprijacije, da se to nadomještava na ovaj način.

Dakle, ako sudovi nisu dobri to treba reći ovdje javno. Ko to nije dobar u tom nekom Upravnom sudu ili nadležnom sudu koji je već nadležan za ovaj dio. Mijenjati sudije, unaprijediti sudstvo, a ne na jednoj strani slavopojke o pravosuđu ovome, onome i tako dalje, a na drugoj strani za to što je pravosuđe loše, što su procedure dugačke, a to piše u obrazloženju ovog zakona, donositi ovakva akta. Onda idemo do kraja i polako možemo da ukidamo sudove. Zato što su loši. Ja mogu da se složim da bez obzira što jedan dio sudija radi veoma teško i mukotrpno, časno svoj posao da postoje ključni odgovorni ljudi u pravosuđu, odnosno u Vladi koji su zaduženi za pravosuđe koji ne rade ništa, jer d imamo dobro, efikasno, brzo pravosuđe, da imamo efikasno poštovanje svojinskih prava, izvršenje odluka, odnosno rješenja, odnosno ugovora i onda dobijamo ovakve akte koji se trude negdje da zamijene sudove. Kada se aktima izvršne vlasti, odnosno zakonodavne vlasti pokušaju zamijeniti sudovi bez onoga što je jasno razgraničenje nadležnosti tri grane vlasti onda ulazimo u jednu opasnu zonu pravne nesigurnosti, nesigurnosti imovine. Jer, to je neko dobro rekao, ako imamo nesigurnost imovine, odnosno imovinska zajemčena prava bez institucija, bez pravne države ulazimo u kaos. Danas je uzeto jednom, sutra će neko drugi uzeti to što je uzeto tom prvom i sve tako unedogled. Pravi se, uslovno rečeno, ne otklanjanje biznis barijera s ovim nego se prave suštinske biznis barijere jer će neko rezonovati sa strane, a i odavde šta bih nešto kupio i pokušao da radim kada mi sutra to neko može uzeti, a ja samo da gledam i da se sudakam po ovakvim sudovima za koje kažete da nisu dobri, vi, u obrazloženju ovog akta. Dakle, ako nešto traje tri i pet godina, da vidimo zašto traje toliko dugo, zašto nemamo kapaciteta da to promijenimo nego da stvar prelamamo preko koljena.

Naravno, amandmani koji su dostavljeni, ovih sedam amandmana, na ovaj predlog zakona od strane predlagača čime su automatski postali sastavni dio teksta predloga, kažem bez obzira što nemamo prečišćeni tekst malo smo više napora uložili, čitali pa smo uspjeli to nekako sve da povežemo jesu u jednoj ravni tehnički i upodobljavanje teksta s nekim drugim aktima. Dakle, umjesto ove komisije imamo nadležni organ uprave koji će na bazi stavova te komisije to raditi. Imamo i nešto što je definisano dosta nemušto, juče sam na to ukazao, a to je da smo nakon godinu i po dana kašnjenja, a shodno zakonu koji je to striktno nalagao, mislim na Zakon o računovodstvu dobili metodologiju za procjenu kapitala prije nekih petnaestak dana, nakon godinu i po, skoro dvije godine kašnjenja.

Nije slučajno da se to donosi upravo u predvečerje usvajanja ovakvog akta koji će odmah stupiti na snagu i stvarati svoje pravne posledice. Dakle, taj dio koji je, po meni, bitan, a tiče se člana 29, odnosno amandmana 5 kojim se pokušava na jedan način reći ili poslati poruka javnosti i građanima da imate pravo da se sudite i negdje kada vam se, posle duge procedure zbog naših sudova koji rade kako rade, eventualno odbije predlog za eksproprijaciju pravosnažno, korisnik eksproprijacije, odnosno država je dužna da vlasniku vrati nepokretnost i nadoknadi štetu. To je novina u ovim amandmanima i ona bi trebalo da napravi neki balans s rješenjima koja su data s dosta rigidnim problematičnim s ustavnog i pravnog aspekta u osnovnom predlogu zakona. Šta znači suđenje i pravosnažno odbijanje. Je li to godina dana, tri, pet, deset, trideset godina koliko bi mogao da bude teoretski neki period davanja u zakup nekog vrijednog zemljišta, neke imovine itd.

Dakle, samo da objasnimo ne ni meni ni bilo kome od nas, manje više ovo je sve jasno nego potencijalnim vlasnicima imovine kojima će negdje ta imovina biti uskraćena, odnosno uživanje u toj imovini uz sve one emotivne diskurse koji postoje, a ne samo tržišne diskurse uživanja te imovine dok se oni sa sudom "ne obračunaju" u smislu eventualnog rešenja pravosnažnog suda nakon svih onih žalbenih postupaka kojima se sve ovo vraća na pređašnje stanje. Ne može se vratiti u pređašnje stanje. Ispostavilo se, predsjedniče, da je trebalo tih nekih desetak minuta svima nama, kada se da to neko vrijeme maksimalno se i koristi. Poruka nemojmo da nešto što je neefikasno s jedne grane vlasti rešavamo na način da predložimo akta koja su maltene neustavna, odnosno nezakonita. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:29:54)

Hvala i vama, poslaniče Damjanoviću.

Ovim smo iscrpili obraćanje u ime klubova.

Moram da vam kažem da u julu mjesecu ovaj zakon nisam uvrstio u dnevni red Parlamenta zato što nisu bile ispunjene proceduralne pretpostavke. Mislim da sam postupio sasvim ispravno. Ovo je važna materija. Za mene je bilo očekivano da ovakav zakon koji se bavi pitanjima eksproprijacije predlaže Vlada. Molio bih vas u budućoj diskusiji povedemo računa o tome da neke činjenice koje postoje ne tumačimo različito ako je izvjesno tako. Ako je izvjesno da ovo nije isti predlog zakona kao 2015. dajte da o tome tako govorimo, ako je izvjesno da je na zakon od 2015. Zaštitnik imao mišljenje kako je imao, a da na ovaj zakon sada nema takvo mišljenje. Prosto da i zbog sebe i zbog građana Crne Gore raščistimo te stvari i na pravi način im pridemo.

Sada prelazimo na drugi krug diskusija koje će trajati po pet minuta. I dalje vas molim, imate monitore, nemojte da prekoračujete, nema potrebe da vas upozoravam. Predlagač može kada god u toku rasprave da se javi.

Želite sada da se javite? Izvolite.

Naravno da ćete imati pravo na komentar. Niko neće ovdje nikome uskratiti prava koja posjeduje u Poslovniku.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 12:31:29)

Na dio postavljenih pitanja bih odgovorila kao predstavnik predlagača, a na određena pitanja bi se uključila i koleginica Laličić.

Očigledno da u nedostatku argumenata danas ovdje se čitaju neke odluke suda iz 2002. godine, čita se obrazloženje zakona, a o samoj suštini, o samom tekstu nijesam čula nijedan valjan argument, izuzev kolege Mugoše.

Ja se, zaista, nijesam smijala dok ste vi govorili.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:32:17)

Kolege, poslaniče Raduloviću, molim vas, dajte da razgovaramo, javite se za riječ, kada budete dobili riječ govorite. Poslanice Šćepanović, nastavite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 12:32:37)

Prije svega, Zakon o eksproprijaciji je usvojen 2000. godine, osamnaest godina je na snazi. Postavljam svima ovdje pitanje kako je moguće da ove norme koje se danas navode da su neustavne, postoje u zakonu 18 godina i niko od prisutnih nije pokrenuo ustavnost tih normi. Sada se postavlja pitanje, kada se ove norme i ne mijenjaju, zabrinutost se neka pojavila i kod građana se neopravdano izaziva zabrinutost. Kada ste toliko zabrinuti, zašto do sada niko nije pokrenuo inicijativu prema Ustavnom sudu, te norme su na snazi 18 godina?

Konkretno ću se osvrnuti na neka pitanja, mada konkretno nemam ni šta odgovoriti poslaniku Medojeviću. Dakle, ovdje je suština sledeća, da se pitam da li je pročitao uopšte važeći Zakon o eksproprijaciji kada koristi termine koji ne postoje u važećem zakonu. Privatnik nikako ne može tražiti eksproprijaciju niti može biti korisnik eksproprijacije, to smo već rekli. Takođe, veoma je važno naglasiti i dati odgovor svim poslanicima da postoji svrha eksproprijacije koja je propisana Zakonom o eksproprijaciji. Dakle, hotel, vila, apartman, kondo hotel, u ovom članu 4 ne mogu da nađem da li neko drugi može da nađe da to piše. Dakle, zakon je jasan. Tačno je propisano zbog čega se može ekspropisati nepokretnost. Drago mi je što je poslanik Rudović to i pročitao.

Takođe je veoma važno da se naglasi da se ovdje uporno, predsjedniče, postavlja pitanje i koriste se izrazi otimačina, krivično djelo, a u kontekst otimačina i tih uvreda poslanik Medojević uporno u taj kontekst stavlja predsjednika naše partije i njegovu porodicu. To čini čovjek koji je optužen za krivično djelo pranje novca. Njemu konkretno nemam dati nijedan odgovor jer nije imao nijedno pitanje, svi su bili politički. Takođe, kolega Rudović je postavio pitanje da se bez odluke suda uzima zemlja po hitnom postupku. Samo ću da napomenem, opet se vraćam na važeći zakon, zakon je tačno propisao ko može biti korisnik, zbog čega se nepokretnost može ekspropisati i postoji zakonom propisani postupak za eksproprijaciju. Ne znam gdje piše da neko može da uzima zemlju po hitnom postupku. I vrlo je važno naglasiti da u jednoj diskusiji imamo prvo rečenicu da je ukinuta sudska zaštita, a zatim drugu rečenicu da se građani sude godinama. Dakle, kontradiktorno. Još jednom naglašavam nijednim članom nije ukinuta sudska zaštita. Postoji upravno-sudska zaštita i postoji sudska zaštita prema redovnim sudovima za naknadu štete. Dakle, tu je potpuno jasno. I drago mi je što je kolega Damjanović detaljno pročitao obrazloženje i vidi se iz diskusije da je samo čitao obrazloženje. Ja sami tekst zakona nijesam čula.

Da samo napomenem, da su u proceduri amandmani Zakonodavnog odbora pravno-tehničke prirode uslovljeni amandmanima koje smo u saradnji sa koalicionim partnerima radili i predali.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:36:50)

Hvala.

E sad mogu da vam kažem kolegistica Laličić će dobiti vrijeme, ako joj ja dozvolim vrijeme.

Samo molim vas poslanici polako.

Ja se nadam da nam je interes da dobro raspravljamo sva sporna pitanja o ovom zakonu.

Ja ću dati vrijeme od tri minuta poslanici Laličić, ali samo tri minuta i imaće svi uvodničari po dva minuta.

Molim vas, po dva minuta da odgovaraju svi oni koji su pomenuti jer kao što znate predlagač može da se uvijek javi za riječ.

Ali sad i vas da upozorim poslanice Šćepanović, nemojte da govorite da li je poslanik nešto pročitao ili ne, vi recite vaše mišljenje o tome, jer to isto može da bude vrlo uvredljivo, a ja ne dozvoljavam da se vrijeđate ni jedno ni drugo.

Ja ću sad vam kažem, izricati i opomene i sve ako bude grubih riječi neodmjerenih u raspravi.

Molim vas na dobrom smo putu da ozbiljno razgovaramo o ovom Zakonu.
Poslanice Laličić. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (02.11.18 12:38:08)

Nadam se da u mojoj diskusiji neću nikoga uvrijediti, ali gospođu Stanković nijeste pred studentima da držite predavanje, ja veoma dobro znam što je usus, abuses i fructus, što je pravo službenosti, što je pravo svojine. Pa ću samo opovrgnuti samo vašu konstataciju da je pravo svojine, apsolutno pravo. Pravo svojine nije apsolutno pravo, jer ono može biti ograničeno pod određenim uslovima kada to zahtijeva javni interes. Samo malo, predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:38:44)

Poslanice Medojeviću, da vas ne bih opominjao dopustite da se odvija rasprava.
Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (02.11.18 12:38:57)

Apsolutno pravo je samo ono koje ne može naći svoj ekvivalent u novcu.

Dakle, apsolutno pravo je pravo na život, pravo na imovinu može biti ograničeno pod određenim uslovima.

To je što se tiče te vaše konstatacije i to je i konstatovano u članu 1 protokola uz Evropsku Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i sloboda.

Kada ste spominjali elaborat, da li elaborat može biti simuliran ili ne, jasno je rečeno i to sam u svom uvodnom izlaganju naglasila da mi ne diramo odredbu oko javnog interesa, da se javni interes utvrđuje ili posebnim zakonom ili na osnovu elaborata Vlade i ne može biti simuliran jer se zna tačno u koje svrhe se može izvršiti eksproprijacija.

Naknada štete takođe nije dovedena u pitanje. Ovdje baratamo da ukinuto pravo na sudsku zaštitu nema vanparničnog postupka, ostaje pravo na sudsku zaštitu, ostaje pravo, odnosno obaveza da se na ovaj postupak primjenjuje zakon o upravnom postupku, i sve ove odredbe oko izvršnosti, pravosnažnosti svega ovoga što smo ovdje naveli daje potpunu pravnu sigurnost svakom građaninu Crne Gore.

To je što se tiče nekih vaših konstatacija. Dakle, mi ovim zakonom, i to smo se potrudili da i tu odredbu preispitamo kroz praksu i kroz zakonska rješenja. Da li ovim zakonom možemo ukinuti odredbe drugog zakona možemo. Ukidamo glavu 9 Zakona o vanparničnom postupku, ali to ne znači da se sudska zaštita time izuzima odnosno da građani nemaju pravo na sudsku zaštitu.

Da li je amandmana i zašto toliko amandmana, to je kolegunica Marta objasnila. Prema tome, ne bih elaborirala zašto nije Ministarstvo, zašto smo mi. Zakon je pred nama, imamo pravo da o njemu razmatramo i svaku njegovu odredbu da preispitamo ovdje u diskusiji.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:41:04)

Hvala i vama.

Imali smo praktično učešće dva predlagača, moram da vam kažem da vi svi želite da se ministri kad se pojave u ime Vlade kao predlagači što češće uključuju u raspravu, pa tako razgovarajte i razmišljajte i o kolegama svojim koji se uključuju u raspravu. Zbog toga što su imali dva predlagača učešće, ovi predstavnici klubova koji su govorili imat će do tri minuta, molim vas ni sekund više. Zaista jer imamo veliki broj prijavljenih.

Prvo poslanik Nebojša Medojević, pa poslanik Aleksandar Damjanović, pa poslanica

Draginja Vuksanović Stanković.
Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (02.11.18 12:41:47)

Poštovani građani, sjetite se našeg programa da Crna Gora radi, vaše pogrešne odluke da podržite program da Crna Gora krade. Mi ovdje nijesmo ni na katedri ni na savjetovanju, ja vam govorim šta će se desiti. Zbog čega se donosi ovaj zakon? Postoji motivacija da se privatna svojina, bez volje privatnih vlasnika 2018.godine ili 2019.godine, da se kroz konflikt interesa kroz uticaj Vlade na to kome će dati s kim će potpisati ugovor o zajedničkom ulaganju već neki drugi pravni ugovor na prostoru ogromnog zemljišnog kompleksa Buljarice, ko će ostviti profit.

Dakle, država će dati zemlju koju je otela od privatnika u određenom pravnom aranžmanu Mila Đukanovića. To je stav Demokratskog fronta, ali vi glasate, poštovani Budvani, ljudi iz Buljarice, iz Petrovca, iz Crne Gore, glasate da vam braća Đukanović pljačkaju privatnu imovinu. Će je kraj?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:42:55)

Molim vas kvalifikacija braća Đukanović, a kvalifikacija pljačka, dobijate opomenu. Ne, imate za tu kvalifikaciju imate opomenu, nastavite, ne ništa ne čekam. Nastavite diskusiju.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (02.11.18 12:43:12)

Poštovani građani, braća Đukanović će da zarade devet milijardi eura na projektu Buljarica. Preko 100.000 stambenih jedinica, pa vi vidite ko je ovdje u pravu.

Ovdje se ništa ne radi u interesu države. Ovdje je javni interes, kao javni interes propisan interes dvojice ljudi. Zbog toga ćete, građani Crne Gore, vi u Buljarici biti opljačkani, a drugo država Crna Gora će da plati i njeni građani presudu Evropskom sudu za ljudska prava. Igrate se bre sa ozbiljnim stvarima, ako je nešto zaštićeno u Evropskom sudu, to je privatna svojina. Jače je zaštićena od prava govora, prava političkog djelovanja. Znači, najosjetljivije sudske presude su upravo u ovoj sferi. Kada država se miješa u mirno uživanje vlasničkih prava nad svojinom. I vi hoćete ovdje da nama predstavite kao razvoj države. Je li u obrazloženju piše, kolegice, da se uklanjaju biznis barijere? Je li to javni interes, kojim zakonom je to propisano? Će u Ustavu piše da su biznis barijere javni interesi? Ko će da se bavi biznisom u Crnoj Gori, ko može da se bavi biznisom u Crnoj Gori? Samo ova dvojica pomenute braće. A vidite još, zapamtite ovo što sam rekao. Ako tih 50.000 ili 100.000 stanova budu prodati Arapima, kao što sam vam rekao u Budvi Porto Budva da se prodaje članu OVK, pa vam je sad Budva jedan od punktova terorističke OVK 30.000 kvadrata je uzeo taj Ramaj. Pogledajte bezbjednosnu procjenu njegovu ko je i šta je i čime se bavio u srcu Budve. Pa rastura ulice, pa vam pucaju ulice i vi sad kao niko nije kriv, onda je opozicija kriva.

Prema tome, poštovani građani, vi ćete vidjeti ko je u pravu.

IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:45:06)

Hvala.
Riječ ima Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.11.18 12:45:15)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dakle, vi ste rekli jednu veoma važnu stvar koja je vrijedna polemike.

Naravno, vezano za ovaj dio gdje sam čini mi se tačno 10 minuta pred licem crnogorske javnosti, dao i genezu i suštinu ovog akta je nesporan.

Znate, kako gospodine predsjedniče čitam puno i u Parlamentu i van Parlamenta, cijeloga svoga vijeka, čitam pametne stvari, glupe stvari i van Parlamenta i u Parlamentu...

ali s posebnim merakom čitam glupe plagirane stvari, onda od slova do slova upravo da bi pronikao u psihološke motive, nekoga da tako nešto radi.

Dakle, pokazao sam građanima Crne Gore, čiji je ovo u stvari predlog. Omaškom, ali omaška je čudo i on ima negdje svoje utemeljenje u psihološkom profilu. Ovdje jasno stoji da je ovaj predlog akta pripremila Ministarstvo finansija i ništa sporno. Ništa sporno, prepíše se što šta u našem društvu, pa se može prepisati i nečiji predlog akta i podnijeti i toliko zbog javnosti.

Ovo što ste vi rekli, bili ste potpuno u pravu, kada ste prolijetos na pokušaj da se tada uvrsti nešto u dnevni red. Nešto što je i proceduralno kako se pokazuje, a i suštinski je bilo tada sporno što nijeste dozvolili da uđe u dnevni red i ostalo je da se do jeseni ispregovara taj dio. On je ispregovaran pretpostavljam kroz ove amandmane koji su 25.septembra podnijeti ovom domu, ovih sedam amandmana.

Ja sam već govorio o svakom od tih amandmana.

Dakle, u amandmanu 2 mogućnost izjašnjenja kao neka vrsta novine. To isto imamo i u amandmanu 4, ovaj amandman koji je vezan za metodologiju procjene vrijednosti imovine, koja je ovdje data 25.septembra, metodologiju smo dobili prije 15-tak dana. To je sporno, ali da to zanemarimo u ovoj ozbiljnoj priči i negdje gdje je ključna stvar, ovaj amandman 5 odnosno novi stav nakon stava 7. Ako je korisniku eksproprijacije nepokretnosti predata prije pravosnažnosti rješenja, a predlog za eksproprijaciju bude u daljem postupku odbijen, korisnik je dužan da vlasniku vrati nepokretnost da nadoknadi štetu.

Da li je ovo gospodine Brajoviću dovoljno. Ja imam problem da ovo prihvatim kao balans između onoga što jeste ustavno pravo i svega onoga što sam govorio, a što jeste suspenzija sudskih procesa, odnosno ukidanje ovim Predlogom zakona, odredbi drugog zakona koji je garantovao uslovno rečeno jamčenje prava svojine, tj. Zakona o vanparničnom postupku. Dakle, i vaša odgovornost normalno što ste ovo sad dopustili da uđe u dnevni red, a pričamo. Sa aspekta moje političke procjene, ja mislim da ovo nijesu dovoljni mehanizmi zaštite. Jer, ostaće nam oni problemi o kojima sam govorio u uvodnom izlaganju, a što su suštinski problemi. Dugotrajne sudske procedure koje ne rješavamo promjenama u pravosuđu koje se nadomještavaju na ovaj način koji unosi pravnu nesigurnost.

Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:48:14)

Hvala i vama što ste se držali vremena.

Hvala i vama na pohvalama koje ste mi uputili i prosto podstičem to kao i druge poslanike, kao što vi radite da čitate mnogi i u Parlamentu i svemu.

Sada riječ ima poslanica Vuksanović-Stanković. Izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (02.11.18 12:48:33)

Zahvaljujem.

Pominje se član 4 na osnovu teksta zakona. Kada smo već kod člana 4 osnovnog tetksta zakona, ja ću ga citirati i postaviti ću jedno pitanje koje je meni naprosto gramatički nije jasno. Znači ovo je stvar za profesora književnosti:

-Nepokretnosti člana 2 ovog Zakona mogu se eksproprijirati radi izgradnje objekata ili izvođenja radova od javnog interesa pa stoji zarez, ne stoje dvije tačke, nego stoji zarez. objekata od javnog interesa, građani, zarez, objekata komunalne infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa, organa Glavnog grada, Prijestonice u opštini u daljem tekstu opština, zdravstvenih, prosvetnih, kulturnih i sportskih objekata industrijskih, energetskih, vodoprivrednih

objekata saobraćajnih objekata sa pripadajućom infrastrukturom, objekata mreže infrastrukture, elektronskih komunikacija, kao istraživanja i eksploatacija rudnog i drugog prirodnog bogatstva. -

Zar sve ovo iza riječi javnog interesa gdje stoji zarez nije javni interes? Zašto onda nijesmo imali dvije tačke? Pa se postavlja pitanje šta onda ovdje može da se podvede pod javni interes. To je ona simulacija o kojoj sam ja govorila. Ovdje je trebalo staviti gramatički dvije tačke. Jer sve ovo što ide iza toga su objekti institucije od javnog interesa. Valtazar Bogišić je davno rekao: "Ko samo riječi zakonske znade taj još zakone ne zna dok mu ne shvati razum i smisao." Nije suština samo čitati pravnu normu, nego i tumačiti pravnu normu. Studenti Pravnog fakulteta znaju da čitavo jedno poglavlje uvoda u pravo na prvoj godini Pravnog fakulteta, to je posljednje poglavlje ima veliki broj tumačenja i podtumačenja. Pa valjda nam dopustite ovdje da mi kao pravnici možemo da tumačimo pravnu normu i da sami dajemo svoj stav šta je moguće da se krije iza te pravne norme. Jedan od ovih prisutnih koleginica očigledno nije bila koncentrisana dok sam ja govorila.

Ja sam precizno definisala šta je pravo svojine, kao apsolutno pravo, a odmah nakon toga sam citirala normu Ustava i pomenula kroz tu normu, citirajući tu normu, kada mogu biti ograničena prava svojine.

Prema tome, neka niko ovdje ne živi u iluziji, da konkretno meni možete držati predavanje o pravu svojine. Jer, ja imam reference i to radim svojim studentima već punih još malo 18 godina. Ja imam reference za to i moji studenti znaju kakva su moja predavanja, o tome ja neću govoriti.

Nemojte da živite u iluziji da se bavite poslom koji nije vaš posao. Ipak sam ja profesor Univerziteta, imam reference za to, svjedočilo se to vama ili ne.

Kolega Škrelja, nemojte više da mi dobacujete sa mjesta, to je vrlo nevaspitano, to je nevaspitano. Dok ja držim predavanja, ja studentima mojima, punih 18 godina vi se kupate u bazenima sa pojedinima. Vi imate vremena za razonodu, ja nemam. Zna se u Crnoj Gori, gospodine Škrelja, zna se, dopustite mi molim vas, predsjedniče da završim rečenicu, ko je ko.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:51:34)

Poslanice Vuskanović ne kvarite vašu diskusiju.

Ne, završili ste. Poslanice Vuksanović završili ste.

Jeste, ne, ne, već je bilo isteklo, završili ste.

Kolega Škrelja, da vas upozorim zaista i posljednji put da na ovakav način dobacujete.

Apsolutno je bilo nekorektno i molim vas nemojte više ništa da komentarišete sada. Nemate pravo, ne, ne nemate pravo izazvali ste neprijmjenom reakcijom i molim vas poslušajte me.

Ne, nemate pravo, kolege. Škrelja, Vuksanović-Stanković, riješite vaše dileme. Možete da porazgovarate, kolege možete da porazgovarate van plenarne sale.

Sad prelazimo na poslanike, nastup onih poslanika koji će trajati po pet minuta.

Danijel Živković, je prvi. Izvolite, a neka se pripremi poslanik Janko Vučinić.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (02.11.18 12:53:29)

Hvala vam, poštovani predsjedniče Brajoviću.

Dakle, jedna veoma važna tema od značaja za sve građane Crne Gore.

Danas se čulo različitih opservacija, na račun onoga što su izmjene i dopune Zakona o eksproprijaciji u smislu da vladajuća većina zapravo atakuje na ono pravo koje je zagarantovano Ustavom. Ta teza je neodrživa iz više razloga. Pravo svojine jeste zagarantovano Ustavom i postoje pravila kada se pravo svojine može ograničiti.

Dakle, kada je za to utvrđen zakonom predviđenim uslovima javni interes ili kada to Vlada odredi po Zakonu o eksproprijaciji.

Zbog građana eksproprijacija je lišenje ili ograničenje prava svojine na nepokretnostima kada to zahtijeva javni interes uz pravičnu naknadu.

Pitanje eksproprijacije se pominje još od davnina od vremena Sumera ili Rimskog prava i ono je doživljavalo svoje različite modifikacije protekom vremena. Možemo se sjetiti vremena

socijalizma kada je pitanje svojine posebno državne svojine imalo primat i mnogo veću pravnu zaštitu u odnosu na privatnu svojinu.

Međutim, oni koji su postavili institucionalno osnov za eksproprijaciju jesu Francuzi. Dakle, oni su u svom Ustavu nakon Francuske revolucije utkali da se pitanje prava svojine mora zaštititi upravo na osnovu onoga što je javni interes i što je pravična nadoknada.

Dakle, izvršna vlast je ona koja u najvećem broju slučajeva odlučuje o pravu građanina i na taj način kroz niz zakonskih rješenja su uređena pitanja odnosa prava i obaveza i države. U ovom slučaju izvršne vlasti.

Pošto sistem izvršne vlasti je uređen na način da se kroz razgranatost nadležnosti organa uprave odlučuje o pravima i obavezama građanina, to je neophodno da građanin ima adekvatnu zaštitu u postupku kako bi mogao da zaštiti svoj interes. Neodrživa je i ta teza kada se kaže da građani ne mogu da zaštite svoj interes pred nadležnim instancama sudskim. Ovdje govorimo o Upravnom sudu i redovnim sudskim instancama. To govorim iz razloga što se pominje pitanje javnog interesa.

Dakle, rekao sam da je u slučajevima koji su predviđeni zakonom i kada to Vlada odredi proglašava se javni interes. A svrha eksproprijacije može biti radi izgradnje objekata ili izvođenja radova od javnog interesa, objekata komunalne infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa, zdravstvenih, prosvjetnih, kulturnih i sportskih objekata, industrijskih, energetskih, vodoprivrednih objekata i svega onoga što je navedeno u samom Zakonu o eksproprijaciji.

Danas smo čuli različite fikcije od ljudi koji žive u toj paralelnoj stvarnosti i često pominju određene stvari koje nemaju nikakve veze sa činjeničnim stanjem i onome što je upisano u samim pozitivnim zakonskim propisima. Najmanje smo čuli i onoga što se tiče predloženih izmjena i dopuna zakonskog teksta o eksproprijaciji.

Rekao bih dakle što je veoma važno zbog građana, da visina pravične naknade se određuje u novcu u visini tržišne cijene iste vrste nepokretnosti na istom ili sličnom području opštine, uvećane eventualno za izgublenu dobit u periodu preseljenja u zavisnosti od načina korišćenja nepokretnosti i troškova preseljenja prema okolnostima i momentu zaključenja sporazuma.

Dakle, veoma važna izmjena i dopuna ovog zakona sastoji se u tome što ovaj put imamo komisiju od pet članova od toga imamo tri sudska vještaka, jer je ranije bilo situacija u kojem procjenitelji daju jednu procjenu, sada imamo metodologiju koja je znači propisana gdje će i ti sudski vještaci doprinijeti u potpunosti efikasnosti samog postupka.

Drugo pitanje žalbe je dozvoljeno Ministarstvu finansija, nakon toga imamo iscrpljivanje prava na tužbu pred Upravnim sudom, kada se i to iscrpi građani imaju pokretanje postupka pred nadležnim sudskim instancama, da li se radi o Osnovnom sudu i drugim sudskim instancama što je propisano Ustavom i drugim zakonskim propisima.

Ovdje se ne radi o onome što kolege iz opozicije pokušavaju da spočitaju predstavnici na vlasti da mi atakujemo na pravo svojine koje je zagantovano Ustavom, nego je jasno definisanim normama i Zakona o eksproprijaciji, gdje je propisano šta je javni interes, šta je to pravična naknada i šta je to svrha same eksproprijacije.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.11.18 12:58:31)

Hvala vama, poslaniče Živkoviću.

Sada riječ ima poslanik Janko Vučinić, a neka se pripremi poslanik Željko Aprcović.

JANKO VUČINIĆ (02.11.18 12:58:40)

Poštovani građani, kad god pomislimo da aktuelna vlast, odnosno vlastodršci u Crnoj Gori ne mogu jače udariti na svoj narod, bilo da je to uvođenje poreza, raznoraznih dažbina, umanjivanju radničkih i ljudskih prava, gaženju Ustava, mi se prevarimo i oni nas iznenade i pojave se sa novim, još jačim udarcima na svoj narod, ovoga puta je to udar na imovinu kroz

Zakon o eksproprijaciji.

Ovaj zakon nije ništa drugo nego otimačina i hajdučija koja treba da se kroz ovaj zakon legalizuje i ako bi se on usvojio, građanima preostaje jedino da sami svojim životima brane svoje imovinu.

Poštovani građani, ovaj je Zakon Zakon koji vodi u bezakonje. Usvajanje ovog skandaloznog Zakona će moći kada se bolje analiziraju ovi zarezi, iz toga člana 4, moći će bilo čiji interes da se proglasi javnim interesom, pa god bi nameračio kako atraktivno parče zemlje da gradi vile i stanove za prodaju, još ako je uz to blizak predsjedniku države ili premijeru, ako nijesu to u direktno ili indirektno sami oni, moći će dobiti to zemljište po bagatelnoj cijeni, koje će biti oduzeto od njenih vlasnika.

Nije nimalo slučajno što je sadašnji predsjednik države podržavao ovakve izmjene Zakona, pravdajući ga time da će riješiti biznis barijeru, jer su navodno vlasnici zemljišta na Primorju ucjenjivali investitore razvojnih projekata i nije slučajno da je jedan od projekata navodno jedan od javnog interesa bio veliki zemljišni kompleks na Buljarici, predviđen za kompaniju CRBC na Kajmanskim ostrvima. Autor plana, nije ni to slučajno, da je autor plana koji je na Buljarici omogućavao gradnju na više od devet miliona kvadrata poslovnog i stambenog prostora, bio Repulički zavod za urbanističko planiranje, čiji je vlasnik Aco Đukanović, a pravni zastupnik kompanije CRBC je bila Ana Đukanović, dok je tadašnji premijer, a sada predsjednik države njihov brat Milo Đukanović pregovarao sa investitorom i predložio ovaj zakon.

Znači, poštovani građani, ovo je čist primjer familijarnog posla, za koji treba ovdje da se donose zakon da bi se taj posao realizovao. Tada ovaj zakon nije prošao, kao predlog Vlade, da bi se sada pojavio kao predlog nekoliko poslanika DPS-a, da bi ga na brzinu ovdje u Skupštini usvojili i da bi se sa njim omogućila nesmetana pljačka i otimačina privatne imovine građana u Crnoj Gori.

Može se razumjeti da je javni interes kada se grade putevi, škole, bolnice, objekti od opšteg društvenog interesa, ali proglasiti javnim interesom da se grade vile, hoteli, stanovi i za tu gradnju oduzimati privatnu imovinu po sili zakona i gazeći član 58 Ustava Crne Gore više nego kriminal i potvrda da smo zarobljena država u raljama mafijaške vlasti, i ovo je, poštovani građani, par ekvelans mafijaški zakon. Možda smo malo u tim mafijaškim poslovima i uznapredovali, jer bilo je da mafijaši obično kažu - dajte im ponudu koju neće moći odbiti. Ali, vi ste pošli korak dalje i onda obezbijedili zakon, tako da će mafijaši na osnovu ovoga zakona da uzimaju imovinu građana Crne Gore. Otvoreno se nameće sumnja da oni koji su predložili ovaj zakon, da su oni ili podlegli korupciji ili su ucijenjeni od strane mafije. Tako da iz tog razloga što je ovaj predlog povučen prije tri godine. Sada...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:03:04)

Poslaniče Vučiniću, izgovorili ste nekih sedam, osam riječi koje su uvredljive, riječi ili iskazi u skladu sa članom 107 i ja vam dajem opomenu.

JANKO VUČINIĆ (02.11.18 13:04:01)

Ja sam, predsjedavajući, ja sam izrazio sumnju da se nameće sumnja da oni koji su ovaj zakon predložili koji je već povučen i bio je predlog od strane Vlade prije tri godine, nameće se sumnja da su oni ili korumpirani ili da su ucijenjeni od mafije u Crnoj Gori. Kako drukčije objasniti da se predlaže zakon kojima će se otimati privatna imovina za korist vrlo sumnjivih kompanija nepoznatih vlasnika i na šta se može drugo posumnjati.

Poštovani građani, ovdje je više nego jasno...

Hoćete li mi dozvoliti?

Nemoj tako, da ti dođem tu da ti iščupam... (Prekid)

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:04:09)

Imate i drugu opomenu.

Ja vas upozoravam nemojte ja to vama da napravim, jer sam izazvan. Ali, ja mogu, znači mogu, nijeste korektni, vi ste dobili drugu opomenu.

Ja vam dajem i treću opomenu.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:10:38)

Uvaženi građani, uvaženi poslanici, nastavljamo sjednicu. Dali smo pauzu pet minuta iz nama poznatih razloga. Sada nastavljamo dalje.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Željko Aprcović. Izvolite, poslaniče Aprcoviću.

ŽELJKO APRCOVIĆ (02.11.18 13:10:59)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

S obzirom na činjenicu da danas imamo izmjene i dopune jednog sistemskog zakona kojeg su, kako bih rekao, društvena, ekonomske i politička dešavanja na nivou Crne Gore pregazila i da je došao trenutak da napravimo jedne kvalitetne izmjene koje će omogućiti državi da ostvaruje javni interes kroz ono što jeste odluka Vlade Crne Gore i da građani budu zaštićeni na način da budu obeštećeni za izuzimanje imovine koja je u njihovoj svojini sa pravičnom naknadom.

Znači ovdje, radi građana Crne Gore, želim da pojasnim da smo imali Predlog zakona iz 2015. godine koji je u sebi sadržao jednu protivustavnu normu. Međutim, ovaj zakon otklanja sve te dileme na način da se upravo kroz izmjene i dopune zakona koje su danas na razmatranju otklanjaju sve nedoumice kako i na koji način se može izuzeti imovina i pod kojim uslovima.

Ono što se željelo prikazati u toku današnje diskusije da se radi o hajdučiji, teroru, pravnom nasilju, nije tačno. Definitivno ovim zakonom je propisano i osnovnim zakonom iz 2000. godine i ovim izmjenama i dopunama koje su na današnjem dnevnom redu da je korisnik eksproprijacije jedino Vlada, onda pravni subjekt koji je u većinskom vlasništvu Vlade, državni fond i nema govora o tome da fizička lica ili investitori mogu da budu korisnici eksproprijacije. To da raščistimo iz prostog razloga što se stvara kod građana nedoumica šta će se desiti sa ovim zakonom. Moram da kažem da ovaj zakon, odnosno izmjene i dopune njegove, koje danas razmatramo, donosi jedan novitet u smislu i upravno sudske i sudske zaštite. Dosadašnjim normama koje su precizirale taj dio imali smo vanparnični postupak, vanparničnom postupci su trajali dosta dugo. Iz vanparničnog postupka se teško izlazilo iz razloga što u takvim postupcima imamo nezadovoljstvo jedne ili druge strane koje su učesnici postupka i jednostavno za četiri, pet ili šest godina nijesmo mogli doći do onoga što jeste pravosnažno rješenje o eksproprijaciji i stupanje u posjed koji proizilazi iz ovoga što je današnjim izmjenama i dopunama predloženo.

Moram da vam kažem, građani Crne Gore, da se eksproprijacija i stupanje u posjed korisnika eksproprijacije može izvršiti samo na osnovu pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji. To su tri različite faze postupka koje moramo ovdje da razlučimo i da ne bismo došli u situaciju da tumačimo kako i na koji način stupanje u posjed sa jednim izuzetkom u dijelu koji se tiče da prije pravosnažnosti odluke a nakon izvršnosti u slučajevima precizno formulisanim propisanim zakonom, može korisnik eksproprijacije da stupi u posjed. Želim da kažem da i ta rješenja koje donosi nadležni državni organ jesu rješenja koja utemeljuju svoju odluku, odnosno utemeljuju svoje razmišljanje i adekvatnim razlozima zbog čega se stupanje u posjed obavlja prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji.

Moram da kažem da imamo metodologiju koja je usvojena od strane Vlade Crne Gore gdje Pravilnik o metodologiji tačno propisuje koji su parametri potrebni za utvrđivanje pravnične naknade. To do sada nismo imali, treba da da budemo realni. Iz prostog razloga što upravo ti parametri i metodologija za utvrđivanje pravične naknade daje onaj dovoljan stepen sigurnosti svim onim našim sugrađanima čije se pravo ograničava sa aktom o eksproprijaciji. Nemojmo da se zavaravamo da bi kroz sudski postupak koji je duži, puno kompleksniji, došli do puno veće

naknade iz razloga što sadašnje predložene izmjene i dopune Zakona predviđaju da imamo petočlanu komisiju. U toj petočlanoj komisiji su tri sudska vještaka, da li su oni građevinske, geodetske, šumarske, poljoprivredne struke, ne ulazim u to, zavisno od boniteta zemljišta, odnosno od klase zemljišta na kojim se vrši izuzimanje i upravo sudski postupak bi bio onaj kontrolni filter za mišljenje, odnosno objektivnost vještaka koji su radili u upravnom postupku, odnosno procjenjivali zemljište, odnosno utvrđivali pravičnu nadoknadu.

Moram da vam kažem da bi se upravo kroz sudski postupak, plastično bih prikazao primjer, ako možete da mi dozvolite samo 15-20 sekundi produženja. Ako bi sudski vještak u sudskom postupku ukazao da se rada o manjoj ili većoj cijeni naknade za zemljište koje je predmet eksproprijacije on bi morao da usaglasi mišljenja sa ta tri vještaka koja su radila u upravnom postupku i da da odgovore, ili jedan ili drugi, kako i na koji način po osnovu kojih parametara se došlo do utvrđene cijene nepokretnosti. Moram da vam kažem da upravo nije ni važeći zakon se negativno odredio prema onima od kojih se izuzima imovina jer precizira da ako se utvrdi, to je važeći član Zakona 29 - Ako je korisnik eksproprijacije nepokretnosti predata prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji o predlogu za eksproprijaciju bude u daljem postupku pravosnažno odbijen, korisnik eksproprijacije je dužan da vlasniku vrati nepokretnost i nadoknadi štetu.

Znači, ovaj član daje maksimalnu zaštitu, daje u okviru u kojem se korisnik eksproprijacije mora ponašati i moji dragi sugrađani, građani Crne Gore ovaj zakon je potpuno u skladu sa Ustavom i pozitivnim zakonskim propisima Crne Gore.

O tome je svoju riječ dao i Ombudsman isto tako kao što je dao predložene izmjene 2015. godine koje su, po mom dubokom ubjeđenju bile protivustavne i upravo sadašnje predložene izmjene otklanjaju tu nedoumicu koja je 2015. godine u predloženim izmjenama i dopunama Zakona stajala. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:17:43)

Samo da vas informišem da smo krenuli negdje oko 11.20 časova. Na kolegijumu je bio dogovor da to traje dva sata, vidim da to nije moguće da se tako ispoštuje, ali treća da to završimo u roku od tri sata, pa sugerišem da šefovi poslaničkih klubova pogledaju kako da se redukuju određena izlaganja ili da neko odustane ili da vrijeme trajanja diskusije svedemo na tri minuta. Hvala vam.

Izvolite, gospodine Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.11.18 13:18:12)

Uvaženi kolega Aprcoviću, naravno ne sporeći činjenicu da vi kao iskusan advokat ovu materiju poznajete, jednim dijelom u formi komentara drugim dijelom negdje u formi kometara i pitanja. Svakako imate pravo u tom segmentu.

Šta se meni čini u ovom da kažem, u ovoj temi važno. S jedne strane najpozitivniji u smislu te riječi, država ima moć, je li tako. Sa druge strane imate privatnog vlasnika.

Kad kažem da država ima moć ne mislim ništa loše. Dakle, ona koristi svoja ustavna i zakonska ovlašćenja koja su joj samim tim data. Ali ipak je ona jača od pojedinca čija se privatna imovina uzima. To bi negdje značilo kad mi kao zakonopisci ili mi koji usvajamo ove zakone ipak bi morali malo više da vodimo računa o tom balansu. Dakle, da znamo sa jedne strane da je naspram nas moć, dakle država, govorim sad kao građanin, i da nekim zakonom zaštitimo tog građanina, od čega? Od onoga što se dašava ne samo kod nas nego bilo gdje u svijetu, a to je zloupotreba moći.

Moje pitanje je krajnje jednostavno - da li je građanin čija bi se privatna imovina eksproprijaisala u nekom postupku - da li je on više zaštićen ovim ili manje zaštićen. To je osnovno pitanje kod ovog zakona. Da li građanin čiju privatnu svojину uzimamo da li ovim izmjenama i dopunama zakona on ima veću zaštitu ili ima manju zaštitu? Pošto smo mi ovdje s druge strane svi političari, dakle svi imamo neki svoj i politički interes, ja ću biti slobodan kolega

Aprcoviću, da vam pročitam samo jedan mali dio, dakle imam dovoljno vremena, iz zaključka koji je, neću ništa zloupotrijebiti jer je javan tekst, napisala ga je Angelina Šaranović, pravnica, razumio sam naša koleginica iz Skupštine, javan tekst danas na Portalu Analitika, koji u svom zaključku kaže. Dakle, ovo je napisala ne iz političkog interesa, ne iz nekog drugog interesa, napisala je, siguran sam, vidim kako je tekst koncipiran, napisala ga je kao građanin, svjestan, savjetstan građanin, koja u zaključku u zadnjem pasusu kaže: "Da je posjedovati nepokretnost bivšeg vlasnika, a zatim "omogućiti učestvovanje u postupku koji je faktički završen ima svoj izraz u narodu, ali ne treba gubiti granice dobrog ukusa, pa ćemo zaključiti da ovaj prijedlog zakona vrijedi inteligenciju prosječnog stanovnika Crne Gore jer da ima građana prijedlog ne bi bio moguć". Znači, nije moj stav, javan je stav i stav građanina koji nema nikakav politički interes a pravnik je.

Ponavoljam, da li mi ovim zakonom onoga koji je slabiji štitimo više ili manje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:21:56)

Zahvaljujem, poslaniče Konjevuću.

Zbog toga smatram da je jako važno u jednom dobrom dijalogu da ovdje otklonimosve dileme i da se otvore svi argumenti koji su vezani i za zakon i normalno ako neko drugi vidi drugačije viđenje. I mi ćemo sa ovoga mjesta ovdje voditi računa da do kraja obezbijedimo tu vrstu dijaloga. Drugu vrstu dijaloga nećemo dopustiti jer daje nam to pravo Poslovnik koji smo ovdje usvojili.

Ja sam zamolio kolege iz DPS-a da pokušamo, da bismo doveli tri sata do kraja da nemamo previše kometara pa vas molim u tom pravcu i da ispoštujete dogovor, ako ne ja ću morati za jedno pola sata da tražim sazivanje kolegijuma kako bi se dogovorili oko realizacije današnjeg dana.

Dajemo samo pravo na odgovor, na komentar, zamolio bih poslanicu Laličić da sad preskočimo ako je moguće, ako ćete vrlo kratko kao obrađivač da kažete, molim zbilja da odgovorite jako kratko.

Željko, izvolite vi.

ŽELJKO APRCOVIĆ (02.11.18 13:23:08)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Konjević,

Nema više i manjeg obezbjeđenja zakonske zaštite onoga čija je imovina predmet izuzimanja. Znači, mora da bude maksimalni kapacitet zaštite shodno Ustavu i zakonu. Slažemo se vi i ja .

To što ste sad pročitali apsolutno mislim da uvažena koleginica nije do kraja pročitala zakon, nije shvatila osnovni smisao i duh normi predloženih od strane grupe poslanika Demokratske partije socijalista.

Ja vam moram reći, znači zahtjev se podnosi Vladi, Vlada odlukom utvrđuje javni interes, vraća na prvostepeni postupak kod Uprave za nekretnine, gdje se upravo kroz onu komisiju o kojoj sam ja pričao utvrđuje pravična naknada. Moje razmišljanje jeste da, s obzirom na Zakon o vještacima, znači sa aspekta izuzetno rigoroznih uslova da bi se dobila licenca za vještačenje u bilo kojem segmentu, smatram da tri vještaka koji su na listi sudskih vještaka znači potvrđeno im je da mogu obavljati sudska vještačenja u sudskim postupcima, neće dozvoliti da se procijeni zemljište koje je predmet izuzimanja manje u odnosu na ono što predviđa pravilnik i metodologija o izuzimanju tog zemljišta.

Znači, imamo uporednu praksu, pročitao sam je negdje, i u dijelu koji se tiče susjedne države Republike Hrvatske, gdje se njihov zakon zove Zakon o izvlašćenju, gdje imaju puno širi okvir u odnosu na ovo što jesu rigorozne odredbe, da bude utvrđeno kao javni interes, da se sad ne ponavljam iz razloga što su kolege pročitali, pa idu i dalje, imovina koja je shodno strateškim planovima, donesenim od strane regije ili države, treba da bude predmet izuzimanja. Znači, oni

ostavljaju puno širi okvir. Mislim da smo ograničili ovim zakonskim normama predviđenim ko je, šta može biti predmet eksproprijacije i šta je javni interes.

Šta je javni interes? Nemojte da se vraćamo neko od kolega je pričao, znači kad je bila državna imovina, mislim da je to kolega Danijel Živković, znate vi svi sami kako i na koji način se državna imovina utvrđivala, da su faktički raniji vlasnici dobijali po par paklica cigareta, mogu slobodno da kažem, gdje su njihova prava bila jako jako ograničenja, znači nisu mogli da naplate pravičnu naknadu. Ovdje, po mom dubokom ubjeđenju, ako imamo kvalitetan pravilnik, ako imamo tri filtera, znači rješenje prvostepenog organa, žalba Ministarstvu finansija i kasnije tužba prema Upravnom sudu. Znači, i ovo što jeste pitanje, a koje se opravdano postavlja mi smo u dijelu koji se tiče stupanja u posjed dodatno to obrazložili na način da su samo tri slučaja kada se može prije vremena stupiti u posjed.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:27:06)

Zahvaljujem.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Milloš Nikolić, poslije toga Milan Knežević.

Prije nego što počnemo da radimo dalje, ostalo nam je ukupno 16 diskutacija, to znači da bi vrijeme, ako ovako nastavimo bilo dva sata, što bilo iznad dogovora, iznad tri sata koliko predviđa ovo vrijeme. Da li da šefovi poslaničkih klubova razmisle da neko odustane ili da se dogovorimo ubuduće da se govori po tri minuta? Ajde pokušajte po tri minuta da radite. Hvala vam.

MILOŠ NIKOLIĆ (02.11.18 13:28:24)

Hvala vam, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani kolegice i kolege, poštovani građani,

Evo već smo čuli jedan dio priče koji se tiče Prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o eksproprijaciji. Ja ću pokušati da izlaganje svedem na jedan pravni dio priče, uz eventualnu mogućnost da odgovorim na par teza, pitanja i dilema koje su se čule danas.

Dakle, rekao bih s pravnog aspekta da postoje tri instituta u ovom konkretnom predlogu koje je potrebno posebno obraditi. To su pripremne radnje, stupanje u posjed nakon rješenja o pravosnažnosti i stupanje u posjed prije rješenja pravosnažnosti. Dakle, sva tri instituta, i stupanje u posjed prije i nakon rješenja o pravosnažnosti i pripremne radnje postoje postojećim tekstom Zakona o eksproprijaciji.

Ono što se čini ovim zakonom jeste da se one bliže preciziraju i bliže se određuje pojedina nadležnost kako bi se izbjegle situacije u konkretnim slučajevima koje su postojale a koje su onemogućavale izvršenje određenih odredbi.

U članu 17 kaže: "Ako podnosilac predloga za dozvolu vršenja pripreminih radnji čini vjerovatnim da su pripremne radnje potrebne za svrhe određene ovim zakonom, organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnosti dozvoliće vršenje pripreminih radnji". Dakle, ovo pravo imamo i trenutno, s tim što je lice koje je vlasnik zaštićen stavom 2 kad kaže: "Prilikom donošenja rješenja o dozvoli za vršenje pripreminih radnji vodiće se računa o tome da se one ne vrše u vrijeme nepodesno za vlasnika nepokretnosti, s obzirom na kulturu zemljišta i svrhu za koju se nepokretnost koristi. Dakle, pravo postoji, imalac prava u jednoj mjeri je zaštićen, samo što sada dajemo stavove kojim se ovo precizira. Naime, vlasnik nepokretnosti dužan je da dozvoli vršenje pripreminih radnji iz stava 1 ovog člana. Dakle, stav 1 na neki način implicira stav 3. Ukoliko se može dozvoliti licu koje polaže pravo na pripremne radnje da ih izvrši, samim tim postoji obaveza imaoca nepokretnosti da to omogući.

Dakle, dodatju se stavovi 6 a stavovi tri, četiri, postoje i stavovi četiri i pet, dakle u stavu šest i sedam kaže se: Protiv rješenja iz stava dva ovog člana može se izjaviti žalba i žalba na rješenje stava 2 ovog člana ne odlaže izvršenje.

Dakle, što se tiče stupanja u posjed nakon pravosnažnosti dosadašnje rješenje glasilo: Korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed eksproprijisane nepokretnosti danom

pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji ukoliko je do tada bivšem vlasniku isplatio naknadu ili predao u svojinu drugu odgovarajućoj nepokretnost odnosno uz dokaz da je bivši vlasnik uredno pozvan, ali da je odbio da primi isplatu naknade iz člana 22 ovog zakona. Sadašnje rješenje kaže: Korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed ekspropisane nepokretnosti dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji ako je bivšem vlasniku isplatio naknadu ili predao u svojinu drugu odgovarajuću nepokretnosti ili da kaže da je bivši vlasnik uredno pozvan, ali je odbio da primi isplatu naknade iz člana 22 ovog zakona.

Dakle, ne uvodimo ništa novo, već ono što je postojalo, ali to preciziramo o stavovima dva, tri, četiri, pet. Dakle, zahtjev za stupanje u posjed ekspropisane nepokretnosti korisnik eksproprijacije podnosi nadležnom organu uprave uz zahtjev za stupanj u posjed ekspropisane nepokretnosti korisnik eksproprijacije je dužan da nadležnom organu podnese dokaz o isplati itd. O zahtjevu iz stava 2 ovog člana nadležni organ uprave je dužan da odluči bez odlaganja i žalba ne odlaže izvršenje. Dakle, ista je stvar i sa članom 7 kojim se mijenja član 29. Dakle, instituti postoje, mijenjaju se i preciziraju se. Što se tiče žalbe koja nema suspenzivno dejstvo takozvane nesuspensivne žalbe u njoj imamo uporešiti u članu 124 stav 2 Zakona upravnom postupku. Što se tiče utvrđivanja javnog interesa pravične naknade imamo osnov u 58 član Ustava, bilo je pitanje zašto pravična, a ne tržišna naknada, zato što je pravična naknada Ustavna kategorija, pravična naknada sadrži tržišnu naknadu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:32:08)

Hvala Vam što ste mi pomogli da Vi kao prvi iz partije kojoj ja pripadam poštujuete dogovore.

Komentar ima Raško Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.11.18 13:32:21)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dakle, kolega isto ću pitanje da Vam postavim, kao i kolegi Aprcoviću.

Nijesam dobio odgovor ne ja, građani, mislim da je to za njih strašno važno. Dakle, sa jedne strane imamo moć to je država, sa druge strane imamo građane koji imaju svoju privatnu svojinu, da li je ovim zakonom odnosno izmjenama i dopunama je građanin pojedinac više zaštićen ili manje zaštićen. Ja Vam čitam opet iz jednog teksta stav jednog građanina pravnice, naše kolegice ovdje koja radi u ovom domu koji kaže: "Na predloženi način eksproprijacija bi se sprovodila defektao izvan pravila i postupka propisanog zakona. Raniji vlasnik nepokretnosti dovodi se u daleko nepovoljniji položaj od onog u kojem se nalazi u skladu sa važećim zakonom. Sve ukazuje da bi se usvajanjem predloženog zakona povrijedila osnovna ljudska prava i slobode zajamčeno Ustavom Crne Gore i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ." Dakle, kolega , mislim da je ključna stvar ovdje da li mi ovim izmjenama više ili manje štitimo pojedinca, čiju moć, čiju imovinu država kroz legitimnu moć koristi. djeli ste stav jednog građanina koji je potupuno neopterećen našim političkim diskusijama, ja sam se trudio da nema takođe to političko opterećenje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:34:48)

Hvala.

Pravo na odgovor na komentar ima Miloš Nikolić, poslije toga je Milan Knežević, a poslije Milana Kneževića, Predrag Sekulić.

MILOŠ NIKOLIĆ (02.11.18 13:34:59)

Da zahvalim kolegi Konjeviću, na ovom komentaru, jer mi je pruženo dodatno dva minuta za ono što nijesam stigao u uvodnom izlaganju i odgovoriću na tri pitanja.

Jedno od ta tri će biti Vaše, a dva su dodatna koja nekako provejavaju kroz čitavu raspravu.

Prvo je pitanje da li je Ustavno i u skladu sa pravnim sistemom? Apsolutno. Imamo član 58 Ustava koji omogućava uskraćivanje prava svojine po osnovu eksproprijacije, pravičnu naknadu u skladu sa javnim interesom. Dakle, Ustavno je i u skladu sa pravnim sistemom, a ukoliko se ne varam koleginica koju ste citirali rekla je da je neustavna. Dakle, to je prvi spor da se krše Evropske konvecnije itd. Da otklonimo dilemu, ustavno je. Ako se Vi i ja slažemo da je ustavno, što mi djeluje iz Vaše reakcije da se slažemo, onda je upitan legitimitet nastavka tog teksta koji ste čitali, ali da ne zalazim u to.

Drugi tekst jeste šta je opravdanje ovoga? Šta je racio legis donošenja ovakvog zakona, o tome možemo da razgovaramo. Da li su ovo zaista rješenja kojim se na neki način unapređuje poslovni ambijent i eliminišu biznis barijere itd. Ja vjerujem da jeste, Vi vjerujte da nije. U potpunosti je ustavno, potpuno je u skladu sa zakonom i vjerujem ekonomski opravdano. Dakle, što se tiče vašeg trećeg pitanja, time ću nekako fundirati odgovor na ovo drugo koje sam postavio i koje je ne ja nekako se generalno izrodilo, da li priža građanima više ili manje prava? Pruža mu ista prava, i razlika jeste nesuspendivnost žalbe. Pitanje je trenutka ostvarivanje tog prava, ali ako građanin ostvari to svoje pravo imaće potpuno isto dejstvo po ranijem i po sadašnjim zakonima. To su ili povraćaj u pređašnje stanje ili naknada štete, ali mu se garantuje isti stepen prava koji je imao tada i ima ih i sad. Pitanje vremena, ostvarenje tih prava može biti različito, ali u velikom broju slučajeva zbog tog skraćivanja roka i tog uskraćivanja vremena koje bi sačekalo imaćemo pozitivne ekonomske aspekte. Ja se slažem da možda u jednom od deset ili 20 slučajeva ovo rješenje možda neće poslužiti svrsi ali od 19, odnosno, devet od deset ili 19 od 20 hoće, i u toj ogromnoj većini u slučaju u kojoj će poslužiti svrsi vjerujem da postoji i ustavno utemeljenje saglasno sa pravnim sistemom opravdanje u ekonomskom i pravnom dijelu. Naravno, što se tiče korpusa prava, ponavljam korpus prava je potpuno isti trenutak ostvarenja prava može da se razlikuje, ali stepen prava koji građanin uživa je potpuno isti. Hvala još jednom.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:36:58)

Hvala.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.11.18 13:37:29)

Poštovani građani, ja lično smatram da ovo nije predlog zakona o eksproprijaciji ovo je jedan vid neoliberalne konfiskacije.

Znači, ja smatram da je ovo jedan predlog zakona o neoliberalnoj konfiskaciji. Komunisti su 1946. godine imovinu koju su oduzimali stavljali u javnu upotrebu, u javnu namjenu dok vi ovdje realizujete nečiji privatni interes. A ko utvrđuje taj interes koji nazivate javnim? Utvrđuje ga Vlada i to zbog navodnog rušenja biznis barijera. A kako rušite biznis barijere na način što planirate oduzimanje privatne svojine dominantno na crnogorskom primorju, kako bi gradili delux apartmane koji bi kasnije bili prodavani, i to dominantno Arapima, kao što smo čuli od kolege Nebojše Medojevića. I ja ovdje sad postavljam jedno pitanje. Da li ovo rušenje biznis barijera znači da će moći neki građanin sa sjevera Crne Gore da kupi u ovim ekskluzivnim kompleksima neki apartman, neki stan ili neki poslovni prostor? Vi ovim zakonom, kolege, ukidate pravo svojine, ulazite u posjed uvodeći tri sudska vještaka, i sud koji treba da im odredi nadoknadu, a uopšte ne pretpostavljate mogućnost da postoje ljudi koji ne žele da prodaju svoju imovinu. I šta ćemo da radimo sa ljudima koji nijesu spremni da prodaju svoju imovinu? Vi ovdje čak ukidate, odnosno pomenuli ste ukidanje odredbe zakona i o vanparničnom postupku, i ulazite u zonu krivične odgovornosti. I šta želite da postignete? Želite da postignete da se sve ovo izmjesti u Strazbur na sud za ljudska prava i slobode, kako bi onda ponovo građani Crne Gore plaćali ovakve zakone. Kolega Vučinić je sopštio da je u stvari Zakon o Buljarici jer Zavod iz Podgorice

koji je u vlasništvu brata predsjednika države je radio projekat za Buljaricu. Sestra predsjednika države advokat te firme, a premijer je bio Milo Đukanović kada je to planirano da se implementira. Ko će vam sad vjerovati da vi želite da smanjete biznis barijere za sve građane Crne Gore? Vi smanjete biznis barijere isključivo za jednu porodicu, sudeći po ovim podacima koje imamo. Ja bih želio da mi neko od predlagača saopšti da li ovo znači da ćete u određenom trenutku ovako ulaziti u posjed imovinu Srpske pravoslavne crkve? Znači, to je za mene veoma važno i jedno od ključnih pitanja i mislim da vi biznis barijere ne možete rušiti na ovakav način, ugrožavajući nacionalni interes građana. Javni interes su putevi, bolnice, auto-putevi, škole. Javni interes nikako ne može da bude prodaja apartmana po Buljarici, po Budvi, po Tivtu i ulazak u imovinu građana koji ne žele da prodaju svoju imovinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:41:31)

Zahvaljujem.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Predrag Sekulić. Poslije toga Slaven Radunović.

PREDRAG SEKULIĆ (02.11.18 13:41:35)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege,

Koliko sam razumio tokom trajanja ove rasprave, a sa pažnjom sam slušao sve kolege posebno iz opozicionih klupa, dva osnovna pitanja su se ovdje iskristalizovala i to je pitanje ko je korisnik eksproprijacije i koji su razlozi za tu eksproprijaciju, i nijedno od ova dva pitanja nije tema ovog zakona. Zato se plašim da moje kolege s jedne strane možda nisu pažljivo čitali predlog zakona, a sa druge vjerovato i malo politički zlonamjerno tumače. Da bi otklonili sve dileme zbog građana Crne Gore, mislim da treba da se podsjetimo onoga što piše u nekim drugim zakonima, odnosno u zakonima koje smo ranije donosili ovdje i za koje su glasali neke kolege koje sad postavljaju ta pitanja. Recimo, iz 2008. godine član 7 eksproprijacija se vrši za potrebe države, opštine, držanih fondova, javnih preduzeća ako zakonom nije drugačije određeno. Mijenjamo zakon 2017.godine, član 7 takođe: Eksproprijacija se vrši za potrebe države, opštine, državnih fondova, prirodnih društava u većinskom vlasništvu države koje u skladu sa zakonom obavljaju djelatnost od javnog interesa. Samo još da ne bude nikakve dileme, zašto se može vršiti eksproprijacija? Zato kažem da ova priča sa Buljaricom ili bilo kojim drugim projektom tipa turističkih projekata nema veze. Znači, zakon od prije nekoliko godina.

Nepokretnost člana 2 ovog zakona mogu se eksproprijisati radi izgranje objekata ili izvođenje radova od javnog interesa objekata komunalne infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa, organa Glavnog grada, Prijestonice i opštine, zdravstvenih, prosvjetnih, kulturnih i sportskih objekata, industrijskih, energetskih, vodoprivrednih objekata, saobraćajnih objekata sa pripadajućom infrastrukturom, objekata mreže infrastrukture, elektronskih komunikacija, kao istraživanja eksploatacije rudnog i drugog prirodnog bogatstva. Znači, onaj ko ima problem sa drugačijim tumačenjem, ja ga zaista upućujem na raniji Zakon o eksproprijaciji, znači u tom dijelu nije ništa mijenjano. Ono što jeste pitanje koje je takođe ovdje otvoreno jeste da li je ustavno ili da li je zakonito da neko uđe u posjed i prije nego što je završen čitavi proces eksproprijacije i da li to narušava pravo onoga ko je vlasnik. Znači, imamo pravo da uđemo, odnosno država ima pravo da uđe u vlasništvo prije završenog tog procesa s jedne strane, naravno pod tačno utvrđenim zakonskim uslovima, i tvrdim da je ova zaštita vlasnika imovine mnogo jača nego po prethodnom zakonu. Zašto? Zato što je postupak detaljno definisan s jedne strane i zato što makar u ovoj fazi postupka nemamo miješanje države. Zašto? Zato što niko neće svoj potpis rizikovati oduzimanje licence itd. itd. zarad države. Uobičajno je bilo makar dosada u našem pravu da kada država vrši eksploataciju da se to uvijek vrši na štetu države, a u korist vlasnika. Druga stvar nijedno pravo vlasnika koji se tiče njegove zaštite, znači govorimo o onoj sudskoj zaštiti, nije ni na koji način dovedeno u pitanje. On ima pravo na kompletnu sudsku zaštitu, i u upravnom postupku i onom dijelu koji se tiče svih drugih zakona. Naravno uz još jedno podsjećanje, čini mi se da je to

naglasio moj uvaženi kolega profesor Nikolić. Znači, član 58 Ustava jamči se pravo svojine niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine osim kada je to zahtijeva javni interes uz pravičnu nadoknadu. Čini mi se da tu ne bi trebalo da bude ničeg spornog, kažem joj jedan put, osim ukoliko imamo političku potrebu da zakon tumačimo na drugi način. Izvinjavam se zbog prekoračenja. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:45:10)

Hvala.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Slaven Radunović.

Neka se pripremi Nikola Rakočević.

SLAVEN RADUNOVIĆ (02.11.18 13:45:15)

Meni će trebati malo duže od tri minuta i insistiram na tome da malo duže govorim od tri minuta.

Poštovani građani Crne Gore, kad neko, braneći ovaj predlog zakona na javnoj sceni, kaže da će on da pomogne uklanjanju biznis barijera, ne postoji bolji način da se porekne sve ovo što se čulo od kolega iz DPS-a, braneći navodno da se ovim ne želi otimanje privatne svojine. Znači, uklanjanje biznis barijera podrazumijeva da se budućem investitoru olakša posao, i nama je to jasno. Šta je ovdje problem? Problem je ko je taj koji utvrđuje javni interes? Javni interes utvrđuje Vlada, ostavljaju se odriježene ruke da može da proglasi javnim interesom i interes privatnog investitora jer će on navodno da donese Crnoj Gori toliko poslova, toliko PDV-a itd. To su priče koje znamo svi mi koji smo makar pet dana u životu imali veze ili posla sa ovakvom Vladom, a građani Crne Gore imaju 30, tako da dobro znaju koliko mogu da im vjeruju.

Poziva se ova vlast na zapadne vrijednosti. Na Zapadu je, ljudi, privatna svojina apsolutna svetinja. Ispričaću dva primjera, kartko. Jedan je, svi se vi sjećate koje malo zanimaju stvari, pratite zanimljivosti iz inostranstva, prije jedno sedam, osam godina pojavila se fotografija jedne ulice u poslovnom centru Tokija, okružena neboderima i spektakularnim staklenim zgradama bila je jedna kuća od 80 kvadrata. Deset godina investitor se trudio da dođe do te kuće i da se dogovori sa jednom bakicom koja je tamo živjela, ali ona nije htjela da proda. Na kraju je metar kvadratni ispod njene kuće dostigao milion dolara, ona i dalje nije htjela da proda iako bi se tu izgradio tržišni centar ili ko zna šta, japanska vlada nije reagovala. Isto je, recimo, danas sam vido na Facebooku jednu objavu, jednog kolege našeg političara, vezano za Luksenburg. Danas u Luksenburgu ima ogromna rupa, tipa ove naše Bolići, u sred centra grada gdje čeka već godinama da počne da se radi tržišni centar jer stanar jednog stana u zgradi koja treba da se sruši neće da proda stan. Da nije možda Japan zaostao zbog toga ili Luksenburg je li zaostao zbog toga? Ne. Da li je to biznis barijera? Ne. Ja ako sam nešto naslijedio ili kupio, a to ne stoji na putu nekom mostu, saobraćajnici, željezničkoj pruzi mogu da gajim cvijeće, to je moja stvar. To se zove privatna svojina. Međutim, oni koji su iz drugog sistema prenijeli ono što im odgovara u ovaj sistem hoće da nastave otimanje.

Samo da vam kažem jednu stvar. Prethodna generacija, ljudi koji predstavljaju današnju vlast je potrošila i prodala sve ono što je oteto 1945.g. nekima, a ona je kroz navodne privatizacije došla do te imovine. Te imovine državne više nema, nema šta da se otima. Sad se prelazi na otimanje privatne imovine. Zato se ovo mora zaustaviti. Ovo nije uklanjanje biznis barijera, ovo je priprema za otimačinu privatne svojine. Ovo je urušavanje pravnog sistema i slobode građana.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:49:14)

Sljedeći prijavljeni je poslanik Nikola Rakočević, poslije njega Veljko Vasiljević, a poslije poslanika Veljka Vasiljevića Nikola Divanović.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (02.11.18 13:49:28)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Meni će biti dovoljno tri minuta jer čini mi se da su moje kolege dovoljno kazale u prilog ustavnosti i zakonitosti ovog rešenja. Naravno, puno smo čuli i političkih ocjena i u javnosti prethodnih dana i danas u plenumu i čini mi se da samo još jedan razlog, da kažem, da se da na taj način dokaz da je ovo samo prilog jedne političke priče potpuno legitimno da se na ovaj način pokušava ugroziti legitimitet i kredibilitet partije koja predlaže ova rešenja.

Dopustite na početku samo da citiram član 58 Ustava: "Jemči se pravo svojine. Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine osim kada to zahtijeva javni interes uz pravičnu naknadu". Dakle, javni interes i pravična naknada su jedni od ključnih termina u ovom zakonu, ne Predlogu izmjena i dopuna zakona, jer je to već bilo precizirano 2000.godine, i vidjeli smo da od 2000. godine pa na ovamo nikakva se spektakularna nije desila ni otimačina niti ne znam ni ja kako se sve ovdje govorilo o ovom zakonu.

Dakle, javni interes utvrđuje Vlada, prilažući elaborat o tome zašto je to javni interes i naravno Vlada ili posebnim zakonom. Drugo, što je ustavna kategorija takođe pravična naknada, ona je već bila utvrđena, a to je u stvari tržišna vrijednost, odnosno ne može biti ispod tržišne vrijednosti i utvrđuje je petočlana komisija, uključujući i tri člana komisije koja su iz reda sudskih vještaka. Takođe, vrlo važno je da znamo šta je korisnik eksproprijacije. Kad to znamo onda ćemo odgonetnuti svaku dilemu da li ovdje može biti po srijedi bilo kakvo otimanje zarad krupnog kapitala. Dakle, korisnik eksproprijacije isključivo može biti država, lokalna samouprava ili preduzeće koje je u većinskom vlasništvu države. Dakle, tu nemam nikakvu dilemu. Šta je zapravo bio razlog za donošenje izmjene i dopune ovog zakona? Da se proces eksproprijacije na brži i efikasniji način uradi, a ne nikako da se derogiraju prava koja deriviraju iz prethodnog rešenja iz 2000. godine, a to je da se rešenje o eksproprijaciji i odluka o pravičnoj naknadi objedine u jedan proces. Naravno, tek kad rešenje bude pravosnažno tada se može ući u svojinu koja je predmet eksproprijacije. Dakle, nema ništa od onoga što smo čuli da se na ovaj način uskraćuju prava onih koji su vlasnici nepokretnosti. Tako da sa tim bih i zaključio dakle, ovaj predlog zakona samo da kažem uspijeva da sublimira ova dva procesa, definisane pravične naknade i rešenja o eksproprijaciji i čini da proces bude efikasniji i brži. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:52:49)

Zahvaljujem gospodinu Rakočeviću.

Dajem riječ Veljku Vasiljeviću.

Izvolite, poslanice Vasiljeviću.

VELJKO VASILJEVIĆ (02.11.18 13:52:58)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Pa evo nešto od ove moje diskusije je rekao Slaven Radunović ,kolega, ali ja ću ipak ponoviti ovo što su ova dva pitanja koja se odnose na ove izmjene i dopune Zakona o eksproprijaciji.

Osnovno pitanje je šta je javni interes, a drugo pitanje je nasleđe vlasti DPS-a i nepovjerenje koje svaki normalan građanin ima koji vodi računa o situaciji koji poznaje kakva je Crna Gora bila prije, kakva je sad. Šta ste vi uradili? Znači nasleđe DPS-a je pohara i rasprodaja državne imovine Crne Gore i ostala je još samo privatna imovina. Definitivno u DPS-u ima poštenih ljudi, i to ne mali broj da ne budem maliciozan, ali ovo je činjenično stanje. Donošeni su mnogi sramotni zakoni i odluke za koje ste vi dizali ruke. Zato što ne možete da se oduprete partijskoj direktivi, što ne umanjuje činjenicu ovu koju sam prije iznio.

Dakle, suština je pravno uobličiti nešto kao javni interes, a zatim to oduzeti preko ovoga zakona koji sam po sebi u nekoj normalnoj i poštenoj državi ne bi bio sporan i mogao bi da

egzistira. Dobar dio ovoga zakona je prepisan od Hrvata, što inače radite, pa se često u predlozima zakona i u tekstovima zakona pojavljuju riječi: dušik, sustav, okoliš itd. pa onda to poneko se nađe pametan, zna pa ispravlja i tako. Da li je, kolege, javni interes mehanička radionica, zanatska radionica, nekakva prodavnica? Jeste javni interes, ali zbog toga ne možemo oduzimati nikome imovinu. Da li je javni interes eksproprijacija i eksploatacija rudnog bogatstva od strane privatne firme? Evo imamo primjer Boksita. To je država eksproprijirala ona SFRJ po nekakvoj metodologiji koja je tada postojala po nekakvim vještacima, evo nema kolege Aprčevića koji su tada bili po nekakvim komisijama koje su tada bile, i sada mi, građani Crne Gore zajedno s vama, plaćamo restituciju za tu nepravilnu nadoknadu, a privatna firma izvozi vagonima boksit. Kao koncesionari izvozimo balvane, sječemo šume, i to jest isto neka vrsta eksproprijacije. Dajte, veli, koncesiju država na šume te i te, toj i toj firmi i on tovari balvane na vozove i čeraj iz Crne Gore.

Zato ja sad vas pitam, s obzirom na to da ovaj zakon ipak ima smisao nekog lex specijalis, da li se on odnosi na neki konkretan posao, evo možete mi odgovoriti i koji. Ko je korisnik eksproprijacije? Kolega Rakočević je sad iznio jedan ekspoze ovog zakona koji se meni sviđa ako je to tačno, ali ja nemam povjerenja da je to tako. Ja mislim da se radi o zakonu koji se radi iz nekog poznatog razloga i da je zato postupak hitan, je li neko ima stomačnih problema pa je hitno da se nekome oduzima zemlja po kratkom postupku. Da li je mala hidroelektrana privatna objekat od javnog interesa? Da ili ne? Ja smatram da samo nesporno i trajno vlasništvo države može da opravda status javnog interesa.

Vladina komisija, pri čemu je Vlada stranka u postupku, je znači potpuno sporna sama po sebi. Svaka metodologija za procjenu vrijednosti je subjektivna, ja to znam kao sudski vještak i procjenjivač, i nije precizirano i naročito ne jasno nije određeno za koje svrhe se zemlja, odnosno imovina može oduzimati građanima Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 13:56:47)

Hvala vam.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Nikola Divanović.

Poslije toga mogu da se pripreme Budimir Aleksić i Aleksandra Vuković.

Izvolite, gospodine Divanović.

NIKOLA DIVANOVIĆ (02.11.18 13:56:59)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Nakon ovoliko zaista iscrpnih diskusija, ja bih prešao direktno na stvari i rekao da mi se čini kao nekome ko dolazi sa primorja i gdje je ova tema možda malo više vruća, nego u nekim drugim krajevima Crne Gore da je najveću zabunu ovdje unio Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata koji od 2015. godine nije na snazi, a koji je u ovaj korpus objekata od javnog interesa uključivao i hotele i rizorte itd. sve turističke objekte sa četiri-pet zvjezdica. Dakle, to je prva stvar.

Drugo, mislim da ne može biti spora terminološki dakle, etimološki ako hoćete oko toga što znači eksproprijacija. Dakle, eksproprijus, Hrvati su i nekako doslovce preveli, dosta sretan prevod, znači Zakon o izvlaštenju i tu ne može biti dilema. Dakle, da imovina se oduzima i nikad nije popularno kada imate rivalitet prava na svojinu privatnog i javnog. Uvijek možemo da diskutujemo beskonačno o tome koji je interes preči, javni ili državni. Po meni je javni interes uvijek u Crnoj Gori zbir svih pojedinačnih interesa, svih građana Crne Gore, iako ga tako razumijemo nema problema. Znači, mislim da ova tema zbog toga i onako terminski izaziva najviše dilema u ovom našem parlamentarnom dijalogu.

Ima tu uticaja i jedna naslijeđena trauma nacionalizacije, kada je građanima oduzimana zemlja u nekom prethodnom sistemu, ima i to što je sama eksproprijacija dakle čin jedne nevoljne trgovine. Slažem se tu sa dijelom diskusija. Vi prodajete nešto, odnosno primorani ste da prodate nešto što tržišno ne biste htjeli. Međutim, ovdje se radi upravo o tome da je javni interes precizno

specificiran u članu 4 A. I meni motivi za donošenje ovoga zakona uopšte nije sporan. On je vrlo jasan. Možemo da definišemo i da razložimo tu biznis barijeru. Ona je u stvari otklanjanje tehničkih smetnji za sprovođenje ovog zakona, znači samog postupka, a te tehničke su dakle suštinska smetnja da se taj zakon sprovodi, i meni to nije sporno. Ja sam ovdje dakle, kao neko, ponavljam, s primorja više bio zainteresovan za ovaj motiv eksproprijacije, dakle, kada, u kom slučaju i šta može država da ekspropriše, i to je u članu 4 A vrlo precizno specificirano, i tu zaista sam bez dileme.

Mislim da kod ovih ocjena ovog zakona, nebitno da li je on na snazi od 2000. godine, ja smatram da jeste i da se moglo na to uticati više puta do sada. Da danas većina tih primjedbi nisu predmet ovog predloga, da su manje stručne ili više stručne. Smatram da su najvećim dijelom političke i mislim da moramo naći zajednički jezik oko toga. Mislim da moramo zajedno pomoći da država ide naprijed, da razvojni projekti dožive svoju afirmaciju i prosto, ako razumijemo javni interes na način kako ga ja razumijem, dakle kao zbir svih pojedinačnih interesa, onda ni oko ovoga kao ni oko mnogih drugih zakona u ovom Parlamentu neće biti spojeno. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:00:40)

Zahvaljujem.

Kao što sam i najavio sledeći diskutant je trebao da bude Budimir Aleksić, ali možemo da damo po redosledu iz opozicije da je gospodin Rudović pa ako se pojavi gospodin Aleksić i njemu ćemo dati riječ.

Gospodine Rudoviću, izvolite.

Dajem riječ Budimiru Aleksiću. Izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (02.11.18 14:00:58)

Poštovani građani,

Sve je ovdje jasno. Utvrđeno je nedvosmisleno da je ovaj predlog zakona neustavan, da je prepisan od Hrvatske, osim jednog dijela koji se tiče određivanja naknade po kojoj se imovina ekspropriše. Dakle, Vlada Crne Gore ovim rešenjem želi da "strateškim investitorima" protivustavnim rešenjima otvori put za konačni nasrtaj na privatnu imovinu građana. Dakle, preko leđa građana se lomi norma stupanja u posjed, gdje se omogućuje stupanje u posjed bez prethodne isplate i prije pravosnažnosti rešenja o eksproprijaciji, a trajanje sudskih sporova vezanih za određivanja naknade može se prolongirati što se kaže do vječnosti. Ne treba previše mašte, pa zamisliti šta i i primorje i zaleđe očekuje kada ovaj predlog ukine preostale biznis barijere. Ovim predlogom se krši Ustav član 58 u kome se jasno jemči pravo svojine. Ono što je posebno važno jeste ko po ovom predlogu utvrđuje pravičnu naknadu. Utvrđuje je Vladina komisija. Iako je potpuno jasno da naknadu može utvrditi jedino sud, jer je i druga strana uključena, i to na kraju sudskog procesa. I to mi liči na ono objašnjenje ministra prosvjete, kad mi je objašnjavao da nema diskriminacije u obrazovanju i prilikom zapošljavanja, jer komisija koju formira direktor predlaže rešenje ministarstvu i ministar daje zeleno svjetlo. Vladina komisija odlučuje o pravičnoj naknadi.

Dalje, korisnik eksproprijacije može stupiti u posjed nepokretnosti i prije kraja postupka, dakle prije konačnog utvrđivanja pravične naknade, što je opet suprotno članu 58 Ustava. Jasno je dakle da se ovim predlogom suspenduje institut privatne svojine, a osim toga ovim predlogom se grubo krše ljudska prava i temeljne vrijednosti na kojima počiva Evropska unija. Ja ovaj predlog zakona posmatram kao jedan paket aktivnosti ove vlasti koja nas vraća u doba najcrnjega totalitarizma, u doba kožnih kaputa, najavljuje se rušenje crkava, najavljuje se otimanje crkvene imovine, uvodi se verbalni delikt, zabranjuju se javni skupovi, zabranjuje se ulazak u zemlju politički nepodobnim intelektualcima iz susjednih zemalja koji su porijeklom sa ovog prostora. Ovo je jedan paket aktivnosti koja nas vraća u totalitarizam. I ono što je karakteristika ove vlasti za ovih 30 godina jeste pohara, nakon koje je tridesetogodišnje pohare jedino ostala privatna i crkvena imovina na koju se udara, pa sam čuo, naveliko se priča, da je izvjesni Ibrahim iz arapskih zemalja

dobio obećanje da će mu pripasti Gradište, Reževići i Manastir Stanjević.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:04:17)

Pogrešno ste čuli, siguran sam. Nema ni jednog ni drugog, dobro vas čuju građani Crne Gore i izazivate određene bez potrebe nemire. Budite s tog aspekta rasterećeni.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Aleksandra Vuković. Poslije toga nek se pripremi Neđeljko Rudović i Jovan Vučurović.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (02.11.18 14:04:47)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Pozdravljam drage građanke i građane Crne Gore, kao i svoje kolege i kolegice,

Osnovno pitanje koje se sada postavlja jeste kakav mi zaista ambijent želimo u Crnoj Gori. Da Crna Gora radi, ali da ništa po tome pitanju ne radi ili da radi o glavi mogućnostima biznisa u Crnoj Gori. Ja mislim da bi trebalo da svi se koncentrišemo na to da želimo ambijent u kome biznis oživljava ekonomiju Crne Gore. Ja volim da posmatram kako nas gledaju ljudi sa strane i čitam stalno izvještaje i Svjetske banke koji u ovom trenutku makar kada je u pitanju lakoća poslovanja nije baš povoljan za Crnu Goru, jer vidim da smo nazadovali za šest pozicija.

Upravo rješavanje biznis i ostalih barijera, pa da pošto napredujemo na Frejzerovoj zato što smo napredovali na listi koja određuje ekonomske slobode, dakle, to je vrlo dobro zato što smo za dvije godine napredovali za 20 mjesta. Takođe, i kada je u pitanju globalna konkurentnost, napredovali smo dva mjesta. Ja sam ponosna na to, i ajde da učinimo da u ovom ambijentu zaista napredujemo u svakom pogledu, a posebno kada je u pitanju ovo rješavanje biznis barijera.

Svima nama je ođe u velikom interesu, dolazim dakle iz kraja đe je zaista izvršena jedna eksproprijacija, i meni je i mojoj porodici oduzeta sva imovina u momentu kada se gradila hidroelektrana Piva, i to je ono što podržavam kada kolege govore da postoji naravno i efekcijska vrijednost i da postoji taj emotivni trenutak, ali javni interes je zaista opšti interes iznad svakog drugog i tačno je da naš Ustav nezaustavno štiti privatnu svojinu i ja podržavam taj stav čak i onaj Valtazara Bogišića " moje sveto i tvoje sveto" "svoje čuvaj u moje ne diraj", ali zaista ovim zakonom je precizirano šta je to opšti javni interes toliko decidirano da mislim da ne bi niko od nas bez obzira na političke razloge to trebalo da dovodi u pitanje.

Prvo što sam pitala moje kolege pravnike bilo je upravo to da li je preciziran javni interes, što je javni interes i zaista ko može biti korisnik eksproprijacije. I ono što je veoma važno zbog naših građana i građanki da naglasim jeste da je korisnik eksproprijacije uvijek država, opština, državni fond i privredna društva u većinskom vlasništvu države i da u stvari eksproprijacija se može vršiti samo za potrebe države, opštine, državnog fonda, a prijedlog za utvrđivanje javnog interesa Vladi za eksproprijaciju može podnijeti samo lice koje prema odredbama zakona može biti korisnik eksproprijacije. Da se nijesmo ugledali na hrvatski zakon o izvlaštenju govore samo u prilog dvije činjenice, a to je da, recimo, u našem zakonu precizno kaže da fizičko ili pravno lice investitor ne može biti korisnik eksproprijacije, dok u Hrvatskoj, recimo, korisnik eksproprijacije može biti fizičko lice ili pravno lice.

Drugo što želim, takođe, da naglasim jeste da se nijesmo ugledali na prošli zakon, a to je da Zakon o eksproprijaciji sadašnji je jasan u pogledu utvrđivanja javnog interesa, dok bih voljela uvaženi potpredsjedniče, ako mi dozvoljavate, da pročitam da za razliku od Hrvatske koja svojim Zakonom o izvlaštenju propisuje, pored sličnog člana kao u našem zakonu, koji se odnosi na predmet izvlaštenja, još jedan stav, koga nemamo mi, a to je nepokretnostima u smislu stavka jedan ovog člana može se izglasati kad je to potrebno radi izgradnje druge građevine ili izvođenja radova određenih uredbom Vlade Republike Hrvatske od državnog i područnog i regionalnog značaja ili provedbe strateških projekata koja je Vlada Republike Hrvatske proglasila strateškim investicijskim projektima. Znači, Hrvatska ima mogućnost da i te objekte proglasi objektima od javnog interesa. Kod nas to nije slučaj, i mislim da je to veoma važno, s obzirom na to da se poslednjih dana stalno manipuliralo u vezi sa tim hotelima i pojedincima investitorima koji bi

eventualno mogli da ugroze privatni interes naših građana. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:08:40)

Zahvaljujem.

Sledeći prijavljeni je Neđeljko Rudović.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.11.18 14:08:59)

Zahvaljujem.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo,

Nisam se uključivao u polemiku. Opominjan sam. Iskoristiću ova tri minuta, pošto u tom trenutku nisam bio u sali. Sve važno sam rekao u glavnoj diskusiji u ime poslaničkog kluba, ali su ostale nedoumice kojih kolege iz DPS-a se i dalje drže. Prva od njih je da postoji sudska zaštita. Nije tačno da postoji sudska zaštita. Zato što sudska zaštita koja djeluje post festum nije sudska zaštita.

Dakle, ovaj zakon, mislim da smo nesporno utvrdili svi, omogućava državi Crnoj Gori, odnosno Vladi Crne Gore da vašu imovinu vama oduzme, proglašavajući nad njom javni interes, da ona sama utvrdi koliko treba da iznosi ta vaša nekretnina i koliko će da vam plati i da stupi u posjed. Vi ostajete bez te imovine bez mogućnosti da u tom trenutku, prije nego što ostanete bez imovine, da se obratite sudu i da sud kaže, kao nepristrasan da li je vama plaćena pravična nadoknada. To je činjenica.

Druga činjenica. Vi kažete da radi biznis. Fala Bogu, ja mislim da svi mi ovdje treba da služimo i da vodimo računa o tome kako da se crnogorska ekonomija razvija, kako da stvaramo radna mjesta, kako da od toga imaju koristi građani i kako od toga da ima koristi budžet jer će u krajnjem od toga imati koristi i naše zdravstvo i naše školstvo i tako dalje. Međutim, svi strani investitori ili njihovi predstavnici u poslovnim asocijacijama će vam reći da je pravna nesigurnost najveća biznis barijera. Ovim zakonom se promoviše pravna nesigurnost zato što će i ti investitori odakle god oni došli, znati da i ta njihova imovina može u određenom momentu podleći ovakvom zakonu o restituciji, odnosno njihova imovina u Crnoj Gori je nesigurna.

Vraćamo se na, po meni, to je ključno pitanje, to je malo teži put, lakše je ovako preko koljena donijeti ovakav tekst zakona i usvojiti ovo. Dakle, ključno pitanje je kako da poboljšamo efikasnost državne administracije i pravosuđa. I nije to razlog da se krši Ustav. A kako se krši Ustav, dozvolićete mi još 30 sekundi,

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:12:11)

Ja sam vam rekao, nisam siguran da ste imali ni sad puno pravo, ali pošto ste novi poslanik onda smo vam dali to pravo jer ste u ime kluba govorili. Ali, evo pokušajte vrlo kratko.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.11.18 14:12:23)

Hvala.

Ne polemišem samo ja sa vama, polemiše Ustavni sud iz 2002. godine, imate Odluku Ustavog suda i imate istu situaciju kad je propisano bilo Zakonom iz 2000. godine da se može stupiti u posjed nepokretnosti koja se ekspropriše, Ustavni sud je taj član oborio. I najzad Ombudsman koji kaže da građaninu kojemu se oduzima imovina nije omogućeno da nezavistan i nepristrasan organ (sud) odlučuje o njegovim pravima i interesima, te je stoga ovakvo rješenje pravno neodrživo jer se kosi sa našim najvišim pravnim aktom i zajemčenim pravima". Eto da ne dužim, da ne kršim više. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:13:02)

Zamoliću Jovanku Laličić kao predlagača, vrlo kratko, ako možete najkraće što možete.

JOVANKA LALIČIĆ (02.11.18 14:13:24)

Vrlo kratko, zaista u javnosti zbog ove konstatacije koja se non stop provlači da je ovim zakonom uskraćena sudska zaštita. Ja zaista ne znam i htjela sam da odgovorim i ranije zbog čega, gdje vidite da se deposedovanje imovine vrši bez sprovedenog postupka. Ako, ja vas molim da pročitate što znači pravosnažno rješenje, što znači izvršnost rješenja. Podrazumijeva da je u svakom postupku sproveden postupak, donijeto rješenje po Zakonu o upravnom postupku i dato pravo žalbe. Nakon toga rješenje postaje izvršno.

Prema tome, nemojte prosipati ovdje neke konstatacije da su građani uskraćeni za sudsku zaštitu. Nakon odluke po žalbi teče upravni spor, može da teče upravni spor po tužbi, a nakon toga može naknada štete u sudovima opšte nadležnosti.

Molim vas da to građani shvate da nismo mi uskratili nikome Ustavno pravo na pravnu zaštitu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:14:22)

Zahvaljujem.

Dajem riječ Jovanu Vučuroviću.

Vi ste dobili pravo iako ste govorili u ime kluba, zbog toga što ste novi. Ja bih sugerisao da, ajte ako možete vrlo kratko, ali evo izlazimo iz pravila nekih.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.11.18 14:14:36)

Ja sam bio vrlo precizan. Građani imaju pravo na sudsku zaštitu post festum a ukoliko nisu zadovoljni iznosom naknade, gospođo Laličić, pročitajte Zakon koji ste predložili, onda mogu da se obraćaju sudu, a to znači - šta se dešava sa povraćajem u pređašnje stanje ako imamo praksu, sami ste rekli, da sedam godina traje proces oko određivanja visine naknade za Luštica Bay. I sad ja sedam godina treba da čekam da meni sud omogući moje pravo i uvaži moju žalbu da mi nije isplaćena pravična naknada, a u tih sedam godina ili godinu ili dvije, ili šest mjeseci na kraju krajeva, je tu nikao kondo hotel, odnosno stanovi za tržište.

Ja vas molim da razmislite zato što ćete i vi ili neko iz vaše šire porodice doći u situaciju o kojoj sad govorimo. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:15:43)

Hvala.

Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:16:12)

Gospodine Gvozdenoviću, molim vas.

a nekim protestima u Pragu, prije nekih desetak godina, se čula jedna zanimljiva, vidio sam neku parolu zanimljivu. Kaže: "Ali Baba je bio bolji, on je imao samo 40 pljačkaša".

Kad je već planirano podizanje spomenika diktatoru i masovnom ubici Josipu Brozu, onda se ne treba čuditi ni ovim zakonima koje predlažu njegovi ideološki ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:17:01)

Gospodine Vučuroviću,
Ja vas molim da prilagodite diskusiju u skladu sa Poslovníkom. To su uvredljive riječi.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:17:11)

Nemojte da zatežemo priču ovdje, molim vas nemojte oko Broza zatezati. Nemojte to. Molim vas, vratite mi ovo što ste mi oduzeli. Ako ćemo da zatežemo, vratite mi ovo što ste mi oduzeli.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:17:23)

Nastavite, nastavite.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:17:26)

Dakle, kad je već planirano podizanje spomenika diktatoru i masovnom ubici Josipu Brozu...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:17:32)

Ja vas upozoravam da vodite računa, to su uvredljive riječi. Za bilo koga su to uvredljive riječi.

Ja vas molim da vodite računa o tome.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:17:47)

Onda se ne treba čuditi onima koji slijede njegovu vladavinu, dakle i koji donose ovaj zakon u njegovom duhu.

Ovo je klasični recidiv vremena kada je država bez mnogo ustezanja silom svoga aparata, dakle golom silom od građana uzimala njihovu svojinu, s tim što u današnjem vremenu imamo spajanje komunističke logike sa korupcijom, kriminalom, tajkunima i kriminalcima iz vrha režima i njihovim prijateljima iz svijeta kriminala.

Dakle, ne bismo ovdje vjerovatno previše polemicali o eksproprijaciji, gospodine Gvozdenuviću, da živimo u nekoj demokratskoj i pravnoj državi, ali pošto živimo u državi koja je pod terorom, e onda, pravo da vam kažem suludo je razmišljati da ovaj proces može da bude pošten i pravičan. Posebno ako znamo da građanin nema institucionalnu zaštitu jer nema tužilaštva i sudstva, ono je pod partijskom kontrolom.

Vrlo konkretno, ovaj zakon koji se nameće bez šireg konsultovanja javnosti, bez reakcije Ombudsmana, ozvaničio bi početak lova na djelove Crne Gore koji još uvijek nijesu u vlasništvu ljudi iz režima, konkretno Mila Đukanovića, Branimira Gvozdenuvića, Svetozara Marovića, nekad u svoj vakat, itd. itd. Duška Markovića, Aca Đukanovića, Ane Đukanović Kolarević, i ostalih koji su se namjerali da otimaju Crnu Goru od građana i sa njima povezanih lica iz svijeta organizovanog kriminala. Dakle, sve jednostavno. Sad ću vam ja objasniti to.

Prva familija, brat, i stariji i mlađi ili neko od kumova iz svijeta organizovanog kriminala pod firmom javnog interesa uperiće prstom u neku atraktivnu lokaciju, a onda će se pojaviti Vlada da odradi preuzimanje ili otimanje, pa nakon toga na scenu stupa komisija koja će dotadašnjem

vlasniku koji to sve posmatra sa strane jer ne smije da se oglasi, procijeniti neku crkavicu, dakle još da bude srećan ako nešto dobije na osnovu toga jer "Đura će ti oprostiti što te tukao", i onda se ja pitam koji su interesi poslanika DPS-a, konkretno onih koji se pozivaju stalno na moral, čudim se gdje je ovdje gospođa Tanasijević, jer ona stalno pominje, evo ima još tih moralista...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:20:16)

Ja ipak sugerišem da vodite računa da, prije svega o svojim kolegama koji nisu ovdje, vodite računa da govorite to na primjeren način, na to vas obavezuje i član 107 koji ću morati opet da pročitam da bi mogli da završite vašu diskusiju.

Mjere opomene se izriču poslaniku koji upotrebljava uvredljive riječi i iskaze koji iznosi činjenice koje se odnose na određene poslanike i druga lica, ako se drugim poslanicima narušava red na sjednici ili postupaju protivno odredbama ovog poslovnika.

Znači, ja sam siguran da vi kao iskusni poslanik znate o čemu vam govorim, sugerišem da privodite svoju diskusiju kraju.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:21:08)

Ja nijesam pristao na tri minuta samo da znate.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:21:10)

Samo vi nastavite, još minut.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:21:11)

Nema minut, ima još dva minuta, tačno sam mjerio.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 14:21:16)

Samo još jednu stvar, kad sam već došao do toga da dajem određene komentare. Određeni poslanici koji su ovdje duže vremena sugerisali su da neko od predlagača nema pravo, ima pravo pa ću vam pročitati član 96: "Predlogač, odnosno ovlašćeni predstavnik predlagača u toku pretresa ima pravo da se javi i dobije riječ radi odgovora na postavljena pitanja kao i pojašnjenje stavova, a nakon završenog pretresa ima pravo na završnu riječ. Znači, u svakom momentu ima pravo. Čujete, znači prošli put Jovanka laličić je dala komentar na određeno izlaganje i zbog toga je Neđeljko Rutović dobio pravo na odgovor. U skladu sa ovim članom uvijek predlagač, odnosno ovlašćeni predstavnik ima pravo i ja sam u pravcu optimizacije rada smatrao da treba da uradimo na ovakav način, ali ovo je precizno po Poslovniku.

Koji sam član prekršio morate da kažete. Teško ćete znati. Nijedan.

Izvolite, na vaše izlaganje imate minut dva.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 14:22:46)

Dakle, onda se ja pitam koji su interesi poslanika koje sam pomenuo. Sad sam tražio u sali kojeg bih mogao da pomenem nijesam vidio neke koji baš ovako previše morališu, tu je gospođa Laličić, nekako sam je, ona se javila malo više, ne znam zašto je dobijala ovoliko riječ itd.itd. Dakle, koji žele da otmu ljudima privatnu svojinu. U 2018. godini vi uvodite zakon iz vremena komunizma, doduše mutiran sa višim poimanjem privatizacije, vašim pominjanjem krađe i otimanja privatne svojine.

Dakle, i uzalud su ovi poslanici reagovali na prethodni tekst što je dio zakona, duh zakona je ostao isti, jer iza njega se krije ružno lice korupcije, ode gospodin Gvozdenović, i interesi djelova vlasti i organizovanog kriminala. Jezikom naroda, pravde i jezikom zakona ovo se zove otimačina i kriminal, ovo se zove rješavanje biznis barijera. Dakle, govorimo potpuno drugačijim jezikom i drugačije shvatamo neke stvari. Nije teško provaliti da bi usvajanje ovoga zakona uslijedio lov na nekoliko lokacija u Crnoj Gori. Ovdje smo već čuli ljude koji su vrlo konkretno o tome pričali, dakle sjetimo se velikog interesovanja gospodina Đukanovića za Buljaricu, ja bih ovo nazvao taman, ovaj zakon bih nazvao - juriš na Buljaricu. Dakle, i spremnosti da se veliki kompleks ustupi firmi sa kajmanskih ostvra iz koje stoji neka saradnica Brana Gvozdenovića koji je sad otišao odavde, ispred koje se pojavljivala, pa će autor plana biti firma Aca Đukanovića, kao pravni zastupnik K ajmanaca pojavljuje se Ana Đukanović. Tu se pojavljuje i sestrić, i tu se pojavljuje i sin, mada sin je više zainteresovan za hidroelektrane itd.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:24:53)

Hvala vam. Isteklo je vreme.

Sada prelazimo na sljedećeg poslanika. Po mojoj evidenciji to je kolega Andrija Nikolić. Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (02.11.18 14:25:12)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani građani Crne Gore,

Teško da možemo imati iluziju da ćemo se saglasiti u odnosu na procjenu javnog interesa kad je riječ o eksproprijaciji jer se teško možemo saglasiti da li je javni interes zaštita ustavno-pravnog poretka, odnosno zaštita časti i ugleda države.

Šta je to zapravo javni interes? Bilo je puno polemike oko toga i kako se uopšte definiše status javnog interesa. Zagovornik javnog interesa mora da bude neko ko je prethodno zavrijedio povjerenje. Zaslužiti povjerenje znači ostvariti demokratski politički legitimitet. Dakle, najpozvanija da procjenjuje javni interes upravo je demokratski izabrana vlast.

Što se eksproprijacije tiče riječ je o lišenju ili ograničavanju prava svojine na nepokretnostima onda kad to zahtijeva upravo javni interes uz pravičnu nadokandu. Dakle, cilj eksproprijacije je uvijek ostvarenje javnog interesa. Kao što smo rekli, Vlada utvrđuje javni interes ukoliko to nije propisano posebnim zakonom. Korisnici eksproprijacije na taj način mogu biti država, opštine, državni fondovi i privredna društva u većinskom vlasništvu države. Korisnik eksproprijacije kako se to manipulativno želi predstaviti ne može biti investitor niti fizičko lice za razliku od Hrvatske đe fizičko lice može da uputi prijedlog ka Vladi da se utvrdi javni interes.

Nema ništa sporno ni kada je riječ o utvrđivanju visine pravične naknade, jer na početku postupka katastar formira komisiju koja procjenjuje tržišnu vrijednost nepokretnosti koja se ekspropriiše. Komisija je prije imala tri člana, sad ih je pet, od kojih su najmanje tri člana sudski vještaci jer se u praksi pokazalo da su komisija i vještaci davali različite procjene, a sad je komisija ojačana učešćem vještaka i za očekivati je da ima pouzdaniju i efikasniju procjenu. Vlasnik nepokretnosti je zaštićen jer visina pravične naknade ne može biti manja od tržišne vrijednosti, može biti samo uvećana za eventualno izgubljenu dobit u trenutku preseljenja ili troškova preseljenja.

Jedna od ključnih novina kao što se govorilo odnosi se na stupanje u posjed nepokretnosti. Ovdje treba znati da nema stupanja u posjed nepokretnosti prije nego što rješenje postane izvršno i to u slučaju hitnosti. Potencijalna žalba takođe od strane vlasnika nepokretnosti ne odlaže izvršenje rješenja o stupanju države u posjed. Dakle, jedini cilj Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji je ubrzanje procedure eksproprijacije a da se istovremeno vlasnik imovine ne sprječava da svoja prava zaštiti pred sudom. Novim Prijedlogom zakona imamo proceduru koja podrazumijeva da se umjesto dva vodi jedan postupak.

Kritikujemo neke stvari koje uopšte nemaju veze sa Prijedlogom zakona. Do sad se

dešavalo da pojedini postupci traju tri do četiri godine i na taj način se potpuno obesmišljavala svrha i smisao eksproprijacije. Naravno, netačna je tvrdnja da korisnik eksproprijacije, recimo država, bilo kome želi da uzme imovinu bez pravične naknade.

Dakle, još jednom, Vlada utvrđuje javni interes, šalje zahtjev za eksproprijaciju Upravi za nekretnine koja formira komisiju od pet članova, čija je obaveza da utvrđuje visinu pravične naknade nepokretnosti koja se ekspropriše. Kad se utvrdi visina pravične naknade vlasnik nepokretnosti se izjašnjava na okolnosti da li prihvata ili ne prihvata ponudu. Ukoliko ne prihvati ponudu žali se Ministarstvu finansija i nakon odluke Ministarstva rješenje o eksproprijaciji postaje izvršno. Ukoliko vlasnik nepokretnosti nije zadovoljan obezbijeđena mu je upravno sudska zaštita, a postoji mogućnost tužbe osnovnom sudu za naknadu štete. Dakle, ukoliko država Crna Gora procijeni da je javni interes izgradnja Jadransko - jonskog puta, a da se na određenoj parceli kuda treba da prođe put nalazi kuća ili imanje Andrije Nikolića, onda se radi postupak na način kako je to definisano javnim interesom i prije svega Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji. Dakle, svi građani su zaštićeni na način na koji se to definiše zakonom. Nema povlašćenih. I rekli smo još jednom, nema investitora, nema hotela, država, opštine i državni fondovi, kao i preduzeća u vlasništvu države. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:30:22)

Hvala, kolega Nikoliću.

Po redosljedu prijavljenih sljedeća je poslanica Branka Bošnjak. Nek se pripremi poslanik Milorad Vuletić.

Poslanice Bošnjak, samo da pročitam imena i da znaju, onda je poslije kolege Vuletića, kolega Konjević, kolega Anđušić, prof.Branko Radulović i Adrijan Vuksanović.

BRANKA BOŠNJAK (02.11.18 14:30:46)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

I odmah na startu da kažem da ja ne prihvatam ovih tri minuta jer smo rekli ko hoće može tri, ja ostajem na onih pete minuta što je bilo dogovoreno.

Uvaženi građani, ovdje pokušavaju poslanici DPS-a koje je očigledno Vlada natjerala, sad ja mogu da sumnjam zbog čega, kako i šta im je uradila da bi oni predložili ovaj zakon, inače su protočni bojler Vlade, tako i rade sve ovdje u ovom parlamentu, pokušavaju sad da nam potcijene intelegenciju, da nam urade lobotomiju i da ispadne da mi ne kapiramo i ne vidimo šta u stvari se skriva iza ovoga zakona i šta se na mala vrata želi uvesti.

Naime, oni su to odradili da ne bi bilo javne rasprave, da se ne bi dizala dževa. I ovdje sad pokušavaju da nama pričaju mi ne znamo šta je javni interes. Vjerujte u vrijeme vladavine DPS-a i te kako smo vidjeli šta je javni interes. Javni interes je sve ono što je interes prve familije i kriminalne bratije oko njih, tako da, s obzirom da se ovaj zakon ovako uvodi i udara direktno na privatnu svojinu građana, znamo da je to lex specijalis zakon za braca i njegove drugare koji će nakon ovog zakona vrlo lako moći da dođu do onoga gdje eto donekle su građani bili zaštićeni a to je bilo zaštićeno njihovo pravo na privatnu svojinu.

Ono što hoću da kažem nije nam ovo prvi put da vidimo šta je javni interes. Sjetite se, čim je prva familija ušla, odnosno sadašnji predsjednik države ušao u biznis sa visokim obrazovanjem, pa nije išlo kako treba podigli su se krediti, morali su se vraćati, onda je Vlada proglasila javnim interesom određene studijske programe na njegovom UDG-u i sada mi iz budžeta finansiramo privatni biznis gospodina Đukanovića. E sad je palo na pamet za određene atraktivne lokacije gdje građani neće da prodaju svoju zemlju, sad to treba proglasiti javnim interesom. Ako ste toliko dobrodušni i ako mislite zašto ne donese se zakon o javnom interesu, pa neka se jasno izdefiniše šta je javni interes. Ovako ste stavili zarez nakon javnog interesa pa počeli da nabrajate ono što ste htjeli da nabrojite, ali ostaje da možete da procijenite što god hoćete da bude javni interes, odnosno ono što će prva familija i kriminalna bratija okolo htjeti da bude javni interes. Ja ću vam navesti direktni primjer da se to i sada radi sa nekom zemljom.

Slučajno sam, a milo mi je ovdje ministar turizma, jer pričaćemo i po sljedećoj tački vezano za to, bila sam u jednoj komisiji koja ocjenjuje elaborat za procjenu zaštite životne sredine, za zaštitu životne sredine i imala uvid u dokumentaciju kako se izvjesnoj firmi Tehnolut koja je sada bliska prvoj porodici dala koncesija da prave kamenolom, odnosno asfaltnu bazu u mjestu Potoci, ovdje na Bioču. Znači, njima je palo na pamet, dobili su koncesiju 2009. godine u prostorno urbanističkom planu Podgorice uopšte nije bilo predviđeno tamo nikakvog kamenoloma, onda su oni ofinger intelektualci, odnosno stručnjaci uticali da se to doda pa silu na sramotu, zamislite Ministarstvo ekonomije insistiralo je poslije pet godina, kad je sklopljen ugovor i napravljen, da se uvrsti u prostorni plan i taj kamenolom i asfaltna baza i sad tu ljudi nijesu htjeli da daju svoju privatnu imovinu Tehnolutu, neće da im se pravi kamenolom. Međutim, evo ti vruga iz Ministarstva ekonomije šalje se dopis Upravi za nekretnine da se fino to uknjiži kao da je tu koncesija, i sve završeno, bez obzira što ljudi neće da daju svoju imovinu da bi neka privatna firma tu pravila kamenolom. E tako će vam biti sa svim ovim, to vam je to, privatni interes će biti ispred javnog, odnosno nečija pohlepa i želja da imaju, milioni su već sitni, sad se radi o milijardama, i tako ćemo krenuti da proglašavamo što god im padne na pamet javnim interesom. To će biti i ovi putevi do malih hidroelektrana jer vidim ovih dana se građani bune, odjednom je nekome palo na pamet da nekakve konjske staze napravi kao put, zbog toga što treba napraviti put do nekog mjesta gdje treba da nikne neka mini hidroelektrana i sve će se to proglasiti javnim interesom, poštovani građani, da bi se vama oduzela vaša privatna imovina.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:36:09)

Poslanice Bošnjak vrijeme molim vas, ovo je šesti minut.

BRANKA BOŠNJAK (02.11.18 14:36:15)

Ako uspete poslije dobićete neku crkavicu da budete zadovoljni, odnosno da toboš budete zadovoljni sa tim kako vam se to nadokadilo, i onda možete da se sudite i ko zna kad će ti sudovi da odluče jer ovdje je više nego jasno bilo u samom obrazloženju se vidjelo, iskorišćeno je prepisano obrazloženje od zakona koji je nekad Vlada predložila, pa je tu nemušto ostalo da piše da je to predlog od Vlade i mi znamo na žalost da ovdje poslanici DPS-a obesmišljavaju ovaj parlament i njegovu kontrolnu ulogu za to što su oni puke marionete Vlade i ovdje su da bi vladine interese zastupali a ne interese građana i predstavljali ih na način na koji bi trebalo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:37:07)

Hvala vam, kolegice Bošnjak.

Kao što sam najavio sljedeći poslanik je kolega Milorad Vuletić.

Poslanice Vuletiću, imate riječ.

MILORAD VULETIĆ (02.11.18 14:37:25)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Nakon ovoliko priče po ovom dokumentu odnosno ovom zakonu nije mi ostalo mnogo prostora nešto novo da kažem. Ono što želim da kažem sa ovog mjesta je to što je opštepoznato da se zakoni predlažu da bi se na kvalitetan način propisali i riješili određena pitanja od bitnog značaja za kvalitetnije funkcionisanje jednog ukupnog sistema države. Ja cijenim da i ovim izmjenama i dopunama ovog zakona se to na kvalitetan način predlaže i radi.

Na jednoj strani imamo oprečne stavove, dakle od mojih uvaženih kolega koji predlažu ovaj zakon argumentovana je obrazloženja i jedan potpuno nedvosmislen, da kažem tako, način

obrazlaganja zakona koji je bukvalno na bazi onoga što je do sada rečeno i što smo imali prilike da čujemo, vrlo je jasno svakom ko hoće da sagleda sa pravnog aspekta kako se te stvari trebaju regulisati i riješiti. Naime, nije mi svejedno kad od jednog kvalitetnog dobrog propisa mi ovdje pravimo neku predstavu oko nekakvih protočnih bojlera do šupljih bojlera, ja bih mogao s ove strane da kažem i nekih drugih politikantskih i političkih insinucija.

Reći ću ono što su rekli i moje kolege ne predlažu se ovim zakonom nikakve bitnije izmjene važećeg zakona. Zakon je vrlo jasan i precizan počev od statusa korisnika eksproprijacije i vlasnika eksproprijacije, od samog starta do završetka procesa. Kompletan postupak je vrlo jednostavno propisan i vrlo razumljivo. Možemo pričati mi što god hoćemo, ali gospođe Marta i Jovanka su vrlo argumentovano objasnile, od podnošenja zahtjeva za eksproprijaciju do konačnosti, odnosno pravosnažnosti rješenja i njegove izvršnosti ništa nema sporno. Ima sporno valjda to što treba da čekamo po tri, četiri ili pet godina da se riješi neka eksproprijacija i da nam odu investitori i da nemamo ništa. E ako je u tome poenta ja za to nijesam, odmah da se razumijemo. Znači, u rješenju imate i prava korisnika i eksproprijacije i utvrđivanje nakanade, znači bitno skraćivanje postuka. To bitno skraćivanje postupka ide u prilog svima. ima pravo da koristi pravna sredstva, od žalbi. Pa se kaže da se u posjed ne može ući, ne može se ući dok rješenje ne postane pravosnažno. Znači, na drugoj strani izvršenost je takođe vrlo, vrlo balansirajući faktor u dijelu tome da li je žalba dopuštena, da li je dozvoljena, kako i na kakav način treba prema njoj da se ophodi onaj koji je podnosi. Potpuna zaštita svih subjekata u postupku. I jedna stvar, ono što bi trebao i što želim da potenciram ovdje, vjerujte vrijeme će pokazati, ja uvijek govorim o tome sve ono što se predloži ovdje u ovom Parlamentu dijelu donošenja novih propisa, novih zakona vrlo brzo se to pokaže u praksi da li je to aktuelno, da li je to dobro i da li ga treba mijenjati. Nije zakon zakucan da se ne može u dogledno vrijeme amandmanski na drugi način na njega djelovati ukoliko se u praksi pokaže da njegova primjena nije optimalna. Zato, podržavam izmjene i dopune ovoga i cijenim da se radi o jednom kvalitetnom pravnom propisu, pa predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem i izvinjavam se ako sam prekoračio.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:41:50)

Zahvaljujem, poslaniku Vuletiću.

Nastavljamo dalje, sljedeći učesnik u raspravi poslanik Socijaldemokratske partije Konjević.
Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.11.18 14:42:04)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažni poslanici, uvaženi građani,

Vrlo često se dešava da jednom sintagmom koja nekome može da bude manje ili više razumljiva pravdamo raznorazna zakonska rješenja, vidim u obrazloženju Vlade i od predlagača da je jedan od motiva za izmjenu ovog zakona i biznis barijere.

Ja ću Vam citirati šta Američka privredna komora u Crnoj Gori smatra da je najveća biznis barijera. Kaže: "Američka privredna komora u Crnoj Gori, ocjenjuje da je nedostatak blagovremene konsultacije donosilaca odluka sa poslovnom zajednicom najveća biznis barijera u Crnoj Gori danas." Zašto pravimo ovaj citat? Znači, valjda ćete vjerovati Američkoj privrednoj komori, ako možda sumnjate u mene. Dakle, Vlada bez konsultacija povećava akcize pa danas imamo skuplje gorivo nego u Austriji, neće da ukine krizni porez, iako imamo dobru ekonomsku situaciju prokriće Vlade, povećá PDV sa 19 na 21% ništa od ovo troje nije biznis barijera. Zašto nije biznis barijera? Zato što je na teretu građana. Kad Američka privredna komora kaže da nema konsultacije između donosilaca odluka i poslovne zajednice prevedeno na ovaj naš skupštinski teren smo uradili sličnu stvar. Dovoljno političkog iskustva imamo, potkrala se greška u obrazloženju ovog zakona pa je tamo kod razloga napisano Ministarstvo finansija, ali je dalo

motiv, a motiv je bio da se izbjegne javna rasprava. Dakle, upravo ovo što kaže Američka privredna komora da se izvrše konsultacije sa najširoom mogućom javnošću, niti smo mi u ovom Parlamentu nas 81 popili svu pamet svijeta, pa valjda bi bilo korisno da kroz tu javnu raspravu čujemo eksperte iz ove oblasti, čujemo građane koji su direktno u ovom postupku zainteresovani.

Prema tome, kad govorimo o biznis barijeri ne može biti zaštita privatne svojine biznis barijera nigdje u svijetu pa ni u Crnoj Gori, ne može biti biznis barijera. Ključno pitanje kod ovih izmjena i dopuna, nemam nikakvu skirvenu namjeru niti sumnju, prosto tumačim ono što je napisano, ponavljam molim građane da obrate pažnju, na kraju krajeva oni će iskusiti ovo, svi mi pa i oni, da li je građanin ovim izmjenama i dopunama zakona stavljen u povoljniji položaj u odnosu na važeći zakon, ja kažem da ne. Mislimo različito, ali ćemo vidjeti u primjeni ovoga propisa da li će građanin imati više prava ili manje prava, zaštita njegove privatne svojine da bude bolja ili lošija. Dva citata, i sa tim završavam, potpredsjedniče Nimanbegu.

Opet stav građanina, pravnika našeg kolege iz Skupštine koji je potpuno "operisan" od ove naše političke rasprave koja može da ima ovdje prizvuk. Kaže: "Predloženi zakon krije opasnost za svakog građanina koji ima sreću ili nesreću da posjeduje imanje na mjestu koje bi moglo da se dopane nekom investitoru čije bi ulaganje Vlada mogla da proglasi javnim interesom, i ako države javne interese interpretiraju na različite načine ovaj pojam označava da je namjera imovinu koristiti za dobrobit države, a ne određenog pojedinca ili grupe. Takođe, koleginica kaže: "Prema predlogu zakona država može oduzeti privatnu imovinu i ući u njen posjed, uz isplatu naknada za koju Vladina komisija kaže da je pravična. Ako vlasnik privatne imovine nije zadovoljan naknadom može se žaliti sudu, ali žalba ne odlaže rješenje da država uzme imovinu." Dakle, namjerno sam ovaj današnji tekst uzeo i gotovo ga cijelog iscitirao u različitim kometarima i diskusijama, da bih u ovoj Skupštini, pošto nije bilo javne rasprave o ovom tekstu zakona iz jasne namjere o kojoj govori i Američka privredna komora omogućio da kroz ovaj naš rad čuje se i interes ne politički, ne neki drugi, nego javni interes jednog pojedinca, pravnika, građanina, koji tumači propise kao i mi.

Prema tome, činjenica kolege, dovoljno iskustva imamo ovaj zakon je predložen pa je na njega dato sedam amandmana, pa je nakon toga, da stvar bude interesatna, predsjednik Zakonodavnog odbora koji je predlagač zakona, Zakonodavni odbor je dao još sedam amandmana. Kolege pravnici, ja nijesam pravnik, ali postoji jedno pravilo da ako mijenjate više od 50% nekog akta kojeg ste predložili morate podnijeti novi akt. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:47:25)

Hvala, kolega Konjeviću.

Kao što sam najavio poslanik Mihailo Anđušić je sljedeći govornik.

Izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (02.11.18 14:47:32)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Nimamanbegu.

Poštovani građani, poštovane koleginice i kolege,

Danas imamo pred sobom Prijedlog izmjene i dopuna Zakona o eksproprijaciji. Evo u toku ove poduže rasprave imali smo prilike da čujemo dosta različitih mišljenja, oprečnih mišljenja rekao bih dosta i konstruktivnih mišljenja i analiza ovog zakona sa jedne strane i prije svega mislim da je sve to izazvalo dosta različito tumačenje ovog zakonskog rješenja. Naravno, kada je cjelokupna današnja polemika u pitanju i polemika koja neđeljama unazad prati donošenje ovog zakonskog rješenja smatram da ona upravo izazvana tim različitim tumačenjem zakonskog rješenja. Naravno, dobronamjerni ili ne, sa namjerom ili bez nje. Iz tog razloga, analizirajući današnju cjelokunu raspravu i sve ono što su rekli i moje kolege i kolege sa druge strane, moj neki lični apel i sugestija, kada je u pitanju ovo zakonsko rješenje i pročitaju ga, dostupno je i na sajtu Skupštine Crne Gore, i da na osnovu čitanja sami daju svoj lični sud u odnosu na ono što su uporedbe ovog zakona, sa nekim prethodnim zakonskim rješenjima. Dakle, čuli smo danas

dosta o tome 2000, 2015. i 2017.godina, i da sami ocijene koliko to potencijalne štete nosi na njih ovo novo zakonsko rješenje na ono što je situacija bila do sad. Ja lično sam stava, da ovo novo zakonsko rješenje donosi ono što je bilo i potrebno svim akterima situacije koje se potencijalno mogu naći kada je u pitanju eksproprijacija. Dakle, efektivnost, efikasnost, produktivnost, pravičnost i objektivnost u ovom postupku.

Dakle, samo bi stavi akcenat na par izmjena definitivno koje se tiču činjenice da je ovaj proces suštinski obezbijedio da mi dva kompleksna procesa, koja su, složićemo se, do sada trajala poprilično spoji u jedan proces, dakle, proces eksproprijacije i proces utvrđivanja pravične naknade, sve u cilju da obezbijedimo jednu produktivnost u cjelokupnom procesu za sve zainteresovane strane, dakle i za državu i za same građane, odnosno korisnike eksproprijacije. Takođe, treba potencirati činjenicu da, čuli smo dosta o tome, ovaj zakona ima sličnosti sa zakonom iz 2015. godine koji je podrazumijevao da odmah nakon utvrđivanja javnog interesa država ima pravo da uknjiži kao vlasnik predmeta eksproprijacije, dakle to smo jasno čuli, jasno u zakonu piše, kao što sam i rekao, treba samo pročitati, da to nije slučaj, nego znamo koje sve sistem zaštite pravne pruža građanima ovo novo zakonsko rješenje, čuli smo preciznije o tome dosta od mojih kolega.

Takođe, veoma je bitna stavka da troškove i rada komisije snosi država, odnosno, korisnik eksproprijacije i naravno imamo stavke koji se tiču troškova preseljenja i troškova izgubljene dobiti, ukoliko naravno građanin u toj nepokretnosti i na toj lokaciji imao prihode određene rente ili određene aktivnosti. Svakako, naravno spomenuo je neko od opozicionih kolega da kažem i taj pojam afekcione vrijednosti o kome svakako smatram da treba u narednom periodu razgovarati. U svakom slučaju smatram da samo zakonsko rješenje ima visok stepen potencijala da obezbijedi ono što su interncije Vlade kada je u pitanju sređivanje prilika u ovoj oblasti. Još jednom pozivam građane da sami prčitaju ovo zakonsko rješenje i da lično donesu sud o tome koliko je ono dobro. Zahvaljujem se i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:52:10)

Hvala, poslaniče Anđušiću.

Kao što sam najavio sledeći govornik je profesor Branko Radulović.
Izvolite, profesore Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (02.11.18 14:52:20)

Kao završni dogovor je pet minuta, a možda ću i ranije.

Sve je rečeno, građani Crne Gore, jasne su stvari. Određene kolege, htjeli ne htjeli, bili su žrtva nekoga ko je naredio da se to sprovede još prije dvije, tri godine. Da ne bi bila Vlada oni su to uradili da ne bi bilo javne rasprave, da ne bi bilo bunta i sve ostalo. Bager može ući sutra, a kad će doći pravde, može biti preksjutra, a može biti nikada. To je suština svega.

Sad ću da ispričam jednu drugu rabotu. Nešto, neću ni o starom vijeku, ni o srednjem vijeku nego o novom vijeku gdje je glavna institucija, slušaj me, ministre Raduloviću, nešto iz Komana ću da ispričam. Najmilije mi je tebe učiti, zbog svega, jer si najpametniji u tu Vladu, jer si moj. U toj Vladi sam rekao, ne u mojoj Vladi, biće i u mojoj Vladi ali pod drugim uslovima.

Znači, ovako, ja bio prije neki, u poslednje deset dana sa mojim sinom Petrom obnavljamo, uređujemo i da sačuvam ono što mi je dedovina, očevina i sve ostalo, i sređujem ovo, tako mi Bog pomogao. Dolazimo između našeg imanja i drugih imanja do jednih krša. Pita Petar: "što je to". To ti je svetinja, to ti je međaš. Taj moj brat od strica, rođak je to zaradio u Argentini, to je svetinja. Nemoj jedan milimetar u vezi toga. Idi na našu bandu, na našu stranu, ali nemoj tamo. To ti je pračed ostavio, on je to zaradio tako i to je on, iako je taj moj rođak živi u Francuskoj gdje mu mogu dati ne znam što, gdje ima taj oblik kapitalizma ne znam kakav, on to neće prodati pa ne znam šta.

Sad razmišljam o ovoj suludoj ideji i onda se pitam onako sa Petrom, pomažem mu, jer me boli ovo metalno koljeno, kako bi uradio, ministre, naš Sula Radov. Ja se pitam i onda kažem,

pogledam gore ne mogu da komuniciram još sa njim, ali znam da bi uradio na sledeći, Sula Radov je najpametniji Crnogorac bio, a on je moj. Zato smo ministar i ja takvi. Nijesmo u ujčevinu nego smo u toj vertikalnoj lozi. On bi uradio sledeće stvari- hajmo svi Komani u Dolove u nedjelju. Što? Da se ljudski i drugarski dogovorimo kako ćemo ovo riješiti. Onda bi drugu stvar rekao- nadoknada, pošto je to relativna stvar, pošto je tržište ovako će muslimani, Turci neće Turci, hoće ovi, neće ovi, hoće neoliberalni - neće, hoće tržište nekretnina, to je jedno ludilo koje je vladalo u Crnoj Gori tako da je to relativna stvar, pravična i tržišna nadoknada, hoće dio imanja - neće drugi dio imanja, hoće sudovi danas onaj drugi sudija peti, deseti, nikad pravde, umrije čovjek od nervoze i svega ostalog. On bi ovako uradio, jedan kvadrat od bakarnog pa redom, znate vi koji kažete da ste veliki Crnogorci, ja to volim, ali ja sam isto Crnogorac, do zlatnog perpera. Kako, Sula, će reći jedan, od bakarne pare pa do zlatnog perpera. E onaj ko mu ga je doranio sa zlatnim perperima i krv dao za to taj ima nadoknada da mu bude zlatni perper, ali onaj koji je to kupio kada je doznao da će to biti javni interes, prozivao se on znaju naše komšije Mugoša, Stankovići, ovamo onamo, taj će dobiti samo baranu paru. Razumijete li što vam pričam, ljudi? Ne razumiješ? Nijesi Crnogorac, jer je ovo strašno utemeljno u crnogorsku istoriju. Nemojte ticati. Krv je padala, slušajte da vam nešto kažem, krv je padala za ono što je institucija privatnog, što je imanje, ono što smo se školovali, ono što smo stekli, ono što smo trud sav dali. Nemojte da idete u te rabote, ja vas opominjem, to je protiv onoga što je novi vijek, to je bilo u starom vijeku kad su bili robovi, je li tako, Ranko, pošto ti to pratiš uz mene? Pa u srednjem vijeku su feudalci prvi put dobili neku privatnu, a onda je u novom vijeku kao prva institucija građanskog prava privatna imovina postala sveta imovina. Ko mi takne u Pavićemo imanje, koje je stekao na mač i na druge rabote, kad smo osvajali protiv Osmanlija ono što je uz maticu do Vasa kad je to radio na jedan krvavi način imaće posla sa džeferdarom, je li vam jasno to će tičete? Sa džeferdarom kad nema pravde i toga. Zato povucite to, hajdemo na guvno, hajmo pod dolove, hajmo da se dogovorimo, hajmo da vidimo što je javno dobro, hajmo da to nadoknadimo onamo gdje je umirao đed u Argentini sa 30 godina i išao kao jedan od predstavnika porodice da bi to sačuvao ili kupio to imanje. Nemojte ticati nešto što je najveća istina i prepoznatljivost u Crnoj Gori. Nemojte u tuđe to je proketo, rekao bi Sula, i svi bi mu aplaudirali i poljubili ga, i svako svojoj kući, i tako bi bilo.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 14:59:42)

Zahvaljujem poslaniku Raduloviću, koji je u sedam i po minuta iznio svoje mišljenje.

Sad je zadnji prijavljeni govornik u redovom dijelu rasprave o ovom zakonu Adrijan Vuksanović. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (02.11.18 15:00:01)

Poštovane građanke i građani, želim u ime kluba manjinskih stranaka, a posebno u ime Koalicije Albanci i gospodina Nimanbegua, i u ime Hrvatske građanske inicijative da iznesem naš zajednički stav po prijedlogu ovoga zakona. Prije svega želim da kažem da se ponovo osvrnem na neke konstatacije, iako smo ih mnogo puta čuli, ali mislim da nije zgorega da se potenciraju, to je dobra reakcija na čitavi medijski prostor koji je zadnjih dana po ovom pitanju ipak bio kontinuiran i vidjeli smo da se u medijskom prostoru šalju određene poruke koje nijesu u skladu sa realnošću.

Prvo prijedlog ovog zakona koji je danas pred nama nema, to ću ponovo reći, nikakve veze sa onim zakonom iz 2015. godine. Taj zakon koji je bio u proceduri prije tri godine, on je zaista bio neustavan, čuli smo tada i mišljenje zaštitnika ljudskih prava, čuli smo mišljenje ombudsmana. Sada kada je taj isti ombudsman dao svoje mišljenje ono se negira ili se uopće ne pontecira. Također, ovdje smo čuli danas tokom rasprave i to da će ovaj zakon biti jedna platforma za manipulaciju i da će neko nekome moći upasti u njegov posjed, ako mu se taj posjed sviđi i sagraditi hotel sa pet zvjezdica. Naravno, to nikakvo ne stoji i nema veze sa realnošću. Jedino država je korisnik eksproprijacije, za razliku o nekih drugih pravnih sustava kakav je na primjer u Republici Hrvatskoj gdje pravno lice ili čak privatno lice može biti korisnik ekproprijacije. Ovaj

zakon nije ni radi hotela sa pet zvjezdica, nije ni radi Buljarice, nije ni radi otimačine, ovaj zakon ne donosi ništa suštinski novo već samo jedno olakšanje u procedurama i olakšavanju samog postupka. I želim da ovdje podsjetim na još jednu činjenicu. Sam proces eksproprijacije sastoji se iz tri dijela. Vidim da se namjerno prešućuje onaj drugi, sadržajno najesencalniji dio eksproprijacije, bez kojeg eksproprijacije zapravo ni nema. U tom dijelu vlasnik imovine ima pravo žalbe naravno, i žalba žalba odlaže izvršenje, i o tome niko danas nije govorio, već se namjerno potencira i druge stvari iz prve faze i iz treće faze, kad stvarno žalba nema suspenzivno dejstvo. Ali ono suštinskom dijelu gdje se štite prava građana u tom dijelu žalba odlaže izvršenje i tu građanin štiti svoj interes, i tu država štiti građanina.

Dakle, ubijeden sam da imamo dobar zakon koji će u mnogome olakšati određene procedure koji nas neće zarobljavati nekim vremenskim okvirima i koji će uroditi plodove. Htio sam ovo da ponteciram kao antitezu na sve one populističke i političke stavove, koji su se čuli ne samo ovdje već su čuli i u javnom mnjenju ovih dana. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:04:11)

Hvala i vama, kolega Vuksanoviću.
Izvolite, poslanice Vuksanović-Stanković.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (02.11.18 15:04:22)

Većina nas iz opozicije danas upravo vidjela kao problematično u članu 8 gdje se mijenja član 29, a to je stupanje u posjed prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji. Upravo u tom članu 29 odlukom koja se usvaja zahtjev za stupanje o posjed prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, iz stava 1 ovog člana nadležni organ uprave naložiće vlasniku nepokretnosti da preda nepokretnost koja je predmet eksproprijacije korisniku eksproprijacije odredi rok predaje. U slučaju iz stava 4 ovog člana vlasnik nepokretnosti dužan je da omogući stupanju o posjed korisniku eksproprijacije, da se bukvalno skloni sa svog posjeda, na kojem je nosilac prava svojine, u roku utvrđenom odluke nadležnom organu uprave. I evo sad ovog stava, žalba na odluku iz stava 3 ne odlaže izvršenje te odluke. Znači, tu je problem, problem je znači kada se donosi odluka o stupanju u posjed prije pravosnažnosti rješenja gdje vlasnik ima pravo žalbe, ali žalba ne odloži na izvršenje. Tu je problem veliki. Tu govorimo o narušavanju privatnog interesa. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:05:33)

Hvala, kolegice Vuksanović Stanković.
Kolega Vuksanović.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (02.11.18 15:05:34)

Hvala, kolegice Stanković Vuksanović.

Drago mi je što ste se javili, što ste mi dali mogućnost da dodatno pojasnim svoje izlaganje, ako sam bio donekle nejasan.

Vi govorite o trećoj fazi same eksproprijacije koju sam ja spomenuo u mom izlaganju, to jeste o stupanju u posjed, ali da bismo došli do te treće faze ne možemo doći ako ne prođemo ovu drugu fazu koja predstavlja sadržajno najbitniji dio eksproprijacije, i vlasnik imovine u tom drugom dijelu ima pravo žalbe i ta žalba odlaže izvršenje. Ako se tu složio, i ako smo došli do pravosnažnog rješenja tek onda idemo u treću fazu i dolazimo do toga o čemu ste Vi precizno i tačno što ste rekli, dolazimo do faze gdje se stupa u sami posjed. Ali ja sam namjerno zato potencirao drugu fazu i rekao sam da druga faza štiti građanina i da država štiti njegova prava.

On tu ima mogućnost žalbe, i ta žalba ima suspenzivno dejstvo. Meni je malo neprijatno da govorim sa Vama o pravnim pitanjima, jer uvažavam Vas kao pravnika, i nije mi problematično da kažem da mogu da učim po tom pitanju od Vas, ali morao sam istaći i potencirati ovo pitanje i fokusirati se na drugi dio, drugu fazu same eksproprijacije u kojoj se čuvaju prava građana i njihove imovine. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:07:29)

Hvala, kolega Vuksanoviću.

Ovim mogu zaključit raspravu i pitam predlagače da li neko od poslanika želi dati završnu riječ.

Ja sam se ponadao da će kolega Aprcović, ali izgleda da će kolega Sekulić.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (02.11.18 15:07:48)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege,

Zaista sam sa pažnjom saslušao kompletnu današnju raspravu, naravno zahvalan sam svim poslanicima koji su učestvovali u toj raspravi. Čini mi se da smo negdje postigli osnovni cilj, a to je da je građanima Crne Gore, jasno što se ovih zakonom predlaže. Znači, ako sklonimo onaj dio koji se tiče političke promicije, koji se tiče drugačijeg tumačenja u odnosu u ono što pravna norma jeste čini mi se da tu dolazimo do istovjetnog zaključka, i mi i naše kolege iz opozicije. Znači, osnovne stvari u zakonu ko je korisnik eksproprijacije, koji su razlozi za eksproprijaciju nije mijenjan. Znači, jasno smo pokazali da su to norme ranijih zakona koji su ranije važili za koji su, uzgled budi rečeno, glasale neke kolege iz opzicije koje danas napadaju ovaj naš predlog zakona. Ali kažem još jedanput, to je političko pravo da svako tumači pravnu normu. Kažem još jedanput zakon je jasan i samo je pitanje na koji način svi mi zajedno tumačimo. Znači, nema riječi o tome da biloko bilo kome šta otima, što se tiče pravne zaštite građana vlasnika imovine ona je apsolutno obezbijedena, tu nemamo nikakvu dilemu. Ja bih čak rekao da zbog preciznosti pravne norme, zbog preciznosti čitavog postupka da je ta pravna zaštita jača nego što je to bilo ranije. I takođe, dozvolite mi da sada imamo i jasni način i precizniji način kako se vrši procena te imovine, vrijednost imovine. I ono kažem još jedanput što je nesporno. Znači, pitanje javnog interesa, pitanje ko ima pravo da vrši, znači ima pravo da vrši država, ima pravo da vrši samo u javnom interesu. Znači, prilikom izgradnje infrastrukturnih objekata, škola, bolnica itd. Dozvolite samo da Vas podsjetim, to je takođe nešto što je tradicija Crne Gore, ljudi su davali svoja imanja da b ise gradile škole, da bi se gradili putevi, bez ikakve nadoknade. Kažem još jedanput kada govorimo o Crnoj Gori, dozvolite mi da podsjetim na taj dio tradicije, vjerujem da svako će u svom selu naći takve dobre primjere. Naravno, daleko od toga da tražim da bilo ko se odrekne svoga vlasništva za dobrobit države, samo posjećam na jednu dugu tradiciju koju Crna Gora, ima kada je u pitanju javni interes ili javno dobro. Znači, ako se ne bavimo ovim pitanjima dozvolite mi onda samo pitanje da li pošteno da država korisnik eksproprijacije uđe u posjed prije nego se okonča postupak i da li to na bilo koji način remeti postupak.

Znači, mislim da to jeste jer ubrzava proces s jedne strane, ali sa druge strane isto tako moramo da kažemo da vlasnik imovine ni na koji način nije zakinut. On i dalje ima pravo da koristi sve ono što mu je predviđeno Zakonom o upravnom postupku recimo ili bilo kojim drugim zakonom države Crne Gore i da traži da mu se to njegovo pravo, što se tiče njegovog prava, bude korektno obeštenćen. Naravno, dozvolite samo da kažem pitanje termina pravične naknade, jer čini mi se, da se taj termin negdje strašno zloupotrebljava. Nije to termin iz ranijih vremena, to je termin koji smo mi uveli Ustavom članom 56, to je termin koji se koristi za zaista pravičnu nadoknadu onome ko je vlasnik imovine koja se ekspropriše.

Postavljam pitanje, još jedan put, da li iko sumnja u komisiju u kojoj su najmanje tri člana komisije vještaci iz struke koja odlučuje o tome? Znači, da li bilo ko ima sumnju u to? One koje

imaju sumnju u to, poštovani profesore, upućujem na dosadašnji Zakon o eksproprijaciji. Hoćemo da ostavimo dosadašnji Zakon o eksproprijaciji gdje je ta zaštita u tom obimu i na taj način nije bila predviđena? Zato ponavljam, još jedan put, čini mi se da su ova predložena rešenja mnogo bolja zaštita za vlasnike imovine nego što je to bilo predviđeno dosada. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:11:43)

Poštovane kolege, ja ću dati pravo u ime kluba na obraćanje kolegini Draginji Vuksanović Stanković, uz mogućnost da će se time otvoriti nadam se ne jedan krug svih klubova da jave za završnu riječ.

Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (02.11.18 15:12:39)

Evo, proceduralno samo vjerujem da ćemo svi biti saglasni oko toga ako kolegunica dobija ispred SDP-a riječ ispred Kluba nakon predlagača jeste sporno. Međutim, ako je već to tako ja sam saglasan da bude onda ipak treba da svi klubovi da dobiju ispred kluba po jednog, a onda na kraju ponovo predlagač.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:12:59)

Evo, samo da vam pojasnim.

Ako će predsjednici klubova da pomognu u radu ove sjednice, da me dobro saslušaju. Ja imam ovdje jedino ime zabilježeno koje van liste od govornika je ime kolegini Draginje Vuksanović Stanković. Ja bih zamolio klub SDP-a, pošto ste dvoje učestvovali u raspravi da evo kolegunica Stanković odustaje od rasprave i time smo zaključili ovaj dio po proceduri.

Zahvaljujem predsjedniku Kluba Konjeviću, kolegini Vuksanović Stanković i ovim zaključujem raspravu o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji. Konstatujem da smo završili pretres, izjasnićemo se naknadno.

Poštovane poslanice i poslanici, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je ***Izvještaj o rezultatima tendera za davanje u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra "Kolašin 1600". Predlog odluke o davalju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra "Kolašin 1600". Predlog ugovora o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra "Kolašin 1600".***

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Pavle Radulović, koga pozdravljam, ministar održivog razvoja i turizma i Nada Pavićević, vršilac dužnosti generalne direktorice Direktorata za valorizaciju turističkih lokaliteta.

Izvjestioci odbora su: Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Branko Čavor, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Da li predsjednik Vlade želi da da dopunsko obrazloženje? Želi. Riječ ima ministar Pavle Radulović.

PAVLE RADULOVIĆ (02.11.18 15:14:57)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovanje svima,

Projekat turističke valorizacije lokaliteta "Kolašin 1600" putem izdavanja u dugoročni zakup bio je predviđen u planovima privatizacije još u 2013. godini. Aktivnosti za turističku valorizaciju ovog lokaliteta realizovane su sa ciljem da se obezbijedi investitor koji će sprovesti prostornim planom posebne namjene za Bjelasicu i Komove definisani koncept izgradnje turističkog kompleksa kojim će upravljati međunarodno priznati hotelski operator i ponuditi širok dijapazon

zimskih rekreativnih aktivnosti.

Tenderski postupak sproveden je u skladu sa Zakonom o državnoj imovini i relevantnim podzakonskim aktima, a započet je donošenjem odluke o prihvatanju tenderske dokumentacije i objavljivanju tendera od strane tenderske komisije 17.maja 2014. godine. Rok za dostavljanje ponuda bio je produžavan tako da je poslednji rok bio 28.aprila 2017. godine kada je konzorcijum "Kolašin 1600" podnio ponudu.

Ključni elementi iz ponude koji su nas opredijelili da je prihvatimo, to je ponuđač konzorcijum "Kolašin 1600". Društvo ski resort "Kolašin 1600" nastalo je iz matične kompanije AD ski resort "Kolašin 1450" ,kupovinom bivšeg AD ski centra Bjelasica marta 2007. godine. Drugi član konzorcijuma je Gener 2, prestižna kompanija iz susjedne Albanije koja je jedna od 10 najvećih u toj zemlji i najveća u građevinskom sektoru. Najpoznatija je po izvođenju građevinskih radova za rezidencijalne objekte, projekt menadžment i inženjering sa blizu 20 godina iskustva u ovoj oblasti i 900 zaposlenih. Ne manje važno je da je konzorcijum dostavio i pismo namjere od međunarodno priznatog hotelskog brenda Viceroy group hotels koji je izrazio interesovanje da brendira i upravlja budućim hotelskim kompleksom. Inače, ovaj hotelski brend je već prisutan, između ostalog, u regionu, u Srbiji upravlja hotelskim kompleksom Viceroy Kopaonik. Period zakupa je 90 godina, iznos fiksne zakupnine je 10 centi po m², a iznos varijabilne zakupnine je 0,10 procenata od neto stvarne dobiti na kraju finansijske godine.

Što se tiče investicionog programa prva faza je obavezujuća i iznosi 12,8 miliona koje će se investirati u izgradnju hotela i traje četiri godine. U narednim fazama, fazi II, III i IV biće izgrađeno još dva hotela sa vilama i apartmanima, pa će ukupne investicije iznositi oko 77 miliona eura. Ukupan period realizacije svih faza je 15 godina.

Kada je u pitanju zapošljavanje, investicionim programom planirano je da će se za potrebe usluga koje se pružaju u hotelima i ukupno u hotelskom centru operateru Klasteru I turističkog kompleksa biti potrebno 40 do 80 povremeno ili stalno zaposlenih lica, što će otvoriti mogućnost zapošljavanja lokalne radne snage. Takođe, programom je planirano da do kraja realizacije sva četiri klastera potrebe za privremenim, odnosno stalnom radnom snagom narašće do 350 zaposlenih. Tokom pregovora, a posebnu pažnju posvetili smo definisanju obaveza iz investicionog programa uključujući praćenje i ispunjavanje istih kao i zaštitnih tj. raskidnih klauzula za slučaj neispunjavanja ugovornih obaveza.

Ispunjavanje ugovornih obaveza iz investicionih programa vršiće kontrolor koga će imenovati zakupodavac, uz saglasnost zakupca iz reda jedne od sledećih kompanija Deloitte Touche, Ernst Bianca, NPNG, Price voters house. Zakupac će imati obavezu da omući kontroloru ulazak na lokaciju i u prostorije zakupca u bilo koje vrijeme u toku perioda izvođenja radova radi provjere kako radovi napreduju, usklađenosti svih radova sa tehničkom i drugom dokumentacijom i kao i vremenskim rokovima u skladu sa investicionim programom i zakonima, kao i finansijskih iskaza i njihove usklađenosti sa investicionim programom po pitanju troškova izvođenja radova i slično. Zakupac će kontroloru podnositi redovne izvještaje svakih 12 mjeseci počev od datuma početka radova po pitanju nivoa izvršenih radova i troškova radova koji će kontrolor provjeravati.

U cilju zaštite interesa države kao zakupodavca u ugovoru su predviđeni čitavi setovi raskidnih klauzula koji su definisani članom 28. Kao garanciju izvođenja radova u skladu sa investicionim programom i ugovorom o zakupu zakupac je obezbijedio činidbenu garanciju u visini od 300.000 eura koja će ostati na snazi 12 mjeseci nakon procijenjenog datuma završetka radova. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:20:13)

Za sada imamo prijavljene kolege, ali ispred kluba zvanično prijavljene da govore.

Uvodnu riječ, kolega Raško Konjević, Aleksandar Damjanović. Kao izvjestilac odbora dajem riječ kolegi Branku Čavoru, a poslije idemo u dalju raspravu.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR (02.11.18 15:20:48)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicom, koleginice i kolege poslanici,

Vrlo ću kratko kazati kao izvjestilac Odbora, želeći prvenstveno da afirmišem jednu dobru praksu da smo održali zajedniču sjednicu Odbora za ekonomiju, koji je matični odbor po ovome pitanju, a i Komisije za praćenje i konstrulu postupka privatizacije koja je svojim planom bila predvidjela praćenje valorizacije ovoga turističkog kompleksa.

Rasprava je bila veoma sadržajna, otvorena, bila je naravno i dilema sve u raspravi zajedno sa ministrom. Suština priče na kraju je došla da je u startu ova valorizacija i dobila podršku Odbora.

Ono oko čega se svakako slažem jeste da je turizam strateška grana države Crne Gore i da smo dosta toga uložili u turizam, ali ima još dosta potencijala koje valja iskoristiti, jer sve to na jedan način nije dobro samo za razvoj turizma kao strateške grane nego i privrede i ukupne ekonomije naše države.

Ukupno u tom svijetlu takve jedne, strateško opredelenje je upravo i ova valorizacija kompleksa lokaliteta kao što je "Kolašin 1600".

Valorizacijom ovoga objekta, prije svega, dobijamo jedan moderan, savremen turistički kompleks sa svim onim sadržajima koji garantuju sigurno razvoj turizma na ovom području, razvoj sjevera, doprinose naravno i boljem kvalitetu života, novih radnih mjesta, kao što smo to čuli, a ujedno doprinosi ostvarivanju prihoda, ne samo onih prihoda koji su evidentirani kao avansni ili prihodi od zakupnine i sigurno onih indirektni prihodi koji će se ostvarivati kroz ove sve dodatne aktivnosti.

Naravno, to je i poziv i potencijal za ulaganje i novih turističkih institora u ovaj kompleks i dakle veoma značajna investicija.

Kada govorimo o samoj poziciji, veoma je važno da se ona ostvarila saglasno proceduri i saglasno sa zakonskim propisima.

Od početne procedure ideje je planirana Savjetu za privatizaciju Tenderske komisije, raspisivanja tendera, radnog tima i Predlog odluke Vlade koji je danas ovdje pred nama, kao dio i te transparentnosti, upravo Skupština donosi predlog ove odluke.

Takođe, na Odboru je bilo i dilema u pravcu kako garantovati i zaštititi realizaciju ovoga projekta u onome što je u ugovoru. Dobro je što je ovim dokumentom i predviđen način kako će se kontrolisati čitav proces, a ujedno postoji naravno i kontrola i nadzor koji pripada samom Parlamentu, a to je kroz matični odbor, a i to je i kroz Komisiju za praćenje i kontrolu postupka privatizacije.

Na samom kraju, da kažem nakon veoma sadržajne cjelovite rasprave, Odbor je sa sedam glasova za podržao Predlog ove valorizacije i predlaže da donese Predlog odluke o valorizaciji ovoga lokaliteta. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:23:55)

Zahvaljujem, kolega Čavor.

Prelazimo na raspravu prvo ispred klubova.

Ispred Kluba Demokratske partije socijalista, izvjestilac Zakonodavnog odbora, uvodničar koleginica Marta Šćepanović, a neka se pripremi kolega Branko Radulović i, kao što sam najavio, imamo Damjanovića i Konjevića. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 15:24:29)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Da li imamo po deset minuta uvodnog izlaganja ili po pet minuta?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:24:39)

Dodaćemo vam vrijeme, neka teče pet minuta, ako vam treba dodaćemo iz razloga što smo se dogovorili da danas završimo o tačke dnevnog reda. Malo kasnimo sa prvom tačkom oko četiri sata rasprave, tako da vas molim da uvažite. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 15:25:46)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Na samom početku, želim da kažem da ne krijem zadovoljstvo povodom ove tačke dnevnog reda. Šest godina sam poslanik, i do sada smo u proceduri imali veći broj odluka ovog tipa, ali svaka od njih se do sada odnosila na naše Primorje.

Nama se kao Skupštini redovno dostavljaju Izvještaji o uspješnoj realizaciji ovih projekata sa juga, pogledajte samo Lušticu ili Porto, a sada prvi put na dnevnom redu imamo Odluku o davanju u dugoročni zakup nepokretnosti jednog lokaliteta koji se nalazi na sjeveru naše države. Znači, prva odluka ovog tipa je u skupštinsku proceduru došla 2009.godine, tek nakon devet godina imamo Odluku o dugoročnom zakupu za sjever naše države.

Moram reći da se upravo zbog lokacije same i nije lako došlo do Predloga ove odluke, odnosno do sklapanja ugovora, a prije svega, imajući u vidu i njenu neatraktivnost. Sigurno ćemo se složiti da su za potencijalne investitore lokacije na Primorlju iz mnogo razloga bile privlačnije, jer su prije svega i uslovi za život na sjeveru daleko teži. I ako je država svojim mjerama i ulaganjima u vidu infrastrukture i izgradnje sad već državnog skijališta učinila sve da zainteresuje potencijalne investitore, tek je nakon trinaestog ponavljana međunarodni tender uspio. Konzorcijum Kolašin 1.600 je jedini koji je ispunio rigorozne uslove ovog tendera, kažem rigorozni jer je ovo bio način da se država zaštiti, kako bi obezbijedila kredibilnog investitora. Konzorcijum čine albanska firma Gener 2 i Ski resort Kolašin 1.600 čiji je osnivač privredno društvo Ski resort Kolašin 1.450. Ovo društvo je u vlasništvu 85% firme "Kaldero trading limited" čiji je stopostotni vlasnik Zoran Bećirović, zatim Bepler i Džejkopsen 14,3% i 0,7% su manjinski akcionari, a to su građani Kolašina.

Kredibilan investitor koji je svojim dosadašnjim privatizacionim ugovorima sa državom ispoštovao sve svoje ugovorene obaveze, kao rijetko koji domaći investitor za sobom ima samo uspješne projekte i kada to kažem mislim, prije svega na hotel Bjanku, na hotel Lipku, koji su trajne vrijednosti Kolašina, na skijalište koje uspješno posluje, na obaveze koje se redovno izmiruju prema državi i prema opštini, na broj zaposlenih koji u sezoni bude i preko 50 sa uredno izmirenim zaradama, mislim da boljih preporuka od ovih golim okom vidljivih nema.

Što se tiče samog ugovora u suštini Ugovor o dugoročnom zakupu ne donosi ništa novo i spektakularno u odnosu na ugovore ovog tipa koje smo već imali prilike da potvrdimo u ovom Parlamentu i koji su se, kako sam već rekla pokazali uspješnim projektima na Primorlju, osim ako ovih dana sumnju ne izaziva realizacija ovog ugovora, jer je lokacija na sjeveru Crne Gore. Ovaj ugovor je na bazi privatno javnog partnerstva gdje se država obavezala na izgradnju infrastrukture, nezavisno od ugovora izgrađeno je već i skijalište, a sa druge strane to ne bi značilo ništa, jer nema smještajnih kapaciteta na samoj lokaciji, i tu imamo privatni sektor.

Želim da se osvrnem na pojedine djelove ugovora o kojima smo raspravljali kako na Zakonodavnom odboru, tako i na Odboru za ekonomiju.

Prije svega, veoma je važno naglasiti da su u potpunosti regulisani svi odnosi države - investitor. Definisane su obaveze za kupodavca, obaveze zakupca, definisane su zaštitne klauzule u ugovoru i to kako na jednoj, tako i na drugoj strani, čak i prilog u ovom ugovoru i investicioni program koji je u stvari sastavni dio ponude.

Svaka strana u ugovoru želi da najbolji mogući način zaštiti svoje interese, gdje su ovdje zaštićeni interesi države, a sa druge strane nekako mi se čini da samo pominjanje zaštitnih klauzula koje postoje na strani investitora kao da neopravdano izaziva neko zaziranje. Iz tog razloga ću da se osvrnem na pitanja bitna koja su pokrenuta na sjednicama odbora.

Sam Ugovor o dugoročnom zakupu u potpunosti korespondira sa pravnim poretkom i sa

mjerama razvoja sjevera koje je utvrdila Vlada Crne Gore, u odnosu na privlačenje direktnih stranih investicija, kao jednog od najvažnijih generatora privrednog razvoja.

Odredbe ovog ugovora se ni u čemu ne razlikuju od onih koje su sadržane u ugovoru o dugoročnom zakupu.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:30:23)

Poslanice Šćepanović, samo bih vas zamolio da ne iskoristite cijelo vrijeme nego da što prije zaokružite jer imamo pet minuta, šesti vam je krenuo. Hvala.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (02.11.18 15:30:35)

Hvala vam, potpredsjedniče, ali razumjećete i mene. Ja sam, ipak, poslanik koji dolazi iz Kolašina, očekivala sam da ću dobiti gratis još tri minuta. U drugom sam položaju danas nego ostali poslanici.

Kada ovo kažem mislim na klauzule ugovora u koje propisuju zaštitne mehanizme kako za državu tako i za investitora, sa unaprijed usaglašenim uslovima višegodišnjeg zakupa i s eventualnim izmjenama uslova koje mogu nastupiti tokom trajanja ugovora. Ono što se ovih dana često pominje jeste klauzula koja se odnosi na primjenu propisa, a koja je klauzula identičnog tipa koja se sadrži u ugovorima o dugoročnom zakupu koji su više puta testirani i ovdje u Skupštini, a takođe i u praksi. Moram reći da se upravo oslanja i na ono što propisuje Evropska unija svojom Direktivom o zaštiti investitora i stranih investicija i zaštiti naknade štete investitoru jer to je nešto što svaka država mora obezbijediti. Na stranu su neobavezujuće, one gdje država u odnosu na mjere koje može da predvidi u odnosu na investitore, tu ne postoji direktiva koja ih obavezuje jer svaka država propisuje svoju mjeru u odnosu na konkurentnost, pogotovo ne znam da li se možemo pohvaliti da li smo kao država u tom smislu konkurentni u regionu.

Što se tiče dijela ugovora koji se odnosi na ustupanje prava, to smo pomenuli na Zakonodavnom odboru, to je institut Zakona o obligacionim odnosima, i on propisuje da su ustupanje ugovora može izvršiti trećem licu koje postaje nosilac svih prava i obaveza iz ugovora, ali naravno za ustupanje ugovora je neophodna saglasnost druge strane u ovom slučaju države i vrlo je važno naglasiti da onaj ko ustupa ugovor garantuje za punovažnost ugovora, ali s druge strane tom trećem licu ne garantuje da će druga ugovorna strana država ispuniti svoju ugovornu obavezu.

Što se tiče dijela koji se odnosi na prodaju zemljišta, i o tome je bilo govora na Zakonodavnom odboru. U tom smislu je ugovor u potpunosti usaglašen sa Zakonom o državnoj imovini koji dozvoljava prodaju zemljišta ispod vila i za njihovu redovnu upotrebu, naglašavam vila jer je ovo jedna projekat koji je od četiri klastera, a, između ostalog, tačno se zna koji je broj vila dok su drugo hoteli i ostali sadržaji. U odnosu na klaster investitor jeste obavezan na izgradnju sva četiri klastera, s tim što postoji jedan uslov koji kaže da po izgradnji klastera 1 u koji se ulaže 12 miliona eura i da je obavezan da završi taj klaster u roku od četiri godine, od dana završetka radova je dužan u roku od godinu dana da započne izgradnju drugog klastera, što znači ako to ne uradi država ima zaštitni mehanizam, obezbijedila je da može raskinuti ugovor s tim investitorom i dati međunarodni tender za druge klastera.

Što se tiče ovog projekta, na samom kraju želim da kažem da je ovo projekat koji je trenutno najznačajni razvojni projekat na sjeveru Crne Gore. Dugo je trebalo da dođe do ovog projekta. Ovo je projekat koji, što se tiče samog Kolašina, pruža izuzetnu razvojnu šansu za Kolašin. Šta znači kada to kažem. To znači da će ovaj projekat da pokrene sve ostalo ako imamo u vidu novo skijalište, dužinu staza, ako imamo u vidu potrebu za novim smještajnim kapacitetima, za novim sadržajima, ugostiteljskim objektima, sve će ovo obezbijediti za građane Kolašina nova radna mjesta ne samo na ovom lokalitetu gdje je već precizirano da će preko 40 novootvorenih radnih mjesta biti već na teritoriji cijelog grada. Ovo je prvi projekat takvog tipa, još jednom ponavljam, od ključne je važnosti ne samo za Kolašin već za cijeli sjever. Teško da mogu da razumijem medijske neistine ovih dana o ovom projektu. Mogu samo da ih shvatim kao pokušaj da

se cijeli projekat osujeti kao što je bilo već pokušaja u prethodnom periodu za osujećenje sličnih projekata. Dakle, samo mogu da ga shvatim kao pokušaj da se osujeti cijeli projekat i diskredituje investitor koji se, ponavljam, jedini javio na ovaj tender. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:35:22)

Hvala, kolegice Šćepanović.

Prof. Branko Radulović ispred Demokratskog fronta. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (02.11.18 15:35:32)

Ministre Raduloviću, prva konstatacija podržavam razvoj Crne Gore, planinskog turizma, na konceptu ekološkog i održivog razvoja, ništa van toga, s multiplikacionim efektima po državu Crnu Goru. Prva stavka, osam žica, ok. Druga stavka, ima jedna stara pa odomaćilo se "i tata bi, sine", što znači, sinovče, i stric bi, sine. Pod uslovima koje ste dali ljudima koji nijesu iz te branše, nemam pojma, iz Albanije čini mi se, iz druge of šor firme, svaka šuša i maruša bi u Crnoj Gori bila kvalitetnija. Znači, javno privatno partnerstvo je, ministre, prevaziđena kategorija ako se ne ubaci nova ekonomska kategorija đe smo gospodin Medojević i ja, odnosno ja i gospodin Medojević, sada da budemo iskreni, promovisali već davno, to se zove državni kapitalizam.

Što znači to, gospodo. Neoliberalni koncept i samo porezi ništa ne znače. Javno privatno partnerstvo, ministre Raduloviću, kada budete ministar u mojoj Vladi, ako budete dobro učili onda ćete da shvatite da se budžet puni ne samo od poreza i doprinosa nego se puni iz neto profita, iz onoga čime gazduje država, s profesionalnim menadžmentom i na najkvalitetniji način po ono što je koncept ekološkog i održivog turizma. Ovo što ste dali, evo vraćam se na Sulu Radovića, znam šta bi rekao - ajde, ne brukajte se, kakve 0,1%, dajte to džabe, bre, nećemo za večeru da prodajemo obraz. Trebali ste to džabe dati na 90 godina da se ne brukamo. Očito da su problemi bili drugi.

Ministre, morate nešto kao najpametniji u toj Vladi da napuštite neoliberalni, prljavi, lopovski koncept koji je sproveden u prethodnih 27 godina da idete na nešto što je državni kapitalizam. Ne prodaje se sve. Ukoliko se prodaje onda se prodaje da što više državi ostane. Znači, javno privatno partnerstvo je, gospodo, ukoliko nemate u pameti ili u džepu ili u vezama tada to kupujete na najjeftiniji način, a da vi upravljate i državi Crnoj Gori ostane posle toliko godina što kvalitetnije i sve ostalo. Tako da, ministre, ovo treba baciti u korpi, treba valorizovati, u korpu, tačno, Janko, zato si moj džak, ali ja po neki put starovaroški okrenem. Moramo valorizovati sva naša dobra na najkvalitetniji način, i ono što je u vlasništvu države Crne Gore dati i ostaviti, a ukoliko je uistinu strateški partner dati mu kao Manku što bih dao 1%,2%,3% ne sve živo, to dati na pravi način. Jeste li me razumjeli? Znači, u toj Vladi dok dođem na njeno čelo ili neko drugi uz mene, kažite kako ne treba da se radi.

E, sada ću nešto još da vam kažem. Ja sam, ljudi, prošao sito i rešeto. Gospodine Medojeviću, slušajte ovo, sada ću ovo da kažem. Znači, znate da sam noćna ptica, da sve živo radim. Kažite ko je ovaj što montira ove stubove za žičare, poznajete li ga? Nemam pojma. Kažite mu da je on budala. Ja sam, ljudi, kada sam bio direktor proizvodnje zajedno s vojnom oblašću iz Niša postavljao iskrofačač na kupovnoj peći. Slušajte ovo, ovo je vrlo ozbiljna stvar, nemoj da poginu neki ljudi tamo. Bili su helikopteri, niko od 1.000 radnika nije smio da uđe u helikopter. Ja sam i Barjaktarević, direktor održavanja što je bio, Srbin, tada u Makedoniji, ušli u helikopter. To je ovaj helikopter, sad ću vam ga pustiti. Onda postoje određena pravila. Znači, kuka stavi se na čeličnu konstrukciju, meko spuštanje s flanšama, sa smjernicama i svim ostalim. Ove budale što su to uradile Bog je spasio da ne poginu tamo. Pogledajte ovo ovdje. Slušajte, ministre. Ministre, pogledajte kako se klata na 80 m. Pogledajte ljude, ovi dvojica gore što su. Bog je vidio da oni ne poginu. Recite tim ljudima koji postavljaju nosače za žičare da rade onako kao što treba da rade. To je da imaju potpunu HTZ opremu, da imaju kuku za koju će se zakačiti, čelična konstrukcija mora da ide preko flanše, mora da bude meko spuštanje, mora da bude vođica i da se tek tada to uradi. Ministre, završavam time, pogledajte svi ovaj video snimak i onda vidite kako se radi kod

nas u Crnoj Gori.

Ministre, prvo naravoučenije treba valorizovati sva naša dobra na ekološki održiv način jer je to samo jedino konkurentno u turizmu, ništa drugo nije konkurentno danas.

Druga stvar, što više Crnoj Gori ne kroz poreze i doprinose samo nego i kroz profit. Država Crna Gora mora da bude vlasnik onoga što je dobro Crne Gore, a Bjelasica i Komovi su dobro Crne Gore ne samo, gospođo, gospođice iz Kolašina, nego je meni iz Komana, volim Bjelasicu zato što je crnogorska, ali ne zato što je onih iz of šor firme, iz Albanije, pojma nemam ko su dalje drugi. Treća stvar, ministre, radite sve ono što je bila prethodna moja priča po zakonu, po struci, po svemu ostalom. Jesmo li se razumjeli? Samo učite za sledeću Vladu će ću ja biti. Prijatno.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.11.18 15:44:02)

Kolega Konjević je ispred Kluba Socijaldemokratske partije. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.11.18 15:44:11)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege, ministre Raduloviću, poštovani građani,

Dakle, naravno, uvijek afirmacija da negdje pokušamo da svaki dio Crne Gore, posebno sjever nađemo način kako da ga valorizujemo da bi izbjegli ono što danas imamo na sjeveru, a to je iseljavanje mladog stanovništva, na žalost, ili njihov prelazak u južni dio Crne Gore ili, što je još tragičnije, ako mogu tako da kažem, njihov odlazak na kraći ili duži period van Crne Gore.

Ovdje se radi o jednom poslu koji je dug. Niko od nas u ovoj prostoriji, sada nas je vjerovatno tridesetak ili četrdeset, daj Bože da svi dugo živimo, neće biti živ kada istekne ovaj rok. Devedeset godina dajemo zakup 272.000 m². Upravo zbog tog dugog roka, mislim da je strašno važno da temeljno svi obratimo pažnju da li neka od odredbi ovog ugovora je mogla da bude bolja i mogla više i snažnije da zaštiti državni interes.

Ja sam, koliko sam kadar bio, što bi narod rekao, pogledao ovaj ugovor. U objašnjenju na str. 7 ključnih elemenata prijedloga ugovora o zakupu se kaže, u tački 5, sastavni dio ugovora čini investicioni program. Pogledao sam investicioni program koji nam da je dostavljen, računam da je to investicioni program. Dakle, na str. 4 tog investicionog programa je boldovano sledeće - važno je napomenuti da se investitor shodno ugovoru o zakupu u pogledu investicione obaveze isključivo obavezuje na razvoj klastera 1 kao početne faze realizacije projekta i da će investicioni program i biznis plan s četvorogodišnjom minimalnom investicionom obavezom biti direktno vezani samo za njega. To znači da struktura, dinamika, ukupan iznos investicija i biznis plan se isključivo odnose na klaster 1 turističkog kompleksa 1600. Ovo je kontradiktorno, ne znam šta je tačno. Ako je cio investicioni program obaveza mi ga nigdje u ugovoru nijesmo obavezali ni za euro investicija osim u klasteru 1, ni euro, a dajemo mu u zakup sva četiri klastera na 90 godina.

Dakle, radi građani, reći ću šta mislim da je bolji prijedlog bio. Dajemo u zakup na 90 godina 27 hektara. Ovdje se nevjesto pokušava provući priča o investiciji u sva četiri klastera. Nije tačno jer to nema u ugovoru. Ne znam šta je njegova namjera, nema u ugovoru. U ugovoru je jasna obaveza, znači i u ugovoru i u investicionom programu, u više napomena, da je obaveza investitora isključivo investicija u klaster 1 koja je 37.000 m² od 270.000 m², urbanistička parcela 3 i urbanistička parcela 5, u koju je on u obavezi da minimum uloži 12 miliona. Mislim da to nije dobro. Mislim da smo imali dvije opcije koje su bolje. Ili da ga obavežemo za sva četiri klastera, minimalni nivo investicije, ili da dajemo u zakup fazno, kada ispuni investiciju iz klastera 1 neka ima preferencijalni uslov, da kažem ima pravo prečeg zakupa, kolokvijalno da se izrazim, u klaster 2, kada završi klaster 2 klaster 3, kada završi klaster 3 klaster 4. Prema tome, nije mi jasno zašto mu dajemo cijelo zemljište u zakup, a investiciono ga obavezujemo samo za prvi klaster.

Takođe, gdje mislim da ugovor ima svoju falinku. Prvo, kada hvalimo investitora, jedan od investitora je korisnik državne pomoći. Znaite zašto je korisnik državne pomoći? Zatoomogućeno odlaganje plaćanja poreza kao dio državne pomoći. To recimo. Nemojmo, odgovorni smo, nemate što da me gledate, pogledajte odluku Vlade. Nisam rekao da je ništa nezakonito samo govorim da

pričamo građanima istinu, predstavimo investitora u punom svjetlu. Član 13 ugovora, da pojasnim, kaže sledeće poglavlje usklađivanje sa zakonima, stav 3 člana 13 ugovora - u slučaju da dođe do promjena primjenjivih propisa. Da bi građani znali šta ugovor smatra da su primjenjivi propisi. Dakle, primjenjivi propisi su, str. 9 ugovora, definicija, svi lokalni i nacionalni ili propisi koji se neposredno primjenjuju u Crnoj Gori, koji su trenutno na snazi, kao i sve izmjene i dopune. To su primjenjivi propisi. U slučaju da dođe do promjena primjenjivih propisa na štetu zakupca, pazite 90 godina je zakup, strane su saglasne da se šteta koju trpi zakupac utvrdi od strane nezavisnog vještaka ili tijela koje će strane zajednički imenovati. U prevodu, ministre, to shvatam na sledeći način: Neka građani shvate kako misle da je dobro objašnjenje. Danas, recimo, jedan od primjenjivih propisa je porez na dobit koji je u Crnoj Gori 9%. Tačno sam znao da ste došli, ne znam zašto ste došli na ovu tačku. Primjenjivi propisi, to znači da u narednih 90 godina, Bože zdravlja, biće minimum 20 vlada Crne Gore, ko god je sačinjavao. Da nijedna Vlada u tih 90 godina neće "smjeti" da promijeni ovaj porez, a da se ne desi nešto drugo, a to je da će onda investitor, imajući u vidu ovaj član 13 stav 1 da traži naknadu štete. Pazite, neće on tražiti naknadu štete za dva procentna poena nego će imati pravo i na izgublenu dobit. Ko će to da plati i ko ima pravo da suspenduje nekoj Vladi koja će doći za 40 godina da promijeni poresku politiku u Crnoj Gori? Tramp je došao i u Americi promijenio poresku politiku. Da li je neki investitor imao pravo za naknadu štete jer je Tramp promijenio poresku politiku. Nije, ali će ako se ovdje promijeni poreska politika, u smislu ovog investitora. Kada govorimo o evropskim direktivama, prije 15 dana je Vlada usvojila izvještaj koji govori o tome da će povlastice za investitore da bi se poštovala EU direktive, EU direktive ukidati.

Da zaključim, potpuna podrška, posebno prema sjeveru da radimo na ovakvim stvarima, ali molim vas za dodatni oprez. Jer, ovdje danas, ovom odlukom ne odlučujemo za našega vijeka, što bi rekli, ne odlučujemo, Bože zdravlja ni za vijeka naše djece nego unučadi. Ovih 90 godina mi se trajno odričemo tog zemljišta, investiciono ga ne obavezujemo, barem ne u ovom ugovoru, mogu da mislim o dobroj namjeri, recimo tog investitora, sasvim je svejedno šta mislim o tom investitoru, nebitno, ali između dobre namjere i ugovorne obaveze velika je razlika. Ako mi predstavljate investitora da je takav, a kolega Gvozdenović je predložio tu državnu pomoć i Vlada usvojila zakonito, sve saglasan, onda nije baš da se radi o investitoru kome možemo vjerovati, a da ne upišemo u ugovor i zaštitimo državni interes. Ništa drugo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 15:53:58)

Hvala.

Razumijem da sam ja predložio, a vi usvojili kao ministar finansija. Hvala vam na toj vrsti podrške.

Idemo dalje. Aleksandar Damjanović ima riječ.

Ovo su uvodna izlaganja. Imaćete pravo nakon uvodnih izlaganja da date riječ.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.11.18 15:54:12)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Napominjem da su uvodničari prije mene svi imali po deset minuta za raspravu. Potrudicu se da ne potrošim svih deset minuta.

Ministre Raduloviću, svakako vam ukazujem da je dobra praksa da u ovoj formi možemo razgovarati o jednom ozbiljnom projektu u odnosu na nešto što ima smisla. To je valorizovati zemljište koje je nevalorizovano kroz različite modele, u ovom slučaju konkretno kroz model davanja u dugoročni zakup. O tome ćemo, naravno, polemizati za razliku od nečega što je potpuno neprihvatljivo, nije tema ove rasprave, a pričamo i o tome, a to učestalo davanje pod zakup i objekata poput Ade Bojane, odnosno poput aerodroma itd. što smatram potpuno pogrešnim i što narušava interese i akcionara i šire društvene interese. O tome ćemo drugi put.

U odnosu na ovo ovdje što ste dali i što ste u uvodnoj riječi imali, pomenuli ste javno privatno partnerstvo. Ovo ovdje je definicija javno privatnog partnerstva u smislu interesa

investitora sa svim onim klauzulama ugovora koje su ovdje podnijete na razmatranje, odnosno kroz Predlog odluke Vlade za ovaj dom. Međutim, hajmo da se osvrnemo šta smo kao država mi dodali i uradili da ovo ovdje ima smisla. Dakle, auto-put 2014, 2016, 2017. godina. Zato slučajno ne korespondiraju ovi datumi kada je stidljivo počelo da se o ovome priča 2014. pa se dugo otezalo, e da se vidi što je sa stanovišta investitora potpuno legitimno, šta će biti s autoputem, da li to sve ima smisla da ne bi investitor potrčao u nešto što bi za njega bilo problematično, sa stanovišta investitora legitimno. Sada samo imam dilemu i razmišljam šta sve mi dajemo investitoru.

S druge strane, postoji još jedna stvar koju mi radimo za investitora koju niko danas u ovom domu nije pomenuo, pa da ja to pomenem, a to je ovaj dio izgradnje skijališta, ski staza itd. Da podsjetim sve nas na datume i na rokove da vidite kako sve ima smisla kada se ide u javno privatno partnerstvo. Dakle, pošto po malo rekoh da čitam, pročitah negdje na portalu javnih nabavki, ugrabih, da je tamo negdje 7. oktobra 2016. godine, devet dana prije tzv. državnog udara potpisan ugovor s konzorcijumom Eminent i Doppelmayr, je li tako, gdje se ustupaju radovi, odnosno projekat do nivoa glavnog projekta po principu ključ u ruke sa žičarom i ski stazama četiri kilometra i pominje se negdje stidljivo osnježivanje jer se radi oko 1600 m, klima se mijenja, pitanje je sada i za investitora da li je on o tome razmišljao, pitanje za nas zašto Kolašin, a ne Žabljak, o tome ćemo nekom drugom prilikom.

Taj projekat košta 8,9 miliona evra, nešto malo manje nego što je investicioni plan koji je predviđen samo za ovu jednu zonu od ovih 12 miliona evra. Rok je bio mjesec dana za idejno rešenje za ski centar i vještačko osnježivanje, onda dva mjeseca za izradu glavnog projekta, a onda šest mjeseci za izradu ski staze, žičare, ali negdje se izgubio ovaj sistem za osnježivanje koji nije jeftin. Sve se to nekako oteglo dok se ovamo priprema polako tender, pa se samo jedna ponuda pojavljuje, pa sve nekako paralelni procesi, autoput, država sprema skijalište, a ovamo se pojavljuje taj jedan konzorcijum koji će to da uzme pod zakup, ako mi donesemo odluku. Negdje tamo se malo kasni. Zašto se kasni, zašto 2018. u maju možda, neko je čekao pa na tome i da poentira u političkom smislu. Suština je u tome da je na čelu te komisije za tendersku dokumentaciju bio tada gospodin Rešad Nuhodžić, on je sada v.d. direktor Direkcije za javne radove, pa apel da se pogura ovaj naš dio obaveze, je li tako. Na kraju krajeva, da od ovoga ništa ne bude to bi ostalo nama i državi pa bismo mi gazdovali s tim i možda ga valorizovali na drugačiji način.

Sada dolazimo do toga šta investitor nama hoće da da, širem interesu, građanima Kolašina i Crne Gore i šta je negdje interes investitora. Dakle, rekao sam mi autoput do njega, mi 9,8 miliona u staze i faktički mu napravimo jedNO lijepo okruženje, infrastrukturu koja je potpuno uređena, da bi kroz ove pregovore koje ste vi nama ovdje dostavili mi izboksovali, zahvaljujući svemu tome što smo već uložili, najbolje moguće uslove. Devedeset godina, smatram da je to puno i iz ovih razloga o kojima je govorio gospodin Konjević, dugačak horizont, to je defakto prodaja ako uzmemo sve u obzir i, potpuno otvoreno, poštenije je možda i prodati i privatizovati, ući u neku drugu vrstu aranžmana nego ovi dugoročni zakupi.

Po metru kvadratnom zakupa 0,1 evro, fiksnog, i 0,1 ne od godišnjeg prihoda već od profita koji se svakako može uvećavati ili umanjivati, a sve zavisno od malo operativnih troškova koji mogu biti veći ili malo veći, malo knjigovodstvene gimnastike, pa će se taj profit u tim prvim godinama mjeriti nulama i nulama i od toga nećemo kao varijabilnog zakupa imati ništa. Mislim da je za ovo što smo mi potencijalnom investitoru, ko god to bio, ovaj konzorcijum, ako ova odluka prođe glasovima u ovom domu, ili neko drugi uradili mnogo više u smislu da smo trebali da tražimo više od tog investitora i kroz cijenu zakupa i kroz manju, da kažem, minutažu ili kroz manji period tog zakupa, a svakako i kroz ovaj dio koji se tiče varijabilnog iznosa u odnosu na ukupan prihod. Pa bi ga natjerali da radi, a ne na profit koji se može knjigovodstvenim gimnastikama dovesti na nulu i izdržati, a bez mehanizama da mi na to utičemo kao što nećemo imati mehanizme da nekom poreskom politikom koja će biti neophodna cijeloj državi ne samo po tom području, definišemo stanje u javnim finansijama. Sad da li možemo i da li ćemo biti prinuđeni da imamo jednu poresku politiku za cijelu državu a posebno u poresku politiku za taj region ili taj okrug ili taj dio naše teritorije kao i neke druge djelove. Veliko je pitanje i pitanje za neke vlade koje će nakon ovoga doći, a najviše pitanje jeste, da li će te vlade imati smisla i kakav će biti smisao tih vlada i javne administracije i uprave ako sad pustimo neke stvari. Negdje polako da

privedem i da ostanem u zoni onoga da neću iskorisiti svo ovo moguće vrijeme.

Ovaj dio koji se takođe, negdje se i pominje, a to je broj tih smješajnih kapaciteta, ako sam negdje dobro izbrojao 89 soba i 58 apartmana, sa svim onim mogućnostima u ovom prvom dijelu, soba, izvinjavam se soba, sa svim ovim klauzulama koje se tiču mogućnosti da se tokom perioda trajanja zakupa mijenja vlasništvo prodaje ono što je izgrađeno sa zahtjevom da se imovina, odnosno zemljište ispod ove imovine knjiži na vlasnika, čemu apartmani, hotelski biznis i nešto što je na dugi rok isplativo. Ozbiljan investitor koji ulazi u hotelski biznis, ozbiljni konzorcijumi širom svijeta mjere biznis već decenijama, kao što mi računama devedest godina kad nekome želimo da izdamo pod zakup. Apartmani su mala prečica do brzog ostvarivanja dobiti, pa se umjesto hotela požuri sa apartmanima, pa sa apartmani, kako bi to neko rekao narodski, prodaju, pa tamo neki prihod legne, pa onda polako sa hotelima i tako dalje, čekajući možda i neku preprodaju i tako dalje. Dakle, malo mi se čini da smo u ovaj posao ušli sa mnogo onoga što smo dali i već pripremili za investitora, a ne dobijamo ni približno onoliko koliko bi trebali kao država da tražimo tom istom investitoru. Kažem, on mora da radi u sopstvenom interesu, ali prije svega u interesu i građana Kolašina i Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:02:41)

Zahvaljujem.

Na ovaj način smo završili uvodna izlaganja. Dogovor je bio da na uvodnim izlaganjima, tako i propisuje, da nema komentara. Na ovaj način smo završili poslanike koji su imali ispred klubova da kažu. Javio se kao neko ko me pripada takođe pravo da govori u okviru diskusije ministar Radulović, izvolite.

Poslije toga imamo ispred DPS-a Radule Novović, pa Branku Bošnjak i tako dalje.

PAVLE RADULOVIĆ (02.11.18 16:03:19)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Ja ću zaista probati da budem vrlo kratak zarad razjašnjenja. Meni je jako drago da je diskusija na ovu temu vrlo živa, što znači da smo se interesovali za nju, i to je više nego pozitivno. U pravu je gospodin Konjević, na strani sedam piše da su biznis plan i investicioni program prilog dva ovog ugovora. To je živa istina, dakle oni su prilog, mi smo stavili to kao prilog ugovora, jer mislimo da nešto što je bilo sastavni dio ponude treba da bude prilog ugovora.

Ono što je gospodin Konjević izjavio je potpuno tačno i uradili smo istu stvar, samo što je redosled poteza obrnut. Dakle, niko nikome nije dao 300 000 kvadrata cirka na zakup a da ne radi ništa, nego je rečeno imate klaster jedan, dva, tri i četiri. Mislim da su članovi ugovora 10-1-7, 10-1-8, možete precizno pročitati, ako bude trebalo ja ću, nego nisam ponio naočare, ali ću probati da parafraziram evo Nada je tu pa će ih pronaći. Dakle, imate klaster 1 - u kome imate određene kapacitete, on je obavezujući, i iznose nešto oko 13 miliona. Imate rok da završite taj klaster i imate 300 hiljada garancije za slučaj da krenete da kasnite. Kad završite klaster 1 imate rok u kom morate da otpočnete klaster 2, 3 ili 4. Ako ga ne počnete ugovor se automatski raskida i može se ponuditi trećem licu. Dakle, niko nikome nije dao 300 000 kvadrata da ih drži u zarobljeništvu nego da razvije klaster 1 pa ako ga razvije po zakonu, odnosno po ugovoru da razvije klaster 2, pa ako ga razvije po ugovoru klaster 3 i tako redom. Ja vam odgovorno tvrdim što se tiče obezbjeđenja u ovom ugovoru o njemu možemo da razgovaramo do preksjutra.

Dakle, obezbijedili smo ugovor, odnosno, državni interes iz ovog ugovora kao malo koji do sada, učili smo i mi smo po nešto naučili što bi rekao profesor Radulović, to je prva stvar.

Druga stvar, navedena je priča oko skijališta za rad građana jer se mogao steći utisak da mi tamo gradimo neku infrastrukturu kojom će upravljati investitor. Ne. Država gradi skijališta, država gradi infrastrukturu i mnogo više od toga, gradi bazne stanice, kupuje opremu za pripremu staza, država je osnovala preduzeće koje se zove Skijalište Crne Gore, država povezuje skijalište 1 450 i 1 600, povezuje skijalište Cmiljače, Žarskog, Bjeloviće, Torina, hipotetički ne smijem, vjerovatno tada neću biti na mjestu ministra, ali mi hipotetički, shodno ovome planu, imamo kapacitet za 250

kilometara ski staza u tom području. Zarad uporedbe Kopaonik koji danas glasi za jednim od centara skijanja u regionu ima 55 kilometara staza. Na Kolašinu 1 450 i Kolašinu 1 600, kao direktan odgovor, već ove godine će biti blizu 40 kilometara staza, dakle, već ove godine, za ovu sezonu. Dakle, to je bila prva stvar.

Investicija u tu infrastrukturu je ogromna, ona iznosi skoro 70 miliona eura i mislim da radimo pravu stvar. Priča državnog kapitalizma i priča liberalnog kapitalizma su priče koje su u teoriji, odnosno praksi pravile uspjehe ili padove. Dakle, ono što smo u ovom trenutku najbolje mogli da uradimo za taj prostor je da dovedemo nekoga ko može, umije i zna. Naši državni hotelski projekti su završili kako su završili i u praksi se pokazali kao neefikasni. Oni koje danas imamo se isto tako u praksi pokazuju kao neefikasni, manje ili više efikasni, u svakom slučaju mnogo manje efikasni nego oni koji su privatno ovdje. Dakle, tu možemo da se složimo da se ne slažemo oko koncepta.

Treća stvar je bila obaveza investiranja, to smo pomenuli, dakle, svakako postoji obaveza da investira u klaster 1. kad završi klaster 1 ima obavezu da za godinu dana započne klaster 2 u kom je definisana investicija.

Imate prilog, investicioni plan je prilog. Nije obavezujuće ali kad počnete klaster 2 je definisan planom i programom i tačno se zna šta je klaster 2. Sad ću vam reći koliko je para, samo jedan trenutak. On radi klaster 1 i ima rok da ga završi, kad završi klaster 1, ima da radi klaster 2 koji je definisan kao klaster 2, evo ovdje je definisan parcele, četiri, šest i sedam, broj smještajnih jedinica, ukupan broj smještajnih jedinica i broj novaca. Klaster 2 je 9,44 miliona eura. Ukoliko ga ne otpočne u roku koji je definisan, mislim da je godinu dana od kad završi prvi klaster, ukoliko ga ne počne za godinu dana od kad završi klaster 1 ugovor se smatra raskinutim, i mi trašimo novog partnera. Dakle, uradili smo istu stvar samo smo izbjegli iscrpljujuću administraciju koju imamo u ovom trenutku.

Treća stvar, time i završavam, izvinjavam se ako sam prekoračio, bilo je priče oko propisa. Dakle, ja ne poznajem ozbiljnog poslovnog čovjeka koji će ući u aranžman na 90 godina i pristati da svoj biznis plan bazira na jednim brojevima a da ne traži zaštitu za slučaj da ti brojevi, uslovno rečeno, podivljaju. Dakle, porez na dobit u Crnoj Gori danas je 9%, sutra može doći nekakav novi ministar i odlučiti da je on 50%, to strahovito mijenja. Akcizu plaća krajnji korisnik, to se ne dotiče. Znači još jednom, član 13 jasno kaže da u slučaju da dođe do promjenljivih propisa saglasno koje trpi zakon, utvrdi od strane nezavisnog vještaka ili tijela koje će biti zajednički imenovano. Dakle, neko mora da utvrdi štetu koju je on istrpio propisom. Nije dovoljno samo neko da promijeni porez, ako promjena tog poreza prouzrokuje štetu za njega, onda će moći, zajedno sa nama, da angažuje vještaka koji će tu štetu morati da utvrdi i da traži. Ja mislim da je to potpuno legitimna stvar. Ja ne znam nikoga ko bi ušao u takvu priču. Da li biste vi potpisali ugovor da zakupite stan od nekoga na 90 godina.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:10:54)

Hvala, ministre.

Vi ste zahvaljujući mojoj fleksibilnosti odgovorili na mnoga dodatna postavljena pitanja koja vam nisu postavljena u skladu sa Poslovnikom, i sad postoje dvije moguće varijante.

Ako se precizno držimo Poslovnika, on kaže: "Nakon izlaganja predstavnika predlagača pravo da zatraži i dobije riječ ima ovlašćeni predstavnik kluba poslanika, radi pojašnjenja stavova, ispravki, navoda i konstatacija iz izlaganja." Znači komentar izlaganja, vi ste komentarisali određena izlaganja. Poslanik čije je izlaganje komentarisano ima pravo na odgovor učesniku". Onako kako sam ja razumio. Vi ste u direktnoj komunikaciji sa gospodinom Konjevićem pojašnjavali njegove zahtjeve. Nisam shvatio da ste i druge poslanike koji se ovdje javljaju i Radulovića i Aleksandra dodatno komentarisali. Mislim da bi bilo korektno od kolega poslanika da na ovaj način završimo izaganje ministra, a da onda nastavimo u skladu sa prijavljenim poslanicima.

Takođe, napominjem da je ispred DPS-a prijavljeno 9 poslanika, a ispred opozicije tri. Moja sugestija poslanika ispred DPS-a biće ili da optimizuju izlaganje na tri minuta ili da redukujete određene stavove. To se ne odnosi na opoziciju i na taj način da vodimo sjednicu u skladu sa

ovim pravilima i na ovaj način u slučaju da ne želite da odustanete ja ću prihvatiti vaše stavove i Konjevića i Branka Radulovića i Aleksandra Damjanovića, ali zbog korektnosti, zbog poslanika iz DPS-a, mislim da bi trebalo da pokažete tu vrstu korektnosti, a na vama je.

Izvolite, dobićete riječ do tri minuta.

BRANKO RADULOVIĆ (02.11.18 16:13:04)

Predsjedavajući, osnovno pravilo je konstruktivni dijalog. Ministar je pomenuo nešto što je suština naše budućnosti. Ukoliko se mi dogovorimo da danas, ja ću to nastaviti sutra, prekšutra, svaki dan, i stalno ću ponavljati da mi treba da krenemo novim putem, a to je državni kapitalizam i učešće u svakom smislu. Ukoliko se vi dogovorite zbog racionalnosti vremena, ja ću odustati, ta priča tek počinje, tako da kako god hoće drugi kolega koji hoće da pričaju ja ću nastaviti, ako ne u interesu drugih kolega ja ću odustati. Znači, nema nikakvih problema.

Ministre, čitajte kao ja što čitam. Ja znam, nama je gospod dao da je naše pleme bistro, ali ne može da ide u drugom smjeru, i to je pokazala prošlost da smo bistro pleme i bliska i danas i daleka, mnogih titula ima iz našega plemena.

Ministre, slušajte ovo što vi ja danas govorim. Ovo nije proizvod samo moga razmišljanja i mojih kolega, rekao sam kojega kolege prije svega, nego nekih najvećih institucija danas u svijetu. Sve će se promijeniti i 2025. i 2050. godine. Slušajte vi, mlađani, prije svega, evropska Amerika više neće biti vodeća država po bruto društvenom proizvodu niti po blagostanju. Neće biti ni Evropska unija. Prva će biti Kina, đe postoji državni kapitalizam, đe državna kineska firma nam gradi autoput, đe državna banka nas kreditira na drugo mjesto, slušajte me dobro, slušaj dobro ti, je Indija na treće mjesto će se Amerika spuštiti, ukoliko bude državnog kapitalizma malo uvela, ne onoga što je Tačerka i ono što se desilo na Vol Stritu i ukoliko se presabere biće Evropska unija, ukoliko se presabere.

Ministre, vi ćete doživjeti 2050. godinu, ja neću, ja ću vas gledati odozgo, slušajte ovo, ovo je suština priče naše budućnosti ekonomske i svake druge. Državni kapitalizam mora da bude nešto što će biti neki odnos u mjeri interesa Crne Gore u odnosu na privatni. Je li ti teško to bilo shvatiti što uzdišeš? To ti je život.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:16:17)

Hvala.

Raško Konjević, Aleksandar Damjanović.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.11.18 16:16:24)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Ministre Raduloviću, vi ste nama dostavili ovo. Ja moram priznati, znači otvoreno ovako da ne sumnjam u vašu lošu namjeru uopšte. Mi se znamo godinama, tako da, ali stvar je osjetljivosti, jer se radi o nečemu što je zakup na 90 godina. Ja čitam ono što ste nam vi poslali.

Dakle, vi u definicijama u ugovoru, vi kažete da je investiciona obaveza klaster dva, tri i četiri. Ja vam čitam ugovor. Investiciona obaveza predstavlja obavezu zakupca da izradi klaster jedan turističkog kompleksa koja je u ponudi definisana kao obavezujuća. Niđe dva, tri, četiri. Ministre, strana pet investicionog programa, napomena, da bismo razlikovali od drugog teksta, prezentovana dinamika, iznos ulaganja za klaster dva, tri i četiri, pazite sad, dati su na osnovu trenutnih projekcija i nijesu obavezujući. Rekoste li malo prije da jesu, ministre pa čitam ugovor, nijesu obavezujući za investitora, već se mogu prilagođavati okolnostima koje nastupe nakon realizacije minimalne investicione obaveze.

Dakle, moja primjedba je to. Znači, ovdje ili ima minimalna investiciona obaveza ili je nema. Za klaster jedan je imate, podržavam 12 miliona, za klaster dva, tri i četiri nemate ministre u ugovoru minimalnu investicionu obavezu. Vi govorite o raskidu ugovora, a ja govorim o

mininamalnomoj investicionoj obavezi. Velika je razlika. Velika je razlika, ministre, jer ovdje u ovom ugovoru imate cijelo jedno poglavlje oko ustupanja. Vrlo široko postavljeno, i kad to poglavlje uvežete uvežete sa činjenicom da on prvoga dana dobija 27 hektara koje može da ustupa, je li tako, trećim licima, naravno uz vašu saglasnost, nije to sporno, ali znate li vi kakvu prednost dajete tom investitoru? Da on na današnji dan na svu zemlju oko skijališta 1600, svu zemlju koja može da se valorizuje na kvalitetan način ima obavezu državnu, naravno kad kažem svu zemlju mislim državnu, dakle, on može danas da ustupa svu tu zemlju a ima obavezu samo za prvi klaster i rečenica oko člana 13, vi ne znate investitora koji bi prihvatio da nema naknadu štete, ministre. Ja ne znam državu koja bi se odrekla prava da za 90 godina ne može da mijenja svoju poresku politiku zbog jednog investitora.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:19:40)

Aleskandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.11.18 16:19:41)

Ja to u najkraćem. Razumio sam da smo se mi razumjeli iako niste direktno odgovorili na jedan dio mojih ne primjedbi, ali opservacija vezanih za mehanizam dugoročnog zakupa i opasne posledice koje mogu proisteći tokom trajanja tog zakupa.

Dakle, gospodine Raduloviću,

Ovaj dio koji se tiče prava trećih lica, gdje ste dodatno pregovarali i hvala vam na tome što ste pregovarali naknadnog momenta kada se pojavila nažalost samo ta jedna ponuda. Mnogo bi bilo bolje da se pojavilo više ponuda. To sam govorio u onom dijelu koji se tiče nekih uzajamnih radnji dešavanja vezanih za opremanje lokacije. Taj dio gdje se trećim licima uz banku matičnu i uz članove konzorcijuma mogu ustupati faktički imovina koja je prodana. Kad govorimo o zakupu od 90 godina čak i u ovoj tački 5 na strani 6 izvještaja da je i konzorcijum tražio da može i da zalaže, ustupa hipoteke po osnovu ugovora i da ih ustupa trećim licima. Tu ste dali odgovor da to ne može da radi bez saglasnosti zakupodavca u odnosu na vlasništvo nad onim objektima u momentu kad postane vlasnik tog objekta. Ono što je kvaka u svemu je što se davanjem prava na sticanje zemljišta ispod objekata i gradnjom apartmana koji će se i prodavati, a ne samo za osnovnu djelatnost faktički će se i dešavati se tokom trajanja tog dugoročnog zakupa, da se prometuje više puta imovina koja je sagrađena na tom zemljištu koje je dato u dugoročni zakup. O posledicama koje će nastati i o tome šta će biti poslije '90.godina mi ovdje svakako ne možemo da razgovaramo, jer bi to bila bespredmetna priča.

Ne znam je li kasno, da li ima mogućnosti da se urade anexi. S obzirom da ovaj dom daje saglasnost na Predlog ove odluke ono što mi vama možemo pomoći ukoliko je već definisan ovakav vid ugovora jeste da se eventualno zastane sa donošenjem ove odluke da Parlament pokaže negdje da je spreman da i vama pomogne i Vladi da se zaštite mnogo bolje neki interesi i da se eventualno neke stvari, eventualno, kažem bolje ispregovaraju, a tiču se svakako ovih odredbi i trajanja zakupa i zakupnine, a svakako ovih prava trećih lica koja će od ovoga uslovno pretvoriti kupoprodajno tržište i to nećemo čekati ni 30 ni 50 godina to će se desiti odmah ukoliko investitor svakako odredi svoj dio posla ispunjenja ovog prvog investicionog ciklusa. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:22:35)

Bilo je nekoliko pitanja za ministra Radulovića. Mogu da mu dam pravo da odgovori na ta pitanja. Vrlo kratko. Poslije toga nema rasprave i nakon toga da damo Radulu Novoviću riječ. Ako želite, ako ne, možete kasnije. Znači, samo nemate pravo na odgovor, jer su bila klasična pitanja. Izvolite.

PAVLE RADULOVIĆ (02.11.18 16:22:55)

Član 10 - 7. Zakupac se ugovorom kao minimalna obaveza obavezao isključivo na klaster 1, ali i na paralelni razvoj klastera 2, 3 i 4 koji su definisani investicionalnim programom. Zakupac je dužan da otpočne realizaciju programa iz klastera 2, 3, i 4 u roku od godinu dana od dana završetka klastera 1. U slučaju neispunjenja ove obaveze zakupodavac je ovlašten da, bez bilo kakvih saglasnosti zakupca, nakon 90 dana od isteka roka, realizacija iz predmetnog klastera ponudi realizaciju trećem licu. Klasteri su definisani programom. Zna se koliko vrijede. Zna se koji mu je rok izradnje i ako kiksa u roku od 90 dana se ta priča zatvara.

Što se tiče člana 13 niko Vladi ne može zabraniti da mijenja zakone. Ono što smo definisali ovim ugovorom jeste da ukoliko Vlada odluči da promijeni biznis ambijent potpuno je normalno da nekom ko je ponudu predao u skladu s jednim biznisom ambijentom zaštitite prava. Ja mislim da sam vrlo plastično objasnio. Da li biste vi potpisali ugovor s nekom o zakupu stana na 90 godina i dali mu odriješene ruke da mijenja kiriju kroz 90 godina? Ja mislim da ne biste.

Što se tiče dužine zakupa.

Mi smo ulagali ono najbolje što smo dobili. Ulagali smo ono najbolje što smo dobili. Ja sam potpuno siguran da su interesi države dobro zaštićeni što se tiče pravnih interesa, komercijalni interesi, to je bila jedina ponuda. Mislim, da smo izvukli maksimum. Eto toliko i hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:24:36)

Zahvaljujem.

Kao što se dogovorili. Nema komentara.

Sada riječ ima Radule Novović, a neka se pripremi Branka Bošnjak. Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (02.11.18 16:24:46)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Poštovane građanke i građani, uvažene kolegice i kolege,

Ja ću priču o projektu Kolašin 1.600 odnosno o davanju dugoročni zakup ove lokacije iskoristiti da kažem nešto o modelu razvoja Kolašin koji bi mogao biti dobar model, odnosno uzor za razvoj i ostalih opština u sjevernom dijelu naše države.

Naime, smatram iz više razloga da bi Kolašin u narednih četiri, pet godina mogao postati jedan od najprivlačnijih gradova za život u Crnoj Gori, možda čak i najprivlačniji.

Podsjetiću, nijesu investicije u ovaj grad u njegove, prije svega turističke resurse počele sada, one su počele još prije nekoliko godina, i to prije svega kada je Kolašin, zahvaljujući dobroj privatizaciji i dobrom investitoru dobio hotel Bjanka koja se s razlogom danas smatra jednim od najboljih planinskih hotela u ovom dijelu Evrope. Nastavilo se to sa projektom Kolašin 1450, onda krunisalo otvaranje hotela Sheraton pretprošle godine. Moram priznati da mi je tada vijest da će jedan od najprisnižnijih hotelskih lanaca u svijetu Sheraton otvoriti hotel u Kolašinu djelovala prilično nestvarno. Sada je to, kao što rekoh, već nekoliko godina stvarnost, ne samo Kolašina već i cijele Crne Gore. Ta priča tek očekuje nastavak, jer investitor odnosno kompanija Sheraton planira proširenje kapaciteta ovog hotela. Ne treba zaobići ni male hotele kojih u Kolašinu ima nekoliko i koji veoma dobro rade svoj posao slijedeći najbolje prakse u hotelijerstvu koje važe u Evropi odnosno svijetu. Sve to čini da je Kolašin postao omiljena destinacija i ljeti i zimi za veliki broj turista kako iz regiona tako iz ostalih zemalja.

Pored veoma kvalitetnih turističkih sadržaja kojima raspolaže Kolašin je postao i grad u kojem je vrlo prijatno živjeti. Kolašin, recimo ima odličnu osnovnu školu "Risto Manojlović" koja se smatra najljepšom i najopremljenijom u Crnoj Gori, zatim ima veoma uglednu srednju mješovitu školu "Braća Selić", odličan vrtić, veoma dobro opremljen Dom zdravlja i tako dalje. Sve ovo govori da bih dodatno potkrijepio tvrdnju da je sa početka svog obraćanja, da je Kolašin danas jedno od najinteresantnijih mjesta za život u Crnoj Gori.

Siguran sam da će nova opštinska vlast koju čini koalicija predvođena Demokratskom partijom socijalista uraditi sve i učiniti ovaj grad još interesantnijim i za življenje i za boravak turista.

Sa druge strane, projekti koji se realizuju sa nivoa Vlade su nešto što će donijeti novi kvalitet životu u ovaj grad. Tu, prije svega mislim na auto-put od Smokovca do Matešena koji će učiniti da Kolašin od Glavnog grada bude udaljen svega 42 km. Tome treba dodati i činjenicu da će isto toliko biti udaljen i aerodrom od Kolašina što će učiniti da veći broj turista posjećuju ovaj grad.

Na drugoj strani je put do Berana koji će takođe povezati ova dva grada prolazeći kroz predivne krajeve. Naravno, sa posebnim nestrpljenjem se očekuje nastavak izgradnje auto-puta od Mateševa preko Trešnjevika i dalje. Na sve to prirodno se nadovezuju budući ski rezorti o kojima danas razgovaramo.

Ciljevi koje pred sobom postavila ova Vlada koja je okrenuta razvoju sjevera uvjerava nas da su pred ovim dijelom naše države lijepi dani. Zahvaljujući politici Demokratske partije socijalista, kao dominantne političke snage u Crnoj Gori, čiji ministri čine većinu u našoj Vladi, slika sjevere naše države počinje da se intezivno mijenja i da se vrati na kraju tezi koju sam izrekao na početku svojeg izlaganja. Ne treba isključiti mogućnost da će u dogledno vrijeme jedan broj građana Podgorice i Primorja promijeniti svoje mjesto življenja i nastaviti svoj život u Kolašinu uz koji, pored turističkih resursa o kojima danas razgovaramo, ima i druge vrlo interesantne za život. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:29:48)

Zahvaljujem se poslaniku Radulu Novoviću. Po članu 95 ja sam pročitao redosljed prijavljivanja. Bila je Branka Bošnjak, dobili smo zahtjev iz njihovog kluba da ona ustupa redosljed Jovanu Vučuroviću, pa dajem riječ Jovanu Vučuroviću.

. Nama na ekranu nema ga ni gore, vjerovatno ne radi taster, ali imate pravo na komentar. Sad ima. Niste bili primijećeni, sad izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (02.11.18 16:30:33)

Hvala, gospodine Gvozdenoviću.

Nadam se da neće opet biti prigovora na moj račun. Želim sa kolegom Novovićem malo da polemishem, i to vrlo precizno.

Ja bih volio da je ovako kako vi kažete, da je tako u Kolašinu ako pod Kolašinom podrazumijevate još kolašinsku opštinu biće divno. Ja tamo imam kuću na porodičnom imanju, dio sam kolašinske opštine, mada bi mnogi iz Morače rekli nažalost to koliko se brine o kolašinskoj opštini iz Kolašina bila vaša vlast ili opoziciona o tome ne bih.

To da će mnogi promijeniti mjesto življenja i da će živjeti u Kolašinu u narednom periodu, ja vam garantujem da hoće samo ako nam možete završiti cijenu kvadrata po ovoj cijeni koju ste dali ovom investitoru. U mojoj Morači gdje su vrlo jeftina imanja još jedan put nažalost zbog toga što ljudi prodaju ono što nijesu kupovali bud zašto ne postoji ko će vam dati po ovoj cijeni ni malo ni mnogo kvadrata. Na Bjelasici bilo gdje, mi smo se otimali oko katuništa, a sad vidim da ukoliko imate brižljivo i fazno pripremljen projekat kroz klastere, možete doći vrlo jeftino do određenog bogatstva. Zaista smatram da će to biti u budućnosti bogatstvo.

Volio bih ako znate, kolega Novoviću, pošto ste nabrojali zbog čega je sve lijepo živjeti u Kolašinu, šta sve ima moram biti malo ciničan, i to vam odmah priznajem ,preskočili ste Vodenicu, kulturno mjesto onih kojih upravljaju Kolašinom ili su upravljali. Tu se potrošilo više nego što će koštati ili što će država zaraditi od prodaje ova četiri klastera i 300.000 kvadrata, ali vas pitam da li vi znate čije je vlasništvo motel "Babljak" na ulazu u Kolašin i čije je vlasništvo motel "Manastir Morača". Dva motela na tom dijelu jadranske magistrale koji su prije 30 i 40 godina bili najugledniji možda između Dubrovnika i Prijepolja. Čija su to dva hotela? Mi ne možemo neki da saznamo uopšte čije je to vlasništvo. Zna da su ih prekrivali zbog putnika namjernika, zbog turista

ceradnim platnima i da ne kažem čime sve još. To je ono čime se susretne čovjek koji hoće da uđe u Kolašin i da prođe kroz njega i u najljepšem kanjonu, po meni, nimalo ružnijem od kanjona Tare, u kanjonu Morače imate ovo da propada još jedan motel koji je u odnosu na privatne hotele, u međuvremenu pravljene, hotel i danas nakon 40 godina. Volio bih ako znate vi, a evo, iako je to posredno ove diskusije sa vama, da mi možda odgovore, pa makar i pisanim putem iz Ministarstva samo ko su vlasnici ova dva objekta koji propadaju i koji sad više ruže krajolik nego što mu doprinose.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:34:11)

Riječ ima Jovan Vučurović.
Izvinjavam se nisam vidio, evo sad vidim ovdje.

RADULE NOVOVIĆ (02.11.18 16:34:30)

Neću ja, potpredsjedniče, oduzeti puno vremena, vrlo ću kratko odgovoriti kolegi Daniloviću.

Poslanik Danilović je u svojoj diskusiji relativizovao činjenicu nije bitno koja je vlast. Bitno je koja je vlast jer je nažalost prethodna vlast u Kolašinu značajno degradirala ovaj grad. Pomenuću i to da je ta vlast dobila vlast zahvaljujući glasovima osvojenim na, uslovno rečeno, neobičan način upravo u Đuđevini. Ohrabruje činjenica kad su u pitanju ove činjenice koje sam maločas naveo u svom izlaganju da je u školi u Manastiru Morača počelo ove godine u prvi razred ide šest prvaka što opet ovako na jedan svojevrsan način i praktično i simbolički govori da nekima ljudima taj kraj i ti predjeli djeluju interesantno za život i vjerujem da će ih biti i više.

Pitanja koja ste postavili ministru vjerujem da će on biti precizniji, ali ja zaista sa optimizmom govorim o Kolašinu, boravim u Kolašinu i vjerujem da će se većina planova rekoh i opštinske vlasti, a siguran sam svi koji su aktuelni kojima koordinira Vlada realizovati u dogledno vrijeme na dobor svih građana Kolašina i nas koji dolazimo u Kolašin. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:37:09)

Jovan Vučurović, izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 16:37:12)

Pravo da vam kažem ovdje se prepoznaju očigledno nedostaci u radu Skupštine, i u vođenju i vašem i gospodina Nimanbegua, pa bogami i gospodina Brajovića, kompletno ovo što se dešava već zadnjih, rekao bih, nekoliko sati, i juče i prije toga, i vi ovo morate nekako riješiti. Dogovorite se, radite šta god hoćete, ali nekako da se uvede ovo u neki red. Pravo da kažem nijesam nešto ni ponukan bio da se javljam po ovoj tački dnevnog reda, ali hajde nema veze. Dakle, ukazujemo da je naša ustavna i moralna obaveza da od nedobronamjernih pojedinaca štitimo stabilnost i bezbjednost zemlje, ali i spokoj svih njenih građana.

Evo, ja polazim od ove izjave jučerašnje Vlade Crne Gore gdje je pokušala da nas ovako ohrabri jer, pošto je Vlada obećala da građani mogu biti spokojni od Matije, Saše Rakovića, Dejana Mirojevića i Čede Antića, evo danas još jednog poklona za Vladu Crne Gore u vidu dogovora režima sa svojim ljudima u Kolašinu povodom ove investicije. Dakle, svi znamo o kojim se ljudima radi, ja ću ih pomenuti poimenično, baš me briga, znači koji su ne bojim se bilo koga u DPS-u i njihovim kriminalnim strukturama, počev od Mila Đukanovića do Duška Markovića, ali jasno je o čemu se radi u svemu ovome i meni je žao što je Raško Konjević ovdje zalazio u sitna crevca i izigravao bovšeg ministra finansija i ministra policije i razgovarao sa Pavlom Radulovićem kao dva prijatelja, a znamo svi odlično o čemu se radi i što se tiče Kolašina i što se tiče Bjelasice i

Sinjajevine i svih ostalih infrastrukturnih objekata. Dakle, radi se o kriminalnom poslu, ali ovoga puta Duška Markovića i njegove ekipe. Kao što smo prije razgovarali o Zakonu o eksproprijaciji koje se ticalo i porodice Đukanović sad se radi o kriminalnim poslovima Duška Markovića i mojkovačkog klana. Molim vas, nemojte me prekidati. Ja vas upozoravam da me više ne prekidate, evo sad da vam kažem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:39:26)

Znači, gospodine Vučuroviću ja vas upozoravam po članu 107 da vodite računa i da prilagodite svoju diskusiju Poslovniku.

Znači, onog momenta kad budete preuzeli mogućnost da predložite svog potpredsjednika i kad bude sjedio ovdje tada ćete moći to da radite. Samo izolite. Nastavite.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 16:40:07)

Dakle, o tome se radi. Vratite mi ovo na dva minuta. Mene ne možete isprovocirati. Vratite mi na dva minuta vrijeme. Ja mogu da vas iskuliram vrlo lagano jer ste mi potpuno nebitni, inače ste nebitan lik.

Dakle, ovo je dio dogovora tajkuna i režima, dakle, tu imate povlastice koje samo mogu biti ponuđene licima bliskim vlasti. Dakle, vlasnici projekta su lica koja se u mnogo navrata pominju kao ljudi koji imaju najbolje odnose sa premijerom. Dakle, kao što sam rekao mojkovački klan. Vi vjerovatno pripadate ovom klanu gdje je Brano Gvozdenović. Dakle, ono o čemu smo pričali mapo prije o eksproprijaciji, radilo se o Đukanoviću, a sad se radi o premijeru Markoviću. Za te ljude ne važi Zakon Crne Gore. Imate ljudi koji su izmješteni iz Zakona Crne Gore za koje to ne važe. Oni mogu da rade šta god hoće. Pa kao što vi radite ovo vezano za Taru, a ja sam sad htio čak da pričam o Tari. Ja ću sad da pričam o Tari, gospodin Konjević je bio vaš sagovornik, vrlo ovako fleksibilan i vrlo ovako dobronamjeran u vezi vas, ne znam zbog čega, vezano za ovaj posao koji je vrlo sumnjiv. Ja ću sad da pričam o Tari. Ono što sam htio juče da pričam, ja ću sad da počnem priču, imam još tri minuta.

Kad govorimo o ovoj temi nekako nam se nameće ono što je aktuelno u ovom trenutku, a to je pitanje neko će reći kanalizacija i preusmjerenja, a ja ću reći uništavanja rijeke Tare, i tu takođe dolazimo do ove teme. Golim okom je vidljivo da je neko svjesno okrenuo glavu i dopustio da se dešava ono što danas gledamo, da bogatstvo Crne Gore pod zaštitom UNESCO nestaje pod gomilom kamena, betona i šljunka, sve vezano za priču o Kolašinu. Pitanje Tare u ovom trenutku je aktuelno, ali se kroz njega može vidjeti i šira slika funkcionisanja ovoga kriminalnog sistema, kojem nažalost i vi, gospodine Raduloviću, pripadate, gdje se vidi i odavno uočeno katastrofalno stanje u Tužilaštvu koje iako pokrene pitanje Tare, iako pokrene pitanje ovoga danas što pričamo to će se završiti znate na izviđaju. Evo imate jednog gospodina tamo Katnića iz režima već je direktno čovjek spojen sa ljudima iz vrha sistema i obračunava se sa Demokratskim frontom.

Dalje, bez saglasnosti za procjenu uticaja na životnu sredinu investitori ne mogu dobiti dozvolu za gradnju, a širom Crne Gore nailazimo na primjere devastacije i uništavanja životne sredine. Sve što kažem što je neistina vi me, gospodine Raduloviću, ispravite, a investitori su osobe bliske vrhu režima kojima je dozvoljeno apsolutno sve. O čemu će biti dakle govora i sledećih dana. Nije ništa novo ako kažem da su sve ove teme pogodno tlo za korupciju, a oni koji su simbol za korupciju, dakle to je Demokratska partija socijalista, njen lider i zamjenik predsjednika i ova gospoda sad što su došla ovdje u Skupštinu i ja molim gospodina sad Gvozdenovića za deset sekundi.

Kaže:

"Udvarao se nepoznatoj devojci
U kanjonu Tare kod Kolašina
Govorio istine na svim jezicima
Žario i palio da ih poveruje

Dok je ćutala sećao sam se
Da si mi najkrupnije laži verovala
Vera Pavladoljska."

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:43:52)

Sledeći prijavljeni diskutant je Bogdan Fatić.

BOGDAN FATIĆ (02.11.18 16:43:59)

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Uvažene građanke i građani Crne Gore, poštovane kolegice i kolege poslanici,

S obzirom na to da je vrijeme diskusije nama iz poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista skraćeno na tri minuta, pokušaću u svom izlaganju da akcentujem one glavne stavke ovog ugovora i kakve efekte će on imati na sjeverni region odakle i ja dolazim.

Prostornim planom posebne namjene Bjelasica i Komovi i detaljnom razradom lokaliteta Kolašin 1600 ova lokacija prepoznata kao razvoj, kao okosnica razvoja zimskog turizma na sjeveru Crne Gore. Odlukom o planu privatizacije za 2018. godinu, kao i u prethodnom periodu počev od 2013. godine, Vlada Crne Gore je predviđela turističku valorizaciju lokaliteta 1600 putem izdavanja u dugoročni zakup na bazi javnog privatnog partnerstva. Na lokalitetu "Kolašin 1600" izgrađena je neophodna infrastruktura objekat bazne stanice, putna elektro energetska i hidrotehnička infrastruktura, žičare i ski centri. Iako je na projektu "Kolašin 1600" od početka projekta do danas uloženo nekoliko desetina miliona eura, potencijal nije u potpunosti iskorišćen i željeni međunarodni imidž još nije dovoljno ostvaren. Ponuda je podnijeta od strane ponuđača konzorcijuma ski resort "Kolašin 1600", 28. aprila 2017. godine, i bitno je napomenuti da je bila jedina ponuda. Tokom 2017. i 2018. godine održano je više sastanaka na kome su se usaglašavala otvorena pitanja.

Baveći se analizom ovog ugovora između zakupodavca Vlade Crne Gore i zakupca konzorcijuma "Kolašin 1600", valorizacijom ovog prostora stvorice se turistički kompleks koji će funkcionisati po međunarodnim standardima i biti na konkurentan u odnosu na turističku ponudu u regionu.

Bazno naselje planinskog centra "Kolašin 1600" će se sastojati od zone sa objektima centralnog naselja sa hotelima tri plus ili četiri zvjezdice, apartmanima, recepcijom i javnim sadržajima. Zone zasebnih grupacija sa objektima jednorodničnih smještajnih jedinica i površina sa polazišta za ski liftove. Konzorcijum "Kolašin 1600" je obavezan da unaprijed uplati zakupninu za 10 godina, kao i da investira iznos od ukupno 12.800.000 eura u roku četiri godine od dana početka radova, tačno utvrđenim načinom ulaganja po godinama.

U okviru petnaestogodišnjeg plana i strategije razvoja ovog projekta 1600 projektovana su ukupna ulaganja u iznosu od preko 70 miliona eura. Naravno, izdvojio sam samo nekoliko dobrih strana ovog ugovora, a ima ih još. Nadam se da će i druge lokacije na sličan način biti interesantne investitorima, zato moram napomenuti da osim ove tri pomenute lokacije "Kolašin 1600", Cmiljača, Žarski na sličan način bite interesantne investitorima. Zato moram da napomenem da osim ove tri pomenute lokacije "Kolašin 1600", Cmiljača, Žarski, prostorni plan predviđa detaljniju prostorno plansku razradu za još pet lokacija u ovom području od čega su četiri ski resorta Torine, Kolašin 1450, Jelovica i Komovi i eko avanturistički park Komovi i njihovo povezivanje.

Turista nije svjestan administrativnih granica. On ne razmišlja da li spava u jednoj opštini, a dan provodi na teritoriji susjedne opštine. Pored toga za mnoge opštine strategija da se one uspostave kao dio jedinstvene turističke destinacije, prevazilazi njihove sposobnosti. S tim u vezi smatram i da je promocija regionalnog klastera i saradnja Opština Mojkovac, Kolašin, Bijelo Polje, Berane i Andrijevića u razvoju turizma najbolji pristup. Imajući sve ovo u vidu, mislim da će se realizacijom ovih investicija obezbijediti ravnomjerniji razvoj, otvoriti nova radna mjesta, povećati

atraktivnost cjelokupnog prostora za domaće i strane investitore koji će se kretati u okviru plana. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:48:19)

Zahvaljujem, gospodinu Fatiću.
Sledeći prijavljeni je gospodin Krivokapić.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 16:48:31)

Hvala vam.

Poštovane kolege, da odmah definišemo sam razvoj, SDP da legitimiše. Kad se prodavao Telekom, a nijesmo mogli spriječiti, jer je bio pod referendum, barem smo dobili ideje autoputa i opredijelili da to bude za autoput. Ta ideja je bila temeljna kičma razvoja Crne Gore, na sreću jedna od naših ideja prihvaćenih u koaliciji, što će biti od nje vidjećemo. Naravno, to je podiglo radikalno, to je bio osnovni smisao, potencijal sjevera, 70 miliona koje će uložiti u žičare je dodatno investiralo u sjever i konkretnu lokaciju i sve je to ono što radi ozbiljna država. Radi Amerika, kad može radi i Britanija da otovila lokacije za investiranje. E tu ulazimo u drugi dio neslaganja. Imamo konkretno rešenje. Ko pravi pravi ugovor za državu, ubrzavam sve, taj bi uzeo svoj udio u tom dijelu. Pomogli investitora da se osjeća sigurnim, ako je pravi investitor, ili to 30-40% na osnovu nekretnina, pošto je uloženo preko autoputa toliko novca, onda je to najmanje 40%, jer će za svaku parcelu dobiti 30% i kad nema ovakvih investicija od države i zajedno sa njim radio. Investitor siguran, država ubira profit i ne treba ugovor na 90 godina. E dolazimo do onoga što je poenta prava.

Nije slučajno pravo druga nauka koja je nastala. Prva je bila filozofija, druga pravo. U pravu se ovo zove prodaja bez cijene. Ja sam imao tu sreću da me američki građani stipendiraju sedam mjeseci u američkom kongresu. Prva lekcija koju sam naučio su obrasci korupcije. Radilo se o guverneru Kalifornije, koji je isto tako uvećao vrijednost jedne lokacije, ali je tu lokaciju prije nego što je sve završeno i ucrtan tamo određeni objekti uzeo njegov savjetnik. Guverner je izgubio posao, sklopio dogovor sa Tužilaštvom, bez ikakvog sporenja, jer je to obrazac korupcije i napustio funkciju. U pravu su ovakvi ugovori u razvijenim zemljama za ovu obrasci korupcija.

Član 13 je vrlo prost dokaz za to, ja za razliku kolege Konjevića se ne bunim. Drago mi je da postoje takvi članovi, oni ovakve ugovore čine rušljivim kod prvog normalnog suđenja. Treba pustiti ovakve ugovore sa ovakvim falinkama jer su rušljivi u prvoj sljedećoj prilici kad se dobije normalno sudovanje, i ne treba ih ispravljati. Ne treba ih ispravljati, jer čine stvar očiglednom. Ako želite pravi ugovor imate model, ako želite takozvane ugovore koji se mogu zvati ortački ugovori, Italijani ih zovu pozajmljena imena itd. itd.

Ali svejedno, nadam se jednom mogućem dobrom rješenju iz ovakvog ugovora. Postoji samo jedno dobro rješenje, a to je da ova pozajmljena imena preprodaju to nekom i to se dešava, kao najbolje rješenje iz ovakvih zemalja kao što je Crna Gora. Zato stoji u izvještaju Evropske unije vrlo precizno - Preplitanje javnog i privatnog interesa. Zna se što se misli, uljudan način da vam se kaže ista stvar. Dobra je solucija da ovo nekome možemo da preprodajemo, da dobije ovakav ugovor, da uzmu taj ekstra profit koji je država obezbijedila da ga uzmu, a da dobijemo pravog ozbiljnog investitora koji će ponuditi tu lokaciju. Nije samo bitno da se napravi, bitno je da se puni lokacija. Na 1600 metara pri ovakvim klimatskim promjenama teško ćete naći pravog investitora. U Evropi niko ispod 2000 više nije investirao u skijaške centre. Tako da ovo dodatno potvrđuje sumnjivost ove lokacije i sumnju da će služiti samo kao slamka za kako mi to kažemo na Primorju, kako kažu ono kad se propere nešto, ali svejedno. Ove stvari su onome ko dobro čita sa strane jasne, i zato mi nemamo investitore u turizam sa pravih lokacija, nego sa lokacijama, neću da upotrebljavam ništa pejorativno. Volio bih da postoje naši investitori koji to mogu da iznesu. Ako kapital je naš, pa čak i profit bude ovdje i legalan, dobro je to da stvorimo i našu preduzetničku elitu, a nažalost ona funkcionira sama na tome što prelije iz državno u svoje, bez ikakvog rizika, bez ikakvog preduzetništva.

Iskustva su jasna. Razvoj je dobar ako održiv, razvoj je dobar ako mu ne dajete pravo koje je neustavno. Ne možete nikoga i ne zamjeram vam, vi možete vjerovati to, nikoga izuzeti od prava da plaća porez u budućnosti. To nema Ustavnog suda na svijetu koji može presuditi da ste suspendovali pravo države da ubira poreze. Ne možete dati pojedincu a uzeti državi, ne možete vi biti plaćati porez a on biti izuzet, ne postoji to. Tako da završavam hvala vam.

Meni je drago kad imate ovakve falinke ugovori su očigledne, rušljive vrlo lako, a nadam se dobrane da će ta ogromna investicija u put u skijalište, i to je trebalo uraditi, ponoviću, što je trebalo uraditi, otvoriti lokaciju, dobiti nekoga na kraju kruga uz sve interacije koji će biti pravi za razvijanje te lokacije i za pravo unapređenje Kolašina ovaj put, a nadam se i ostatka sjevera. Sa ovakvima se to sigurno ne može.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:54:18)

Sljedeći prijavljeni diskutant je Danijel Živković, poslije njega Branka Bošnjak. Komentar i odgovor na pitanja. Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (02.11.18 16:54:40)

Hvala, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Uvaženi ministre Raduloviću sa saradnicom, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Dakle, pokušaću da se uklopim u ova tri minuta pošto očigledno nekima koji se nalaze u ovom Parlamentu i više od 20 godina nije dovoljno tri minuta, nekima 33, nekima 53, ali dobro.

Jedan čudan investicioni ambijent je na snazi u Crnoj Gori gdje kada dovedete respektabilne međunarodne investitore odmah dolazite u situaciju da budu osporavani od strane jednog dijela javnosti, pa kada u našu zemlju ulažu domaći investitori, onda je to opet problem.

Dakle, jedan veoma otežan investicioni ambijent i mislim da poslije svega onoga što je gospodin Radulović rekao bilo bi izlišno govoriti vezano za sam predmet ugovora o zakupu. Ali, dobro bi bilo čuti da je donošenje nove odluke o davanju dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra Kolašina 1600 Vlada Crne Gore pokazala odgovornost prema onome što je postavljeno u vrh agende svojih prioriteta. A to je da sjever bude generator budućeg razvoja Crne Gore.

Dakle, valorizacijom prirodnih potencijala i onoga što sjever posjeduje sa izgradnjom prve dionice auto-puta Bar Boljare, uvjeren sam da kreće nova faza u razvoju Crne Gore. Ona koja će neopravdano zaostalom sjeveru pružiti novu šansu i priliku da bude pokretač ekonomske snage Crne Gore. Konačan rezultat uveliko zavisi od nas koji sjedimo u ovim klupama i pregnuća Vlade u narednom periodu.

Dakle, ucrtani su magistralni pravci djelovanja, platforma za rad je kvalitetno konstruisana, planirane investicije potrebno realizovati jer je cilj jasan. Nova radna mjesta u turizmu, savremena ponuda u turističkim kompleksima, rast BDP uticaj na rast ekonomije.

Ono što je Demokratska partija socijalista obećala pred parlamentarne izbore 2016.godine, danas je već u odmakloj fazi realizacije. Istorijska investicija kroz izgradnju prve faze auto puta značajno će uticati i na valorizaciju investicija u okviru projekta Kolašin 1600. Nakon izgradnje turističkog kompleksa četiri faze ulaganja u nove hotele, apartmane jedno porodične smještajne jedinice, nove terene, kvalitetne žičare ski staze, avanturističke parkove, otvaraju se vrata za renomirane investitore iz drugih zemalja.

Kada za 30 minuta imate priliku da stignete iz Podgorice do ove lokacije nakon izgradnje prve dionice auto puta i kada se spoje dva kompleksa Kolašin 1450 i Kolašin 1600, imaćemo ponudu koja će biti teško da se dosegne i od strane većih turističkih centara u regionu. Imamo razloga za optimizam, ali nas to ne smije ponukati u namjeri da se još energičnije nastavi sa realizacijom drugih projekata, posebno u oblasti energetike, poljoprivrede. Šansa sjevera je tu, a mi imamo obavezu da iskoristimo.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 16:58:03)

Zahvaljujem poslaniku Danijelu Živkoviću.
Dajem riječ Branki Bošnjak, poslije toga neka se pripremi Aleksandra Vuković.

BRANKA BOŠNJAK (02.11.18 16:58:12)

Zahvaljujem.

Ministre, svakako da smo mi tu i da podržavamo da se razvija sjever, jer znamo da je samo izgleda u našoj državi sjever ovako nerazvijen, obično je u drugim državama sjever razvijen, jug siromašniji. Ali, ne čini se izborom investitora, o čemu će moje kolege govoriti, i načinom na koji se ovaj projekat želi realizovati, da baš štiti se javni interes i da se ide u interesu građana. Mnoge stvari su ostale onako u korist investitora, vrlo sumnjivih i mi sve manje imamo pravih investitora odnosno zdravog kapitala u našoj državi, odnosno projekti koji se realizuju u našoj državi, i još manje ćemo imati i zbog onoga što se radi sa Tarom i onoga što sam ostala dužna juče da kažem iz razloga što je došlo do ovdje neprijatnih situacija, zbog nekih kolega kojih, naravno, danas nema ovdje.

To što hoću da vam kažem nemojte, ministre, vjerovati svakome ko se daje za stručnjaka. Slušala sam vas u onoj emisiji i slušala šta ste govorili, koga ste štitili. To su ofinger stručnjaci koji se onako sa čiviluka uzmu kad im odgovara. Nijesu vam stručnjaci za ekologiju oni koji završe metalurgiju, nijedan predmet nijesu slušali iz ekologije. Vama je glavni stručnjak neko ko predaje preradu metala u tečnom stanju ili livenje, to vam je kao kuvanje, ubacate razne legure šta ćete da dobijete, da sad ne pričam o tome. Pa taj neko svoju ženu stavi ispred sebe i osnuje privatnu firmu, pa u toj privatnoj firmi zaposli stručnjaka za fiziku voda, a onda kod njega magistrira glavna inspektorica za ekologiju, i to je jedna povezana grupa koju ja zovem namicači para, a ne oni koji štite struku. Pa vi pogledajte kako sve to ide i treći vam je stručnjak za visokogradnju, niko nema veze s ekologijom. Ako tako krenete to je kraj. Njih ne interesuje da zaštite životnu sredinu, njih interesuje koliko će da inkasiraju od toga tamo, i to je povezana grupa koja radi jedno isto, koja ima monopol. Pogledajte samo, idite na internet i vidjećete ko sve dobija projekte, kako ih dobija, kako im daje licencu inžinjerska komora, a vi ste to isto negdje kad se donosio onaj zakon o izgradnji govorili, ta inžinjerska komora, skupili su se neki inžinjeri koji su se prvi sjetili, formirali inžinjersku komoru, zaposlili svoje žene tu, uzeli po 170 eura uzimaju, ja mislim da je cifra članarine, i onda oni fino tu uživaju daju razne licence svim ljudima, tu ko hoće i ko ima mogućnost. Gledam za ovaj elaborat gdje sam ja uključena, gledam ko su, jedan iz analitičke hemije, on priča, vi znate šta je to. I kakve veze ima sa ekologijom? Nema veze sa ekologijom. Onda se uzme asistent ovoga što sam pričala što je osnovao firmu na ženino ime, ali bitno je da su to DPS aktivisti, vrlo aktivni na terenu, povjerioci za određena produčja i može im biti sve. Ali, nemojte da uništavamo sve zarad nečijeg privatnog interesa i nemojmo ni ove investitore za ovaj projekat ovdje da nazivamo pravim investitorima.

E, sad će moj kolega vam pokazati, a ja vjerujem da vi znate o kome se radi, nemojte makar da neko bude reprezentativan da možemo da kažemo i sami izgled odaje nekakvu ozbiljnost da li će neko da investira na pravi način. Sve što se kod nas investira je od nekakvog vrlo sumnjivog kapitala a nama izgleda su nam takvi najviše dobro došli, a to iz razloga što se radi o vlasti koja je povezana sa kriminalom i oni u mutnom najbolje funkcionišu, i tu im je najmilije, i nalaze slične sebi. Eto, to je problem. I problem je ovo što sam vam rekla. Pogledajte struku, malo ispitajte, jer nema smisla da se daju za nekakve velike stručnjake oni koji vrlo lako svoju struku stave pod noge zarad nekih interesa.

Ja znam da nije često čovjek u mogućnosti da oponira tome, ali postoji ako ima dobre volje i želje može da se nađe onaj ko je pravi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:03:27)

Sljedeći diskutant je Aleksandra Vuković.

Ja sam zamolio kolege da nemamo komentara, znam da na taj način utičem na vaša prava, ali evo, opozicija poštuje, mislim da je dobro bilo da poštuje i pozicija.

Aleksandra Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (02.11.18 17:03:46)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Pa evo, pred nama je jedan ugovor o kojem bi svakako trebalo kazati nešto, a ja bih saobrazno kolegi Radulu Novoviću koji je govorio o tome koliko je značajan Kolašin, podsjetila na izbornu kampanju uoči 2016. godine i na govor premijera Duška Markovića u ovoj skupštini kada je rekao, i svi smo mi govorili uoči te kampanje, naš cilj je ravnomjerni razvoj Crne Gore, naš strateški plan je razvoj sjevera Crne Gore. Evo imamo priliku da ga razvijamo, ali očigledno stvaramo stalno neprilike i čini mi se plašimo investitore, jer ja ne znam niti jednoga u Crnoj Gori da se u njega nije sumnjalo. I čini mi se da bi investitori u Crnoj Gori trebalo da se zovu sumnjivim licima, pa da onda kada ih već tako označimo i imenujemo onda da definitivno ulazimo i u razgovor o njima kao sumnjivim licima. Možda bismo se odredili, možda bismo napisali neku dramu.

Meni je interesantno pošto je ovdje jedan od poslanika postavio jedno pitanje koje ja postavljam zašto ne Žabljak, a zašto baš Kolašin, i zato što mi je tako blizak Žabljak, zato što tamo mnogo i živim, ali stvarno neka je baš Kolašin. Nije Kolašin samo jedno mjesto na sjeveru Crne Gore koje nije razvijeno, nije Kolašin samo jedno mjesto na sjeveru u koje se dugo nije ulagalo. Kolašin je reprezentacija Crne Gore u njenom biću, Kolašin je, čini mi se, jedno važno čvorište antifašizma.

Nikola Đonović je, razgovarajući sa jednim katunskim seljakom, zapisao da je u maloj kući svijema toplo, u velikoj samo onima oko ognjišta. Pa ja kažem odlično, hajde da ne bude toplo samo onima koji žive u Podgorici, hajde da bude dobro i onima koji žive u Kolašinu. A zašto sam rekla da je ovo jedno od najvažnijih mjesta u Crnoj Gori? Kad se uđe u Kolašin, a kad se ide prema Kolašinu u stvari ja uvijek svratim u morački manastir koji je malo stariji od Pivskog manastira, moga pivskog manastira, da pogledam jednu fresku Gavran hrani proroka Iliju, đe bi trebalo u stvari da ponese poruku o nama. A onda kad dođem u Kolašin vidim jedan značajni spomenik, spomenik palim borcima, koji govori jednu veliku žensku priču a to je, tamo se naravno nalaze i partizanke koje su izgubile život u borbi protiv fašista, kako što su Ruža Rip, kao što je Đurđa Vlahović, šalju jednu značajnu poruku i današnjoj Crnoj Gori da će ona opstati samo na svojoj antifašističkoj ideji. I najzad da kažem i da podsjetim na riječi Veljka Vlahovića, ne slučajno naravno, da nositi neprekidno Crnu Goru znači i dar i prokletstvo, Crna Gora je i moska pjena i sniježna prašina. Hajde da obratimo pažnju baš na ovaj drugi dio da je Crna Gora i sniježna prašina, i da tu sniježnu prašinu pretvorimo u jedan od kapitala Crne Gore, da se ugledamo malo na velike evropske centre kao što su Austrija, Švajcarska, đe se u Austriji, znate i sami skija i ljeti, i da pretvorimo Crnu Goru zaista u ono što znači sama destinacija, neka ona bude cilj, odredište, neka bude zaista odredište za dobar zimski turizam i neka bude pandan Kopaoniku u kome Crnogorci troše svoj novac i neka troše, mi smo na to ponosni, ali neka zaista postane ono što bi i trebalo da bude svima nama prioritet, a to je da Crna Gora jeste ono o čemu smo sve vrijeme govorili mala država, planinskog i morskoga karaktera, u koju treba uložiti svu energiju, sve znanje kako bi rekao prof. Branko Radulović, da intenzivno radimo na tome i da prestanemo da budemo sumnjalice, da počnemo da vjerujemo. Onda mislim i na ovu odrednicu koju sam govorila kad sam govorila o moračkom manastiru, a i da konačno povjerujemo da ova vlada, da ova vlast ima dobre namjere, da ima ljude koji zaista vjeruju u bolju Crnu Goru i zaista hoće da grade bolju Crnu Goru, zapravo hoće da izgrade najbolju Crnu Goru koja sama sobom to jeste. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (02.11.18 17:08:00)

Zahvaljujem Aleksandri.
Dajem riječ Dragutinu Papoviću.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (02.11.18 17:08:19)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicom,

Prvo, ja bih počeo od toga da ste vi zaista jedan od ministara koji je najčešće u ovom parlamentu i to prije svega zbog toga što ovdje promovirate razvojne projekte. I druga stvar, vi ste zaista jedan od onih ministara koji se uključuje u rasprave i koji omogućava da nam kroz ta vaša pojašnjenja svi ovi materijali budu jasni a riječ je zaista o kompleksnim materijalima gdje je uključeno nekoliko, može se reći, naučnih oblasti koje tretiraju, prije svega, prostor i razvojne projekte.

Pred nama je jedan razvojni projekat, Vi ste rekli u uvodnoj riječi, dakle koji je vrijedan 77 miliona eura, koji treba da se realizuje narednih 15 godina, koji će kroz četiri klastera imati do 350 zaposlenih i to je kompletan projekat za razvoj sjevera.

U raspravi je ukazano ono što je, a ja bih rekao prije svega karakteristika svake skupštinske rasprave. Poslanička, odnosno skupštinska većina, naravno ukazuje vam povjerenje i vjeruje u vašu argumentaciju, i u ono što su vaša dodatna obrazloženja, opozicija naravno govori da je loše ili da ono što je dobro nije dobro, i naravno izaziva sumnju da će ovaj projekat uspjeti. A na kraju ono što je zaista sasvim izvjesno ili jedino izvjesno, da će samo stvarnost pokazati kako će se ovaj projekat realizovati. I mi misimo da ćete vi na bazi onoga što je do sad bilo vaše iskustvo i rad, učiniti da zaista ovaj projekat zaživi i da donese konkretne benefite, odnosno konkretne rezultate.

I mislim da tu, prije svega imate prednost, i da to treba tako naglasiti pogotovo kada se ima u vidu šta su razvojni projekti opozicije na sjeveru. I tu bih istakao dva kapitalna projekta opozicije, one većinske opozicije u Crnoj Gori i na sjeveru. Jedan je spomenik Pavlu Đurišiću, koji nije realizovan i drugi kapitalni projekat, razvojni projekat većinske opozicije na sjeveru je spomenik Puniši Račiću koji je realizovan ali je na žalost po njih propao. E sad građani, imajte u vidu ove dvije činjenice. Dakle, mi imamo projekat koji razvija sjever koji gradi moderna turistička mjesta, a s druge strane imamo projekte koji afirmišu najgore četničke zločince iz II svjetskog rata. I tu imamo čak i jednu ciničnu politiku, jer oni koji se zalažu za podizanje ovih spomenika s druge strane kritikuju podizanje spomenika Josipu Brozu Titu koji je bio predvodnik i koji je bio utemeljivač antifašizma na prostoru bivše Jugoslavije pa dakle i u Crnoj Gori. I takođe, mi razvijamo, odnosno vi kao Ministarstvo koje je eksplicitno zaduženo ili koje je zaista direktno zaduženo za to auto put prema sjeveru, dok s druge strane projekat opozicije ovih dana je da dovode eksperte, slično kao 1918. godine da rešetare po Crnoj Gori i da slave Podgoričku skupštinu, onu koja je ukinula Crnu Goru. Znači, to su njihovi razvojni projekti slavljenje ukidanja crkve i promocija četničkih zločinaca iz II svjetskog rata.

Dakle, građani ovdje imate sasvim ogoljene dvije politike. Na jednoj strani razvojna politika koja ulaže milijarde u Crnu Goru i na drugoj strani politiku koja ruši osnovne temelje na kojima počiva savremena Crna Gora. Poštovani građani, kao i do sad, znate kako da birate. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:12:03)

Uvaženi gospodine Papoviću, malo ste se udaljili od teme. Tačno je da nisam ni druge opomenuo koji su pričali. Ja opominjem ili upozoravam Demokratski front. I mislim da bi bilo korektno da izbjegnemo komentar jer nekoliko puta i komentar koji je vjerovatno bio zaslužen i za druge strane nismo dali kolegama DPS-a. Očekujem da i vi pokažete određeni nivo svoje, da tako kažem, odgovornosti prema nekom dogovoru. Ja sugerišem, očekujem da to prihvatite. Dosta ste i vi riječi izgovorili koje smo mogli da komentarišemo, ali nismo jer smo prihvatili neko pravilo.

Predlažem da sljedeći diskutant bude, nisam pogriješio u proceduri, nisam pogriješio. Očekujem da prihvatite, ako smo mi prihvatili bili takav jedan pristup, očekujem i od vas da to prihvatite. Očekujem da ćemo stvoriti, da tako kažem, onda odgovore i zbilja pokušavam da

dovedem ovu sjednicu, sugerišem da u završnoj riječi ako bude neko od klubova, može da komentariše određene stvari, nemojte sad. Ja mislim da nema potrebe da to radite. Nema potrebe.

Predlažem da damo riječ sljedećem poslaniku.

Sljedeći poslanik koji se pojavio jeste Nikola Divanović

Znači ovako, ako ste me dobro pratili, ja sam prije 20 i nešto minuta rekao da imamo devet prijavljenih kandidata iz pozicije, i tada je bilo tri prijavljena iz opozicije. I tada sam zamolio poslanike iz pozicije da svoja izlaganja ograniče na otprilike tri minuta, tako da sada imamo još tri diskutanta.

Poslanik Krivokapić pita da li je on pozicija ili opozicija. Bili ste prije pozicija, sad ste opozicija. Vi ste pet minuta iskoristili, vi ste iskoristili pet minuta. Znači, svi izi opozicije su iskoristili pet minuta i to je bio dogovor i prirodno je da ne bi djelovalo 10:3 da bude dominantno da damo vama to vrijeme, i korektno od kolega iz DPS-a Rakočevića i ostalih koji su uspjeli da iskordiniraju u okviru kluba da to bude između tri i četiri minuta.

Gospodine Divanoviću, ovako kako postoji interesovanje možda vi možete da govorite više. Izvolite.

NIKOLA DIVANOVIĆ (02.11.18 17:15:35)

Hvala.

Uvaženi minsitre,

Ja želim da vas ohrabrim i da vam čestitam ako ovaj projekat dovedete do kraja. Želim da svi damo doprinos ovom i sličnim projektima jer to je ono što garantuje razvoj Crne Gore i stvaranje onakve Crne Gore kakvu mi želimo.

Priča o Kolašinu 1600 je jedna lijepa razvojna priča koja treba da katalizuje taj razvoj sjevera Crne Gore, i treba svakako da posluži kao razvojni zamajac sjevera Crne Gore i na tom putu mapiranja Crne Gore na evropskoj mapi zimskih turističkih destinacija. Znači, ona je formalno oslonjena na jedno javno privatno partnerstvo. Čuli smo od vas i od kolegice Šćepanović vrlo eksplicitno ko su konstituenti tog konzorcijuma, dakle ko stoji s jedne i sa druge strane to je svima jasno. Drago mi je da je, kako je pomenula i kolegica Šćepanović, jedan od investitora, odnosno glavni investitor iz Kolašina, budući da je investicija u Kolašin, dakle to je parekselans patriotizam. I vaš posao je da omogućite tom investitoru da taj projekat dovede do kraja i da ga po dobroj staroj praksi ne išćeramo, kako je to vrlo često bio slučaj.

Dakle, pošto se radi o javnom privatnom partnerstvu ja bih volio da malo izanaliziramo i jednu i drugu stranu. Dakle, da stavimo naočare i državne ali i ove od investitora. U tom smislu želim da kažem da je vizija države Crne Gore da Bjelasica na bazi prostornog plana posebne namjene u perspektivi bude jedan ozbiljan zimski centar sa čak, rekao bih, 250 kilometara ski staza. To bi predstavljalo ozbiljnu konkurenciju na ovoj evropskoj mapi o kojoj pričam. Moramo znati da na žalost Žabljak ima 5-6 km staza, moramo znati da jedna Jahorina ima 35 km staza, da Kopaonik ima 50 km staza, da jedan Val d'izer ima 150 km staza, da jedan olimpijski Sestriere ima 400 km staza, i to je taj teren gdje bih se ja upoređivao.

S druge strane, ako pogledamo kroz naočare investitora, investitor traži siguran ambijent i povoljan ambijent za ulaganje. Jer, složićemo se, to svi znamo, koliko smo ovdje čuli epiteta o toj omraženoj tržišnoj ekonomiji, ipak je kapital taj koji diktira pravila. Kapital je danas strašljiviji od zeca, i za to mi moramo sve učiniti da nađemo mrkvu za tog zeca. Dakle, taj zec mora biti u Crnoj Gori, i treba nam mnogo takvih investitora u Crnoj Gori.

Ja bih volio naravno da se investira i na kotama od 2000 m, ali ne znam gdje ih imamo u Crnoj Gori, pogotovo ne spremnih da se investira.

Dakle, u toj tržišnoj ekonomiji naš je posao da omogućimo ovom investitoru da u Kolašinu dokapitalizuje ekonomiju zimskog turizma. A zašto? Evo vrlo praktično, danas u Kolašinu imamo 2.500 kreveta. Da bi jedna planina bila atraktivna turistička destinacija ona mora da ima, Kolašin mora danas da ima 5.000 kreveta i mora sa 5.000 kreveta da radi 100 dana, to su parametri. Da kažem uslovno rečeno, to je prag rentabiliteta za jednu takvu planinu. Ako želimo da Kolašin bude mora da ima 5.000 kreveta, mora da radi 100 dana i mora da bude na ovim osnovama baziran.

Vlada je stvorila pretpostavke. Plan posebne namjene za Bjelasicu i Komove dao je prave pretpostavke za takav razvoj. Moram pomenuti jednu činjenicu, ne znam da li je to koleginka Šćepanović pomenula, čuvena renomirana firma Eko-sain je firma koja se bavila konsalting i koja je radila taj prostorni plan, jedan kuriziotet. Većina ljudi koji čine taj Eko-sain su skijaši i to nije slučajno. Vrlo se studiozno prišlo ovom planu posebne namjere, i to afirmišem kao jedan dodatni kvalitet. Evo da završim, završavam.

Dakle, Kolašin 1600 početak ove priče, ovih ostalih sedam sa ukupno sedam zimskih centara na Bjelasici i Komovima, sa auto putem 45 minuta Podgorica - aerodrom Kolašin, još 40 minuta do Primorja, 25 minuta do Berana. To je vizija razvoja sjevera Crne Gore i cijele Crne Gore i to je Crna Gora kakvu mi želimo i za kakvu se mi borimo. I svi investitori koji u skladu sa zakonom na tom tragu dođu u Crnu Goru ili su iz Crne Gore, su dobrodošli učinićemo sve da ih zaštitimo i da im pomognemo.

Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:21:20)

Hvala.

Sljedeći prijavljeni su poslanici Nikolić i Rakočević i na taj način smo iscrpili diskusije. Poslije toga imamo prijavljenu završnu riječ ispred Demokratskog fronta Nebojša Medojević.

Izvolite.

Molim vas sačekajte me, gospodine Nikoliću.

Znači, ja očekujem da poslanici Demokratskog fronta obezbijede takav međusobni ambijent da dopustimo gospodinu Nikoliću da završi riječ.

U skladu sa pravilima i u skladu sa dogovornim, imali smo prijavljene diskutante prije nego što počne tačka dnevnog reda. Tri diskutanta ispred DPS-a su odustali, da bi na neki način umanjili ovu veliku razliku koja je postojala u broju diskutanta, devet prema tri, bilo je 12 prema tri. Ja pričam u momentu kada sam preuzeo predsjedavanje.

Ja očekujem da je zbilja obaveza poslanika koji su ovdje nekoliko godina da pustimo da diskutanti koji su prijavljeni u skladu sa procedurom završe, a to su: gospodin Nikolić i gospodin Rakočević i poslije toga imamo poslanika Nebojšu Medojevića.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.11.18 17:23:28)

Ovdje ste pustili ovako kako se dešava, neka rukovodstvo Parlamenta donosi odluke kako ono misli da treba, Demokratski front će se znati postaviti po tome. Ali, ovdje se sad ruši jedan elementarni princip. Do sad je važno jedan iz vlasti, jedan iz opozicije, plus vlast ima predstavnike predlagača u 99% slučajeva, i to je bio neki sistem koji može da funkcioniše. Ali, neko očigledno ima probleme pa sad idu tri, četiri, pet iz vlasti zaredom. Nema problema. Samo vi nastavite tako da radite.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:24:05)

Ja zbilja želim da poštujem to što je ovdje napisano i ovdje je usvojeno. Sad ću vam reći kako je.

U skladu sa rasporedom vremena po klubovima poslanika je ovakav raspored samo da znate kakav je u skladu sa Poslovnikom. DPS-u pripada 48,6, Demokratskom frontu 25, SDP-u 6, i rasprava traje tri sata. Ako ko pokazuje visoki nivo fleksibilnosti i potrebe da ovaj dio posla sjednice dovedemo do kraja to su ljudi koji se dogovaraju na Kolegijumu, to i pripada DPS-u kao da tako kažem partije sa najviše poslanika i pogotovo u onom momentu kada neko od nas presjedava.

Ja vas samo molim da poštuju određena pravila. Ako insistirate na tome da svaki put odustanemo kad vi nemate dovoljan broj poslanika o svim tim stvarima možemo da se

dogovaramo na Kolegijumu.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.11.18 17:25:24)

Gospodine Gvozdenuoviću, nemojte da obmanjujete građane.

Evo zbog čega. Prva tačka dnevnog reda danas kad je bila, bilo je prijavljeno više poslanika Demokratskog fronta i očekivali smo razumijevanje iz razloga što smo kasnije svjesno išli da prijavimo manje diskutantata da bi se sjednica završila u pristojnom vremenu do 19 časova do kada je postojao dogovor na kolegijumu.

Međutim, odmah smo na prvoj tački dnevnog reda vidjeli brutalnu diskriminaciju od trenutno predsjedavajućeg, a sad još pokazuje spremnost da totalno vodi Skupštinu jednopartijski, njemu to ne smeta, da pet poslanika iz vladajuće strukture priča plus je njihov predlagač, e odlično ste ovo danas uradili.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:26:20)

Ja zbilja ću svaku stvar ovdje pokušati da dovedem do kraja i zato sam tražio sad da mi dostave izvještaj iz generalnog sekretarijata.

Pod tačkom Izvještaj o rezultatima tendera tog i tog imamo samo dva prijavljena poslanika. To je Branko Radulović i Branka Bošnjak. Naknadno se prijavio Jovan Vučurović, dobio je riječ. Prijavljeno, kako je meni, ovdje napisano završnu riječ, na kraju ima Medojević čak ne kao diskutant završna riječ u ime kluba, što ima pravo u skladu sa Poslovnikom i to smo dodatno dozvolili i ako je to trebalo da se uradi prije.

Uvaženi građani, pokazujemo visoku fleksibilnost i poštujemo pravila potpuno od početka do kraja.

Pogledajte vi kao član Kolegijuma možete da tražite ovaj izvještaj kao i ja od generalnog sekretarijata.

Izvolite, gospodine Nikoliću.

Šta sam po kojem Poslovniku? Rekao sam samo za Klub Demokratskog fronta Nijesam pročitao vas.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 17:27:16)

Da vam pomognem nešto što postoji. Po meni su pravila koja nijesu samo poslanička nego su i vizija Parlamenta. U ovom Parlamentu smo uvijek imali naizmenično vlast i opozicija. Dogovarali smo kako se mijenjala vlast i opozicija, i to će se nekad promijeniti pa moramo se držati tih pravila, da ne bude opet da ova ili ona vlast zloupotrebljava ova prava. To je uvijek funkcionisalo skoro dvije decenije, bio je Sveto Marović, predsjednik pa poslije redom, došli su dovde. Znači, to je tradicija ovog Parlamenta naizmenično, i to je neka ravnopravnost ne možemo doći tačno na pola, predlagač tu većinu obezbjeđuje pravo da se javi kad hoće. Tako da tu većinu obezbjeđujemo na taj način.

Sljedeća stvar je bila da se dogovorimo u vrijeme trajanja može biti tri sata najmanje. Ali, ako se priča o tačkama gdje se odlučuje o imovini na 90 godina, ovog stepena složenosti, ugovorima koji imaju stotinjak strana ili više, onda je logično da se govori malo duže. Ono je bilo 14 članova zakona, a ovo je posebne složenosti. A u to ne ulazim kako govorite. I naravno kad je bilo potrebe dogovara se završna riječ. Ali vas molim da sve to dogovorite tamo da ne mijenjamo pravila u toku rasprave. Tako najsigurnije za sve. Razumijem da DPS ima najviše poslanika, ali to se da otvoriti naizmenično, nikakvih problema nema, neće biti greške ako bude tako išlo.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:28:43)

Nije ovo bilo baš komentar na Poslovnik. Evo da damo riječ gospodinu Rakočeviću, na taj način da završimo raspravu oko ovoga.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (02.11.18 17:28:52)

Samo ja da dam doprinos ovoj diskusiji.

Saglasan sam potpuno sa gospodinom Krivokapićem, ali evo samo jednu stvar vam moram reći. A kod nas ima prijavljenih desetak, a iz opozicije pet kako da idemo naizmenično, kad je nas više. A podsjetiću vas, bilo je da je u ranijem periodu posebno u prošlim sazivima bilo mnogo više prijavljenih poslanika iz opozicije. Što smo trebali da radimo mi, odnosno Klub DPS-a, da traži da opozicija reducira broj poslanika, da bi išli jedan za drugim i kad se taj redosljed iscrpi da onda nema više prijavljenih.

Dakle, mi smo u ovom slučaju imali više prijavljenih za to smo nekoliko poslanika se zaređalo iz Demokratske partije socijalista čak gospodin Medojević, govori posljedi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:29:45)

Nama pomaže da razjasnimo određene stvari pred građanima Crne Gore. Izvolite, veoma kratko očekujem.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 17:29:53)

Nije sporno ali nemojte očekivati opozicija moće da dostavi sve liste odjenom i onda neće predsjedavajući znati ko je. Dostaviće svaki put na početak sve poslanike i šta onda imamo ništa. Imamo to da su svi prijavljeni 81 onda smo tek u problemu. Dobra je praksa takođe bila da se javljaju ljudi u toku mijenjaju se i govornici, a kad se zna naizmenično nema problema. Ako nema opozicije, vi govorite tri sata. Ako se niko ne javi u međuvremenu, ali ako uđemo u to da dostavimo svi sva imena na početku, nećemo ništa imati, biće teže predsjedavati, vjerujte mi. Bolje da to ide tekuće, nego vi svi će dostaviti po svim tačkama i onda smo u problemu predsjedavajući prije svega.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:30:30)

Slažem se, mi smo zbilja imali problem kada je dio opozicije bojkotovao Parlament, pa smo morali da govorimo ne bi dobro bilo zbog građana Crne Gore da mi onda nijesmo govorili jer tada nije imao ko drugi. Ipak smo nosili teret odgovornosti donošenja određenih zakona, radili aktivno i na plenumu. Siguran sam da neko od vas i vjerovatno je tada uspostavljena ta praksa jer tada da smo mi govorili opozicija - pozicija tada ne bi govorili. Kao što sam rekao u potpunosti poštujem Poslovnik i zahvaljujem se kolegama iz DPS-a, koji su svoja izlaganja sveli na minut, imamo još dva poslanika ispred DPS-a. To su poslanik Nikolić i poslanik Rakočević i očekujem od svih poslanika da im omoguće, uz moju pomoć, onako jedan dobar ambijent za iskazivanje njihovih stavova oko ovakvih pitanja.

MILOŠ NIKOLIĆ (02.11.18 17:31:31)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Evo pokušaću na neki način nakon toga dosta što je rečeno da pristupim ovom pitanju odnosno ovoj tački dnevnog reda kroz prizmu dvije možda najmarkantnije stvari kako se to učinilo po meni.

Prvo je konkretni projekat 1600, a drugi je urezivanje projekta 1600 sa ostalim projektima na Bjelasici kojim pokušavamo valorizovati Bjelasicu na pravi način.

Dakle, ovo što smo imali prilike da čujemo oko projekta 1600, Kolašin 1600 jeste zaista ohrabrujuće. Ulaganje u četiri klastera u iznosu od sedam miliona, a sami je prvi 12 miliona, obezbjeđivanje investitora za kojeg vjerujemo da je kredibilan, uz činjenicu koja je naročito raduje da je jedan iz Crne Gore. Svjesni smo činjenice da nemamo previše investitora koje mogu da onako neke krupne investicione poduhvate realizuju sami. I drago mi je što dobijamo i takve investitore koji će u saradnji sa investitorom iz Albanije na pravi način valorizovati Kolašin 1600 kao skijalište i ispoštovati ono što su odredbe ugovora.

Dakle, vjerujem da je ovo dobar ugovor za državu, vjerujem da postoji adekvatne zaštite države. Što se tiče spornog člana 13 da kažem razumijem i jedna i druga tumačenja. Dakle, stava sam da postoji apsolutno ekonomska opravdanost tog dijela, u pravnom dijelu vjerujem da ovakav član može proći. Na kraju krajeva, postoji mogućnost njegovog preispitivanja pred Ustavnim sudom, stava sam da bi se na kraju zauzeo stav da ovo jeste ipak u skladu sa Ustavom, jer imamo i neke druge često situacije kada neki od investitora oslobađamo određenih obaveza, formiramo biznis zone. Prosto pokušavamo da stvorimo takav ambijent da investiranje u određene oblasti bude isplativo.

Vjerujem da je ova norma upravo u tom cilju.

Što se tiče ovog drugog dijela koji se tiče ukupne investicije na Bjelasici. Dakle, pored Kolašina 1500 i Kolašina 1600, koje sada povezujemo i već sada na tom lokalitetu ćemo od naredne skijaške sezone imati 40 km staza. Imamo skijalište Žarski u Mojkovcu, imamo Cmiljaču i Žarski u Bijelom Polju i Jalovice u Beranama.

Riječ je o punoj valorizaciji Bjelasice koja će svim gradovima na sjeveru i Kolašinu, i Mojkovcu, i Beranama, i Bijelom Polju, omogućiti da na plravi način valorizuju što su njeni potencijali. A kako to funkcioniše najbolje možemo vidjeti na primjeru Opštine Tivat koja je korišćenje svojih resursa kroz dominantnu investiciju Porto Montenegro i Luštica Bay, omogućila da kažem svakom građaninu Tivta, da na pravi način ima stvoren ambijent da u tom gradu može da živi, ostane i radi i osjeća se ugodno. Vjerujem da ćemo ovakvim investicijama na sjeveru to omogućiti i građanima ovih sjevernih regija. I ono što je krucijalno, pored ovih investija koje jesu svakako važne završimo ovaj dio koji se tiče obaveze države, a koji se tiče infrastrukture. Prva je dionica auto puta, druge dionice auto puta Mateševo - Andrijevića, da stvorimo infrastrukturu koja je nužni preduslov za realizaciju ovakvih investicija.

Imajući u vidu navedeno zaista smatram da treba imati povjerenje u ovo, a imajući u vidu i vaš dosadašnji rad kao ministra, mislim, da možemo vjerovati ukoliko i postoje neke dileme da li ćemo na kraju ovako imati jedan dobar proizvod iz svega ovoga. Tako da, nadam se da ćemo danas na ovom zasijedanju, odnosno kad budemo glasali usvojiti ovaj predlog.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:35:08)

Zahvaljujem se.

Dajem riječ gospodinu Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (02.11.18 17:35:12)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani građani, cijenjene kolegice i kolege,

Dobro je da razgovaramo danas i uopšte da razgovaramo o razvojnim projektima i da teme koje imaju za cilj i predlozi zakona koji imaju za cilj da ojačaju crnogorsku ekonomiju da budu dominantni u ovoj Skupštini.

Ja ću vas podsjetiti vrlo kratko da je tender za ovaj projekat raspisan u maju 2014.godine i da je država svim naporima i svim raspoloživim sredstvima pokušavala da privuče investiciju odnosno investitora da uloži ovaj lokalitet. Međutim, to nije uspijevalo tek 2017.godine, ako se ne

varam ,i tenderom koji je tada raspisan uspjeli smo.

Međutim, u međuvremenu je pokrenut projekat auto puta i uloženo je nekih 12 od ukupno 22 miliona eura iz kapitalnog budžeta u infrastrukturu u Kolašinu. Sve to je omogućilo da se privuče investitor. Zašto? Zato što će lakše sa Aerodroma podgoričkog u Kolašin stizati sad za 40 minuta, turisti i takođe infrastruktura ukupno u Kolašinu je bolja na taj način i ovaj lokalitet se čini atraktivnijim. Šta imamo za cilj ovdje? Ovdje imamo za cilj da pojačamo ekonomsku aktivnost na sjeveru, da ravnomjerni razvoj koji je strategija državne politike osnažimo, a da otvorimo nova radna mjesta, da učinimo u konačnom sjever Crne Gore turistički atraktivnom destinacijom, kao što je danas Porto Montenegro, kao što je danas Luštica i ostale lokacije na Crnogorskom primorju. Tako da čini mi se da je ovo parekselans pitanje oko kojeg bi trebalo da imamo puno saglasje, bez obzira na političke polove na kojima se danas nalazi bilo ko od nas. Zato što je ovo zaista razvojni projekat koji ponavljam ima za cilj da obezbijedi nova radna mjesta i da obezbijedi ukupno bolji život u Kolašinu i sjeveru.

Dopustite da vas podsjetim da tu neće biti samo otvorena radna mjesta, nego ukupne aktivnosti, pa i poljoprivredni proizvođači sa sjevera će moći da plasiraju svoje proizvode. Upravo, u onim hotelima hotelskim kapacitetima. Tako da svakog ko ima od kolega uvaženih poslanika nešto sporno, povodom ovog ugovora i povodom realizacije ovog razvojnog projekta, ja zaista pitam šta će se desiti sutra, kad se sretnemo na skijalištu, kad se ovo sve realizuje, kad budemo imali ozbiljan hotelski kompleks na tom lokalitetu, šta ćete mi kazati na međustanici, naravno kad se sretnemo.

Naravno, ja imam problema sa koljenom, tako da ja ne skijam, ali čekaću vas u restoranu da zajednički analiziramo ovaj projekat.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:38:19)

Zahvaljujem gospodinu Rakočeviću, na ovaj način smo završili pretres i sada imamo izlaganje stava prije završne riječe na koji se prijavio poslanik Medojević u ime Demokratskog fronta. Kad smo njemu dali riječ, mogu i drugi klubovi ako žele do tri minuta.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (02.11.18 17:38:38)

Poštovani ministre, jedno od najvažnijih pitanja.

Da li ste dobili bezbjednosnu procjenu za investitora? Da li znate da je on član mafije albanske i da je u izvještaju Ujedinjenih nacija za organizovani kriminal koji ja imam ovdje, on ocijenjen da se bavi pranjem novca za kartele, narko kartele koji su povezani sa bivšim predsjednikom Sali Berišaj.

Da li znate to? Ne znate, pa normalno.

Ovo vam je vaš investitor, ovo je kredibilni investitor Baški Mulaj.

Kolege ovo vam je, kolega Papoviću, ovo vam je četnik Baški Mulaj, Živkoviću e ovo će da bude kredibilni partner.

Dakle, morali ste da uzmete ozbiljnu bezbjednosnu procjenu. Ujedinjene nacije imaju i u Beču specijalizovanu instituciju koja iz ove koja se bavi samo praćenjem narkotrafikinga u izvještaju njihovom pominje se vaš investitor.

Znači, Tropoja albanska mafija, šverc droge, pranje novca i ulaziti u jedan strateški projekat 90 godina, sa licima za koje postoji osnovana sumnja, da su povezani sa distribucijom narkotika, u stvari pokazuje koliko vi ne ponašate se kao ozbiljna državotvorna vlast. Znači, vama je svaki novac dobrodošao. Vas ne interesuje iz kojeg porijekla dolazi novac. I kad imate ovakvog investitora, ovaj investitor neće da se sa vama raspravlja na sudovima, znate. Ja sam bio prisutan kada je bivši ruski pravni zastupnik, kad je kupovao Kombinat aluminijuma, kad mu je ušao bivši ministar, vaš kolega, kasnio je na sastanak, ušao je vaš ministar, ovaj ga je gledao, inače taj ruski savjetnik je bio rvač, i ovaj je ušao, bivši nesrećni ministar, kasnio je 15 minuta. Rus ga je ovako

pogledao: ovo je zadnji put da ti meni kasniš na sastanak.

E, prema tome, poštovani prijatelji, poštovani građani, ne smijemo pripadnike transnacionalnih narkokartela prihvatati kao nosioce strateškog razvoja sjevera ili, koleginice, ševera ili severa ako ovakvi ljudi dolaze. Imate isti problem sa Budvom, isti problem. Porto Budva Naser Ramaj OVK-a. Ima isti problem. Morate da shvatite da moramo napraviti razliku između zdravih i kredibilnih investitora sa solidnim iskustvom. Ovaj u Kolašinu može samo da razvija projekat belo, ali ne beli sneg. Tako da ja vas upozoravam još jednom pribavite bezbjednosnu procjenu, bezbjednosnu provjeru Agencije za nacionalnu bezbjednost i obavijestite Parlament, nažalost mi nijesmo u Odboru za bezbjednost, da smo u Odboru za bezbjednost tražili bi to da prezentira direktor ANB-a Odboru za bezbjednost. Bježite dalje od ovakvih investitora.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:42:04)

Završili ste.

Najavljeni poslanik je Krivokapić. Proceduralno?

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.11.18 17:42:28)

Protestujemo zbog ponašanja režije iz Skupštine Crne Gore. Kako krene gospodin Medojević da pokaže fotografiju tog elitnog investitora kadar ide na leđa. To je katastrofa. Sad sam gledao prenos, bio sam u kancelariji, namjerno sam ostao tamo da ispratim to, kako se pokaže fotografija investitora kamera snima leđa gospodina Medojevića. Čega se bojite to toliko? To treba da pokaže, sve novine sutra da objave fotografiju investitora koji je došao u Crnu Goru. Tetovaže su mu odlične.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:43:10)

Ministre, da uradimo sledeći način: da damo, znači, u ime Poslaničkog kluba SDP-a poslaniku Ranku Krivokapiću, poslije toga dajemo riječ Petru Ivanoviću, poslije toga vi imate završnu riječ. Vaša je završna riječ tada pet minuta. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 17:43:34)

Poštovane kolege, ovi projekti su, kao što znamo, ono što nas Ustav obavezuje, a nikad nismo ispunili, da usvojimo zajedno plan razvoja. Ustav ima u svom članu plan razvoja Crne Gore. Ona će svaka vlast biti obavezana onim što smo dogovorili konsenzusom i znaćemo što je naš razvoj. Ovo nisu projekti ni 41. Vlade, ni 48. nego vjerovatno 70 i neke Vlade Crne Gore.

Ponavljam SDP je znao strateški da treba investirati u auto - put. Inicirali smo tu investiciju poslije prodaje Telekoma. Znamo da treba graditi skijališta da bismo razvili sjever, da to investitori neće uraditi, da je skupo i treba oplemeniti te lokacije državnom investiciom, ali poslije toga, ugovori nam jasno pokazuju ko su nam partneri. Ozbiljni partneri dolaze, imao sam priliku da sretnem, dva arapska ministra, jednog američkog investitora i naučio sam od njih jednu formulaciju Crne Gore. Kaže: mi bismo došli, ali kod vas važi egipatski model. Moram priznati da tada nisam znao što znači egipatski model investicija. Ne možemo doći dok je egipatski model investicije. Objasnite mi, ne zna, rekao sam, a vjerujte mi na riječ možete i utvrditi ko je to dolazio. Pa, kažu, zato što nas reketiraju na svakoj sledećoj stepenici. Reketiraju nas, kažu, u nekim evropskim zemljama, ali na jednoj stepenici. U Egiptu i u Crnoj Gori na svakoj sledećoj stepenici. To je ono što nas brine. Ovakvim ugovorima traba da otklonimo sumnju. Ne interesuje me ko je s druge strane ugovora u konačnome, ako ima kredibilitet i može izdržati, ali nas interesuje da forma ugovora bude takva da ne upućuje na to. Da ne upućuje na mogućnost korupcije. Ovakve norme kao u članu 13, rekao sam vam, u zemljama koje su već uspješne zato što su pravne, samo zato su uspješne što su pravne, to se zove obrazac korupcije. Ne možete

nikoga izuzeti na 90 godina da ne plaća porez. Ne možete suspendovati pravo države da donosi zakone, ne možete, ne možete da ste bogovi, dok država postoji, suspendovati njene zakone i pravo naroda da odlučuje. U bilo čijem privatnom interesu, a ovo su privatne kompanije.

Završavam. Rekao sam što prihvatamo da glasamo, vrlo precizno, i auto-put, i skijališta, i ugovor o partnerstvu, gdje je naših od 30 pa na gore procenata. Neki će znati, plac kad date u Budvi dobijete 30%. Ovdje investirate u skijališta od 250 kilometara dobićemo barem 40%. Pošteni investitor, idealan partner ne košta ga ništa, dijeli državu koja ima interes da se poveća profit, država ima 40% lokacija razvijena. Ako imate i sad Budvansku rivijeru, uz sve probleme . 700 zaposlenih i najbolje plate u turizmu itd. itd. Zato smo partner, za ovo nećemo biti partner jer bi nas udaljilo od Evrope. Nećemo biti partner. Pomogli bismo vam da pravite lošu stvar, pogrešnu stvar koje će pasti. Prvo normalno sudovanje u Crnoj Gori će to pasti.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:47:01)

Ispred DPS-a prijavio se Petar Ivanović.

PETAR IVANOVIĆ (02.11.18 17:47:06)

Hvala vam, uvaženi predsjedavajući.

Poštovani građani Crne Gore i uvažene kolege, uvaženi ministre sa saradnicom,

Prirodno je pravo opozicije da kritikuje poziciju i da kritikuje vlast, ali ipak nije prirodno da se koristimo sa kvaziargumentima i da zamaglujemo ono što je vrlo jednostavno i šaljem pogrešne poruke javnosti Crne Gore. Prvo kada su u pitanju ulaganja u državu, a ako je ta država država u razvoju ili državu u tranziciji onda se veoma često sačinjavaju ugovori koji imaju tzv. stabilizacionu klauzulu koja obuhvata upravo ovo o čemu se najviše danas govorili, čuveni član 13 koji treba da štiti samog investitora. Zašto se to čini? To se čini od mogućih promjena poreske politike i fiskalnog režima. Da li se to čini samo u zemljama koje su u tranziciji? Ne, to se čini i u zemljama OECD-a. Da li je ovakvo nešto prisutno više u zemljama u tranziciji? Jeste, ali vjerovali ili ne, gotovo 15% ugovora kod zemalja OECD-a sadrži istu ovakvu klauzulu. A zašto taj procenat nije veći u zemljama OECD-a? Zbog toga što su porezi u tim zemljama veći i oni se u dužem vremenskom periodu ne mijenjaju. Drugo, što mi se nekako učinjelo tokom rasprave jeste da se stvara utisak da Crna Gora potpuno mimo svijeta. Ustav Srbije nudi zaštitu o kojoj mi pričamo u članu 13. Zakon o javno privatnom partnerstvu i koncesijama Srbije nudi član 13 o kojem mi pričamo. Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini, takođe, govori o ovoj zaštitnoj klauzuli. Ja sada kao čovjek imam jedan problem da razumijem zbog čega se stalno ističe da je Crna Gora mimo svijeta kada iste ovakve klauzule postoje i u zakonskim rešenjima u regionu i u zemljama OECD-a.

Sledeće, vodimo računa da je ovdje u pitanju jedan jedini ponuđač koji se javio na tender, nemamo ih pet, tri pa da biramo, jedan jedini ponuđač, i to nakon više tendera. Sledeće, ja ne znam veću transparentnost do ove koju mi pokazujemo, a to je da o ovom aktu diskutujemo u ovom uvaženom domu. Bilo kakva insinucija da se radi nešto netransparentno u startu pada u vodu. Ne može biti transparentnije nego što smo danas u Parlamentu pričali o svim odredbama ovog zakona. Ne može biti transparentnije nego da smo, uz materijal dobili Izveštaj Savjeta za privatizaciju i ugovor i anekse. Imali smo kompletnu mogućnost da dobijemo čitav uvid u samu informaciju.

Šesto, efekti ovog projekta su veoma značajni za zaposlenost. Ne bih samo rekao kada je u pitanju sjever Crne Gore, rekao bih kada je u pitanju ukupna država ili ekonomija države Crne Gore, budžetske prihode i razvoj klastera.

Na kraju, sedmo, i time završavam. Molio, bih vodiću računa o svakoj riječi koju ću izgovoriti, svjestan da je ovo završna riječ i nije mi namjera da izazovem bilo kakve dodatne komentare, da svi mi koji radimo ovdje, svi mi koji živimo u državi Crnoj Gori ipak veoma mnogo doprinosimo imidžu države u kojoj živimo. Mi nemamo rezervnu državu. Mi svi živimo ovdje u Crnoj Gori. Jedno je nastojanje da popravimo način života u Crnoj Gori, ali drugo je kada svojim

ponašanjem i izjavama na bilo koji način utičemo na kvarenje imidža. Zato, nadam se da je današnja rasprava bila dovoljno kvalitetna da pokaže ne samo šta ko misli nego i kako se ko odnosi prema onome što je jedno ozbiljno državno pitanje, a to je privlačenje ukupnih investicija, bez obzira da li su one strane ili domaće. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:50:51)

Zahvaljujem gospodinu Ivanoviću.

Na ovaj način smo imali izlaganje stava prije završne riječi tri poslanička kluba.

Sada nakon pretresa dajem završnu riječ ministru Raduloviću i njegovim saradnicima.

Izvolite, ministre.

PAVLE RADULOVIĆ (02.11.18 17:51:07)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Iskoristiću završnu riječ da stavim težište na par stvari koje su se najčešće čule ovdje i moguće ostale dileme. Nigdje u ovom ugovoru niko nikom ne zabranjuje da donosi zakone i propise, a ponajmanje Vladi i Skupštini Crne Gore. Ovaj ugovor samo predviđa da ako ova država koja ulazi u posao s jednom firmom počne da mijenja uslove igre tokom utakmice nadoknadi štetu tome kome su uslovi promijenjeni. Dakle, porezi se mijenjaju, upodobljavaju s trenutkom, ukoliko takva promjena izazove štetu koju mora da utvrdi vještak, on će moći da otpočne priču oko naknade štete.

Tri su činioca ovoga konzorcijuma. Zarad javnosti Crne Gore, imamo Voiceroy hotels and resort group sa sjedištem u Los Anđelesu. Ako je Voiceroy grupa s hotelima u Čikagu, Buenos Airesu, Abu Dabiju, Vijetnamu, Bodrumu, Algreju i da ne brojim dalje, pristala da posluje s kompanijom Gener 2 računam da ima ozbiljne dju dilidžens agente i da nam ne treba dalji medijum osim našeg dju dilidžensa i dju dilidžensa koji su radili njegovi partneri, možete misliti taj potpuno nekredibilni investitor i njegovi partneri upravljaju ni manje ni više do Dubai Palm Jumeriah hotelom.

Da ne bih dalje duljio priču o kredibilitetu, dozvolite mi da vam pročitam jednu rečenicu iz međunarodnog dju dilidžensa. Radi se o kompaniji Gener 2. Portfolio projekata ove kompanije dugačak je i raznovrsan od poslovnih i šoping centara, magistrala, autoputeva, vodovodne i sanitarne infrastrukture, postrojenja za obradu smeća, luka i kontrolnih toranja na aerodromima. Ipak, najznačajniji projekat ove kompanije je transjadranski gasovod koji počinje u Grčkoj, prolazi kroz Albaniju i Jadransko more i završava se na jugu Italije, a finansira od Evropske unije. Nisam sklon da povjerujem da je lice s potjernica u stanju da se ovakvim biznisom bavi nesmetano širom svijeta. Ukoliko je neko spreman da povjeruje, a vidim zadnjih dana imamo dosta fotografija kojima se maše, ja u džepu najčešće držim fotografije voljenih ljudi. Dakle, sasvim je jasno napravljen je dju dilidžens, rekao sam ko su firme s kojima sarađujemo i mislim da ovome ne treba dodatnih objašnjenja. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 17:54:55)

Zahvaljujem ministru Pavlu Raduloviću.

Mislim da su informacije koje je dostavio o investitoru bile jako korisne i o pojašnjenju svih elemenata.

Na ovaj način završili smo raspravu povodom tačke 7. Zahvaljujem se svima koji su na korektan način diskutovali. Neki koji ne diskutuju na korektan način ili vrijeme ili oni sami sebe zajedno s građanima noseće sud o njihovoj tačnosti i drugim elementima njihovih diskusija.

Uvažena gospodo, prelazimo na sledeći rad. Predlažem da spojimo dvije tačke dnevnog reda. To je Godišnji izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2017. i Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2017. godinu i da radimo na sledeći način. Da radimo otprilike jedno

pola sata do 45 minuta danas, a da onda nastavimo rad naredne nedelje. Uvažavajući da guverner Žugić nije tu sledeće nedelje, on bi ovlastio svog viceguvernera da bude izvestilac povodom ovih tačaka dnevnog reda. To je model koji smo dogovorili. Sugestija mi je da ne radimo pola sata nego da radimo do 19:00 časova, ako uspijemo do 19:00 da završimo, a tada ćemo završiti kompletan rad.

Imamo koliko prijavljenih diskutanata? Imamo prijavljenih diskutanata 11, iz opozicije sedam i iz pozicije četiri. Samo sugerišem da vrijeme ovih sedam i četiri bude identično.

Dajem uvodnu riječ guverneru Centralne banke, gospodinu Žugiću.

RADOJE ŽUGIĆ (02.11.18 17:57:02)

Zahvaljujem.

Uvaženi gospodine Gvozdenoviću, poslanice i poslanici, poštovani građani,

Zadovoljstvo mi je da vas danas kroz upoznavanje s izvještajima Centralne banke Crne Gore informišem o poslovanju Centralne banke, o njenim nadležnostima, odgovornostima, o onome što znače ključna kretanja u finansijskom sektoru kako bi izveli i zaključke o stanju i nivoima, odnosno kretanju rizika u bankarskom kao dominantnom dijelu finansijskog sistema.

Naglašavam da su nadležnosti i odgovornosti u Centralnoj banci definisane politikom Centralne banke, smjernicama za sprovođenje politike, kao i programom rada Centralne banke u cjelini izvršene u prethodnoj godini, uz opštu ocjenu da je finansijski sistem u prethodnoj godini, mjereno kroz brojne finansijske indikatore, značajno unaprijeđen.

Finansijska stabilnost je ključna odgovornost Centralne banke Crne Gore i njena bankarska stabilnost kao dominantan element finansijskog sistema. Realno, imali smo rizike koji su mogli ugroziti, nakon velike recesije unazad deset godina, finansijsku stabilnost, i tokom oporavka danas govorimo o smanjenim rizicima kroz prizmu onoga što smo definisali i identifikovali kao potencijalne ranjivosti finansijskog sektora, govorimo o izazovima koje više temeljimo na individualnim pravnim licima bankarskog sektora.

Mi smo ranije prepoznali nekoliko ključnih ranjivosti. Napomenuo bih samo da smo imali visok nivo kontaminirane aktive, odnosno veliki udio loših kredita, u ukupnim kreditima bili smo rekorderi po tom osnovu, i taj nivo je iznosio 25,9. To je u velikoj mjeri uticalo na ostale bankarske parametre. Takođe smo bili i rekorderi u nivoima smanjivanja, ali i brzini smanjivanja loših kredita u ukupnom kreditnom portfoliju. Tako da danas taj element učešća u ukupnim kreditima iznosi nešto iznad 6%. Ovdje se više ne govori o ranjivosti već o izazovima pojedinih manjih banaka, banaka koje nemaju dominantan uticaj na finansijski sistem i ne mogu izazvati neravnoteže finansijskog sistema.

Druga ranjivost se odnosila na stepen aktivnosti banaka, odnosno u vremenu recesije imali smo negativan rast kreditne aktivnosti, da bismo u novije vrijeme imali blagi rast, odnosno unapređenje koje dnevno nadziremo kako ne bismo došli do situacije kreditne ekspanzije i time narušili stanje finansijske stabilnosti. Imali smo, takođe, i treću ranjivost koja se odnosila na nivo kamatnih stopa. Kamatne stope su donedavno bile dvocifrene. One se u kontinuitetu smanjuju, prošle godine možda najviše, nastavak tog trenda je i u ovoj godini. Danas imamo da je prosječna kamatna stopa u nivou od 6,4%. Uvaženi profesore, samo ako dozvolite imamo prostora za interakciju, nikakav problem nije. To je najnoviji podatak ali imamo mnogo konkurentnije kamatne stope u korporativnom sektoru koje su ispod 5%, značajno više u sektoru stanovništva. Imali smo i četvrtu ranjivost, tri banke koje nijesu sistemski značajne od kojih je jedna banka prema navodima Svjetske banke, citiram njih da budemo što objektivniji, iskoračila i danas ima solventnost 13% ali i ostali bankarski indikatori imaju blagi rast. Dvije banke su malo više ranjive i mi ih dnevno nadziremo, u smislu smanjivanja potencijalnih negativnih efekata preliivanja rizika na ukupan sistem. Mislim da smo u tom dijelu značajno iskoračili, a iskoračili smo i u snaženju naše unutrašnje organizacije, posebno najvažnijeg segmenta Centralne banke Crne Gore, to je organizacija u dijelu supervizije.

Ono što želim da istaknem jeste da smo u prethodnom periodu značajno preventivno reagovali. Istaći ću da bezmalo od svih banaka imamo nove zahtjeve za kapitalom i imamo visok stepen likvidnosti i nastojimo da se to održi. Imamo, takođe, za sve ranjive banke testiranja.

Implementirali smo, takođe, međunarodni standard finansijskog izvještavanja broj 9 kojim smo anticipirali rizike potencijalnih kreditnih gubitaka za godinu unaprijed. Time smo kroz ova četiti preventivna kanala, preventivne mjere, definitivno osnažili finansijski sistem što je opšta ocjena, kažem, kroz rast svih bankarskih parametara ali i kroz pad dva ključna parametra kamatne stope. Kamatna stopa jeste u padu, ali njen nivo danas nije dovoljan da liječimo ključne ranjivosti realne ekonomije a to je konkurentnost i nivo likvidnosti koji Centralna banka prati i dnevno praktično mjeri, tako da nadamo se, da će se ovaj trend nastaviti uz sve stimulanse i normalno slobodu konkurencije na samom tržištu.

Snažili smo, takođe, u prethodnom periodu i normativno regulatorni okvir. Centralna banka Crne Gore je pripremila i donijela sedam zakona i 17 podzakonskih akata. To je snažan temelj pune harmonizacije sa pravilima Evropske unije, dobrom bankarskom praksom i međunarodnim standardima. Pomenući samo neke zakone, Izmjene i dopune Zakona o Centralnoj banci Crne Gore i Zakona o tekućim kapitalnim poslovima sa inostranstvom koje su u punoj mjeri harmonizovale ove naše institucije i platne, tekuće i kapitalne transakcije sa normama i pravilima Evropske centralne banke ali i Evropske unije. Evo ako kažete ja mogu da skratim pa ćemo kroz interakciju nastaviti.

Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (02.11.18 18:03:52)

Zahvaljujem guverneru Centralne banke Crne Gore.

Imamo dva izvještaja povodom ova dva izvještaja, to su: Ana Nikolić i Nikola Rakočević.

Da li želite riječ da to objedinite sa diskusijama ili ne želite?

Hvala.

Dajem riječ Milutinu Đukanoviću, poslije toga Branko Čvor.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.11.18 18:04:24)

Poštovani građani Crne Gore,

Pred nama su dva izvještaja, Izvještaj Centralne banke i Izvještaj Savjeta za finansijsku stabilnost. Što se tiče Centralne banke tu je guverner saopštio neke podatke. Interesantno je građanima koji su svjedoci da se Crna Gora enormno zadužuje, da se dug u posljednjih deset godina povećao za 500%. Samo radi građana da znaju da stanovništvo takođe duguje po osnovu kredita 950 miliona evra i da privreda duguje bankama milijardu i 120 miliona evra. Koliko je od ovog iznosa milijardu i 120 miliona ušlo u javni dug to je posebno pitanje, ali u svakom slučaju obaveze Crne Gore, i stanovništva, i privredu primiču se iznosu od pet milijardu evra. Sve su priče o svakoj stabilnosti ispričane, treba ovdje otvoreni da budete i da saopštite da Crna Gora, ekonomija, njene finansije dišu na slamčicu, da je spašavaju krediti koje će da plaćaju i vaši i naši potomci. Crna Gora nema realnog sektora. Turizam nije dovoljan da može da uspostavi stabilne finansije. Dug iz dana u dan raste tako da je na 30. jun 2018. po vašim podacima, odnosno Ministarstva finansija iznosio tri milijarde i 100 miliona, prešao 70% bruto domaćeg proizvoda.

Ovu priliku ću da iskoristim da postavim nekoliko pitanja guverneru. Guverner uvijek sa nama dođe ovdje, vrlo ljubazan, prijatan i to, a u stvari odrađuje jedan nepristojan posao za Demokratsku partiju socijalista, malo je reći, gospodine Žugiću, nepristojan, ne jedan nego da kažem dva značajna posla, odnosno dva značajna segmenta pokriva. Vi direktno snosite odgovornost zbog čega političke stranke ne mogu da dobijaju kredite od banaka. Konkretno, Demokratski front podnio je zahtjev za kredit od 300 hiljada evra sa jakom hipotekom našeg prijatelja, sa mjenicama ličnim i stranačkih svih konstituenata Demokratskog fronta i nijesmo mogli da dobijemo kredit. Jedan odgovor je - politički subjekti ne mogu da dobiju kredit.

Demokratska partija socijalista nema problema sa novcem. Od mafijaša, kriminalaca, budžeta, sve ide njoj. Zato njoj nijesu potrebni krediti, a vi to mirno ćutite i gledate. Kakve su nam odgovore dali? Pet banaka, identičan. To samo može da im je neko naredio iz vrha tj. Centralne banke. Ko su oni da nas diskriminišu, a ko ste vi da se ne suprostavite takvom ponašanju? Jesmo

li mi niža rasa od vaših tajkuna kojima dajete kredite na telefonski poziv. Sve to znamo.

Drugi segment, zapošljavanje. Ko ste, bre, vi da zapošljavate djecu sudija, predsjednika države, je li to pošteno? Koliko imate Srba u Centralnoj banci na nekim poslovima? Jeste li vi zaposlili dvije ćerke Filipa Vujanovića? Rade one u Centralnoj banci. Jeste li vi zaposlili člana porodice Duška Markovića? Jeste li tamo zapošljavali djecu sudija Ustavnog i Vrhovnog suda, Radojke Nikolić, Marka Nikolića? A ta Radojka Nikolić je prdsjedavala vijećem koga je moga brata ostavilo bez posla. E sad vrtite vi očima. Nije lako, mijenja se boja lica. Posle izigravanja te gospoštine radite najprljavije stvari za ovaj režim, najprljavije. Mislite da mi to ne znamo? Gospodin Fabris, profesor sa Beogradskog univerziteta. Gospodine Fabris, slažete li se Vi što vlast crnogorska zabranjuje Vašim sugrađanima da dođu u Crnu Goru? Kako bi bilo Vama da zabrane, da li se slažete da se gospodinu Žugiću zabrani odlazak u Srbiju? Gospodin Žugić radi na raskolu Srpske pravoslavne crkve podržava takozvanu NVO kroz svoju politiku i svoje djelovanje, bi li bilo to u redu, gospodine Faris? Možda bi Vama trebali da zabrane jer ste Vi sledbenik ove ustaške ideologije, ali novac vam je važniji od svega. Je li to u redu? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:09:42)

Branko Čavor, izvolite.

BRANKO ČAVOR (02.11.18 18:09:55)

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi guverneru, gospodine Fabris, kolegice i kolege poslanici,

Centralna banka ima značajno mjesto i ulogu u bankarskom sistemu, i ne samo bankarskom nego i finansijskom sistemu, i u sistemu razvoja čitave države i njene ekonomije. Centralna banka je, kao što je kazano u Izvještaju, realizovala sve svoje funkcije u skladu sa nadležnostima i zakonskih ovlašćenjima. I kako smo shvatili iz ovih izvještaja da je to uradila nezavisno i transparentno. Jedan dio transparentnosti upravo je danas ovdje gdje razmatramo kompletne izvještaje, tri izvještaja na sjednici Parlamenta. Ono što mene globalno ohrabruje da u izvještajima dosta dobrih pokazatelja, koji se, prije svega, odnose na rast ekonomije u 2017. godini za 2,7%. Imamo rast stranih direktnih ulaganja, imamo rast zaposlenja, a imamo isto i karakteristike bankarskog sektora sa povećanjem onih ključnih indikatora koji su važni za stabilnost i napredak bankarskog sistema, a ujedno i opadanju onih koji jesu loše karakteristike. Ujedno imamo i inflaciju na nivou negdje projektovane. Kada govorimo o svim tim pozitivnim, već sam nešto kazao, ali kad govorimo negativno svakako da je važno da je nivo loših kredita u stalnom padu, i da loši krediti više nijesu sistemski problem nego su problem pojedinih banaka. A to nije uticalo, što je dobro, na kreditnu aktivnost, jer u 2017. godinu kreditna aktivnost je porasla za skoro 12%, a na osnovu kreditne aktivnosti iz izvještaja se vidi da je depozit porastao za 13,7%. Ono što interesuje i građane i privredu, to su kamatne stope i cijene, već je nešto o tome ovdje rečeno. Kamatne stope nijesu na poželjnom nivou, to je svima jasno, ali po ovim izvještajem one su negdje u stalnom padu. Cijene su ostale na nivou 2017. godine, znači 1,9%, a to 1,9% je saglasno ciljevima euro zone da bude inflacija manja od 2%. Ono što je dobro i što se postigao rezultat i u uspostavljanju i upravljanju međunarodnim rezervama kako je primjećeno u izvještaju i na finansijskim tržištima tokom 2017. godine ostvarene su veći prihodi u odnosu na prethodnu godinu. Istakao bih i plasman deviznih rezervi, što je dobro opredjeljenje Centralne banke da su one plasiraju u eurske plasmane, kako bi se eliminisao rizik deviznog kursa. Kada govorimo o samom poslovanju Centralne banke možemo kazati da se iz izvještaja koji je nam je dostavljen da se ponašalo domaćinski racionalno, i da iz izvještaja se vidi da je ostvaren i neto dobit od 2,75 miliona, i praktično ova banka nikada nije bila u gubicima.

Ono što je radila ova banka, radila je i onu funkciju svoju nadzornu i kontrolnu. Radila je u ovom vremenu 18 kontrola, 12 redovnih i šest ciljanih iz kojeg su proizašle određene preporuke u pravcu kako treba te nepravilnosti od pojedinih banaka ispraviti. Takođe, iz izvještaja je evidentno da je banka imala dobru saradnju sa institucijama i unutar Crne Gore i sa

međunarodnim institucijama i dala svoj dobar doprinos pregovaračkom procesu Crne Gore ka ulasku u Evropsku uniju. Ono što negdje jeste dobra odlika i pohvalio bih Centralnu banku kao društvenu odgovornu instituciju što je jedan dio svojih sredstava usmjeravala u pravcu podsticanja cijelog sektora, edukacija i tome sličnih aktivnosti. S obzirom da je ovdje Izvještaj savjeta za finansijsku stabilnost, to je veoma značajno pitanje, to ste sami kazali koje veoma utiče na značaj i perspektivu razvoja i ekonomije i ukupnog sistema. Posebo ono dolazi do značaja kada znamo kada je nakon globalne finansijske krize da su mnoga društva mislila da su izgradile regulative kako se sačuvati od tih finansijskih nestabilnosti. Upravo to je pokazalo da to nije bilo dobro i da je trebalo unaprijediti sisteme, smanjiti rizike i formirati jedno tijelo koje će se baviti sadržajno u kontinuitetu sa pitanjima finansijske stabilnosti i upravo kao dobar proizvod međunarodne prakse i formiran je ovaj savjet čiji je takođe danas izvještaj ovdje razmatran. Savjet, koliko sam vidio, održao je pet sjednica, rad njihov nije samo na sjednicama, a veoma je kompetentan sastav koji čine ove savjet.

I na kraju da kažem, da je jedan od važnih zaključaka da ranjivosti finansijskog sistema koje su se pojavile tokom globalne finansijske krize smanjene su, u velikoj mjeri su i eliminisani. Završavam sa tim, potpredsjedniče, sa predlogom našim da se Izvještaj o radu Centralne banke i Izvještaj savjeta o finansijskoj stabilnosti usvoji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:15:50)

Zahvaljujem, poslaniku Čavor.

Dajem riječ Aleksandru Damjanoviću, neka se pripremi Ranko Krivokapić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.11.18 18:15:58)

Zahvaljujem, potpredsjedniče. I zahvalnost kolegi Krivokapiću i kolegi Raduloviću što su mi ustupili sada prostor za diskusiju, imajući u vidu da imam obaveze koje sam preuzeo, uz žaljenje što neću moći da odslušam eventualni odgovor gospodina guvernera na neke stvari koje ovdje možemo da istaknemo, a očekujući da ćemo, ako bude prostora, raspravu nastaviti u ponedjeljak onako kako je dogovoreno na kolegijumu.

Gospodine Žugiću, gospodine Fabris, dakle malo ću drugačije diskutovati o ovim objedinjenim tačkama dnevnog reda. Nisu tu samo dva izvještaja, Izvještaj o radu Savjeta i Izvještaj Centralne banke, tu je i finansijski Izvještaj Centralne banke, Izvještaj o stabilnosti cijena, Izvještaj o poslovanju, dakle, to je pet akata. Ako neko doda i neke druge dopunske stvari, izvještaj bankarskog ombudsmana koji n dobijamo kao poslanici, to je dosta materijala za raspravu o izvještaju na 2017.godinu. Sticajem okolnosti, bez obzira što je u julu, čini mi se završena rasprava na odboru, mi sada raspravljamo evo u novembru tu priču, i zaista opterećenu nekim stvarima koje mi nijesu mile. Kao neko ko je, uslovno rečeno, pa i sa Vama i dugo negdje vodio računa da zaista imamo i stabilnost prije svega u Centralnoj banci kao okosnici monetarnih mehanizama tih koje Crna Gora ima nema ih puno, i nepotizam koji je danas isplivao u javnost, o kome je govorio gospodin Đukanović, nije dobra stvar za Centralnu banku. Gomilanje zaposlenih pa i po nekim kriterijumima koji vjerovatno nijesu samo stručni nego i politički ili da kažem privatni, porodični, svakako opterećuje i ovu raspravu. Opterećuje raspravu ono što se desilo negdje prolijetos, rasprava o vašem predlogu za razrješenje viceguvernerke gospođe Radović i ja ću se tu ograničiti na konsekvence, odnosno ishod sudskog procesa ili sudskih procesa koji su u toku, vezan i za način razrješenja, vezani i za neke stvari koje su se dešavale unutar Centralne banke, očekujući da tokom tog sudskog procesa ali i kroz ishod tog sudskog procesa, svako povuče svoje konsekvence, i političke i svake druge, ukoliko dobijemo ono što možemo da dobijemo. Dakle, uzdržaću se očekujući i prateći, naravno, sudski proces koji je žestoko opteretio i narušio kredibilitnost Centralne banke. To je druga stvar.

Treća stvar. Ove neke stvari makroekonomskog karaktera, koje su ovdje date, možemo da čitamo ovako i onako i te kamatne stope čiji je nivo minimalan, ako govorimo o efektivnoj aktivnoj kamatnoj stopi, ali je taj spred sa gotovo nultnom ili negativnom depozitnom stopom, da

je tako nazovem, i dalje najveći, i u regionu i u Crnoj Gori, u eurizovanoj ekonomiji. Dakle, i o tome kao i o činjenici da nemamo hrabrosti da kod Izvještaja o radu Savjeta za finansijsku stabilnost na strani 35 gdje govorimo o državnom dugu i kontinuitetu rasta jasno kažemo da imamo taj problem sa tim djelom stabilnosti, kao i o činjenici da, govoreći o Izvještaju o radu Centralne banke na cijelih stotinak i nešto strana, 120 strana, imamo svega tri četiri pasusa koja se tiču mjera prema bankama. Malo, nedovoljno. Da su te mjere prema bankama 2017-te, rađene kako treba i da imamo izvještaj kako treba, možda ne bi danas imali problema sa bankama o kojima ste Vi govorili, dvije ste pomenuli, javnost cijela govori, moje je da sumnjam da se radi o Altas banci, Invest banci. Kažite vi je li ili nije. Koje su to banke koje su sistemske banke u problemu? Gdje nam sistem možda ode, možda ode tamo gdje ga ne možemo iskontrolisati imajući u vidu domete Fonda za zaštitu depozita itd.

Dakle, da nam kažete ovdje šta se to dešava, a pitaju me neki međunarodni zvaničnici sa spajanjem OTE-pe banke, odnosno Societe Generale. Ne nijesu podnijeli još formalni zahtjev pa ne možemo da rješavamo, već šta mi radimo u ambijentu i u smislu poruka koje šaljemo iz Centralne banke da se taj zahtjev podnese ili ne podnese. Pa onda gospodin Orban mora da dolazi ovdje i da onako što se kaže tjera neke, tjera neke zvaničnike koji nijesu u Centralnoj banci da se taj problem rješava. Da vidimo da li ima efekta posle njihovog tog spajanja ili nemamo, ako nemamo zašto ga nemamo? Ako nemamo kome je u interesu drugih banaka da to ne bude tako. Dakle i taj dio da malo otvorimo. Da otvorimo teme kojih ovdje nema, ne može se na pola strane od 120 strana i dijelu koji se zovu mjere prema bankama mnogo toga zaključiti. Na kraju, i što sam i najviše uzeo riječ, a u obavezi sam da spomenem jednu paradigmu načina kako je na žalost funkcionisao i bankarski sistem i kako sprovodimo zakone, pa uključujući i Zakon o stečaju i likvidaciji banaka. Gospodin Vukašin Labović koji 15 godina torturu preživljava sa stečajem Ekos banke, sa namještenim hipotekama, falsifikovanim potpisima koji se obraćao i sudovima i na redovnim sudovima dobijao pa se ponovo sve to vraća na početak je žrtva ovog sistema koji najbolje oslikava kako primjenjujemo zakone.

Šta smo uradili prema tom stečajnom upravniku i prema svim tim, završavam gospodine Gvozdenoviću uz zahvalnost vama još jednom, šta smo uradili i koje smo mjere preduzeli prema onima koji su napravili torturu ovome čovjeku. Evo samo toliko.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:21:05)

Ja samo sugerišem, pa možete kratko odgovor samo na pitanje što je bilo u ovom konkretnom slučaju, samo kratko odgovor.

RADOJE ŽUGIĆ (02.11.18 18:21:14)

Zahvaljujem i izvinjavam se ako oduzmeme malo vremena.

Počću od zadnjeg pitanja. Gospodin Labović i Ekos banka je završena priča na inicijativu guvernera i Savjeta Centralne banke Crne Gore. Pitajte ga, dobićete odgovor da se to konačno sizašlo iz procesa koji traje deceniju i više.

Oko spajanja dvije banke i toga nema u izvještaju. Zašto kada nema takve inicijative. Ja se politikom ne bavim niti na mene utiču bilo koji elementi politike u odnosu na našu Centralnu banku.

Oko mjera prema bankama. Nijesu sve mjere za javnost. Oko toga koje su banke ranjive, to ne mogu reći. To je nešto što je shodno zakonu tajna i nećemo na taj način da radimo. Kad bude zrelo i kad budu uslovi i to ćemo saopštiti.

Dalje, oko kamatnih stopa, rekao sam one su u padu u dobrom trendu, spreg je širok ali Centralna banka ne daje naloge nego pravi ambijent za dalje obaranje kamatnih stopa.

Takođe, Centralna banka ne smije da daje naloge bilo kojoj komercijalnoj banci za bilo koju vrstu kredita. Gospodin Đukanović je govorio da smo mi zabranili davanje kredita i da je to nečastan posao. Krajnje profesionalno časno i ponosno i posvećeno radimo svoj dio posla. Nikakvih problema nemamo sa komercijalnim bankama, niti imamo sa elementima u prošloj i ovoj godini sa stalnim unapređenjem finansijskog sistema koji se mjeri kroz sve finansijske parametre.

Ukoliko ovo nastavi u budućem periodu, sasvim izvjesno mi ćemo biti u najvećoj mjeri najzdraviji dio naše ekonomije.

Oko zapošljavanja. Nepotizam, vidio sam danas u štampi. Ja samo želim dvije rečenice da kažem - Ako mi primimo nekoga ko je najbolji student, pa ako je taj neko sin nekog visokog funkcionera, je li to diskriminacija gospodo. A ako uz to imate ljude sa akademskim zvanjima u inostranstvu stečenim onda je to zaista nešto što ja mislim da tu nema nikakvih smetnji, u stvari sve što je rađeno rađeno je saglasno u liniji sa zakonom. Nijedan propis nije prekršen.

Dalje, oko zadužnosti građana. Depoziti u Crnoj Gori danas iznose tri milijarde i 500 miliona eura. Od toga na fizička lica otpada 53%. U odnosu na dugovaranja neuporedivo ili duplo više. Gospodine Đukanoviću, ekonomija jeste ranjiva i jeste prezadužena i jeste pitanje likvidnosti, rekao sam i pitanje konkurentnosti. Iz tog razloga moramo da pravimo ambijent kojim ćemo omogućiti da se ove ključne ranjivosti u realnoj ekonomiji je podloga za sve ostalo. A finansijski sistem je održiv i uz ono što se radi u Vladi danas. Ja moram da kažem da Vlada a ne mi, najteže mjere fiskalne konsolidacije provodi i ako sve bude nastavljeno kako je započelo mi ćemo vrlo brzo imati ne samo suficit tekuće potrošnje već i generalno ukupan suficit i time preokret u dinamici javnog duga.

Ja se izvinjavam uzeo sam malo više vremena ali sam pokušao da dotaknem teme, ali da imam malo više vremena bilo bi i šire objašnjenje. Hvala lijepo.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:24:42)

Gospodin Đukanović komentar na izlaganje gospodina Damjanovića, to mu jedino dozvoljava Poslovnik.

To je, znači nije vas pominjao u negativnom kontekstu. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.11.18 18:24:56)

Nastavljamo, nije važno samo da saopštimo sljedeće stavove. Znae šta "ekonomija je dobra, imamo problem veliki sa likvidnošću". Da prevedem građanima, nemamo para a ekonomija je dobra. Drugo, što se tiče nepotizma Centralna banka je prepoznata po tome.

Treće, zbog čega političke organizacije, uz jake garancije i hipoteke, ne mogu da dobiju i kredite, neko im je naredio, to ste im vi naredili.

Četvrto, skandalozno je da srpski intelektualci ne mogu da uđu u Crnu Goru, da se vodećim srpskim političarima u Crnoj Gori Andriji Mandiću i Milanu Kneževiću oduzimaju pasoši, oduzimaju pasoši da ne mogu da odu do Srbije, Rusije, Berlina, Londona, Pariza, a sledbenicima i velikim protivnicima, raskolnicima Srpske pravoslavne crkve, kako što su gospodin Žugić, gospodin Gvozdenović, mogu normalno da putuju u Srbiju. Pozivam vlast Srbije da ozbiljno povede računa koga pušta da putuje u Srbiju. Vi najveći zločin pravite prema pravoslavnom narodu u regionu.

A gospodin Fabris ako mu je važniji novac od Beogradskog univerziteta, pa pristaje što kažemo, za šaku dolara da pokriva neznanje, gospodine Fabris, niko vam ne spori znanje, da pokriva neznanje koje vlada u Crnoj Gori, pa moraju da dolaze ljudi sa strane, ali mirno reagujete, nijeste se oglasili nijednom na progon koji se radi prema vašim sugrađanima, to nije korektno. Nemoj da pričam o telefonskim pozivima kako se dobijaju krediti. Ovo mora da riješite za političke stranke, mora. Zbog čega su oni diskriminisani, a u suštini sve je to protiv DF-a. Ostali nađu neki izvor finansiranja.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:27:34)

Isteklo vam je vrijeme.

Zbilja je jako komplikovano voditi sjednicu na kojoj imate poslanike koji ne daju da se normalno vodi ova sjednica. Druga stvar koji ne obezbjeđuju da ovu sjednicu dovedemo do kraja i suprotno Poslovniku se ponašaju ovdje.

Sljedeći diskutant je Ranko Krivokapić, poslije toga Predrag Sekulić.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 18:28:05)

Jutros kad smo trebali da uđemo u ovako širok dnevni red, inače ovaj izvještaj zaslužuje tri dana rasprave jer predstavlja ono što čini kičmu našeg ekonomskog sistema da znamo dijagnozu naših bolesti i naše prednosti. A jutros sam čitao Arčibalda Rajsja "Čujte, Srbi". I naravno, imajući u vidu da smo dali nešto na 90 godina, on je taj spis izdao prije 90 godina, vidjelo se da se vrijeme mijenja ali ljudi ne. Ostaju isti ljudi, isti porivi, isti način vladanja i ugovori na 90 godina su priča o Arčibald Rajsju i 90 godina o Srbima, ovaj put i o Crnogorcima da bude preciznije, hronologija načina vladanja na Balkanu i shvatanja države. Ovo je shvatanje države. Centralna banka je, koliko može, u ovakvom politikom sistemu dala dijagnozu, bojažljivo ali dovoljno jasno ko hoće da čita. Dug zabrinjavajuće visok, rastu zaduženja građana, visok rastući nivo javnog duga i javnih garancija, dolazeće otplate 2019. , 2021. ko hoće da čita i ovakve simptome ljekara koji vam ne kaže da je to smrtno ali da vodi u lošem pravcu lako će vidjeti. To je alarm znajući našu strukturu ekonomije. Znam limite, političke limite u kojima se kreće Centralna banka Crne Gore, i ne mogu oni promijeniti politički sistem Crne Gore. Naravno, bi morali kao ljekari ovog sistema, kao kućni doktor, što bi se reklo, da daju jača upozorenja kod ovakvih simptoma. Znaju strukturu naše ekonomije o tome ništa ne kažu, znaju da se poneko hvali ovdje što nam je industrijska proizvodnja pala sa 38 na 10%, a normalan čovjek bi se zabrinuo. Znaju deficit našeg platnog bilansa, znaju da nam je turizam na nivou afričkih zemlja ide na 20%, u Evropi je 2%, u Italiji je 2% i morali bi da kažu gdje ovo ide. Ne ide ovo u katastrofu ali se krećemo na pogrešnom putu.

Da li ćemo stići u grčki scenario, brže ili sporije, zavisi od nas. Još ima vremena sa dobrom terapijom da se vadimo. Sa ovakvim bježanjem od terapije neće ići. Jasno je, ako nam je deficit osam godina iznad 4% mi ne možemo vraćati kredit dok ga ne spustimo na 1% nećemo vraćati kredit. To treba reći. Ne zbog bilo koje Vlade zbog države, Vlada će pasti, bitno je da ne padnu države. Mi smo država koja ima iskustva kad je pala Vlada da je pala država, osamnaeste godine uz sve ono što je bilo međunarodni faktor itd. mi smo bili država u bankrotu. Piše o tome ruski ambasador kako smo finansirali državu. Ovako se brani država, što ćemo donijeti bolne reformske mjere i mijenjati strukturu ekonomije i dobiti na toj osnovi investiciju u realni sektor. Na turizmu se ne pravi stabilna ekonomija. Na najniže plaćenim poslovima se ne pravi socijalna stabilnost. Na građanima čiji dugovi rastu znamo da to ide. Na rastu poreza ne pokazuje se zdravost ekonomije. 2015. godine sam pogledao danas u Gardijanu je izašao tekst o državama koje su već u dužničkoj krizi. Crna Gora je već tada bila od tri, četiri, pet kriterijuma na tom mjestu. Pogledajte ga, već tada smo mogli biti u debelom alarmu. Ne izgubiti tri godine na pravljenju magle. Ugovor je pokazao kakva je to magla investitora, da mi dajemo da bi oni dobili. Treba da damo, ali da bismo mi dobili širu poresku osnovu, realne izvore zavisimo od promjena situacija u regionu Mediterena. Kad ponovo proživi Sjeverna Afrika ili Turska u turizmu, nama će pasti. Ponavljam, ponovio sam više puta, da znamo i iz vlasti sam to radio, sve što priča se priča i u vlasti, mogu donijeti stenogram, da znamo naš turizam sa mnogo više kreveta se primiće onome iz 1987. godine. Ne možemo na tome praviti ekonomiju. Nivo 20% je zbog toga što smo ukupno slabiji. Mi smo bili zemlja, pred vama kažem, koja je imala suficit u platnom bilansu sa inostranstvom 1987. godini, Socijalistička Republika Crna Gora. Kotor je imao 5.000 ljudi u privredi zaposlenih koji su svi izvozili. Ok. Gumara je izvozila u Sloveniju Gorenju, ali bi to i sad izvozila, tehnologiju svu novu iz 1987. godine. Da je sad? Grad koji je imao treći GDP. Struktura ekonomije je opasna za dug koji je veći zemlje u dužničkoj krizi. Ponavljam, znam da ne možete, čak ne morate ni javno, ne morate čak ni Parlamentu reći koliko je teška naša bolest, ali recite odlučiocima da to ide da bi se oni prenuli. Mi ođe čak i da ne znamo i da ne uberemo jedan poen niti se na ovome može ubrati poen. Ko ne ukaže što će biti u budućnosti i prijetnje državi, taj je već državu doveo u mnogo težu opasnost. Samo dvije rečenice. Vi ste kućni ljekar naše ekonomije. Vi morate reći da ovi simptomi traže ove lijekove, možda još ne trebaju citostatici, a bojim se da trebaju. Po ovom pokazateljima Grčka je sa boljim pokazateljima kleknula odjednom, sa boljim pokazateljima od nas.

Završavam, izvinite potpredsjedniče, kao što vidite pričam o podacima. Novac je najjeftiniji u istoriji Evrope. Printa Evropska banka kao nikad do sad. Na takvim kamatnim stopama mi se

tresemo i ne možemo da vraćemo dugove. .Evropska unija će morati dići kamatu da ne uđe u kovitlac. Mi nećemo moći vraćati naše dugove u tom slučaju, ako nešto prije toga ne uradimo. Prema tome, molim vas ne morate ovdje ponavljam, ne mora znati ni javnost, ni opozicija, ali odlučio moraju znati koliko je stanje teško. Da se ne zavaravaju. Više me brine ako vjeruju u ono što pričaju, nego što će obmanuti ili dobiti birače, to je nebitno. Bitno je da nađu lijek za našu bolest. Završavam još dvije rečenice. Nemojmo, jedan autor iz Srbije napisao je knjigu " Velika pljačka naroda 1996.-1997" godine, a sad nas savjetuje u ekonomiji. Taj model je vrlo sličan onome ko je napisao u svojoj knjizi, samo ga je tada pisao kao negativan, a sada pokušava razvijati kao pozitivan. Uzmite vi riječ, uzmite vi uticaj, pomognite da ne odemo u tom pravcu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:35:21)

Dajem riječ poslaniku Predragu Sekuliću, neka se pripremi Branko Radulović.

PREDRAG SEKULIĆ (02.11.18 18:35:29)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi guverneru, gospodine Žugiću, viceguverneru gospodine Fabris, kolegice i kolege,

Centralna banka nas je već navikla na visok standard ne samo svoga rada, nego i svojih izvještaja koje ovdje razmatramo. Naravno nije vaša greška, žao mi je što ovaj izvještaj razmatramo krajem 2018. godine, ipak su podaci iz 2017. godine, ali vi ste to dopunili sa nekim novim svježim podacima. Vjerujem da svi mi koji se negdje pomolao bavimo ekonomijom da raspolažemo i sa tim novim podacima. Naravno, ono što posebno me raduje jeste činjenica da imamo jedan zdrav bankarski sistem uz malo podsjećanje da je najveća ekonomska kriza u poslednjih 10-ak godina upravo počela kroz bankarski sistem. Kasnije se pela u realni sektor. Činjenica je stvarno da ukoliko nemate dobar ii zdrav bankarski sistem, onda imate kompletan problem i u privredi i kod građana. Kažem još jedanput, raduju ocjene da bankarski sistem jeste zdrav. Raduje činjenica da imamo sve manje nekvalitetnih kredita, naravno neću koristiti uporednje sa regionom, jer zaista tu smo, nesumnjivo imamo najmanje tih nekvalitetnih kredita. Ono što nije dobro, nije dobro što nekvalitetni krediti stanuju kod privrede u jednom veliko dijelu, ali je dobro to što i tu procenat pada. Tako da recimo sa nekih 44% u odnosu na bruto društveni proizvod 2008. godine sad već imamo taj ovaj nešto niži procenat, znači kada su u pitanju nekvalitetni krediti sa 19,8 u 2016. godini pali su na 14,5. Znači, tačno je da kada govorimo o toj 2017. godini uglavnom se baziramo na ovo što je pitanje trgovine građevinarstva, uslužnih djelatnosti itd. Ali već sada u učešću bruto društvenog proizvoda imaćemo nešto veće učešće energetike. Znači podsjećam na investicije koje se odnose na vjetroelektrane, nove izvore energije, podesjećam na investicije koje se odnose na buduća solarna polja. Takođe, podsjećam i neke druge investicije u energetici koje se pripremaju ili koje su spremne. Takođe, ne smatram, nijesam neko ko ne razumijem na koji način realna industrija i na koji način realna investicija u realnom sektoru negdje utiču na ekonomiju, ali kažem još jedanput nemojmo da zanemarimo uslužni sektor i nemojmo da zanemarimo turizam.

Tim prije, evo upravo smo sad govorili prije ove tačke dnevnog reda kako god ko posmatrao to na nove investicije koje se odnose na zimski turizam, kontinentalni turizam koji nam je negdje bio potpuno zapostavljen. Ja vjerujem da će rezultati onoga što je ulaganje u kontinentalni turizam biti mnogo jači i mnogo prije dati efekat od onoga što je ljetnji turizam iz prostog razloga što zimski turizam ima tu mogućnost da mnogo duže traje, ja ga ipak nazivam kontinentalni iz prostog razloga što negdje i ljetnji turizam možda bude planinski. Tako da nećemo imati tu sezonalnost koju imamo recimo ne znam kod ljetnjeg turizma. Ali kažem još jedanput, kad pogledamo kompletan presjek ne bih se složio sa kolegama koje negdje pesimistički gledaju na razvoj crnogorske ekonomije.

Uz još jedno podsjećanje, znači nije to bilo tako davno istina raspored u Parlamentu je bio

nešto drugačiji, ali naše kolege iz opozicije su najavljivale brži bankrot države, pa se to nije desilo. Podsjećam da su te najave krenule već 2008. godine kada smo imali prelivanje ekonomske krize i u Crnoj Gori. Tačno imamo visok porast javnog duga, ali ne smijemo zaboraviti da sada ne trošimo više nego što zarađujemo. Tačno je da imamo deficit u javnom bilansu, ali je tačno da taj deficit iznosi manje od onoga što ulaganje i što su investicije. Tako da kada pogledamo rast koji negdje jeste iznad zone Evropske unije nažalost, kažem nažalost zato što ipak Evropska unija dominantno i rast u eurozoni utiče i na Crnu Goru, ne bih se složio sa vašom ocjenom da je ekonomija negdje na koljenima. Uz to adje da pogledamo kad se ne slažemo sa kolegama iz opozicije, ajde da pogledamo neki objektivan pogled sa strane, ajda da pogledamo kakav je to kreditni... rejting Crne Gore. Znači ono B pozitivno sa nastavkom rasta zaista jeste nešto našta možemo da budemo ponosni. Tako da čini mi se da tu nemamo nikakvu dilemu oko toga. Naravno naše kolege iz opozicije će i dalje nastojati da što negativnije is crtaju ekonomsku sliku Crne Gore. Sa druge strane kažem još jedanput sve ono što imamo i u ovom izvještaju su trendovi koji ohrabruju i vjerujem da ćemo se lako složiti. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:40:19)

Imamo dvije mogućnosti, da prekinemo sad sa radom ili da pokušamo da završimo do pet do sedam. Na vama je da izaberete. Što se tiče nas kako odgovara. Nećemo stići. Mi smo se dogovorili da radimo.

BRANKO RADULOVIĆ (02.11.18 18:40:51)

U ponedjeljak idemo na suđenje, pošto guverner nije tu tražim pet minuta koje pripadaju nama 100%, pa vi kako god hoćete.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:41:01)

Zamolio bih da nemamo komentara da, evo vidite bune se iz opozicije da pokušamo da dođemo do dogovora. Vidjećemo ako bude pri kraju vremena.

RANKO KRIVOKAPIĆ (02.11.18 18:41:22)

...Ne bih se ja s njima tako ponosio, jer je pao u odnosu na neko ranije vrijeme dobro sa b 2 išao dolje i tako dalje. Jedva smo ga pomakli nestabilnog u stabilni. I ne bih se time hvalio. A reći ću vam da pročitate prospekt koji je prije nekoliko godina pet velikih banaka napisalo o nama kada je trebalo da prodajemo naše državne obveznice, pa ćete naći to što piše o nama "Dojč banke", i tako dalje, prije četiri-pet godina. Pisalo i pranje novca, i neke druge stvari, vrlo dobro se sjećam. Pročitajte, tako donijeću ja ako treba u ponedjeljak da pročitam to. Nije nikakav problem pošto dovoljno pratim da bi mogao znati što se dešava.

Struktura naše ekonomije, kolega Sekuliću, je problem. Dao Bog da ste svi u pravu da pomognem, a onda dug ne bi rastao, ni u kući vam ne raste dug ako su vam prihodi dobri. Ova investicija auto-put je 42km. nigdje ona neće moći da vraća to i onda nastaje pad GDP-a troškovi su narasli, da ne idemo dalje. Izvinite.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:42:35)

Svako od nas je bio u mogućnosti da komentariše. Vi ste često sa mnom polemisali u dijelu broja turista koliko je bilo i nije bilo godinu koju ste vi pominjali. Ja bih mogao isto da vam kažem što sam vam to rekao prije nekog perioda da je sada 33% više turista nego godinu koju ste vi

pomenuli, i da je tada u toj strukturi turista bilo 64 iz bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Znači, zbilja ograničeno vrijeme koje smo dogovorili ne daje nam mogućnost za određene komentare, sugerišem svima nama zajedno da zbilja o vakoj tački dnevnog reda obezbijedimo dovoljno vremena kako bi mogli da damo komentare i realizujemo određene stvari koje želimo jedne drugima da kažemo.

Dajem riječ Predragu Sekuliću, poslije Sekulića, Branko Radulović. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (02.11.18 18:43:22)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Biću veoma kratak. Znači, ponosni smo to što kreditni rejting raste, što god mi mislili sa tim, ali kreditni rejting raste. Napravili ste jednu grešku kažete: "Pomakli smo ga". Znači, ajde da bude da smo ga ipak mi malo više pomakli na pozitivnu u odnosu na vas. Samo još jedan problem. Kad vi crtate socijalizam vi to radite na veoma lijepi način, ali nemate objašnjenje da objasnite zbog čega smo u tom socijalizmu, zbog čega je Crna Gora bila najmanje razvijena Republika bivše Jugoslavije? Zbog čega smo u tom socijalizmu živjeli od tuđe torbice? Zbog čega smo živjeli od Fonda za nerazvijena područja? Znači, tu nemate objašnjenje. Znači, sad živimo od tuđe torbice i čini mi se da posebno na to i mi i vi treba da budemo ponosni. Znači, što sami stvaramo dobra i što sami govorim o tome, znači stvaramo svoju ekonomiju, i naravno što se tiče same ekonomije nju smo u najvećem dijelu naslijedili. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:44:16)

Poslanik Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (02.11.18 18:44:21)

Guverneru Žugiću,

Biću krajnje direktan zato što sam vas mnogo cijenio. Mislio sam da ste izuzetak, jer smo bili zajedno kolege i putovali u odnosu na ljude iz partije iz koje ste. I strašno razočarenje imam i mislim da vaš profesionalni integritet nije ono što treba da bude guverner. Ja sam uvijek za guvernera mislio da je to Bog, da je to čovjek koji drži državu i koji vidi dalje u odnosu na druge. Prije svega pali ste na dvije stvari. Na etici i na profesionalnosti.

Guverneru Žugiću,

Da li se osjećate nelagodno, da ne rečem što drugo, kad sina jednog čovjeka koji je završio u Čikagu, koji je završio bostonski univerzitet, koji je magistrirao i sada će da doktorira, koji je bio jedan od najboljih bankara, kažete zato što ste njegov sin, on nema pravo u ovoj Crnoj Gori. Takvih ima na desetinu. Žugiću, nemojte to da radite. Nije vaša više Crna Gora niti Centralna banka od Mile Kasalice, Zarije Pejovića, Petra Radulovića i mnogih drugih. Sve živo smo dali da bi se naučili. Nijesu to inženjeri đe se može zapliti gdje god hoćeš nego su to bankari, može samo da bude u bankama, niđe drugo. Vi ste napravili privatnu banku Centralnu banku, vi ste napravili klijentelističku mrežu u komercijalnim bankama, sve to znam.

Druga stvar, Žugiću, strašno sam se u vas razočarao u vašu profesionalnost. Neću vas fatati onamo đe sam ja doktor za vas, realna ekonomija, privredna ekonomija, doktor sam za vas. Nego za ovo što je finansijski sistem, vi nemate pravo to da pričate o finansijskom sistemu kao što pričate. Vi pričate samo o desetom dijelu finansijskog sistema, o tržištu novca, pa onda samo kroz komercijalne banke. O kojima vi pričate o slavodobitničkim.

Građani Crne Gore, to su zelenaši. Evo, tome što vi niste dali priliku, mi smo porodica koju ne može niko satrti. Ulazimo u najveći kredit na svijetu, najbolji i najveći kredit u Crnoj Gori kao porodica. Sve zalažemo. Zato što su struke znamo da ćemo da opstanemo. Znači li jedna banka kolika je razlika između nominalne i efektivne? Nema veze ovo što pričate.

Žugiću, 6,7,8% je bila najpovoljnija neću da je pominjem. Sve su ođen ono što su nameti

zelenaški od nadoknade transakcije, osiguranja, neosiguranja, 7,8 do 8,2.

Danas da bi se prebačilo 60.000 eura gdje sam ja založio svu moju imovinu za toga što mu nijeste dali priliku jer ste rekli da šef bi vas skinuo, to ste rekli, Žugiću. Tome što vi i ja dobro znamo, ne tražim privilegiju, tražim šansu istu, ništa drugo.

Žugiću, nama treba dinamičan ekonomski razvoj 10, 12, 15%. Nama trebaju pare. Ima para u Crnoj Gori. Likvidnost je 700, 800, slušajte mene, Žugiću. Evo idemo na tržištu novca, pa onda ću da idem na tržištu kapitala. Ono što je trebalo da budete vi iduće nedelje oko Izvještaja Savjeta za finansijski sistem, jer ste prešednik tamo. Zašto je ovoliko skupo? Vi ste, tri i po miliona, je li to zahvaljujući vama ili zagarantovano depozitom od 50.000. To su zelenaši, lopovi u komercijalnim bankama. Više od 500 miliona ide majkama, da majkama bankama. Da li to ide u razvoj Crnoj Gori? Će vam je razvojna banka?

O finansijskom sistemu i tržištu kapitala, Žugiću, riječ niste rekli. To je mrtvo. Na žalost, Žugiću, vi znate koliko sam ja utemeljen. Razmislite o svemu ovome. Nemojte više da siječete glave, nemojte sudbine ljudi da uzimate, bio on sin Mila Đukanovića ili ne znam kog, ili Branka Radulovića, samo po profesiji. Skinite ovaj ogroman broj ljudi. Niđe ih u svijetu nema po glavi stanovnika kao kod nas. I razmislite, opet ćete doći ovđe, pitaću vas kako pare koje ima možemo da stvorimo u Crnu Goru, možemo da finansiramo dinamičan privredni, ekonomski razvoj, dugoročno, više od 15%. Ovaj ne zna do vas, smijenite njega odmah.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:49:47)

Tri minuta ima i poslanik Knežević, poslije toga Ana Nikolić, Petar Ivanović i završavamo na taj način.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.11.18 18:49:57)

Hvala, gospodine potpredsjedniče, na mogućnosti da se i tri minuta obratim jer nijesam se stvarno bio prijavio ali me je inspirisalo izlaganje gospodina Žugića o fiskalnoj stabilnosti, o odličnom odnosu sa bankama.

Ja bih htio, gospodine Žugiću, da mi pomognete, jer želim da otvorim jednu temu, a tiče se pranja novca, i da mi saopštite, po vašim informacijama, i po vašim podacima u periodu od 2016 do 2018. godine da li je bilo slučajeva pranja novca u komercijalnim bankama i koliki su to bili iznosi? Ovo vas pitam iz jednog prostog razloga zato što se u postupku protiv Nebojše Medojevića i protiv još 11 funkcionera i članova Demokratskog fronta navodi da su oni za vrijeme kampanje od septembra do oktobra 2016. godine učestvovali u pranju novca mijenjajući od 300 do 1500 dolara. Znači, to piše u optužnici koja je spojena sa izvjesnom utajom poreza jer neki Tesar iz Teslića, Tesar iz Teslića, zamislite to, koji je radio u Kotoru, navodno nije plaćao porez. Iako je to bilo u nadležnosti Osnovnog državnog tužilaštva to je sada spojeno i nalazi se u Višem sudu. Želim da podijelite informaciju sa nama da li ste upoznati sa činjenicom da je 12. oktobra 2016. godine, kada smo mi masovno prali taj novac, kao što piše u optužnici Milivoja Katnića, bivši gradonačelnik Podgorice i član predsjedništva Demokratske partije socijalista, promijenio u jednoj komercijalnoj banci 100.000 dolara, a mi smo pozajmili od tog Tesara zato što ne možemo da dobijemo kredite u bankama 30.000 dolara, i zbog toga se nalazimo u postupku. Vidjeli ste prije neka dva ili tri mjeseca da je ovaj Isat Boljević, što je iznio sve cigare iz Duvanskog kombinata i ponio ih na Karabuško polje, napravio sporazum da plati 50.000 eura i da bude osam mjeseci u zatvoru, i još je rekao da je Stanko Cane Subotić pozajmio milion i po eura, ali niko neće da objasni kako je tih milion i po eura ušlo u Crnu Goru. Odlično se zna da se u Crnu Goru može unijeti 10.000 eura. Kako je Stanko Cane Subotić unio milion i po eura i pozajmio ih Isatu Boljeviću zato što je dobar momak. Znači, molim vas da, kad govorite o toj odličnoj saradnji sa bankama, odličnoj saradnji sa finansijskom policijom, sa Specijalnim državnim tužilaštvom, mi objasnite kako niko ne odgovara za promjenu 100.000 dolara od strane Slavoljuba Miga Stijepovića, a mi se nalazimo u postupku zbog pozajmljenih 30.000 dolara jer niđe ne možemo kredit da podignemo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:52:54)

Dajem riječ Ani Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (02.11.18 18:52:58)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi guverneru Žugiću, gospodine Fabrisu, poštovana Skupštino i cijenjeni građani Crne Gore,

Danas na sjednici razmatramo četiri izvještaja iz oblasti nadležnosti poslovanja Centralne banke Crne Gore za 2017. godinu. To su četiri izvještaja - Godišnji izvještaj o radu, Izvještaj o finansijskom poslovanju, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema i Izvještaj stabilnosti cijena. Peti izvještaj odnosi se na rad Savjeta za finansijsku stabilnost u 2017. godini, a s obzirom da Centralna banka u skladu sa Ustavom odgovorna za stabilnost finansijskog sistema i ovaj dokumenat je pred nama.

Generalno ću da kažem da pomaka ima, pomaci su veliki i svaki pomak ima i konstruktivnu kritiku. Definitivno da se radi o vrlo pozitivnim kretanjima, zaključujemo iz navedenih izvještaja. Ja ću sada vrlo brzo proći kroz sve.

U Godišnjim izvještaju o radu Centralne banke se vidi da je bankarski sistem u Crnoj Gori tokom prethodne godine bio profitabilan, adekvatno kapitalizovan i visoko likvidan, dok su ključne bilansne pozicije bilježile konstantan rast. Ostvaren je rast bilansne sume banaka, krediti su povećani, ukupni depoziti banaka su povećani tako da ukupni kapital bilježi rast od 5,9%. Likvidna aktiva banaka je povećana. Svi parametri kvaliteta aktive tokom 2017. godine su rasli. Nastavljen je trend pada nekvalitetnih kredita, kao što smo to i čuli, a nekvalitetni krediti su padali upravo zbog povećanja konkurencije na balkanskom tržištu. Nekvalitetni krediti su smanjeni jako osjetno, oni sada čine 7,3% ukupnih kredita, a ako se sjetimo da su 2011. godine imali rekordni iznos, iznosili su 26% ukupnih kredita vidimo koliki je to osjetni pomak. Tako da definitivno sada više ne predstavljaju sistemski problem. Naravno, ovi krediti će i dalje ostati pod stalnim supervizorskim nadzorom Centralne banke. Kao rezultat svega ovoga bankarski sektor je postao profitabilan, iskazao dobit o iznosu na 35,1 milion eura.

U dijelu godišnjih izvještaja koji se odnosio na ostvarenje politike Centralne banke ocijenjeno je da su aktivnosti ove institucije u 2017. godini bili usmjereni na očuvanje stabilnosti finansijskog sistema, kroz postizanje održavanja zdravog bankarskog sistema i sigurnog i efikasnog platnog prometa. Definitivno istovremeno su sprovedene i značajne aktivnosti na planu usklađivanja domaće regulative sa pravnom tekovinom Evropske unije. Poslovanje Centralne banke zasnivalo se na visokim standardima transparentnosti i principima društvene odgovornosti. Kad je riječ o finansijskom poslovanju posebno treba naglasiti iskaz neto dobiti u iznosu od 2,73 miliona eura. Potvrdu objektivnosti iskazanih rezultata poslovanja Centralne banke navedeno je i u mišljenju eksternog revizora koji ću zaista biti slobodna ovdje da citiram: "Finansijski iskazi pružaju istinit i fer prikaz finansijskog stanja banke na 31.12.2017. godine. Poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, stoga s pravom možemo konstatovati ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:56:15)

Poslanice Nikolić, ja bih vas zamolio ako možemo da privedemo kraju, pokušavamo da završimo sjednicu. Ja bih vas zamolio onda ćemo poslije vas da prekinemo i da nastavimo u ponedjeljak. Znači, nama je plan da danas završimo zasijedanje iz tog razloga sam dao i nekim poslanicima iz opozicije pravo. Ja bih vas zamolio ako možete da završite.

ANA NIKOLIĆ (02.11.18 18:56:34)

Pa, ja mislim da su neki poslanici, s dužnim poštovanjem, potpredsjedniče, mislim da su neki naši i poslanici ostavili svoje diskusije za ponedjeljak.

Dobro, hvala. Predsjedniče, skraćicu svakako nema problema.

Ja evo negdje moram da se osvrnem na ovaj izvještaj o stabilnosti cijena za 2017. godinu. Konstatovano je da su prethodne godine obilježile pozitivne godišnje stope inflacije, što je u prvom redu posledica rasta cijena nafte na svjetskom tržištu, kao i viših cijena pojedinih prehrambenih proizvoda. U decembru je godišnja inflacija mjerena potrošačkim cijenama iznosila je 1,9%, prosječna stopa inflacije iznosila je 2,4%, dok je inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena bila 2,9%. Uporedna analiza pokazuju da su prisutna i slična kretanja kada je region i Eurozona u pitanju. Recimo, takva ista stopa je bila u zemljama u regionu u Srbiji 3%, u Makedoniji 2,4%, Sloveniji 1,9%, Albaniji 1,8 itd. U Eurozoni godišnja stopa inflacije iznosi 1,4% i bila je 0,3 procentna poena veća od godišnje stope u prethodnoj godini. Anketa Centralne banke je pokazala da većina banaka i privrednika očekuje da će 2018. godina inflacija biti u rasponu od 1,5%. Prema ekspertskoj procjeni Centralne banke inflacija na kraju 2018. godine trebala bi da se kreće u rasponu od 1,9 do 3,9%.

Ja ću samo još jednu rečenicu, predsjedniče, da su svi izvještaji bili na matičnom odboru za ekonomiju, finansije i budžet, da su jednoglasno usvojeni, sa sedam glasova za odlučeno je da ih predložimo ovoj Skupštini. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:58:43)

Hvala.

Ja ne dajem riječ Jovanu Vučuroviću očekujem da, hajde samo recite po kojem članu Poslovnika. Ispravka navoda koji je to član?

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 18:58:52)

Koji god hoćete.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 18:58:59)

Ima dvije mogućnosti ili da damo Petru Ivanoviću i guverneru Žugiću završnu riječ.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.11.18 18:59:21)

Opet se vama obraćam, ne obraćam se gospođi koja je pričala malo prije. Vi ste trebali da zaustavite ovaj razgovor i ovaj komentar jer radi se o osobi koja je baš zašla u domene krivičnih djela više puta u svojoj političkoj karijeri. Ja imam ovdje jedan citat kaže: "Ako je smetnja za zaposlenje partijska knjižica, uzmite knjižicu DPS-a i problem je riješen". Vi ste pustili gospođu koja je to izjavila da sad nama ođe drži pridiku o finansijama, o Centralnoj banci. Gospodin Žugić je vrlo blizak tim idejama, takođe, ali vi ste morali to da prekinete nekako.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 19:00:05)

Hvala. Završili ste 30 sekundi ste imali i na taj način sam ispoštovao to što ste tražili. Da li ste vi ispoštovali i da li ste se odnijeli na primjereno prema vašoj kolegici dami iz ovog parlamenta na način kakav mi smatamo da treba, a kakav i predviđa etički kodeks ovog parlamenta zaključićete vi sami i građani Crne Gore.

Petre Ivanoviću, izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (02.11.18 19:00:31)

Hvala Vam, poštovani predsjedavajući.

Uvaženi građani Crne Gore, poštovani guverneru saradnikom, poštovane kolege,

Bili smo u mogućnosti da čujemo različite diskusije i ja ne želim da na bilo koji način zloupotrijebim svoju diskusiju da se osvrćem na komentare, ali želim prije svega da podvučem nekoliko činjenica u obliku teza koje se veoma često plasiraju građanima Crne Gore a sa kojima se apsolutno ne slažem. Prije toga, dopustite mi da citira Harolda MacMillana koji je kazao: "Čovjek koji nikome ne vjeruje najprije će biti od onih kome niko i ne vjeruje". Sjetio sam se i uvaženog profesora Gluščevića koji je kazao, "činjenice su neumoljive" pa umjesto bilo kakve polemike ja bih volio da iznesem činjenice, ukoliko se slažete.

Jedna teza o kojoj veoma često služamo jeste da je Crna Gora prezadužena zemlja. Ukupan javni dug Crne Gore iznosi 64% GDP-a, Francuske je 98%, Španije 99%, Portugalije 126%, Belgije 106%, Italije 133%. Ne čini mi se da je ukupan javni dug Crne Gore veći nego da je gotovo dvostruko manji od navedenih zemalja koje su članice Evropske unije. Ovo su podaci koji se odnose na prvi kvartal 2018.godine.

Druga teza o kojoj se često može čuti jeste da u Crnoj Gori postoji veliki broj loših kredita. Pogledao sam podatke iz 2017.godine, u Evropskoj uniji loši krediti iznose 6,2% u Crnoj Gori 7,3%, nije neka velika razlika. Kada su u pitanju podaci iz 2018.godine, razgovarao sam sa guvernerom i potvrdio je da je to 6,7, dakle postoji dalji trend pada loših kredita, ali nemamo uporedive podatke iz Evropske unije. Često se spočitava da su depoziti mali ili niski u Crnoj Gori, pa pogledajte i tu kako stoje činjenice. Kad govorimo o depozitima kao procentu bruto domaćeg proizvoda, u Evropskoj uniji oni su na nivou 80%, u svijetu na nivou 50%, Slovenija 53%, Srbija 43%, Crna Gora 54%, dakle, iznad smo prosjeka u svijetu i bolji od regiona. Zanimljiv je i sledeći podatak. Koliko iznosi imovina banaka kao procenat GDP-a? U Crnoj Gori, Srbiji, nekome će biti mило nekome neće, Rusiji i u Americi svuda 60%. Amerika, Rusija, Crna Gora, Srbija - 60%, ali zato u Rumuniji 42%, Makedonija 54%. Dakle, ponovo smo bolji od regiona.

Sa ovim podacima sam, prije svega, htio da građanima Crne Gore pokažem na jedan, nadam se, plastičan način da su deplasirane teze o tome kako je loše, katastrofalna situacija u Crnoj Gori. Mislim da je koleginica Nikolić ukazala na dosta toga što je bilo pozitivno u samom izvještaju Centralne banke, i nadam se da ovo što ću sada kazati će biti shvaćeno na jedan kolegijalni način. Mislim da bi valjalo razmisliti o mjerama ili preporukama koje se odnose na smanjenje kamatne stope, i da tu ima možda prostora da Centralna banka djeluje.

Na samom kraju, mislim da je izvještaj vrlo korektno napravljen i da nema nikakvog razloga da poslanici DPS-a ne podrže ovaj i ostale izvještaje koji su dostaljeni. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 19:03:53)

Zahvaljujem gospodinu Ivanoviću, predsjedniku Odbora za turizam i poljoprivredu. Na ovaj način smo završili pretres i dajem završnu riječ guverneru Centralne banke Crne Gore Radoju Žugiću. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (02.11.18 19:04:09)

Prvo da zahvalim svim prisutnim što ste uvažili moju želju da danas imamo priču o ovoj važnoj temi, a saglasan da ona traži mnogo, mnogo duže vrijeme, nadam se da ćemo iduće godine imati dovoljno prostora da sve aspekte finansijskog sistema i njegovog uticaja na ukupnu makroekonomsku stabilnost raspravimo u detaljima.

Ja ću prvo da se obratim uvaženom profesoru Raduloviću, prihvatajući kritike koje mi je rekao, mada ne slažem se da nemam etiku i da nemam makar namjeru profesionalnog odnosa, ali učimo, profesore, od Vas i to ćemo da radimo u svakom narednom periodu.

Vežano za skromnost u dijagnozi, mi smo dijagnosticirali sve ranjivosti ali nemamo pravo da širimo paniku po bilo kom osnovu jer nema ni mjesta panici. Naime, ranjivosti postoje ali postoje mjere, pored ostalog Centralna banka je dala Vladi preporuke za liječenje i ubrzanje procesa koji su već počeli u smislu liječenja ranjivosti, ne samo finansijskog dijela već i realne ekonomije i fiskalnog segmenta naše političke ekonomije.

Oko razvojne banke, profesore, razmotrićemo ozbiljno Vaš predlog, možda u nekom narednom periodu kada Fond za razvoj akumulira dovoljno profita pa iz tog profita kao osnivački kapital prema banci da se radi na razvojnoj banci. U ovom periodu Fond ima mnogo značajnih funkcija koje ispunjava, nemamo rizika depozita jer Fond nije depozitarna. Ušao je Fond u super viziju Centralne banke Crne Gore, tako da se nadamo da će biti u punoj mjeri transparentan.

I još jednom da zahvalim svima vama, da ne širim previše, oko onoga što je gospodin Knežević rekao, Centralna banka, prilikom svake supervizije uvijek apostrofira one transakcije koje su sumnjivog karaktera a nijesu prijavljene nadležnoj agenciji. Tako da taj dio radimo, čini mi se maksimalno profesionalno.

I na kraju da vam zahvalim još jednom, uz želju da naše unapređenje finansijskog sistema bude i do kraja ove godine i da iduće godine sa više vremena elaboriramo sve aspekte finansijskog sistema. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.11.18 19:06:22)

Uvaženi građani, uvaženi poslanici, evo brojim koliko je poslanika DPS-a 14, da ne brojim koliko je poslanika opozicije koji onako vrijedno i odgovorno rade večeras u petak do kasno, do 19 časova uveče.

Zahvaljujem guverneru Centralne banke, zahvaljujem svima vama. Mi smo ove nedjelje završili skoro polovinu tačkaka dnevnog reda u skladu sa planom treće redovne sjednice. Nastavljamo u ponedjeljak u 11 sati.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 11:21:05)

Poštovane kolege poslanici, nastavljamo Treću sjednicu drugog redovnog (jesenjeg zasijedanja) u 2018. godini. Počinjemo sa Izvještajem o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu. Ovlašćeni predstavnici Agencije za zaštitu konkurencije su Miodrag Vujović, predsjednik Savjeta Agencije i Lepa Aleksić, vršilac dužnosti direktorke Agencije. Pozdravljam ih. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Predrag Sekulić, predsjednik Odbora.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Agencije želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ (05.11.18 11:21:49)

Zahvaljujem.

Gospodine predsjedniče, uvaženi poslanici, poštovani građani,

Izvještaj za 2017. godinu uz prikaz rada i aktivnosti Agencije ukazuje na napredak postignut tokom petogodišnjeg rada i djelovanja ove institucije. Pojam prava i politike zaštite konkurencije koji obuhvata zaštitu ekonomskih sloboda konačno je prepoznat i prihvaćen od strane preduzetnika, zajedno sa činjenicom da je slobodna tržišna utakmica od presudne važnosti za sve države, pa tako i Crnu Goru koja svoju ekonomiju i gradi na načelu slobodnog tržišta. Nesporan je napredak u podizanju svijesti kod učesnika na tržištu državnih institucija, regulatora, pravosuđa, akademske zajednice, a prije svega i najvažnije kod potrošača i javnosti o ulozi i značaju koji slobodna konkurencija ima za razvoj preduzetništva. Na te značajne rezultate u radu Agencije, kao i na promijenjenu percepciju javnosti o ovoj, posebno važnoj materiji za razvoj crnogorske ekonomije, ukazuje i predmetni izvještaj. Isti sadrži prikaz najznačajnijih aktivnosti u sprovođenju zakona kojim je regulisana predmetna oblast, ali ukazuje i na evidentne probleme i prepreke na

putu uspostavljanja efikasnog sistema zaštite konkurencije.

Postupanja Agencije u tom pravcu obilježena su nizom aktivnosti preduzetih mjera kojima se nastojalo djelovati na način da se ili unaprijed onemogući kršenje propisa o zaštiti konkurencije, ili da Agencija svojim odlukama zabrani ona ponašanja učesnika na tržištu kojima se sprečava, ograničava ili narušava slobodna konkurencija, odnosno krše propisi na snazi kojima je uređena predmetna oblast. U tim aktivnostima Agencija je trebala pokazati ne samo stručno znanje, već i odlučnost u pokrenutim postupcima donošenjem adekvatnih odluka, te procesuiranja istih nadležnim sudovima na dalja postupanja. Istovremeno, Agencija je u prethodnom periodu pokazala spremnost i odlučnost na planu unapređenja saradnje sa učesnicima na tržištu na transparentan način, organizovanjem seminara i radionica, izdavanjem mišljenja, te konsultacijama u cilju pronalaženja mogućnosti za nesmetano i zakonito odvijanje privrednih aktivnosti.

Posmatrajući predmetne pokazatelje, te date kvalifikacije iznesene s tim u vezi, jasno je da pravo i politika konkurencije, kao i nadležnosti postupanja Agencije zasnovane na pravnoj tekovini Evropske unije sve više dobijaju na značaju u Crnoj Gori, odnosno da učesnici na tržištu sada u najvećem broju prihvataju saradnju sa institucijom kao što je naša, prepoznajući svoj i interes društva u cjelini. Rezultat takve saradnje je izostanak izricanja procesnih penala sa nivoa Agencije, prije svega iz razloga što u 2016. i 2017. godini nismo ni imali osnova za predmetna postupanja. Isto ukazuje na punu posvećenost Agencije promociji koju zaštita konkurencije ima za ukupan razvoj preduzetništva, odnosno ekonomskih sloboda na crnogorskom tržištu, što će nam prvenstveno biti jedan od prioriteta u postupanjima i u narednom periodu. U tom pravcu posebna pažnja tokom izvještajnog perioda bila je posvećena proaktivnom djelovanju Agencije na planu utvrđivanja potencijalne radnje zloupotrebe dominantnog položaja, kao i zaključenja zabranjenih vrsta sporazuma između učesnika na tržištu, a sa ciljem preventivnog djelovanja i eventualnog kažnjavanja od strane nadležnih prekršajnih sudova u slučaju utvrđivanja postojanja povrede zakona. S tim u vezi, nastavljene su aktivnosti i četiri postupka pokrenuta zbog narušavanja konkurencije zaključenjem zabranjenih sporazuma, odnosno zloupotrebom dominantnog položaja. Isti su okončani donošenjem konačnih rješenja u predmetnoj pravnoj stvari.

Takođe, pokrenut je jedan novi ispitni postupak po službenoj dužnosti radi utvrđivanja postojanja akata koji za cilj ili posljedicu imaju ili mogu imati sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije, i to zaključenjem zabranjenog sporazuma. Isti je u međuvremenu okončan. Podnijeto je i osam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Okončana su i dva postupka po zahtjevima za izdavanje odobrenja za pojedinačno izuzeće iz sporazuma od zabrane.

Konačno, a kako se u crnogorskoj ekonomiji nastavlja proce /prekid/ i konsolidacije, poseban dio aktivnosti Agencije bio je posvećen procjeni koncentracije učesnika na tržištu. Donijeta su rješenja o odobrenju 38 koncentracija u postupcima po zahtjevima stranaka, dok je deset zahtjeva u proceduri donošenja. Posebno se ističe da je u toku 2017. godine rješenje o odobrenju koncentracije u sektoru Elektronskih komunikacija bilo predmet podstupanja pred Upravnim i Vrhovnim sudom Crne Gore, kojim postupanjem je potvrđena ispravnost donesenih odluka sa nivoa Agencije.

U okviru redovnih aktivnosti Agencija je, nakon istraživanja pojedinih relevantnih tržišta, pripremila i značajan broj sektorskih analiza koje su bile osnova za pokretanje postupaka. Poseban akcenat u izvještaju dat je na saradnji sa sektorskim regulatorima, širenju svijesti i znanju o pravilima kojima je uređenja predmetna problematika, te posebnim aktivnostima Agencije van pokrenutih postupaka i postupcima u toku. Dodatno upućujemo na aktivnosti u toku, te na podnijete inicijative za pokretanje postupaka prema učesnicima sa relevantnog tržišta elektronskih komunikacija, tržišta energetskog sektora, te lokalnog tržišta pružanja usluga reklamiranja, odnosno naplate reklamnih panoa na području Opštine Budva. U skladu s predmetnim, preduzimaju se aktivnosti na ispitivanju zakonite osnovanosti postupanja učesnik sa ovih tržišta, te eventualnog preduzimanja daljih mjera u slučaju postojanja povrede zakona.

Prilikom odlučivanja u postupcima primijenili smo kriterijume koji proističu iz primjene pravila konkurencije sa nivoa Evropske unije, što podrazumijeva primarno i sekundarno zakonodavstvo Evropske unije, praksu institucija Evropske unije, kao i presude suda pravde i suda opšte nadležnosti. Učestvovanje u sudskim raspravama upravnog, te posebno prekršajnih sudova po ranije pokrenutim postupcima i postupcima u toku dominantno su opredijelile aktivnosti u

izvještajnom periodu. Postojeći sistem odvojenog sudskog odlučivanja o zakonitosti odluka Agencije u upravnim sporovima, izricanju kazne o prekršajnim postupcima se u praksi po iznijetim stavovima Evropske komisije pokazao najefikasnijim. Isto tako, veoma mali broj izrečenih prekršajnih kazni od strane postupajućih sudova, samo tri kazne, a na osnovu potvrđenih odluka od strane Upravnog i Vrhovnog suda svakako negativno utiče na efikasnost rada ovlašćenih službenih lica Agencije u pojedinačnim postupcima, dok sa druge strane ne obezbjeđuje ni preventivno ni korektivno ponašanje privrednih subjekata. Nepostojanje predvidivog efikasnog mehanizma u presudama u ovim predmetima, kao i standardizacija prakse nadležnih sudova mogli bi ugroziti poziciju Crne Gore u pregovorima na ovom poglavlju, te pred Crnu Goru postaviti i nove zahtjeve u pogledu drugačijeg regulisanja i kažnjavanja i sudske kontrole sa nivoa Agencije.

Konačno, u djelokrug rada Agencije, uz svakodnevne poslove iz opisanih aktivnosti, ubraja se i aktivno učešće predstavnika Agencije u pregovorima za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji, konkretno u okviru otvaranja poglavlja 8. U tom pravcu, Agencija je intenzivno sarađivala sa državnim pravosudnim institucijama u Crnoj Gori i Evropskom komisijom, nastavila sa korišćenjem i sprovođenjem EU projekata, kao i međunarodnim aktivnostima iz djelokruga svog rada. Naravno, na kraju, izvještaj je obuhvatio i dio koji se odnosi na finansijske iskaze, te s tim u vezi i osvrt na završni račun ove institucije. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 11:27:59)

Hvala i Vama.

Pitam da li izvjestilac Odbora želi riječ. Ne želi.

Prelazimo na diskusije. Nije bilo zahtjeva za diskusijama od deset minuta.

Prva za diskusiju se prijavila Ana Nikolić. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (05.11.18 11:28:22)

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolege poslanici, predstavnici Agencije, poštovani građani Crne Gore,

Zakonom regulisana oblast slobodne konkurencije na tržištu predstavlja oblast koja ima značajan uticaj na opšti privredni razvoj jedne zemlje, stanje i mogućnost investicione aktivnosti, podizanje stepena kvaliteta roba i usluga i stvaranje moderne otvorene tržišne ekonomije. Crna Gora se obavezala da će, prema odredbama člana 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, obezbijediti standarde u primjeni pravila konkurencije, a u prilogu tome donijet je novi Zakon o zaštiti konkurencije. Time su obezbjeđeni evropski principi na području konkurencije na slobodnom tržištu. Iako je dosta stvari urađeno, Agencija za zaštitu konkurencije mora predano raditi na daljem unapređenju privrednog ambijenta u Crnoj Gori, i to kroz analizu uslova konkurencije na tržištu, kao i sprečavanje zloupotrebe dominantnog položaja, a prevashodno stvaranju jednakih uslova privređivanja za sve učesnike na crnogorskom tržištu.

Kao buduća članica Evropske unije, posebno je važno znati da u procesu pristupanja Evropskoj uniji politika zaštite konkurencije zauzima jedno od najvažnijih mjesta i /prekid/ tome govori kompleksnost usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa velikim brojem propisa Evropske unije. Kao poslanik vjerujem u spremnost da će Crna Gora u skorijem periodu otvoriti poglavlje 8 Konkurencija, shodno intenzivnom radu na ispunjenju obaveza iz pregovaračkog procesa. Pravila tržišta i konkurencije predstavljaju osnovu na kojoj je formirana tržišna privredna jedne zemlje, a jedan od oblika povrede pravila tržišne konkurencije jeste upravo zloupotreba dominantnog položaja. Shodno tome, cijenim objektivni pristup Agencije vezano za pokretanje prekršajnog postupka protiv D.O.O. "Vodovod i kanalizacija" Budva, kao i protiv Luke Kotor AD zbog zloupotrebe dominantnog položaja na tržištu, što i ubuduće treba da bude manir rada Agencije.

Projekti podrške Evropske unije nijesu izostali kada je u pitanju zaštita konkurencije, a posebno bih izdvojila akcije koje je na predlog Agencije odobrio Upravni odbor instrumenta za evropsku integraciju, a to su jačanje institucionalnih tehničkih kapaciteta Agencije za zaštitu

konkurencije, koji je preduslov za vaš nesmetani rad, i podrška u jačanju istražnih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije u sprovođenju nenajavljenih inspekcijskih poslova na terenu i na licu mjesta, što je jako važno i od presudnog značaja isto tako za vaš nezavisan i neometan rad. Takođe, pozdravljam uspješnu saradnju Agencije sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj koja se odnosi na projekat tehničke pomoći, tj. projekat jačanja kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije. Ovdje bih naglasila i izdvojila mišljenje nezavisnog revizora na Završni račun Agencije za 2017. godinu koji je bio pozitivan.

Period pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji treba upravo iskoristiti za razvoj konkurentnosti. Država sa svoje strane treba i dalje da poradi na obezbjeđivanju zdravog poslovnog okruženja i na vladavini prava. Crnogorska preduzeća treba da prepoznaju /prekid/ kao svoj prioritet u poslovanju i da obezbijede neophodne uslove: za kvalitet svojih proizvoda, za cijenu svojih proizvoda, za međunarodne standarde kvaliteta, savremenu marketing politiku i odgovore konkurenciji kako na domaćem tržištu, istovremeno i izazovima jedinstvenog tržišta Evropske unije. Svako ko se razumije u ekonomiju zna da se kupovinom domaćih proizvoda pospješuje rast ekonomije, što utiče na smanjenje nezaposlenosti i smanjenje trgovinskog deficita zemlje. Takođe, uloga države u zaštiti domaćih kompanija u Crnoj Gori od inostrane konkurencije mora biti snažnija i konstruktivnija. Potrebno je aktivno učešće različitih interesnih grupa i Vlade, i privatnog sektora, i međunarodne zajednice. Crnogorske kompanije u budućem periodu treba da se usmjere na povećanje konkurentnosti njihovih proizvoda u cilju kreiranja novih brendova i unapređenja postojećih, a posebno promociji proizvoda koji imaju žigove Made in Montenegro i Dobro iz Crne Gore.

Na kraju, uvjeren sam da će svakako Agencija kao i do sada u narednom periodu nastojati da promoviše slobodnu konkurenciju na tržištu, uz poštovanje svih pravila o zaštiti konkurencije utvrđenih zakonom i da će buduće aktivnosti u značajnoj mjeri biti usmjerene na postizanje ciljeva koji su pred Crnom Gorom postavljeni kao uslov za otvaranje pregovaračkog poglavlja 8, tj. konkurencije. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 11:32:53)

Hvala i Vama.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović.

Izvolite, poslaniče.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 11:33:01)

Hvala, predsjedniče.

Ova me priča vrati na budvanske dane. Skupa voda, ljudi, a ja puno pijem tečnosti i ja prešao na pivo, a onda na vino jer je jeftinije pivo nego voda, a posebno vino iz Plantaža, ono vrhunsko nego voda, ali Budvani kao Budvani - pare su im milije od ičega na svijetu, digoše pivo za moj spas tako da ne postadoh zavisnik, ali na slamčicu pijem vodu. Ovo je istina, možda malo slikovito, ali istina. Niđe, ljudi, suptilnije politike ne mora biti nego ovdje, posebno ako ste tranziciona zemlja. Ono što su karteli stavite ih k poznaniju prava, s jedne strane, a, s druge strane, podržati tranzicionu privredu da bi bila konkurentna, s treće strane, imati državnu pomoć koja će imati sektorska regionalna, horizontalna ili vertikalna, koja će imati multiplikacione efekte. Životna sredina, konkurencija, javne nabavke i te rabote su nešto što je neki temelj Evropske unije. Ali, vidite što se dešava danas u svijetu. Gledajte što radi Tramp. On ili kroz poreze, ili kroz uvozne kvote, ili kroz državnu pomoć, automobilsku industriju, industriju čelika, industriju aluminijuma podržava. Tako da neko globalno tržište i konkurencija i liberalna ekonomija je davno prošla i izgubljena stvar.

Ovo ovdje što je napisano, htio bih oko dvije stvari. Vas bira Vlada. Odmah mi to postane sumnjivo. Čim onaj koji je najviše korumpiran, koji ima svoje karte, koji ima svoje monopole, Peđa, slušaj pametne ljude, odmah mi to postaje sumnjivo. Još ako se tu umreži nekoliko stvari,

Vlada izabere vas, preko Skupštine predloži, drugog organa, ovamo, onamo, sve mi je to mutna rabota.

Hajde da vas pitam nešto iskreno. Gledajte me u oči. Da li postoje karteli, da li postoje ministri, da li postoje pojedini veliki ljudi, oni koji su iznad zakona iza kojih postoje određeni monopoli, u trgovinskom lancu, zборе za pojedine naše ministre? U građevinskoj operativi postoje određeni karteli, vidim da oni jedini dobijaju svaku javnu nabavku, oni jedini dobijaju svaku konkurenciju, cijena im je kod pojedinog proizvoda niža nego što je šeme, nema rada, sve ovamo, onamo. To nema nikakve logike, ništa. Da li postoji ovaj drugi suptilniji dio kada se petina ili desetina dogovore - hajde majku ćemo im goniti, pa ćemo narodu Crne Gore napraviti da je najskuplja struja u regionu, da su najskuplji lijekovi, da je najskuplje gorivo i sve ostalo. Razumijete li što vas pitam? Znači, jedna priča koja je izuzetno složena, ovaj prvi dio oko pravne države, duboko ne vjerujem da postoji pravna država, nisam ubijeđen da li je pojedini ministar iza pojedinog posla, ali znam nešto - čim pređem granicu, a i tamo ne cvjeta, od 30% do 70% jeftinije u odnosu na nas. Zašto?

Druga stvar, sada pošto ste se spojili ili ste se transformisali od prethodne komisije, državna pomoć, ja sam za državnu pomoć, ja sam za državni kapitalizam u mjeri gdje neće tržište da naruši odnos, ja sam za državni kapitalizam u kome je nešto u javnom interesu, u kome je odgovorna vlast. Evo, Montenegro airlines, ja bih mu dao pare ukoliko postoji studija koja pokazuje da će on biti konkurentan, rentabilan, da će on biti brend Crne Gore, da će doprinijeti turizmu i da će davati profit. Da li vi, pošto sada i vi obavljate tu rabotu, zahtijevate, a malo vas je, pet je još došlo, čini mi se, sada vas ima 19, pa da vas ima 190 ne biste ovo mogli pročitati po Crnoj Gori, da li i na tome insistirate? Postavio sam vam nekoliko životnih pitanja, pogledajte kako sam /prekid/ i ovaj zakon koji je oko toga, kako, zašto vi monopolski položaj ne sasječete, zašto vi ... koji se naziva pojam koncentracije lešinara koji se hoće da nas zaštite od bolesti, koji nam prodaju lijekove, električna energija je mnogo skuplja i gorivo i mnogo drugih stvari zašto to ne kažete ođe? I borite se protiv toga. Vidim sudovi samo se bave Demokratskim frontom.

PREDSJEDAVALJUĆI IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 11:39:50)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi poslanik Predrag Sekulić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 11:40:06)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Vujoviću, gospođu Aleksić, Dakle, teško je govoriti uopšte o ovoj temi ako ne govorimo o ambijentu u kom treba da raspravljamo, o Izvještaju Agencije. Pošto vidim da niko neće da otvori priču, da ja malo pomognem javnosti i nama svima ovdje, a i gospodinu Vujoviću i da pitam nekoliko stvari, odnosno, da konstatujem nekoliko stvari. Dakle, mi smo dobili Izvještaj za 2017. godinu, sa završnim računom koji je prosljeđen ovom domu 8. juna 2018. godine, o čemu se, čini mi se, odbor izjasnio početkom jula. I evo negdje u novembru tek raspravljamo Izvještaj u plenumu. Ono što nijesmo dobili, gospodine Vujoviću, ni informacije od Vas osim ćutanja, zašto nema godišnjeg Izvještaja o kontroli državne pomoći za 2017. godinu. Nakon punih osam ili devet godina, koliko smo taj izvještaj dobijali po prvi put ovaj dom, koji nažalost gubi kontrolne mehanizme, o tome uporno govorim i ovdje i van, nije u stanju da razmatra Izvještaj o kontroli državne pomoći jer on nije striktno zakonu stigao ovdje i nema tu opravdanja nećete ga naći, a ja ću Vam reći zašto ga nećete naći. Dakle, mi smo negdje u februaru usvojili Izmjene i dopune Zakona o zaštiti konkurencije, stupile na snagu 8. marta 2018. godine, gdje je, između ostalog, nadležnost agencije u tački 12 člana 2 da podnosi izvještaj Skupštini Crne Gore, uz sve ostale nadležnosti taj se izvještaj podnosi Evropskoj komisiji.

U članu ovog zakona koji smo ovdje usvojili o čemu smo onako, da kažem, gromko

razgovarali je predviđeno, dakle u članu 23 da se u članu 72 izmjena, Komisija za kontrolu državne pomoći pripoji Agenciji u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Taj rok je istekao 6. jula 2018. godine, prije pet mjeseci. Da li se Komisija za kontrolu državne pomoći pripojila vama i završeni svi poslovi shodno ovom aktu, ili se zakon ne poštuje kao i mnogi drugi i da se objasni zašto, svima nama ovdje, se taj dio nije završio? Ako se nije završio, zašto nema izvještaja? Takođe smo izmijenili još jedan zakon, Zakon o kontroli državne pomoći gdje smo naravno poslove te komisije pripojili vašoj agenciji osim članova 9 do 15 koji i dalje važe. To su oni članovi koji se tiču komisije dok se ovo ne završi u roku od 120 dana. Pa je negdje bilo predviđeno da se taj Izvještaj komisije za 2017. godinu dostavi vama danom preuzimanja poslova. Dakle, niti znamo šta radi ta komisija, niti je li pripojena, niti dokle teku pripreme, niti ko je kriv zašto se to ne radi, niti zašto nema Izvještaja za 2017. godinu ovdje u Parlamentu po prvi put i zašto ova većina srozava svoju kontrolnu funkciju time što vam to ne traži i time što vam dopušta da dođete ovdje prije nego što završite svoj dio posla i dostavite nama izvještaj da raspravljamo. Onda se svi pitamo kako to ne otvorismo poglavlje 8 Konkurencija i zašto nam on stoji kao i Ekologija, kao najteže poglavlje za otvaranje. I do koga je? Do mene? Do kolege Radulovića? Do nas koji osam godina o tome pričamo. Šest izvještaja vaših, pet ustvari, tipskih i osam izvještaja o kontroli državne pomoći. Nema tu mnogo što da se doda, prekršajni sudovi rade kako rade, agencija radi kako radi, imamo monopole i u ovome što ste pomenuli energetika, farmaceutska industrija itd, da to ostavimo na stranu.

Mi zbog institucionalnih slabosti nepoštovanja zakona, kršenja propisa, nedostatka odgovornosti, stalnog imenovanja na iste funkcije istih ljudi ne otvaramo poglavlje i to će nas debelo koštati. Zna li kada ćemo ga zatvoriti? Kad ga otvorimo znate kada? Ima li Evropska komisija vaš izvještaj, je li ga dobila? De je nama taj izvještaj o kontroli državne pomoći? Ko kontroliše kome je sve davano i šta je sve davano 2017. godine, od Montengro Airlines-a pa čeraj dalje? Zna li da je to ogroman nedostatak svima nama ovdje da raspravljamo o bilo čemu pa i ovom vašem jednom dijelu izvještaja koji se tiče samo konkurencije za 2017. godinu? Kako da razgovaramo o tome? Zašto Parlament to nije tražio, Kolegijum je upoznat sa ovom činjenicom? Zašto Kolegijum to nije tražio, zašto služba to odavde nije tražila? Zašto Vam nije rekla da ne možete doći u Parlemant prije nego nas izvjestite poštujući zakon, ako zakon nije sproveden da se to onda jasno ovdje kaže pa da imamo kompletan izvještaj da pričamo o svemu? Kako da razgovaramo sada o jednom dijelu izvještaja? Hoću da znam koliko je pomoći državne dodijeljeno u 2017. godine, ne ja nego javnost, hoću da znam je li bilo neprijavljene nezakonite pomoći, hoću da znam koje su mjere preduzete od strane te komisije ili vaše agencije ako ste preuzeli poslove, ako nijeste - zašto nijeste. Šta je problem? Finansijska nezavisnost, način biranja to davas Vlada i dalje bira, to da vas finansijski guši Parlament.

Završavam.

Potpredsjedniče, ovo se tiče svih nas gore, mi faktički imamo nedostatnu raspravu i gore smo svi upozoreni i ja sam o tome takođe govorio, svi mi, da ne možemo da razgovaramo o ovome kad nije zakon primijenjen, ispoštovan, odnosno prekršen, kad nemamo relevantan izvještaj ovdje na stolu. Govorimo o dijelu onoga što ova agencija treba da radi, a ono što smo u januaru, februaru raspravljali ovdje, a evo mi Izvještaj Odbora gdje se govori kako će to da unaprijedi sve ovo i da ubrza naše pregovore, poglavlje 8, da završavamo naš dio stvari. Ništa od tog momenta do danas nije završeno. Zašto, ko je kriv?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:45:57)

Izvolite.

Gospodin Vujović, ispred Agencije.

Gospodine Vujoviću, ovo je komentar izlaganja poslanika.

Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ (05.11.18 11:46:12)

Gospodine Damjanoviću, tačno je to da je Izvještaj o kontroli državne pomoći nije dostavljen Parlamentu na razmatranje, a isto tako, gospodine Damjanoviću, kao i Vi i svi uvaženi poslanici znaju da to već nije u nadležnost Agenciji za zaštitu konkurencije, barem kada je Izvještaj o radu Komisije za kontrolu državne pomoći za 2017. godinu. Kao što znate, i Agencija za zaštitu konkurencije i Komisija za kontrolu državne pomoći bile su u obavezi da svoje izvještaje o radu dostave do 30.06. tekuće godine, što je Agencija za zaštitu konkurencije u kontinuitetu radila, tako smo uradili i ove godine. Što se tiče preuzimanja posla od Komisije za kontrolu državne pomoći, onda da Vas obavijestim da je Agencija za zaštitu konkurencije formirana, odnosno Savjet agencije formiran 26. jula 2018. godine i naravno od tog datuma teku nadležnosti postupanja sa /prekid/ Agencije za zaštitu konkurencije, pa i u dijelu državne pomoći.

Prema tome, zašto Izvještaj o radu Komisije za kontrolu državne pomoći nije prolijeđen do naznačenog termina u zakonu, to je pitanje koje ćete morati potražiti od Komisije, odnosno od resornog Ministarstva finansija. Samo toliko. Još samo nešto da Vam kažem, doduše mi smo dobili kao Agencija Izvještaj o radu, po nama nepotpun, ali smo ga dobili 30. oktobra, znači nešto jednostavno što neko ne korespondira sa ovim Izvještajem o radu. Sve vezano za taj Izvještaj o radu, kao što sam Vam već rekao, morate potražiti odgovore kod Ministarstva finansija.

Što se tiče otvaranja pregovaračkog poglavlja, tu ste potpuno u pravu, gospodine Damjanoviću, nije samo slučaj Crne Gore nego svih zemalja koje su prošle period koji prolazi Crna Gora. Poseban takav primjer je Republika Hrvatska, koja je 2011. godine, mislim da Vi to dobro znate, zatvorila sva poglavlja, zaštitu konkurencije uslovno i do punopravnog člansta do 2013. godine morala je riješiti dva pitanja - Državnu pomoć i Kaznenu politiku. To su neki problemi još uvijek normalno koji u potpunosti, iako se intenzivno radi na njihovom rješavanju, nijesu riješeni ni kod nas. Znači, na putu smo da riješimo pitanje državne pomoći. Kaznena politika je takva kakva jeste, ali po signalima koji dolaze iz Evropske komisije najvjerovatnije da će i Crna Gora normalno morati preuzeti odgovornost i naravno kaznenu politiku staviti u nadležnosti postupanja Agencije za zaštitu konkurencije.

Mislim da ću biti u prilici uvaženom profesoru kasnije da odgovorim. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:48:28)

Hvala, gospodine Vujoviću.
Izvolite, proceduru.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 11:48:38)

Gospodine, postoje određena pravila u ovoj Skupštini. Ako ja nešto diskutujem kao uvodniča, Vi biste trebali da mi odgovorite na pitanja i da mi date određena tumačenja. Da kažem ne znam ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:48:56)

Kolega Raduloviću, procedura se upućuje predsjedavajućem.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 11:49:01)

Ne možete Vi poslije dva sata da mi odgovarate, sada morate.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:49:05)

Kolega Damjanoviću, izvolite imate pravo na odgovor na komentar.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 11:49:14)

Dakle, drago mi je što me gospodin Vujović, sa kojim sam nekad sarađivao davno u Ministarstvu finansija na ozbiljnim stvarima, nije demantovao, po Zakonu o kontroli državne pomoći, koji je stupio na snagu 3. marta 2018. godine, i po Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, koji je stupio na snagu 8. marta 2018. godine. Zašto njesu istovremeno stupili to je posebno pitanje, da ne otvaram sada. Ova komisija je trebala da bude pripojena Agenciji u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Dakle, 6. jula dobili smo informaciju da je 26. jula sa zakašnjenjem od 20-tak dana faktički to završeno. Komisija ne postoji. Hoće li sad nama neko da kaže da je sve ovo i ova dinamika zakonska koju smo imali u februaru i u martu kroz predloge Vlade oko oba predloga zakona bila u funkciji da se sakrije izvještaj za 2017. godinu. Puj pik ne važi.

Potpredsjedniče, koristim pravo, iskoristiću da govorim na Kolegijumu normalno kao član Kolegijuma, da tražimo da nam se pošto smo dobili sada po prvi put informaciju od gospodina Vujovića da je 30. oktobra dobijen izvještaj komisije koja više ne postoji za 2017. godinu, neadekvatan i ja vjerujem da je neadekvatan. Da nam ga i takvog neadekvatnog zvanično dostavite, da ga ne bih sad ja tražio, ja ću ga dobiti, dobiće ga svako od nas. Ministarstvo finansija, po članu 50 itd. Smatram da je to obaveza Parlamenta, da postoji poslovnička odredba u Poslovniku na nju ću se i pozvati, da Parlament traži da se dostavi taj izvještaj kao dodatni dio odnosno aneks ovog vašeg izvještaja ili separatno, pa da vidimo šta se to dešavalo prošle godine o čemu mi pojava nemamo.

Dakle, jedan totalni institucionalni zakonski galimatijas koji je napravljen tokom ove godine, vezan za status Agencije. Odnosno u kontekstu pripajanja ove Komisije gdje smo ostali bez ključnih informacija i gdje imamo pravu sliku i priliku sistema koji ne funkcioniše i zato /prekid/ apropo ovoga hrvatskoga slažem se, jedno od najtežih poglavlja.

Znate li što je Hrvatska dodatno imala, što mi nemamo pa ga je teško zatvorila? Imala je nadležnost Agencije koja odgovara Skupštini tada ili Saboru Hrvatskome od samoga početka, imala je puni profesionalizam u izboru članova Savjeta Agencije, javni konkurs, profesori itd. Sva moguća, izvinjavam se, sva moguća sredstva koja su im bila na raspolaganju to im nije bilo dovoljno, a šta ćemo mi?

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:51:39)

Zahvaljujem.

Kao što je najavljeno, sljedeći učesnik u raspravi je kolega Predrag Sekulić.

Kolega Sekuliću, samo momenat. Profesore Raduloviću, najvjerovatnije će uzeti učešće u raspravi tako da ćete imati odgovor u toku rasprave.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (05.11.18 11:52:10)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovani gosti, uvežene kolegice i kolege,

Dozvolite na samom početku jedan savjet profesoru Raduloviću, mom uvaženom kolegi. Kažu da dobar savjet para vrijedi.

Ubuduće slobodno koristite vodu iz vodovoda, iz česme pijte kad ste u Budvi jer je voda regionalnog vodovoda mnogo kvalitetnija nego ona flaširana za koju biste trebali da izdvajate novac. /Upadica/

Pa zato kažem da je dobar projekat, profesore. Kada govorimo o slobodnoj ekonomiji, uvijek je pitanje pitanje konkurencije, pitanje slobodnog tržišta. Naravno ne treba zaboraviti da je ovo još jedno od poglavlja pregovora sa Evropskom unijom, ali je malo teže objasniti građanima

zašto je to važno za njih. Znači, iz prostog razloga što ako imamo zdravu i dobru konkurenciju, makar na malom i otvorenom tržištu kakvo je crnogorsko, onda imamo niže cijene, imamo veći kvalitet. Čini mi se da to negdje gubimo iz vida kada govorimo o izvještaju Agencije za zaštitu konkurencije.

Znači, država kontroliše da li neko ima monopol na tržištu i taj neko ako ima monopol na tržištu, mora na neki način da plati kaznu, odnosno moramo tržište otvoriti za sve one učesnike koji smatraju da mogu bolje, drugačije ili jednostavno jeftinije za građane Crne Gore.

Naravno, sada ne možemo govoriti o potpunoj slobodi na tržištu, zato što negdje imamo problem jer se spotičemo o onome što je pitanje oligopola. Recimo Evropska unija je svojim pravilima i svojim propisima natjerala sve operatere mobilne telefonije da ukinu roming na području Evropske unije. Ali, mi još uvijek ne uspijevamo da ukinemo taj roming na području našeg regiona ili ne možemo da ukinemo taj roming u odnosu na zemlje države Evropske unije. Čini mi se da je to najbolje odslikava tu priču oligopolima.

Naravno, ono što je veoma bitno jeste da država kontroliše pitanje konkurentnosti i pitanje konkurencije i zato smatram da je dobro, a čini mi se da je to negdje kolege zaboravljaju da je pitanje državne pomoći smješteno upravo ovdje u Agenciji za zaštitu konkurencije. Na taj način ne samo što će se bolje kontrolisati državna pomoć, sa jedne strane, nego, sa druge strane, izbjećemo i ono što negdje nas često optužuju kolege iz opozicije, a to je da državnom pomoći stvaramo neloyalnu konkurenciju.

Uz još jedno podsjećanje da se stalno spotičemo o par nekih firmi za koje mi smatramo, odnosno državnih preduzeća za koje mi smatramo da treba da opstanu i treba da postoje.

Naravno, imamo puno primjera gdje države na neki način stimulišu svoja preduzeća. U vremenu ekonomske krize svaki mjesec federalne rezerve su upumpavale u automobilsku industriju negdje između 32 i 35 milijardi dolara. Samo da bi automobilska industrija mogla da prebrodi to vrijeme ekonomske krize. Sada je to vrijeme iza nas i sada recimo automobilska industrija mnogo jača nego što je to bila prije ekonomske krize. Ali, samo pokušavam da objasnim da ono što je pitanje državne pomoći nije nešto što je nepoznanica, nije nešto što je loše, naprotiv smatram da je to izuzetno dobro i korisno ukoliko se ne zloupotrebjava pitanje slobode tržišta.

Ne treba takođe zaboraviti da pitanje državne pomoći nije nešto što nije nepoznato ni u Evropskoj uniji. Naredno pitanje je na koji način se upućuje ta državna pomoć. Ja zaista vjerujem da je dobro da Montenegro airlines i dalje postoji i da je dobro što danas Montenegro airlines bilježi izuzetno dobre i pozitivne rezultate. Ne samo zbog broja prevezenih putnika, nego i zbog toga što to jeste jedan brend Crne Gore, što jeste jedna naša lijepa veza sa iseljenicima i dijasporom. To je nešto što u konačnom doprinosi i onome što je turistički imidž Crne Gore, ali to je opet drugo pitanje. Ne vjerujem da će bilo ko iz Evropske unije progledati kroz prste državi Crnoj Gori ukoliko bude smatrao da ta državna pomoć nije onakva, ili da se dodjeljuje mimo zakona i propisa Evropske unije.

Čini mi se da tu negdje svi zaboravljamo da smo zajednički pod tim monitoringom Evropske unije. Jedna velika avio kompanija Malev ugašena je upravo zbog pitanja da li je Mađarska mogla da joj pruži državnu pomoć u tom trenutku ili nije. Kažem još jedanput da ne treba zaboraviti kroz neke druge velike avio kompanije koje posluju unutar Evropske unije bilježe gubitke. Znači, od Lufthanze, do one Lufthanze koja posluje kao low cost kompanija. Ali da ne pretvorimo na priču o Montenegro airlinesu.

Smatram da je izvještaj Agencije izuzetno kvalitetan, izuzetno dobar. Vjerujem da ćemo pitanje izvještaja dodjeljivanja državne pomoći svako od nas ponaosob može da pristupi tome i posredstvom /prekid/, ne mislim da je rađeno bilo što mimo propisa države Crne Gore.

Vjerujem da će Agencija kada budemo imali prilike da raspravljamo o Izvještaju za 2018. godinu, u tom izvještaju naći mjesta i za ono što je pitanje državne pomoći.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 11:57:32)

Hvala, kolega Sekuliću.

Imaćete još jednu kratku diskusiju. Na Vaše izlaganje komentar ima Branko Radulović.

Poslaniče Raduloviću, izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 11:57:48)

Kolega Sekuliću, zbog istine koja mora ostati, jer kod nas je relativno stara, oko istine sutra jedan, preksutra drugi. Ja sam bio najveći okupator 90-ih, a znate će sam bio, proglašen od jednog vašeg kolege, ali to ćemo raspraviti. Jedan od najboljih projekata koje je napravila Crna Gora i struke to je regionalni vodovod, on je potekao u institutu za tehnička istraživanja. Dr Duško Dragović, pozdravljam ga, objedinio je sve hidraže, sve geologije Crne Gore i van Crne Gore. Svakodnevno je ispitivao izvorište i tada je krenula ta priča.

Ali, ono što je regionalni vodovod i sve ostalo, što ova gospoda moraju da znaju, ukoliko vide da je neka cijena enormno visoka, to je druga tačka njihovog zaduženja, a to je da kroz tačno kroz metodologiju vide da li je ta cijena konkurentna ili nije konkurentna i zašto je tolika visoka cijena. Znači, o tome je hoću.

Drugo, ja sam zagovornik državnog kapitalizma u mjeri u kojoj će on da sačuva resurse i ono gdje se ponašaju pojedine države. To će se tek pokazati u jednom periodu do 50. godine, ja ću to odozgo posmatrati. Ali, državna pomoć ne zato što ja dajem vama jer ste vi sa mnom u istom bataljonu, nego zato što Montenegro airlines i mnogi drugi treba /prekid/ kost benefit analizu, koja će direktno i indirektno pokazati efekte da li kroz državno vlasništvo, profesionalnu upravu ili kroz neko javno privatno partnerstvo u koliko nam nešto fali, jer nijesmo mi svemogućí, učinimo da ta kompanija bude konkurentna ili ne bude konkurentna. Ali ne nikako ja da dajem državnu pomoć jer sam premijer zato što mi je sin tamo, pa ja sinu Petru dajem državnu pomoć da niko ništa ne zna van zakona i svega ostaloga. Znači, pred njima je veliki posao, ogroman posao. Nije mi odgovorio na neka pitanja koja jednostavno dosta kruže po Crnoj Gori od građevinske mafije, kartela do poljoprivrede koja uništi našu poljoprivredu, do ljekova koji su skuplji, naši penzioneri ne mogu da kupe takve ljekove ako im neko ne pođe u Bosni i Hercegovinu, Albaniju, Srbiju nadam se da su to pravi ljekovi i tamo, ali ne znam zašto je to tolika razlika. Ali oni trebaju da ispituju jer postoje metodologije, koliko je sirovina, kolika je radna snaga, kolika može biti marža. Ne može biti marža 300%, ne možeš se ti obogatiti od jednog posla. /Prekid/ Znači, jedna velika priča.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:00:58)

Hvala, profesore.

Poslanik Predrag Sekulić, odgovor komentara.

PREDRAG SEKULIĆ (05.11.18 12:01:10)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine profesore, hvala i Vama što imam dodatnih par minuta da razjasnimo neke stvari. Znači, igrom slučajeva sam bio u Vladi pokojnog Željka Šturanovića kada smo razgovarali na temu vodoizvorišta za regionalni vodovod 2007. godine. Dozvolićete da je tada na Vladi donešena odluka koje će to biti vodizvorište za regionalni vodovod i vjerujem da je donešena dobra odluka iz prostog razloga iz razloga što imamo izuzetan kvalitet vode na crnogorskom primorju. Znači da nema potrebe da koristite flaširanu vodu, znači samo je o tome bilo pitanje. Naravno ne treba zaboraviti da je pitanje regionalnog vodovoda i ideja koja je duga više decenija, i ideja koja je negdje bila počela da se realizuje 80-ih godina. Izvinjavam se svima onima koji su negdje učestvovali u početku te ideje, ali ipak dominantno smo taj regionalni vodovod završavali u periodu 2007, 2010, 2011. godine. Nekako nam uvijek kasno dolaze ta priznanja od strane opozicije, ali važno je da imamo dobar regionalni vodovod i da to ne može ni na koji način da bude loša okolnost za razvoj turizma Crne Gore. Naravno slažemo se i oko toga što je posao Agencije za zaštitu konkurencije, sa obzirom da su oni ipak mlada firma, uslovno govoreći, kao agencije posluju tek četiri, pet godina sad smo dodali i pitanje državne pomoći itd. Nesporno da i

mi i Evropska unija vjerovatno očekujemo od njih mnogo više i mnogo jače rezultate. Pri tome moramo da znamo još od vremena Adama Smita negdje iz XVI i XVII vijeka je to pitanje da li država treba da utiče i na koji način na tržištu. Znae, ako otvorite potpuno slobodu tržišta, nažalost ili na sreću mi je moramo otvoriti, Crna Gora jeste mala ekonomija, ali znate teško je reći sad mi želimo da budemo dio svetske trgovinske organizacije, ali nećemo da uvozimo paradajz iz Turske. Ne, mi treba da se pobrinemo da današnji poljoprivredni proizvođači dobiju subvenciju od države, tako da taj paradajz može da konkuriše paradajzu iz Turske. Vrlo jednostavno, ne postoji formula koja može da uradi nešto drugačije, neke proizvode zadržimo na granici, a druge da pustimo.

Ono što je takođe dobro kada govorimo o evropskim standardima, jer činjenica da smo u ovoj godini zaustavili negdje oko 50-60 tona voća i povrća na našim granicama, ali zbog nekvaliteta. Kada govorimo o evropskim standardima, građani moraju da znaju šta je evropski standard. Evropski standard je kad ne dozvolite da neko na vašoj teritoriji prodaje voće koje nije za ljudsku upotrebu, ili je van standarda onih koji postoje. Čini mi se da tu negdje se stalno gubimo sa pričom da evropske standarde negdje drugačije doživljavamo u odnosu na ono što je pitanje kvaliteta života naših građana. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:04:03)

Hvala, poslaniče Sekuliću.

Na Vaše izlaganje prvo ima komentar Aleksandar Damjanović.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 12:04:16)

Hvala, potpredsjedniče, veoma ću kratko.

Dakle, ne bih se javio ni za kometar jer sam dovoljno rekao o ambijentu u kome raspravljamo ovaj izvještaj i haosu institucionalnom i zakonodavnom. Ali je kolega Sekulić onako dosta komotno na kraju rekao, pa eto to što nema izvještaja o kontroli državne pomoći kao jednog od ključnih izvještaja o kojem raspravlja ovaj Parlament godinama i koji je dosta toga otvorio i pokazao prema javnosti. Nije problem nego možemo ga dobiti kao poslanici, onamo ovamo i to ćemo riješiti. Mislim da ste, kolega Sekuliću, prekomotno oko ovoga govorili kao neko ko pokriva to što pokriva u smislu odbora, Vi veoma "perfektno" radite svoj posao, devastacija svih kontrolnih mehanizama i odbori ovog doma, valjda ste i Vi bili, valjda, a eto možda i griješim, dužni da tamo negdje u junu, julu, kada ste raspravljalo sve ovo, a upoznati ste sa ovim čudima koja se dešavaju, odnosno kršenjima zakona i procedura, reagujete ispred tog odbora i tražite ili obavijestite ovaj dom o tome. Ili nijeste znali, što Vas može opravdati, dosta se toga i ne zna ovdje, ili ste ćutali što Vas onda teško može opravdati. Sad u ovakvoj klimi, u ovakvom ambijentu ja treba da raspravim o tome zašto su dugovanja Fonda za zdravstvo sve veća i veća u smislu postojećih oligopola na farmaceutskom tržištu. Zašto Port Adria ima monopol na generalne terete i kontejnere, a Luka Bar ne smije s time da se bavi, no su ostali oni takozvani rasuti tereti i o mnogo, mnogo tih stvari o kojem treba da raspravljamo.

Apropos jedne male ovdje upadice, odnosno komentara, kako je dobro što se agencija bavi Lukom Kotor, je li tako smo dobili i vodovodom u Budvi, sticajem okolnosti tamo su na vlasti opozicione vlasti, opozicione na nivou države, je li tako? E samo da ja dodam, vi se time bavite ne od početka od kada je ova vlast opoziciona tamo, nego od kada je bila vlast DPS-a i u Kotoru i u Budvi da se to zna. Taj neko ko je ovu upadicu napravio očigledno nije imao tu informaciju. Dakle, bavljenjem vodovodom u Budvi je posljedica politike DPS-a u Budvi, bavljenje Lukom Kotor i Kotorom je posljedica politike DPS-a u Kotoru. To sada traje i traje, to su postupci koji inače traju godinama i koji se ne rješavaju tako lako. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:06:49)

Poslaniče Sekuliću, imate pravo odgovor na komentar.

PREDRAG SEKULIĆ (05.11.18 12:06:56)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Damjanoviću, osnovni uslov da bi poslanik kontroliso Vladu jeste da bude prisutan da sjednicama Skupštine, ajde da zanemarimo pitanje sjednica odbora, to je Vaša politička odluka da li želite ili ne želite da budete član odbora. Ja bih volio da budete član Odbora za ekonomiju, finansiju i budžet iskreno volio bih da budete predsjednik tog odbora, jer smatram da ste vrlo korektno da mada malo ekstezivno radili svoj posao. Ali, Vi ste trebali da budete prisutni svih ovih mjeseci, da ne kažem godina, od izbora do danas. Vas nije bilo i sad ste došli da držite lekcije - neko ne kontroliše Vladu, negdje imamo problem sa razumijevanja političkog sistemu uopšte. Znači, da biste mogli da kontrolišete Vladu, morate da budete prisutni u Parlamentu. I dobro je da ste se vratili. Moram da budem iskren i da Vam postavim pitanje šta ste radili ovih godinu i po dana i zašto niste došli ranije. To je stvar političke odluke. Smatram da ste imali pravo na to, o tome treba da odučaju glasači koji su glasali za vas ili neki drugi glasači na narednim izborima. Ali to je osnovni uslov, to uvijek zaboravite da kažete. Tačno je da nemamo izvještaj pitanja državne pomoći. Znači, zakonom je prestao da postoji organ Vlade koji se bavio tim, sad to radi agencija. Smatrali su vjerovatno ljudi da nema potrebe kad bi prestalo pitanje nadležnosti - da su došli ovdje sa tim izvještajem, vjerovatno biste pitali koga predstavljaju ovdje kad su prestali da postoje. Moram da budem iskren da pravno imam tu dilemu, kako bi ti ljudi došli ovdje sa izvještajem u Skupštini Crne Gore, kako bi branili taj izvještaj. Uostalom, imaćemo prilike da o izvještaju za pitanje državne pomoći razgovaramo sa predstavnicima agencije naredne godine. Nema ništa spornog, taj izvještaj ćemo dobiti. Možete ako vas interesuje da ga tražite preko Ministarstva finansija, možete da ga tražite na Premijerskom satu, mogli ste to da radite na hiljade načina. Ne, bitno je saopštiti građanima kako ovdje neko nije završio svoj dio posla. Ne, čini mi se da su svi završili svoj dio posla, ali vi niste bili prisutni jedan dugi period i niste mogli da završite svoj dio posla. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:09:10)

Hvala, kolega Sekuliću.

Sljedeći učesnik u raspravi je ispred Demokratskog fronta Jovan Vučurović, neka se pripremi Nikola Divanović, poslije njega je Milutin Đukanović itd.

Izvolite, kolega Vučuroviću.

JOVAN VUČUROVIĆ (05.11.18 12:09:27)

Ja sam prije toga htio proceduralno ako mogu da reagujem.

Dakle, primijetio sam pojačano obezbjeđenje i prisutnost policije u Skupštini. Ne mogu da shvatim o čemu se radi, da li smo ugroženi, da li ste uopšte upoznati s tim. Mislio sam da će biti tu gospodin Brajović, ali čisto da pripremite informaciju ako možete da nas obavijestite o čemu se radi. Znae, kako malo sam uznemiren zbog toga, ja sam strašljiv po prirodi i onda znate kako.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:10:08)

Ja Vam sad tu ne vjerujem i za to nema potrebe.

Izvolite, kolega Vučuroviću. Daćemo informaciju, tražićemo je i imaćete informaciju kad je dobijemo. Izvolite, imate pet minuta.

JOVAN VUČUROVIĆ (05.11.18 12:10:24)

U startu da se zapitam kome je namijenjen ovaj izvještaj i njegova vrijednost je samo u tome da šira javnost zna da postoji agencija koja se na papiru bavi zaštitom konkurencije, a u kojoj, zamislite, kadrira Vlada.

I sad mi treba da povjerujemo u dobre namjere kako će ta Agencija biti nezavisna od izvršne vlasti koja je birana. Zaista, dolazimo u poziciju da iz dana u dan se udara na zdrav razum građana i onda se već u samom uvodu izvještaja kreće sa velikim riječima i sa citiranjem Ustava. Dakle, izvještaja se kaže podupire članom 140 kojim se precizira i zabranjuje svako favorizovanje dominantnog, odnosno monopolističkog položaja. I to što je citiran Ustav je valjda trebalo da bude garancija da se radi o nepristrasnoj i nezavisnoj agenciji na koju nema uticaja ni Vlada, niti predsjednik Crne Gore, niti oni koji se kreću oko njih - interesni krugovi.

Dakle, ko je taj koji može povjerovati u kredibilnost, u nepristrasnost, u profesionalan rad jedne takve agencije? Prije će biti ipak da se ovdje radi o konfliktu interesa. Tu sam konsultovao stručnjake, imajući u vidu uticaj Vlade, ko su povlašćeni ljudi na tržištu, ko iza njih stoji, za čiji interes rade, a tobože je sve to kontroliše Vladina agencija koja se predstavlja kao nezavisna.

Prvo što mi pada na pamet kad pomislim na konkurenciju je čuvena šema Demokratske partije socijalista - jedan zaposleni četiri glasa i ona najbolje pokazuje na koji način funkcioniše taj kompletan sistem i koliko šanse da nešto ostvare imaju oni koji nijesu pristalice te politike.

Igramo se ovdje i agencija i igramo se komisija, glumi se profesionalizam, glumi se nezavisnost, a sve je u funkciji odbrane ogromnih poslova ljudi iz vrha režima i sa njima povezanih lica. Zamislite u zemlji kakva je Crna Gora, gdje je sve postavljeno pod kontrolu nekoliko ljudi, nekoliko familija, sad treba da povjerujemo da ova Agencija ima kapacitet da samostalno odlučuje. Pa zar može i smije neko na tržištu da bude konkurencija Milu Đukanoviću, Dušku Markoviću i njihovim favoritima? Jeste li vi ti koji će se isprsiiti i zaustaviti taj monopolizam koji kreće iz vrha režima?

Zamislite slučaj da se neko sa svojom firmom, dakle neki privrednik sa svojom firmom, sa svojim biznisom pojavi kao konkurencija nekom preduzeću koje je povezano sa pomenutim Milom Đukanovićem, njegovom porodicom, s bratom, s sestrom, sinom, sestrićem i ostalima, sa prijateljima i sa osobama bliskim Dušku Markoviću i Mojkovačkom klanu.

Dakle, naravno u pravu ste - ne možete da zamislite. Jednostavno ova agencija je jedna velika magla, jer ona služi da spriječi konkurenciju. Mogli ste dati ime Agencija za sprečavanje konkurencije, da se ne pojavi neko ko može da parira prvom i drugom bosu u Demokratskoj partiji socijalista. Ja ne znam sad ko je prvi, drugi bos, gospodine Damjanoviću, to je sad diskutabilno. U raznim biznisima od energetskeg sektora, do farmaceutskog, do građevinskog, do tržišta cigara, a tek se može naslutiti u kakvim su poslovima ljudi iz Agencije za nacionalnu bezbjednost. Tu možemo da zamislimo što se dešava i ko uopšte smije biti konkurentan ljudima iz vrha crnogorske vlasti. Možda je prava slika ovdašnje Crne Gore ovo što je jednom izgovorio Milan Mladenović, kojega se danas sjećamo 24 godine od njegove smrti: "U mrak smo zapleteni, u mrak lagano tonemo svi, zemlja nam je prestala da rađa, ptice su nam pobegle na jug, deca su nam prestala da plaču, deca su nam izbegla na put", zbog takvih kao što ste vi i onih koji stoje iznad vas.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:15:17)

Zahvaljujem gospodinu Vučuroviću.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je kolega Nikola Divanović, a neka se pripremi Milutin Đukanović.

Kolega Divanoviću, imate riječ.

NIKOLA DIVANOVIĆ (05.11.18 12:15:32)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, dobro možda je i očekivano ova rasprava je otišla malo u sigurno pogrešnom pravcu jer je ovdje riječ o Izvještaju Agencije za zaštitu konkurencije i o njihovom završnom računu. Ja razumijem političke komentare. To je jedna fabula koja se modifikovana samo na temu koja je tačka dnevnog reda prepliće iz sjednice u sjednicu, ponavlja i to je ono na kraju što svoj test dobija uvijek na izborima i znamo kakav je taj rezultat. Ne bih se posebno osvrtao na ove diskusije.

Dakle, ono što smatram da je građanima vjerovatno interesantno onako pozicionirati, osvjetliti ulogu ove agencije koja postoji i koja je u skladu sa članom 140 Ustava, u skladu je sa članom 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji i tu je negdje njena uloga - između jedne ustavne norme i jednog puta evropskih integracija Crne Gore. U tom smislu mislim da ova Agencija predstavlja jednu važnu polugu i tek treba da predstavlja važnu polugu. Mislim da joj treba dati podršku, mislim da je treba ojačati i treba da bude jedan važan korektivni faktor, mala tržišta to uvijek trebaju. Dakle, mala tržišta su tržišta koja su, evo kao crnogorsko otvoreno brzo rastuće tržište gdje se trudimo da jačamo realni sektor naravno kroz jačanje preduzetništva. To je jedna priča o regulaciji tržišta, gdje svako odskakanje predstavlja veliki broj tržište malih brojeva i crnogorsko tržište je takvo. Ono što smatram za sada najvećom tekovinom i najvećim uspjehom Agencije za zaštitu konkurencije jeste ta promjena percepcije. Ako se nečim možemo ozbiljno pohvaliti, odnosno možete ozbiljno pohvaliti, to je ta promjebna percepcije. Dakle, tržišni igrači su prihvatili ova prava i politike zaštite konkurencije i mislim da je to najveća dobrobit koju ste donijeli.

Treba jačati vaše poluge zbog toga što je važno da uloga Agencije bude preventivna. Da se preventivno utiče na ove mehanizme zaštite konkurencije da to naravno ne bi kasnije dobijalo svoje epilog na sudu.

Što se tiče samog izvještaja, ja sam notirao par ovih stvari koje ste i pročitali, gospodine Vujoviću, u Vašem uvodnom izlaganju - četiri postupka ste okončali pred postupajućim sudovima a u toku je jedan novi postupak. Imate osam zahtjeva novih za pokretanje prekršajnih postupaka i ono što je možda posebno važno i interesantno jesu ovih 38 rješenja o odobrenju koncentracije.

Naravno, treba istaći ovaj podatak da ih je 10 u toku.

Na kraju, što bih još rekao o samom izvještaju. Mislim, da je to važno, dobili ste pozitivno mišljenje nezavisnog revizora i dobili ste pozitivan stav DRI-a, Državne revizorske institucije. Tako da smatram, uz ove sektorske analize, koje ste pomenuli, koje smo vidjeli kroz izvještaj da ste uradili, da ste stvorili jednu priličnu dobru bazu za ono čim treba da se bavite i vjerujte da će Parlament kao kontrolni mehanizam i kao neko ko može i podsticajno da utiče na rad ove i ovakvih agencija u Crnoj Gori pokušati da da svoj doprinos i da zaokruži jedan dobar poslovni ambijent. Smatram tu da je vaša uloga zaista važna.

Na kraju, sve što ide u pravcu osnaživanja crnogorske ekonomije koja je, ponavljam mala, dinamična, brzorastuća, zainteresovani smo svi u ovom Parlamentu da pojačamo te mahanizme kontrole i da na taj način pojačamo i taj ambijent, odnosno njegovu transparentnost.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:19:34)

Zahvaljujem poslaniče Divanoviću.

Poslanica Branka Bošnjak ima komentar na Vaše izlaganje, tako da ćete najvjerovatnije imati još jednu priliku.

Poslanice Bošnjak, imate riječ.

BRANKA BOŠNJAK (05.11.18 12:19:47)

Pa ja bih zamolila kolegu Divanovića da nam ne potcjenjuje inteligenciju i udara na zdrav razum. Neka što nam sipate šarene laži i raznorazne improvizacije dajete ovdje, nego očekujete da Vam vjerujemo. Pa naravno da nećemo da Vam vjerujemo. Više vjerujemo sopstvenim očima, nego tome što nam Vi pričate, a posebno vama iz Budve, što bi rekao moj kolega.

Nemojte očekivati od nas da vjerujemo u nezavisnost nečega koga bira Vlada i da vjerujete

u nekakav zdrav tržišni ambijent i podsticanje konkurencije kad svi znamo ko drži monopole u svim oblastima u Crnoj Gori. Ko je u građevinskoj, zašto je to vazda Bemax i zašto kad se krenulo još u priču sa auto putem, što smo svi vidjeli, ko su ti igrači koji su pokupovali svu mašineriju. Vjerovatno da su i milijarde u pitanju i samo su čekali kad će to da krene do toga ko je znao, imao prve informacije pa je pokupovao razna od seljaka zemljišta duž trase auto puta, pa su poslije eksproprijacijom se obogatili i dobili pare.

Ne morate makar od nas, budite toliko pristojni, pa ne očekujte da budemo, da vjerujemo vašim šarenim lažima, nego imamo zdrav razum i možemo da vidimo i procijenimo što radite i kako radite. Tako da bi bilo to elementarno kulturno da se na taj način ponašate, a to što u ovoj našoj Crnoj Gori nema zdravih investitora maltene ih nema - zašto iz neke razvijene zemlje, nemamo nekog investitora koji hoće da dođe. Naravno, zato što znaju kakav je poslovni ambijent ovdje i kako se radi, kome treba da se da procenat i ko ima monopole, i ko će da ih reketira, i ko će da im traži kako da zapošljavaju, koga da zapošljavaju. Sad nije malo Demokratskoj partiji socijalista što pravi spiskove po državnim organima, nego počeli su i privatnike da kontrolišu, pa sad se neko ko iole miriše na opoziciju ne može zaposliti nigdje ni u privatnom sektoru ni kod stranih zbog toga što ih ucjenjujete, a ne kod državnih organa.

Zamolila bih vas da vodite računa, stvarno nemojte da očekujete od nas, da vjerujemo vama, nego ćemo vjerovati svojim očima i ovome što vidimo, jer toliko smo inteligentni da to možemo da procijenimo, a i iskustvo nas uči, evo 30 godina kako radite.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:22:26)

Hvala, poslanice Bošnjak.
Poslanice Divanoviću, imate riječ.

NIKOLA DIVANOVIĆ (05.11.18 12:22:32)

Ovo posljednje, uvažena poslanice Bošnjak, o iskustvu i neiskustvu sam shvatio kao aluziju na moje neiskustvo, nemojte se prevariti tu. Tu se nemojte prevariti. Htio sam samo da Vam kažem jednu stvar. Dakle, ja sam se držao strogo teme koja je vrlo stručna i koja je vrlo konkretna i drago mi je da vi pred građanima Crne Gore doživljavate držanje teme i nenasijedanje na neke političke ocjene kao političku nekulturu. To je naravno ona vaša politička ponuda koja na svakim izborima prolazi tako kako prolazi.

Ja ću se uvijek po pitanju ovakvih tačaka držati teme i uvijek govoriti stručno onoliko koliko znam i koliko mogu, a Vi se držite Vaše političke teme i Vaših političkih ocjena, a onda ćemo se vidjeti opet na izborima kao i uvijek do sada.

Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:23:29)

Hvala, kolega Divanoviću.

Sljedeći učesnik je Slaven Radunović, poslije njega je poslanica Aleksandra Vuković i imamo još jednog prijavljenog poslanika koji nije u sali. Ne znam da li će stići do 13,00 časova. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.11.18 12:23:53)

Gospodin Đukanović koji je sad trebao da bude na redu ima sastanak sa gospodinom Oravom u našim prostorijama i pretpostavljam da će do tada da završi i da će da se javi za diskusiju, kao što je i najavio.

Ja recimo nijesam planirao da se javim za diskusiju, međutim motivisalo me pominjanje

Montenegro airlinesa. To je jedan klasičan primjer kako postoje dvostruki aršini u Crnoj Gori i kad treba zaštititi domaćeg poljoprivrednika da ne propadne, domaću nazovimo industriju ili u povelju neke pogone zaštititi dok ne stanu na noge - tu se ne razmišlja o zaštiti naših proizvođača. Ali, kada je jedna organizacija koja služi parekselans za ostvarenje političkih ciljeva DPS-a, kao što je Montenegro airlines u pitanju, i te kako je štite od konkurencije.

Naime, podsjetiću građane Crne Gore da je Montenegro airlines imao vrlo bitnu ulogu u nekoliko izbornih procesa, posebno u referendumskom procesu i za to je nagrađen da kao klasični gubitaš na vašoj grbači, građani Crne Gore, svih ovih godina funkcionišu. Imao je neke avio linije do gradova gdje su djeca pojedinih funkcinera studirala, ali putnika nije bilo osim ta djeca i eventualno njihovi roditelji kad ih posjećuju. To je način kako se u Crnoj Gori gazduje zajedničkim parama.

Evo pošto rekoh baš to je dobar primjer, Montenegro airlines je sjajan primjer, podsjetiću vas da je dug Montenegro airlinesa na kraju 2017. godine skoro 77 miliona evra. I kad vam prepričavaju kako su postigli nevjerovatne uspjehe pa su prevezli 570.000 2017. godine, pa su prevezli 2018. sličan broj, ali za devet mjeseci itd, vi treba da znate da svaki putnik kojeg preveze Montenegro airlines vas dodatno košta. Jer, kad podijelite gubitak koji pravi Montenegro airlines, kad podijelite sve ono što se izdvaja iz države, duguju samo za poreze i doprinose do 2017. godine, 17 miliona evra, duguju aerodromima 33 i po miliona, izgubili su od kontrole leta zajedničke u Beogradu 10 miliona, sudski proces. Kad podijelite po putniku, ispada da svaki putnik Montenegro airlinesa koji se preveze košta građane Crne Gore između 30 i 50 evra kako koje godine. Samo to da znate, plus naravno ona karta koju putnik plati.

Za razliku od toga, prije nekoliko godina jedna velika lou kost kompanija, jedna od najvećih makar u Evropi, je tražila od Vlade Crne Gore zauzvrat za dovođenje više stotina hiljada turista ili uopšte putnika sa destinacija sa kojih do sad nijesmo imali putnike, podsticaj od 20 evra po putniku. Priznaću, to je i meni tada djelovalo mnogo, naravno nijesam znao da Montenegro airlines ovoliko košta Crnu Goru. Mnogo se krilo na razne načine, krili su se i ovi dugovi za Aerodrom, krili su se dugovi za platu i doprinose. Ali, sad razmislite, znači Montenegro airlines vozi putnike na tradicionalnim linijama, većinu ka Beogradu. To može da napuni svako ko ima avion, ne treba mu nikakva velika reklama, marketing niti sposobnost. Ostale linije Frankfurt, Pariz, to su linije koje su razrađene, sad zamislite da imamo par stotina hiljada putnika sa destinacija koje nijesu inače mjesta inicijativnog turizma, kad je Crna Gora u pitanju, koliko bi to značilo doprinosa crnogorskom turizmu i ukupnoj privredi. Umjesto toga mi plaćamo Montenegro airlinesu 20, 30 evra više po putniku da bi se zadovoljavale potrebe režima u pojedinim situacijama kad im politička glava visi o koncu i za zadovoljavanje nekih njihovih privatnih potreba.

Toliko o zaštiti konkurencije. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:28:53)

Hvala i Vama.

Kao što sam najavio, poslanica Aleksandra Vuković.

Izvolite, imate riječ.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (05.11.18 12:28:58)

Potpredsjedniče, zahvaljujem na datoj riječi.

Pozdravljam građane i građanke Crne Gore, kao i kolege i kolegice u Parlamentu. Pozdravljam i predstavnike Agencije i zahvaljujem na ovom izvještaju koji smo dobili. Pošto evo ja prvi put čitam izvještaj takve vrste, ja sam ga doživjela kao priliku da mi u Parlamentu, prije svega, a onda i naši građani dobiju jedan važan stimulans a u vezi sa konkurentnosti koja je veoma važna kada je u pitanju crnogorsko tržište. Jer, znamo i ja više puta u ovom Parlamentu govorim o tome da treba obodriti, osnažiti naše domaće proizvođače kada je u pitanju poljoprivreda, takođe i naše preduzetnike posebno mlade ljude da izađu na tržište. Znamo da je svaki izlazak na tržište ma koliko ono malo bilo, kao što je u ovom trenutku crnogorsko jeste, veoma rizičan i s ozbirom na

to da je rizičan mi treba u stvari našim politikama i našim javnim djelovanjem da pokažemo tim mladim ljudima da se u preduzetništvu, po mome mišljenju, krije rješenje za buduću ekonomiju Crne Gore, a to recimo grad iz kog dolazim konkretno Nikšić najbolje pokazuje na primjeru Tehnopolisa, preduzetničkog inovacionog centra, koji je i osnovan zbog toga. Da li će u svojoj misiji uspjeti, mi ćemo to vidjeti. Ja ne volim da govorim o institucijama koje su veoma mlade ni na jedan optimističan ni na pesimističan način, nego na način nadanja da će taj centar okupiti mlade ljude koji će stvoriti ambijent u kome će oni iznositi svoje preduzetničke ideje i dobiti od stručnjaka dobre inpute kako ustvari treba da garade svoj preduzetnički duh, s jedne strane, i, s druge strane, svoje male biznise koji će osnažiti ekonomiju Crne Gore. Zbog toga mislim da je postojanje ove Agencije koja, po mome mišljenju, prije svega postoji zbog toga da bi se formirala jedna antimonopolistička politika u Crnoj Gori, da bi se dao odgovor onima koji su i na našem tržištu vjerovali da su subjekti kojima nema premca u poslovanju, zbog toga što su na ovaj ili onaj način osvajali to tržište, da im se da odgovor da država zaista ima odgovor, da je taj odgovor institucionalizovan i da je on u Agenciji koja će i te kako biti kontrolni subjekt koji će ukazivati na sve manjkavosti i koja će onemogućavati da pojedini subjekti na našem tržištu imaju glavnu ulogu i onemogućavaju našeg domaćeg proizvođača da ustvari osnaži svoj biznis.

Zbog toga mislim da je ono o čemu često govorim u Parlamentu veoma važno istaći i ovom prilikom, a to je da na ovaj način zbilja Agencija može stvoriti mali prostor za zaštitu malih domaćih proizvođača posebno u oblasti poljoprivrede. Vjerujem da je mnogo zemljišta u Crnoj Gori neobrađeno, vjerujem da u poljoprivredi zaista leži veliki potencijal Crne Gore i mislim da zbog toga naročito naš ševni dio treba na svaki način poučiti, odnosno ljude koji žive na ševu kako da pristupe i fondovima i kako bez obzira na to što preduzetništvo, po mome mišljenju, ipak pretpostavlja jednu sopstvenu inicijativu neuzdanje u subvencije i neuzdanje u državnu pomoć da ipak imaju jedan značajan i zakonski i svaki drugi tržišni okvir, kojim će se kretati u smislu ostvarivanja svojih, da kažem tako, značajnih ideja i prije svega valorizovanja svoga rada, jer zaista smatram da ukoliko u Crnoj Gori u kojoj postoje i o kojoj postoje nažalost vicevi o našoj ljenosti ne razvijemo intenzivno proizvodni mentalitet i prije svega radnu kulturu, onda možemo stalno govoriti o istim temama što je bilo, što se nije dobro radilo. Ali, hajde stvarno da pokušamo svi ođe posebno naše kolege iz opozicije da nam daju neke konstruktivne ideje u vezi sa tim kako možemo izvesti našeg proizvođača i na tržište, kako ga možemo ohrabriti, kako ga možemo zaštititi, kako kao poslanici i poslanice zbilja sa njima ruku pod ruku poći tamo gdje oni misle da treba zaštititi njihova prije svega prava, a onda naravno i te kako ih upoznati sa njihovim obavezama. Tako da mislim da je ovo jedan odličan prostor u kome možemo zajednički djelovati i opet pozivam mlade ljude, naročito ljude iz Nikšića, da dođu recimo u Tehnopolis, da počnemo da razgovaramo o preduzetništvu kao injekciji koju treba primiti crnogorskoj ekonomiji kako bi se ona razrasla i kako bismo zaista potvrdili ono u što su vjerovali i naši preci koji su se borili za jednu Crnu Goru koja bi živjela izvan zajednice /prekid/ država upravo može stvoriti ambijent u kome će ekonomija biti veoma intenzivna i u kojoj se može živjeti od sopstvenog rada. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:34:12)

Zahvaljujem poslanici Vuković.

Prije nego što dam riječ poslaniku Konjeviću, da saopštim da na upit ispred Kluba Demokratskog fronta, tačnije kolega poslanika Vučurovića imamo obavijest da je sasvim redovan broj i sastav obezbjeđenja u Skupštini tako da je sve redovno. /Upadica/

Dobro, valjda u Crnoj Gori ne znate sve ljude tako da ...

Izvolite.

Vi se javljate komentar, je li? Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (05.11.18 12:35:04)

Ja sam gospođu Aleksandru htio da pitam, da li postoji način, gospođu Aleksandra, da neko uspije na tržištu, da se neko probije na tržištu ako nije u gravitacionom polju Mila Đukanovića

ili Duška Markovića? Da li postoji neko u Nikšiću ko može da se probije na tržištu, ko može da radi neki posao bilo kakav, od popločavanja trga, od regulisanja Doma revolucije, od krpiljenja ulica, pošto u Nikšiću samo postoji krpiljenje, ne postoji ništa drugo, da li može neko da se pojavi ko nije u gravitacionom polju onoga što se predstavlja za gradonačelnika - Veska Grbovića i njegove ekipe kojom se okružio?

Dakle, nemojte da nam sad mažete oči ovdje, pa svi znamo o čemu se redi. Zamislite sad, zato sam pomenuo prije ono gospodi i dami iz Agencije, da se ja pojavim sa svojom firmom i da kažem da konkurišem firmi iza koje stoji Milo Đukanović, ili Duško Marković, ili Vesko Grbović u Nikšiću. Pa, nemojte molim vas te stvari da pričamo, to čitav Nikšić zna. I ko je radio trg, i ko je radio Ljuba Čupića i sve ostalo i kako je finansirano, a posebno taj Tehnopolis. Od toga Tehnopolisa se čudo neko napravilo, a to je jedna magla koja ništa ne predstavlja. Tu se okupljaju neki ljudi, očigledno imaju afiniteta da se bave nekim stvarima, ali to je jedna kancelarijica u Nikšiću gdje svak priča, predlaže neke svoje ideje, a do realizacije se ne stiže, pa Vi ste sami rekli. Od kada postoji taj Tehnopolis? Mislim da postoji već dvije, tri godine. I šta je realizovano iz Tehnopolisa? Ništa. Najbolje nek recitacije ili da organizuju neke pjesničke večeri, mislim da bi tu bili mnogo uspješniji.

Što se tiče toga koliko se doprinijelo Nikšiću, ja mislim da je ova vlast koju vodi Veselin Grbović da je to najgora vlast u istoriji ne Nikšića, nego Crne Gore što se tiče lokalnog nivoa. Možda je gora jedino ova koju brani gospodin iza Vas ova budvanska za vrijeme kriminalne organizacije. Ja ne znam da li je on pripadao toj, očigledno još nije pod udarom Tužilaštva, ali jedino je budvanska bila gora od te vlasti, ova kriminalna pod kontrolom DPS-a. Dakle, nemojte da širim maglu, znamo svi da Nikšić umire bukvalno pod vlašću Demokratske partije socijalista. Umirao je i pod vlašću kad je bio Nebojša Radojičić, sad Veselin Grbović, svi smo toga svjesni ko je imalo osjetio duh i miris Nikšića zadnjih desetak godina.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 12:38:03)

Koleginice Vuković, imate riječ.
Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (05.11.18 12:38:07)

... kolegi Vučuroviću na oštro iznesenim ocjenama s obzirom na to da ću onda i sama izoštriti svoj ugao gledanja s obzirom na to da mislim da Nikšić, kako on kaže, nikad nije bio u gorem položaju i nikad nije umirao kao sada. Ja mislim da nikad nije bio živiji, to pokazuju svi ljudi koji dolaze, svi ljudi dobronamjerni koji žele zauzeti svoj stav prema gradu u kome žive i najbolje govore o tome ljudi koji su naši gosti. Najbolje o tome govore ljudi koji dolaze iz drugih gradova Crne Gore, koji su uvijek bili u prednosti po razvoju u odnosu na Nikšić zbog čega sam ja bila veoma tužna i neđe vrlo deprimirana kao i Vi. Međutim, evo tri godine na čelu grada je predsjednik Veselin Grbović i on zaista pokazuje da ima odličan menadžment i odličnu, prije svega, kreativnu energiju koju je uložio u taj grad. Mislim da o tome zaista ne možemo čak ni raspravljati, osim na nivou insinucija, gospodine Vučuroviću, jer je najlakše reći da je nešto najgore i da nešto ne valja bez ikakvog objašnjenja da je to zaista tako.

Koliko je ta vlast u Nikšiću zaista bila bez konkurencije, govori i slučaj da na nikšićke izbore uopšte ni jedan politički subjekt na lokalni nivo nije htio ni da izađe na utakmicu. Zamislite /prekid/ ne izaći na utakmicu i ne izaći na teren, nego apriori kazati - ne, ne želim da se borim zbog toga što ja znam da će biti izborne malverzacije, ili već ne znam zašto. Pa Nikšić je najbolji pokazatelj da ste vi zaista i tada shvatili da u vlasti Demokratske partije socijalista, a tada je listu vodio naš predsjednik Veselin Grbović, nijeste jednostavno mogli pobijediti. I to je ono čega ste vi bili svjesni i hvala vam na tome što ste tu svesnoset pokazali, što ste bili jedan savjesni i vi i vaši koalicioni partneri, toliko ste imali političke savjesti da ne izađete na tu utakmicu. Ja vam na tome čestitam.

U vezi sa tim ko nije u gravitacionom polju Mila Đukanovića i Duška Markovića, želim Vam kazati samo jedno. Ja ne mogu da shvatim zašto držite oči zatvorene pred činjenicom da vas

neprestano dobijamo na izborima i da upravo politiku Demokratske partije socijalista personifikuju ti ljudi. Mi nikad nemamo problem da izađemo na izborni teren upravo zbog toga što oni personifikuju, a vi kažete da samo oni ljudi koji su u njihovom gravitacionom polju imaju nekakvu podršku. Nemojte tako pobogu, pa vi time ustvari onemogućavate bilo koga ko poželi da izađe na tržište i da radi i da se bori, vi time ubrizgavate tu energiju pesimizma koju ja nikada ne mogu shvatiti.

Sigurni budite, vi potpišite neki projekat i predajte ga Tehnopolisu, koji zaista ima i tržišnu osnovu i ekonomsko opravdanje, koje ima dobar okvir, koji će podržati jedan evropski fond, jer mislim da bi trebalo kao država da se malo pozabavimo time, da iniciramo malo priču u vezi sa evropskim fondovima i kao države u regionu da dobijamo iz tih evropskih fondova novac potreban za izgradnju i obnovu ove države. Ali, znate li kako se dobija novac iz evropskih fondova? Tako što imate veliki broj ljudi koji zna ono što radi, zna kako se to radi i zna način na koji će projekat koji se nudi dobiti novac, jer se novac dugo dobijao tako - znate, ja sam pametan, ja znam lijepo da zborim, ja ću da iznosim razne ideje, ali te ideje će ostati na nivou - reče mi jedan čovek, prepričavanja, trača itd. na nivou kafane. Ali kada treba otići i predati u taj Tehnopolis konkretnu ideju, niđe nema junaka da izađu na boj. Ja bih voljela, imam i sama problem u vezi sa tim da nađemo ljude koji su sposobni da pišu projekte koje bismo predali evropskim fondovima i zaista ovu državu počeli da gradimo na realnim osnovama i realnoj ekonomiji, koja jeste realna baš u tom sektoru znanja, inovacija, jer vi vidite koliko se ja borim i u ovom parlamentu da svi podržimo taj institut za naučni razvoj i tehnologije i mislim da je u tome budućnost.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:42:33)

Hvala.

Što želite, gospodine Vučuroviću?

Čekajte, komentar ili odgovor na komentar.

Proceduralno?

JOVAN VUČUROVIĆ (05.11.18 12:42:49)

Samo da objasnim u vezi izbora u Nikšiću. Mislim nije tačno bilo. Kako nije procedura?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:42:59)

Poslanik Raško Konjević ima riječ.

Izvolite, poslanice Konjeviću. Posljednji diskutant po ovoj tački dnevnog reda.

RAŠKO KONJEVIĆ (05.11.18 12:43:07)

Hvala, predsjedniče.

Ja ću samo iz jednog ugla, jednim dijelom se to može odnositi i na Vas kao predsjednika Skupštine, mislim da bi ovu tačku trebalo odložiti od dalje rasprave iz dva razloga.

Jedan je, gledajući ovaj izvještaj koji je dostavljen Skupštini maja 2018. godine i sama Agencija u uvodnom dijelu, u prvom poglavlju govori o činjenici, koja je tačna, da u njenu nadležnost sada imamo i ovaj dio koji se odnosi na državnu pomoć. Međutim, nigdje u samom izvještaju koji je za 2017. godinu, što jednim dijelom mogu da razumijem jer ta nadležnost nije bila u 2017. godini, nemamo ono što je nova nadležnost sada Agencije, a to je priča o državnoj pomoći.

Predsjedniče Parlamenta, ja ću Vas podsjetiti da, shodno Zakonu, Vlada je bila u obavezi da do marta 2018. godine Skupštini dostavi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći. Marta 2018. godine važio je zakon po kojem je to Vlada bila u obavezi da dostavi. Prema informaciji koju

imam od Generalnog sekretarijata, Vlada nije dostavila izvještaj o državnoj pomoći u zakonskom roku do kraja marta 2018. godine za 2017. godinu. Mi imamo sada dvije mogućnosti, da zamolimo Agenciju za zaštitu konkurencije imajući u vidu da je negdje čini mi se poslije marta, nijesam već siguran, to u nadležnosti Agencije, pa da se ovaj izvještaj dopuni izvještajem, jer vam je sada to u nadležnosti, za 2017. godinu ili da ne dozvolimo da Vlada na takav način izbjegava svoju zakonsku obavezu. Neću reći da krši zakon, ali da se po prvi put dešava da do marta 2018. godine nemamo godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći za prethodnu godinu. Zašto insistiram na ovome? Imamo dva modaliteta, ili da to Agencija sada uradi, jer pretpostavljam da je taj izvještaj negdje urađen kao neka vrsta dopune, jer nemojmo zaboraviti da zaposleni koji su bili u Komisiji za kontrolu državne pomoći su preuzeti od strane Agencije, ili da to uradimo na takav način da Skupština dobije informaciju, odnosno izvrši svoju ustavnu i zakonsku obavezu kontrole rada Vlade u toj oblasti, sa jedne strane, ili da Skupštini taj izvještaj bude dostavljen.

Zašto mislim da je to važno? U samom uvodu i kasnije u razradi u segmentima gdje se spominje državna pomoć upravo Agenciji za zaštitu konkurencije, što je precizno tačno, korektno, navodi značaj državne pomoći i obavezu Crne Gore da i u toj oblasti sa potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, još od tada je preuzela prioritarnu obavezu da usaglašava svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije i u oblasti državne pomoći, kao oblasti konkurencije. Dakle, mogu da izrazim sumnju da Vlada ne Ministarstvo finansija jer je ta komisija funkcionisala iako u okviru Ministarstva finansija kao neka vrsta samostalnog organa, to nije uradila jer samo u 2015. godini nije prijavila, a bila je u obavezi da prijavi, Evropskoj komisiji enormnu državnu pomoć koja je data jednom državnom preduzeću, da ime sada ne navodim.

Zamolio bih Vas, dobro je što sada predsjedavate, da pokušamo da pronađemo model da na taj način ova skupština ne bude ponižena od Vlade, jer ako Vlada neće da dostavi kroz zakonsku obavezu Izvještaj Parlamentu do marta 2018. godine, a zakon je na snazi, mislim da kao Skupština trebamo da reagujemo i da taj izvještaj dobijemo jer ga tokom 2018. godine treba da razmatramo. To je bilo unazad 10 godina tako, dakle jedino nećemo dobiti izvještaj za 2017. godinu, pokušavajući da zbog različitih zakonskih ingerencija tokom 2018. godine jednostavno nestane izvještaj za 2017. godinu. Dakle, ili neka nam ga dostave da o njemu raspravljamo, ili da ovaj izvještaj za 2017. godinu bude aneksiran na neki način pa da zajedno razgovaramo o tome što je bio predmet državne pomoći. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:48:12)

Hvala Vam.

Svih pet minuta ste iskoristili da problematizujete ovu priču. Naravno, reagovaćemo i dobili ste kao što ste i sami rekli informaciju Generalnog sekretarijata da nijesmo dobili od Vlade Izvještaj o državnoj pomoći za 2017. godinu.

Završena je diskusija.

Sad pitam da li predlagač materijala želi dati završne napomene.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (05.11.18 12:48:44)

... predsjednik Skupštine, da nećete samo konstatovati nešto što smo ja i Vi znali, jer mislim da u tom dijelu imate obavezu kao predsjednik Skupštine da se postarate da ono što je bila zakonska obaveza Vlade Skupština dobije. Podsjećam Vas, predsjedniče, zakonska obaveza je bila da Vlada Izvještaj o kontroli državne pomoći Parlamentu, dakle Vama, pošalje do kraja marta 2018. godine. Vlada to nije uradila. Mislim da to nije dobro za ovaj visoki dom da na takav način se ne poštuju zakoni, a radi se o oblasti, podsjetiću vas, koja je jedna od ključnih oblasti u poglavlju 8 Konkurencije, bez koje teško da ćemo moći dalje na evropskom putu. Ujedno Vas molim da iskoristite mogućnosti koje ima predsjednik Skupštine da od Vlade dobijemo nešto što nama kao poslanicima po zakonu pripada. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:49:37)

Hvala i Vama. Ne morate da me podsjećate na obaveze, kao što ja Vas ne moram da podsjećam da ova skupština nije niti će biti ponižena, pa će sve što joj bude trebalo da uradi i što treba da uradi ova skupština uraditi.

Završne napomene, predstavnik predlagača. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ (05.11.18 12:49:56)

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Ja bih umjesto završne riječi iskoristio da odgovorim pojedinim poslanicima, jer sam ostao dužan pitanja...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:50:03)

Gospodine, ne možete odgovoriti u završnoj riječi zato što ste onda Vi u drugoj poziciji u odnosu na poslanike. Vi kad dođete u ovaj dom, morate da znate poslovničke obaveze a to znači da kad Vam se postavi pitanje vi možete kao predlagač u svakom trenutku da odgovorite na ta pitanja. A sad, molim Vas, završnu riječ jer ja neću davati poslije Vaših odgovora sad opet šansu poslanicima da komentarišu. Znači, ne možete odgovarati, imali ste priliku da tokom rasprave uradite, dajte završnu riječ. Hvala Vam.

MIODRAG VUJOVIĆ (05.11.18 12:50:38)

Zahvaljujem.

Evo, prije svega da zahvalim uvažanim poslanicima na više nego korektnoj i konstruktivnoj raspravi, s tim naravno što pojedine diskusije vezane za današnji izvještaj ne mogu prihvatiti zato što su rezultat, prije svega, nepoznavanja predmetne problematike.

Na mnoga pitanja koja su ovdje postavljena, već tokom razmatranja predmetnih izvještaja od 2013. godine, Agencija u kontinuitetu normalno odgovara uvažanim poslanicima. Ja se sada posebno ne bih vezao na bilo šta i konkretno što je bilo, imajući u vidu da nemam pravo da odgovorim uvažanim poslanicima, ali naravno stojim vam na raspolaganju sve što je /upadica/ Ja se izvinjavam, odgovorićemo sve pisano, samo moramo uputiti sa nivoa Agencije za zaštitu konkurencije da je Agencija izričito nezavisna institucija, koja sve radi u svemu i u skladu sa Zakonom o zaštiti konkurencije i Zakonom o upravnom postupku. Nije tačno jednostavno da Agencija za zaštitu konkurencije vodi neku selektivnu politiku, posebno imajući u vidu za sve postupke koje smo od 2013. godine radili a na to ukazuje i komentar uvaženog poslanika koji trenutno nije tu, koji upućuje upravo da smo pojedine postupke, ustvari 90% postupaka vodili ... učesnika na tržištu gdje su većinski vlasnici i najveći učesnici na ovom tržištu, i izuzetno veliki procenat ima i Vlada u tim istim privrednim subjektima.

Isto tako, pojedine kvalifikacije koje su izinesene neću komentarisati pojedinačno, ali recimo što se tiče kartela, oligopola, monopola, zloupotrebe dominantnog položaja, vi znate i mi svi znamo da na teritoriji Crne Gore na našim tržištima postoje karteli, oligopoli, i zloupotreba dominantnog položaja. Međutim, jednostavno to nije u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije, to nije zabranjeno sa nivoa postupanja Agencije za zaštitu konkurencije. Zabranjeni su samo akti i radnje tih i takvih učesnika na tržištu, koji za cilj i posljedicu imaju ili mogu imati sprečavanje, narušavanje ili ograničavanje konkurencije, a ne nikako njihov status na tržištu. Isto tako, tačno je i to da smo, kad su pojedini karteli u pitanju, vodili postupke javnih nabavki oko njihovog konzorcionog nastupa na tržištu, ali isto tako znate da smo upravo protiv tih i takvih učesnika na tržištu konkretno sa finansijskog tržišta, donijeli odluke i drastično ukazali na povrede konkurencije učesnika u tom kartelom zabranjenom sporazumu.

Što se tiče državne pomoći, Agencija za zaštitu konkurencije, kao što sami znate, mislim da smo na to pitanje odgovorili uvaženom poslaniku koji trenutno nije tu - to pitanje je sada ponovo apostrofirano, Agencija za zaštitu konkurencije je postupila u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti konkurencije i svoj izvještaj dostavila u zakonom predviđenom roku. Zašto Komisija za kontrolu državne pomoći Ministarstva finansija nije postupila, naravno kao Agencija za zaštitu konkurencije, zašto ista u zakonom predviđenom roku do 30.06, odnosno do kraja marta Izvještaj o kontroli državne pomoći nije dostavila ovom parlamentu, to nije u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije.

Ja vas molim, jednostavno prilikom odlučivanja da se vi izjasnite i ja vas molim da se izjasnite na predmetni izvještaj a ne nikako, naravno, na neke posebne segmente koji nisu niti mogu biti sastavni dio ovog izvještaja. Na kraju, ja sam siguran da će uvažene kolege iz Ministarstva finansija dostaviti predmetni izvještaj, da ćete imati zadovoljstvo sa kolegama iz Ministarstva finansija da razmatrate predmetni izvještaj. Ovo iz razloga što Agencija za zaštitu konkurencije nije pripremala, nije učestvovala u donošenju pojedinih odluka kad je državna pomoć u pitanju i nije u našoj nadležnosti da podnosimo predmetni izvještaj.

Na kraju, još jedanput zahvalio bih vam na konstruktivnoj raspravi. Ukazao bih da jednostavno Agencija za zaštitu konkurencije sa troje zaposlenih u predmetnim slučajevima ne može dati veće rezultate nego što su dati u predmetnom izvještaju. Istovremeno vam zahvaljujem što svake godine dajete podršku ovoj instituciji. Ja vas molim, bez obzira da li to bili karteli, monopoli ili učesnici sa značajnom tržišnom snagom, ako imate bilo kakvih informacija da oni krše odredbe Zakona o zaštiti konkurencije, slobodno to procesuirajte Agenciji, a mi ćemo po službenoj dužnosti sa zadovoljstvom pokrenuti svaki od tih postupaka. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:55:00)

Hvala Vam na završnoj riječi.

Izvolite, proceduralnu intervenciju, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 12:55:08)

Molim Vas, predsjedniče Skupštine, da omogućite razmjenu mišljenja, da navode koji su izrečeni direktno protiv i nisu saglasni sa Zakonom o zaštiti konkurencije, Agencijom za zaštitu konkurencije. Ja vas molim da se ovo više nikada ne ponovi u Skupštini. Pozivao sam gospodina da se javi kad je trebao da se javi. Nije se javio i sad navodi nešto što je potpuna suprotnost sa zakonom, a ne sa praksom.

Ja sam rekao da li postoji ministar ili trgovinska organizacija. Koji su karteli oko lijekova, koji su karteli oko građevinske mafije. Hiljade stvari. Mi danas ništa nismo dobili. Ne treba mi nikakvo pisano, ništa. Molim vas da upriličite radu Skupštine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 12:56:15)

Poslaniče Raduloviću, Vi ste postavili pitanja na koja niste dobili pravovremeno odgovor. Nisam dozvolio da se kroz završno izlaganje na ta pitanja odgovara da vi nemate pravo učešća. Građani su čuli Vaša pitanja, nisu čuli odgovore. Znači, vi ste u prednosti. Hvala Vam.

Završili smo ovu tačku dnevnog reda. Izjasnićemo se kasnije o ovom materijalu.

Sad prelazimo na raspravu o Godišnjem izvještaju o radu Fonda za zaštitu depozita za 2017. godinu.

Ovlašćeni predstavnik Fonda za zaštitu depozita je Predrag Marković, direktor Fonda.

Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Filip Vuković.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Fonda želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite gospodine Markoviću.

PREDRAG MARKOVIĆ (05.11.18 12:57:05)

Uvaženi predsjedniče, poštovani poslanici i poslanice,

Ja sam na sjednici Odbora za finansije dao detaljno obrazloženje Izvještaja o radu Fonda za zaštitu depozita za 2017. godinu, koji je Savjet Centralne banke usvojio na sjednici 6. juna.

Kratko ću se osvrnuti na dvije najvažnije stvari.

Kao prvo da kažem da su fondovi za zaštitu depozita u svjetskim okvirima priznati kao dio mreže finansijske sigurnosti za podršku finansijske stabilnosti. Obaveza Fonda za zaštitu depozita je da kod nastanka zaštićenog slučaja isplati garantovan depozit u roku od 15 dana od njegovog nastanka. Uloga Fonda je da odgovori na propuste banaka na takav način koji sprečava paniku i smiruje deponente.

U prethodnoj godini nije bilo zaštićenog slučaja, pa ni potrebe za aktiviranjem sistema za zaštitu depozita, ali Fond je u dogovoru sa bankama sproveo te svoje sposobnosti da u ovako kratkom roku isplati garantovane depozite. To je bila prilika da provjerimo podatke koje dostavljaju banke fondu, da testiramo njihovu kompatibilnost, tačnost i ažurnost i istovremeno provjerimo obučenost i spremnost osoblja Fonda i njegovog informacionog sistema, da pravovremeno i tačno reaguje na nastalu situaciju. Ova praksa je utvrđena direktivom 1449, gdje se zahtijeva da fondovi izvrše stres testove svojih sistema. Oni to ne mogu završiti bez učešća banaka. Banke su dobrovoljno pristale, najveći dio banaka, na to i mi smo kroz taj test obuhvatili veliki broj deponenata, na način da smo potpuno zaštitili deponente, odnosno sačuvali njihov identitet u zaštiti bankarske tajne. Preuzeli smo podatke iz banaka, obradili to u fondu, obračunali garantovane depozite i preko posebne aplikacije stavili bankama isplaticima na raspolaganju. One su, da kažem tako, izvršile u tom testu isplatu i garantovanog depozita. Ovaj test je pokazao kako visoku tačnost podataka koje dostavljaju banke, tako i visoku obučenost zaposlenog u Fondu za slučaj brze intervencije za isplatu garantovanih depozita.

Drugi dio odnosi se na harmonizaciju sa zakonodavstvom Evropske unije i uz pomoć Svjetske banke Fond je uložio značajne napore da izradi novi nacrt zakona o zaštiti depozita. Njega regulišu dvije direktive. Direktiva 1449 o zaštiti depozita i Direktiva 1459 o sanaciji banaka. Na nov način se reguliše i pitanje uloge Fonda u prevenciji nastanka zaštićenog slučaja. Predlog zakona o zaštiti depozita bio je u maju na javnoj raspravi i sumiranjem te rasprave i sada ocjenom od strane Sekretarijata za zakonodavstvo steći će se uslovi da se zakon pošalje Evropskoj komisiji na ocjenu i nakon toga i Vladi i vama ovdje u Parlamentu.

Kao sastavni dio Izvještaja dostavljen je i prilog koji se odnosi na finansijsko poslovanje. Nezavisni revizor je dao svoje mišljenje koje je dato u prilogu ovog izvještaja. Fond je ostvario višak prihoda na rashodima u iznosu od 14.341.732 evra. Iz podataka koje smo kroz Izvještaj dostavili, ukupni depoziti na kraju 2017. godine iznose 3,2 milijarde i rasli su po stopi od 13,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Garantovani depoziti iznose 1.340.000.000 i veći su za 8,8% od garantovanih depozita na isti dan 2016. godine. Sredstva Fonda na kraju 2017. iznosila su 95,5 miliona, tako da je koeficijent pokrića 7,12%, a sa sredstvima Evropske banke za obnovu i razvoj u iznosu od 30.000.000 taj koeficijent je 9,36.

Ciljani nivo sredstava je 10% garantovanih depozita. Prema ocjeni ... misije je koju su činili predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke, Fond je dobro kapitalizovan. U bankarskom sistemu, na kraju 2017. godine imamo 861.189 deponenata. Garantovanim iznosom od 50.000 pokriveno je 99,03% deponenata, od čega 99,23 su fizička lica i 96,5 pokrivenost pravnih lica. 788.359 deponenata imaju veći depozit od dospjelih obaveza i njima bi bili isplaćeni garantovani depoziti.

Imajući u vidu sredstva sa kojima Fond raspolaže na današnji dan, a to je više od 111.000.000, te sredstva koja bi mogli koristiti za potrebe nastanka zaštićenog slučaja, deponenti se mogu osjećati sigurnim.

Za sva pitanja i eventualna pojašnjenja stojim na raspolaganju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:02:52)

Hvala Vam, gospodine Markoviću.
Proceduralno, izvolite. Poslanik Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.11.18 13:02:58)

Gospodine Brajoviću, prije jedno sat je moj kolega Vučurović postavio jedno pitanje i podnio zahtjev u ime našeg kluba da nam se odgovori, a na pitanje na koje bi trebalo da dobijemo odgovor poslije 10 minuta još ga nema, a radi se o primijećeno pojačanim mjerama bezbjednosti u Skupštini, da li imamo neko vanredno stanje. Ja sam nezvanično čuo da se radi o privatnom obezbjeđenju ili je možda policijsko koje je angažovao jedan poslanik. Da li je to tačno, od koga mu prijete opasnost u Skupštini? Jednostavno da čujemo o čemu se radi. Znači, svi smo mi vidjeli danas neka lica koja do sada nismo gledali u Skupštini, a koja su definitivno angažovana kao neki bodigardovi. Samo da znamo o čemu se radi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:03:47)

Hvala Vam, poslaniče Radunoviću.
Molim vas, kolege, samo polako.

Od zamjenika generalnog sekretara sam čuo da ste dobili odgovor od potpredsjednika Nimanbegua, a evo ja ću da ponovim da nema nikakvog novog dodatnog obezbjeđenja u Skupštini. Ne znam, ako vi znate sve policijske službenike koji se bave obezbjeđenjem objekata, onda je to sjajno, ali oni se periodično mijenjaju. Nema ničijeg privatnog obezbjeđenja u Skupštini niti je to moguće da bude, tako da budite potpuno, ustvari kažem kolegi Vučuroviću, pošto je on, shvatio sam, izrazio strah ili nešto zbog toga, nema nikakve potrebe za strahom sve je sasvim redovno stanje. Znači, nikakvog pojačanog obezbjeđenja, redovan je broj službenika koji inače rade u Skupštini. To što se oni povremeno mijenjaju, nadam se da nemate ambiciju da ih upoznate sve. Hvala vam.

Sad ste dobili odgovor na to pitanje.

Imali ste proceduralno, evo izvolite da se razjasnimo.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.11.18 13:04:55)

Prvo se izvinjavam jer ja nijesam bio u sali kad je dobio takav odgovor kakav je dobio gospodin Vučurović, ali nekako je to čudno baš u hodniku kod nas i baš ti novi da su kod nas a sve ostale znamo evo godinama. Iz tog razloga se meni učinjelo, ne samo meni nego svima nama iz kluba da se radi o ljudima koji su zaduženi za naš hodnik. Eto tako, neka čuju građani Crne Gore zbog čega sam reagovao.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:05:19)

Da, ali građani bi trebali da čuju da to nije vaš hodnik nego Skupštine Crne Gore u kom su ne samo vaše kancelarije, nego kancelarije ostalih poslaničkih klubova. Tako da ne, potpuno redovno stanje, razjasnili smo se, dobili ste preciznu informaciju.

Da li izvjestilac Odbora po ovoj tački dnevnog reda želi riječ? Ne želi.

Onda prelazimo na planirane diskutante.

Riječ ima poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović.

Hvala.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 13:05:53)

Gospodine Markoviću, poštovani građani,

Ovo je jedna izuzetno složena priča i poslije pravne države mislim da je to krucijalno važna priča po budućnost Crne Gore.

Ja sam se po funkciji koju sam obavljao uvijek i bavio nečim što je finansijski sektor i morao sam se baviti, ali intenzivnije sam se bavio nekoliko godina jer imam jednog člana porodice koji je dosta verziran iz ovoga, izučio je neke velike škole, nažalost, ima puno vremena kući pošto je moj sin.

Ovo je dobro, ova institucija depozita je dobra i uvijek sam to podržavao. Zašto? Zato što je onaj konzervativizam, onaj strah koji je bio poslije Dafiment banke i svih ostalih kada nije bilo ni zagarantovanog, nego da se vrati kad je u pitanju depozit. Sva ona sredstva koja su ljudi, ili dobar dio sredstava, ili ne znam, iz slamarica prešlo je u banke i mislim da je glavni motiv toga bilo - bolje iz slamarice u banke, sigurnije mi je, lopovi da ne namirišu, a možda i nešto da ostaviš pod stare dane. Ali, ovo je dobar početak i dobro je što dižemo svake godine, čini mi se da je to bilo jednocifreno, pa 10, pa se došlo do 50, pa onda naplata se skraćivala mjesec, pa sad 15, pa možda će biti i sedam dana. Ali moramo da vidimo, da budemo pametni i zato sam počeo tu priču sa guvernerom Žugićem, ali ta priča je bila veoma kratka i neprimjerena priča da o Centralnoj banci i o Savjetu za finansijsku stabilnost pričamo po pet minuta. Mislim ludilo, potpuno ludilo. Zna li što se dešava? Znači, pozitivno je što rastu depoziti, pozitivno je da od dvije banke koje su bile prije nekoliko godina 60 i kusur držali kod njih, da ih ne imenujem, sada je ta disperzija postala veća, tako da faktički postaje i sigurnost. Ali, znate li što je problem? Što taj depozit koji je sada čini mi se da je posljednjih dana već premašio 3,5 milijarde i da su tu više od 50% fizička lica, nije stavljen, slušajte me, Markoviću, znači 'ajde sad samo da pričamo o tržištu novca, nije stavljen da komercijalne banke dvije stvari urade - kamate na depozit rastu i kamate na kredit padaju. Razumijete li što kažem? Što se desilo? Kamate na depozit idu skroz, čini mi se, i do 0, 0,1% u određenim uslovima i oko iznosa i ročnosti, a kamate na kredite koje dobijamo su zelenaške. I znate li što su oni majstori? Ima nominalna i ima faktička. Nominalna se kreće oko 6-7%, ali oni na svaku stvar dižu ogromne namete, tako da ona ide čak i do 9%, posebno ukoliko je kredit manji. Tada, pošto su to vrijednosti u apsolutnom iznosu, svaka transakcija, svako osiguranje je katastrofa. Tako da umjesto ono što imamo u slamaricama, ili su to doznake iz inostranstva gdje se kreću oko 500 miliona, čini mi se, godišnje nije sigurno od standarda i konkurencije i života dobroga takva disperzija građana da imaju da štede, a možda su to i mali depoziti, nije stavljen u dvije stvari. U jednoj stvari - u kvalitet života i drugoj stvari - u investicionom velikom zamahu. Što ovo znači? Slušajte me, Markoviću, znači, moramo cio taj /prekid/ finansijskog sistema, bilo da je u pitanju tržište novca ili tržište kapitala, doraditi. Znači, Centralna banka mora da skine efektivnu kamatu da bude skoro kao nominalna kamata i da pada. To najbolje može se uraditi sa formiranjem među hiljade drugih pozitivnih stvari i razvojne banke da bi onda primorali što više ne samo zakonskim normama nego i konkurencijom da komercijalne banke budu u istinu neko ko će da ide u razvoj što će dati bolji kvalitet života, ko će dati manje kredita.

Duga priča, nastaviću u trećem dijelu kada dođe tržište kapitala i osiguranje, onamo gdje nam je mrtvo i gdje moramo dići. Znači, pozitivno, ali tu pozitivnost su nažalost iskoristili zelenaši, nijesu iskoristili građani Crne Gore tako da tek moramo da radimo oko svega ovoga. Velika je priča a malo vremena.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:12:09)

Imaćete priliku pošto kolega Marković želi da odgovori. Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ (05.11.18 13:12:18)

Prvo, hvala Vam na pohvalama koje ste izrekli na početku. Najveći dio onog što ste uputili kao konstataciju odnosi se na neki segment koji ovaj fond apsolutno ne može pokriti i nije u direktnoj vezi sa njim. Mi se nalazimo u ulozi vatrogasca. U slučaju da je požar nastao, mi tada

intervenišemo. Disperzija o kojoj ste pričali sadržana je u broju više od 858.000 otvorenih računa kod 15 banaka i to jeste, sa jedne strane, kvalitet koji direktno nama omogućava da se manje izložimo prema nekoj banci koja bi bila u problemu zbog toga što, ako povedemo računa o tome koliko nas ima u Crnoj Gori, a ovoliko deponenata, onda znači da imamo kod dvije, tri banke. Da li to pravna ili fizička lica, sasvim svejedno. Ima doduše i onih računa koji su ostali nezatvoreni kad je neko prešao u drugu banku, ali sam ovaj broj govori o tome da je disperzija, i sami ste napomenuli da se kolač tržišta promijenio, da je najveća banka nekad imala oko 53%, a danas je to ispod 27%, što je opet za nas vrlo povoljno. E sad oko ove konkurencije i toga ne bih Vam umio odgovoriti. Sa dijelom priče mogao bih se složiti, ali to nije dio o kome treba da Vam odgovoram. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:14:23)

Hvala Vam, gospodine Markoviću.
Ima pravo dva minuta poslanik Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 13:14:30)

Gospodine Markoviću, Vi i ja smo potpuno saglasni i Vi znate isto što i ja znam i bolje. Vi radite faktički u Centralnoj banci. Evo gdje može iz vašeg djelokruga da se djeluje. Možete da djelujete u članu 6, gdje se kaže da pravo na isplatu garantovanog depozita nemaju pa među drugim se navode i fondovi koji su nam mrtvi za zdravstvo, za penzije, niko više ne vodi računa o svome životu ili vrlo malo. Svi hoćemo svome potomstvu da pomognemo, život nam je na posljednjem mjestu, niko ne misli pod stare dane o tom dobrovoljnom penzijskom fondu, samo dva postoje, niko o životnom osiguranju, nego kako ide neka ide - najvažnije je potomstvo što je i najvažnija rabota i ja sam za to. Ali, ja hoću ovo - Markoviću, slušajte me što hoću da kažem, što više da nema slamarica, da ukinemo slamarice, da sve te pare pređu u institucije sistema koje će imati zaštitu, profesionalnost i razvoj, a do konkurencije institucije sistema, sve se već prelijeva i oko tržišta novca i oko institucija na tržištu novca, institucija na tržištu hartija kapitala, faktički sad svako obavlja sve te funkcije manje-više da bi bio konkurentan. Da oni budu konkurentni, ne zlenaši. Ljudi, tri i po milijarde, građani milijardu i sedamsto-osamstvo, petsto miliona su banke, ćerke imaju od naših para, od dijela naših para. Shvatate li što pričam? Oni nas kreditiraju tajno kroz ono što sam vam objasnio, a pare koje dajemo iz slamarica tamo nemamo nikakve satisfakcije finansijske. Dakle, jedna složena funkcija u kojoj iz slamarica, iz doznaka iz inostranstva mora preći u sigurnost još veću nego što je slamarica, to ste vi, ali preći u kvalitet života i preći u razvoj Crne Gore. To su i formiranja fonda i svega ostalog. Saglasja imamo, ali ovo je početak priče koju su zelenaši iskoristili, tek što se radi u komercijalnim bankama, a ja znam, je katastrofa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:17:09)

Hvala.
Sad riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 13:17:28)

Hvala Vam, predsjedniče, uz izvinjenje što nijesam mogao da budem u onom prvom dijelu kada sam najavio kao uvodničar, jer smo u Klubu posebnih poslanika imali sastanak sa gospodinom Oravom, ali evo da se uključim i da negdje podsjetim da već osam ili devet godina je na snazi zakon koji definiše materiju zaštite depozita, a da smo 2015. godine imali izmjene i dopune ovog zakona. Lično sam bio podnosilac tih izmjena i dopuna koje su prošle u ovom

Parlamentu. Pa evo samo na dvije stvari da ukažem koje su nevjerovatne. Tim zakonom koji je ovaj Parlament usvojio definisano je da je ovaj Fond poreski obveznik u skladu sa zakonom. Ja nemam informacija da je porez na dobit plaćen ove dvije godine, a pošto znam nezvanično da nije plaćen i da se ova norma tumači, a jasna je, veoma jasna da se to ne odnosi na poreske zakone, nego na matični zakon što je nonsens, ja ću biti slobodan da gospodinu Mugoši i ministru finansija uputim pismo i da ih pitam zvanično da li su odradili procedure naplate poreza na dobit nad ovih visokih 14-15 miliona evra koje Fond ima. Normalno, Poreska uprava ima mogućnost da unazad pet godina ovo uradi i to će negdje biti naredna priča koju ćemo pričati.

Takođe sam tada predložio da stopa redovne premije može biti do 0,8%. I dalje se vidim iz odluke za prošlu godinu koristi se stopa od 0,5%, a situacija u bankarskom sistemu nije baš ružičasta u odnosu na neke pojedine banke koje su prijete ovom sistemu. Ja sam gospodina guvernera ovdje prije neki dan pitao, bio je tu, koje su to dvije banke na koje mislimo kad su rekli da su veoma podložne eventualnom stečaju. Pitao sam ga jesu li to Atlas banka i Invest banka, on nije htio da odgovori, a ovdje vidim iz vašeg izvještaja da ste se bavili pokrivenošću depozita i eventualnim slučajevima vezanim za stečaj nekih od tih banaka. Vas neću pitati to, ali sugerišem da je ova stopa redovne premije trebala da bude ako ništa 0,8% do maksimuma koji vam je omogućio ovaj dom donoseći zakon, da se ne bi desilo da ukoliko nastane stečaj neke od banaka, petnaestak banaka u Crnoj Gori se pokriva iz sredstava budžeta. Vidim ne koristite do maksimuma svoje zakonske mogućnosti, osim u ovom dijelu neplaćanja poreza na dobit što će biti naravno pitanje za ministra finansija, pa ako Vlada tumači da nema potrebe da vam naplati porez na dobit u odnosu na ovo što jeste zakon, a bili ste izuzeti do 2015. godine po zakonu od toga, predsjedniče, da znate o čemu se radi, čitam i zbog Vas normu, tada je pisalo da je Fond, u članu 12 stav 2, oslobođen plaćanja poreza. Intervencija je bila tada da je Fond poreski obveznik u skladu sa zakonom. Nikakve promjene nema, a ne bi loše bilo tih milion, milion i po evra da imamo u budžetu, jer na te pare i Fond računa ako nastane problem sa nekom od banaka.

Dalje, još jedno pitanje, koje je ostalo onako nedorečeno ovih nekoliko godina, jeste mogućnost da Fond uz redovnu premiju koju naplaćuje na depozite i uz vanrednu premiju za ne daj bože ako krene stampedo sa ovim bankama, naplaćuje i diferenciranu premiju. Diferencirana premija, shodno članu 29 zakona, a to vam je, kolege, da se Fond kroz metodologiju posebno odnosi prema svakoj od banaka u sistemu i da shodno rizičnosti svake banke, jer nisu svih 15 banaka iste, neke rade bolje, neke rade gore, neke su sistemske banke, neke nisu, neke imaju velike rizike, neke nemaju, da Fond diferenciranu premiju uvede u odnosu na ono kako banka stoji na tržištu. Ozbiljan posao, zahtjevan posao, posao koji će na kraju krajeva izdiferencirati banke, ali će se obezbijediti da se diferencirana premija naplati na jednu banku 2%, jer je problematična, izložena riziku, može upravo ta banka kolokvijalno da padne, pa zašto bi od nekih drugih banaka uzimali i baš toj banci dali ako ne možemo da je kroz diferenciranu premiju oporezujemo malo više. Dakle, ni te metodologije nema, odnosno nije primijenjena, a Fond radi desetak godina. Nisu ni mala sredstva koja se daju Fondu i koja Fond ima za svoj redovan rad. Tamo su i neki predstavnici toga Fonda u Upravnom odboru koji bi to morali da urade jer im tako zakon nalaže. Istina, zakon je propustio tad u kojem vremenskom periodu se ta metodologija izradi i da se primijeni. Evo devet godina, osam godina - i dalje nemamo tu metodologiju.

Dakle, bavili ste se sa nekoliko stvari koje su uslovno rečeno u podlozi ovog izvještaja i negdje da iskažem evo zadovoljstvo da poslije dugo, dugo rasprave koju smo imali sa Fondom, sad imamo negdje i te finansijske planove kroz ANEKS istina date, ali možemo da upoređujemo ono što je planirano i ono što je ostvareno. Dakle, zbog problema sa nekim od banaka. Kažem guverner nije htio da kaže, a spekuliše pa ćemo da vidimo, bilo je dobro da smo primijenili sve ove zakonske ingerencije koje imamo i da još više "obogatimo" ovaj Fond. Da izdvojimo ono što je za državu, a da od ovih sredstava koja postoje imamo, uslovno rečeno, dovoljno sredstava da ispratimo eventualni stečaj bilo koje banke. Milion evra smo dali samo za kamate, po osnovu nekorišćenja ovih sredstava EIB-a koja nam stoje kao mogućnost ovih 30 miliona da ih iskoristimo. Milion, a sredstva nismo koristili. Hvala vam.

Hvala i Vama, poslaniče Damjanoviću.

Ja Vas ohrabrujem za ovu Vašu poslaničku inicijativu i aktivnost. To je jedan značajni dio poslaničkog angažmana da komunicirate sa Ministarstvom finansija i Poreskom upravom.

Niste morali zbog mene, znam rješenja sadržana u zakonu, ali zaista Vas ohrabrujem za taj Vaš angažman koji ste najavili.

Gospodin Marković želi da prokomentariše ili odgovori na Vaše pitanje. Dva minuta, izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ (05.11.18 13:23:33)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Gospodine Damjanoviću, Vi ste pitanje poreza aktuelizovali ranije. Ne znam zašto nijeste dobili odgovor iz Ministarstva finansija, ali krovni zakon za porez na dobit je Zakon o porezu na dobit. Ovaj Zakon koji je lex specijalis kaže plaća porez na dobit u skladu sa zakonom, što znači sa Zakonom o porezu na dobit. U tom zakonu, ne znam tačno koji član, stoji da su fondovi izuzeti od plaćanja toga. U direktivama sredstva za ove namjene mogu se koristiti samo za isplatu garantovanih depozita i troškova koji nastaju u radu Fonda.

Tačno da ste vi predložili stopu od 0,8%. Međutim, mi smo krajem 2015. godine imali Efsat misiju, koja je ocijenila da je Fond dobro kapitalizovan, znači vodeći računa o nivou sredstava sa kojima raspolaže i potencijalne izloženosti prema nekoj od banaka, i preporučili da premija ostane na istom nivou. Tako da smo mi poštujući i ono što neki koji to bolje vide od nas napravili tako. U svakom slučaju, ako se nešto desi prije povlačenja sredstava i IBRD-a, mi bismo mogli uvesti vanrednu premiju do iznosa koji je predviđen zakonom.

Kad je u pitanju diferencijalna premija, mi smo metodologiju pripremili i ona bi trebala stupiti na snagu krajem iduće godine zato što u proceduri donošenja novog zakona on je planom predviđen krajem iduće godine. Mi smo metodologiju zajedno sa Svjetskom bankom, njihovim konsultantima, napravili /prekid/, a drugo kao podzakonski akt testirali smo je zajedno sa Centralnom bankom - neko će plaćati 0,80, odnosno 80% od onoga što bi trebalo da bude njegova obaveza, a neko će plaćati 150% od onoga što bi trebalo da bude njegova obaveza, s tim što moraćemo se zadržati na sadašnjem nivou i tada kad budemo imali takvu stopu, jer računamo da 2024. godine dostignemo ciljani nivo od 10%. Mi preko toga ne smijemo ići i za sada procjenjujemo, Centralna banka i mi zajedno i Savjet za finansijsku stabilnost, da je nivo sredstava sa kojima raspolažemo dovoljan i da ne treba povećavati premiju, a njena preraspodjela biće na drugačiji način.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:26:34)

Hvala.

Imate riječ dva minuta, poslaniče Damjanoviću. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 13:26:41)

Hvala Vam.

Mislim da je ovo korisna rasprava i svakako ću ovaj naš dio poslaničkih obaveza kao dom koji bi trebalo da kontroliše Vladu odraditi i pitaćemo da li je Vlada naplatila porez na dobit. Ako nije, neka ona napiše da nije iz tih i tih razloga u zakonu. Nije to moj prilog, to je zakon koji je donio ovaj dom. Piše da je Fond obveznik poreza. To je prva stvar. Takođe, nisam ja predložio 0,8% nego je to zakon koji je usvojen ovdje. Ja sad kažem malo čudno zvuči da je tamo neka misija, ne potcenjujem, predložila nemojte preko 0,5%, nemojte 0,8% naplatiti, a istovremeno ta ista misija možda ima ili nema veze sa tom ... bankom, koja nam je na raspolaganju stavila mogući kredit od 30 miliona na koji plaćamo 150.000 kamate i već smo platili milion i više kamate za sredstva koja nismo koristili, a umjesto da ih naplatimo od banaka. Malo čudno sve zvuči onda ko

je ovdje povezan i kakvi su čiji interesi. Zašto milion Fond da plati EIB-u za sredstva koja ne vuče, kad možemo da imamo to u svom Fondu i da pokrивamo umjesto 7% i nešto, 8% ili 9% sa tim sredstvima?

Diferencirana premija koja je trebala da nam pokaže ko je kakva banka u sistemu, koja je loša, koja je dobra banka, devet godina nije izrađena, odnosno metodologija. Govorite izradiće se kad bude novi zakon donesen. Dakle, devet godina mi nemamo spoznaju, odnosno primjenu člana 23 čini mi se zakona da nam diferencira banke, shodno rizičnosti, shodno kvalitetu, pa da neka banka plati veću, a neka manju premiju, nego svi po isto - ali nećemo ni 0,8%, nego ćemo do 0,5% pa računamo na vanrednu premiju, ako nastane stampedo ili neki takozvani slučaj, poput, eventualnog stečaja neke od ovih rizičnih banaka. Kaže se tamo da jedna banka koja samo što ne padne preko 100 miliona evra ima izloženost, a šta ako ona padne, koja će nam onda biti premija dovoljna, redovna diferencirana, vanredna, sredstva EIB-a, sredstva iz budžeta?

Dakle, nemojte da shvatate ovo lično, mi smo dugo imali raspravu kad smo u ozbiljnom odboru radili na ozbiljan način. Nema toga više. Zajedno smo i forsirali i ovih 50.000 evra da ispunimo što prije i da smanjimo i taj rok na 15 dana, što smatram da je strašno bitno zbog povjerenja deponenata ako su svjesni da će zakon definisati u 15 dana da mogu da naplate svoja potraživanja, odnosno svoj depozit, da im se vrati ako nastane to što nastane.

Gospodine Markoviću, shvatite, koristite ingerencije koje vam daje ovaj dom do kraja, završavajte vaš dio obaveza, nemojte se previše oslanjati na neke međunarodne strukture koje mogu da imaju i neke druge ciljeve. Ako vam neko kaže ne koristite 0,8% i naplatite od banaka, nego manje, a ovamo vam je kredit od njihovih nekih da kažem prijatelja od 30 miliona koji mi ne koristimo, a plaćamo kamatu, pa i tu ima neke logike, vjerujte mi. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:29:30)

Hvala.

Samo moram konstatovati jednu stvar. Mislim da je dobra i korisna diskusija, ali to - nekad ste razgovarali u ozbiljnom odboru, svi odbori Parlamenta su ozbiljni. Nemojte da mislite samo da ako Vi vodite odbor, da on ozbiljno radi.

Sada riječ ima poslanik Nebojša Medojević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (05.11.18 13:29:59)

Poštovani građani Crne Gore,

Rasprava o sigurnosti vaših depozita i ulozi Fonda za osiguranje depozita je rasprava o stabilnosti finansijskog sistema Crne Gore i o stabilnosti banaka u Crnoj Gori. Ono što smo mi iz Demokratskog fronta upozoravali godinama da crnogorske banke prijavljuju lažne izvještaje, da Centralna banka ne radi dobro svoj posao, u ocjeni je rizičnih kreditnih plasmana. Evo raspravljamo se već desetak godina o tome. 2008. je bila jedna velika finansijska kriza svjetska. To su iskoristile naše banke da kažu kako su problemu u crnogorskim bankama posljedica efekata globalne svjetske krize. Mi smo ovdje u Parlamentu to raskrinkali.

Dakle, problemi crnogorskih banaka su problemi loših odluka menadžmenta crnogorskih banaka koji su plasirala sredstva ne vodeći računa o rizičnosti i ta sredstva na kraju nisu mogla da se vrata. Ključni problem je da su u vlasništvu najvećih banaka u Crnoj Gori, po našem mišljenju iz Demokratskog fronta, ljudi iz organizovanog kriminala. Nažalost, crnogorska privreda je u zadnjim godinama na osnovu mantre Veselina Napoleonovog Vukotića i Mila Đukanovića ustvari - uništi privredu, uništi industriju, uništi ekonomiju, sve pretvori u šverc. Naši finansijski tokovi su dominantno tokovi iz sive ekonomije, iz šverca, iz kriminala. Depoziti banaka, krediti banaka su vezani za šverc cigareta i šverc droge i zbog toga...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:31:39)

Kako ste u početku krenuli, vrijeme Vam stoji, rekoh da konačno neće biti potrebe da upozoravam. Molim Vas, nastavite.
Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (05.11.18 13:32:00)

A zašto, predsjedniče, me upozoravate? Pa mislim da to svi u Crnoj Gori znaju, ja nemam zaista nikakve lične, pogotovu, daleko bilo, konatacije sa gospodinom Markovićem. Naprotiv. Imamo privatne, lične i porodične razloge koji nas obavezuju da u svakom pogledu u komunikaciji držimo se nekih naših predaka i odnosa naših porodica i meni nikad ne bi palo na pamet kao što je to slučaj nažalost i sa guvernerom, koji je moj opet rođak. Ovdje nema ništa lično. U finansijskom sistemu svi su mi vrlo bliski, ali istina je iznad svega. Dakle, crnogorski finansijski sistem, crnogorske velike kompanije, sjetite se šta smo ovdje pričali. Ja sam jedini političar optužen za pranje para, a 55 kg kokaina u transportu Volija niko nije procesuirao i šta sad? Svi se pravimo kao Englezi je li? Ne znamo da crnogorska ANB švercuje kokain i cigarete i da se iz toga 25% puni budžet i da se iz toga pune kapaciteti...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:32:56)

Kolega Medojeviću, molim Vas, ako nastavite tako, počecu sa opomenama.
Molim Vas da vodite računa.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (05.11.18 13:33:09)

Zašto, predsjedniče? Izvinjavam se, predsjedniče, evo sad Vi mene opominjete. Ja Vas pitam - jesam li ovdje u crnogorskom Parlamentu rekao šifru pod kojom se vodi istraga u Italiji Agencije za borbu protiv narkotika protiv ljudi iz vrha crnogorske Agencije za nacionalnu bezbjednost koja švercuje narkotike u Italiji? Što je sporno tu? I niko me nije ni tužio, niko iz Agencije nije demantovao. Katnić koji voli da me tuži za žvakaću gumu nije o tome ništa rekao zato što mu pobratim vodi taj švercerski kartel. Pa dajte pustite da razgovaramo o ključnim stvarima.

Dakle, gospodine Markoviću, ovdje se dešava sljedeća stvar. Potencijali našeg finansijskog sistema se pune iz organizovanog kriminala. Neke banke u crnogorskom sistemu su optužene da peru pare recimo od kockarske mafije iz Azije. Novu ambasadorku Sjedinjenih Američkih Država, to je problem za ovu opoziciju, ... ovu demokrate i za Željka Jovanovića iz Vijesti i za Nikolu Markovića iz Dana, nju ne zanimaju ove unutrašnje političke stvari ko će biti vlast, ko će biti na koju stranu, ona je specijalista za pranje novca. Povučena je iz Azije, ona specijalno se bavi pranjem novca iz Azije preko crnogorskih banaka. Pa jedna banka u Crnoj Gori je oprala preko 600 miliona evra. Šta se dešava ako ta banka pođe pod stečaj, što traže određeni međunarodni partneri? Fond nema toliko novca da pokrije deponente te banke i onda će neki ljudi biti oštećeni. Znači, predsjedniče, ako neko ima 200.000 evra depozita u toj banci, ako ta banka ode u stečaj, država će mu nadoknaditi 50.000, taj čovjek gubi 150.000. Prema tome, ovdje se radi o ozbiljnom pitanju. Ako jedna banka ode u stečaj, i ako se Fond za depozit pokrene, nastaje takozvana investiciona panika. Svi građani Crne Gore, posebno ovi primorci koji su milione uložili od prodajne nekretnina tražeće da povuku depozite, posebno one koji nisu oročeni - po viđenju. Nastaje stampedo, ljudi povlače depozite iz banaka, smanjuje se kapacitet tih banaka, te banke traže pomoć države.

Mi smo zato kao Orban da se kriminal izbacii iz banaka, da se uvedu novi porezi bankama. Strane banke pljačkaju građane Crne Gore. Zato se mi zalažemo za osnivanje državnih banaka koje će podržati razvoj, male preduzetnike, razvojne projekte i koje će biti u funkciji interesa građana. Vi nama recite šta se dešava, ako ta jedna banka ode pod stečaj i koliko ćete da nadoknadite ljudima depozite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:35:32)

Hvala Vam.

Gospodin Marković želi da odgovori. Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ (05.11.18 13:35:42)

... posljednje pitanje odgovorio koje se tiče problematike Fonda šta se dešava u slučaju da neka od banaka dođe u situaciju da se u njoj uvede stečaj. Znači, i time bih Vas ohrabrio da će svi deponenti biti ne u roku od 15 dana, nego onaj dio koji se tiče Fonda za zaštitu depozita mnogo brže i mnogo kraće, biti isplaćeni na način kako to predviđa zakon. 858.000 deponenata u 15 banaka govori o tome da su neki ljudi deponenti prepoznali šta znači disperzija rizika, a možda neko ima u dvije, tri ili svih petnaest po 50.000. U svakoj mu je zaštićen, a ta koja ode u stečaj, ići će 50.000. Za onaj ostali dio ići će u stečaj i stečaj će koliko bude mogao da namiri, a ako Vi tvrdite da ima i ovih koji imaju neka sredstva po osnovu nekih drugih aktivnosti, oni će biti najooštećeniji, njima neće biti isplaćeno, jer oni vjerovatno imaju, vjerovatno, kažem po Vašim riječima, više para od 50.000. Ovaj sistem je koncipiran da zaštiti male, sitne, kako iz zovemo, nesofisticirane deponente koji nemaju zaleđe iza sebe finansijske struke. To su naše plate, to su male zanatlije i ostali. To što smo mi dodali da budu i pravna lica /prekid/ jedno šire tumačenje direktive, odnosno direktiva to i preporučuje. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:37:46)

Hvala Vam.

Poslanik Medojević ima pravo dva minuta. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (05.11.18 13:37:52)

Upravo, gospodine Markoviću, mislim da pričamo o istoj stvari. Centralna banka je propustila da reguliše kreditni rizik. Dozvolila je bankama kroz procjenu koeficijenta adekvatnosti kapitala da lažne kredite, ili sporne kredite, ili rizične kredite prikazuje kao odlične kredite. Godinama se ti krediti vuku kroz finansijski sektor. Od njih nema ni centa naplate, ni centa kamate, a i dalje se drže, naplaćuju se kako je brat predsjednika DPS-a naplaćivao, u gepek se stave ljudi bejzbol palicom, pa se naplate ti krediti, ali to nije ono što...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:38:29)

Kolega Medojeviću, sad imate opomenu - tri puta sam Vam to govorio. Izvolite, nastavite.
/Upadica/

Molim Vas, kad ćete dobiti opomenu ili ne, nećete.../ Upadica/

Zbog Vaše posljednje rečenice.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (05.11.18 13:38:43)

Vi znate da Demokratski front nije mogao da dobije kredit ni od jedne poslovne banke. Ni sad ne možemo da dobijemo kredit zato što su sve poslovne banke pod kontrolom ključnih igrača na finansijskom tržištu braće Dalton. Je li to za opomenu? Znači, braća Dalton kontrolišu

kompletan finansijski sektor i mi ne možemo da dobijemo kredit zato što smo opozicija iako imamo stabilne izvore prihoda iz budžeta, ako finansijski posebno posmatrano u drugim zemljama, banke se utrkuju ko će da da kredit Demokratskom frontu - Demokratskom frontu se ne daje kredit.

Dakle, ovo što je Centralna banka propustila, pod uticajem braće Dalton, da kontroliše stepen rizičnosti plasmana vi ne možete da riješite.

Građani Crne Gore, svi koji imate preko 50 hiljada evra, ako banka pođe u stečaj, u bankrot, dobićete 50 hiljada evra i to na nivou koliko fond ima para. Ako fond nema u para toliko novca da isplati sve deponente oštećene banke, šta će se raditi? Država će se zadužiti pa ćemo kroz kredit isplatiti do 50 hiljada evra i ovi primorci moraju posebno da znaju da su njihovi ulogi od 300, 400, 500 hiljada, milion evra ugroženi u određenim bankama. Država ne stoji iza toga. Kad jednom krene jedan stečaj banke, to je problem što svi znaju u DPS-u i finansijskom sektoru - ako jedna banka pođe u stečaj, pojavljuje se efekat stampeda. Narod gubi povjerenje u finansijske institucije, povlače se depoziti, nekad sa razlogom, nekad bez razloga i zbog toga je ovo ključna priča. Zašto neće da puste jednu banku u stečaj iako nije sistemska banka? Zašto rizikujemo da se čitav finansijski sistem sruši? Zato što nemamo hrabrosti da kažemo istinu o stanju u finansijskom sistemu u Crnoj Gori.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:40:49)

Hvala.

Poštovane kolege, ovim smo završili diskusiju po ovoj tački dnevnog reda. Pitam gospodina Markovića da li želi dati završnu riječ, mada je bio vrlo aktivan u odgovoru na pitanja poslanika. Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ (05.11.18 13:41:03)

Ja ću kratko reći ono što sam i u uvodu rekao. Fond trenutno ima toliko sredstava da može brzo i efikasno intervenirati i da sa stanovišta fonda deponenti mogu da budu sigurni u svoja uložena sredstva. Ono što je da ne kažem preporuka uvijek bila, jer mi govorimo o riziku, da svi povedu računa o tome da naprave što bolju dispenciju svog rizika do onog momenta kada budemo ušli u Evropsku uniju kada će garantovani depozit iznositi 100 hiljada, odnosno u određenim slučajevima i 130 hiljada. Zahvaljujem.

PREDDJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:41:59)

Hvala i Vama, gospodine Markoviću. Bili ste vrlo aktivni danas tokom zasijedanja i pokazali praksu kako predlagač ako želi da odgovara na pitanja, odgovara kad mu se postavi pitanje. Ne može na pitanja odgovarati kroz završnu riječ. Hvala.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno. Sada prelazimo na Izveštaj o stanju na tržištu kapitala za 2017. godinu, sa Izveštajem o radu Komisije za tržište kapitala sa finansijskim Izveštajem i Izveštajem ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Komisije za 2017. godinu.

Ovlašćeni predstavnici Komisije za tržište kapitala su Zoran Đikanović, predsjednik komisije i Nikola Pejović, sekretar. Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Boris Mugoša.

Otvaram pretres. Da li predsjednik komisije želi dati dopunsko obrazloženje?

Želi. Izvolite, gospodine Đikanoviću.

ZORAN ĐIKANOVIĆ (05.11.18 13:42:49)

Hvala.

U vezi sa stanjem na tržištu kapitala u prethodnoj godini želio bih da istaknem da je razvoj

ili trend razvoja u pogledu pružanja usluga na finansijskom tržištu sve više u napuštanju koncentrisanog trgovanja na berzi i u korist vanberzanskog kao i trgovanja na multilateralnim i drugim trgovačim platformama. U prethodnoj godini na Montenegro berzi, kao na jednom od pokazatelja ili jednom od toplomjera, prometi su bili manji nego u odnosu na godinu prije, bilo je 47 miliona evra u sekundarnom prometu, indeksi su bili u padu. Posredstvom kastodi banaka trgovanje je bilo negdje na nivou od 160 miliona evra, a ukupna imovina koja je kod kastodija je na nivou 360 miliona evra. Netržišne transakcije bile su u iznosu od 95 miliona evra a novi kapital investiran u firme, trajni ukupni kapital je na nivou 19 miliona evra. Od aktivnosti koje su se sprovodile, koje će se sprovoditi ili se već u ovoj godini sprovode nakon usvajanja Zakona o tržištu kapitala u decembru prošle godine, on je stupio na snagu u januaru ove godine, to je usaglašavanje sa propisima Evropske unije, izrada velikog broja podzakonskih akata, da bi se sva ta pitanja još uredila, zatim izrada zakona o alternativnim investicionim fondovima i izmjene na postojećim zakonima, unapređenje korporativnog upravljanja kroz jačanje prava akcionara i izvještavanje, odnosno transparentnost izvještavanja. Ono što smo dosta dugo pregovarali i dobili konačno je projekat plaćen od strane Evropske komisije, Twinning program za jačanje regulatornih kapaciteta sva tri regulatora finansijskog sektora u Crnoj Gori, tako da je saradnja sa regulatorom Njemačke, Holandije i Hrvatske započeta i već se dva kvartala uspješno odvija.

U vezi sa poslovanjem Komisije, mogu reći da je poslovanje redovno, Komisija obavlja sve svoje funkcije i finansijski je bila stabilna. Posljednjih godina, pa i prethodne godine rashodi komisije su bili na nivou prihoda, a prihodi komisije su bili 795 hiljada evra i ostvaren je višak prihoda nad rashodima od 1.500 evra. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:45:28)

Hvala Vama, gospodine Đikanoviću.

Da li izvjestilac odbora želi riječ? Ne želi.

Sad prelazimo na diskusije. Prvi riječ ima poslanik Milutin Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.11.18 13:45:46)

Poštovani građani,

Evo danas u Parlamentu Crne Gore raspravlja se o Izvještaju Komisije za tržište kapitala. Mnogi će se od vas zapitati da li to tržište još uvijek postoji, ali evo vidimo u izvještaju da postoji, da se značajna administracija bavi takozvanim tržišnim kapitalom. Namjerno saopštavam takozvanim, jer i u izvještaju i iz izvještaja se vidi da je značajno opao promet na Montenegro berzi za 59%, da se polako trgovanje prebacuje na neke druge načine. U svakom slučaju, berze gube svoj značaj. Sjetićete se prije određenog perioda trgovine akcijama na berzi. To je podsjećalo na slučajevne stare devizne štednje koje su sproveli Dafina i Jezda, ali ovoga puta to je rađeno pod okriljem zakona. Formirani su takozvani Investiciono-razvojni fondovi i ogromna društvena imovina prešla je u nadležnost tih fondova, a fondovima su upravljali takozvani crnogorski tajkuni bliski aktuelnom tadašnjem a i današnjem režimu.

Samo radi građana da saopštim kako Komisija gleda tržište kapitala, pa se saopštava da Komisija ima misiju za povećanje zaštite investitora i unapređenje stabilnog i uređenog tržišta kapitala. Vrlo korektna definicija. Dalje, Komisija za tržište kapitala se zalaže za ostvarivanje, slušajte, vizije moderne regulacije tržišta kapitala sa precizno definisanim ciljevima, kao što su, pa još jedna korektna formulacija, podsticanje poštenog, efikasnog i transparentnog tržišta kapitala u cilju zaštite investitora. Misija, vizija, podsticanje poštenog, efikasnog i transparentnog tržišta, svi ćemo se saglasiti da ove formulacije zvuče vrlo otmeno i dostojanstveno kao da je ih je izrekao neki čovjek koji je duboko utemeljen u hrišćanstvu i u njegovim vrijednostima. Ta otmjena i dostojanstvena kazivanja o misiji, viziji i poštenju svela su se na raznošenje državne imovine od crnogorskih tajkuna i preko te misije, vizije i poštenja danas ogromnom društvenom imovinom raspolažu ljudi kao što su: Stanko Subotić, Aleksandar Đukanović, Branislav Mićunović, Darko Šarić, Duško Šarić, Veselin Barović, Sava Grbović, Veselin Pejović, Dragan Brković, Ranko

Ubović, Ranko Jovović, ali ne pjesnik nego biznismen iz Nikšića, Duško Knežević, Petros Stasis, Viktor Restis, Taksin Šinavatra, Muhamed Dahlan, Zoran Bećirović, Dragan Bokan, Komnen Laković, Željko Ivanović, Miodrag Perović.

Poštovani građani, dobro zapamtite imena ovih ljudi. Oni su zahvaljujući aktuelnom režimu jednostavno društvenu imovinu koju su stvarali naši roditelji preveli u svoju imovinu i danas je to društvena elita i ova imena, ovo je prava vlada Crne Gore. Ona upravlja svim procesima u Crnoj Gori, a formalna Vlada ustvari predstavlja servis ovih građana. Kako je to njima uspjelo, to će jednog dana morati da pojasne političari koji su upravljali ovom državom. Prevesti toliku društvenu imovinu u ruke tako malog broja ljudi može se nazvati samo jednim imenom, a to je pljačka. Gospodine predsjedavajući, nadamo se da će jednog dana doći pravna država i da će neko morati da položi račune zbog ovoga /prekid/ Crnoj Gori.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:50:50)

Pravna država funkcioniše.
Izvolite, proceduru.
Poslanica Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (05.11.18 13:50:57)

Hvala, predsjedniče.

Mislim da ste trebali da poslanika Đukanovića upozorite. On ovdje čita imena određenih ljudi i zaključuje na kraju da je to pljačka kao da su kriminalci u pitanju. Molim Vas da reagujete na ovakve navode poslanika Đukanovića, koji je sebi dao za pravo da može da prozove bilo koga ko nije u ovoj sali i da ga praktično naziva kriminalcem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:51:31)

Hvala Vam. U pravu ste i upozoravam Vas da to više ne radite. Proceduralna reakcija je upućena meni, nemate komentar. Imate pravo na proceduralno.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.11.18 13:51:41)

Gospodine Brajoviću, pošteno je da traži neko komentar ili repliku. U suštini iza procedure krio se komentar i ja imam pravo, korektno bi bilo...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:51:59)

Hvala Vam. Nije se krio komentar, nego je bila procedura i upozorenje meni. Ako imate proceduralno, recite. Ako nemate, uzeću Vam riječ.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.11.18 13:52:13)

Ovo što sam sve rekao sad sve je tačno. Imena koja sam nabrojao su nesporno vlasnici ogromne društvene imovine. Ima li tu šta sporno? Onda sam saopštio - kad dođe pravna država, sve će to ispitati. Nemoguće je toliku imovinu steći na poštenu način ako nije stečena ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.11.18 13:52:41)

Hvala. Ne možete, nemate više riječ. To nije proceduralna reakcija, a sada ste bili vrlo obazrivi jer ste rekli kako se ona može steći na pošten način. Hvala Vam. Ne možete, gospodine Đukanoviću, pa Vi znate proceduru. Nemate pravo na proceduralnu reakciju.

Sada riječ ima Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 13:53:03)

Hvala Vam, predsjedniče.

Uvaženi gospodine Đukanoviću, gospodine Pejoviću,

Ko zna koji po redu Izvještaj Komisije za tržište kapitala, je li tako? S obzirom da govorimo o izvještajnoj 2017. godini, tada je funkcionisala kao Komisija za hartije od vrijednosti i evo negdje paradigma da gotovo 11 mjeseci razgovaramo o ovome. Nakon što sam tada blagovremeno upozorio na pravni okvir nedostatan koji je bio u momentu kada se donosio novi zakon na faktički prestanak mandata vaše komisije i na lošu činjenicu da je Komisija za tržište kapitala formirana na telefonskoj sjednici Vlade, što je jedan nonsens koji se do sada nije desio, a vezano za formiranje bilo koje institucije. Ali, manje bitno, bitno je da se primjenjuje novi zakon već godinu dana. Valjalo bi da i o tome blagovremeno imamo, uslovno rečeno, nekakva objašnjenja. Ono što je konstatacija jeste da kako smo zakasnili sa donošenjem tog novog zakona, kako smo propustili da tokom zadnjih pet, šest godina imamo adekvatne kontrole, mi faktički sada govorimo o lošim bilansima i sve lošijim bilansima iz godine u godinu što se tiče onoga stanja na berzi, a naročito stanja kod investicionih fondova. Ovaj pad za više od 50% transakcija na Montenegro berzi, ili pad imovine fondova sa 74 miliona na 53 miliona evra, dalji pad imovine fondova govori sljedeće: da je ukupna imovina svih otvorenih i svih zatvorenih fondova u Crnoj Gori jednaka jednom boljem hotelu u Crnoj Gori poput, recimo, hotela Hilton. A znamo svi šta je bilo u portfelju svih tih fondova, znamo šta se dešavalo svih ovih godina, imali smo dosta priče i o tome neću trošiti više riječi. Sve cifre u vašem izvještaju govore same za sebe, kao što se i dalje ponavlja nešto iz godine u godinu što nismo bili kadri evo zajedno, a to je da podstaknemo neki pomak u dijelu dobrovoljnih penzionih fondova gdje i dalje imamo nonsens da smo sa mnogo novca finansirali Fond PIO i transfere iz budžeta svih ovih godina plaćajući enormne kamate na zaduženje koje stalno raste, a sa malo novca, odnosno djelić tog novca državnih podsticaja smo mogli da uradimo, da makar jedan dio tih zaduženja i tih transfera iz budžeta Fondu PIO rasteretimo kroz podršku dobrovoljnim fondovima kojih i dalje nema i koji i dalje stoje kako stoje i faktički ne postoje.

Još jedna stvar i paradigma je u vašem izvještaju to gdje recimo govorite o preduzetim mjerama na strani 64 - to je izvještaj od stotinak strana, gdje se o preduzetim mjerama govori u dvije rečenice, u dva pasusa na petini jedne strane, kao i onom dijelu koji se tiče obavještenja o prekršajima emitenata itd. Činjenica da je komisija uspjela da maltene radi na ivici održivosti takođe nije vesela imajući u vidu opterećenja i sastav komisije i sve one troškove koji su visoki, koji vuku to iz nekih ranijih godina kada je bilo više prihoda. Pretpostavljam da svi treba da budemo zabrinuti za održivost finansiranja Komisije za tržište kapitala, uz sve ono što jesu novi izazovi sprovođenja novog zakona koji se sprovodi u 2018. godini, ali je suština da ne bismo ponavljali neke stavove jer se ovdje faktički forma izvještaja ponavlja sa ciframa koje su hajde uslovno da kažem lošije nego ranijih godina, gore nego ranijih godina - suština je da se ono što je ključno za rad Montenegro berze, za uopšte rad berze u Crnoj Gori, odnosno tržišta kapitala teško može popraviti, a to je urušeno povjerenje u tržište kapitala. Činjenica da par godina i banke doživljavaju svojevrzni oporavak, ekspanziju kreditnu itd. ponovo smo u istina stidljivom zamajcu davanja kredita, građevinarstvo da ne ulazimo sada u način kako se pojedine banke finansiraju, što pojedine banke rade. Ali tu imamo kakav-takav oporavak i novca u sistemu ima, ali ga nema na berzi, kroz berzu. Nemamo, uslovno rečeno, poboljšanje berzanskih parametara jer se ono što je ključno za rad berze, za rad tržišta kapitala, a to je povjerenje, faktički izgubilo i veoma ga je teško vratiti. Tako da nam zakašnjelo donošenje primjene Zakona o tržištu kapitala kakav god kadrovski impuls koji bi se dao komisiji ili formalni institucionalni impuls, a ne ovo što se pokušava kroz Zakon o državnoj upravi, teško može riješiti probleme koje imamo i koji će sa ovakvim radom povećavati.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 13:58:05)

Hvala, kolega Damjanoviću.

Ispred DPS-a nemamo za sad prijavljenih poslanika jer prijavljeni nisu u sali. Zato dajem riječ kolegi Branku Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 13:58:22)

Poštovani građani,

Ako postoji tragedija u Crnoj Gori, to su dešavanja na tržištu kapitala i hartija od vrijednosti u prethodnom periodu. Zašto smo ostali bez 500 miliona po procjenama profesora sa Ekonomskog fakulteta kroz fabrike? Zašto smo opljačkani kroz one dionice? Zašto danas nemamo jaki investicioni bum? Zašto imamo toliki javni dug? Zašto? Zašto? Zašto? Personalno, nažalost, je odgovoran ovaj čovjek zato što je bio jedan od sljedbenika najpogrešnije najprljavije ekonomske ideologije. Sada kada taj isti čovjek, kome sam u brk uvijek govorio, podnosi izvještaj o nečemu što treba da bude pandan tržišta novca ili uz razvojnu banku, uz evropske fondove, da spuštimo komercijalne kredite i aktivnost povećamo komercijalnih banaka dođe i priča o mrtvom lešu. Nažalost, mrtvom lešu. Počinje sa dvije konstatacije, prva konstatacija kaže - tekući svjetski trend u pogledu razvoja tržišta, čini mi se da ga i sad pomenuo, tržišta kapitala ogleda se u procesu napuštanja principa koncentracije trgovine na berzi u korist vanberzanskog kao i trgovine na multilateralnim i drugim trgovinskim platformama. Pitam se da li ovaj čovjek je onaj isti čovjek koji je zagovarao nešto drugo. Prvo da vas upozorim, građani Crne Gore, da će se dinamično razvijati tržište kapitala i doći će do promjena. Najpametniji ljudi danas kažu da će već 2020. godine biti tolikih promjena i da će glavna četiri faktora uticati na to: državni kapitalizam koji je sve veći i veći, za razliku od vašeg pogubnog neoliberalnog prljavog, lopovskog koji je Veselin Vukotić ovdje zagovarao, da će inovativne tehnologije biti, takođe, nešto što će odrediti tržište kapitala, da će resursi biti i da će ratovi to biti. To je jedna stvar.

Drugu stvar, nemojte da obmanjete. Ljudi čitaju. Ljudi imaju u svojim porodicama eksperte, koji su završili bostonski univerzitet bankarstva. Vi što ste rekli nema veze. Po posljednjim podacima Investment company institut, 2017. godine ukupna sredstva otvorenih fondova širom svijeta su 37,2 triliona dolara. Od toga 48% ide na Sjedinjene Američke Države. Druge američke države 5%, Afriku, Aziju i Pacifik 13%, Evropa 34%, zavisi od toga da li je država okrenuta više tržištu kapitala ili tržištu novca. U Sjedinjenim Američkim Državama, sve ovo što vi kažete nije tačno, su 41%, znači od 48%, 41% su fondovi domaćeg kapitala, fondovi inostranih kapitala 15%, obveznice 21%, tržište novca samo 16% i razni drugi hibridi i ostali u kojim može biti i kastodi banka koja je dio Komercijalne banke ili posebno samo 8%. Ovo su svjetski podaci.

Da li vi znate uopšte šta ćemo mi da uradimo imajući u vidu član 26 - Javno ovlašćenje komisije, a to je da podstiče, organizuje i preduzima mjere za efikasno funkcionisanje finansijskog tržišta.

Znate li šta je to? To je finansijsko tržište. Ukoliko ste pratili Skupštinu prethodnih nekoliko dana bude u funkciji, građani, jakog dinamičnog investicionog buma koji mora biti na održiv način. Ne ove kineske pare, ne zato što su prljave, nego zato što su skupe i zato što nisu sigurne, kao iz "Zone Zamfirove". Pare su danas skupe.

Znači, vi ukoliko ste vidjeli svoju istorijsku grešku, ukoliko ste vidjeli da vaš mentor pojma nema, treba da kao institucija razmislite kako ćemo od slamarica da pređemo u nešto što će biti i sigurno i što će podržati jaki investicioni bum u Crnoj Gori sa novcem domaćim, sa razvojnom bankom, fondovima i mnogo čemu drugom.

Gospodine Đikanoviću, vi možete samo na ovaj način da spasite svoju dušu i zlodjelo koja je napravila vaša škola i vaš direktni uticaj u posljednjih 26 godina, nažalost. Ogovorite mi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:04:22)

Ovim smo završili listu prijavljenih poslanika.

Dajem doktoru Đikanoviću pravo na završnu riječ ako želi. Ako ne želi, cijenim da smo ovim završili raspravu i pretres i da ćemo se o ovoj tački izjasniti naknadno. I u vaše i u moje ime zahvaljujem doktoru Đikanoviću i Nikoli Pejoviću sekretaru Komisije za tržište kapitala.

Poštovani poslanice i poslanici, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. Po dnevnom redu tačke 11 i 12 smo raspravili u petak, tačka 13 Izvještaj o radu Komisije za postupak javnih nabavki za 2017. odložena je za sutra ili sljedeći ponedjeljak. Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2017. godine je sljedeća tačka dnevnog reda.

Ovlašćeni predstavnici za nadzor osiguranja su predsjednik Savjeta agencije Branko Vujović i Biljana Pantović, direktorka agencije koju pozdravljam. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Predrag Sekulić, predsjednik odbora.

Otvaram pretres. Predstavnik agencije želi da da dopunsko obrazloženje. Riječ ima Branko Vujović. Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ (05.11.18 14:05:58)

Zahvaljujem.

Crnogorsko tržište osiguranja u 2017. godini karakterišu pozitivni trendovi u kretanju osnovnih pokazatelja. Tako je ukupna bruto fakturisana premija na tržištu povećana za 2% u odnosu na prethodnu godinu. Taj trend se nastavlja u ovoj godini, na šest mjeseci imamo povećanje od 3,2%. Naše tržište karakteriše dominantno učešće premije neživotnog osiguranja koje je na kraju 2017. godine iznosilo oko 82%, svega 17-18% je životno osiguranje. Devet društava za osiguranje je ostvarilo neto dobit u visini od 4,9 miliona evra, dok su dva društva ostvarila gubitak u ukupnom iznosu od 833 hiljade evra. To su Merkur osiguranje i Atlas life osiguranje. U 2017. godini nastavljen je negativan uticaj globalnog trenda niskih kamatnih stopa na crnogorsko tržište u domenu plasiranja sredstava, a naročito u segmentu poslova životnog osiguranja. Povrat na investicije je u kontinuitetu nizak, što upućuje osigurače da dodatno smanjuju troškove i prenose fokus na razvoj novih proizvoda prilagođenih uslovima niskih kamatnih stopa, posebno u štednom investicionom plasmanu proizvoda životnog osiguranja. Zbog toga crnogorsko tržište osiguranja karakteriše izuzetno visoka koncentracija ulaganja društava za osiguranje u obveznice. Ukupna ulaganja u dugoročne hartije od vrijednosti realizovane u obveznice emitovane od strane države Crne Gore na dan 31.12.2017. godine iznosila su 126,9 miliona evra i to je visoki stepen rasta od 12,5%.

U domenu normativnih aktivnosti najvažnije aktivnosti Agencije u 2017. godini bile su aktivnosti na izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, kojim je planirano da se taj zakon uskladi sa direktivom 2009/103 Evropskog Parlamenta, Savjeta za osiguranje od građansko-pravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i obavezi osiguranja od te odgovornosti i regulativnom 785/2004 Evropskog Parlamenta i Savjeta za obavezno osiguranje vazdušne prevoznike i operatore vazduhoplova. Pored navedenog, predmet izmjena su i usklađivanje sa pojedinim odredbama Zakona o osiguranju i Zakona o likvidaciji i stečaju društava za osiguranje.

Kad su u pitanju pokazatelji poslovanja, možemo konstatovati da solventnost osigurača potvrđuje njihovu sposobnost da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje obaveze. Devet društava za osiguranje i jedno tržišno osiguranje u Crnoj Gori je kapitalno adekvatno. Dva društva nisu bila, zbog toga su uz saglasnost agencije donijeli odluku o dobrovoljnoj likvidaciji i ta društva je preuzelo Grawe osiguranje, tako da je bez ikakvih problema sprovedena procedura likvidacije i korisnici osiguranja nijesu imali nikakvu primjedbu niti štetu po tom osnovu. Stepenn ažurnosti u rješavanju šteta 93%, mjerodavni tehnički rezultat je na nivou svih društava i pokazuje dovoljnost poslovnog tarifnog sistema premija za izmirenje budućih obaveza društava. Kvota šteta, kvota troškova i kombinovana kvota ukazuju na dovoljnost premije za izmirenje obaveza po osnovu šteta i troškova. Provizija odobrena od strane reosigurača iznosila je dva i po miliona evra i povećana je za 22,7%. Učešće reosigurača u bruto riješenim štetama, bez troškova rješavanja isplate šteta, u 2018. je 4,4 miliona i to 12,9% bruto riješenih šteta na nivou tržišta, odnosno 12%

više nego u prethodnoj godini.

Kada posmatramo aktuelnu strukturu brutopremije po vrstama osiguranja, najveću zastupljenost u bruto premiji na nivou tržišta ima osiguranje odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila još uvijek i to je preko 42%. Slijede druga osiguranja, osiguranje života sa učešćem 15%, imovinsko osiguranje oko 12%, osiguranje od posljedica nezgode 12%, a kasko osiguranje oko 6,8%. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:10:34)

Hvala Vam, predsjedniče Savjeta.

Za sada imamo petoro prijavljenih.

Idemo redom. Ispred DPS-a poslanik Filip Vuković, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović.

Poslaniče Vukoviću, imate riječ. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ (05.11.18 14:10:55)

Hvala, potpredsjedniče.

Izveštaj za prethodnu godinu o radu Agencije - uobičajeno akcenat je na poslovanju same agencije, znači planirana sredstva, planirane aktivnosti, sredstva koja su utrošena za izvršavanje tog plana, standardno uslovi u kojima radi, broj zaposlenih. Uglavnom je to svake godine isto. Inače, agencija sama kao agencija vjerovatno većini građana i jednom velikom broju poslanika nije baš jasna šta radi. Onako u prevodu inženjerski shvatam ovu agenciju kao pandan Centralnoj banci. Ono što je Centralna banka u Crnoj Gori i u svakoj državi u sferi bankarskih poslova nešto slično je i Agencija koju je osnovala Vlada, tj. država da kontroliše rad svih osiguravajućih kuća koje posluju na teritoriji naše države i sve aktivnosti koje spadaju u domen osiguranja.

U izvještaju, koji je gospodin Vujović u svom uvodnom izlaganju kazao, vidimo na prvi pogled blage trendove rasta prometa usluga osiguranja 2%-3%. Međutim, s obzirom da je naše tržište ipak jako malo i da se ovdje ne mogu desiti neki skokovi u obimu poslovanja u jednoj godini nešto značajnije, mislim da je ovo ohrabrujući podatak. Inače, indikator uopšte poslovne atmosfere ili ekonomije, možemo da prevedemo i u privredu i te kako predstavlja upravo ovo što ste vi u svom radu zaključili da postoji trend rasta usluga u sferi osiguranja.

Naime, iako dominira u onoj statistici broj predmeta, odnosno broj aktivnosti uglavnom auto osiguranje i neka neživotna osiguranja, taj trend se očekuje ... s obzirom da praktično postoji jedna jako čvrsta sprega između svih bankarskih klasičnih poslova i svih poslova u oblasti osiguranja. U okviru svojih nadležnosti, pročitacu onako za kraj, Agencija izdaje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, regulisanja i saosiguranja, posredovanja i zastupanja, banko osiguranja i drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja, daje saglasnost na akte i radnje utvrđene zakonom i podzakonskom regulativom, odlučuje o prigovorima i žalbama osiguranika i drugih korisnika osiguranja, saraduje sa drugim nadzornim organizacijama u zemlji i inostranstvu, daje inicijative za utvrđivanje pitanja iz oblasti osiguranja, a takođe obavlja i druge poslove utvrđene zakonom. Postupci i nadležnosti za donošenje opštih i pojedinačnih akata utvrđeni su zakonom i Statutom Agencije.

U svojim izvještajima o posrednoj kontroli, uglavnom zaposleni u Agenciji čiji izvještaj danas razmatramo vrše posredne uviđaje u poslovanje osiguravajućih kuća i na bazi nalaza prave izvještaje koji opet ulaze u neke statističke godišnje izvještaje koje smo maloprije čuli, izvještaje o posrednoj kontroli poslovanja društva za osiguranje koji sadrže pregled vlasničke i upravljačke strukture, vrlo bitno. Znači, stalno imamo te neke dileme sakriveni, nesakriveni vlasnici itd. a u ovoj sferi i te kako je važno znati ko su vlasnici osiguravajućih kuća sa kojima svi, ako ni preko čega ono preko auto osiguranja imamo skoro svaki dan neku vrstu odnosa ili neke obligacije, što kaže koleginica Šćepanović. Pokazatelje solventnosti i kapitalne aktivnosti, strukturu bruto-tehničkih rezervi, pregled imovine koja služi za pokriće bruto-tehničkih rezervi, pokazatelje produkcije, adekvatnosti traženja premije i operativne profitabilnosti reosiguranja i finansijske ravnoteže,

indikatore ažurnosti u rješavanju i isplati šteta, pregled i analizu internog revizora društva za osiguranje i status realizacije mjera nadzora izrečenih po osnovu prethodne redovne kontrole. Izvještaje o rizicima u poslovanju društva za osiguranje koji sadrže pregled i ocjenu rizika osiguranja, tržišnog rizika, kreditnog rizika, rizika kapitalne podrške i operativnih rizika.

U suštini, Agencija pored te uloge kontrolne, odnosno centralnog upravljanja svim poslovima osiguranja, nadzora i kontrole ima i jednu, možemo da kažemo slobodno, preventivnu ulogu u nečemu što može loše da se desi u sferi privrede, sferi saobraćaja, pa i možemo da kažemo u sferi /prekid/ građana, tako da vrlo važan uticaj u svim sferama života ima rad agencije čiji smo izvještaj danas čuli. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:17:11)

Eto, znači Agencija radi kao pandan Centralne banke. To smo danas čuli. Da čujemo profesora Radulovića. Izvolite. Neka se pripremi kolegunica Ana Nikolić.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 14:17:29)

Gospodine Vujoviću, uvijek sam htio da podržim ovaj segment vašeg rada sa koleginicom zato što sam saznao jer sam bio asistent članu moje porodice, evo sada već i doktorska teza i pročitao sam na hiljade knjiga oko toga. Strašno je tragično da je u ovim procentima ovaj institucionalni investitor na tržištu kapitala u ovom odnosu. Vaš prethodnik ga čak nije ni stavio kao jednu od institucija koji je na svakom tržištu kapitala pored privatnih fondova, investicionih fondova, otvorenih, zatvorenih, kastodi banaka i svega ostalog. Životno osiguranje je jedan od najvažnijih faktora. Govoreći u ovoj Skupštini, a i Vi, uz svaku dobru namjeru, malo smo toga učinili. Ovo su mali brojevi. Od vrlo maloga biti 2% do 3% je faktički isto. Ukoliko samo uporedimo, gospodo, komparativne podatke u samom regionu, mada ne postoji ista metodika za svaku državu, ali vidimo da je to kod nas čak niže, ukoliko to uporedimo posebno sa tržištima gdje nije dominantno tržište novca nego tržište kapitala, vidimo da je to strašno.

I danas vjerujem, gospodine Vujoviću, ovo dobro slušajte i građani Crne Gore, da postoje kapaciteti da ovo bude dinamičan razvoj ove institucije na tržištu kapitala iz nekoliko razloga. Prvi razlog je što su slamarice počele da se prazne. Znači, fizička lica su na svjetlost dana kroz komercijalne banke pokazala da imaju više od milijardu i 700, na ovakvu i onakvu štednju. I pitam se da li oni sami, slušajte me, građani Crne Gore, da li imate koristi davajući zelenaškim, a mogli bi drukčije reći, komercijalnim bankama za svoj život, da li vam se povećava vrijednost onoga što ste uložili i da li te vaše pare su u funkciji javnog dobra? Tri stvari: životno osiguranje, ne ono neživotno osiguranje koje je oko kola i ovamo i onamo, i neživotno osiguranje prije svega oko imovine suludost jedna, ni to nije dovoljno da se živi. Životno osiguranje mora da ti da bolji kvalitet života, mora da ti da veći profit i mora te pare da idu u investicije. Nažalost, kod nas je toliki konzervativizam da životno osiguranje je minimalno, niko više ne vodi računa o tome, ni o dobrovoljnim penzijama, sada smo se bazirali na tome, niko faktički ne ulaže za kvalitet starosti. Postoji u samim osiguravajućim društvima, oni nemaju povrat novca, gospodine Vujoviću, kao što je to, ne znam koliko 1 - 2%, nemam pojma. Oni da idu kroz neke fondove ili garanciju države u investicije, na primjer u hidropotencijal, tada bi povrat bio i po 10%. Raspolagali bi više sa finansijskim sredstvima tako da ona ponuda kod životnog osiguranja bila bi mnogo veća. Učinite nešto, ovako više ne može.

Znači, tržište kapitala kroz i kroz ili prije svega kroz dobrovoljne penzije fondove, ili prije svega kroz osiguravajuća društva, i prije svega kroz osiguranje svoje imovine da ne plane i pođe i da nemate nikakvu nadoknadu. Ne ono obavezno oko kola samo, a posebno kroz kvalitet životnog osiguranja. Građani Crne Gore, ulažite u ove fondove, ulažite u ovu instituciju, a vi donesite strategiju pravu. Imate vrlo kvalitetnih nekoliko profesora na Ekonomskom fakultetu. Imate nekih koji su tamo magistrirali, ima nekih koji će doktorirati na bostonskom univerzitetu u vezi toga. Ima u Crnoj Gori potencijal. Daj napravite zakonsku regulativu kao što je napravljena oko depozita u komercijalnim bankama i onda je tamo izuzeće, čini mi se član 26, da osiguravajuća društva ne

mogu i na taj način biti osigurana. Ja znam da ovdje postoje određene garancije.

Reklamirajte, pravite, pojavljujte se svaki dan na Javnom servisu, dajte motivaciju, udarajte na vrata svakog građanina Crne Gore. Pričajte zato što je ta priča u interesu javnom, i ličnom, i svakom drugom. Uradite nešto, gospodine Vujoviću, sa Vašom saradnicom oko toga.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:23:30)

Hvala, profesore.

Zahvaljujem. Ovim smo završili izlaganje drugog poslanika.

Prelazimo na treću učesnicu u raspravi. Koleginica Ana Nikolić. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (05.11.18 14:23:58)

Hoćete li da odgovorite?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:24:05)

Ja se izvinjavam, pošto se slabije čujemo. Samo ako možete malo glasnije. Predsjednik Savjeta Agencije. Izvolite, imate riječ.

BRANKO VUJOVIĆ (05.11.18 14:24:15)

Dijelim mišljenje sa poslanikom Radulovićem da se zaista radi o vrlo niskoj stopi osiguranja, posebno životnog. Dakle, kod nas je to negdje oko 18%. U zemljama Evrope najrazvijenijim je negdje i do 50% ukupnog osiguranja. Znači, to je značajan potencijal za finansiranje značajnih investicionih projekata u tim regijama gdje se praktično te investicije oslanjaju upravo na ove fondove iz životnog osiguranja.

Radi Vaše informisanosti, možemo konstatovati da je to nizak nivo razvijenosti našeg tržišta, kako stoji stvar u okruženju. Znači, bruto fakturisana premija po glavi stanovnika, odnosno gustina osiguranja u Makedonij je za 2016. godinu 69 evra, 102 u Srbiji, Bosni i Hercegovini 97, 147 u Bugarskoj, u Crnoj Gori 129. Hrvatska je već na 278, a zemlje Evropske unije su u značajno većem nivou.

Učešće u GDP-u tržišta osiguranja kod nas se kreće oko 2%. U prosjeku u zemljama Evropske unije i do 7%. Znači, još uvijek pored svih ovih naših trendova rasta, kao što ste rekli, imamo zaostajanje u odnosu na razvijena tržišta.

Ono što jeste naša obaveza kao regulatora, dakle, u prethodnom izlaganju je rečeno, je kontrola rada društava i svih učesnika na tržištu osiguranja. Druga obaveza je da štitimo interese korisnika osiguranja kroz sve ono što su prigovori, primjedbe itd. i treće da stvaramo preduslove jednakih uslova za razvoj tržišta osiguranja.

Ono što smo radili u prethodnom periodu, pogotovo prepoznajući potrebu razvoja životnog osiguranja, jeste da smo organizovali jedan eminentan okrugli sto vezano za uključenje banaka kao institucija koje se bave zastupanjem u osiguranju i davanjem kredita kroz osiguranje. To je dalo svoje rezultate i već se prepoznaju trendovi rasta od 3 - 4% rasta iz godine u godinu upravo zahvaljujući tome da sada već šest banaka se bavi tim poslom na tržištu osiguranja.

Radili smo na promjeni regulative, ono što je naša bila mogućnost da kroz pravilnike za deponovanje sredstava uključimo investicione fondove. Nemamo ih u Crnoj Gori, neki su već sad u najavi da ćemo ih uskoro imati. To je još jedna mogućnost ulaganja depozita da ne budu samo obaveznice države gdje je to preko 80% kapitala koje društva osiguranja imaju, nego da to budu investicioni fondovi. To bi dalo mogućnost razvoja tržišta osiguranja, posebno životnog i zaista prepoznamo to kao našu potrebu. A vjerujte, mogu Vam to slobodno potvrditi, da u više navrata iniciramo one kojima je to dužnost da rade, a to je tržište osiguranja, odnosno udruženje osigurača

da pokrenu značajniju aktivnost vezano za promociju osiguranja. I dalje tvrdim da koliko god da je 50% naša ekonomska situacija uticajna na standard životnog osiguranja, toliko je 50% neinformisanja vezano za korišćenje mogućnosti osiguranja. To pokazuju neke analize, ankete koje su rađene u posljednje vrijeme. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:27:27)

Zahvaljujem, gospodine Vujoviću.
Profesor Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 14:27:36)

Gospodine Vujoviću, mi se slažemo, faktički ali hoću i ja Vama da kažem da i ja isto fenomenalno znam podatke. Ovo su u regionu, ukupna bruto premija u milionima: Crna Gora 76, Srbija 665, Hrvatska 1.139, BiH 298, Makedonija 134, Slovenija 1.911. Udio bruto premije: Crna Gora 2,14, Srbija 2,05, Hrvatska 2,62, BiH 2,11, Makedonija 1,48, Slovenija 5,01. Premija perkapita: Crna Gora 123, u pravu ste, Srbija 96, Hrvatska 271, BiH 81, Makedonija, u pravu ste 65, Slovenija 972. Znači, vrlo malo, vrlo nisko, slažem se oko svega. Moramo nešto napraviti, ne samo oko onih depozita, nego ima još mnogo u slamaricama, a i naša braća, sestre, đeca, svaki mjesec šalju nam 500 i kusur miliona evra. Nije to samo za hleb, nego i za crne dane. Građani Crne Gore, ako mislite za crne dane, uložite u životno osiguranje. Što ću drugo da kažem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:29:15)

Poslanica Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (05.11.18 14:29:25)

Hvala.

Poštovani predstavnici Agencije za osiguranje, cijenjeni građani Crne Gore,
Ispred nas je Izvještaj o radu Agencije za poslovnu 2017. godinu. Analizirajući taj izvještaj definitivno sam utiska da je taj izvještaj dosta dobar, da govori o jednom predanom radu Agencije u 2017, a što je najvažnije govori o jednom kretanju tržišta osiguranja u Crnoj Gori te godine koje je bilo dosta pozitivno. Ti pomaci se mogu mjeriti neko da kaže manji, neko veći, definitivno ja bih rekla da je taj pomak imao jedan trend pozitivan i koji nije samo bio 2011. godine, nego je par godina unazad taj pozitivni trend počeo da se dešava, tako da se to reflektovalo od 2017. godine i kad se govori o svim tim pokazateljima oni bilježe pozitivan trend.

Kompletan pozitivan rezultat u sektoru osiguranja u 2017. godini bio je četiri miliona evra. Zabilježen je rast, čuli smo, ukupno fakturisane premije, nominalno ona je iznosila blizu 82 miliona evra. Rasla je vrijednost ukupne aktive svih osiguravajućih društava koja je ukupno iznosila skoro 207 miliona evra, pri čemu ovoj vrijednosti ukupne aktive najviše je doprinio rast ulaganja osigurača u državne obveznice. Većina osiguravajućih društava na kraju godine je bila likvidna, što znači da je imala dovoljno sredstava da izmiri sve svoje dospjele obaveze. I za mene vrlo važan podatak jeste da je ostvaren generalno visok nivo ažurnosti u rješavanju šteta - skoro 93%.

U 2017. godini mi smo vidjeli da u Crnoj Gori je poslovalo 11 osiguravajućih društava, od kojih je pet obavljalo poslove neživotnog osiguranja, a šest društava se bavilo životnim osiguranjima. Moja dalja opservacija će se upravo isto zadržati na ovim pojmovima, odnosno ovim pojavama koje i za mene predstavljaju jedan od najvažnijih segmenata kad gledamo buduća kretanja i ono što treba svi da doprinesemo za buduća kretanja na tržištu osiguranja u Crnoj Gori. Znači, prvih pet društava iz sfere neživotnog osiguranja imaju konstantnu dominaciju na tržištu Crne Gore, jer čine 83% ukupno fakturisane premije ili 68 miliona evra. Njihova stopa rasta

nominalno nije bila velika 1,7%, ali ona je konstantna. Za razliku od njih, drugih šest društava iz sfere životnog osiguranja su čak brže rasla, po stopi 3,4, ali bez obzira na sve to, oni samo čine 17% ukupno fakturisane premije ili nominalno 14 miliona evra. Upravo ovakav odnos neživotne i životne polise osiguranja u jednoj zemlji govori da se radi o zemlji koja je u razvoju.

Na životno osiguranje koje je za mene najpozitivnije i upravo jeste životno osiguranje života ljudi. Međutim, neživotno osiguranje se odnosi na ono obavezujuće osiguranje, kod nas su to nekoliko oblika najviše izražena, to je bilo osiguranje odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila, najzastupljenija vrsta osiguranja je ona upravo i čini 42% od ukupne premije ili 34,8 miliona evra.

Meni je ovdje jako interesantno da postavim pitanje, gospodine Vujoviću, Vama, negdje postoji, vidimo i u sredstvima informisanja da još uvijek na ulicama kod nas u Crnoj Gori postoji od 5 do 10% vozila koja nisu registrovana, a nalaze se u eksploataciji. Šta mislite Vi kao predsjednik Agencije, u kom pravcu treba djelovati, jer će to i dalje biti očigledno kao obavezujuće osiguranje jedno od najvećih potencijala povećanja premije na tržištu Crne Gore? Dalje, osiguranje od posljedica nezgode i osiguranje imovine. I tu mislim da ima dosta prostora kad je u pitanju osiguranje imovine da se naprave pozitivni pomaci, da se imovina ne procjenjuje po nekoj svojoj proizvoljnoj i željenoj stopi, nego da prosto negdje institucije sistema to na neki drugi način mnogo odgovornije odrade.

U zemljama Evropske unije znatno je veće učešće premije životnog osiguranja i to je odlika visokostandardnih društava. Kod njih, recimo, ukupno fakturisana premija osiguranja čini 7 do 5% bruto društvenog proizvoda, a u Crnoj Gori danas čini 1,9, a od tih 1,9 osiguranje životno samo 0,3%. I to je ono gdje trebamo da svi se okrenemo i sinergijom pravimo povećanje životnog standarda građana Crne Gore da to ide u boljem pravcu.

Danas prosječan građanin u Crnoj Gori potroši 131 evro na osiguranje i od tih 131 evra je samo 23 evra životno osiguranje, što opet govori o tom disbalansu životnog i neživotnog osiguranja. Čuli smo, u visokorazvijenim zemljama zapadne Evrope građanin godišnje potroši oko 2.000 evra /prekid/ daje se na premije životnog osiguranja. Prema tome, pred nama je jedno široko polje i vrlo je potencijalno. Treba ga uređivati institucionalno i legislativno, poštujući principe naravno slobodnoga tržišta i ići u pravcu da se poveća učešće dobrovoljnih životnih osiguranja. To će biti jedan od mehanizama povratne sprege za podizanje nivoa životnog standarda stanovništva i ekonomske moći države.

Mišljenja sam isto tako, i želim da mi i tu opservaciju Vašu ličnu napravite, kao što smo i čuli, danas u Crnoj Gori privatna štednja otprilike dostiže do milijardu i 700 miliona - da li i na koji način možemo povećanjem životnog standarda ali i promjenom mentaliteta napraviti da ta štednja polako prelazi i životnu štednju? Zašto? Zbog toga što će građani tada imati višestruke benefite, biće /prekid/ života, njihovi članovi familija, povreda raznih vrsta, bolest raznih vrsta, sa jedne strane, a, sa druge, mislim da će njihova uložena sredstva biti mnogo bolje iskorišćena na način kako danas moderna osiguravajuća društva rade u svijetu nego što to možda rade banke. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:35:52)

Hvala, poslanice Nikolić.

Komentar kolegunica Branka Bošnjak, a neka se pripremi kolega Aleksandar Damjanović.

BRANKA BOŠNJAK (05.11.18 14:36:05)

Htjela bih da kažem samo da slušam Vas i u suštini slažem se sa velikim dijelom što ste rekli, ali morate da imate u vidu da vi kao nosioci vlasti ili dio vladajuće većine trebate mnogo više da učinite za povećanje životnog standarda građana, pa će možda i građani imati jer ispao je najjeftiniji život. Nažalost, građani, izgleda vam je jeftiniji život. Više vodite računa o svojim automobilima nego o sopstvenom životu i zbog toga je veoma mali broj naših sugrađana koji su odlučili da izdvajaju za životno osiguranje. Onda ispada da je naš život najjeftiniji i da više vodimo računa o materijalnim stvarima, o stvarima kao što su automobili, pa možda čak i o stanovima da osiguramo da ne dođe do neke nezgode ili pljačke, nego što mislimo o sopstvenom životu. Ja

Vama oponiram u tom smislu da treba vlast da uradi više prvo na promociji i povećanju životnog standarda građana da bi građani mogli da se odluče i da imaju određena sredstva koja će da ulažu u životno osiguranje.

Ono što je pogubno jeste činjenica, a sada kako je aktuelan ovaj Zakon o penzionom osiguranju, vidimo da čak oni ljudi koji su primali prosječnu zaradu u Crnoj Gori, kada dođu do penzije, imaju nekih nepunih 300 evra penziju. A šta je sa onima gdje im se plaćaju samo, a to je većina nažalost, i tu opet vlast ne radi kako treba, gdje poslodavci plaćaju osiguranje samo na minimum, koji će imati nekih 100 i nešto evra penziju? E sad, građani, ako želite da imate nekakav dostojanstven život, trebali biste da izdvojite određena sredstva za životno osiguranje da bi onda kada dođete u to treće doba mogli makar sebi da priuštite pristojan život. Ima tu ponuda raznih osiguravajućih kuća koje daju u ratama, pa i u nekim koje možete sebi da priuštite, ali ne osjećam proaktivnu ulogu ni u osiguravajućih društava u smislu edukacije građana i u smislu podizanja nivoa svijesti da im ipak to treba. U ovom smislu kada vidite da će vam, i ako imate prosječnu zaradu, imati neku mizernu penziju od koje sigurno neće moći da žive, pa i ako imate sopstveni stan, a sve je više onih penzionera koji žive privatno i koji još nijesu riješili stambeno pitanje - iz tog razloga ova edukacija treba da ide mnogo više i Vlada treba da se pobrine da poraste životni standard svih građana, a ne samo privilegovane elite. Zaista mogu očekivati i u ovom smislu da bude razvoj tržišta osiguranja, posebno u dijelu životnog osiguranja i vi da ulažete u neke investicije koje se vraćaju više. Vidim da skoro svi ulažu u obveznice države kao najsigurnije hartije od vrijednosti, a treba se okrenuti ili ovom energetskom sektoru ili nekom sektoru koji ima prosperitet da bi oni koji ulažu u to imali i veću korist. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:39:38)

Hvala Vam, kolegice Bošnjak.

Kolegice Nikolić, imate pravo na odgovor na komentar.

ANA NIKOLIĆ (05.11.18 14:39:44)

Hvala.

Zahvaljujem poslanici Bošnjak na komentaru. Definitivno ovo je jedna iscrpna materija i ovdje je topla voda izmišljena i ne treba je izmišljati. Postoje pravila igre koja su zaživjela u visoko razvijenim zemljama i definitivno to se dešava i kod nas u Crnoj Gori.

Opredjeljenja stanovnika da idu i uplaćuju svoje životno osiguranje definitivno zavise od standarda života koji mi danas u Crnoj Gori imamo. Ali, ja želim da kažem da upravo tom standardu našeg života u kontinuitetu se bavi upravo Vlada Crne Gore i Demokratska partija socijalista. Šta to govori? Govori upravo stopa raspra bruto društvenog proizvoda koja je bila i ove i prošle godine, upravo o tome govori da na neki način sve po redu onako kako treba ide, doći će i određeni nivo našeg kvaliteta života građana kada će oni moći sebi da priušte da više sredstava svog budžeta odvoje za životno osiguranje.

Poenta jeste da upravo sinergijom, država je osnovala Agenciju sa tom funkcijom da radi ne samo regulatorno, nego upravo da zajedno sa kompletnim sistemom i izvršne vlasti i sistemom koji jeste, koji reguliše utiče na svijest građana. Danas građanin Crne Gore treba da zna i znaće definitivno kroz sav ovaj sistem da njegovo opredjeljenje, njegova štednja je bolje da ne stoji u banci nego može da ima veći efekat da stoji u osiguravajućem društvu i ako je sada kao štednja može da bude jednokratna upotreba. Definitivno mislim da, a pitanje sam i postavila predsjedniku osiguravajućeg društva za njegovo mišljenje, kako njemu to sad izgleda sa nivoa regulatora, pozitivni trendovi se kod nas dešavaju. Mi idemo ka Evropskoj uniji, ka visokorazvijenim zemljama Evropske unije upravo koristeći model njihov rasta i razvoja naše zemlje, gdje će i taj nivo života građana biti na što većem nivou i da će sve ovo ići u pravcu da ćemo u toj ukupnoj premiji imati jako visoku zastupljenu premiju osiguranja životnog osiguranja. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:42:02)

Hvala Vam.

Aleksandar Damjanović. Izvolite, i neka se pripremi kolega Momičo Martinović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 14:42:13)

Hvala Vam, gospodine Nimanbegu.

Gospodine Vujoviću, gospođu Pantović,

Na početku ove rasprave, imajući u vidu činjenicu da ste podnijeli zahtjev za razrješenje sa funkcije zbog odlaska u penziju, da zahvalim na prilici da već godinama sa funkcija koje smo obavljali smo imali priliku da razgovaramo o ozbiljnoj materiji i da poželim sreću i u penziji. Dobro je što ste ostali da branite i ovaj izvještaj, s obzirom da se radi o izvještajnoj godini 2017, a imajući u vidu da smo jedan dio rasprave imali i kad je bila rasprava o Izvještaju o radu Agencije. Ja sam negdje ostavio jedno pitanje koje ćemo danas ovdje elaborirati. Smatram ga izuzetno bitnim, možda i najbitnijim od sve ove priče, ali kratko samo nekoliko činjenica.

Dakle, bilo je dobrih, kao i manje dobrih stvari u našoj saradnji. Možda žalim lično što nije bilo više snage da se otvori priča o reosiguranju, iza koga bi stala država Crna Gora da nam se ne odliva taj novac vani, oko sputavanja osiguravajućih društava vezanih za visoke operative troškove, gdje sam takođe mislio da je bilo mogućnosti da Agencija napravi iskorak, kako bismo imali, uslovno rečeno, manje naduvavane troškove a više dobiti koja bi na kraju krajeva se prelivala u budžet. Sada kada upoređujemo ovu proteklu godinu sa 2016, ne znam kakvi su trendovi za 2018, jasno se potvrđuje moja teza koju sam negdje sad skoro rekao da ima novca u sistemu, a nažalost nema ga tamo gdje bi trebalo da bude. Korespondencija rasta BDP-a bi trebala da rezultira time i da je povećana negdje i bruto premija u BDP-u. Ona je pala 2017. u odnosu na 2016. godinu. Dakle, moramo naći mehanizam i model da ohrabrimo da tamo gdje je zdrava priča se investira, odnosno da građani razdvajaju dobro od lošega. Loše je ono što je bilo maloprije prije vas, Komisija za tržište kapitala koja postoji na papiru gdje nismo čak dobili ni završnu riječ i odgovore na brojna pitanja jer tu se povjerenje u nepovrat izgubilo. I takvi su trendovi koji se potvrđuju u izvještaju.

Ovdje ima prostora bez obzira što imamo činjenicu da su dva društva za osiguranje ugašena tokom 2017. godine, ali dobit od 4,5 miliona evra i pored pada učešća bruto premije u BDP-u govori o velikom potencijalu. E tu nam treba proaktivna uloga Agencije. Neke smo stvari uradili dobro i definisali, čini mi se Agenciju i kadrovski zajedno ovdje u Parlamentu i s Parlamentom i prostor gdje imate dobre uslove za rad. Ko god bude vodio Agenciju uz gospođu Pantović, naravno u onom dijelu savjeta, neka ima na umu da ni iz daleka nisu iscrpljene sve mogućnosti rasta sektora osiguranja i da bi negdje ovaj Parlament trebao da bude podrška. Pažljivo odvajam dobre regulatore, regulatore koji rade svoj posao od onih koji ne rade bez obzira na moje trenutno slaganje ili neslaganje s nekim mjerama. Naravno, tu smo da se složimo i da se ne složimo.

Neću komentarisati puno podatke osim što ću reći da je auto osiguranje i dalje dominantno. Od ovih 81,7 miliona evra je 42,5% auto osiguranje. Biće to tako i u nekim godinama koje dolaze. Teško ćemo imati paradigmu životnih osiguranja u odnosu na neživotno osiguranje i teško ćemo povećati taj procenata tako brzo. Daleko smo od nekih procesa koji su već odmakli u zemljama Evropske unije, ali naravno, mora se tu pokušavati a ključno je povjerenje i ključno je da se na ove stvari reaguje i da se o tim stvarima ne govori.

Ostavio sam da Vas pitam sljedeće: Dakle, shodno Zakonu o obaveznom osiguranju saobraćaja, koji je stupio na snagu 17. avgusta 2012. godine, članom 10 tog zakona definisano je kako se postavljaju uslovi osiguranja i tarife premija. To je ovo što svi mi plaćamo, stotine hiljada građana Crne Gore kroz osiguranje za auta koja imamo kod ovih osiguravajućih kuća, a članom 69 u prelaznim i završnim odredbama je definisano da nakon isteka od pet godina, dakle 17. avgusta 2017. godine, dakle prije godinu dana, faktički prestaju da važe prelazne odredbe kojim je Agencija usaglašavala te tarife, 'ajde da kažem čuvala nas ili nas manje čuvala od monopolisanja premija i od visokih premija koje plaćamo. Ja smatram da su one u odnosu na prosječne zarade,

da sad ne govorimo o modelima i kako se te premije naplaćuju, to je već neka druga stvar, dakle, faktički je trebalo ovo tržište da bude liberalizovano prošle godine i da imamo natjecanje ili takmičenje osiguravajućih društava, ovih devet trenutno, ko će da ponudi bolju uslove osiguranja od odgovornosti u saobraćaju. Mi još nemamo, čini mi se, tog takmičenja. I dalje smo taoci visokih premija pa me interesuje dokle se stiglo u tom dijelu i kako Agencija sagledava trenutno stanje i šta planira da uradi po ovom pitanju u narednom periodu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:47:17)

Hvala, kolega Damjanoviću.
Predsjednik Savjeta gospodin Vujović želi riječ. Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ (05.11.18 14:47:27)

Poštovani gospodine Damjanoviću,

Prije svega da Vam zahvalim na pažnji koju ste ukazali na samom uvodu. Kada je u pitanju osiguranje auto odgovornosti, ono zaslužuje posebnu pažnju, pri činjenici da je preko 40% učešće u ukupnom osiguranju. Ali da posjetim i vas i građane da smo mi 2015. godine uveli bonus maus koji nije ranije bio i da po tom osnovu sada već sa ovom godinom imamo popust od 20%, da ćemo, kako smo mi planirali, to je maksimum 30% sa 2020. godinom imati 30% sniženje za one koji ne prave štete. Mislim da je samo 3% otprilike učešće onih koji ne koriste ove bonuse u ovim godinama.

Naš predlog je bio da kroz izmjene i dopune Zakona koji još nije došao na Skupštinu da prolongiramo liberalizaciju do 1. januara 2021. Međutim, to nije došlo na raspravu u Parlamentu i praktično je na snazi Zakon o kome ste Vi govorili i tržište je liberalizovano u suštini, ali mi imamo predlog društava za osiguranje koji sada znači jedinstvene tarife. Takva praksa je bila u nekim zemljama okruženja, ali mogu vam reći da smo pažljivo pristupili analizi uticaja liberalizacije na poslovanje društva za osiguranje imajući u vidu iskustva nekih zemalja u okruženju. U Hrvatskoj je tri godine trajao taj period kada su bile ujednačene stope iako je bila liberalizacija. Kad su ušli u liberalizaciju, u oštru konkurenciju, onda je nastao značajan poremećaj na tržištu. U Albaniji se desilo da su poslije liberalizacije cijene skoro 20% snižene tarifama, a poslije godinu dana su veće 5% nego što su bile prije, jer se išlo sa nekim damping cijenama koje nisu imale utemeljenja u tehničkim rezervama i mogućnostima društava. Dosta rezerve postoji kao što ste rekli, slažem se sa vama da još uvijek ima u troškovima osiguranja rezerve za sniženje cijena.

Rađene su dvije elaboracije. Od jednog /prekid/, druga od aktoara da vidimo kako bi uticaj smanjenja uticao na poslovanje društva za osiguranje i tu postoji oprez i pažljivo treba ići u susret toj liberalizaciji. Međutim, sada zaista kako je po zakonu predviđeno društva imaju pravo, s tim što mi samo možemo da vršimo kontrolu, ne dajemo saglasnost, vršimo kontrolu da li je opravdana neka tarifa koja bude predložena od društva za osiguranje.

Kako će sad se stvari dalje odvijati, mi svakako moramo poštovani standarde i regulativu Evropske unije. Mi sada radimo, odnosno iduća godina će nam čitava proći a vjerovatno i polovina 2021, na izradi novog zakona kojim se uvodi solventnost II. Prije pristupanja Evropskoj uniji moramo imati sve te standarde usvojene i sve zakone donijete, pa i u ovoj oblasti osiguranja. Mi zaista i učestvujemo i u drugim pregovorima u poglavljima gdje se tiče finansija i naših obaveza, primjene direktiva koje se tiču osiguranja. Tako da će to biti i dalje naša aktivnost, a što se tiče konkretnog pitanja - znači liberalizacija je otvorena.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:50:42)

Zahvaljujem, gospodine Vujoviću.
Poslanik Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 14:50:49)

Hvala Vam.

Da i ja dam odgovor na komentar. Nije liberalizacija, nego, hajde da je ja nazovem, ja to mogu sebi da dozvolim, djelimična ili još bolje rečeno kvaziliberalizacija. Do 2017. do avgusta je Agencija imala nadležnost da daje saglasnost na tarife i mi smo pričali o tome i '13 i '14 i pravili smo pomake. I negdje smo onako kroz javnu riječ ovdje "prepali" i pojedine osiguravajuće kuće koje su naravno tu politiku morali da prilagode i zahtjevima tržišta, a negdje da vam pravo kažem i životnom standardu većine stanovnika jer voziti automobil nije luksuz već potreba. Je li tako? E sada stvarno je ključno pitanje ne samo zbog obima učešća u bruto premiji od 42,5% obaveznog osiguranja u saobraćaju, već i zbog trendova i tendencija. Dakle, pet godina je isteklo, koje nijesu mali prelazni periodi, prošle godine 2017. godine u avgustu od tada Agencija shodno ovom zakonu koji je na snazi, nema više ingerencije za saglasnost, može da vrši kontrole i treba da ih vrši, a kako ste Vi upotrijebili sad jednu sintagmu - na snazi je jedinstvena tarifa, odnosno dogovor. Taj dogovor može da bude monopolisan. Valjda je tu Agencija za zaštitu konkurencije koja će to malo da provjeri. Nisam siguran, imali smo i sa njima malo priče. Oni se bave drugim stvarima, spajanjem agencije, muku muče svoju kako da se još ekipiraju nakon pet, šest godina rada. Ali, valjda bi oni trebali da nam kažu da li ovih godinu dana od kada je jedinstvena tarifa, odnosno dogovor devet osiguravajućih kuća na snazi, imamo pomake na bolje ili na gore u smislu konkurencije na liberalizovanom tržištu tarifa, pa bi možda uz ove bonuse koje ste naveli, koji su dobra stvar i to zaista želim da pohvalim, imali još 20-30% na niže pad tarifa gdje bi stotine hiljada građana Crne Gore bilo zadovoljno da im se takva poruka pošalje od strane ovog Parlamenta i od strane Agencije. Nisam siguran da će se to tako regulisati ako sad treba da se povedemo za hrvatskim primjerom da naredne još dvije godine, kod njih je tri godine bio prelazni period, bude na snazi jedinstvena tarifa, imaćemo problem. Ja sad mogu samo da osnažim Agenciju u dijelu vaših nadležnosti onu drugu Agenciju koja bi se sa tim zaista morala pozabaviti da malo uz vašu podršku i podršku svih nas uđe malo u tu priču i da vidi što znači jedinstvena tarifa. Je li to oligopol, monopol ili je to neka vrsta konkurencije po dogovoru. To hoće li nakon liberalizacije koja je po zakonu morala da se desi, još je nema u punom smislu, tarife prvo pasti pa porasti kao u Albaniji - tu smo negdje da i mi to pratimo i kroz poreske politike, odnosno osiguravajuće kuće, i kroz svakodnevne kontrole, kontrole poslovanja, pa da vam pravo kažem i kroz otvaranje tržišta za neke koji će možda doći pa će taj neki monopol narušiti time što će zaista kao kredibilna osiguravajuća kuća dati bolje uslove. Apel da se o ovome ne razmišlja, da se o ovome razgovara, da se ovo ne stavlja po strani i da negdje zaista dobijemo punu liberalizaciju tržišta. Na kraju, to mora da urodi boljim tarifama za građane.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:53:52)

Hvala Vam, kolega Damjanoviću.

Zadnji učestnik u raspravi je kolega Momčilo Martinović.

Izvolite, poslaniče Martinoviću.

MOMČILO MARTINOVIĆ (05.11.18 14:54:16)

...Dozvolite mi da iskoristim poslaničko pravo i da prokomentarišem Izvještaj koji je danas predmet rasprave u ovom uvaženom domu i da dam neke opservacije na cjelokupni dokument i na možda jedno moje viđenje ili ugao gledanja kao građanina u kojem smjeru bi trebala ova aktivnost u narednom periodu da se kreće.

Poznato nam je da krovni zakon ove vaše djelatnosti jeste Zakon o osiguranju iz 2006. godine, koji je 2012. pa 2015. godine dopunjavao, ako se dobro sjećam, i shvatam da je vaša Agencija koja je nezavisna regulatorna agencija osnovana 2008. godine. Nezavisna namjerno potenciram u tom dijelu zato što sam shvatio da realizacija postupaka koji se nalaze pred vašim

tijelom jeste 93% slučajeva riješenih. To govori o jednom dobrom bilansu što se tiče rješavanja po pitanju osiguranika.

Učešće osiguranja jednog društva ogleda se i učešće osiguranja u BDP-u. Pomenuli ste podatke koji se tiču da je učešće osiguranja u BDP-u Crne Gore oko 2%. Shvatamo da to nije dovoljno, ali da se krećemo u jednom dobrom smjeru da te standarde, odnosno prosjeke na nivou regiona koji smo već, nadam se, prevazišli i na nivou Evropske unije dostignemo u nekom narednom periodu.

Ono što je vrlo interesantno možda pomenuti iz mog ugla gledanja jeste i sam regulatorni, odnosno pravni okvir. Pomenuli ste jednu vrlo interesantnu stvar, pomenuli ste Regulativu 2009/138 koja prije svega se odnosi na Regulativu solvenstnost II. Shvatili smo da je to u pregovaračkom poglavlju 9 jedan od mehanizama koji Crna Gora treba tek da dostigne danom potpisivanja i pristupanja formalnom članstvu Evropskoj uniji. Nadam se kao što ste maločas kazali da ćete u naredne dvije godine donijeti novi zakon, odnosno da ćemo donijeti novi zakon, predložiti ga sa vaše strane, Zakon o osiguranju koji će biti usklađen sa ovom regulativom koja će umnogome pružiti veću zaštitu, prije svega građanima, a onda će povećati tu vašu supervizijsku ulogu na samim osiguravajućim društvima.

Vrlo bitno je napomenuti jeste da na neki način osiguravajuća društva, shvatio sam da ih posluje u okviru subjekata devet, da su postojala 11, da smo imali opciju jednog osiguravajućeg društva koje je dobrovoljno likvidirano i da su sve te premije osiguranja pripojene drugom zdravnom osiguravajućem društvu i tako su građani ostali zaštićeni po tom osnovu. Tako da je to jedna dobra stvar.

Takođe je dobro da se građanima, prije svega, edukativno priđe što se tiče osiguranja i informisanosti. Znači, da se što više priča o osiguranju, da se što više priča o značaju, jer vidjeli smo taj odnos neživotnog i životnog osiguranja nije baš u dobroj mjeri. U drugim razvijenim zemljama je obratno, dijametralno suprotno u odnosu na nas tako da trebamo ići u tom dijelu. Ali, moramo ići prema građanima sa informisanjem i sa edukacijom u tom dijelu koliko to može biti značajno za njih.

Završio bih u smislu osiguravanja imovine i dobara. Ono što je potrebno reći i čini mi se dobro da se čuje sa ovog mjesta jeste prije svega za osiguravanje dijela koji se tiče poljoprivrednih dobara. Čini mi se da građani nisu u najboljoj mjeri ili informisani ili prepoznali tu aktivnost. Poznato mi je da postoje subvencije od strane Vlade, Ministarstva poljoprivrede, koji na svaku premiju subvenciraju 50% iznosa te premije, a takođe sam došao do podatka da u tom dijelu imamo samo 120 osiguranika po tom osnovu, što mi se čini da u ovom trenutku nije dovoljno. Treba ići u tom smjeru kako bismo na taj način podstakli da se osigura ono što je njihovo dobro koje proizvode, a sve to znamo utiče i na druge parametre u državi.

Treba takođe koristiti neke modele iz međunarodne prakse, neću se sada vezivati jer uvijek pominjemo standarde Evropske unije - pomenuću takođe jedno iskustvo iz Turske, formiranje određenog subjekta koji se zove Pul. Čini mi se da je to nešto što može biti kao dobra praksa, a to jeste stvaranje za ovakve aktivnosti javnog privatnog partnerstva. Jer, kad su bile poplave, kad su ogromne štete nastale, sve je to palo na teret države zato što nismo imali dovoljno osiguranika po tom osnovu da mogu da se naplate /prekid/

Treba u tom smislu stvarati neke mehanizme koji će zajedničkim snagama doprinijeti da u krajnjem slučaju ona oštećena linija što je prije moguće valorizuje ono što je izgubljeno u određenom procesu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 14:59:39)

Zahvaljujem, kolega Martinoviću.

Ovim konstatujem da smo završili učešće poslanika.

Pitam predsjednika Savjeta agencije da li želi završnu riječ. Želi.

Gospodin Branko Vujović. Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ (05.11.18 14:59:51)

Da iskoristim samo da prokomentarišem dva pitanja, dvije stvari.

Ovo posljednje što se tiče osiguranja u poljoprivredi, mi smo organizovali okrugli sto. Pozvali smo i predstavnike iz Austrije, Turske, razmatrali iskustva iz okruženja i to nam ipak nije dalo neke rezultate. Ipak je rješenje u javnom privatnom partnerstvu, osnivanja pul-a. Mi smo malo tržište za tako nešto, ima ideja koje smo čuli prošle nedjelje na jednom seminaru u Makedoniji da se možda nešto i regionalno uradi, jer to je veći potencijal, veća mogućnost, osiguranje, veće učešće i privatnog sektora u osnivanju tih pulova kojim treba upravljati na pravi način.

Zaista nemamo nekih pomaka u osiguranju u poljoprivredi, nijesu ni društva zainteresovana, niti im je to atraktivno da se tim problemom bave.

Nešto što smo ostali dužni samo radi informacije, kada su u pitanju neregistrovana vozila, od 5 do 10%, 200.000 vozila otprilike je registrovano godišnje. Mogu vam reći da neregistrovana vozila prave oko 450 do 500 šteta godišnje, a troškovi su 950.000 do milion evra. To se plaća iz garantnog fonda, to plaćaju društva, odnosno građani kroz troškove osiguranja.

Dakle, apsolutno treba raditi na smanjenju tih troškova. Mi smo prije 15-ak dana organizovali okrugli sto da čujemo predstavnike Austrije, oni su lideri u regionu i u Evropi sa 0,1% neregistrovanih vozila u saobraćaju. Mi smo pozvali predstavnike Ministarstva unutrašnjih poslova, finansija, udruženje osigurača, društva koja se bave osiguranjem. Moj zaključak, moja preporuka je bila, nadam se da će to kolege uvažiti, da prvo imamo jedinstveni informacioni sistem. To smo mi pokušali iz Agencije prije dvije godine, nijesmo uspjeli. Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Biro za osiguranje, treba da ima jedinstven sistem po pitanju registracije, odnosno osiguranih vozila. To je jedna stvar koja nije tako komplikovana i nije preskupa da se usaglase informacioni sistemi.

Druga stvar, da se uzme obaveza vraćanja tablica nakon isteka roka, recimo 30 dana nakon isteka roka ako neko neće da registruje i produži registraciju, dužan je da vrati tablice. Tako ćemo smanjiti taj broj vozila koja nijesu registrovana, a lakše je onda i samom Ministarstvu unutrašnjih poslova, kontrole radi na tržištu ako se pojave vozila koja su bez tablica.

Ima i drugih ideja, automatsko produženje registracije ima drugih rješenja vezano za to da može društvo za osiguranje da vrši registraciju itd. Mada, ova dva koraka uvođenje informacionog sistema i vraćanje tablica bi nam značajno smanjilo troškove, broj vozila koji su neosigurana.

Na kraju da zahvalim Vama i svim poslanicima na saradnji i da vam poželim uspješan rad i u narednom periodu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:02:49)

Hvala Vam, predsjedniče Savjeta.

Konstatujem da smo ovim završili pretres o 14 tački dnevnog reda, a izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku, a to je Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2017. godini.

Ovlašćeni predstavnici Regulatorne agencije za energetiku su Branislav Prelević, predsjednik Odbora Agencije i Novak Medenica, izvršni direktor Agencije.

Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Branko Čavor.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Agencije želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Ima riječ Branislav Prelević. Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (05.11.18 15:03:32)

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Regulatorna agencija za energetiku već četrnaesti put dostavlja izvještaj Parlamentu o stanju u sektoru. Toliko je godina od kako je Crna Gora sa svojim prvim reformskim Zakonom o energetici iz 2003. godine počela da slijedi Evropsku uniju reformama energetskog sektora.

Ako promjene posmatramo kroz analizu ovih izvještaja, dakle godinu po godinu, rekli bismo

da su se promjene dešavale postepeno i mirno. Međutim, ako se danas osvrnemo 14 godina unazad i sagledamo obim i sadržinu tih promjena, shvatićemo da se radi o ogromnim promjenama. Sjeti ćemo se da nije uvijek bilo tako mirno i da je bilo puno onih koji su povodom reforme energetske sektora i davanju regulatora bitne nadležnosti u sistemu često najavljivali neke katastrofične scenarije.

Činjenica je da su promjene u sistemu bile formalno nametnute od Evropske unije, to jest od energetske zajednice preko koje smo se obavezali da ćemo uskladiti naše zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije, međutim, ono što je suštinski važno jeste da smo reformu shvatili ne samo kao formalnu obavezu, već kao suštinski neophodan proces, skup pozitivnih i provjerenih iskustava koja će blagotvorno djelovati na naš energetske sistem i učiniti ga dijelom jedinstvenog evropskog energetske sistema. Ovakvim pristupom Parlamenta i Vlade u kontinuitetu 14 godina napravljena je suštinska razlika između Crne Gore i velike većina ako ne i svih zemalja u regionu i obezbijeđena je Crnoj Gori liderska pozicija u usklađivanju sa energetske sistemom Evropske unije.

Ovogodišnji izvještaj upravo zbog toga za razliku od prethodnih ima nešto izraženiji retrospektivni karakter, odnosno dimenziju. Cijenili smo da je ovo trenutak kad treba podvući crtu i konkretnim činjenicama i brojkama pokazati ono što je do sada urađeno i tako se suočiti sa onim katastrofičnim scenarijom sa početka reforme i uvođenja regulatora.

Višegodišnja podinvestiranost, izostajanje kvalitetnog remonta i modernizacije u svim segmentima elektroenergetske sektora, loša investiciona i cjenovna politika, ogromni gubici u poslovanju koji karakterišu zatečeno stanje na početku regulacije, zamijenjeni su visokim stepenom finansijske stabilnosti, poboljšanjem efikasnosti regulisanih subjekata i time obezbjeđivanjem visokog stepena sigurnosti snadbijevanja.

U periodu od 2009. do 2018. godine izdvojio bih nekoliko znakovitih podataka koji jasno pokazuju veličinu promjena u sektoru.

Prvo, u prenosnu distributivnu mrežu, van proizvodnje, investirano je 180 miliona evra, što je praktično polovina njihove tržišne vrijednosti. Ako govorimo o 180 miliona za bilo koji od elektro-energetskih sektora u Evropi ne znači previše, ali za crnogorski znači zato što je to polovina vrijednosti regulisanih kompanija. Taj novac, tih 180 miliona evra su ušli u tarifu.

Druga stvar, sve regulisane kompanije u energetske sektoru posluju u bitno stabilnim finansijskim okolnostima ostvarujući respektabilne iznose profita. Taj profit je takođe ušao u tarifu.

Početak ovog perioda, tačnije 2012. godine cijena energije koja je sastavni dio tarifa predstavljala je 60% berzanske cijene.

Da vas podsjetim, energija je samo jedan od djelova ukupnih tarifa. Onaj dio koji se tiče energije 2012. godine predstavljao je 60% tadašnje berzanske cijene. Već u 2017. godini cijena energije koju su plaćali crnogorski potrošači je izjednačena sa cijenom na berzi. To je takođe ušlo u tarife.

U ovom periodu izvršeno je potpuno usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije, a Crna Gora je jedina zemlja protiv koje se od strane energetske zajednice ne vodi niti jedan spor od 2012. godine.

Agencija je 2017. godine postala pridruženim članom ... kao jedini energetske regulator koji je zavrijedio taj status a da njegova matična država prethodno nije postala članica Evropske unije.

Šesto, priznati gubici u distributivnoj mreži su smanjeni sa 21 na 8,27%. Sva navedena poboljšanja u sistemu su ostvarena uz izuzetnu stabilnost cijena prema krajnjim potrošačima. Cijena električne energije prema najbrojnijoj grupi potrošača, tj. domaćinstvima sa dvotarifnim brojlilima je u 2009. godini bila identična sa cijenom iz 2018. godine koju imamo danas.

Znači, govorimo o periodu od 10 godina i govorimo o tome da je ta cijena identična u stoti dio centa. Tarife prema ostalim grupama potrošača na većim naponskim nivoima, odnosi se na malu privredu, su u 2018. godini u odnosu na 2009. godinu niži za 5 do 50%.

Mislim da tome ne treba nikakav komentar i sa tim završavam uvodno izlaganje.

Hvala.

Hvala Vam, predsjedniče Odbora Agencije.

Mene uvijek interesuje zašto je u Ulcinju najveći prosječni račun za struju, a u Žabljaku najjeftiniji kod domaćinstava.

Ne, ne morate sad odgovoriti, tako ide iz mjeseca u mjesec a uvijek mi je to bilo nejasno, pa se nadam da će te iskoristi i pomoći nam u tome.

Sada prelazimo na raspravu. Izvjestilac odbora ne želi riječ pošto nije u sali.

Idemo ispred klubova po deset minuta i imamo tri prijavljena.

Poslanik Filip Vuković ispred DP-a. Izvolite, poslaniče Vukoviću, a neka se pripremi Strahinja Bulajić.

FILIP VUKOVIĆ (05.11.18 15:09:58)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Izveštaj Regulatorne agencije, kao i svake godine, metodološki, statistički, vizuelno uvijek je za pohvalu. U nekim ranijim mojim diskusijama kad je tema bio vaš izvještaj mogao sam uglavnom da konstatujem, ni u ovom izvještaju nema ništa posebno novo što bi bilo interesantno. Ovaj izvještaj za prethodnu godinu ipak ima bitnih novina iz onog prethodnog izvještaja. Najbitnija izmjena je vaš novi zadatak, odnosno djelatnost kojom se bavite vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti, bitna izmjena. Takođe, i u izvještaju a i svi mi znamo da se očekuju izmjene Zakona o energetici, gdje će naravno biti i vaš domen djelovanja usaglašen i gdje će ta djelatnost biti dodata. Očekujemo mnogo od ove djelatnosti koja je počela prošle godine, berza, trgovina energijom i ako vi u vašem izvještaju kažete da se ne očekuje neki veliki promet, mislim da su to pesimistička predviđanja, da upravo treba da bude obrnuto, očekivati, s obzirom da će Crna Gora predstavljati čvorište u prenosu, a samim tim može da bude i zanimljiva berza energije, pošto pored energije u cijenu za krajnjeg kupca vrlo bitnu ulogu igra i cijena, odnosno, troškovi prenosa i distribucije.

Takođe, mislim da su novina svakako vjetroelektrane koje su puštene u rad prošle godine i praktično je to neki prvi ozbiljniji proizvodni kapacitet koji je Crna Gora dobila od 1982. godine. Ja i dalje ne smatram bitnim male hidroelektrane. Čak, pogledam zadnju cifru jer sve to kad se sabere i sve to o čemu mi pričamo i ovdje vrlo često sami sebi budemo kontradiktorni, svodi se na podatak koji je naravno iz vašeg izvještaja, a to je odnos u instaliranoj snazi proizvodnoj kad su u pitanju hidroelektrane, kad su u pitanju vjetrogeneratori, kad je u pitanju ta jedina naša termoelektrana. Znači, taj odnos imamo 22 i nešto su Pljevlja Termoelektrana, sve ostalo 70% su hidroelektrane, odnosno sa nekih 7 i nešto vjetropark koji je pušten u rad. Međutim, kad čitamo izvještaj u prethodnoj godini koliko je električne energije proizvedeno iz uglja, i vidimo da je Termoeletrana Pljevlja 53,86% onda možemo da dođemo do nekog podatka kojeg je lakše objasniti. Znači, mi pričamo da je nama dosta obnovljivih izvora i da nama ne trebaju više hidroelektrane, ne trebaju nam ni solarna, ni vjetro i tako dalje, jer smo ispunili sve naloge direkcije iz Beča, energetske zajednice, koja nikad ne propusti priliku da nas ishvali, kako protiv nas nemaju ništa, nikad nismo kažnjeni, protiv nas se ništa ne vodi, mi sve sjajno radimo. Ali, podaci u proizvodnji kažu da ipak i te kako zaostajemo u valorizaciji potencijala koje imamo, a to su prvenstveno hidro potencijala. Naravno, ne treba zanemariti ni ostale alternativne izvore, ali podsjetiću vas, na svjetskom nivou svi alternativni izvori, ne mislim na velike hidroelektrane, učestvuju sa 1,7% u ukupnoj proizvodnji električne energije. Prognoza je da će u narednih 30 godina svi ti alternativni izvori, male elektrane, biomasa, solarne i tako dalje doći do 3%.

Tako da mislim da je pametno, ovo naravno, nema nikakve veze sa vama ni sa vašim izvještajem, da naša energetika i dalje bude usmjeravana na proizvodnju električne energije iz uglja. U svemu želimo da se ugledamo na Ameriku. Zašto se ne bismo ugledali i u toj sferi? I sada i u narednih 30 godina ugalj će učestvovati sa 54% u ukupnoj proizvodnji električne energije iako imaju 114 nuklearnih elektrana i ko zna koliko solarnih, velikih, malih hidroelektrana i tako dalje. Znači, ugalj je i dalje neprikosnoven.

U onom dijelu gdje vi obrađujete ugalj, pa tamo i dalje, naravno, što je po važećim pravilima i zakonima, pominjate rezerve u pljevaljskom basenu, pa ih tamo kategoriju A, B, C, C1 i tako dalje, što je skoro svugdje prevaziđeno osim u Crnoj Gori. Evo da uzmemo naše najbliže komšije

Srbiju koja je u sferi energetike i dalje jedna od velikih i možemo da kažemo i energetski džin, tamo odavno se ocjenjuje ležište kroz ekonomsku ocjenu ležišta, tj. koliko košta energija iz tog ležišta. Skoro da je nebitno da li su tu rezerve A, B, C, C1. Mnogo je važnije koliko para treba potrošiti da bi valorizovali tu tonu ili džul i giga džul ili bilo koju jedinicu. Još uvijek kod nas ta politika koj se mora uskladiti jer ni jedna banka, ni jedan investicioni fond, bilo ko, neće ni razmatrati neku studiju ili neki plan koji će sadržati rezerve u toj nekoj metodologiji, a ta metodologija se bazira još na onoj staroj ruskoj metodologiji. Mi stariji koji smo studirali to smo radili, međutim to odavno ne postoji u savremenoj energetici ili savremenom rudarstvu.

Za kraj, malo je vremena da bih pričao o tome, jedna stvar koja treba takođe da se stalno pojašnjava građanima. Onda će im lakše pasti i račun za struju i cijena za struju, to je da energetika ne smije ni u kojoj sferi da se miješa sa socijalom. Prije neki dan jedan moj drug kaže - ako bi se desilo da opozicija u Crnoj Gori dođe na vlast, pošto nekad vi koristite populističku teoriju - mi kad dođemo na vlast, biće jeftinije i gorivo i struja - jedina promjena će biti to što će račun za struju biti ćirilicom, a cifre će ostati iste. Sad nama Srbima bi možda to lakše palo kad pročitamo cifru koja je na ćirilici, ali opet jedinicu morate izraziti u latinici - kilovat ne možete napisati ćirilicom ili megavat. Socijalna i energetika ne smiju nigdje na priđu i ne smijemo populistički se ponašati i narod zmajaviti time da mi kad dođemo, mi ćemo to nešto. Energija je skupa, biće sve skuplja. Jedini način je da je štedimo, da je racionalno trošimo. Vi u Ulcinju i grijete se i hladite se na struju, a to vam traje jako dugo, skoro cijele godine i zato su vam računi za struju veliki. Na Žabljaku se na hlade na struju jer imaju prirodno hlađenje, pa su im onda u prosjeku računi mnogo manji. Znači, nema nikakve veze što tamo žive Albanci, Crnogorci, Srbi i tako dalje.

Završiću sa onim, smrtni grijeh je grijati se na električnu energiju. To je jedna sintagma koju koriste energetičari, a jedan veliki dio naše države se grije na električnu energiju i ignoriše to da je ona skupa i biće, naravno, sve skuplja. Hvala.

PREDSJEDAVALAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:19:13)

Hvala Vam, gospodine Vukoviću.

Ja sam mislio da neko negdje krade struju, pa zato su te razlike u računima.

Ispred kluba Demokratskog fronta Strahinja Bulajić.

Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (05.11.18 15:19:39)

Gospodine potpredsjedniče, uvažene kolege, gospodo iz Agencije,

Prije svega, želim da kažem da je ovim izvještajem obuhvaćeno sve ono što zakonom pripada Regulatornoj agenciji za energetiku. Međutim, iz samog naziva ovog izvještaja, odnosno samo ime izvještaja implicira da izvještaj sadrži ili bi trebalo da sadrži kompletno stanje u sektoru energetike i sve ono što pripada i nadležnom Ministarstvu. Ali, nije baš tako - u prvom redu ono što je meni najprije privuklo pažnju to su politika i rezultati podsticaja obnovljivih izvora energije. Ja sam saglasan da mnoge stvari treba šire posmatrati, ali da vidimo šta nedostaje.

Prvo, Izvještaj za proteklu godinu daje pregled trenutnog stanja, govirim za 2017. godinu, ostvarenja nacionalnog cilja učešća energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije.

Pitam vas da li ste imali u vidu da 2020. godine Crna Gora bi trebalo da ima 33% finalne potrošnje iz obnovljivih izvora. Naime, svi mehanički podsticaji su u rukama Ministarstva ekonomije, ali rekoh s obzirom na naziv izvještaja, bilo je potpuno realno da se očekuje da su u njemu sagledani svi aspekti energetskog sektora.

Ovdje se ne može vidjeti gdje se trenutno nalazimo, odnosno koliko smo daleko od tog proklamovanog cilja. Zatim, nema, po mom uvjerenju, kritičkog bar osvrt na politiku podsticaja, da li mjere daju kakve rezultate i da li će biti moguće ostvariti zacrtani cilj, odnosno ukoliko premašimo cilj, koliko će to koštati građane i privredu, jer sa dostizanjem tih 33% neće biti daljih aktivnosti po pitanju davanja koncesija.

Na strani 28 izvještaja stoji da je udio iz obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji 46,10%. Da

li predstavnici Agencije smatraju da su trenutno važeće cijene za podsticaj visoke ako se ima u vidu trend pada cijena opreme?

Šta imamo sada? Zašto to pitam? Garantuje im se cijena od oko 10 evro centi za kilovat sata, pa do 12 evro centi za solarne elektrane. Zatim, garantuje im se otkup proizvedene energije. Dalje, oslobođeni su troškova bilansiranja itd. Velike su privilegije u tom segmentu.

Ovo važi, dakle, gospodine Vukoviću, za male hidroelektrane, solarne, one na vjetar, bio masu, za postrojenja ne na zemlji nego na objektima itd. Radi ilustracije, proizvodna cijena jednog kilovat sata na pragu Hidroelektrane Perućica garantujem da ne može da pređe 2 evro centa za kilovat sata. Ne može možda ni cent i po, ali evo ne može 2.

U Termoelektrani Pljevlja na pragu njenom ne vjerujem da može da pređe 5, evo možda će se sporiti gospodin Vuković sa mnom, da dodam i 5 i po. Ali, ne može preći 5, 5 i po evro centi za kilovat sati, ovamo imamo 12.

Dalje, strana 12, uvodna riječ predsjednika Odbora, citiram: Cijena električne energije prema najbrojnijoj grupi potrošača u domaćinstvima sa dvotarifnim brojlilima je u 2009. godini u stoti dio centa identična sa cijenom u 2018. godini i iznosi 8,23 centi za kilovat sata.

Otvorite stranu 89, tabela 19, od tog stotog dijela centa nema niti govora. 2009 - 8,35, 2017 - 8,51, a koliko me sjećanje služi čini mi se da je nešto poskupila i za Novu godinu struja.

Ovo je njeasno tako da, gospodo iz Agencije, hoću da vjerujem da je nešto ispušteno, da je neka tehnička greška, možda ste nešto zaboravili da upišete ili šta već.

Oko gubitaka na distributivnoj mreži, nesporno je po izvještaju da gubici bilježe pad, ali stoji i činjenica da su nesporno skoro pa duplo viši od tehničkih gubitaka.

Znači, u 2017. godini gubici su iznosili oko 15%, 14,96%, u odnosu na odobrene koji su 8,43. Sad vas opet pitam - Na koji način Agencija podstiče subjekte mrežnog operatera na smanjenje gubitaka?

Tabela 14, da li smatrate, gospodo iz Agencije, da je stepen realizovanih investicija u iznosu od oko 6 i po miliona evra u odnosu na odobrenih 24,2 adekvatan doprinos smanjenju gubitaka? Nije bolje ni sa CGS-om, realizacija planiranih investicija iznosi tamo svega 55,7%.

Šta će Agencija da uradi da mrežni operater striktnije sprovodi odobrene planove investicija? Zašto ovo pitam? Prosto, jer realizacija tih investicija direktno je povezana sa kvalitetom snabdijevanja i sa efikasnim radom mrežnih operatera. Naravno, mislim na CEDIS i na CGS.

Dalje, stranice 71 do 75 - finansijski iskazi. Prvo, Elektroprivreda Crne Gore gubitak 800.000 evra; drugo, CGS dobitak 4,7 miliona; treće, CEDIS dobitak 5,8 miliona. Šta ovo znači, odnosno kakva je ovo politika u energetsom sektoru? Da li će ovakva politika doprinijeti iskorišćavanju resursa koje ste naveli u poglavlju 1? Mrežni operateri bilježe značajne dobiti, dok Elektroprivreda Crne Gore, kao jedini domaći subjekt koji može realizovati ove potencijale, bilježi gubitak. I pitam najozbiljnije - Gdje je energetska logika?

Molim vas za razjašnjenje na strani 49. Citiram: Izuzetna pažnja je bila usmjerena na analizu vršenja kontrole nad CGS-om i upoređivanjem činjeničnog stanja kontrole ostalih relevantnih energetske subjekata, RAE je našla da je uglavnom ispunjen i ovaj uslov, ali da će CGS u potpunosti biti kvalifikovan za sertifikat kada se isključi uticaj Ministarstva finansija na odluke Vlade o predlaganju članova organa upravljanja kao predstavnika državnog kapitala u Elektroprivredi i Montenegro bonusu. Meni je to potpuno nejasno i moram da vas pitam na koji način agencija vidi tu mogućnost ispunjenja ovoga uslova. Drugi uslov je bio jedan prvi, ali ovaj mi je zapao za oko. Na strani 23 /prekid/ elektrana kod Ulcinja, bez nekih detaljnijih podataka o tom objektu, pa sam ja dobio neke podatke. Koliko znam, formiran je konzorcijum elektroprivreda, to je finska firma Fortum, elektrana je snage oko 230 megavati sa proizvodnjom, tako tamo piše, trebalo bi da bude oko 435 miliona kilovat sati. Investicija je oko 180 miliona evra. Zakupljuje se preko šest miliona kvadratnih metara po cijeni 33 evra centi godišnje na period od 30 godina. Ako je ovo tačno, ako nije tačno molim vas da me demantujete, ako se godišnje plaća, znači dva miliona evra samo po osnovu zakupa, puta 30 /prekid/ - deset miliona evra samo za zakup zemljišta. Dalje, biće zaposleno 226 ljudi tokom svih 30 godina, ja pitam vas - šta će da radi 226 ljudi 30 godina. To je solarna elektrana, nije termoelektrana, nije rudnik.

Pitanje odnosa finansiranja - Koliki je udio Elektroprivrede Crne Gore u tome, u finansiranju elektrane? Nije decidno rečeno ni da li će posle 30 godina ta elektrana da pripadne državi. Nije

decidno rečeno, ja mogu da pretpostavljam što hoću. Zatim pitanje uklapanja u mrežu - hoće li se praviti 400 kilovotni dalekovodi, hoće li se kačiti na Albaniju, ide li možda na kabl, šta se događa sa tom energijom. Mnogo je nejasnoća, ali mene interesuje jedna druga stvar. Šta je uzrokovalo da se formira relativno skup izvor energije pored toliko neiskorišćenog hidropotencijala, a sve ovo dovodim u vezi sa onih prethodnih 33% sa početka ovog mog izlaganja?

Gospodine potpredsjedniče, sasvim na kraju, ovaj drugi dio izvještaja koji se odnosi na komunalne usluge, zbog kratkoće vremena ću samo da postavim jedno pitanje.

Kad će Agencija početi sa regulacijom cijena vode, jer se te ogromne razlike koje ste i vi konstatovali u ovom izvještaju, a vide se na stranici 18, u dijapazonu od 40 do 338%, zavisno od opštine do opštine, imajući u vidu odnos fizička lica i pravna lica? Izvinite zbog prekoračenja. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:32:56)

Hvala, kolega Bulajiću.

Sljedeći ispred kluba je član posebnog kluba poslanika kolega Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 15:33:05)

Zahvaljujem, gospodine Nimanbegu.

Kao predsjednik posebnog kluba poslanika, govoriću u ime kluba, i svako da je deset minuta neophodno iz razloga koji je naveo i gospodin Bulajić, koji je imao sjajno izlaganje to je da raspravljamo o dva izvještaja.

Prvi put i o Izvještaju o aktivnostima vezana za regulisanje komunalne djelatnosti za proteklu godinu. I dobro je, bez obzira na problematične kapacitete u momentu kada je zakon počeo da se primjenjuje same agencije, i sav obim posla koji je veoma složen i koji zahtijeva i novu administraciju i ogromno vrijeme za ovaj dio, da se po prvi put na jedan ovako sveobuhvatan način upoznajemo sa jednim haosom koji se dešava u sistemu komunalnih usluga, vodosnadbijevanja i komunalnog otpada, a veže se za lokalne samouprave, što često bježi našoj pažnji jer se uglavnom ovdje koncentrišemo na državnu upravu pa manje o ovim stvarima govorimo.

Dakle, od nelogičnosti da je broj fizičkih lica koji plaća vodu i usluge javnog vodosnadbijevanja i komunalnog otpada isti recimo u Baru i u Nikšiću, a da u Baru radi 147 u vodovodu, a u Budvi radi 248, a u Podgorici radi 561 zaposleni, pa do onih nelogičnosti koje se tiču cijena vode, odnosno, cijena komunalnih usluga koje variraju od 0,10 centi pa do visokih jedan evro, dakle deset i više puta. I do onih 15 miliona nagomilanog duga gdje svi mi plaćamo izgleda ceh ovih 2124 zaposlenih u komunalnim preduzećima širom lokalnih samouprava, gdje je veliki dio zaposlenih po političkoj liniji, pripadnosti, gdje tamo faktički opterećuje i pravi operativne troškove visokim, a svi mi kroz neplaćanje tih usluga djelimično plaćamo zajednički cijenu. Pa do svega onog što jeste Regionalni vodovod koji je u svojevršnim problemima kojima nećemo opterećivati ovaj plenum, a znamo vezano i za garancije itd, do toga da su lokalna preduzeća komunalna male države u državi, mini države u državi, koje recimo vodu iz vodovoda koriste ljeti u julu i avgustu kad im niko ne smije tu vodu isključiti, a zbog turizma, a onda se ponašaju ostalih deset mjeseci kako se ponašaju - nagomilavaju broj zaposlenih, prave ostale visoke troškove, da ne pričam sad o sponzorstvu i imamo ovo što imamo. Ni ja ne znam kako će se agencija izboriti sa regulisanjem cijena, kako ćete procijeniti šta jesu optimalne cijene, ali nemojte da se svede na onu poruku koju ste dali negdje u medijima, a to je da pošto imamo unakrsno subvencioniranje ovdje, gdje su pravna lica mnogo opterećenija u odnosu na fizička lica, da ceh plate fizička lica, odnosno svi mi koji uredno plaćamo te usluge zato što neko neracionalno radi i troši u ovim lokalnim preduzećima koja ste kontrolisali. Ozbiljan segment ovog izvještaja, ozbiljan segment djelatnosti agencije vjerovatno optereti ovaj drugi dio standardne djelatnosti. Međutim, moramo se baviti ovim stvarima i mora se ovaj osinjak zadrijeti da se vidi šta i kako se radi.

U odnosu na ovaj dio koji se tiče standardnog izvještavanja o stanju u energetskom

sektoru, kolega Bulajić je dosta stvari ovdje pomenuo i otvorio pitanja. Ja ću konstataciju na strani 90, gdje ste dali da je ta cijena 10,03 evro centa po kilovat času, uključujući takse i PDV za građane sa dvotarifnim brojlama - ona je faktički duplo manja od cijene prosječne u EU, koja je tamo 20,48 je li tako? Ovo govorim o EU 28.

Sad da vas pitam - Znajući da je prosječna plata na nivou Evropske unije veća nego dva puta od crnogorskog prosjeka od 511 evra, ovo faktički znači da plaćamo relativno skuplju struju nego što ga plaća prosječni potrošač Evropske unije. Nažalost, to je tako i dobro je što je ovako dato da građani Crne Gore ne misle da plaćaju jeftinu struju, bez obzira na napore Agencije veće ili manje da se faktički kroz stvarne troškove koji se priznaju u radu energetskog sektora odbiju neki inputi koji bi mogli da povećaju ovu cijenu i koja bi mogla da bude još veća da nema Agencije regulisane te aktivnosti. Ali i da se to zna.

Dalje, dobro je što ste u izvještaju na strani 99 napravili jedan presjek dosadašnjih sredstava koja su trošena za otkup električne energije od povlašćenih proizvođača, čitaj malih hidroelektrana, čitaj privatnih biznisa, čitaj pet, šest biznismena, čitaj 12,8 miliona u periodu od 2014. do 2017, smo svi mi platili kako bi se reklo "po kapa", da bi osnažili nečije biznise iako je Crna Gora u momentu kada je dala licence 2014. godine faktički ispunjavala energetski cilj o udjelu obnovljivih izvora i nije bilo potrebe za ovakvim podsticanjem biznisa. Sad se pokušava bez podsticanja biznisa ući u ovu priču oko solarnih elektrana. Ovo je prvi put da je izvedena ovakva računica i to je dobro da se to vidi u vašem izvještaju. Dakle, 12,8 miliona evra su građani Crne Gore preko računa za struju utrošili na podsticanje biznisa koji je bio nepotreban sa stanovišta podizanja nivoa obnovljivih izvora u ukupnim izvorima, jer smo mi taj cilj već imali. I sad ga imamo, da ne govorim o alternativama pravljenja velikih državnih hidroelektrana koje su i dalje na stolu. Da niko ne smije ovdje jer nema petlju da otvori priču oko Deklaracije o zaštiti Tare, da je preispitamo, da vidimo šta je sa Buk Bijelom, projektom koji bi faktički uvezao Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. O tome već tri, četiri godine, čini mi se samo ja i kolega Bulajić govorimo, a iz vladajuće partije dobijamo kako eto tamo nekad nijesmo neki od nas itd, i ako neki nijesu bili u Parlamentu tada, niti se bavili politikom. Dakle, nekoliko stvari koje su veoma krupne i krucijalne a tiču se stanja u energetskom sektoru. Ovaj dio koji ste dali za investicije i u prenosnu mrežu i u neke druge kapacitete je korektan, ali neinvestiranje ili dezinvestiranje u proizvodne kapacitete nas dosta košta, a da ne govorimo o tome koliko je to koštanje negdje obogatilo takozvani uvoznčki lobi, koji nam je velikodušno uvezao energiju električnu svih ovih godina kada smo imali neke manjkove. Evo, Bogu hvala, sada nam je industrija u problemima pa tih manjkova izgleda i nemamo. Naravno, svaka ozbiljna država razmišlja o svojoj energetskoj nezavisnosti. Mi moramo da razmišljamo o novim proizvodnim kapacitetima, prije svega državnim kapacitetima u velike hidroenergetske objekte jer to je negdje i balans između zahtjeva Evropske unije do ovih izbora i svega onoga što jesu naše obaveze s novom Agendom 2030. godine.

S druge strane, jedna stvar je ovdje, takođe, interesantna, čini mi se da je niko nije spomenuo, a vi ste mi dali šlagvort time što ste naveli u ovom izvještaju, na strani 107, da je RAE primljena u Agenciji za saradnju energetskih regulatora ACER i mi smo faktički jedina regulatorna agencija iz zemalja koje nijesu članice Evropske unije koja učestvuje u tom ozbiljnom tijelu.

E, sada da vam kažem šta je meni rečeno prije nekoliko nedjelja na ozbiljnom energetskom forumu u Beču, gdje sam razgovarao sa zvaničnicima Evropske zajednice o Crnoj Gori. Ovako su mi saopštili. Normalno, u razgovorima mogu i da pomenem i ko i kako, vi otprilike znate ko bi to mogao da bude. Dakle, ukoliko ovaj Predlog zakona o državnoj upravi koji je u skupštinskoj proceduri i koji defakto stavlja agencije pod šapu Vlade bude usvojen i bude prošao, a u njemu je, u prelaznim i završnim odredbama, definisana i RAE, možda se i pozdravite, odnosno svi mi zajedno sa tim članstvom. Pa, neka država i Vlada Crne Gore, ja je zovem tajnovita Vlada zbog netransparentnosti i sakrivanja podataka i poklapanja svega i svačega od DRI pa ćeraj dalje, neka Vlada i to uradi pa ćemo se možda po prvi put suočiti s jednom snažnom batinom kada već imamo toleranciju u jednom dobrom dijelu Evropske komisije zbog stabilokratije koja ovdje vlada. Imaćemo jednu batinu koja će nam se svima obiti o glavu i vjerovatno jednu crvenu liniju koja se neće moći preći. Uzgred, ovaj Predlog akta nije ni usaglašen s Predlogom zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji jasno prepoznaje regulatore koji daju izvještaje Parlamentu, a pokušava da zgazi nezavisnost regulatora.

Očekujem od vas da i vi izađete, ako ne ovdje danas, a bilo bi dobro i danas da kažete šta

mislite o tome. Ovo vam je tako. Ovo je rečeno javno pred mnogo ljudi u Beču, kada smo bili na konferenciji oko energetike. To je to. To što je SIGMA uradila i što je nesrećno predložila kako je predložila, a bio sam i ja ispitanik te SIGME, u dijelu kada su pravili intervju oko sistema državne uprave, pa je neko ugrabio da nekritički njene stavove prepíše i ubaci u ovaj Predlog zakona koji će da ugasi regulatorna tijela. Znae kako, neka bi možda trebala sama da se ugase kako rade, imali smo ih ovdje prije nekih sat, dva vremena i to sam javno rekao, a neka koja kako tako rade svoj posao i muče se u ovakvom sistemu treba da budu poklopljena od strane Vlade ako ovaj predlog zakona bude usvojen u ovom obliku kako se predlaže. Vidjećemo. Možda hoće, a možda i neće. Tu negdje ću normalno zaključiti i jednu stvar iznijeti.

Čuh negdje ovako da se priča da postoji jedan dobar biznis u Crnoj Gori u zadnjih par mjeseci, a tiče se toga što neki privredni subjekti ili subjekat dobijaju beneficiranu električnu energiju od Elektroprivrede, nekih tri, četiri evrocenta po kilovat času, pa čuh da mjesečno oni umjesto to da troše u svom objektu za proizvodnju itd. preprodaju po sedam, osam, devet evrocenti u inostranstvu i, gle čuda, tri do pet miliona mjesečno. Možda to nije tačno, možda jeste, evo to da kažem ovdje. Ako nemate vi ta saznanja, otvorićemo priču pa ćemo saznati i to, da ne pričamo samo droga, cigarete itd. nego da se malo pozabavimo električnom energijom, odnosno nekim lukrativnim biznisima koji su, izgleda, ovdje, gospodine Preleviću i gospodine Medenica, potpuno poklopljeni i koji nas debelo koštaju. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:43:29)

Zahvaljujem, kolega Damjanoviću.
Želite li komentarisati uvodna izlaganja? Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (05.11.18 15:43:43)

Bilo je dosta povoda za komentare. Srećom, ne znam, nisam prisustvovao nijednom od izvještaja, a da dam dobio, odnosno da je Agencija dobila više pohvala, u principu, što je velika satisfakcija i s jedne i druge strane - i sa strane opozicije i sa strane pozicije. Cilj nam je da imamo konsenzus oko toga na koji način radimo svoj posao. Međutim, bilo je i kritika i različitih mišljenja. Da počnem od gospodina Vukovića.

Politika, mada je to stvar politike i ja izbjegavam da je komentarišem u sferi energetike. Regulator je neko ko izvršava politiku koju donese Parlament i Vlada, a ne da je komentariše, /upadica/ izvršava u dijelu zakona. Međutim, ono što je politika Sjedinjenih Američkih Država po pitanju klimatskih promjena, po pitanju nepotpisivanja Pariškog sporazuma, ne bih volio, odnosno trudim se i zalažem se za to da Crna Gora slijedi politiku Evropske unije kada je u pitanju zaštita životne sredine.

Gospodin Bulajić je, takođe, kritikovao politiku Crne Gore po pitanju obnovljivih izvora energije. Moram opet da kažem, tu se stalno miješaju dvije teze. Jedna je da li mi treba da podstičemo obnovljive izvore energije ili imamo problem sa tim ko je dobio na tenderima za izgradnju malih hidroelektrana, vjetroelektrana ili solarnih elektrana. Morate da me razumijete, to nije u sferi mog interesovanja niti to mogu da komentarišem. Bitno je da Crna Gora mora da se zalaže da ispuni ono što se zove nacionalni cilj, tj. da dođe do 33% udijela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji. Cijena od 8,23 centa je tačna, ali je tačno i to što vi kažete. Tačno je da odluka regulatora iz 2009. godine da je cijena za tzv. prosječnog kupca od 340 kilovat sat i/prekid/ na nivou od čega je 240 u jednom, 170 u drugom /prekid/. Ova cijena koju ste Vi pročitali u tabeli, radi se o fakturisanom cijeni, a ne o cijeni koja je iz odluke. Elektroprivredu ne regulišemo, pa tako ne možemo ni da podstičemo Elektroprivredu kao proizvođača. Ne regulišemo, nego regulišemo mreže i time ne možemo da utičemo na njihov prihod direktno.

Što se tiče komentara gospodina Damjanovića, mi jesmo dostavili uz Izvještaj o stanju u energetske sektoru, Izvještaj o stanju u sektoru za vodosnabdijevanje. Međutim, nije nam bila namjera da to komentarišemo ovom prilikom, jer je bila pretpostavka da ćemo to komentarisati na posebnoj sjednici Parlamenta nego je vama samo dostavljeno kao izvještaj. Cijena od 20 i nešto

centi je prosječna cijena u Evropi. Međutim, znate da je električna energija tržišna roba, da ono što kupite na tržištu ne možete da ga upoređujete da li je to kupljeno u Evropskoj uniji ili u Crnoj Gori. Ako je tržišna roba, biće da jednako košta i tamo i tamo.

Ukoliko se usvoji Zakon o državnoj administraciji, najmanja šteta koju ćemo imati je da regulator izađe iz ACER-a. Mislim da će biti više štete, ali to je zakon koji još nije ušao, odnosno možda je ušao u proceduru, ali se o njemu još ne diskutuje. Kada bude došlo vrijeme diskusija, ako budem pozvan, svakako da ću da dam svoje mišljenje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:49:08)

Kojim ćete redom, prijavljenih ili po partijama?
Izvolite, kolega Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ (05.11.18 15:49:18)

Kolega Genci, imate namjeru da nas posvađate? Kao da je važno kojim ćemo redom.

Prvo, gospodine Preleviću, Vi ste apolitična ličnost za razliku od mene. Kažete da slijedite politiku Evropske unije, a ne politiku Amerike. To je jedna tako pogrešna teza, rekao bih, i nesmotrena i neprimjerena za Parlament.

Prvo, jel' mislite da bi Amerika se bez razgloga povukla iz Pariskog sporazuma? Koliko je prethodnih sporazuma propalo - Kjoto, Kopenhagen itd. Ista tema, isti cilj.

Treće, Crna Gora ima resurs u sferi fosilnih goriva dokazan ugalj, nafta ne znam, vijedećemo. I zar mislite da može da se uravnoteži ekonomija Crne Gore ako ne valorizujemo prirodne potencijale? Zar treba da umremo zbog stavova Evropske unije? Jel' treba da se raspadne ekonomija da ne bi slijedili Ameriku? Ne slijedimo Ameriku, nego samo dajemo primjer kako neko pametno vodi ekonomsku politiku. Mi imamo i te kako veliki prostor, s obzirom da nam ti obnovljivi izvori su daleko već sa ovim stepenom izgrađenosti iznad onoga što imamo obavezu kao članica energetske zajednice. Znači, da imamo rezervu da gradimo kapacitete koji će valorizovati ugalj. Ugalj će biti energija i još neko vrijeme poslije toga vjerovatno će prestati da bude. Znači treba što prije da iskoristimo taj resurs ako ga ne sagorimo u Crnoj Gori. Zar ne možemo da ga izvezemo? Možemo li da ga izvezemo u Srbiju, na Kosovo? Oni još uvijek imaju, Srbija dvije trećine električne energije proizvodi iz uglja, a jednu trećinu iz hidropotencijala. Oni još uvijek nemaju tih vjetro generatora ili nešto malo pripremaju. Tako da to koju politiku ćemo slijediti - i vi ne sprovodite ni politiku, ni strategiju, vi ste neko ko treba da to kontroliše, usklađuje u sferi cijena i odobrenih troškova u onom dijelu gdje ste dali istorijat kako je to počelo sa cijenama kad je Agencija kontrolisala i cijene uglja. Sve ostalo, strategija bilo koja, pa i energetska kao najvažnije grane ekonomije treba da se uvodi u ovom Parlamentu. Ono što ne znamo mi poslanici, ne moramo sve da znamo, treba da imamo eksperte, ljude koji imaju iskustvo i znanje iz neke oblasti i da nam daju savjet za koju opciju treba da se mi ovdje opredijelimo i šta da podržimo. Toliko. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:52:29)

Hvala, kolega Vukoviću.
Nisam razumio Vašu upadicu oko svađe. Kolega Bulajiću, izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (05.11.18 15:52:44)

Zahvaljujem.

Dakle, prvo premalo je 10 minuta za raspravu o ovim pitanjima, posebno kad se tiče to energetike, premalo. Prije svega, želim da kažem da sam saglasan sa gospodinom Vukovićem, da

male hidroelektrane ne nose neku posebnu važnost u onom smislu u kojem je on to rekao, ali i po pitanju prirodnih potencijala, prije svega, uglja. Tu sam apsolutno saglasan.

Gospodine Preleviću, da li ili ne podsticati obnovljive izvore, nijesam ja to pitao. Zakon je zakon. Oni se podstiču. Postoji politika podsticaja, moje pitanje je bilo drugačije. Da li smatrate da su te cijene podsticaja, obzirom da pada vrijednost opreme, cijena opreme, visoke? Što ih držimo stalno na tom nivou? To je moje pitanje bilo. Zašto u izvještaju nije tretiran dio koji pripada ministarstvu. S obzirom na naslov izvještaja kakav je, dakle, Izvještaj o stanju o energetskom sektoru, za jednu godinu, vi ste svoj dio, nemam primjedbi, potpuno ono što vam po zakonu pripada sve odradili od A do Š. Nemam tu nikakvu primjedbu. Ali ako je takav izvještaj u kojem se nagovještava da je stanje u energetskom sektoru u toku jedne godine, zašto on nema ovdje onaj dio koji pripada ministarstvu, a znamo tu mnogo čega pripada, prije svega, upravo u politici podsticaja, jer Ministarstvo ekonomije drži ključne poluge toga podsticaja. To su neke stvari o kojim ne treba pričati, ali ako treba, pričaćemo. Nije problem. Oko ove cijene 8,34 da je u stoti dio centa, rekao sam da hoću da vjerujem da je nešto ispušteno, da ste nešto zaboravili da upišete. Ne vjerujem da ste htjeli da bilo koga obmanete, ali jednostavno to ne stoji. Dakle, razlika postoji od onoga što ste Vi rekli tako decidno u stoti dio centa, ali cent je stoti dio evra. Sad tolika preciznost mi je malo upala u oko i kad sam pogledao tabelu, vidim da nema o tome priče. Dakle, vjerovatno nešto ste ispuštili, nešto ste zaboravili, tehnička greška, šta već, nemam pojma. Tako da mi sada nijeste dali ni osvrt na politiku podsticaja ili kako mislite, to je veoma bitno pitanje, onaj drugi uslov sa 49 strane, da eliminišete uticaj Ministarstva finansija na Vladu u cilju postavljanja /prekid/ iz državnog kapitala u Elektroprivredi i Montenegro bonusu? Kako vi to vidite? Ja ne shvatam to. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:55:53)

Hvala, kolega Bulajiću.

Zadnji koji komentariše odgovor koji je dobio je kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 15:56:03)

Hvala Vam.

Dakle, gospodine Preleviću, u očekivanju naravno još jednog kruga rasprave vezano za ovaj dio izvještaja koji se odnosi na regulisanje komunalne djelatnosti za proteklu godinu, gledajući ovdje u klupi sa kolegicom Vukićević uočili smo nelogičnosti vezane za broj potrošača, za cijene ovih usluga kao i za broj zaposlenih i onda samo da se ovdje spomene. Dakle, Bar 147, a Budva 248, a isto otprilike veličine, Podgorica 561. Ja mislim da bi toliki broj zaposlenih snabdijevao jedan Njujork sa ovim djelatnostima itd. i rekao sam šta je u korijenu ovog zapošljavanja, odnosno ogromnih troškova, odnosno ogromnih troškova, odnosno gubitaka kumuliranih, odnosno problema sa odnosima lokalnih preduzeća i Regionalnog vodovoda, odnosno sa namjerom da se ove cijene regulišu, o čemu treba voditi računa da se ne oštete građani koji ovo plaćaju i tržišno privređivanje time što je neko napravio državu u državi. Zato smo ovdje negdje otvorili ovu priču, a dobro je što ćemo se eventualno na sjednici ponovo oko ovoga vidjeti i razgovarati.

S druge strane vezano za članstvo Agencije, gospodine Preleviću, obratite pažnju da Vas zamolim, bitno je ovo što smo ovdje konstatovali zajedno pa će Vas poslanici kasnije pitati to što imaju, dakle izbaciće nas ili izbaciće vas iz ovoga članstva ukoliko ovaj predlog akta u ovakvom obliku sa namjerom da se stavi šapa na regulatore, pa i na vašeg regulatora ostvari do kraja. Dobro je da to danas kažemo, da to ne govorimo par dana pred Novu godinu kada se bude usvajao budžet ono brzo po pet minuta rasprave. Da blagovremeno ovako upozorimo o čemu se radi.

Treća stvar, oko cijena. Rekao sam, u Crnoj Gori 10 evro centi, u Evropskoj uniji 20 evro centi, prosječna plata u Crnoj Gori 500 evra, u Evropskoj uniji veća duplo i više, nije 1.000 nego duplo i više nego što je crnogorska. Ne znam tačno koliko je, što će reći da ne plaćamo ni malo jeftinu struju. Da je u prosjeku plaćamo skuplje, nego što shodno svojim prihodima plaća prosječni

evropski potrošač. Zašto je ta cijena visoka kada je cijena energenata na nikad nižem nivou ovih godina, odnosno relativno visoka, a mogla da bude i viša, a da niste vi to regulisali. To vjerovatno ima neke svoje korijene u ovih 12, 8 miliona koje plaćamo ovim biznismenima sa hidrocentralama. To ima svoje korijene u tome što nijesmo na vrijeme investirali, što smo plaćali neke marže nekim uvozniciima koji su ovdje podržavani od strane nekih NVO organizacija koje su sa mnom vodili sporove itd. Sve neki lobi do lobija, a sve po džepu potrošača. Ali nek se i to kaže. Možda i sa time što je Elektroprivreda kupila akcije od Rudnika uglja pa ih dobro platila, pa će i to biti neki troškovi koji terete njene bilanse, posredne ove račune. Umjesto da smo primijenili zakone i spojili te dvije firme bez centa doplate itd. Mnogo stvari o kojima se može razgovarati i mora razgovarati ako želimo da imamo poboljšanje u energetskom sektoru.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:59:07)

Da Vas čujemo što je to toliko bitno.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (05.11.18 15:59:17)

Ne naravno. Pretpostavljam da vi nemate ta saznanja da se dio električne energije koji je po niskim cijenama, koja se daje određenim prirodnim društvima, odnosno kompanijama, po ovoj cijeni od 3,4 evro centa izvozi dalje i preprodaje i ubira se milionski profit. Ako se te glasine pokažu neistinitim, ja ću biti najsrećniji ovdje i prvi o tome otvoriti priču. Ako se pokaže, onda ćemo imati svi veliki problem. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 15:59:45)

Hvala, kolega Damjanoviću, što se pojasnili tu problematiku. Sada nastavljamo sa poslanicima koji će diskutovati po pet minuta. Znači, uvodna ulaganja smo završili.

Prva je koleginica Ana Nikolić, kojoj dajem riječ, a neka se pripremi kolega Milutin Đukanović. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (05.11.18 16:00:04)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Regulatorne agencije za energetiku, cijenjeni građani Crne Gore,

Ovdje sada pet minuta mog izlaganja da bih izanalizirala jedan izvještaj za godinu dana koji je opsežan neću trošiti, jer će definitivno biti više nego malo. Moj osvrt će biti samo okrenut ka jednom segmentu, a taj jedan segment jeste zadovoljenje upravo potrebe jednog građanina Crne Gore.

Kad govorimo o tržištu električne energije u Crnoj Gori, uvođenjem regulatora električne energije u Crnoj Gori htjeli smo da uredimo tržište, tržište koje će napraviti takvu uslugu građaninu Crne Gore da dobije dobro snadbijevanje električne energije kojeg oblika i da to ga što manje košta. Kad gledamo period prije uvođenja regulatora, imali smo doduše tržište koje je obilovalo velikim problemima. To je bila loša investiciona i cjenovna politika, ogromni gubici u poslovanju i tako dalje. Poslije odedenog broja godina kad je regulator vršio svoju funkciju na ovaj način kako su nas izvještavali i ove godine 2017. godine dobijamo ipak pomake u stabilnosti, u transparentnosti cijena, stabilnosti snadbijevanja, u propisivanju određenih pravila, u kontroli troškova i tako dalje. Put ka stvaranju jednog idealnog tržišta električne energije je jako komplikovan, jako kompleksan i ono što je meni najveći utisak vašeg pozitivnog djelovanja, gospodine Preleviću, vaše regulatorne agencije jeste povećanje kvaliteta usluge koju dobija jedan građanin Crne Gore.

Kad je u pitanju kvalitet i ono sa čime je zadovoljan građanin, rekla sam jeste onako kako je

snadbjeven kvalitetom i cijenom. Kad je u pitanju cijena, mislim da smo napravili dosta veliki pomak u transparentnosti cijene električne energije, gdje se u kalkulaciji električne energije vidi iz čega se ona sastoji, da je ona dovoljno transparentna i na tome treba definitivno raditi, ali, što reče uvaženi kolega Vuković, električna energija je skupa, energenti su skupi i negdje je i nas građana i obaveza da se malo restriktivno ponašamo, domaćinski ponašamo. Mislim da u zadnjim godinama to građani rade kada je u pitanju potrošnja električne energije.

Nadalje, kolegu Vukovića opet ću da citiram i kad je u pitanju grejna sezona tamo gdje najviše evo trošimo u čitavoj Crnoj Gori električnu energiju. Inženjeri kažu: "Napravite dobar objekat, napravite dobru kuću i dobru izolaciju, a onda se grijte na štap od grijalice." To kažu inženjeri i tu ima dosta istine.

Ja bih se vratila na svoju diskusiju, a to je smisao kvaliteta snadbijevanja. Mislim da je tu dosta impresivan pomak napravljen. Na koji način. U ovom periodu se utvrdio minimalni nivo oblika kvaliteta koji energetski subjekt mora da zadovolji. Ukoliko to ne postigne, treba da snosi finansijske posljedice putem kazne ili putem smanjenja cijene usluga kod potrošača. Negativne finansijske posljedice po energetski subjekat zbog nedostizanja traženog kvaliteta i isporuke upravo treba da budu podsticaj subjektu da što bolje ostvari svoj zahtjevni nivo davanja usluge. Da bi Agencija utvrdila minimum standarda kvaliteta i uvela mehanizam bilo kakvih kazni, trebalo je za početak izmijeniti zakon, što smo i uradili 2016. godine, i obezbijediti da za to imate vi potrebna ovlašćenja kao regulator.

Novim zakonom Agenciji su data potrebna ovlašćenja i nakon toga veliki dio vaših aktivnosti, možda i najznačajniji dio posvećen upravo ovom poslu poboljšanja kvaliteta snadbijevanja crnogorskog tržišta. Agencija je u kontinuitetu radila na uspostavljanju baze podataka, koji su vam upravo služili za analizu trenutnog stanja i postavljanje ciljeva o zahtevnom standardu, to jest uspostavljanju sistema za praćenje i izvještavanje o svim oblicima kvaliteta i identifikovanju indikatora kvaliteta na osnovu kojih će se kvalitet mjeriti i ocjenjivati.

Kada ste utvrdili standard, biće onda sigurno potrebno energetskom subjektu nekoliko godina da se prilagodi i onim zahtjevima ovih standarda. Paralelno sa tim Agencija je ispunila zakonsku obavezu u avgustu 2017. godine i donijela je Pravilnik o minimumu kvaliteta isporuke snadbijevanja električnom energijom. Cijenim da je ovo bio jedan od krucijalnih pomaka. Ova pravila definišu kriterijume koji se odnose na kvalitet usluga operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i snadbjevača električnom energijom, poput maksimalnog /prekid/ prekida isporuke električne energije, rok za najavu planiranog prekida, rok za izdavanje saglasnosti za priključenje, rok za ponovno priključenje, rok za obilazak mjernog mjesta, minimum standarda po pitanju otklanjanja od stupanja napona. Od stupanja na snagu pravila je proteklo nešto više od godinu dana i, gospodine Preleviću, lijepo bi bilo čuti Vaše mišljenje da li su svi subjekti u proteklom periodu odgovorili na obaveze propisane ovim pravilnicima?

Ono što bi građani Crne Gore danas htjeli da čuju, otprilike što bi interesovalo mene naravno i sve njih kao građane potrošače električne energije, kao konzumente jesu ne procenti koji su u ovom izvještaju, o tome su uvažene kolege poslanici diskutovali na pravi način, već početak primjene finansijskih kompenzacija za predviđenih recimo u drugoj polovini 2019. godine. To je jako interesantno za potrošače. Primjera radi, ukoliko operator sistema ne uspostavi ponovno napajanje kupca kod kojih je zabilježen prekid u roku od 24 sata, kupac ima pravo na finansijsku kompenzaciju u iznosu od 20 do 200 evra, što zavisi od kategorije kojoj on pripada. Takođe, ako budući korisnik sistema podnese zahtjev za priključenje na sistem, a operator sistema ne odgovori u roku od 15 dana, odnosno četiri mjeseca za slučajeve propisane zakonom, isti ima pravo opet na finansijsku kompenzaciju. Želim i Vaš komentar o ovom sistemu, znači sistem uspostavljanja finansijskih kompenzacija i na koji način će se reflektovati. Da li idemo u tom pravcu da ga možemo na pravi način primijeniti? Definitivno mislim da je to jedna od obaveza vas kao regulatora. Kvalitetno snadbijevanje građana Crne Gore je kontinuiran proces i on je u stalnom pomjeranju. Stalno se pomjeraju naši zahtjevi, kao i ciljevi, naravno i moraju se /prekid/ na duži rok, ali mislim da su ovi koraci bili jako pozitivni. Hvala.

Zahvaljujem kolegici Nikolić. Sljedeći prijavljeni, kao što sam najavio, je kolega Milutin Đukanović, a neka se pripremi kolegica Sanja Pavićević. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.11.18 16:07:32)

Poštovani građani,

Iz godine u godinu pričamo o stanju u energetsom sektoru. Svi ćemo se složiti da je to vrlo značajan sektor za državu i za sami život, za stvaranje ambijenta za poslovanje.

Regulatorna agencija za energetiku dostavila nam je Izvještaj o stanju u energetsom sektoru za 2017. godinu, ali prije nego što počnem da analiziram ovaj izvještaj, radi građana da ih upoznam da bi Agencija trebala da isključivo štiti javni interes, jer građani kao građani nijesu na tom nivou obučeni, specijalizovani da vrše određene procjene. To umjesto građana treba da radi Agencija za energetiku. Jedno logično pitanje.

Agencija za energetiku je ta koja odobrava troškove Elektroprivredi Crne Gore. Elektroprivreda prijavljuje određene troškove koje ima za proizvodnju električne energije i na osnovu odobrenih troškova, formira se cijena struje, odnosno električne energije. Kako je onda moguće ako Agencija zastupa javni interes, da te kompanije koje rade u elektroenergetskom sektoru ostvaruju dobit? Znači, neko je varao oko troškova, ili je Agencija nekvalitetno radila svoj posao, nestručno i slično. Svi u energetsom sektoru ostvaruju dobit. Tako Jugopetrol ima dobit od sedam i po miliona. Znači, izmirio je uredno sve plate u bruto iznosima, sve troškove i ostaje mu dobit sedam i po miliona. Crnogorski elektroprenosni sistem ostvaruje dobit u iznosu /prekid/ miliona. CEDIS ostvaruje dobit, Crnogorski elektrodistributivni sistem radi građana, od šest miliona. To je blizu 20 miliona evra. Od 76 subjekata koje imaju licencu za poslovanje iz oblasti nafte i gasa, 42 su dostavili finansijski izvještaj a od tih 42, 39 je ostvarilo dobit. Znači, možemo da smatramo da su u energetsom sektoru preduzeća koja se bave tim ostvarile dobit preko 20 miliona evra.

Zbog čega, gospodo iz Agencije, nijeste realnije sagledali troškove koje su vam dali, pa smanjili cijene energenata? To bi bilo korisno za građane. Imali bi jeftiniju struju, imali bi jeftiniji benzin i gorivo, ali očigledno vama je stalo da neko drugi raspolaže novcem tih građana.

Takođe, neprirodno je da se vrše tolike subvencije za obnovljive izvore energije. Moje kolege su prethodno saopštile kolike su cijene električne energije na izvorima Elektrane Perućice i Termoelektrane. To je prosječna cijena oko tri i po centa, a ovdje se vrše subvencije do 12 evro centi.

Takođe, da li ste se oglasili povodom ove transakcije što je Elektroprivreda Crne Gore kupila Rudnik uglja Pljevlja za 32 miliona, od čega je Kompanija A2 dobila gotovo 13 miliona, u državni budžet uplaćeno 10 i Aco Đukanović je dobio 4 miliona? Kakav ima izbor Rudnik uglja? Rudnik uglja mora da bude sastavni dio elektroenergetskog sistema, ali maloprije smo pričali o tržištu kapitala i šta se desilo. I ovaj primjer dovoljno govori. Sve je prevedeno u ruke crnogorskih takozvanih biznismena, mi ih zovemo crnogorski tajkuni.

Mi smo jedina zemlja u Evropi koja nema metar auto-puta i koja nema metar gasovoda. Dobro bi bilo da objasnite građanima, nema gospodina Sekulića, on se stalno poredi, evo i ja uporedim. Prosječna cijena električne energije u Crnoj Gori je iznosila 10,2 centa, a u Srbiji 6,95 centi. Analizirajući stanje u energetsom sektoru, pogotovo u oblasti proizvodnje i potrošnje električne energije, dolazimo do podataka koji dovoljno dobro /prekid/ najbolje se vidi kroz potrošnju električne energije. U 2007. godini svi potrošači u Crnoj Gori su potrošili četiri milijarde kilovat časova. Znači, postojala je neka privredna aktivnost koja nije bila baš intenzivna, ali postojala je. 2017. godine potrošači su potrošili tri milijarde kilovat časova, smanjena je potrošnja za 25%, a mislimo da je to dovoljno slikovit podatak koji pokazuje kako propada crnogorska privreda. Efektivnijeg i egzaktnijeg podatka od ovoga sigurno nema i to potvrđuje naše priče, te priče o rastu BDP-a, to je isključivo zasluga zaduživanja, a ovo su egzaktni podaci koji pokazuju u kom pravcu ide /prekid/ Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:13:37)

Zahvaljujem poslaniku Đukanoviću. Dajem riječ poslanici Sanji Pavićević, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović. Izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (05.11.18 16:13:49)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Izveštaj o stanju energetskega sektora Crne Gore za 2017. godinu, po mom mišljenju, urađen je na profesionalan način i ja ću ovdje dati pregled onoga kako sam ga ja doživjela čitajući.

Smatram da ima dovoljno informacija i podataka kako bi i stručna i laička javnost mogle da sagledaju stanje u ovom sektoru. Kolege su dobro naglasile, vi ste dali ovdje izvještaj sa vaše perspektive. Znači, ono što pokriva Regulatorna agencija za energetiku, a naslov nije baš najsrećnije odaban.

Ono što sam odmah zapazila iz uvodne riječi gospodina Prelevića, citiram: "U ovom periodu izvršeno je potpuno usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije, a Crna Gora je jedina zemlja protiv koje se od strane energetske zajednice ne vodi niti jedan spor od 2011. godine. To smo više puta čuli danas, Agencija, misli se na Regulatornu agenciju za energetiku, je 2017. godine postala pridruženi član Agencije za saradnju energetskega regulatora EJSEROM, kao jedini energetskega regulator koji je zavrijedio taj status, a da njegova matična država prethodno nije postala članica Evropske unije.

U dijelu koji se tiče obnovljivih izvora energije primjetan je veliki napredak. Posebno je velika zainteresovanost investitora za male hidroelektrane, kojih, prema izvještaju, ima završenih 12 sa instalisanom snagom od blizu 24 megavata. Uz završen vjetropark od 26 vjetrenjača na Krnovu sa instalisanom snagom od 72 megavata i koji je već u pogonu, priprema se i vjetropark Možura sa 23 vjetrenjače i instalisanom snagom 46 megavata. Aktuelna je ovih dana tema solarnih elektrana. Naime, na lokalitetu Briska gora kod Ulcinja kreće veliki projekat solarne elektrane, koja bi trebala, sve u zavisnosti od stanja elektroenergetske mreže na tom području, da bude snage do čak 200 megavata. Kolega koji je upravo napustio salu je rekao da je to oko 230 megavata. U pitanju je velika investicija koja će otvoriti značajan broj novih radnih mjesta. Mislim da taj dio nije objašnjen ili sam nešto propustila u izvještaju, na koji način misle da se obezbijede ta radna mjesta o kojima je kolega Bulajić rekao da se 226 očekuje na tom prostoru. Imali smo prilike da detaljnije o tome čujemo tokom premijerskog sata uopšte o ovom projektu na Briskoj gori, kao i kroz poslanička pitanja.

Takođe, u ovom dijelu moram napomenuti projekat koji sprovodi Ministarstvo ekonomije, a nosi naziv Solarni katuni. Do sada su bile tri faze ovog projekta i ukupan broj instaliranih fotonaponskih sistema je 243. Gledajući sa energetske strane, količina instalisane snage nije velika, ali vrijednost ovog projekta je u obezbjeđivanju napajanja i stvaranje uslova za život i rad velikom broju domaćinstava, što bi opet vodilo povećanje broja stočara na katunima.

Neizbježna tema kod svih izvještaja koji se tiču velikih sistema je pitanje gubitaka. Osvrnula bih se na gubitke u distributivnom sistemu, koji su od 2007. pali do 2017. godine. 2007. godine ih je bilo 22,76%, a 2017. godine 14,96%. Gubici su fizička pojava i njih jednostavno mora biti u svakom elektroenergetskom sistemu. Dobra stvar za krajnje potrošače je da oni kroz plaćanje mjesečnih računa za utrošenu električnu energiju ne servisiraju kompletne gubitke, već onaj dio utvrđen zakonom u iznosu od 8,43%.

Mala primjedba obrađivaču ovog izvještaja bila bi da je mogao dati uporedne podatke sa distributivnim gubicima u zemljama regiona, kao i u Evropskoj uniji. Inače, navedeno je da najveći uticaj na smanjenje gubitaka ima zamjena postojećih brojila sa takozvanim pametnim brojilima.

Osvrnula bih se dijelom svoje diskusije na Ugovor o priključenju. Kako u izvještaju piše, glavni motiv za uvođenje novog pristupa je činjenica da su operatori sistema dužni da razvijaju elektroenergetski sistem, polazeći od trenutnog stanja i uvažavajući zahtjeve i izražene potrebe korisnika.

Po mom mišljenju, ovi ugovori su izazvali u početnoj fazi dosta problema, jer su korisnici morali da odrede i definišu koja je to snaga koju će vući iz sistema i da svako stupanje gore dolje od definisanih opsega od njih iziskuje dodatne troškove. Kasnije su ti opsezi malo prošireni, tako da se nadam da su naišli na odobravanje korisnika.

Voljela bih da ukoliko bude vremena čujem kakva su iskustva po ovom pitanju pošto je prošlo skoro godinu dana od primljene ove odluke, kako ja imam informacije, a dolazim iz tehničkog sektora.

I na kraju završila bih sa trenutno najvećom investicijom u elektroenergetskom sektoru Crne Gore, a to je izgradnja podmorskog kabla. Stepenn finansijske realizacije ovog projekta je, kao što stoji u izvještaju, 68%. U periodu kada kabl bude stavljen u komercijalnu upotrebu, Crna Gora će postati energetska čvorišta regiona povezujući se sa energetskim sistemom Italije i dalje Evropske unije.

Korisnicima crnogorskog prenosnog sistema će ovaj projekat pružiti značajno veći kapacitet, sigurnost i pouzdanost prenosne mreže, kvalitetnije obavljanje djelatnosti i dalji razvoj. Dobiće se pouzdanije napajanje crnogorskog primorja i dijela sjevera, gdje će se stvoriti uslovi za razvoj posebno kada je u pitanju turizam i industrija. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:19:56)

Zahvaljujem kolegici Pavićević.

Sljedeći učesnik u raspravi, kao što sam najavio, je kolega Branko Radulović, a neka se pripremi Miloš Nikolić.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 16:20:08)

Molim Vas, predsjedavajući, kao važnost teme da mi omogućite malo više, pa kad ja budem tu, ja ću Vama.

Znači, građani Crne Gore, ovo je jedna od najvažnijih tema, čak i prije turizma. Tu neđe kao reindustrijalizacija, tu neđe kao izgradnja infrastrukture, mnogo više od poljoprivrede. Ovo je biti ili ne biti za Crnu Goru. Zato smo mi u Demokratskom frontu, zato smo mi i u Grupi za promjene, pa Pokretu za promjene, pa Demokratskom frontu u istinu utemeljeni i ovom poslaničkom klubu i u našim političkim partijama i ako ima igdje struke i ako ima igdje nešto što smo istraživali, prožimali, pravili, gdje smo bili najveći rodoljubi - to je ovo ovdje. Zato u svakom našem programu energetika, energetski sektor je ključni resurs. On je i predmet mnogih rezolucija, deklaracija, izmjena, hiljade drugih stvari, evo jedna je sad posljednja verzija oko toga, kako i na koji način valorizovati nešto što je Evropa davno valorizovala i iskoristila. Kako ostvariti i onaj crnogorski san ništa ne raditi, a pare ti kapljati. E, to možemo kao naftaši da uradimo u ovome sektoru.

Ja sam pažljivo pročitao vaš izvještaj i milo mi je što je on sadržajni. Mnogo mi se svidio kao profesoru i kao nekad što je dosta lijepo pisao ovu vašu uvodnu besjedu i napravio sam vam smajli - bravo, care. To sam komentarisao iskreno, ali, care, to što ste ođe rekli - hoćemo da se pogledamo u ogledalo, pa bilo ono ovakvo ili onakvo, trebali ste care da rečete - eh, da smo slušali one iz Demokratskog fronta i onoga profesora, đe bi nam kuća. E, da vas ne nazivam više carem, nego da vas nazivam Prelevićem, pa sam preispitivao zašto ste ovako pisali, ali meni se sviđa. Pročitajte ga svi - biće vam ljepši vikend kad dođe.

Zašto onda niste ako ste se već okrenuli ogledalu i videli u onu našu sliku, znate li što smo mi u onoj slici? Frankenštajni. Niko nije unakazio nešto što nam je Bog dao, pa biste trebali onda da kažete da taj sektor je ostao kvalitetnoj školi, kvalitetnim inženjerima koji su bili unutar tog sistema i van tog sistema. Zahvaljujući njima, zahvaljujući onima koji su upravljali, zahvaljujući ogromnim magacinima 1990. godine i velikim rezervnim djelovima, elektroenergetski sektor je preživio sva iskušenja koja su od onog sramnog ugovora sa KAP-om u dolarskim centima, pa drugog ugovora, pa trećeg ugovora, pa sad do današnjeg dana, pa ste onda kupovali izbore. U pravu je kolega koji kaže - elektroenergetski sistem i električna energije nije socijalna kategorija nego je to tržišna kategorija, a socijalna politika se vodi u Vladi. Pa, do ovoga na berzama kada je

u pitanju Rudnik uglja koji mora biti direktan, pa do najsramnijeg ugovora sa komunalcima italijanskim. Ništa od toga niste rekli. Niste, pošto ste analizirali sve ovo, rekli da je ovo što se radi oko obnovljivih izvora energije, niste u pravu za Dansku. Od Danske do južnog dijela nordijskih država sve je vjetrenjača do vjetrenjače, ali su tamo generatori drugi i sasvim su drugi uslovi. Tako da tu malo djelimično niste u pravu, za sve ste drugo u pravu.

Tako da ste sve to trebali da nabrojite. Ovo što vi radite, u pravu su kolege koji kažu, vele oni koji su nosioci. Koja je cijena? Ja mislim da je cijena jer su mi neki inženjeri koji su rukovodili Perućicom kazali da danas iznosi negdje oko /prekid/ kilovat časa, a da je na Termoelektrani neđe oko 30 i kusur. Jer sad kad se to penjete, sa onim što je u Bosni i Hercegovini, preko prenosne mreže 3% gubitak, a distributivnoj 5-6%, pa sve moguće troškove, vidite da ovi lopovi koji će nas pljačkati do evo ga ode što niste dali, ali ja sam stari mačak, što niste dali do kada treba da im dajemo zagarantovanu cijenu. Građani Crne Gore, tim lopovima '29, '28, '29, '28 - nema niđe ispod toga roka, a znate li što kaže evropska normativa? Opcija ne ovako, što znači da morate da izmijenite zakon. Ali ja hoću vas sad da naučim nešto kao čovjek koji misli da imam najveću biblioteku iz ovoga dijela. Zašto ne kažete ovo što rade naša braća iz Bosne i Hercegovine, Republike Srpske nije bratski, ni oko Bilećkog jezera, ni oko Tare? Zašto ne napravite analize pa kažete da više male hidrocentrale evo on, on, on, on - svi mi nema više malih hidrocentrala. Daj da napravimo čak vjetrogeneratore i kad budu, jer pada cijena, u pravu je Strahinja, pada cijena, a kompetencija raste. Kada to se bude izjednačilo da mogu da budu tu negdje oko konkurencije, onda ćemo im dati i to u vlasništvu Elektroprivrede Crne Gore. /prekid/ još je to iznad stotinu evra po megavat času. Zašto ne kažete, kolega, moramo da iskoristimo fosilna goriva? Ali zašto vi ne kažete da ona koja rukovodi ekonomijom nema pojma? Ne zna, vi to dobro znate da treba da plaćamo 50 evra onu kvotu za CO2. Da postoje tehnologije za CO2.

Znači, ovako slušajte me što vam kažem, ovo moramo da valorizujemo - Pivu pod hitno tri hidrocentrale osim Pive koje postoje: Komarnica, Piva II i Kruševo. Hitno. Termoelektranu II hitno, sa CO2 kojega ćemo da fatamo i da na određeni način ili transformišemo ili ovako ili onako kada bude Evropska unija kroz pet, šest godina rekla da mora da bude tolika i tolika. Nema više braće Daltona i njihovog sina, nema više malih hidrocentrala. Vjetrogeneratori kad budu performanse mnogo kvalitetnije i sunčeva energija. Para ima, pameti ima - što čekamo? Jeste li me razumjeli? Nabacite mi loptu da bih progovorio još dvije, tri riječi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:28:51)

Kolega Nikoliću, imate riječ. Neka se pripremi kolega Andrija Nikolić.
Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (05.11.18 16:29:12)

Hvala Vam, poštovani predsjedavajući.

Poštovani potpredsjedniče sa saradnicom, poštovani predstavnici predlagača, poštovane kolegice i kolege,

Teško je zaista nakon ovakvih izlaganja i tri doktora nauka koji su govorili na ovu temu reći nešto novo, ali evo iskoristiću ovu priliku da se na neki način dotaknem ukupnog stanja energetike u Crnoj Gori. To sam uradio iz razloga što mislim da osim turizma energetika srednjoročno predstavlja jednu granu razvoja ukupne ekonomije naše države koja ima možda i najviše potencijala s obzirom na ono što su neiskorišteni dominantno hidropotencijali, ali i ostale oblasti u energetici koji će nam omogućiti u narednom periodu da popravimo stanje, da eliminišemo deficit električne energije i da sa završetkom podmorskog kabla ka Italiji postanemo i njeni izvoznici.

Kao što sam i pretpostavio, gospodin Prelević je detaljno obrazložio izvještaj koji je napisan na više od 100 strana. Nezahvalno bi bilo u ovoliko vremena koliko imamo ulaziti detaljnije u analizu samog izvještaja, ali bih zbog crnogorskih građana ponovio dva podatka koja su mi djelovala najmarkantnija.

Dakle, prvi je da je u periodu od 2009. do 2018. godine u prenosnu i distributivnu mrežu

investirano preko 180 miliona evra. Vjerujem da, osim ulaganja u turizam koji se tiče dominantno gradnje velikih rizorta iza kojih ne stoji direktno Crna Gora već naši poslovni partneri, osim ulaganja u puteve, ovo ulaganje u energetiku, odnosno u prenosnu i distributivnu mrežu predstavlja najveće investicije koje je Crna Gora ukupno realizovala u bilo kojoj od svojih politika u prethodnih deset godina. Drugi podatak je da su priznati gubici na distributivnoj mreži smanjeni sa 21 na 8,3%. Dakle, ova dva podatka su mi se činila kao najmarkatnija i najrelevantnija da ponovimo crnogorskoj javnosti nakon jednog iscrpnog izvještaja koji ste nam dostavili.

Što se tiče ukupnog stanja energetike u Crnoj Gori, kao što sam i rekao, vjerujem da je nakon turizma riječ o jednoj oblasti u kojoj imamo ogroman potencijal da dugoročno postavimo zdrave osnove iz kojih možemo crpiti ekonomske i, prije svega, finansijske benefite. Vjerujem da je i posao koji smo napravili sa Elektroprivredom oko izlaska italijanske kompanije A2A, ali i kompletnog zaključenja tog ugovora bio sjajan posao za državu. Budući da smo i u ovom domu prilikom prvog rebalansa raspravljali upravo o otkupu akcija Elektroprivrede, odnosno prve dvije rate akcija Elektroprivrede, zbog građana bih ponovio o kakvim brojkama se radi. Dakle, 2009. godine naša partnerska kompanija A2A platila je Vladi 436 miliona evra za manjinski paket akcija sa pravom upravljanja. Danas izlaze iz tog posla za 250 miliona evra. Na računima Elektroprivrede trenutno ima 230 miliona evra, a u ovih sedam, osam godina investirano je ukupno kapaciteta Elektroprivrede 110 miliona evra. U 2009. godini neto dobit Elektroprivrede za čitavu godinu iznosila je četiri miliona, a s obzirom na ono što je saopštenje Elektroprivrede iz jula ove godine, za prvih šest mjeseci neto dobit iznosila je 42,88 miliona evra. Mislim da je svima na osnovu ovih podataka jasno koliko dobar posao smo kao država napravili sa Elektroprivredom i kakav potencijal ćemo povratiti kada otkupimo i preostalih 180 miliona akcija A2A koje trenutno ima još uvijek italijanski partner, ali koje će u narednih nekoliko godina preći u vlasništvo Crne Gore.

Smatram da je za ukupan razvoj energetike veoma važna protekla 2017. godina zbog vjetroelektrane Krnovo. Vjetroelektrana Krnovo je u prošloj godini proizvela 10% kapaciteta u odnosu na ono što su bili dosadašnji ukupni kapaciteti Crne Gore. S obzirom na taj ostvaren rast, zaista je riječ o jednom velikom energetsom objektu, najvećem koji smo gradili u posljednjih nekoliko decenija u Crnoj Gori iako to, naravno, nije dovoljno. Nije dovoljno ukoliko znamo da smo prošle godine imali deficit električne energije u iznosu od 65 miliona evra. Sam po sebi taj podatak jeste težak, ali je on pogotovo opterećujući kada znamo da imamo kapacitete ne da izbjegnemo deficit, nego da imamo ozbiljne suficite u proizvodnji električne energije, a da sa postavljanjem podmorskog kabla ka Italiji, jednim ozbiljnim projektom, imamo razvijenu infrastrukturu u dovoljnoj mjeri da sve te viškove električne energije po dobroj cijeni možemo da izvozimo u inostranstvo. Ukoliko se tome doda i činjenica da imamo najave ozbiljnih projekata koje je premijer Bugarske gospodin Borisov najavio kada je bio u Crnoj Gori, formiranje zajedničkog preduzeća koji bi izvezio struju ka Italiji, odnosno Crne Gore, Srbije i Bugarske sa potencijalnim korišćenjem te dva reaktora nuklearne elektrane koje Bugarska ima na raspolaganju, sa korišćenjem ukupnih potencijala Crne Gore i ovih o kojima je gospodin Vuković govorio u dijelu Rudnika uglja, zaista je potrebno to sagledati na adekvatan način, donijeti pravu odluku kakva je ekonomska isplativost nekada poštovanje nekih politika Evropske unije u konkretnom slučaju oko životne sredine.

Ono što mi je naročito bilo nekako drago da smo se svi danas složili jeste kada su u pitanju hidropotencijali. Vjerujem da ćemo u nekim narednim godinama, možda i decenijama koje su ispred nas svi zajedno biti dovoljno zreli da te hidropotencijale iskoristimo. Nadam se da jedna vrsta načelne saglasnosti koju smo sada postigli kada smo govorili o tome, ukoliko bude nekih projekata u narednim godinama koji se budu ticali /prekid/ hidropotencijala neće pasti u zaborav zagušujuće buke oko zaštite životne sredine koja svakako jeste važna, ali svakako da ćemo se svi složiti da je ekonomija prioritetnija.

Sve u svemu, pet, evo sada već šest i nešto minuta jeste malo kada je potrebno govoriti o ukupnom stanju energetike u Crnoj Gori, jer je riječ o jednoj ozbiljnoj oblasti, ali vjerujem da iz godine u godinu stanje napreduje. Vjerujem da u nekih narednih deset godina oblast energetike će biti još prioritetnija na agendi razvoja Crne Gore. Hvala.

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Sljedeći i prezadnji govornik je poslanik Andrija Nikolić. Neka se pripremi Boris Mugoša. Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (05.11.18 16:36:00)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani gospodine Preleviću sa saradnikom,

Nijesam imao namjeru da nešto posebno diskutujem o ovoj temi, niti pretendujem da kažem nešto što je epohalno važno, prije svega zbog okolnosti da su o njoj veoma stručno i veoma kompetentno govorili gospodin Vuković, ali i neke kolege iz opozicije, naravno sa različitim viđenjima našeg ukupnog državnog razvoja.

Ako se za neki industrijski sektor može kazati da je jedan od najsnažnijih zamajaca crnogorske ekonomije, onda je to energetika. Ukoliko uzmemo u obzir raspoložive resurse posebno u elektroenergetskom segmentu, onda govorimo o jednoj od najznačajnijih komparativnih prednosti Crne Gore. To je nešto što ova i prethodne vlade razumiju na pravi način kroz kvalitetno formulisanje politika u ovoj oblasti.

Upravljanje elektroenergetskim sektorom tradicionalno je jedna od najznačajnijih politika u okviru Evropske unije. Treba se samo prisjetiti kako je nastala i zbog čega je nastala. U tom smislu, posebnu težinu ima činjenica da ćemo, vjerovatno tokom ove ili već početkom naredne godine, vjerovatno tokom naredne godine, stvoriti sve preduslove za privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 15 koje se tiče oblasti energetike. Treba kazati da je u izvještajnom periodu za 2018. godinu iz Evropske unije stigao jedan izvještaj koji stanje u energetskom sektoru kvalifikuje na način da je postignut dobar nivo spremnosti u ovoj oblasti. Kao jedna od sugestija pojavljuje se donošenje zakona o sigurnosti snadbijevanja naftnim derivatima i osnivanje tijela za obavezne rezerve nafte. Vjerujem da je to nešto što je predmet ozbiljne pažnje Vlade Crne Gore, imajući u vidu da je sistem koji se tiče elektroenergije uopšte jedna od najvažnijih oblasti budućeg razvoja Crne Gore.

Ipak, najubjedljivija ilustracija efektivne politike proširenja Evropske unije na Zapadni Balkan i djelovanja u skladu sa evropskim pravilima ponašanja leži u okolnosti da je Crna Gora, a o tome je govorio jedan broj kolega danas, energetska spona zemalja regiona sa Evropskom unijom. Podmorski energetska kabl između Crne Gore i Italije, dakle, projekat koji prevazilazi crnogorske granice, vrijedan preko milijardu evra koji se gradi u saradnji italijanske državne kompanije Terna i Crnogorskog elektroprenosnog sistema, namijenjen je prebacivanju jeftine električne energije iz Crne Gore i zemalja Zapadnog Balkana u Italiju. Ne treba podsjećati koliko je višestruk interes naše države u tom poslu, počev od interesovanja na koje je podsjetio maločas kolega u svom izlaganju, da je i bugarski premijer tokom nedavne posjete Crnoj Gori izrazio ozbiljan interes da Bugarsku energiju crnogorskim podmorskim kablom transferišu prema Italiji i dalje zemljama Evropske unije. Postoji prijedlog da se pravi jedna mješovita kompanija gdje bi se uključila i Srbija i ono što se za sada zna i sa crnogorske i sa bugarske strane je da će u perspektivi o tome razgovarati najozbiljniji stručnjaci. Ono što su bile startne prognoze da ćemo samo po osnovu tog posla na godišnjem nivou imati dobit na osnovu taksi koje će se plaćati za distribuciju električne energije preko teritorije Crne Gore i imati čistog profita između 10 i 15 miliona evra. Ukoliko se napravi ovaj posao sa osnivanjem jedne mješovite kompanije, vjerujemo da će te prognoze biti znatno optimističnije.

Dakle, podvodni kabl će biti od posebne važnosti za intenziviranje investicija u energetskom sektoru u Crnoj Gori, što se prevashodno odnosi na stvaranje pretpostavki za izgradnju drugog bloka Termoelektrane Pljevlja. Tu sad imamo jednu povoljniju situaciju kroz aranžman koji je Elektroprivreda Crne Gore sklopila sa italijanskom kompanijom A2A, gdje se očekuje novi investitor u Elektroprivredi Crne Gore sa kojim bi se onda razmatrao i potencijalni aranžman za izgradnju drugog bloka.

Vjerujem da će se pojaviti i investitori zainteresovani za valorizaciju hidropotencijala i Morače i Komarnice. Imajući u vidu da trenutno za proizvodnju energije koristimo samo 17% od ukupnog hidropotencijala /prekid/ izgradnju malih hidroelektrana na onim vodotocima koji su za to

najpogodniji, a u druge svrhe se naravno ne bi mogli koristiti. I tu treba zaista afirmisati onaj princip izgradnje novih vjetroelektrana i uopšte solarnu energiju kako bi se zaštitila i životna sredina.

Spomenuto je da smo u međuvremenu dobili prvu vjetroelektranu na Krnovu, sa 26 vjetorgeneratorsa ukupne vrijednosti 140 miliona evra, dok je u toku izgradnja vjetroelektrane na Možuri sa 23 vjetorgeneratorsa. Sve to sugerise da je razvoj crnogorske energetike intenziviran i, što je posebno važno, da se taj proces odvija u skladu sa standardima koji važe u energetskim sektorima zemalja Evropske unije. Naravno, i ovdje posebno podvlačim - krajnji cilj je i treba da bude da se građanima naše države i crnogorskoj privredi obezbijedi povoljna, sigurna i održiva energija. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:42:07)

Komentar na Vaše izlaganje ima kolega Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (05.11.18 16:42:13)

Kolega Nikoliću, nije komentar nego ću da potvrdim da još više produbim jednu Vašu tezu. Prvo, nigdje u Crnoj Gori nije bilo više saglasja nego oko ovog, tu nije bilo vlasti i opozicije, tu nije bio stručnjaka koji su fenomenalni stručnjaci iz Elektroprivrede ili sa Elektrofakulteta visokog napona. Tu je bio samo jedan protivnik, to je energetski lobi koji je bio balkanski. Zbog toga nije bila ni konekcije sa Italijom, zbog toga nisu bili ni ovi prstenovi koji treba da okruže cio Balkan i da nas povežu. Svi smo za taj kabl bili.

Sušтина je sljedeća i to moramo da znamo kao Crna Gora - da višak električne energije ide tamo. 70 do 80% jug Italije ima deficita električne energije. Negdje oko, čini mi se, 90 i kusur posto su iskoristili obnovljive ili 100% možda obnovljive izvore električne energije. Tako da će električna energija biti zlato i mi moramo hitno da idemo u nešto, to su velike hidroelektrane i to na Pivi koje moraju da rade u taktu, reverzibilno /prekid/ energija. To je nešto što je fenomenalno u odnosu na protočne bujične rijeke kao što je Morača i zato se ne mogu uporediti. To mora da bude takođe i Termoelektrana. Ja sam za Termoelektranu iako kažu da sam veliki ekolog. Ja sam za termoelektranu i jednu i drugu koja će imati u ložištu da se priključi kada budemo CO2 micali. Ali što je bolje od električne energije ako izvozimo u Italiju? Električnu energiju kroz dohodovan idustrijski proizvod. Znači, električnu energiju iskoristimo što više u reindustrijalizaciji, nečemu što imamo višak a možemo imati višak. Ja ne znam da li je to 6, 7 hiljada gigavat časova, u odnosu na sadašnji to je tri hiljade i nešto. Vjerujem u to i zašto taj tabu oko Tare ne kažemo građanima? Jeste, napravili smo zablude, ali, ljudi, ide Republika Srpska u izgradnju sedam osam, 10 km, cio sistem hidroelektrana. Pa ta hidroelektrana, druga neka varijanta Buk-Bijela, ona mora da ima jezero otpozadi, nema više splavarenja toliko dugačkog.

'Ajmo da se dogovorimo, poslije Pive /prekid/ hidrocentrale. Poslije Termoelektrane 2, Strahinja i ja kažemo možda i Maoče, treća, ja nemam pojma, ali možemo i to iskoristiti ako maknemo ovu vodu koja je iznad onoga ugla. Čini mi se tako da je to bilo. Znači sve te varijante treba napraviti, ali moramo hitno ući u to i vidjeti ono što je tabu, da li više je deklaracija aktuelna u novim okolnostima. To je to što mi trebamo da to bude vanpartijsko, državno, odgovorno, stručno i svako drugo. Mali doprinos, normalno da ja više o tome znam jer sam bar ove sijede glave.

GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:45:25)

Hvala, poslaniče Raduloviću, na ovom produblivanju teza.
Kolega Nikoliću, izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (05.11.18 16:46:08)

Kratko ću da zahvalim kolegi Raduloviću na komentaru i rekao bih konstruktivnom pristupu, prije svega, upozoravajući sve nas da u određenim temama, prevashodno onima koje su od vitalnog nacionalnog interesa za Crnu Goru, postoji i određeno saglasje i ako treba da tražimo neke tačke spajanja u nekim efektivnim politikama, kako vlasti tako i opozicije, onda to moraju biti teme koje se prevashodno tiču unapređenja životnog standarda građana Crne Gore.

Ovu temu sam, prije svega, iz sopstvene pozicije kandidovao zbog okolnosti da sve ono što radimo na ovom planu treba nužno da nam obezbijedi bolji tretman, pouzdanije napajanje električnom energijom i širi izbor snabdjevača električnom energijom za građane Crne Gore, kojima će biti finalno omogućeno snabdijevanje električnom energijom zasnovano na nižim cijenama električne energije. To nam je valjda svima cilj, a ako pravimo poslove poput ovog koji je državna politika Crne Gore pokrenula, u odnosu na podmorski kabl, gdje je već nekoliko stotina radnika samo po osnovu tog posla angažovano, uz uključenost tridesetak kompanija iz Crne Gore, a uz dodatnu okolnost da će na održavanju i unapređenju tog sistema, po njegovom finalnom konstituisanju, biti angažovano dosta inženjera iz Crne Gore i dosta ljudi sa različitim profesionalnim referencama, onda je to, rekao bih, jedan važan prilog ukupnom unapređenju crnogorske ekonomije.

Još jednom hvala na komentaru i mislim da smo makar povodom ove teme našli neki zajednički jezik.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:48:14)

Hvala, kolega Nikoliću.

Kao što sam najavio, zadnji učesnik je Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (05.11.18 16:48:23)

Uvaženi potpredsjedniče, kolegice i kolege poslanici, poštovani predstavnici Regulatorne agencije,

Evo ja ću se potruditi da dam skroman doprinos ovoj raspravi, s obzirom da je u pitanju zaista jedan od najvažnijih sektora u crnogorskoj privredi, a to je svakako energetski sektor.

Na početku htio bih da izrazim zadovoljstvo zbog izuzetno konstruktivnih diskusija i kolega iz opozicije i kolega iz pozicije. Mislim da je ovo jedan dobar primjer kako svi možemo na adekvatan način da pristupimo analizi određenih dokumenata koji dolaze u skupštinsku proceduru.

Ja ću se truditi da ukažem u jednom kratkom izlaganju na određene pozitivne aspekte u ovom izvještaju, ali i da se fokusiram na izazove jer mislim da je to nešto čemu trebamo posvetiti posebnu pažnju u narednom periodu. Naime, navedeno je da je preko 180 miliona evra uloženo u prenosnu i distributivnu mrežu. To jeste dobar podatak, ali isto tako znamo da postoji još dosta prostora u tom dijelu kako bi ta prenosna i distributivna mreža bila još bolja. Ovdje je naveden projekat rekonstrukcije modernizacije Hidroelektrane Piva. Mi znamo da je u ovoj godini potpisan ugovor vrijedan mislim nešto oko 10,3 miliona evra, koji će, između ostalog, produžiti radni vijek 40 godina kada je u pitanju ta hidroelektrana, a takođe najavljeno je i potpisivanje ugovora za drugu fazu rekonstrukcije i modernizacije Hidroelektrane Perućica. Naravno, pozitivni su i projekti vjetroelektrana na Krnovu i jedan od ključnih projekata podmorskog kabla. Pozitivan je i podatak o smanjenju gubitaka u distributivnom sistemu. Mislim da je od 2007. godine do 2017. godine negdje preko 12%. Pozdravljam, takođe, ne znam je li neko od kolega pomenuo, uvođenje sistema garancije porijekla električne energije, a i to što je donešen Pravilnik o minimumu kvaliteta isporuka i snabdijevanja električnom energijom. Takođe je za pohvalu i projekat ugradnje pametnih brojlara. Ja sam tu dilemu i otvorio na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, s obzirom da postoji ta zakonska obaveza da do početka 2019. godine za preko 85% potrošača električne energije budu ugrađena pametna brojlara. Negdje ste mi tada i rekli kuriozitet kad je taj projekat u pitanju, a tiče se Crne Gore, nije mu prevashodni cilj, niti mu je jedan od prioriteta bio da smanji gubitke, ali sa ugradnjom pametnih brojlara primijetili smo da su bile brojne zloupotrebe,

tako da smo i na naj način doveli do smanjenja gubitaka.

Ovaj drugi dio moje diskusije mislim da je bitniji a tiče se izazova. Jedan od izazova je da je iskorišćeno samo 39% tehničkog potencijala. Takođe imamo izazov da određene investicije u sekundarnu mrežu nijesu ostvarene na nivou planiranih. Navedeni su pojedini razlozi, ali to su razlozi na kojima moramo raditi da bismo povećali procenat investicija u taj segment kada je u pitanju energetski sektor. Primjetan je visok procenat nadzemnih elektroenergetskih vodova, znatno veći što je EU prosjek i tom dijelu čini mi se da moraju da se naprave određena poboljšanja.

Ono što je rekao uvaženi kolega Branko Radulović je i stav Socijaldemokrata, a to je oko Drugog bloka Termoelektrane. Mislimo da je to jedan od krucijalnih projekata u oblasti energetike. Takođe mislimo da imamo i taj realno problem prevelikog korišćenja drvne bio mase za ogrijev. Trebamo raditi na kampanji da što više koristimo bio masu iz komunalnog otpada i da podstičemo proizvodnju poljoprivrednih usjeva u cilju dobijanja električne energije.

Za sami kraj ostaviću dio oko gasifikacije. Mislim da je /prekid/ i realizacija plana gasifikacije Crne Gore takođe nešto što treba da donese brojne benefite crnogorskom društvu. Eto ja sam pokušao kroz konkretan osvrt na ovaj izvještaj da možda "isprovociram" i predlagače da mi daju određene odgovore u završnom izlaganju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:53:05)

Zahvaljujem, poslaniče Mugoša.

Sada dajem završnu riječ predstavniku agencije Branislavu Preleviću.
Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (05.11.18 16:53:16)

Hvala svima koji su uzeli učešće u ovoj diskusiji. Imam nezgodnu situaciju da koristim završnu riječ a da odgovaram na diskusije poslanika.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:53:30)

Ja bih Vas zamolio, ne odgovarajte na diskusije nego zaokružite stavove i pojašnjenja.

BRANISLAV PRELEVIĆ (05.11.18 16:53:39)

Takođe bi bilo nekorektno da ne ogovorim, jer je bilo toliko interesantnih diskusija, toliko interesantnih pitanja. Da ne pominjem nikoga posebno, ali većina poslanika se interesovala, odnosno potegla diskusiju oko resursa koje ne koristimo, koje nijesmo iskoristili. Mislim da su svi poslanici se te teme dotakli, svi su se dotakli manje-više kabl. Za mene je kabl jedan od najvećih resursa i to je projekat koji će dati velike benefite Crnoj Gori u narednom periodu. U to doba 2018. godine nisam bio tu, nijesam čuo puno onih koji su bili za taj kabl previše raspoloženi, odnosno podržavali projekat. Međutim, danas je izvjesno da se radi o projektu koji će donijeti velike benefite za Crnu Goru i Crnu Goru pretvoriti u raskrnicu energetskih tokova.

Što se tiče, ostalih resursa, uvlačite me u diskusiju o kojoj ja definitivno ne bih trebao da dajem mišljenje zato što se tiče politike. Međutim, kako kažu "pitajte mačku hoće li ribe". Znači, bilo koji projekat koji se tiče proizvodnje električne energije je nešto što bih ja uvijek podržao. Za mene su elektrane proizvođači para, te prema tome ne vidim razlog zašto bi se stalo na kraj bilo kojem projektu i malih hidroelektrana, i vjetroelektrana, i termoelektrana na uglj. Sve su to fabrike para. Pomenuću, gospodin Đukanović, pošto nije tu neće moći da replicira, imam problem sa tim da gospodin Đukanović kaže odakle Elektroprivredi profit, da bi regulator trebao da taj profit uskrati, da nije trebao da ga odobri. Prije svega, regulator ne odobrava profit proizvođaču.

Proizvođač izlazi na tržište i kao takav upravo, ovakvog kako ga doživljavamo, kao fabriku para, mora da ostvari profit.

Završavam sa jednom jedinom informacijom, a to je da je energetska zajednica završila implementacioni izvještaj za 2017. godinu. U tom izvještaju stoji da je apsolutni lider u implementaciji zakona Evropske unije, odnosno u oblasti energetike Crna Gora, koja je prvi put značajno do sada smo uglavnom bili ili u nekoj zlatnoj sredini ili dijelili prvo mjesto, a ove godine definitivno Crna Gora je apsolutni lider kad je u pitanju primjena, odnosno implementacija zakona Evropske unije u oblasti energetike. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.11.18 16:57:17)

Zahvaljujem.

Konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se o ovoj tački dnevnog reda izjasniti naknadno.

Poštovane kolegice i kolege, prelazimo na sljedeće tačke dnevnog reda: tačka broj 16 po našem sazivu je Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom Inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredba člana 12 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama "Službeni list Crne Gore", br. 11/15, 28/15 i 42/18. Posjećam da je Zakonodavni odbor razmotrio inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredba člana 12 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama "Službeni list Crne Gore", br. 11/15, 28/15 i 42/18 i, saglasno članu 205 Poslovnika Skupštine, podnio Skupštini Mišljenja sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore.

Izvestiteljka Odbora je Marta Šćepanović, predsjednica Odbora.

Otvaram pretres. Konstatujem da nema prijavljenih za pretres, te završavam pretres i izjasnićemo se naknadno.

Sljedeća tačka dnevnog reda je Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, "Službeni list Crne Gore", broj 11/15. Posjećam da je Zakonodavni odbor razmotrio predlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti, odredba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, "Službeni list Crne Gore", broj 11/15 i, saglasno članu 205 Poslovnika, podnio Skupštini Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore.

Izvestiteljka Zakonodavnog odbora je Jovanka Laličić. Otvaram pretres. Izvestiteljka ne želi riječ, nema prijavljenih. Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Sljedeća tačka dnevnog reda je Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti, odredba člana 4 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, "Službeni list Crne Gore" broj 55/16. I u ovom slučaju Zakonodavni odbor je, u skladu sa članom 205 Poslovnika Skupštine, podnio Skupštini mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore. Izvestiteljka Zakonodavnog odbora Marta Šćepanović, predsjednica, ne želi se prijaviti za riječ. Konstatujem da nema novoprijavljenih i da je završen pretres. O ovoj tački izjasnićemo se naknadno.

Poštovane kolegice i kolege, zahvaljujem na današnjem radu. Sjutra nastavljamo u 11h. Imamo Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2017. godinu i poslije toga Predlog zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Vidimo se sutra u 11h.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:23:51)

Poštovane poslanice i poslanici, nastavljamo sa radom.

Na redu imamo Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2017. godinu. Ovlašćeni predstavnici Komisije za kontrolu u postupku javnih nabavki su Zoran Živković, predsjednik komisije, i Tomo Miljić, član komisije, koje pozdravljam.

Izvestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Branko Čavor.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Komisije želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite. Riječ ima Zoran Živković.

ZORAN ŽIVKOVIĆ (06.11.18 11:24:31)

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi poslanici, dame i gospodo,

Cijenim da ste svi upoznati sa Izvještajem rada Državne komisije za 2017. godinu, koji je sačinjen u skladu sa članom 142 Zakona o javnim nabavkama, i koji sadrži relevantne podatke o svim segmentima rada i djelovanja ove komisije. U želji da budem racionalan u utrošku vremena koje je namijenjeno za ovo izlaganje neću se ovom prilikom osvrutati na pojedinosti, već ću samo iznijeti neke ključne podatke i probleme.

Kao prvo, istakao bih da rad Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki u 2017. godini karakteriše znatan porast broja predmeta u odnosu na prethodne godine i to za oko 100%, uvećanje priliva predmeta u odnosu na 2012. godinu, kada je ova komisija i konstituisana, zatim nedovoljan kapacitet kako broja članova komisije, tako i njene stručne službe, kao i neadekvatan poslovni prostor, zbog čega komisija nije bila u mogućnosti da u još većom stepenu blagovremeno odgovori svojim zakonskim obavezama. Međutim, i pored navedenih teškoća, Državna komisija je ulaganjem vanrednih napora postigla veoma dobar rezultat u izvještajnom periodu. Naime, Državna komisija je u 2017. godini imala u radu 1.385 predmeta, od kojih je riješila 1.092 predmeta, ili 78,84%. Podatak govori da je komisija u izvještajnoj godini uspješno izvršavala postavljene obaveze i zadatke i pored velikog obima predmeta, a posebno imajući u vidu okolnost da je Državna komisija u izvještajnom periodu radila sa četiri člana komisije i pored činjenice da je izmjenama ili dopunama Zakona o javnim nabavkama povećan broj članova komisije za dva. Međutim, ova dva člana komisije koji su određeni zakonom o izmjenama i dopunama su tek imenovani krajem godine, odnosno krajem izvještajnog perioda. Isto tako bih napomenuo da smo riješili i problem sa poslovnim prostorom, jer smo u februaru ove godine prešli u novi poslovni prostor koji će, nadam se, zadovoljiti naše potrebe.

Kvalitet odluka Državne komisije najbolje se može sagledati kroz ukupan broj podnijetih tužbi protiv odluka Državne komisije. Naime, podnijeta je 71 tužba za pokretanje upravnog spora pred Upravnim sudom Crne Gore, odnosno 6,5% od ukupnog broja donesenih odluka. Pokazatelj govori o dobrom kvalitetu odluka i o povjerenju privrednih subjekata i naručilaca na rad i odučivanje Državne komisije. Posebno što je meni kao predsjedniku komisije bitno je činjenica da na rad Državne komisije nije bilo negativnih ocjena relevantnih domaćih i međunarodnih subjekata koji se bave javnim nabavkama, kao ni ukupne javnosti, što upućuje na zaključak da Državna komisija dosljedno i pravično odlučuje, odnosno da se njenim odlukama ne favorizuju određeni učesnici u postupcima javnih nabavki.

U prethodnom periodu kroz praktičnu primjenu Zakona o javnim nabavkama prepoznali smo da je sistem javnih nabavki opterećen brojim formalizmima i nedostacima, koji ga čine komplikovanim, nedovoljno efikasnim, a nerijetko i neizvjesnim, jer određena zakonska rješenja nijesu adekvatno definisana, a što je sve značajno uticalo na kvalitetnu primjenu zakona od strane učesnika u postupcima javnih nabavki. Prepoznate manjkavosti u sprovođenju sistema javnih nabavki svakako su bile opredjeljujući faktor za pristupanje izradi novog Zakona o javnim nabavkama, a u međuvremenu da se kao prelazno rješenje do donošenja novog zakona kroz izmjenu i dopunu postojećeg zakona /prekid/ većem stepenu otklone ovi nedostaci kako bi se postojeći zakon učinio fleksibilnijim i efikasnijim u njegovoj primjeni u cilju obezbjeđivanja što većeg stepena efikasnosti zaštite prave učesnika u postupcima javnih nabavki, sa akcentom sprečavanja zloupotrebe instituta žalbe i opstrukcija u toku postupka javnih nabavki kojih je u toku 2017. godine bio znatan broj.

Izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama je usvojila Skupština polovinom 2017. godine, a takođe je u završnoj fazi i donošenje novog Zakona o javnim nabavkama, koji će biti uređen na potpuno nov način i usaglašen sa evropskim direktivama, sa kojim zakonom, nadam se, biće otklonjeni nedostaci iz prethodnog perioda. Budući da je krajem izvještajnog perioda i u toku 2018. godine povećan kapacitet državne komisije, kada je riješen problem poslovnog prostora, uvjerenja sam da će Državna komisija ostvariti još veći stepen ažurnosti i kvalitet rada u toku 2018. godine. Zahvaljujem na pažnji i ostajem otvoren za sva eventualna pitanja, sugestije i primjedbe.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:30:11)

Zahvaljujem se Zoranu Živkoviću.

Prelazimo na raspravu. Da li izvjestilac odbora želi riječ? Pošto nije tu, pretpostavljam da ne.

Idemo na raspravu po klubovima. Imamo ispred dva kluba prijavljene učesnike u raspravi. Prvi je Nebojša Medojević i neka se pripremi Aleksandar Damjanović.

Kolega Medojeviću, izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (06.11.18 11:30:37)

Zahvaljujem.

Poštovani građani Crne Gore, evo čuli ste i od predstavnika komisije za žalbe u sistemu javnih nabavki da zakonodavno rješenje nije dobro, da ne valja. Ovo već slušamo četvrti ili peti put ne od istog gospodina, ali očigledno da Zakon o javnim nabavkama nije ispunio svoju osnovnu funkciju, a to je da se sa što manje budžetskih sredstava u procesu koji je transparentan, konkurentan dobije najbolja ili najadekvatnija usluga ili roba od strane privrednih društava. Ovdje u ovom Izvještaju nedostaje osvrt na veličinu javnih nabavki. Ne samo brojčano koliko je bilo tužbi, trebalo je ići malo analitičnije pa reći u kojim oblastima se najviše ljudi žale - nabavka auta, elektroprivreda, građevinarstvo, nabavka poslovnih prostora. Zašto? Da bi se uočile crne tačke, da bi se uočili mehanizmi preko kojih korumpirani državni funkcioneri, naručioci javnih nabavki, uz saradnju sa ponuđačima dolaze do budžetskih sredstava izvrgavajući ovaj zakon ruglu.

Šta je sporno u ovome zakonu? U ovom zakonu su sporne dvije stvari. Prvo je sporna transparentnost, način obavještavanja. Prvi put kad smo predlagali ovaj zakon i kada sam kao predsjednik jedne nevladine organizacije 2001. godine uradio prvi nacrt zakona zajedno sa slovenačkim stručnjacima, Slovenci su nam rekli na osnovu njihovog iskustva približavanja Evropskoj uniji da je najvažnije da Vlada na vrijeme objavi plan javnih nabavki za sljedeću godinu i da taj plan javnih nabavki bude svima dostupan najmanje u roku od godinu dana da bi se svi ponuđači mogli pripremiti i na adekvatan način pripremiti svoje ponude. Zato što su neki ponuđači više informisani od drugih ponuđača. Informacije o tome kad će MUP kupiti automobile je vrlo važna informacija. Da biste ponudu napravili, vama treba šest mjeseci. Znači, morate imati plan javnih nabavki koji treba da se objavi na sajtu ili u posebnom službenom listu javnih nabavki. Pazite, 2001. godine sam ja ovo napisao, evo 2018. godina. Ali šta ja znam, ja ustvari ništa ne znam, je li tako? Sve ovo što ja pričam je protiv Crne Gore, protiv razvoja naše samostalne republike. Naravno da je sumnjivo Katniću koji već treba da sad načulji uši i da sluša šta ću sad da govorim.

Dakle, ne objavljuju se informacije i svi nemamo pristup istim informacijama. Postoje povlašćeni ponuđači, postoje povlašćene informacije i onda kad neko zna ranije, pripremi ponudu i drugi ne mogu da utiču, ne mogu da konkurišu.

Drugo, uporno govorim da je cilj Zakona o javnim nabavkama da standardizuje predmet javne nabavke, koristeći domaće međunarodne standarde i da cijena mora biti jedini faktor i jedini kriterijum o odlučivanju. Molim lijepo, ako naručilac javnih nabavki standardizuje nabavku, ne može da bude ovo što ste vi dozvolili, većina vladajuće, upozoravali su vas 100 puta na to. Pazite, takozvani kriterijumi koji nisu cjenovni. Znači, nije cijena, nego ubacite druge kriterijume. Rok isporuke roba, kvalitet, tekući troškovi održavanja, troškovi, ekonomičnost, tehničke i tehnološke prednosti itd. obezbjeđivanje rezervnih djelova, postgarantno održavanje i najinteresantniji kriterijum - estetske i funkcionalne karakteristike. To je kad neki ministar baš hoće takav auto, pa baš potrefi se da mu je raspon između osovina baš takav koji može da isporuči samo jedan isporučilac. Pa baš ta boja i takva dodatna oprema kao da je zajednički tender rađen sa firmom koja isporučuje. Evo i ekonomskih kriterijuma, dodatnih kriterijuma ako standardizujete predmet nabavke. Državni organi ne treba da kupuju luksuzna i estetska sredstva i opremu nego funkcionalnu da bi obavljali svoj posao. Kupi premijer majbah mercedes - vi znate da to može da isporuči samo jedna firma u Crnoj Gori. Nema druge firme koja može da isporuči majbah

mercedes.

Ono što je takođe ovdje veoma važno jeste da nismo razvili mehanizam kontrole tih ljudi koji naručuju javne nabavke. Mi smo stalno govorili da je tu tačka. Crna Gora je mala. Ova antikorupcijska mjera koja je dobra za velike razvijene zemlje - da se sistem javnih nabavki decentralizuje i da svaki organ državni praktično sam nabavlja javne nabavke, ima službenika za javne nabavke je loš zato što smo mi decentralizovali tačke korupcije. Sada svako u organima Uprave može da predstavlja novu tačku korupcije, a smisao te mjere je bio da se previše centralizuje moć u /prekid/ organu. Prošli put sam govorio, analizirajući iskustva u primjeni ovog zakona, za Crnu Goru je bolje da ima jedan državni organ koji vrši nabavke. Manji troškovi, specijalizovani stručnjaci, jedan za građevinu, za informatičke tehnologije, za mašinstvo, za automobile. Mnogo je bolje da imamo neku direkciju za nabavke koja će biti pod strogom kontrolom, a posebno pod bezbjednosnom kontrolom službe Državne bezbjednosti, Agencije za nacionalnu bezbjednost, da malo odahnu od praćenja Demokratskog fronta i opozicije, a da prate imovinsko stanje, način života ljudi, koji u ime države Crne Gore troše ja mislim skoro milijardu eura. Ne znam koliki je obim javnih nabavki, ako bi se sve uzelo sad sa autoputem, to takođe nije urađeno. Vi sada imate jednu veoma lošu situaciju. Pogledajte, vi ste rekli, dodajem sada još jedan element, najveći broj žalbi od 1001, 820 se žalilo na najnižu ponuđenu cijenu. Pa šta je tu sporno? Ako je neko /prekid/ Kako neko može da se žali, zbog čega se žale na najniže ponuđenu cijenu? Zato što se preko sistema javnih nabavki pere novac od /prekid/ cigareta i šverca narkotika često privilegovane kompanije, a među njima najprivilegovanija kompanija i najveći korisnik javnih nabavki. To su dvije kompanije. Jedna je "Bemax", čiji je vlasnik pobratim Milivoja Katnića, a druga je "Glosarij" za ljekove čiji je vlasnik kum Milivoja Katnića.

Mi nemamo do sada, gospodine Živkoviću, koliko ja znam nijednu presudu za korupciju u javnim nabavkama. Nemamo nijednu presudu, niti krivičnu prijavu. Vi ste, takođe, nadležni državni organ koji ako primijetite elemente, biće krivičnog djela. Dužni ste po službenoj dužnosti da nadležnom tužiocu podnesete krivičnu prijavu. Nijesam primijetio da ste nekad to uradili i da ste podnijeli krivičnu prijavu. Ono što je katastrofalno loše jeste da posebno u zakupu ugostiteljskih objekata, plaža, koncesionara, često se javlja organizovani kriminal u Crnoj Gori sa fiktivnim ponuđačima iza kojeg stoje kriminalne bande, koje na taj način peru novac od šverca cigareta i droge. Sistem javnih nabavki je jedan od protočnih mehanizama da se novac iz kriminala ubaci u legalne tokove. Zato ti ljudi koji raspolažu parama od droge su najjeftiniji. Zato što su oni spremni da gube na poslu s javnim nabavkama, samo da operu novac i da prikažu da su dobili legalni posao, jer će dobiti pare iz države.

Velika greška koja je napravljena amandmanima kolega iz DPS-a...

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:38:19)

Kolega Medojeviću, otprilike ste u devetom minutu. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (06.11.18 11:38:27)

Znači, velika je greška, poštovani građani, amandmanima DPS-a nabavke oko autoputa su izuzete iz sistema javnih nabavki.

Tako da firma "Bemax" pobratima Milivoja Katnića će uzeti nekih 300 miliona eura, bez bilo kakvog tendera, bez bilo kakve konkurencije, naravno u pregovorima s Kinezima. Zašto je "Bemax" dao najjeftiniju ponudu za autoput? Zašto su druge firme rekly da im se ne isplati da rade pod tim uslovima kojim je dala kineska firma? Zato što "Bemax" pere novac od droge i cigareta koje švercuje. Zato je on spreman da da najnižu cijenu i zato ovakva jedna regulativa koju imamo mi u Crnoj Gori onemogućava razvijanje konkurencije. Ne mogu male firme da opstanu u takmičenju sa ovakvim firmama koje su spremne da idu ispod cijene. Kad bi se otvorilo sad pitanje zašto su u Voliju i HD Lakoviću najniže cijene, niže od nabavnih, kako maloprodajna cijena može da bude niža od veleprodajne, došli bismo opet do istog zaključka. Kada bi pitali u hotelu Splendid

kako je moguće da je pun 14. decembra i da ima istu popunjenost kao 12. jula, odmah bismo došli do zaključka da se i tamo pere ogroman novac u gotovini koji se odmah prikazuje kao regularni prihod, kao regularna sredstva.

Dakle, poštovani građani, ovaj Zakon o javnim nabavkama je loš zato što ova vlast želi da bude loš da bi privilegovane tajkunske firme pljačkale državni budžet i vas građane.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:39:59)

Zahvaljujem.

Kolega Damjanoviću, da li mogu dati riječ kolegama iz DPS-a ispred kluba?

U redu.

Izvolite onda, kolega Damjanoviću. Neka se pripreme Miloš Nikolić i Andrija Popović poslije njega.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (06.11.18 11:40:20)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Živkoviću, gospodine Miljiću,

Dakle, vi ste ovo dostavili 29. juna Parlamentu i možda je bilo potrebe da ovo raspravimo još tokom mjeseca jula. Svakako ne evo pred kraj godine, kada bismo već trebali da imamo za 2018. godinu, uslovno rečeno, tok rada Državne komisije koja je ekipirana, kako ste vi sami naveli, je li tako, tek krajem novembra prethodne godine, imajući u vidu naravno i da je stupio novi Zakon, odnosno izmjene zakona u junu prošle godine.

Pa, kratko dakle oko tog zakonskog okvira. Mi smo negdje, čini mi se, prije pet godina u decembru 2013. godine otvorili pregovaračko poglavje pet - Javne nabavke i data su tamo neka mjerila što treba da se uradi. Sad ste nas ovdje upoznali da je u toku finalizacija na izradi novog zakona, a da su ove izmjene koje su napravljene neka vrsta prelaznog rješenja, tako ste vi rekli. Da kažem, u cilju fleksibilnosti tog prelaznog rješenja, traje već godinu i po dana od juna 2017. godine, kada je stupio na snagu od evo već novembra, a ja koliko vidim Predlog zakona nije u proceduri, neće ni biti do proljeća naredne godine, iako je ta radna grupa osnovana još jula 2016. godine. Dvije pune godine radi na tekstu Predloga zakona. U međuvremenu smo dobili, kako vi kažete, fleksibilne izmjene. Po mom mišljenju, te izmjene su dosta liberalizovale ionako problematično tržište javnih nabavki i sistem javnih nabavki i pitanje je sada već i kontrole nad tim sistemom.

Ono što ste vi dali ovdje - ovo nema veze sa Državnom komisijom, ovo je nešto što sam govorio i više puta i ranije, jeste faktički analitika u smislu broja žalbi, onoga što ste rešavali, što je išlo na Upravni sud, što je išlo na Vrhovni sud, što ste dobili za izvještajnu godinu, što je ostalo, otprilike se te cifre uklapaju s obzirom da se radi o 2017. godini, kada ste radili još sa četiri člana komisije.

Generalno, Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki može da ne postoji. Ovo mogu da budu poslovi sudova, redovni, što je u određenom broju zemalja, odnosno većem broju zemalja i praksa da se ovim bave redovni sudovi. Inače vaši predmeti dolaze i na Upravni sud, dolaze na Vrhovni sud. Dakle, Državna komisija je trebala da u nekom smislu rastereti redovne sudove nekih žalbi, ovdje 1.000 i nešto žalbi koje ste dali u izvještajnoj godini. Ono što jeste interesantno je da ste na strani 12 ovog izvještaja govorili o sprovođenju odluka državne komisije. Valjalo bi da smo čuli ovdje šta je bilo sa Elektroprivredom Crne Gore, je li ona sprovela ovu odluku koju ste vi njoj dali jer vas je obavijestila da, čini mi se, u junu 2018. godine nije bila u mogućnosti da sprovede vašu odluku, da postupi po zakonu, jer su im, kako ste naveli, nedostupne kolege koje su vodile taj posao javnih nabavki. Vrlo interesantno za plenum, za sve nas da čujemo koje su to kolege nedostupne, šta je bio predmet tih javnih nabavki i zašto nije sprovedena odluka Državne komisije za kontrolu javnih nabavki.

Dalje, ovaj dio koji se tiče predmeta pred sudovima, žalbenog postupka je nešto što se ponavlja iz godine u godinu kao i ovaj dio koji se tiče finansijskog izvještavanja. Mislim da je

izvještavanje samo po sebi kroz godišnji izvještaj dosta suženo u odnosu na izvještaje koje smo dobijali ranijih godina. To se može uporediti i prostim poređenjem obima ovog izvještaja. O kvalitetu bih manje, ali bih potvrdio jednu stvar koja je, po meni, ključna i nažalost i dalje stoji van opsega dometa ovog parlamenta.

Dakle, više puta sam ukazao da uz ovaj izvještaj koji dostavlja Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nama ovdje treba u Parlamentu još jedan izvještaj. To je izvještaj koji dostavlja Uprava za javne nabavke Vladi Crne Gore, shodno članu 118 zakona, nažalost ne dostavlja ga i Parlamentu. Tražio sam da to bude dio izmjena ovog zakona. Ako bude amandmanskog djelovanja na taj novi zakon koji očekujemo, svakako ćemo i to da tražimo. Jer, bez ovog izvještaja, ovo je skraćeni siže izvještaja koji ima 166 strana, mi defakto nemamo nikakav pogled na sistem javnih nabavki tokom godine. Ovaj izvještaj je interesantan tek kada se sagleda zajedno s ovim vašim izvještajem i onda se mogu izvući određene konsekvence, poput konsekvenci, odnosno činjenica da smo imali u 2017. godini za 620 naručilaca u sistemu ukupno 522,6 miliona javnih nabavki. To su samo javne nabavke koje su shodno zakonu date bez izuzeća i ovo su javne nabavke bez međudržavnih sporazuma, pa je samo izvođenje autoputa, odnosno projekat autoputa koji je potpuno van sistem javnih nabavki i koji košta negdje milijardu evra za sada, duplo veći nego suma svih javnih nabavki u Crnoj Gori za 2017. godinu. Takođe interesatna činjenica.

Još jedna činjenica koja bi mogla da bude interesantna jeste da su ovdje date firme koje su najveći naručioci u Crnoj Gori u sistemu javnih nabavki, kao i da su date firme koje su najveći ponuđači. Date su i firme, odnosno subjekti koji nisu usvojili ni plan javnih nabavki i nikakve sankcije za njih. Isto kao što zakon propisuje da vi razmatrate žalbe protiv tenderske dokumentacije, ali jednom kada se ugovor zaključi, nema žalbe na ugovor, a tek nema žalbi na one famozne anekse kojih imamo i po desetak u nekim ugovorima o radovima i uslugama itd. Onda ovdje imate interesantne podatke, recimo, da je Vodovod i kanalizacija d.o.o. Podgorica čak 22 puta mijenjala plan javnih nabavki tokom jedne godine; da je Opština Bijelo Polje čak 12 puta mijenjala plan javnih nabavki; Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora 12 puta. Da li to izaziva kakvu sumnju - ne vaše komisije koja se time ne bavi, generalno sistema koji se time ne bavi? To je ono o čemu treba da pričamo.

Imamo ovdje i firme koje su napravile najveću razliku planiranih i ugovorenih nabavki. Ministarstvo saobraćaja 193 miliona, izvelo 57, to je ovaj famozni autoput. Elektroprivreda Crne Gore 89 planirala, 15 miliona izvela. Trinaesti jul Plantaže 24 miliona planirala, 14 miliona izvela. Uzgred, Plantaže su, ako sam to dobro ovdje vidio, najveći naručilac u sistemu sa 14,5 miliona evra. Znete što je interesantno, što na strani 131 ovog izvještaja imamo nazive ponuđača za Plantaže sa visokih 14,5 miliona koje vjerovatno opterećuju njihov bilans s obzirom da je to nešto što se naručuje, nema ga u našoj proizvodnji, u našem sistemu. Sve firme Italija, Srbija, Hrvatska, Francuska, nijedna iz Crne Gore. Plantaže faktički ništa ne naručuju od naših ponuđača. Onda imamo interesantne stvari koje se tiču najvećih ponuđača. Glosarij je najveći ponuđač u Crnoj Gori - 26,6 miliona. Euro-asfalt partneri d.o.o. Sarajevo 19,7 miliona. Čujem tamo neka obilaznica oko Rožaja, možda ne bi bilo loše da se državni organi malo pozabave, čisto da iskontrolišu, da vide je li ovo sve po zakonu i da li je ovih 19,7 miliona stvarno neophodno da se uloži za projekat, a da posao nema nijedna firma u Crnoj Gori, nego da posao uzme Euro-asfalt partneri d.o.o. Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Samo da pomenem par nekih indikatora koji se nalaze u Izvještaju Uprave za javne nabavki, koji bi trebao, da je sreće, shodno Zakonu o javnim nabavkama, da bude, takođe, razmotren u ovom domu, a ne samo da bude na Vladi razmotren i da se u formi zaključka faktički konfirmira, a da mi ovdje raspravljamo o vaših umjesto ovih 166 strana izvještaja, ne potcjenjujem broj strana, 17 strana, koji je sav u tabelama bez imena onih koji se žale, bez imena onih koji su pred Upravnim sudom, bez imena onih koji su pred Vrhovnim sudom, bez razloga zašto su neke žalbe vraćene, zašto žalbe nisu usvojene, bez razloga zašto su Upravni ili Vrhovni sud odlučili protivno rješenjima Državne komisije za kontrolu javnih nabavki. Ovo je dovoljno, neću reći za ovo da je ovo invalidni izvještaj. Ovo je izvještaj koji je dat u nekoj propisanoj formi koji propisuje ovakav zakon ili izmjene i dopune zakona, koje su ga, kako ste rekli, napravile fleksibilnim. Napravile su ga i tajnovitim i faktički se iz ovog izvještaja ne može ništa znati. Čak ni kada se uporedi s ovim izvještajem Uprave za javne nabavke, koji je obiman i iscrpan, pitanje je da li

možemo da znamo neke stvari o kojima je govorio gospodin Medojević.

Dakle, hajmo u centar da stavimo najveće ponuđače, najveće naručioce, najveće ugovore za nabavku roba i usluga, najveće razlike između onoga što se planira i onoga što se ostvarilo. Zašto to nije planirano? Zašto je to neko zaustavio? Pa da vidimo da li ima korupcije u sistemu, da onda i komisija negdje radi proaktivno da koristi zakonske nadležnosti i da ona sama pokreće slučajevne korupcije. Da nas obavijestite o tome kakav je iznos prekršajnih kazni, ko je sve kažnjen po ovom zakonu, zašto se ne izvršavaju odluke Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Kao što vidite, mnogo toga što fali da se ovdje raspravi, a malo toga što je ovdje dato da bi imali neku relevantnu raspravu i dali neku ozbiljnu i adekvatnu ocjenu sistema javnih nabavki u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:50:13)

Hvala i Vama, kolega Damjanoviću.
Kolega Miloš Nikolić, ispred Kluba DPS-a. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (06.11.18 11:50:26)

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici predlagača, poštovani građani,

Pred nama danas imamo Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2017. godinu. Vjerujem da malo koja tema kao javne nabavke u zadnjih nekoliko godina nije izazivala oprečne komentare u Crnoj Gori, dominantno u onom dijelu koji se ticao prethodnih zakonskih rješenja i njegove cjelishodnosti i efikasnosti u primjeni na konkretne slučajeve. Vjerujem da smo u julu prošle godine, kada smo usvojili Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, uspjeli da jedan dio onih neuralgičnih tačaka koje su predstavljale problem na neki način otklonimo. Ali, svakako vrlo vjerovatno ne sve ono što ukupno opterećuje sistem javnih nabavki, ali se nadam da će novi Zakon o javnim nabavkama, čija priprema je dovedena do kraja, makar shodno onome što znam i što je navedeno u izvještaju, u potpunosti otkloniti sve dileme koje se tiču javnih nabavki i zapravo cjelishodnosti postupka javnih nabavki koji nekad zbog svoje dužine, zbog mogućnosti da se taj postupak opstruira zna i da ne posluži svojoj dominantnoj svrsi koju ima, a to je da čuva državni novac i da ga, prije svega, koristi u nekom racionalnom vremenskom intervalu.

Što se tiče samog Izvještaja Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki, rekao bih da o vašem radu najbolje svjedoče dvije činjenice na koje smo mogli da naiđemo čitajući ovaj izvještaj. Prva je, dakle, citat iz onoga što je bio izvještaj komisije u Crnoj Gori, u kojem se navodi da je ista, dakle Državna komisija, uz vanredna zalaganja pokazala veliki stepen efikasnosti. Mislim da smo svi svjesni ozbiljnosti jedne vrste nadzora kojim Evropska komisija pristupa kada piše ove izvještaje i sigurno da ste bili ozbiljan predmet njihovog razmatranja. Dakle, kada oni daju jednu ovakvu konstataciju i jednu ovakvu ocjenu vašeg rada, onda je to svakako prava ocjena, a vjerujem i vama podsticaj za dalji rad.

Druga, rekao bih da povjerenje građana koje vam ukazuju, a to ću demonstrirati kroz porast broja žalbenih predmeta od 2012. godine na ovamo, jasno ukazuje na kvalitet vašeg rada. Dakle, 2012. Državna komisija je zaprimila 522 žalbe; 2013 - 748; 2014 - 808; 2015 - 899 i 2016 - 1.027. Dakle, 2012. godine bilo je primljeno 522 žalbena predmeta, a 2016. 1 027. Dakle, ostvaren je rast od gotovo 100%, tj. nekih 500 žalbenih prijava. Dakle, negdje iz ovih podataka koje sam sad pročitao proizilazi i moje prvo pitanje koje ću vam postaviti od par. Možete odgovoriti i sad ili kasnije kada budete uzimali ponovo riječ.

Prvo pitanje koje se tiče preostalih žalbenih predmeta koji nijesu završeni dominantno su posljedica prenešenih predmeta iz 2016. godine. Dakle, koliko sam razumio iz 2016. godine preneseno je 298 žalbenih predmeta, u 2017. primljeno 973. Dakle, u 2017. uspjeli ste da riješite hiljadu i jedan, što je zaista odličan rezultat i taj rezultat pogotovo ohrabruje kada se uzmu u obzir činjenica da ste uspjeli za jednu godinu da riješite više nego što ste za tu godinu primili. Dakle, za

tu godinu primili ste 973, a riješili hiljadu i jedan, ali i dalje je činjenica da je ostalo 270 žalbenih predmeta koji su neriješeni. Dakle, u svijetlu jačanja dominantno kadrovskih kapaciteta koji su se, koliko sam razumio, desili - interesuje me koji su neki rokovi u kojima i ovaj zaostatak koji postoji bez vaše odgovornosti, bez odgovornosti vaše komisije, već iz nekih objektivnih razloga kada bi moglo biti nadoknađeno?

Drugo moje pitanje tiče se onog što je u zakonu, kako ste naveli u izvještaju, navedeno kao instrukcioni a ne prekluzivni rok od 15 dana za odgovor koji maksimalno može biti premašen za deset dana u slučaju potrebe angažovanja vještaka i nekih dodatnih kapaciteta. U vašem izvještaju se navodi da je prosječan rok za odgovor bio 44 dana. Razumijem da sa ovim brojem izvršilaca koje ste imali koji je bio četiri, nije se moglo izvršiti ovoliki obim posla, a razumio sam i da ste od tada pojačali kadrovske kapacitete. Slažem se da rok nije prekluzivni i da njegovim stupanjem se gasi određeno pravo, da je instrukcioni, ali čak iako je instrukcioni ukoliko je propisan na 15, 44 dana, ipak je velika razlika. Interesovalo me je da li sad u ovim kapacitetima kojim raspolazete možete na pravi način da zadovoljite rokove, pa makar oni bili instrukcioni koji su navedeni u /prekid/.

I treće što me interesovalo jeste jedan podatak na koji sam naišao, a to je da je protiv odluka komisije kojih je bilo hiljadu, odnosno, hiljadu i jedna u 2017. godini, svega 71 tužba pokrenuta je pred Upravnim sudom, odnosno 6,46% od ukupnog broja predmeta, što zaista pokazuje ne samo povjerenje građana, o kojem sam govorio, već i povjerenje samih ponuđača u ono što su vaše kasnije odluke, ali me interesovalo, jer nijesam na to naišao u izvještaju, a moguće da sam napravio neki propust, kakva je bila struktura presuda Upravnog suda u odnosu na ovih 71 tužbu koja je pokrenuta protiv rada Državne komisije?

Sve u svemu, vjerujem da smo javnim nabavkama uveli jedan značajan red u ukupnu nabavku koja se tiče državnih organa u Crnoj Gori. Vjerujem da smo rješenjem, odnosno Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj komisiji za kontrolu javnih nabavki, koji smo usvojili 2017. godine, dodatno poboljšali raniji tekst zakona i nadam se da ćemo novim tekstom otkloniti sve ono što su do sada uočene dileme. Smatram da ipak trenutno možemo biti zadovoljni stanjem u ovoj oblasti, ali da svakako moramo biti svjesni činjenice da zbog kompleksnosti a i vrijednosti posla koji, kao što smo čuli, prenosi godišnje preko 500 miliona eura, moramo zaista snažno osnažiti kapacitete svih i na svim nivoima koji se bave ovom temom, a naročito Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 11:57:02)

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je kolega Andrija Popović ispred kluba Socijaldemokrata i Liberalne partije, a poslije njega neka se pripremi kolega Danijel Živković.

Kolega Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (06.11.18 11:57:21)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Državne komisije za kontrolu javnih nabavki,

Glavni mehanizam zaštite zakonitosti integriteta procesa javnih nabavki je zagarantovano pravo pristupa pravdi za učešće na javnim nadmetanjima. S tim u vezi, transparentnost i efikasnost postupaka, institucionalni kapaciteti, kvalitet odluka, kao i njihovo sprovođenje ključne su odrednice funkcionalnog sistema žalbi. Imajući u vidu da se u izvještajnom periodu obim i intenzitet poslova Državne komisije značajno uvećao i to za skoro 100% u odnosu na period iz 2012. godine, kad je ova komisija konstituisana, te zbog činjenice da je Državna komisija u ovom periodu radila sa nedovoljnim kapacitetom, te i neadekvatnim prostornim i tehničkim uslovima, a ulažući napore, može se zaključiti da je ostvarila solidne rezultate na planu zaštite prava i pravnih interesa učesnika u postupcima javnih nabavki. Ova činjenica je ključni razlog što je Državna

komisija preduzela niz aktivnosti u cilju jačanja njenog kapaciteta kako u povećanju broja članova državne komisije, tako i u jačanju administrativnog kapaciteta njene stručne službe, te poboljšanju prostornih i tehničkih uslova.

Crna Gora se trenutno nalazi u procesu modernizacije i restrukturiranja sistema javnih nabavki, s ciljem ne samo da svoj sistem nabavki uskladi sa najboljim međunarodnim praksama i ispunji zahtjev za ulazak u Evroopsku uniju, već i da izgradi efikasnije i konkurentnije javne nabavke koje će omogućiti optimizaciju rezultata. Institucionalni pravni okviri u oblasti javnih nabavki u dobroj su mjeri usklađeni sa pravnom tekovinom EU, osim u oblasti koncesija, a riprema zakona koji će biti usklađen sa pravnom tekovinom EU značajno kasni. Nekoliko izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama koje su usvojene u junu 2017. godine smanjile su nivo usklađenosti sa pravilima EU. Pripremljen od strane ad hok radne grupe i bez javne rasprave, izmijenjeni zakon ne primjenjuje se više na javne nabavke male vrijednosti i nabavke u oblasti odbrane i bezbjednosti. Ove izmjene uvele su i nekoliko novih izuzeća koja nijesu u pravnoj tekovini Evropske unije.

Crna Gora treba da obezbijedi da nijedan međunarodni bilateralni sporazum, uključujući i sporazume za velike infrastrukturne projekte, ne dovede do neprimjerenog ograničavanja konkurencije i da postoji usklađenost sa pravnom tekovinom EU i povezanim odredbama Ugovora o funkcionisanju Evropske unije u oblasti javnih nabavki, kao i sa obavezama po Sporazumu o Vladinim nabavkama pri Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Iako je sprovođenje Strategije za period 2016 - 2020. godina u oblasti javnih nabavki u toku, nekoliko aktivnosti kasni. Ova strategija ne obuhvata koncesije i nedostaju joj informacije o finansijskom planiranju i opredjeljivanju resursa. Postavljen je regulatorni institucionalni okvir za mehanizme integriteta i konflikta interesa u oblasti javnih nabavki. Mali je broj izvještaja vezanih za integritet, a ankete javnog mnjenja pokazuju da se javne nabavke i dalje doživljavaju kao značajan izvor korupcije. Dakle, pune ruke posla i dalje vrlo velika posvećenost i transparentnost je potreba da popravimo ocjenu u ovoj oblasti.

Na kraju, postavio bih vam jedno pitanje, a tiče se zatvorenog bazena "Nikša Bućin" u Kotoru. Vjerujte, vi ste najviše satanizovana državna institucija u Kotoru. Naravno, potpuno bez razloga, ali kad običan narod, građani, građanke, dođu do toga da /prekid/ nekoj komisiji za kontrolu postupaka javnih nabavki, to je veoma indikativan podatak. Zatvoreni bazen u Kotoru "Nikša Bućin" je van funkcije 20 mjeseci. Prva faza završena, sa nekoliko tendera koji su i ranije pali. Spojene druga i treća faza, izabran izvođač i poništen tender za rekonstrukciju bazena u Kotoru prije nekih možda dvadesetak dana. Tu je u pitanju, naravno ovo je sve nezvanično, da je došlo do malverzacija, mahinacija sa tim tenderom. Firma koja je bila izabrana za izvođača radova Neimar inženjering. U posljednjem momentu, doslovno u posljednjoj sekundi za žalbu, javlja se firma drugorangirana Artek. Priče kruže da je to ćerka firme te kompanije. Nije to prvi put da se događa u Crnoj Gori, sa sistemom javnih nabavki se svašta događa. Naravno ovdje nema logičnog zaključka zašto bi ćerka firma išla da poništi tender svoje matične kompanije. Ali, u svakom slučaju, vjerovatno vi imate više saznanja i vjerujem da ćete mi u završnoj riječi ili možda i prije odgovoriti na ovo pitanje koje je od velikog interesa za građane, građanke, sportiste Kotora, a praktično sve je u rukama Komisije za javne nabavke koja "blokira sve te radove".

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:04:47)

Zahvaljujem, poslaniče Popoviću.

Sljedeći je poslanik Danijel Živković, a neka se pripremi poslanik Predrag Bulatović.

Poslaniče Živkoviću, imate riječ. Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (06.11.18 12:05:03)

Hvala Vam, potpredsjedniče Nimanbegu.

Uvaženi gospodine Živkoviću, uvaženi gospodine Miljiću, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Pred nama se danas nalazi Izvještaj Komisije koja po ocjenama mnogih značajno utiče na ukupan ekonomski napredak Crne Gore. To se vidi kroz ono što su nadležnosti ove Komisije propisane Zakonom o javnim nabavkama, a i onim što ova komisija radi na zaštiti opštih interesa i zakonitosti procesa koji se odvijaju pred radom ove Komisije. Dakle, veoma važno jeste pitanje povjerenja javnosti u rad ovog nezavisnog i samostalnog pravnog lica. Ako pogledamo da se broj žalbenih predmeta pred Komisijom povećao za 100%, čini mi se, od prethodnog perioda od nekih pet, šest godina a da se smanjio broj tužbi, možemo reći i da se povećao stepen povjerenja u rad Komisije od strane kako naručilaca, tako i onih koji učestvuju u samom postupku i procesu javnih nabavki.

Ukupan sistem javnih nabavki je jedan veoma kompleksan i složben proces, koji se već duži vremenski period razmatra na nivou najkvalitetnijih evropskih praksi, a Zakon o javnim nabavkama u Crnoj Gori to i jeste - ono što je odraz najboljih evropskih praksi i direktiva koje to propisuju. Mogli bi govoriti i o modifikaciji ovog rješenja koje se desilo u junu prošle godine. Rekao bih da je veoma važno da se kontinuirano vrši monitoring nad primjenom Zakona o javnim nabavkama kako bismo imali kvalitetnija rješenja u odnosu na specifičnosti naše ekonomije i našeg tržišta. Suština javne nabavke jeste da se zaštite interesi naručilaca, odnosno onih koji se nalaze u postupku javnih nabavki, ali da to nikako ne bude na uštrb zakonitosti samih akata, odnosno odluka koji se donose pred komisijom. Razumijem da je postupak veoma složen, razumijem da je tenderska dokumentacija u mnogim postupcima veoma obimna i da često, kako se to u javnosti žargonski kaže, ti tenderi padaju možda zbog jedne riječi, zapete ili rječice ono, i, ili.

Bio sam svjedok određenih tendera koji su čekali i po pet ili šest godina da se realizuju. To, možemo priznati, izaziva određene sumnje kod javnosti da li je ukupna državna administracija spremna i sposobna da odgovori svim izazovima. Moramo to reći pred građanima, to nema nikakve veze sa radom ove Komisije. Siguran sam na osnovu onoga što je navedeno u ovom izvještaju da Komisija radi odgovorno i profesionalno svoj posao, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima. Uvijek se štiti jedan opšti interes, štiti se zakonitost akata kako predugovorna, tako postugovorna.

Ovdje smo čuli danas da bi možda trebalo razmisliti o sudu koji bi se samo bavio pitanjem javnih nabavki. Ali, ipak dozvolite da je ovdje u potpunosti ispoštovano ono što znači zaštita zakonitosti. To se vidi kroz postupak same žalbe, to se vidi kroz mogućnost ulaganja tužbe pred Upravnim sudom i to se, u krajnjem, vidi kroz vanredno preispitivanje sudskih odluka pred Vrhovnim sudom Crne Gore.

Dakle, ne možete imati transparentniji i kvalitetniji postupak o zaštiti zakonitosti u sistemu javnih nabavki. To moramo objasniti građanima, da se ipak mora poštovati zakonitost, da ovdje ne može biti riječi o bilo kakvim koruptivnim radnjama. To govori o onome što je pitanje i povjerenja koje je uspostavljeno na relaciji sa Evropskom komisijom. I Evropska komisija je u svom izvještaju navela koliko kvalitetno ova komisija odrađuje posao. Često smo svjedoci da u Crnoj Gori postoje oni koji se nalaze na tribinam, neki aplaudiraju, neki zvižde, ali je na terenu najteže odraditi taj posao.

Znam, odlično koliko je teško raditi ispitivanje zakonitosti kontrole onoga što je tenderska dokumentacija, ajlakše je to napasti, najlakše je tu reći da postoje određene koruptivne radnje. Ali, najteže je podići povjerenje u ukupan i sam proces. Još samo par rečenica /prekid/ da čujemo i od vas u pitanju naprimjer javnih nabavki u oblasti zdravstva.

Tu bi se možda moglo razmisliti oko modifikacije ovog rješenja Zakona o javnim nabavkama. Znam da ne možemo ići na uštrb zakonitosti. Ali, ovdje je /prekid/ cjelishodnost i brzina neophodna, jer tu građani ne mogu da čekaju. Dakle, u zdravstvu građani ne mogu da čekaju kod nabavke lijekova, kod nabavke medicinske opreme. Zato je i potrebno možda da razmislimo oko /prekid/ tih rješenja u Zakonu o javnim nabavkama. Te norme moraju biti elastične i fleksibilne, a ujedno možda da se razmisli da se predmet javne nabavke uvrsti u predmete na Pravnom fakultetu ili Ekonomskom fakultetu. Da zaključim, siguran sam da će i Komisija kroz monitoring i praćenje postupka javnih nabavki doprinijeti da se povjerenje u proces povećava iz godine u godinu.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:11:12)

Hvala, poslaniče Živkoviću.

Prije nego što krene sa učešćem u raspravi kolega Bulatović, da najavim da je sljedeća učesnica u raspravi Jovanka Laličić.

Poslaniče Bulatoviću, imate riječ. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (06.11.18 12:11:32)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Nadam se da ste danas u formi u pozitivnom smislu, jer kad niste, mi imamo incidente u Parlamentu. To je opšti stav Demokratskog fronta.

Poštovani građani, po i teoriji i praksi, oblast javnih nabavki je najrizičnija sa aspekta korupcije i nije čudo zašto Evropska komisija insistira da javne nabavke se zakonski mijenjaju, da budu transparentne, da budu javne i da postoji kontrola.

Ovo što mi imamo danas pred sobom na dnevnom redu je dokaz karaktera društva o kome je vrlo plastično govorio i danas i juče Nebojša Medojević. Ovaj izvještaj jeste zakonska obaveza, ali on je bez ikakvog smisla i bez ikakvog značaja. Prosto se divim rečenicama koje izgovara Demokratska partija socijalista, hvaleći ovaj izvještaj, hvaleći javne nabavke. Šta mi ovdje raspravljamo? Raspravljamo jednu formu, raspravljamo jednu maglu i treba pročitati šta je nadležnost ove državne komisije. Želim da pročitam neke podatke: 2014. godine je 5.799 ugovora bilo u oblasti javnih nabavki, 327 miliona evra; 2015. godine 6.505 ili 428 miliona evra; 2016. godine 7.653 ili 4.147 miliona evra, a u 2017. godini bilo je 6.185 ugovora ili 522.636.960 evra, što je rast za 14,36% u odnosu na 2017. godinu.

Poštovani građani, ovo ne piše u izvještaju. U izvještaju pišu statistički podaci ko se žalio, ne znamo ni povodom čega, ni koji je finansijski iznos. Ovo piše u izvještaju koji je usvojila Vlada Uprave za javne nabavke. Inače, zašto je najveći rizik u oblasti javnih nabavki cjelovito posmatrajući? Zato što je 2014. godine 9,62% učešća javnih nabavki bilo u bruto društvenom proizvodu; 2015 - 11,89; 2016 - 11,77% i 2017 - 12,33%, ili ako je 4,3 milijarde bruto društveni proizvod, to sam već rekao, da je preko 520 miliona.

Poštovani građani, 520 miliona evra je prošle godine bilo u rukama Vlade Duška Markovića i Demokratske partije socijalista. Oni sa tim raspolažu na način da mogu svojim prijateljima, svojim tajkunskim firmama i drugima da dodijele ono što se zove javna nabavka. Zato mi imamo, što se Vlade Crne Gore tiče, Zakon o javnim nabavkama u stalnim izmjenama. Dajem inicijativu javnu, nama ovaj izvještaj ovakav ne treba. Nama izvještaj Državne komisije treba da bude samo segment jednog cjelovitog izvještaja o javnim nabavkama. Imajući u vidu da je opozicija bila van Parlamenta i da su kontrolna saslušanja obesmišljena, da nije bilo rasprave o rizičnim nabavkama u određenim javnim preduzećima, određenim oblastima, to je jedina forma gdje se moglo koliko toliko nešto raspravljati, mislim da izvještaj Vlade treba zajedno sa ovim da bude na dnevnom redu. To znači da se cjelovito izvještava Skupština o potencijalnoj korupciji koja neosporno postoji i po ocjenama Evropske komisije.

Gospodo, vi niste vjerovatno odgovorni bili za nešto što se desilo u Elektroprivredi prije pet, šest godina. Ali, evidentno je da više od 10 miliona evra je bilo konsultantskih usluga van procesa javnih nabavki u Elektroprivredi. O tome je Odbor za antikorupciju raspravljao, kontrolno saslušavao direktora Uprave za javne nabavke, raspravljao sa resornim ministrom i Milivoju Katniću i Ivici Stankoviću dostavio dokumentaciju o očiglednoj korupciji i kršenju zakona. Šta se desilo? Ništa. 10 ili 15 miliona evra novca. Ali, zato postoji prostor za progon Demokratskog fronta i gospodin Damjanović je ovdje postavio pitanje. Insistiram da vidimo šta to na strani 13 nije ispoštovala Elektroprivreda. Očigledno da je ona zaštićena, da Elektroprivreda može da radi što god hoće.

Dakle, potpredsjedniče Nimanbegu, mislim da je ovo jedna forma, ne kažem da nije ispoštovan zakon - jeste. Ali mi raspravljamo ni o čemu. Znači, 12% bruto društvenog proizvoda su javne nabavke u Crnoj Gori. Šta je u zdravstvu, šta je u obrazovanju, šta je u Skupštini Crne

Gore itd? I umjesto da raspravljamo o tome, znate li šta mi imamo, gospodine Nimanbegu? Imamo svakodnevno uporno nastojanje premijera Duška Markovića da obesmisli izglasavanje odluke o privremenom Odboru za unapređenje izbornog povjerenja. Duško Marković daje potpuno nesuvisle, ali žestoke izjave koje pokušavaju da podigne tenzije. Danas se sukobljava sa Amfilohijem, vladikom našim, a sa jednim jedinim ciljem - da pokuša da ospori mogućnost formiranja /prekid/

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:17:58)

Hvala.
Izvolite, poslanice Šćepanović. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (06.11.18 12:18:12)

Ja Vas molim kao predsjedavajućeg da ne dozvolite da ovakve konstatacije od strane poslanika Bulatovića budu izrečene, a da Vi ne reagujete kao predsjedavajući. Da premijer sa svojim prijateljima 580 miliona eura dodjeljuje tenderima, tajkunima i kome on hoće.

Molim Vas da ovakve konstatacije ne dozvolite i da upozorite uvijek poslanike da se drže teme dnevnog reda. To sigurno nije premijer i ove konstatacije u odnosu na privremeni odbor, jer da bi neko ovakve konstatacije iznio, mora da ima za to odgovarajuće dokaze, a ne samo paušalne ocjene. Ja Vas molim da ubuduće uvijek reagujete kada se ovako govori o premijeru i o Vladi.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:19:02)

Hvala Vam, poslanice.

Nije meni obaveza da reagujem samo kad se pominju premijer i Vlada, nego bilo koja ličnost koja nije u ovoj sali. Ali, ja sam bio zaintrigiran pošto je poslanik Bulatović demantovao poslanika Medojevića. Jer, poslanik je rekao 500 miliona da su javne nabavke, Medojević je rekao milijardu. Ja pažljivo slušam. Mislim da su političke ocjene, ali evo da vidimo kolega Bulatović kako će to pojasniti.

Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (06.11.18 12:19:33)

Gospodine potpredsjedniče Skupštine, mislim da je bio red da DPS uzme komentar pa da ukrstimo argumente oko teme. Ja sam bio potpuno u temi. Dao sam inicijativu za izmjenu zakona i da nemamo ovakvu farsu na dnevnom redu. Pročitao sam podatke Uprave za javne nabavke, gospodine Nimanbegu, o tome što oni imaju pod nadzorom.

Imajući u vidu auto put i ostalo, gospodin Medojević je rekao tačan podatak. Ja sam javno i na svjedočenju u montiranom procesu Državni udar rekao pod zakletvom da sve vjerujem Nebojši Medojeviću. I da ja sada javno budem kontra Nebojše Medojevića, koji ima uvijek tačne informacije, je baš bez smisla. Ako mislite da nas dvojicu Vi posvađate, to Vam je vrlo jeftin politički štos.

Ja sam saopštio sljedeće i stojim iza toga - da ovdje nemamo finansijski iskaz ove komisije i da je Vlada ta koja usvaja izvještaj dr Mersada Mujevića, člana Demokratske partije socijalista, čovjeka koji je stručnjak za javne nabavke, a mislim da je saobraćajni inženjer. On je stručnjak za javne nabavke, on podnosi te izvještaje Vladi, usvaja ih Duško Marković i sve je u redu. Oni dobijaju samo žalbe i oni su statistički podnijeli izvještaj o žalbama. Ali, ono što nijesu uradili, za šta je u pravu gospodin Damjanović - na koje se to ugovore odnosi, koja je to oblast i finansijski

iskaz tih žalbi. Da bi makar nešto vidjeli oko toga. Jednog centa u izvještaju nema, a radi se o 12% bruto društvenog proizvoda.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:21:15)

Izvolite, procedura. Recite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (06.11.18 12:21:20)

Potpredsjedniče, mislim da je moja prethodna proceduralna reakcija bila apsolutno na mjestu. Jer, da bih dala komentar i ukrstila argumente, argumenti moraju biti s obje strane, a na strani poslanika Bulatovića apsolutno nema argumenata.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:21:36)

Poslanice Šćepanović, zbilja nijeste trebali komentarisati u toku izlaganja. Što želite, kolega Bulatoviću?

PREDRAG BULATOVIĆ (06.11.18 12:21:55)

Poslaniku koji pripada manje zastupljenom /prekid/, a poznato je da sam ja poslanik koji je dugo u Skupštini, koji na jedan vrlo kvalitetan način komunicira sa drugima, ne odgovaram na način kako zaslužuje. Da je to neki drugi poslanik, odgovorio bih potpuno drugačije.

Ja imam argumente. Ja nijesam kriv zato što DPS ima poslanike za specijalnu namjenu, koji su spremni da gaze ne samo Ustav. Ti poslanici su obrazlagali i obrazlažu ugrožavanje elementarnih ljudskih prava kolega poslanika: Nebojše Medojevića, Milana Kneževića, Andrije Mandića. Kada je neko toliko vatren da pošalje u zatvor kolege bez jednog jedinog dokaza, pa ja sam dobro prošao. Ali, razmišljam o tome da li sam poslije pitanja koje mi je Katnić postavio, a prekinut na sudu, sljedeći na meti specijalaca. Spremno dočekujem /prekid/ Bila bi mi čast.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:23:03)

Da privedemo kraju ovaj dio rasprave, koja nije bila toliko korisna, ali izazvana. Idemo dalje.

Sljedeći učesnik u raspravi je koleginja Jovanka Laličić, a neka se pripremi poslanik Goran Danilović.

JOVANKA LALIČIĆ (06.11.18 12:23:22)

Gospodine potpredsjedniče, uvažene kolege i kolegjinice, poštovani građani, uvaženi gospodine Živkoviću, sa saradnikom,

Pred nama je, dakle, Izvještaj Komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2017. godinu. Nije izvještaj Uprave za javne nabavke i ovaj izvještaj sadrži jasne pokazatelje rada i djelovanja ove Komisije, prije svega, na planu zaštite učesnika u postupcima javnih nabavki i zaštite javnog interesa.

Dobar povod da se napravi komparacija sa rezultatima rada ove Komisije u proteklom periodu, kao i da se kroz izvještaj o radu da osvrtno na određena važeća normativna rješenja. Tu je negdje uloga nas kao poslanika. Da stvorimo dobar zakonski okvir za rad državnih organa i drugih subjekata. Javne nabavke su ključni faktor podsticanja i ostvarivanja ekonomskog razvoja, jer se

kroz njih obezbjeđuje da se javna sredstva naših poreskih obveznika troše na transparentan, ekonomičan i efikasan način. S druge strane, postupak javnih nabavki treba da omogući privrednim subjektima da pod jednakim uslovima iskažu svoje interese i poslovnu sposobnost u postojećim tržišnim uslovima. Samo par pokazatelja kada su u pitanju rezultati rada, a koje smo u par navrata čuli kako od obrađivača, tako i od kolega poslanika. U izvještajnom periodu Državna komisija imala je u radu 1.385 predmeta, od kojih je riješila 1.092 predmeta, te donijela ukupno 1.001 odluku, od kojih je svega 71 odluka osporena tužbom pred Upravnim sudom. To pokazuje zakonitost rada ove komisije, ali ovi podaci govore da je Državna komisija u 2017. godini imala najveći broj predmeta od 2012. godine, kada je ova Komisija konstituisana, kao što smo čuli - 100% više.

Kada je u pitanju zakonodavni okvir za postupanje Državne komisije, valja napomenuti da je ova Skupština u toku 2017. godine usvojila izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama. Tim izmjenama je smanjen prisutni formalizam u ovoj oblasti, ali čini mi se da efekti tih izmjena ipak tek treba da se osjete, jer je veliki broj postupaka u 2017. godini bio započet prije usvajanja istih.

Ono što je posebno bitno jeste činjenica da rad Državne komisije nema negativnih ocjena, kao što smo čuli, relevantnih domaćih i međunarodnih subjekata koji vrše monitoring nad ovim procesima. Valjda ne bi krili ukoliko bi bilo nekih manjkavosti, nezakonitosti u radu, ali i ukupne javnosti iz čega se može zaključiti da Državna komisija odlučuje pravično i nepristrasno i da u postupku kontrole javnih nabavki nije bio favorizovan bilo koji privredni subjekat. U svim predmetima Državna komisija se bavi i pitanjem sprečavanja korupcije i sukoba interesa u javnim nabavkama.

Naravno da rezultati rada zavise od kadrovskih i stručnih kapaciteta, ali i od adekvatnih prostornih uslova. Stoga valja napomenuti kao vrlo važno da je Komisija konačno pri kraju izvještajnog perioda počela da radi u punom kapacitetu, da je stručna služba konačno kadrovski ojačana, kao i da je pri kraju i adekvatno rješavanje prostora za rad Komisije i njene stručne službe. Imajući u vidu navedene podatke, želim da dam Komisiji punu podršku u daljem radu i ostvarivanju njene uloge kao kontrolnog mehanizma, odnosno regulatora zakonitosti i zaštite prava svih učesnika u postupcima javnih nabavki.

Na kraju želim da postavim pitanje predstavniku Državne komisije: Koliko su izmjene i dopune koje smo usvojili u 2017. godini, naročito one u vezi podnošenja žalbi i troškova kod podnošenja žalbi, doprinijele povećanju efikasnosti postupka i smanjivanja opstrukcije, te u kojoj je fazi novi zakon o javnim nabavkama?

Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:27:25)

Hvala, poslanice Laličić.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je kolega Goran Danilović, a neka se pripremi poslanik Milorad Vuletić.

GORAN DANILOVIĆ (06.11.18 12:27:38)

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani, gospodine Nimanbegu,

Ovdje je, jedan broj mlađih kolega možda se i ne sjećaju, tamo negdje onih teških 90-tih godina, ključna pežorativna stvar ili izreka, rečenica glasila - Gdje si to nabavio i možeš li i meni nabaviti? Čini mi se da se to malo smanjilo, ali je to trebalo da podrazumijeva da ste došli do nečega, a da niste platili i bilo je potpuno legalno. Kad smo sve potom regulisali kod sistema javnih nabavki, smijao sam se tome kako je pežorativno postalo zakonsko i vjerovao da smo učinili dobru stvar. To nabaviti više nije značilo da se došao na sumnjiv način do nečega, nego da za to treba da platiš.

Danas imamo Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Poznata lica, bogu hvala da ste tu, iz različitih situacija, iz različitih državnih ogana. Ali, meni još uvijek nije jasno šta ova Komisija kontroliše. Vaš izvještaj je izvještaj o stanju dominantno u

kacelariji, o stanju zaposlenih i ja to cijenim. Očigledno da tu nema šta da se krije. Nijeste potrošili ni mnogo novca s obzirom da kontrolišete sistem javnih nabavki.

Uvažena gospodo, ja želim sad da vam ispričam jedan događaj od prije dvije godine. Bio sam učesnik toga na Vladi izbornog povjerenja i imao polemiku vrlo žustru sa tadašnjim predsjednikom Vlade, a sadašnjim predsjednikom države. On je kazao u jednom trenutku vrlo rezingirano, bilo je to negdje na kraju mandata, kako je sistem javnih nabavki ključna kočnica razvoja Crne Gore i kako u to treba udariti nogom. To udariti nogom me iziritiralo da sam polemisao. Ja sam mislio da treba udariti nogom u nešto drugo i nijesam uspio tada da dobijem objašnjenje zašto je kočnica razvoja. Ja bih rekao da razvoj ovakve Crne Gore u kojoj se ne znaju pravila je ustvari motivisan ovim javnim nabavkama.

Pitam vas zbog čega ovdje nedostaje izvještaj o tome koliko ste vi prekršajnih postupaka pokrenuli prema inspekciji. Definitivno zaista moramo priznati kao zakonodavci da je vaše egzistiranje ne pojedinačno, nego kao Komisije, kao organa suvišno. Rekao je kolega Damjanović, ovaj posao treba da rade sudovi. Ja ne znam šta vi činite ako, recimo, ne pokrenete prekršajne postupke protiv onih koji nijesu dostavili izvještaje. Jeste li svjesni činjenice da je ključna stvar u sistemu korupcije sistem javnih nabavki? Pouzdano tvrdim i garantujem da u ovom planiranju da potrošite 100 miliona a potrošite 50, u tom sistemu leži problem. Vi biste morali znati da je to naš novac i meni nije jasno kako neko dobije uopšte pravo da planira drugi put ako planira za javne nabavke 150 miliona, a predstavlja državni organ, a potroši 50 miliona.

Pitao sam negdje u Ministarstvu unutrašnjih poslova ljude zadužene za javne nabavke, a tvrdim da je to bila najveća glavobolja, kako je moguće da ne možete na početku godine da isplanirate koliko novca treba za zamjenu guma. Ako imate 1000 automobila, valjda je lako pomnožiti koliko je neophodno guma.

Zbog čega se kroz sistem javnih nabavki u neposrednoj pogodbi te iste gume naručuju 10 puta? Pa zbog toga što treba zaraditi novac. U sistemu javnih nabavki monopolisti su privilegovani. Nijedan posao u sistemu gradnje ne može dobiti niko drugi izuzev "Bemax" ako to "Bemax" želi. Mrvice koje ostanu - za njih "Bemax" nije zainteresovan. Zbog čega govorim o njima? Zbog ogromnog profita koji ta firma okreće na izgradnji auto puta. U ovom vašem izvještaju se ne tretira auto put, najveće gradilište ikad. To koliko neko zarađuje nije važno. Isto je tako i sa medicinom, samo reslove, samo djeliće, da nijesu zainteresovani. Mogu dobiti drugi, a ne "Glosarij" i to svi vidimo.

Dakle, sistem javnih nabavki u koje treba udariti nogom, jedina stvar za koju se danas slažem sa bivšim predsjednikom Vlade, zaista je izvor korupcije i korupcionarskih skandala u Crnoj Gori. To što se neki vama žale i to što vi uputite na proces i proceduru je nama slaba utjeha. 520 miliona u kojima dominantno novac potroše oni koji novca imaju u izobilju. To što su neke firme iz regiona uvedene da rade ovdje posao, a da usput pomažu političku elitu i političke partije, da grade, asfaltiraju, od zaobilaznica do gradskih trgova, je meni jasna stvar.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:33:07)

Hvala, kolega.

GORAN DANILOVIĆ (06.11.18 12:33:09)

Nemam mogućnost da to dokažem u postupku, ali vas pitam šta je vaš posao izuzev da nas izvijestite o tome kako ste potrošili skroman novac za svoje funkcionisanje. Je li moguće da čak ni onaj dio koji se tiče vašeg prava i obaveze oko obaveznog pokretanja, ja mislim da ste obavezni, prekršajnih postupaka, dovedete do nivoa da ne možemo znati ništa. Zaista je izvještaj toliko nezanimljiv da jedan poslanik, predstavnik naroda iz njega ne može čuti ništa ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:33:41)

Zahvaljujem.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je poslanik Milorad Vuletić, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak.

MILORAD VULETIĆ (06.11.18 12:33:59)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi predsjedniče Komisije Živkoviću, uvaženi gospodine Miljiću, poštovani građani,

Ja sam mislio da ću nešto ekskluzivno reći povodom ovog izvještaja, ali, po svoj prilici, moju priču su "pojele" prethodne diskusije, pa ću se osvrnuti zbog kratkoće vremena samo na nešto što sam pribilježio što je bilo predmet moga interesovanja povodom ovog izvještaja, a cijenim da je interesantno da čuju i građani.

Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2017. godinu daje mogućnost da se na osnovu prezentovanih podataka analiziraju stanje i problemi u oblasti javnih nabavki, kao i efekti rada i djelovanja ovog državnog organa kao ključnog regulatora zakonitosti i zaštite prava u postupcima javnih nabavki. Vrijeme koje imam, kako rekoh, na raspolaganje za ovu diskusiju ne omogućuje mi da kažem i iznesem sve svoje utiske, ali 'ajde - ono što budem u prilici reći ću.

Na početku želim da istaknem, ono što smo već čuli, da je Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki u 2017. godini imala u radu 1.385 predmeta, da je u toj godini riješila 1.092 predmeta i to upućuje na zaključak da je ova komisija u izvještajnoj godini ostvarila veoma dobre rezultate i da se kvalitet njenog rada iz godine u godinu poboljšava. Za efikasan i kvalitetan rad svakog državnog organa, pa i ove komisije od presudnog je značaja kadrovski kapacitet u odnosu na obim posla. U tom smislu činjenica da je ova državna komisija u 2017. godini sa četiri člana riješila 1.092 predmeta, od čega 1.001 predmet po žalbama, povodom kojih je donijela 944 odluke djeluje nerealno, pogotovo ako se ima u vidu broj spornih pitanja koji je raspravljen u tim odlukama.

U Izvještaju nedostaje, po mom mišljenju, podatak o tome kada je Vlada Crne Gore imenovala dva člana Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, koji je stupio 2017. godine, polovinom 2017. godine, tako da nijesam u mogućnosti da sagledam efekat tog zakonskog rješenja i obaveze na rezultate rada ove državne komisije u izvještajnoj godini.

Koleginica Laličić je pitala moje pitanje praktično, pa bih samo, eto zbog javnosti, ponovio - Kakvi su efekti primjene ovih izmjena i dopuna Zakona iz 2017. godine na rad ove komisije, sa obrazloženjem i konkretnim pitanjem koje je koleginica Laličić postavila. Dakle, veoma je bitna činjenica u Izvještaju da je broj podnesenih žalbi u postupcima javnih nabavki, kao što smo čuli, u 2017. godini veći za 5,5% u odnosu na 2016, a preko 100% u odnosu na 2012. godinu. Ovo iz razloga što se izjavljena žalba u postuku javnih nabavki često doživljava kao remetilački faktor, a povećanje broja žalbi kao negativna pojava. Međutim, nasuprot tome, smatram da je žalba ključno sredstvo za suzbijanje nepravilnosti, koje za posljedicu imaju nezakonitost postupka javne nabavke u cjelini ili u određenom dijelu, a time i za sprečavanje korupcije u javnim nabavkama, naravno pod uslovom da je žalba u tom smislu svrsishodna i djelotvorna.

Ono što jeste i može da bude problem kada je u pitanju žalba u postupcima javnih nabavki su moguće zloupotrebe ovog zakonskog prava u smislu opstrukcije i insistiranja na nebitnim formalnostima, kao što smo čuli, i beznačajnim pitanjima koja za rezultat imaju prekid postupka do donošenja odluke po žalbi. Mislim da smo navedenim izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama iz 2017. godine otklonili određene rizike mogućih zloupotreba žalbe u pogledu roka i načina i izjavljivanja, ali svakako postoji prostor da se novim zakonom i drugi mogući izvori zloupotreba prepoznaju i adekvatno tretiraju.

Budući da mi vrijeme ne dozvoljava, molio bih samo još pola minuta da zaključim jer mi je priča bila malo duža, ali ću skratiti. Takođe, propisani rokovi za odlučivanje nijesu prekluzivni već instrukcioni, tako da se njihovim prekoračenjem ne gubi bilo kakvo pravo, već se jednostavno mora raditi u okviru postojećih mogućnosti i uslova, pri čemu taj rad ne smije da bude na uštrb

kvaliteta odluka i odlučivanja, o čemu ova Državna komisija imam utisak itekako vodi računa.

I da zaključim. Za sagledavanje rezultata i ocjene rada Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki u 2017. od posebnog je značaja činjenica da je značajno smanjen broj tužbi za ispitivanje zakonitosti njenih odluka u odnosu na ukupan broj donesenih odluka. Očekujem da će Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki ostvariti još bolje rezultate u 2018. godini, pa Izvještaj podržavam i predlažem kolegama i Skupštini da ga usvoje. Zahvaljujem i na prekoračenju.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:39:54)

Zahvaljujem, kolega Vuletiću.

Prije nego što sa svojim izlaganjem otpočne poslanica Branka Bošnjak, da samo pročitam ko je još prijavljen: poslanik Filip Vuković, poslanica Anka Vukićević, poslanica Marta Šćepanović i poslanik Branko Radulović.

Poslanice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (06.11.18 12:40:22)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi građani, evo kao što su i moje kolege rekle, pred nama je jedan potpuno, ja ću reći, anemičan izvještaj ove komisije. Pomalo mi ovdje djeluje tragikomično kada razmatramo razne izvještaje raznih državnih komisija koje bi trebalo da se bave kontrolom finansija i drugih poslova koje radi Vlada, uglavnom odnosno onog koji treba da kontroliše državni budžet, kao i one agencije za nadzor koje smo imali ovih dana i razmatrali njihove izvještaje - sve je to paravan i sve su to agencije namijenjene za razne uhljebe, a u suštini ne rade ono što bi trebalo da rade.

Ovaj izvještaj je tipičan primjer zbog toga što iz njega maltene ništa ne možemo vidjeti, a ono što svi znamo i što je građanima jasno jeste da su javne nabavke ustvari raj za pranje novca i korupciju. I to je u svim firmama, vi to odlično znate vjerovatno bolje i od svih nas i bilo bi interesantno da smo ovim izvještajem dobili ko su svi ti koji su dobijali na raznoraznim tenderima za javne nabavke, pa bismo vidjeli da imamo tu privilegovane ili favorizovane firme koje su miljenici pojedinih i lokalnih samouprava i pojedinih ministarstava koje bez obzira na uslove tendera uvijek dobijaju na tom navodno regularnom takmičenju. Šta hoću da kažem? Ima veliki broj tendera koji se raspisuju na kojima se pojavljuje samo jedan ponuđač. I šta nam to ustvari govori? Govori nam da se oni kreiraju bukvalno za jednu firmu, a imamo tamo mnoge koji znaju unaprijed ko će to da dobije, pa onda ljudi neće ni da se utrkuju, niti da konkurišu zbog toga što već znaju da je unaprijed to je izgubljen posao a trebaju da otkupe tendersku dokumentaciju i to im se ne isplati. I zbog toga postoje sve one rupe u zakonu, zbog toga nije sve to do kraja precizirano da bi to bio raj za pojedince koji će ovdje da uzmu reket, ili za pojedine firme koje kroz ovo peru novac od raznih kriminalnih aktivnosti.

Takođe je vrlo interesantno, a što znam, kao odbornica sam bila u Glavnom gradu dugo godina i znam koje su to omiljene firme bile u Glavnom gradu - interesantno je da niko ustvari i ne provjerava detaljno dokumentaciju koju ponuđači daju. Tu ima mnogo falsifikovanih dokumenata, a posebno onih preporuka, odnosno njihovih referenci firmi šta su radile i kako su radile. Tako, recimo, neke firme dobijaju da rekonstruišu mostove, a nikada nisu imali zaposlene u svojoj firmi ili nikad nisu radili taj posao, ili nisu ili nemaju ni ljude koji su specijalizovani za to. Ali, naravno, bliski su vlasti pa se to namješta pa će oni nekoga angažovati i naći.

Većina tih velikih poslova, odnosno i u 90% slučajeva ne završi se onim iznosom koji je ponuđač dao, nego se prave aneksi ugovora i ti aneksi ugovora često prelaze i 30% one vrijednosti. E, zaboga, odjednom je nešto iskrslalo vanredno, pa se mora sklopiti aneks i onda se povećavaju troškovi koje treba da plati ili država, ili lokalna samouprava, a koja prelazi 30% od procijenjene vrijednosti. To je ustvari onaj dogovor koji se ranije dobija, koji se ranije sklapa - ponudite vi ovu najnižu cijenu jer je najniža cijena uglavnom to što opredjeljuje za koga ćemo da se odlučimo, a onda ćemo mi vama kroz aneks ugovora da odradimo posao i da vam damo još

toliko para, a vi ćete nama, koji ćemo to da sredimo, da date određeni procenat. Vi znate da je nekadašnji gradonačelnik Mugoša bio šampion u tome. Ne vjerujem ni da je Stijepović puno zaostajao za njim. Nije možda imao vremena koliko ovaj jer nije bio toliko na vlasti, a ne vjerujem ni da će ovaj mladáni Vuković, pošto kažu da se ponaša kao Mugoša, biti mnogo bolji.

U svakom slučaju, sve ovo znaju i vi to bolje znate nego mi, ali vi ste tu da štítíte ove koji zahvataju iz budžeta o našem trošku, a o svom trošku neće ni kafu da plate. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:45:41)

Hvala, poslanice Bošnjak.

Poslanik Vuković. Izvolíte, imate riječ.

Neka se pripremi poslanica Anka Vukićević.

FILIP VUKOVIĆ (06.11.18 12:45:52)

Gospodine potpredsjedniče Parlamenta, gospodo iz javnih nabavki,

Bez obzira što je na dnevnom redu Izvještaj o radu u prethodnoj godini, nemoguće je ne osvrnuti se i na materiju koju vi kontrolíšete i za koju ste zaduženi. Bez obzira kakav zakon se usvoji u ovom Parlamentu, njegovo sprovođenje je uvijek problematično s obzirom da ima mnogo stvari koje se nalaze u zakonu više iz razloga da bi bile usklađene sa evropskim zakonima, nego što je to uopšte moguće primijeniti u našim uslovima. S obzirom da će vrlo brzo biti novi zakon na sceni, mislim da bi vaše učešće u implementaciji, odnosno prije nego što dođe na usvajanje u Parlament bilo neobično važno. Kako? Znači, vaše sugestije koje se odnose na postojeći zakon, vi najbolje možda znate koje su to tačke koje treba pod hitno izmijeniti, unaprijediti, pojačati itd. Znači, taj neki novi zakon ako bude opet loš, djelimičnu odgovornost nosíte vi, mnogo više vi nego mi kao poslanici. Naravno da će nam biti korisno i vrlo rado ćemo poslušati ono što vi budete u svojim analizama rekli.

Dalje, ovdje se čulo, doduše više sa starane kolega iz opozicije, da je Izvještaj monoton. Pomalo jeste, bio bi mnogo zanimljivije kad bi u ovih 1000 i nešto slučajeva koje ste obrađivali zašto to ne bude javno pa da napišete firme koje često podnose ili redovno podnose žalbe i vrlo često obaraju tendere iz nekih fomralnih razloga? Najčešća priča u narodu je - pao je tender zato što je stranica obilježena ovako ili onako, ili nije pravilno upakovan itd. Obično te neke nebitne stvari koriste ovi koji imaju sasvim neke druge namjere, a namjeru da dobiju taj posao. Ja sam uvjeren da i dok niste vi bili na čelu komisije i ovi vaši prethodnici su se trudili da riješe sve sporove po važećim zakonima, ali naravno da to je vrlo često i nemoguće s obzirom da ti koji su zlonamjerni iskoriste neke fomralne razloge.

Drugo, znači dosljednost se mora tražiti i ja pozdravljam taj vaš stav, ali takođe mislim da bi dobro bilo i da ličnim primjerom budete dosljedni. U vašem izvještaju piše da je zakonski rok za rješavanje prigovora i žalbi 15 dana, da se može produžiti za 10 dana eventualno radi vještačenja, ali vi ipak imate prosječno 44 dana u rješavanju tih slučajeva. Znači, ako tražite od učesnika koje vi kontrolíšete da budu dosljedni, precizni, onda i vi morate ličnim primjerom, ne mislim Vi konkretno lično Vi, ali svi službenici kojima ste Vi nadređeni. To je tri puta više nego što je zakonski rok - 15 dana i 44 dana s obzirom da vrlo često se dešava da neki poslovi upravo zbog dosljedne primjene Zakona o javnim nabavkama kasne i po godinu dana. To kašnjenje ne rezultira štetu samo onima koji su direktni izvršiocí posla, nego i onima koji su investitori, a na kraju krajeva i ukupnom budžetu države i onom famoznom bruto nacionalnom dohotku. Konkretno, kad budu neki izvještaji nekih drugih direkcija, ustanova, vidjećemo da je realizacija planiranog dijela državnog budžeta u kapitalnom iznosu ove godine jako mala, nedozvoljeno mala, što će se naravno direktno odraziti na bruto nacionalni dohodak, a oni će onda da kažu da, ali to je zahvaljujući striktnom poštovanju Zakona o javnim nabavkama. Znači, to se mora prevazići. Mi i oni što ga pišu će to lakše uraditi ako vi budete vaše iskustvo i znanje podijelili sa nama. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:51:01)

Hvala, poslaniče Vukoviću.
Poslanica Vukićević. Izvolite, imate riječ.

ANKA VUKIĆEVIĆ (06.11.18 12:51:09)

Poštovane građanke i građani, poštovana Skupštino,

Iz godine u godinu na raznim sastancima, u raznim izvještajima dobijamo obećanja da će se javne nabavke učiniti transparentnijim. Međutim, kad su u pitanju javne nabavke, činjenica je da je ovaj prostor i dalje ostao otvoren za zloupotrebe. U vašem izvještaju navodite da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama dobar i ocjenjujete da su ta zakonska rješenja implementirana u praksi dala dobre rezultate. Svakako, neposredni sporazumi zamijenjeni sa ugovorima male vrijednosti koji podrazumijevaju sljedeće - da se limit od dosadašnjih 5.000 eura planiranih za ugovore po direktnoj pogodbi zamjenjuje sa ugovorima do 15, odnosno 30.000 eura nikako ne mogu biti niti dobro rješenje, niti kvalitetno rješenje, a pogotovo ako ovi ugovori ne podliježu vašoj kontroli.

U prošloj godini do donošenja novog zakona ugovora direktnog pogodbom bilo je u iznosu od 13 miliona eura. Nakon usvajanja Zakona, taj iznos se povećao na 28 miliona eura. I opet sve bez vaše kontrole. U drugoj polovini godine potpisano je 30.000 ugovora o javnim nabavkama niske vrijednosti bez ikakve kontrole. Ni jedno ministarstvo nije usvojilo interni akt o javnim nabavkama male vrijednosti, niti obavezu da te ugovore učini javnim. I, naravno, niko nije sankcionisan što su ta kažnjenja dozvoljena i ovi akti su donešeni sa više mjeseci zakašnjenja. Jedino hercegovačka opština i Ministarstvo unutrašnjih poslova su ovaj akt usvojili sa jednim danom zakašnjenja. Većina ministarstava i opština zadržali su i dalje direktan dogovor, odnosno neposrednu pogodbu kao model javne nabavke, sa tim što su sada iznosi uvećani, pa je tako Opština Bar iznos za direktnu pogodbu povećala sa pet hiljada na sedam i po hiljada; Ministarstvo za ljudska i manjinska prava na devet hiljada; Ministarstvo saobraćaja 10 hiljada i Ministarstvo zdravlja čak na 12 hiljada eura. Navodite kao potvrdu kvaliteta svog rada sljedeću činjenicu, da je protiv vaših odluka uloženo samo 6,46% žalbi višoj instanci. Mislim da ovo nije baš neki mjerljiv dokaz, jer onda bi i ćutanje zaposlenih koji godinama rade po ugovoru na određeno vrijeme, koji imaju mnogo prekovremenih neplaćenih sati, u tom slučaju značilo da njihov poslodavac radi po zakonu. Tako da mali procenat tih žalbi i ne znači da je komisija kvalitetno radila.

Kako taj rad izgleda u praksi može se vidjeti i na primjeru Elektroprivrede. Donešene su tri odluke, u martu, junu i julu. U obavezi su bili da odgovore u roku od 15 dana na vašu odluku, zašto nijesu postupili po toj odluci. Međutim, odgovor je bio da osobe koje su zadužene za ovaj projekat nijesu bile dostupne. Ko je vlasnik te dokumentacije? Ko je vlasnik tenderske dokumentacije? Ko je vlasnik papira, da uprostim građanima Crne Gore, kojima se milioni iz budžeta Crne Gore uzimaju, a da je u njihovom posjedu tamo neko lice, a ne država i nadležne institucije? Onda se opet vraćam na ono zašto je malo žalbi, upravo zbog toga nepovjerenja u nadležnim institucije koje nažalost prisutno u svim oblastima.

Rješenje moramo tražiti u novom Zakonu o javnim nabavkama u kome se ne smiju desiti propusti koji su se desili u izmjenama za koje vi kažete da su dobre, pogotovo ako se radi o pola milijarde eura koje su Crnu Goru i te kako velika svota. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 12:55:59)

Zahvaljujem, poslanice Vukićević. Prije nego što poslanica Marta Šćepanović uzme riječ, samo da najavim da imamo naknadno prijavljenog poslanika Rudovića. Da li da damo riječ? Poslaniče Rudoviću, imate riječ.

NEDELJKO RUDOVIĆ (06.11.18 12:56:24)

Hvala Vam, gospodine predsjedavajući.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo,

Danas govorimo o temi koja je važna zato što bi trebalo da neko kontroliše novac građana Crne Gore, koji se koristi za infrastrukturne projekte za potrebe države Crne Gore. Ja sam potpuno svjestan da se najveći novac vrti i svi znaju u oblasti građevinarstva i nabavke lijekova, ali postoji jedna značajna vrlo interesantna stavka koja se naziva zamjena rasvjete, odnosno led rasvjete. Zato ću biti vrlo konkretan i volio bih da znam da li postoji i da li se komisija bavila jednim slučajem iz 2017. godine, na osnovu tendera koji je raspisan krajem 2016. godine, ali je ugovor trebao da bude potpisan tokom 2017. godine, a sve to je bio i predmet interesovanja Specijalnog tužilaštva. Naime, radi se o poslu koji je raspisalo preduzeće Komunalne usluge, koje radi u okviru Glavnog grada, za posao vrijedan 4,9 miliona eura, koji je bio predmet interesovanja javnosti u tom periodu, pa između ostalog i krivične prijave koju je nevladina organizacija MANS podnijela Specijalnom državnom tužalaštvu, zahtijevajući rasvjetljavanje tog slučaja i odgovornost ako je prekršen zakon. Da li je prekršen Zakon o javnim nabavkama bi trebalo i vas da zanima. Sud nije još dao svoje viđenje, niti postoji informacija iz Tužilaštva da su se na adekvatan način bavili ovim slučajem. Da bi svima bilo jasno čemu se ovdje radi, pet miliona eura, odnosno 4,9 miliona eura je trebalo da bude potrošeno da se zamijeni rasvjeta i ugrade led sijalice, odnosno led rasvjeta u Glavnom gradu u prigradskim naseljima i u pojedinim selima u okolini Podgorice, i to u selima u kojima ta rasvjeta uopšte i ne postoji. I ona treba da se zamijeni. To je jedno. Drugo, nijesu se razmatrale druge mogućnosti za uštedu osim led sijalica, niti su ponuđači mogli dostaviti ponude koje ne uključuju nabavku led sijalica. Da se favorizuju određene kompanije, a koje kompanije su u pitanju vi vjerovatno znate, nadam se da ste upućeni u detalje ovog slučaja, i da se favorizuju određeni dobavljači bilo je jasno iz tendera koji je odobrio direktor ovog preduzeća gospodin Popović, u kojem se, između ostalog, navodi obavezna boja i materijal od kojih su izrađeni određeni djelovi svjetiljki, čime se naravno favorizuju jedni, a isključuju drugi ponuđači. Ponudu od 4,9 miliona, koja je prihvaćena, dostavio je konzorcijum "Nova energija" iz Ljubljane i firma iz Nikšića "Ramel". Predmet tendera je ukljanjanje 10.750 postojećih svjetiljki. Zanimljivo je da je zamjena svjetiljki predviđena na primjer u Golubovcima, Tuzima i Kućima, na području gdje tih svjetiljki uopšte nema. Šta je ovdje važno? Mislim da bi nam svima trebao biti cilj da demistifikujemo sve one modele koji služe za potkradanje budžeta i Glavnog grada i države Crne Gore, odnosno svih nas. Ovdje je važno da je kompanija koja je dobila posao, taj isti posao dobila i u Herceg Novom par godina ranije i da je za taj posao angažovala kompaniju koja se zove "BB Solar" /prekid/. Ime vlasnika te kompanije pa vjerovatno poznato kao što je poznato i svima u Crnoj Gori koji čine zainteresovanu javnost. Vrijednost tog posla je bila 2,6 miliona. Kako je nakon obavljenog posla sve to izgledalo znaju građani Herceg Novog i kako je funkcionisala ta rasvjeta. Stim što se kompanija o kojoj govorim takođe bavi veleprodajom rasvjete. Mislim da je vrlo zanimljiv slučaj i volio bih da od Vas čujem odgovor da li ste se bavili ovim slučajem. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 13:02:10)

Hvala, poslaniče Rudoviću.

Izvolite, poslaniče Anđušiću.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (06.11.18 13:02:28)

Ja ću zaista kratko, neću se do kraja osvrtnati na detalje. Izrekli ste puno činjenica kada je u pitanju kompletan ovaj posao vezano za obnavljanje led rasvjete na teritoriji Glavnog grada. Znamo igrom slučaja, nekolicina nas smo takođe upoznati u kompletan taj posao. Znamo da se radilo o jedno vrlo kompleksnom tenderu i kompleksnom poslu. Problemi koji su se u startu pojavili oko određenih inostranih firmi koje su konkurisale za ovaj posao, pomenuli ste jednu kompaniju iz Ljubljane tu je bila i jedna kompanija iz Bugarske. U suštini, rokovi su bili nešto što je bio glavni

problem, ali ja bih se samo konkretno na jedan dio Vašeg izlaganja osvrnuo kada ste spomenuli širenje rasvjete na teritoriji gradskih opština, odnosno opština Tuzi i Golubovci u okviru kojih rasvjete nema. Dakle, da mi samo pojasnite u tom dijelu šta ste konkretno mislili - da uopšte ne postoji mreža rasvjete na teritoriji tih gradskih opština, pa ih nije bilo zamijeniti ili postaviti novu. Nijesam Vas najbolje razumio.

Predviđeno je tenderom da se širi rasvjeta na tim područjima, što je potpuno normalno, jer ne znam koliko ste upoznati sa činjenicom da na teritoriji dvije gradske opštine, odnosno sad već jedne gradske opštine Glavnog grada postoji veoma razgranata mreža rasvjete. Ne znam da li ste mislili pod time da kao prigradska područja ili seoska područja ne posjeduju uopšte rasvjetu, pa iz tog razloga ste mislili da tamo nema potrebe, odnosno da je fingirano kroz tender postavljanje rasvjete na područjima. Dakle, samo da pojasnite, jer nijesam najbolje razumio kontekst te priče vezano konkretno za taj detalj. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 13:04:08)

Hvala, poslaniče Anđušiću.

Poslaniče Rudoviću, odgovor na komentar. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (06.11.18 13:04:15)

Gospodine Anđušiću, Vi ste iz Glavnog grada i upoznati ste sa ovim tenderom, baš mi je drago. Onda biste trebali biti upoznati sa sljedećim činjenicama.

Tenderom je predviđena zamjena rasvjete na pojedinim područjima i vjerovatno postavljanje rasvjete. Zamjena rasvjete je predviđena u sljedećim mjestima u kojima uopšte ona i ne postoji. Prema tome, ako nešto treba da zamijenite, onda to pretpostavljam povećava, između ostalog, i vrijednost posla. Ja ću Vam nabrojati koja su to mjesta, a za šta postoji foto-dokumentacija koja je sačinjena u martu 2017. godine. Ta foto-dokumentacija ovo o čemu govorim potvrđuje u sljedećim selima podgoričkim: Korita, Poprati, Vuksanlekići, Sukuruć, Vranj, Vladne, Dušići, Gostilj, Mahala, Vukovci i tako dalje. Nadam se da sam sad bio jasan.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 13:05:40)

Ja sa zadovoljstvom mogu reći da pola tih sela više nije u Podgorici, nego u opštini Tuzi. Kolega Anđušiću, izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (06.11.18 13:05:55)

Radi pojašnjenja. To je upravo ono što sam i mislio kroz komentar. Ukoliko na određenim mjestima gdje je tenderom predviđena zamjena nemamo zamjene, radi se gradnji novih sijalica i razvlačenju mreže rasvjete. Sem toga što dolazim iz Glavnog grada, konkretno dolazim iz jedne gradske opštine i odlično poznajem stanje u dijelu naselja koja je nabrojao konkretno za gradsku opštinu Golubovci. U dijelu naselja i Gostilj koje je spomenuo i određenog drugog broja naselja postoji razvučena rasvjeta gdje je treba zamijeniti, a u drugom dijelu, kao što je rekao kolega Rudović, onamo gdje ne postoji tenderom je takođe predviđena nabavka sijalica i rasvjete. Tamo treba postaviti i razgranati novu mrežu. Tako da u tom dijelu, drago mi je što je pojasnio što je mislio, ali svakako se i dalje ne mogu složiti sa činjenicom da u određenim naseljima bilo potrebno /prekid/ i postaviti novi broj svjetiljki za rasvjetu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 13:07:05)

Hvala.

Morate priznati da je malo detaljnije pitanje za Skupštinu Crne Gore, raspored sijaličnih mjesta i rasvjete u više opština. Sa zadovoljstvom konačno dajem riječ kolegici poslanici Marti Šćepanović, a neka se pripremi posljednji govornik kolega Branko Radulović.

Hvala.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (06.11.18 13:07:39)

Zahvaljujem Vam, potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici predlagača, uvaženi građani,

Izveštaj Državne komisije koji danas raspravljamo sadrži zaista sve relevantne podatke o onome šta je komisija u ovom izvještajnom periodu uradila. Naglašavam - u okviru svojih nadležnosti i ovlašćenja, iz razloga što mi se čini nekako kroz današnju raspravu da su se više pominjala neka pitanja koja nijesu u nadležnosti Državne komisije za javne nabavke.

Što se tiče Državne komisije za javne nabavke, najvažnije je svakako njeno antikorupcijsko djelovanje koje se prevashodno ostvaruje kroz žalbeni postupak u postupku javnih nabavki. Neću ponavljati koliko je bilo predmeta u ovom izvještajnom periodu. To su kolege već rekle, ali zaista je iznenađujuće iz godine u godinu povećavanje broja predmeta koji se nalaza pred Državnom komisijom. Veliki broj završenih predmeta je svakako zasluga svih članova komisije i njene stručne službe. Kada ovo kažem, prije svega, imam u vidu podatke koje smo i prošle godine čuli kada smo raspravljali o ovom izvještaju, da je na primjer u Srbiji u 2016. godini bilo 1.370 predmeta u radu, dok je u Hrvatskoj komisija imala 1.400 predmeta. Kada uporedimo sa brojem predmeta 1.310 na teritoriji naše države, sa mnogo manjim tržištem, to je zaista jedan zabrinjavajući podatak i prosto se postavlja pitanje zbog čega je tako veliki broj žalbi. Svakako važno je naglasiti da je Komisija u takvom sastavu bez obzira što je zakon izmijenjen i povećan broj članova Komisije, ona je radila u punom sastavu. Komisija je ipak uspjela da sve predmete blagovremeno riješi, da odgovori iako je opterećena tolikim brojem predmeta svojim zakonskim obavezama.

Postavlja se pitanje zbog čega je ovako veliki broj žalbi, sa jedne strane. Niko se neće žaliti ako je odluka kvalitetna, jer sigurno neće da uplaćuje naknadu od 1% procijenjene vrijednosti ako smatra da neće uspjeti u tom postupku, tako da je jedan od glavnih uzroka i nezadovoljavajući rad službenika za javne nabavke i komisija naručilaca i zbog toga u kontinuitetu treba raditi na njihovoj edukaciji. Zakonodavni okvir koji je regulisao ovu materiju, takođe je omogućavao, jer neke norme nijesu bile jasno precizirane, i omogućavao je da pojedini privredni subjekti koriste to i vrše opstrukciju kroz izjavljivanja žalbi. Međutim, izmjenama zakona u potpunosti je umanjen taj prisutni formalizam.

Ono na šta želim posebno da se osvrnem iz ovog izvještaja je da Državna komisija nije ovlašćena da sprovodi, već samo da prati sprovođenje odluka, budući da njene odluke može da sprovede isključivo naručilac. U tom slučaju, kad on tu zakonsku obavezu izbjegava, onda je na Državnoj komisiji da to ukaže njegovom osnivaču i da njegovim ovlašćenjima prema određenom naručiocu, a takođe i primjenom prekršajnih sankcija.

U ovom izvještajnom periodu naručilac Elektroprivreda Crne Gore nije postupila u smislu zakona po određenim odlukama Državne komisije i, kako je to tačno navedeno u izvještaju, zbog toga je pisanim putem Državna komisija i obavijestila Vladu Crne Gore da nije postupljeno po određenim odlukama Komisije, kao i nadležnog inspektora za javne nabavke. Želim da postavim pitanje.

Da li ste ispratili do kraja ovo, da li je naručilac u krajnjem postupio po vašim odlukama?

Takođe i, nažalost, želim samo da naglasim da su se ovdje danas u okviru ovog pitanja više puta pominjale uspješne crnogorske firme kako bi se na neki način insinuirale neke nezakonitosti i pokušali diskreditovati, ali ovdje se zaboravlja ono osnovno, a to je koliko je strog i formalan Zakon o javnim nabavkama da bi se uopšte neko mogao javiti na određene tendere.

Na samom kraju želim da kažem da se slažem sa poslanikom Damjanovićem da bi mnogo bilo bolje i efikasnije za nas kao poslanike da na neki način imamo uvid prije razmatranja ovog

izvještaja, da možemo makar poslovnički da imamo konsultativno saslušanje, da razmotrimo izvještaj Uprave za javne nabavke, jer je to jedini način da imamo kompletnu sliku o stanju u ovoj oblasti. Mi razmatrajući ovaj izvještaj razmatramo i imamo uvid u samo jedan dio problema, koje vidimo kroz žalbeni postupak i na koje nam ukazuje ova komisija. Ali strašno bi važno bilo da imamo uvid i u Izvještaj Uprave za javne nabavke i na taj način kao poslanici da imamo jednu kompletnu sliku, kako bi zaključci koje dajemo poslije razmatranja ovog izvještaja bili adekvatni. Mislim da na kraju treba da damo punu podršku radu ove Komisije u funkciji zaštite /prekid/ postupcima i javnih nabavki. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:13:43)

Hvala.

Sad riječ ima posljednji prijavljeni govornik poslanik Branko Radulović.
Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.11.18 13:13:52)

Hvala, predsjedniče.

Objaviću ono što je polutajna, da Vi uvijek dođete mene da slušate. To je meni veoma drago.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:14:02)

Nije to polutajna. To je tajna.

BRANKO RADULOVIĆ (06.11.18 13:18:56)

Ali znate, predsjedniče, mnogo je teško govoriti zadnju Demokratskom frontu, završnu riječ, dogovorili smo se deset minuta, poslije kvalitetnih i argumentovanih diskusija. Tako da je ona sinoćna emisija na takozvanom Javnom servisu, govoreći indirektno nama, crtajući na određeni način je bila krajnje nekorektna. Javni servisu, opameti se jer ćemo vas sve promijeniti.

Znači, u pravu je gospodin Medojević, u pravu je gospodin Bulatović. Zašto? Građani Crne Gore, i vi, gospodo, to dobro znate. Neću biti kritičan prema vama zato što zakonske vaše ingerencije na određeni način sputavale su svoje ruke ukoliko hoćete da budete profesionalni. Javne nabavke ono što treba da budu u novom zakonu obuhvataju ovih 616 firmi, gdje su iz javne uprave i plus ona preduzeća gdje su 51% u vlasništvu države, ali obuhvataju međunarodne ugovore u kome je auto-put i obuhvataju koncesije gdje danas o tome nije pričano. Tako da nije u pitanju milijarda, nego je možda je i milijarda i po, posebno ako su one koncesije kao onaj sramni ugovor što je napravljen oko crvenih boksita, koji je protivzakoniti i koji će na svaki način uništiti jedan od resursa Crne Gore. Odgovorno tvrdim da je ovo jedno od oblasti sa najvećom korupcijom, pljačkom, lopovlukom danas u Crnoj Gori. Slušajte me samo.

Danas, znači kreće se oko milijardu i kusur, 'ajde da se svedemo samo na ovo što sadašnji zakon obuhvata. Znači, prošle godine, pošto sam umrežio, da bih bio do kraja argumentovan Izvještaj Evropske komisije koja posebno tretira javne nabavke i koji je vrlo negativan ne samo prema komisiji, nego i zakonskom okviru i dešavanjima i mnogo čemu drugom. Pogledajte, minus do minusa što treba da napravimo. I ovo je jedan od glavnih naših problema. Znači, u pravu je gospodin Bulatović kada je rekao da je prošle godine 522.636.961,61 eura ugovorena vrijednost, ukupan broj ugovora 685. Pošto sam bio privrednik i nagrađivani vrlo kvalitetan, građani Crne Gore, pogledajte logiku, koje su to ogromne pare samo u ovom dijelu. Danas u Crnoj Gori ima

negdje oko 30 hiljada privrednih društava. Na ovaj konkurs koji je tajni, ovo nijesu javne nego tajne nabavke, javi se negdje oko tri hiljade firmi. Više od 50% dobije 50 firmi, pa samo to nije zvono da zvoni da ovo nešto nije u redu. Vi od tih 6.185, samo ste preveli žalbe oko hiljadu. A znate li što je frapatnije, što ova dvojica mojih pametnih, završna riječ mora da bude ne samo da sabereš, nego da si i pametniji u nekom broju? Prosjek, slušajte me dobro, ljudi, je 2,1 ponuđača. Znači na tender moji treba da bude javan, da se javljaju mnoge specijalizirane firme, treba da se javi stotinu, 80 nemam pojma koliko, jer ih ima 30 hiljada. Ako vide da ih je malo, da je ta preduzetnička inicijativa da se stvori još takvih firmi puno i onda u toj konkurenciji da se izabere.

Kakvi su mehanizmi lopovluka? Znači, prvo tender nije blagovremen, neblagovremeno se ne planira, preciznos se ne planira, u posljednji momenat se planira, ili se nejasno planira pa onda ono što treba da se nabavi ide po onom drugom hitnom postupku, pa onda /prekid/ najpovoljnija cijena. Malo da Nebojšu dopunim. Kaže - najpovoljnija cijena i ja dam najpovoljniju cijenu, ali iza toga se krije nešto drugo. Aneks ugovora. O aneksu ugovora kod autoputa javlja se najviša cijena a najniži kvalitet. Pođite dolje u restoran i vidite za visoku cijenu kako oni naši kuvari kvalitetno meso nabavljaju. Samo to vidite, pa ćete da vidite kako je sve nepravedno.

Što znači, građani Crne Gore, pljačkaju nas od lokalne samouprave, od javnih akcionarskih društava, pa skroz gore na vrh. Treba hitno napraviti novi zakon. U pravu su moje kolege koje kažu da osim profesionalnosti jedan od glavnih mehanizama mora da bude tačna i jasna. Mora, gospodine Brajoviću, da bude sve centralizovano. Znači, mora da bude cio sistem javnih nabavki, da sve obuhvati ne samo. Čim ste se bavili? Kukali. Ja sam da sam na vašem mjestu - ništa, što bih napravio? Ništa. Ko će mi se žaliti? Ko smije da se žali od ovih šest hiljada i kusur? Žaliće se onaj koji je rekao - e, vala ću im majku gonit. Niko drugi? Da li će dobiti drugi posao? Neće. Da li će presuditi sud? Neće, nema pravde.

Znači, ovo da shvatimo vrlo ozbiljno. Radi se o našim parama, radi se o lopovluku, radi se po cijeloj vertikali koliko ih ima - 6.012 tih javnih uprava i preduzeća. Mislím da ima toliko. Svaka boluje od korupcije, više ili manje. Nema koja se nije naučila da omrsi brk. Ovo treba ozbiljno da shvatimo, da napravimo kvalitetan zakon, zakonski okvir jer je ovo za dobro Crne Gore i ovo je crveni štrik prema Evropskoj komisiji. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:21:34)

Hvala Vam.

Iscrpili smo prijavljene diskutante. Sad pitam da li predsjednik Komisije želi dati završnu riječ.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ (06.11.18 13:21:47)

Evo ja ću ukratko dati nekoliko odgovora, a detaljnije će nastaviti kolega.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:21:59)

Molim Vas, ne znam kako ste se dogovorili. Oprostite, gospodine Živkoviću, odgovore ne možete da dajete. Mogli ste dok je trajala rasprava kad Vas je ko god konkretno pitao da dajete odgovore. Sad dajete završnu riječ. Znači, završnu riječ. Ne izazivajte raspravu, jer neću dati riječ poslanicima i onda ne mogu da budu diskiminisani.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ (06.11.18 13:22:26)

Ja sam danas došao da braním Izviještaj o radu Državne komisije. Neko je rekao da je to

jedan segment sistema javnih nabavki. Međutim, jedan dobar dio poslanika ovdje je o svemu više pričao nego o Izvještaju rada Državne komisije, više se bavio politikom sistema javnih nabavki koju vodi Ministarstvo finansija. Prema tome, to o čemu ste vi pričali ne može biti upućeno na moju adresu, odnosno na adresu Državne komisije. Pominjali ste ugovore, prekršajne kazne itd. Sve je to definisano Zakonom o javnim nabavkama. Državna komisija se ne bavi prekršajnim kaznama. Državna komisija, ako ima potrebe, kao što smo u konkretnom slučaju pošto ste pomenuli drugu stranu, ne mogu da se sjetim, vezano za Elektroprivredu, što nije ispoštovala zakonski rok da postupi po Odluci Državne komisije u skladu sa Zakonom, ne znam napamet član, ali evo, to je poslanica Marta Šćepanović kazala, da smo mi obavijestili Vladu u skladu sa Zakonom i Inspekciji za javne nabavke, koja je pri Upravi za inspekcijske poslove, inicirali da preuzmu odgovarajuće mjere iz njihove nadležnosti. Znači, to je u nadležnosti inspekcijskih poslova, konkretno Inspekcije za javne nabavke.

Ugovore ne kontrolišemo, niti po Zakonu Državna komisija ima u nadležnosti da kontroliše ugovore. Da li će biti to predviđeno novim zakonom - ne znam. Vjerovatno je možda jedan dio vas zabunio naslov Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki. To ime je definisano prvim Zakonom iz 2011. godine i ovaj naziv našeg organa je važio do početka 2015. godine, jer tada je Državna komisija neposredno i vršila kontrolu nad radom naručilaca, komisija naručilaca. Od 2015. godine ne vrši takvu kontrolu i adekvatan naziv koji bi trebao da nosi ovaj organ je Državna komisija za zaštitu prava učesnika u postupcima javnih nabavki, a koji naziv će se promijeniti sada ovim novim zakonom. Pretpostavljam da to kroz taj kontrolni mehanizam ste pominjali kontrolu ovoga što nama nije u nadležnosti. Mi kontrolu vršimo kroz ocjenu zakonitosti tenderske dokumentacije i odluka koje donesu naručioc, komisije naručilaca. Te naše odluke su potpuno javne, transparentne, na našem sajatu je svaka objavljena.

Gospodine Raduloviću, broj od 1.019 odluka koje su objavljene je jedan ogroman broj. Možete provjeriti koliko ima Srbija koja je 15 puta veća od nas, koliko Hrvatska, koliko su oni predmeta sa tri puta većim kapacitetom završili. Tako da je to jedan /upadica/ Ne, samo vam kažem da je to jedan veliki broj žalbi. A šta govori taj veliki broj žalbi? Upravo povjerenje Državne komisije. Ne žale se samo određeni, nego svi ponuđači koji učestvuju žale se. To je evidentno, to se može provjeriti. Znači, nema nikakve diskriminacije.

Što se tiče našeg rada, odgovorno tvrdim da je na zakonu zasnovan i upravo je to potvrda broja tužbi koje su podnijete na naše odluke za pokretanje upravnoga spora. Niko se ne plaši. Jedva čekaju eventualno da mi pogriješimo da bi podnijeli tužbu. To odgovorno tvrdim.

U vezi sa rokovima. Taj rok je orijentacione prirode, instruktivni rok, nije imperativan. Sad zamislite vi u roku od 15 dana da završite, znate koliko su to obimni materijali i dokumentacija. Primjera radi, /prekid/ žičare u Kolašinu je 4.200 strana. Zamislite sad 4.200 strana treba za 15 dana neko da pročita, da utvrdi eventualne nepravilnosti, da donese 30-40 strana odluke i komisija da razmatra. Mislite tako - na dugme se pritisne. Najbolje bi bilo da nema Državne komisije, onda bi to išlo glatko. Međutim, Državna komisija je poništila preko 40% postupaka. Mi ne popuštamo nikome. Da li ste čuli nekakve primjedbe, da li ili iz međunarodne i domaće javnosti da ima primjedbi na rad Državne komisije? To govori o našem zakonitom radu. Odgovorno stojim iza toga.

Stvar ovoga izvještaja koji je danas, mi ne možemo da ostavimo raspravu o pojedinačnim stvarima. O tome se raspravlja u institucijama, u Državnoj komisiji, sudu, Upravnom, Vrhovnom sudu. Ako je po /prekid/ ako treba i Ustavni i Strazbur. Pojedinačni predmeti se ne raspravljaju u Skupštini, niti je to definisano da mi sad o nekom predmetu - bilo je oko rasvjete, taj postupak je u toku. Ne pada mi na pamet da pričam o tome dok je postupak u toku. I zamislite po imenu i prezimenu da svaki predmet - bio je taj, bio je ovaj. Mi bismo u ovoj skupštini tri mjeseca ostali kad bismo raspravljali o svakome ponuđaču. Da li se takvi izvještaji tako pišu de?

Vezano za rokove, mi smo ga sad produžili novim zakonom, ako se bude usvojio, na 30 dana. To mislim da je jedan primjeran rok, ali ako postoje neke eventualne nemogućnosti zbog obima predmeta, rok se mora prekoračiti. Bilo je pitanje /prekid/ kakva je izmjena i dopuna ovoga zakona koji je bio u toku prošle godine, polovinom prošle godine. Mogu da vam kažem da samo jednom izmjenom je postignuto da je broj žalbi značajno smanjen. I izuzetan efekat je samo u tome bio i to baš opstruktivnih žalbi koje su bile karakteristične za prethodni period. Ja mislim, evo sad ne mogu, ali bar jedno 30% žalbi je, ovo govorim napamet, najmanje 30% žalbi je smanjeno u

odnosu na prošlu godinu. Govorim za ovu godinu.

Što se tiče sistema malih nabavki, to ima i hrvatski zakon, koja je članica Evropske unije. Vi znate da je Crna Gora mala privreda, usitnjena, a ideja je da do izražaja dođu mala i srednja preduzeća, jer navodno ne mogu da dođu do izražaja zbog monopolističkog položaja velikih firmi. I upravo taj sistem malih nabavki je omogućio tim malim i srednjim preduzećima da što više učestvuju u sistemu javnih nabavki. Iako je on izuzet od samog postupka sistema javnih nabavki, on je predviđen da svaki naručilac svojim internim aktom uredi postupak sistema malih nabavki. Svaki naručilac to mora da uradi i mislim da je uradio. Mi imamo pravilnik i na kraju godine svaki naručilac je obavezan da Upravi za javne nabavke dostavi komplet spisak svih nabavki koje je uradio po sistemu malih nabavki. Jer, to su, iako za Crnu Goru jesu značajna sredstva, ali efekti koji se time postižu mnogo su boljihiljadu eura da traje postupak koliko za pola miliona, po žalbama itd. I onda koji je efekat toga? On na neki način postaje biznis barijera.

Ja sam toliko samo htio ukratko. Evo kolega Miljić će, ako ima još neko eventualno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:31:38)

Hvala Vam.

Recite, proceduralno.

BRANKO RADULOVIĆ (06.11.18 13:31:45)

Krajnje ću korektno.

Ukoliko vi dobro ne radite, nije problem vaš nego je to problem i moj. Ovdje, kolega, nema nijednog poslanika, dobro sam slušao danas, koji nije bio u temi. To morate da znate. Tako da taj Vaš komentar u odnosu na poslanike - neko iz ovog ugla, neko iz onog ugla. Kolega, ovo je zakon. "Preorao" sam ga. Jeste li pročitali ovaj izvještaj, ovo što ste posljednje govorili? Pročitajte na 58 strani i o malim nabavkama do 15.000 eura, kada su u pitanju usluge robe ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:32:28)

Kolega Raduloviću, to nije proceduralno reagovanje.

BRANKO RADULOVIĆ (06.11.18 13:32:32)

Pa nije proceduralno, ali jeste ovako da je trebao da diskutuje i Vi ste trebali da nas zaštitite da kažete - e ovaj ste put bili bar u temi. Bolje se pripremite ako budete na tom mjestu, jer ćemo ukinuti tu komisiju sljedeći put.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:32:57)

Hvala.

Ovim smo završili raspravu po ovoj tački dnevnog reda.

Zahvaljujem predstavnicima Državne komisije za kontrolu javnih nabavki.

Prelazimo na tačku Predlog zakona o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija i Ana Krsmanović, generalna direktorica Direktorata za centralnu harmonizaciju.

Izvjestioci Odbora su Jovanka Laličić, Zakonodavnog Odbora i Boris Mugoša, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Kratko objašnjenje. Kao što znate, ovu tačku smo pomjerali nekoliko puta iz rasprave. Ministar nije smijenjen, ministar je sad u raspravi na Komisiji za ekonomsku politiku o budžetu. Zamolio bih da, naravno ako se slažete, kolegistica da uvodne napomene. Hvala vam na razumijevanju.

Izvolite.

ANA KRSMANOVIĆ (06.11.18 13:33:57)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani, uvažene dame i gospodo poslanici,

Predlogom zakona o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru se uređuju odgovornost rukovodilaca, principi, upravljanje i model unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, po ugledu na najbolju međunarodnu praksu i praksu zemalja članica Evropske unije.

Osnovni cilj donošenja zakona je unapređenje postojećih zakonskih rješenja koja se tiču odgovornosti, upravljanja, sistema kontrola i ostvarivanja principa 3E - ekonomična, efikasna i efektivna javna uprava. Odgovornost rukovodilaca za povjerene zadatke od suštinskog značaja je za dobro upravljanje u javnoj upravi, a posebno za implementaciju koncepta unutrašnjih kontrola. Upravljačka odgovornost predstavlja koncept po kom je rukovodilac za povjerene zadatke odgovoran, izvršava ih upravljajući sredstvima na zakonit, efikasan, ekonomičan i efektivan način, pri čemu je odgovoran za postizanje ciljeva subjekta ili organizacione jedinice, zavisno od svoje pozicije.

Predlog zakona utvrđuje da je rukovodilac subjekta odgovoran da obezbijedi utvrđivanje poslovnih ciljeva subjekta kojim rukovodi, izradu i sprovođenje strateških i drugih planova, sprovođenje i razvoj sistema upravljanja i kontrola, uspostavljanje unutrašnje organizacije u subjektu sa jasno utvrđenim ovlašćenjima, odgovornostima svih rukovodilaca i svih subjekata u subjektu, identifikaciju i procjenu upravljanja rizicima, utvrđivanje internih pravila i procedura, sistem izvještavanja u skladu sa prenijetim ovlašćenjima i odgovornostima, saradnju sa organima i organizacijama iz upravne oblasti za koju je nadležan, kao i praćenje i procjenu efektivnosti kontrola.

Zakon definiše obavezu da rukovodioci delegiraju odgovornosti i ovlašćenje, između ostalog, za finansijsko upravljanje rukovodiocima organizacionih jedinica u organima uprave iz kategorije visokorukovodnog kadra, sa ciljem jačanja odgovornosti za postizanje ciljeva i efikasnijeg praćenja i mjerenja rezultata rada, posebno u pogledu ekonomičnosti, efektivnosti i efikasnosti. Shodno razvijenom konceptu odgovornosti, rukovodilac organizacione jedinice je dužan da u okviru prenijetih ovlašćenja utvrdi ciljeve organizacione jedinice u skladu sa poslovnim ciljevima subjekta, ostvaruje poslovne ciljeve u skladu sa odobrenim budžetskim sredstvima u obimu prenesenih ovlašćenja, utvrdi indikatore uspješnosti kao osnovu za izvještavanje, identifikuje, procijeni i upravlja rizicima koje mogu da ugroze ostvarivanje poslovnih ciljeva, razvija i sprovodi odgovarajuće unutrašnje kontrole i druge mjere i aktivnosti za upravljanje rizicima, organizuje poslovne procese radi pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog poslovanja i prati i procjenjuje efikasnost kontrola.

Zakonom se definiše i unutrašnja revizija kao dio sistema upravljanja unutrašnjih kontrola u subjektu, koja daje nezavisno objektivno uvjeravanje u cilju unapređenja poslovanja subjekta, odnosno procesa upravljanja rizicima unutrašnjih kontrola. Pored toga, Zakon definiše znanje unutrašnjih revizora u javnom sektoru, organizovanje ispita za unutrašnjeg revizora, sticanje sertifikata, kao i profesionalno usavršavanje unutrašnjih revizora. Zakon po prvi put predviđa uspostavljanje sistema za detekciju sumnji i nepravilnosti prevare za upravljanje nacionalnim sredstvima.

Stojim na raspolaganju za dodatno objašnjenje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:37:15)

Hvala Vam, gospođo Krsmanović.
Da li izvjestioci odbora žele riječ?
Poslanica Jovanka Laličić. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.11.18 13:37:24)

Gospodine predsjedniče,

Vrlo kratko, Zakonodavni odbor je imao amandmane na član 43 stav 1, na način što je nakon zvanja unutrašnjih revizora predložio da se brišu koeficijenti jer je to utvrđeno Zakonom o zaradama u javnom sektoru i da se briše stav 2 koji je predviđao mogućnost dodatka na zaradu kako bi ovaj zakon bio usaglašen sa Ustavom i pravnim poretkom. Jer, taj dodatak, poseban dodatak na zaradu može da utvrdi samo Vlada svojom uredbom.

Predstavnik predlagača na Zakonodavnom odboru je prihvatio naš amandman i on je postao sastavni dio ovog predloga zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:38:07)

Hvala Vam.

U redu, prelazimo na diskusiju.

U ime poslaničkog kluba Socijaldemokrate i Liberalna partija, poslanik Boris Mugoša. Izvolite. Neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović u ime posebnog kluba poslanika.

BORIS MUGOŠA (06.11.18 13:38:22)

Uvaženi predsjedniče, kolegice i kolege poslanici, poštovana gospođo Krsmanović,

Zaista se radi o jednom značajnom zakonskom tekstu iz nekoliko razloga. Prvi je svakako taj da se njime uređuje sistem upravljanja unutrašnje kontrole u cjelokupnom javnom sektoru, a član 2 Zakona definiše što to spada pod javnim sektorom. Tu su: državni organi, ministarstva i drugi organi uprave, javne ustanove i druga pravna lica koja se finansiraju iz budžeta, organi jedinica lokalne samouprave, javne ustanove na nivou lokalna, nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ima, odnosno lokalna samouprava većinski vlasnički udio. Drugi značajniji razlog je svakako što bi implementacijom navedenih rješenja trebalo da se svim javnim i nacionalnim i sredstvima od EU i drugih donatora upravlja na ekonomičan, efikasan, efektivan i transparentan način. A ja vas podsjećam da su uglavnom to sredstva koja građani izdvajaju. Zbog toga je zaista bitno da se vodi računa o tome da se sve ove norme definisane u zakonu adekvatno i primjenjuju.

Ono što je značajno kad je ovaj zakon u pitanju je i činjenica da je njime detaljnije uređen sistem unutrašnje kontrole i upravljanja u odnosu na postojeći Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Njime su i definisana određena rješenja koja su sada bila definisana podzakonskim aktima. Posebnu bih pažnju posvetio članu 6 do člana 9, jer je tu dodatno pojašnjen dio koji se tiče odgovornosti rukovodioca sektora za upravljanje, rukovodioca organizacionih jedinica i lica na koja se prenose ovlašćenja i odgovornosti. Takođe je bitno istaći da je ovim predloženim zakonom povećan djelokrug rada revizora, da je definisana veća odgovornost unutrašnjih revizora kad je u pitanju izvršavanje njihovih poslova, ali takođe su i propisani posebni uslovi koje moraju revizori da ispunjavaju kada su u pitanju njihove kompetencije, znanja i vještine. Zbog toga je i predlagač u tom inicijalnom predlogu planirao da se njima da određeni stimulans na osnovnu zaradu do 30%. Ja sam asolutno za to da se ovim ljudima na tim poslovima zbog značaja posla, stepena odgovornosti omogući taj stimulans i siguran sam da će Vlada naći načina kroz određena podzakonska akta da definiše takvu vrstu motivacije. Jer, i rukovodilac organizacione jedinice i unutrašnji revizori ne smiju da traže niti da primaju uputstva u izvršavanju svoga posla od državnih, od drugih organa i organizacija i lica i na njih se ne smije vršiti uticaj kad je u pitanju njihov rad i odlučivanje.

Jedno poglavlje se bavi ovom oblašću, a to je poglavlje finansijske kontrole, gdje je u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za prošlu godinu rečeno da je Crna Gora umjereno spremna u oblasti finansijskih kontrola, da je određeni napredak postignut u cjelini a posebno dobar napredak u dijelu interne i eksterne revizije, ali isto tako da su neophodni dalji naponi kako bi se, prije svega, povećala svijest o značaju upravljačke odgovornosti, unutrašnje kontrole i očajala implementacija predviđenih mjera.

Na samom kraju, ja sam i to jedno pitanje otvorio i na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, a tiče se toga da u ovom zakonu nisu prepoznate kaznene odredbe za one koji ga primjenjuju. Znači, ukoliko na adekvatan način ne primijene ono što je definisano u zakonu, znam da postoji u određenim zemljama, ne možda u ovom zakonu ali u nekim drugim zakonima i te mjere koje se tiču kaznene politike, ali negdje sam dobio obrazloženje od vas da bi trebali određeno vrijeme da sagledamo implementaciju ovoga zakona, a onda u skladu sa tim i potencijalno razmišljati o implementaciji određenih mjera.

Na samom kraju, mislim da treba podržati ovaj tekst, ali što je mnogo važnije trebamo da vodimo računa da ono što smo napisali bude implementirano na način kako je to definisano u predloženom zakonu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:43:19)

Hvala, poslaniče Mugoša.
Poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (06.11.18 13:43:26)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Gospođo Krsmanović, prije nego što pređem na ovu problematiku, nadam se da ste riješili ono što sam vam notirao iz Zakona o računovodstvu, oko one norme koja je prestala da važi, a vi je mijenjate, odnosno predlažete njene izmjene. Ali ćemo se time baviti kod glasanja, naravno.

Vezano za ovaj akt, ovo nije nova materija. Deset godina je u sistemu, je li tako. Ovaj zakon, bez obzira što smo mu dali u početku dugačke rokove za primjenu pojedinih odredbi, neke čak i 36 mjeseci, što je on defakto od 2011. godine u primjeni, imali smo i neke tri izmjene ovog akta. Samo da podsjetim da smo tom prvom izmjenom iz 2011. godine uveli godišnje izvještaje čime smo izuzeli Skupštinu i još neke institucije poput sudstva i regulatornih agencija iz izvještavanja. U 2012. godini smo imali i drugu izmjenom kada smo uveli kvartalne izvještaje, pa se to nije pokazalo kao dobra stvar jer je uzimalo previše vremena. U 2014. godini treće izmjene gdje smo se vratili na polugodišnje izvještavanje, gdje smo spustili nivoe za kvalifikacije za ovlašćene interne revizore, odnosno ljude koji će se baviti ovim poslom, imajući u vidu da smo teško dolazili do tih kadrova. Sada nakon te tri izmjene i deset godina primjene pokušavamo da promijenimo zakon. Nadam se da razmišljamo i o promjeni prakse, odnosno promjeni ponašanja, a da će se problem nedostatka internih revizora, odnosno nepoštovanja ovih normi koje su definisali rokove rešavati bolje promjenom ponašanja nego samom promjenom, odnosno donošenjem novog zakona.

Naravno, nekoliko stvari vezano za ovaj predlog upadaju u oči. Negdje sam notirao da će čak 15 podzakonskih akata donijeti Ministarstvo vezano za ove norme i dva akta koja donosi Vlada, dakle 17 podzakonskih akata s godinom dana odložene primjene. Faktički mi do kraja naredne godine nemamo ovaj zakon u funkciji. Ukoliko se uzme u obzir ovih 18 mjeseci za usklađivanje poslovanja subjekata koji su podložni ovom aktu, imaćemo varijantu da ćemo tek tamo ljeta gospodnjeg 2020. godine faktički imati ovaj akt u primjeni. Zašto su toliki rokovi ostavljeni to je pitanje više za Ministarstvo. Zašto imamo nedovoljan broj lica koja se bave ovim poslom, takođe pitanje za Ministarstvo. Zašto smo postrožili uslove u članu 36 i 37, uveli zvanje i uslove za sticanje kvalifikacija, a onda u članu 38 ponovo napravili izuzetke da dajemo rok od godinu dana da se bez sertifikata može raditi ovaj posao, takođe je pitanje za Ministarstvo, odnosno Vladu. Kako će se primjeniti u praksi ovaj dio koji se tiče člana 52 izvještavanja o

prevarama, biće interesantno, to će biti najinteresantniji dio akta, da vidimo kako će sami prijavljivati zaposleni u subjektima interne revizije stvari koje slute na neku prevaru ili na korupciju.

Hoću da kažem, gospođo Krsmanović, da negdje treba razgovarati o tome zašto mi danas u sistemu nemamo dovoljan broj ovih lica, u administraciji koja ima u javnom sektoru preko 50.000 zaposlenih, politizovana, Vlada skrojena po etničkim principima, a administracija se kroji po etničkim principima, a imamo problem da nađemo uz ovih 75, ako sam dobro izbrojao, trenutno internih revizora, odnosno rukovodilaca još pretpostavljam najmanje toliko kako bismo imali obuhvat u sve ovo što se tiče javnog sektora. To nećemo riješiti prostom promjenom zakona, odnosno donošenjem novog zakona.

Parlament se bavio time. Mi smo čak i 2012. kada je usvajan budžet za 2013. godinu, uz zaključke koji su išli uz završni račun za tu godinu dobili neke preporuke koje smo usaglašavali s DRI koje su tada već identifikovale problem kod sistema unutrašnje i finansijske kontrole i ukazali na sve ovo koje se nakon pet godina ponavlja i koje opet pokušavamo da riješimo prosto donošenjem novog akta, uz ovu normu koju, hajde možemo da podržimo da će se 30% uvećati zarade licima koja će se baviti ovim poslovima. Jer, prosto njihov posao kao što je to nekad bio posao ozbiljnih budžetskih inspektora i u Ministarstvu finansija i širom javnog sektora treba da doprinese nekoj racionalizaciji i efikasnosti samih organa, pa bi, vjerovatno, tih 30% bila mala stavka ukoliko oni odrade svoj dio posla. Da li ćemo ga imati urađenog i da li će to biti dovoljno samo da donesemo ovaj novi zakon nisam siguran, imajući u vidu loše prakse primjene sadašnjeg zakona. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:48:45)

Hvala i Vama, poslaniče Damjanoviću. Izvinjenje Vama i poslaniku Mugoši zbog buke koju ste čuli. Nijesu radovi u Skuštini, nego u Trezoru, ali smo ih upozorili i nadam se da više neće biti problema.

Prelazimo na diskusije poslanika. Nijeste tražili u ime Kluba. Prvi ste govornik ako želite u ime Kluba, dao bih Vam prvom riječ jer predstavljate brojniji klub nego kolege koji su prije Vas govorili. Samo da Vas podsjetim, u ovom slučaju imate pet minuta i kao uvodničar u ime Kluba. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.11.18 13:49:29)

Znači, nema ljubavi više.

Da provjerite krade li ko jer kada se buši, može da se lampa buši, može i kasa da se buši. Provjerite vi to, mada smo mi poštena država, kod nas nema krađe.

Razmišljao sam kako s ministrom Radunovićem da počnem priču. Onda sam htio da ga pitam - znate li, ministre, što je Pavlov refleks? Pavlov refleks može da bude urođen, može da bude stečen, ali efekat je, ako je genetika, tada je urođeno, što znači da uvijek, to je veoma važna stvar, morate genetiku kada su, daleko bilo, teške bolesti uvijek da provjeravate, a može i stečena. Ako je stečeno, onda je tu veliki problem. Onda bih mu rekao, pošto se sve završava sa Ministarstvom finansija da oni to naprave - hoćeš li mi reći jednu rabotu, kako ćeš, ministre, koji čovjek na tom mjestu, pa i da sam ja, bi u brazdu učerao 40.000 ljudi koji rade u državnoj upravi, neđe čini mi se oko 12.000 u lokalnoj, u regulatornim tijelima opet nekakva velika cifra, znam da je negdje oko 60.000 kada su podložni ili ima nekih koji se neodgovorno ponašaju prema javnom dobru? Vrlo teško. Ja imam rješenje i reći ću ga na kraju. To je jedna stvar.

Druga stvar, ovaj zakon nije zakon Evropske unije. Nametnulo se da sve države koje pristupaju Evropskoj uniji moraju uvesti ovo kao mjeru od podložnosti korupciji da bi postali veoma profesionalni kada postanu članovi Evropske unije. Jer, tada je nezamislivo da neko bude neodgovoran kao ministar, kao poslanik možda, bogomi mi se najmanje mrsimo, ali neki da putuju i da čuda rade i da se neodgovorno ponašaju, a da budu i dalje ministri i da se voze sa svojim porodicama, a da ne daju ostavku - to je veliki problem. Tako da je ovo nametnula Evropska komisija kao jedan od glavnih problema u državama u tranziji gdje su podložni korupciji. Mi smo

do sada imali eksternu kontrolu kroz brojna tijela od DRI, Agencije pa do tužilaštva i sudstva - nikakvog efekta. Vraćamo se u doba socijalizma kada ti je radnički savjet, bio sam generalni direktor i znam - tu strepiš, kontrola. E sad ću da bih skratio cijelu ovu priču, ja ne vjerujem u ovo, jer znam koliko su javna uprava i svi ostali podložni korupciji. Posebno ne vjerujem nečemu što sama Vlada bira nekoga, pa to je taj uslovni refleks ako si naučio da ovo uradiš. Kako ćeš sad izabrati nekoga da ti ruku otkine, da ne bude šesti prst. To nema nikakve logike. Mora da postoji neko odozgo da ti otkine šesti prst. Treba, ljudi, izvršiti, kada mi budemo vlast sanaderizaciju od glave, odgovornost i sve ostalo, pa će onaj šezdesethiljaditi znati da ukoliko ukrade nešto, ukoliko se neodgovorno ponaša, odgovarati i biti skinut sa radnoga mjesta. Znači, jedna priča samo zbog štrika, ali će se sve to vratiti na 22, 23. i 24. poglavlje pravo i pravda koje će se sa njim zatvoriti. Evo kratko. Jesam li kratko?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 13:54:20)

Jeste.

Hvala, poslaniče Raduloviću.

Sad riječ ima poslanica Marta Šćepanović. Izvolite.

Neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (06.11.18 13:54:31)

Hvala, predsjedniče.

Poštovani predlagači, poštovani građani,

Pred nama je danas Zakon o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Na prvi pogled izgleda da se ovaj Zakon bavi samo finansijskim kontrolama. Međutim, ovaj Zakon je mnogo više od toga. Prije svega, on se bavi sveukupnom analizom kompletnog sistema upravljanja u određenom organu. Kolega Mugoša je već nabrojao koji su to organi koji obuhvataju javni sektor. Što se tiče ovog predloga zakona, postojali su određeni razlozi zbog čega je ovaj Zakon predložen kao novi zakon. U praksi se pokazalo da nije ostvaren određeni napredak i da i dalje postoje izazovi u dijelu delegiranja odgovornosti ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica.

Takođe se pokazalo da su rukovodioci organizacionih jedinica odgovorni samo za koordinaciju politika, ali nije bilo delegirano ovlašćenje i za finansijsko upravljanje sredstvima za realizaciju. Nadalje, rukovodioci u javnom sektoru još uvijek proces upravljanja rizicima nijesu shvatali kao dio upravljanja subjektom i mogućnost prijavljivanja nepravilnosti i prevara nije bio jasno definisan.

Značaj i uloga unutrašnje revizije još uvijek nije u dovoljnoj mjeri prepoznata od strane rukovodioca korisnika sredstava budžeta i drugih subjekata javnog sektora, a koliko je zapravo važna unutrašnja revizija možemo vidjeti na primjeru našeg organa Skupštine, gdje je upravo unutrašnja kontrola ustanovila početne nalaze nepravilnosti koji su ukazali na nezakonito poslovanje i čime se kasnije bavila Državna revizorska institucija, a sada već i Tužilaštvo. I upravo se zalažemo za otvorenosti svih ovih procesa kako bi izbjegli i ne bi ostavljali prostora za bilo kakve insinuacije ili zloupotrebe utvrđenih činjenica. Pokušaj toga smo imali prilike da čitamo u današnjim novinama. Jasno je kada neko pokušava da se na ovakav način odbrani zbog čega i radi koga to radi.

Što se tiče novina u ovom Zakonu, želim da kažem da je prije svega ovaj Zakon veoma važan za ostvarivanje poslovnih ciljeva subjekta. Zašto je važan? Zato što podrazumijeva uspostavljanje internih pravila i procedura, identifikaciju u procjeni i upravljanja rizicima u subjektu.

Dakle, on u suštini znači da svako radno mjesto treba analizirati sa aspekta podložnosti korupciji. Analiza rizika je jedan sistematičan i disciplinarnan proces, definisanje misije i ciljeva subjekata i identifikovanje rizika koji može uticati na postizanje ciljeva, procjenu rizika vezano za vjerovatnoću njihovog javljanja, uticaja i preduzimanja mjera za kontrolu rizika na prihvatljivom nivou. Ovo zaista stvara dobre pretpostavke za kvalitetno donošenje odluka i efikasnost

poslovanja. Novina koja je u ovom zakonu nadalje je da jasno precizirana odgovornost rukovodioca subjekta i lica na koje su prenijeta ovlaštenja i odgovornosti, s tim da se prenošenjem ovih ovlaštenja ne isključuje odgovornost rukovodioca.

Veoma je važno naglasiti da je ovim novim zakonom uspostavljen sistem za detekciju sumnje na nepravilnosti i prevaru u upravljanju nacionalnim sredstvima. Ja sam imala par pitanja koja su se odnosila na broj državnih organa i organa lokalne uprave koja su donijela registar rizika, koliko ima menadžera za upravljenje rizicima, da li su registar objavili na veb sajtu. Međutim, moram da kažem ako imamo u vidu da je ovaj Zakon donošen 2008. godine i da do danas veliki broj državnih organa i organa lokalne uprave još uvijek nema uspostavljen sistem unutrašnje kontrole, ovdje se postavlja pitanje primjene ovog Zakona. Ukoliko se zakon bude primjenjivao kao što se primjenjivao važeći zakon, dovodi se u pitanje cilj i svrha donošenja ovog zakona i cilj i svrha uopšte zbog koje se donosi ovaj zakon, koji zaista ima odlične mehanizme propisane njim.

Upravo u tom kontekstu imam i pitanje koje se odnosi na nadzor. Zakonom je jasno propisano da su svi organi dužni da izvještaj dostavljaju do 15. februara za prethodnu godinu Ministarstvu finansija i to je jedan vid kontrole. Mene interesuje ko vrši nadzor nad primjenom ovog zakona i koji je to subjekt koji će da utvrdi da li su uopšte organi državne uprave, lokalne uprave i svi oni na koje se odnosi ovaj zakon formirali službe unutrašnje revizije, jer je to očigledno najveći problem koji smo imali u ovoj desetogodišnjoj primjeni zakona iz 2008. godine. Tako da moja osnovana zabrinutost da će se ovaj Zakon primjenjivati kao što se primjenjuje i važeći, upravo iz razloga što ne postoji neko ko vrši nadzor nad primjenom ovog zakona. Nije propisano. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.11.18 14:00:29)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanik Mihailo Anđušić.

BRANKA BOŠNJAK (06.11.18 14:00:36)

Uvaženi građani,

Ja ću s jednom rečenicom na početku iskomentarisati što mislim o ovom Zakonu, odnosno citiraću jednog popularnog rok pjevača i autora: "Teoretski mnogo lepo zvuči, malčice je drukčije u praksi". E ovo je ustvari komentar na ovaj Zakon.

Sve je ovdje fino napisano kad bi se to moglo sprovesti u praksi onako kako vi mislite, što je nemoguće. Zamišljene su neke službe, unutrašnji revizori koji će biti rukovodioci tog sektora, pa će imati još ispod sebe raznih revizora i oni će svi nekog šefa da kontrolišu. Oće malo sutra. Eto tako. To vam je ovaj zakon, a vi to odlično znate. Ko će da se drzne, a i sad su kroz one pravilnike i poslovnike o radu imali priliku da kontrolišu svoje šefove, navodno na papiru. Ali ko je to uradio? Niko ništa, a znamo svi odlično kako se zlupotrebljavaju sredstva građana i šta se sve radi. Dovoljno je da izađete ne ulicu pa samo osmotrite koliko je službenih automobila sa službenim registracijama, a sad kad se vrši preregistracija, često su se javne ustanove dosjetile da više ne budu toliko uočljivi i prepoznatljivi, pa više nemamo onih tablica PG-CG, PG-MN kod nekih. Ipak ih je ostalo i više i čak smo dodali po jedno slovo ispred, sad se "ispucala" ona brojka od 999 na MN i od 999 na CG i sami možemo da znamo onda koliki je ogroman broj službenih automobila i svaki fićfirić u ministarstvima ima službeni automobil. Ko će da prijavi? Koliko se to zlupotrebljava, koliko je raznoraznih firmi kod kojih se djelovi navodno kupuju ili vrši amortizacija i popravke? To je sve način kako da se javni interes ugrozi, odnosno da se da privatnom interesu. Kad pogledate plate u državnim organima, vidite da su te plate male, jadne za posao koji se obavlja, ali se niko ne buni. Svi hoće u državne organe, a znate li zbog čega? Zato što postoji hiljadu načina da se nazidaju te plate ili kroz zlupotrebe razne da se dođe do neke cifre koja je za neki skroman ili malo bolje nego skroman život.

Ja ću vam reći i to uvijek ovdje naglašavam, moja plata na Univerzitetu Crne Gore sa 25

godina radnog staža i sa doktoratom nauka nije 600 eura, nepunih 598. Što znači da je onda službenicima i ovim u državnoj upravi sigurno je mnogo manja, ali se niko ne buni. To je ustvari pokazatelj da se zloupotrebljavaju ova sredstva jer su svi negdje zadovoljni. Ono što je meni fascinantno u ovom zakonu jeste to da se opet podstrekava špijunaža. Ja to kažem špijunaža ili da kažemo hajde zviždači, ali kako završi svaki zviždač koji ukaže da je neki šef ili neko ko je na rukovodećoj poziciji zloupotrebio sredstva ili u tom smislu nešto uradio? Ostanu bez posla i onda kažu, a nije pa imali su ugovor na određeno vrijeme ili nađe se neki izgovor. I ko će da prijavi to? Niko.

Vidjeli ste u zemljama Beneluksa jedan od ministara je tokom ljetovanja iskoristio i pozvao jedan broj sa službenog telefona i odmah je morao da podnese ostavku. A šta kod nas rade? Da ne plati, maloprije sam rekla, koji državni funkcioner kafu iz svog džepa. Bogomi vrlo su rijetki ti koji to rade. Sve je na potpis, obiđite sve kafiće i lokale pa ćete vidjeti da je u svakom od njih otvoren račun za razne državne ustanove. Ko će to da prijavi? Neko od službenika ako ga vi podstičete da to uradi. Ovo je sve jedna farsa. Ja znam osobe koje su završile za revizore i koji su htjeli i imali neku ambiciju da zaista kontrolišu državna sredstva, odnosno sredstva svih nas da se ne zloupotrebljavaju. Kako su završili? Od šefova su ili skrajnuti ili su upozoreni da će /prekid/ posla ako se bave svojim poslom. E, tako će vam sve biti. Sa ovim zakonom vi samo pravite nekakav štrik, navodno imamo sve će to lepo da zvuči prema Evropskoj uniji, a u praksi će da bude nešto potpuno drugo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:05:57)

Zahvaljujem poslanici Bošnjak.

Sljedeći govornik, kao što je već najavljeno, je kolega Mihailo Anđušić, a neka se pripremi kolega Jovan Vučurović.

Poslaniče Anđušiću, izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (06.11.18 14:06:11)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani građani, uvažene kolegice i kolege poslanici, uvažena predstavnice Vlade,

Danas evo raspravljamo o Zakonu o unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i jednom od onih zakona za koje zaista smatram da suštinski treba da doprinesu kvalitetu usluga u javnom sektoru. Svjedoci smo konstantnih intencija i namjera Vlade kada je u pitanju regulisanje određenih negativnih trendova kada je ova problematika u pitanju, a sa druge strane povećanju određenih trendova koji se tiču podizanja nivoa kvaliteta usluga kada je u pitanju generalno javni sektor i organi koji pripadaju javnom sektoru uopšte. Naravno, prva asocijacija svima nama kada je u pitanju javni sektor i organi javne uprave i problematika koja nam pada na pamet kada je u pitanju ova tema jeste racionalizacija kadrova u javnoj upravi, ali sam siguran da pitanja koja se tiču ovog zakonskog rješenja u dobroj mjeri regulišu i taj dio, ali najviše u dijelu koji se odnosi na stepen iskorišćavanja i kvaliteta iskorišćavanja državnih sredstava, odnosno budžetskih sredstava kada je u pitanju javni sektor.

Kada su u pitanju konkretne problematike kojima se bavi ovaj zakon, odnosno problemi koji su ponukali izradu jednog ovakvog zakonskog rješenja, treba istaći da iako je ostvaren određeni napredak i dalje su postojali izazovi u dijelu deregiranja odgovornosti ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica organima javnog sektora za realizaciju ciljeva, kao i pozivanje na odgovornost za ostvarene rezultate. Ovo je, iako je negdje svima nama najmanje vidljiv problem, zaista problem koji u praksi se pokazao kao najvidljiviji. Ovo zakonsko rješenje dobrim dijelom najviše akcenat stavlja na ovu problematiku. Sa druge strane, rekla je nešto više o tome kolegica Šćepanović, kada je u pitanju upravljanje rizicima i registar rizika iako je Ministarstvo u tom dijelu napravilo dosta inicijativa i istrajalo je na tome da se pitanje upravljanja rizicima reguliše na bolji način, svjedoci smo da i dalje u najvećoj mjeri se ova obaveza shvata na dosta formalan način. Organi javne uprave su ovo shvatali kao jednu obavezu više koja im je nametnuta od strane

Ministarstva finansija. Gledali su je na jedan formalni birokratski način. To nije samo slučaj i sa rizicima. Ja ću vas podsjetiti da imamo takve intervencije i dobre projekte i od drugih institucija a ne samo od Ministarstva finansija. Spomenimo tu i Agenciju za antikorupciju i planove integriteta, jedan posao koji je veoma obiman koji se nameće organima javne uprave koji iziskuje i vrijeme imenovanje službenika, menadžera integriteta, određeni proces koji traje, ali upravo i ove intencije i ovi poslovi koji su se nametnuli i dalje se negdje shvataju na dosta formalan način. On se završi otprilike predajom određenog izvještaja u kome se formalno navedu neki zaključci, ali suštinski mi ne doprinosimo na kraju kvalitetu i efikasnosti koja je primarni cilj kada je u pitanju ova problematika.

Takođe, treba spomenuti te famozne službe za kadrovske i opšte poslove. To je navedeno u zakonu i drago mi je što je napokon smo se dohvatili te problematike. To su službe koje postoje mahom u svim ministarstvima i čini se da one najmanje rade ono što bi trebalo da rade. Oni se bave isključivo tehničko-pravnim poslovima, a ne onim što bi trebalo da bude slučaj, a to je mjerenje učinaka na nivou ostalih organizacionih jedinica na nivou ministarstava. Ovaj zakon je to negdje prepoznao i izdvojio bih mehanizme i načine koji su opisani u ovom zakonskom rješenju kada je u pitanju regulisanje ove problematike. Takođe, spomenuo je to neko od kolega iz opozicije, u praksi je gotovo nemoguće bilo naći slučaj na nivou organa uprave da se određeni službenik sankcioniše ili kazni za određenu neproduktivnost u okviru izvršavanja određenog zadatka ili kašnjenja u rokovima. Upravo zakonsko rješenje daje neke smjernice po prvi put malo jasnije koje bi trebale da se malo dublje pozabave ovom problematikom.

Takođe, svakako raduje još jedna činjenica, koju bih posebno izdvojio, a to je da po prvi put imamo obuhvaćeno kontrolom i reviziom i upravljanje sredstava koja dolaze iz EU fondova. Da li su u pitanju pretpristupni, pristupni ili strukturni fondovi, svakako treba ubrojiti i sredstva koja dolaze iz donacija vlada stranih zemalja i projekata koje inostrane vlade realizuju u okviru naše države. Svjedoci smo da se te vrste sredstava nisu na baš kvalitetan način regulisale do sada, a ovaj zakon upravo to prepoznaje.

Na kraju, kako je pomenuo i kolega Mugoša, smatram da će glavni izazov u narednom periodu upravo biti obezbjeđivanje da se na kvalitetan način implementira ovaj zakon i da se neke najmarkantnije smjernice koje su noviteti kroz ovo zakonsko rješenje sprovedu u djelo, a sam zakon smatram da zaista posjeduje visok stepen potencijala da sprovede u djelo ono što su zamisli Vlade kad je u pitanju ova problematika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:11:34)

Zahvaljujem, poslaniče Anđušiću.

Sledeći poslanik koji će uzeti učešće Jovan Vučurović, neka se pripremi poslanik Ibrahimović.

Poslaniče Vučuroviću, imate riječ.

JOVAN VUČUROVIĆ (06.11.18 14:11:46)

Hvala.

Poslije onoga što je izgovorila gospođa Branka Bošnjak, bojim se da ću ostati deplasiran potpuno i da je ono što ću izgovoriti vrlo malo u odnosu na ono što je ona vrlo precizno kazala. Mislim da je to taj pravac kojim treba da se ide ako neko vrlo ozbiljno i odgovorno promišlja o ovoj temi. Zato sam razmišljao čak i da odustanem od rasprave. Čisto da kažem eto da je ovo još jedan iz reda zakona za koji se može reći da se ne može sprovesti u praksi onako kako bi bilo korektno i pravično. Mogućnost da on bude sproveden korektno i pravično u sistemu koji vlada Crnom Gorom punih 30 godina je ravna nuli i jedna nemoguća misija i izražavam apsolutno nepovjerenje prema Vladi Crne Gore i ostalim subjektima koji žele da budu uključeni u ovu nazovi unutrašnju kontrolu. I kao što sam juče rekao vezano za Agenciju za zaštitu konkurencije, to su sve neki kontrolni mehanizmi takozvani, dakle odnosi se i na ovo o čemu danas razgovaramo. Teško da ljudi koje će dovoditi na ova mjesta, voljom vlasti podobni, žele i smiju da kontrolišu na

primjer nekoga ko se nalazi u gravitacionom polju premijera Duška Markovića ili predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića. Jer, prosto nije prirodno da sada od režima čiji je vrh uključen u brojne sumnjive poslove mi očekujemo da poštuje pravila Evropske unije, da prihvata preporuke brojne koje stižu iz Brisela, na koje se poziva i ovaj zakon i da budu u skladu sa demokratskim i pravnim normama. Odjednom da prihvate sva ta pravila, a posebno ono što je vezano za unutrašnju kontrolu u javnom sektoru.

I sve ovo lijepo zvuči, ja sam ovo iščitao čini mi se s pažnjom, koliko se moglo iščitati. Tu imate da se vrši usklađivanje sa preporukama SIGME i Evropske komisije u oblasti upravljanja unutrašnje kontrole, upravljačke odgovornosti, da se uspostavlja okvir za sistem za prijavu nepravilnosti, sumnje na prevaru, da se vrši usklađivanje, itd. Dakle, sve to zvuči ovako na prvi pogled vrlo lijepo i sve će to biti tako i definisano u zakonu kako piše, ali ne postoji politička volja da se sprovede u praksi. Nemojte da se lažemo, moramo biti svjesni sistema u kojem živimo. Moramo biti svjesni bahatosti ljudi koji vode ovaj režim, moramo biti svjesni nenamjenskog trošenja sredstava, zloupotreba. Ustvari, da to nazovem narodski - otimanja i krčmljenja zajedničkih para. Isto kao što je bio slučaj sa eksternom kontrolom, sa eksternom revizijom. Mi imamo jedan DRI gdje se nalaze istaknuti ljudi iz režima, čak i najveće zvijezde afere "Snimak". Dakle, treba da vjerujemo njima? Ili ljudi iz izvršnog odbora Demokratske partije socijalista. Imamo Agenciju za sprečavanje korupcije gdje vlada jedan neviđeni nepotizam. Ta agencija je batina u rukama režima u obračunu sa Demokratskim frontom. Ako sad nastavim sa pričom o Tužilaštvu, sudstvu i Policiji, ko zna gdje bi bio kraj. Jednostavno pitanje dubokog nepovjerenja.

U demokratskim državama, kako to čuh maloprije, se podrazumijeva da bavljenje javnim poslom mora da bude na korist građana, pošteno i u skladu sa zakonom. Dakle, to se jednostavno podrazumijeva i znamo da su sa najodgovornijih pozicija, i u Njemačkoj, i u Švedskoj i u mnogim državama razvijene demokratije ljudi odlazili sa odgovornih funkcija zbog najmanje greške - zbog toga što neko nije možda platio kartu u autobusu. A ovdje se dešavaju afere sa milionima i stotinama miliona pronevjera, dešavaju nam se Telekom, dešavaju nam se Limenke, dešava nam se KAP, šverc, korupcija i sijaset drugih afera, ali niko i ne pomišlja iz vrha vlasti da podnese odgovornost.

I da završim. Dakle, ovaj zakon kao i drugi ove vrste mogu se sprovesti samo kad dođe do temeljnih promjena, do promjena vlasti u Crnoj Gori. To je prijeko potrebno Crnoj Gori kako bi prodisala i oslobodila se tereta korupcije, kriminala i nepotizma.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:17:13)

Zahvaljujem kolegi Vučuroviću.

Sljedeći govornik je poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Nebojša Medojević.

Poslaniče Ibrahimoviću, imate riječ.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (06.11.18 14:17:26)

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče Nimanbegu sa saradnicom.

Poštovana predstavnice Vlade, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Smatram da predloženi zakon ne treba posmatrati kao obavezu usklađivanja sa zakonima Evropske unije. Vjerujem da je intencija ovog zakona podsticaj, jačanje integriteta javnog sektora. Bez toga ne možemo imati ni kvalitetan i efikasan javni sektor, a normalno iz toga proizilazi napredno i razvijeno društvo.

Kvalitetan i funkcionalan sistem upravljanja jedne države je nezamisliv bez odgovornog, kompetentnog i transparentnog rada svih segmenata javnog sektora. Da bi javni sektor odgovorio zadatku, potrebno je da ima i odgovarajuće mehanizme upravljanja i unutrašnje kontrole, tj. kvalitetne zakonske okvire koji tretiraju javni sektor, kao i njihovu primjenu. Neophodnost u kvalitetnoj primjeni ovog zakona je imperativ, kao što su i ostale kolege rekly, s obzirom da smo

svjedoci svih ovih godina da su prisutni problemi u funkcionisanju pojedinih segmenata javnog sektora. Stoga smatramo da će predloženi zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru unaprijediti kvalitet rada javnog sektora, tj. da će predložena rješenja obezbijediti efikasnije upravljanje i uspostavljanje unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, a u cilju obezbjeđenja da se javnim sredstvima i sredstvima Evropske unije upravlja na pravilan, ekonomičan, efikasan i transparentan način.

Dodatnu važnost ovom zakonu daje i njegova usklađenost sa preporukama SIGME i Evropske komisije koje se odnose na principe upravljanja, unutrašnju kontrolu, upravljačku odgovornost, uspostavljanje okvira za sistem za prijavu nepravilnosti i sumnje na prevaru i upravljanje nacionalnim sredstvima, kao i sa novim međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije, što će na kraju u značajnoj mjeri predstavljati dobre osnove za unapređenje procesa evropske integracije naše zemlje.

Pored navedenog, ovim zakonom se uređuje upravljanje unutrašnje kontrole u javnom sektoru i druga pitanja od značaja za upravljanje, uspostavljanje, sprovođenje i razvoj unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, što je možda i ključno za uspješno sprovođenje programa fiskalne konsolidacije i racionalizacije javne potrošnje. Vjerujem da će se primjenom ovog zakona podržati proces uspostavljanja administracije, koja na kvalitetan način odgovara na potrebe građana uz istovremeno rasterećivanje budžeta.

Da podsjetim, u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2018, gdje su u odjelu za odgovornost javne uprave upozorili da je potrebno obezbijediti djelotvornije linije odgovornosti u mnogim djelovima državne uprave i da nije ostvaren napredak ka upravljanju rezultatima. Smatram da Prijedlogom ovog zakona je jasnije definisana odgovornost rukovodioca subjekta, rukovodioca organizacione jedinice i lica na koja su prenijeta ovlašćenja i odgovornost, jer u skladu sa ovim zakonom za vršenje poslova iz svoje nadležnosti oni odgovaraju organu koji ga je postavio ili imenovao, odnosno licu koje im je prenijelo ovlašćenje i odgovornost. Takođe, data je i mogućnost prenošenja pojedinih poslova i zadataka finansijskog upravljanja i unutrašnjih kontrola na rukovodioce organizacionih jedinica ili druge zaposlene u subjektu.

Pored toga, ovim zakonom uređuje se koordinacija i harmonizacija u uspostavljanju, upravljanju unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije u javnom sektoru od strane Ministarstva finansija. Ovaj pristup vodi ka decentralizaciji procesa i značajno unapređuje proces planiranja i transparentnost rada.

Ono što je takođe značajno jeste da se ovim zakonom utvrđuje obaveza i rokovi dostavljanja izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije, kao i godišnjeg izvještaja o sumnjama na nepravilnosti i prevarama.

I na kraju, na osnovu unaprijed navedenog kao i činjenice da je odgovoran, ekonomičan, kompetentan i transparentan javni sektor pored privrede temelj društva i pokretač sveukupnog razvoja, poslanici Bošnjačke stranke će podržati predloženi zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:22:09)

Zahvaljujem, poslaniče Ibrahimoviću.

Zbog moje nepažnje, kolega Medojević nije tu. Sljedeći govornik je Milan Knežević, a neka se pripremi Milorad Vuletić.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.11.18 14:22:21)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, gospođo Krsmanović,

Ja ću ovo svoje obraćanje početi citatom člana 3. Molim vas slušajte, građani Crne Gore. Članom 3 se definiše da upravljanje i unutrašnje kontrole u javnom sektoru obuhvataju postupke upravljanja sredstvima subjekta, finansijske i druge kontrole, unutrašnju reviziju radi uspješnog upravljanja i ostvarivanja poslovnih ciljeva subjekta na transparentan, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.

E ako ovo uspjete da mi saopštite napamet, a da ni jednom ne pogledate, ja ću da glasam za ovaj predlog zakona. Ovdje je neophodno da dodate možda član 3a, gdje bi pisalo još i /prekid/ Jer, ovakav galimatijas sintaksičkih vratolomija, da ne kažem besmislica, može samo da potvrdi onu činjenicu da je naša državna uprava pretvorena u jedan birokratski lavirint i volio bih da me upoznate sa ovim službenikom koji je sastavio ovaj član 3 - on sigurno zaslužuje ili nagradu 19. decembar ili neku varijabilu.

Ali, da li će ovo, gospođo Krsmanović, nama omogućiti da najzad saznamo ako se usvoji ovaj zakon, evo vidim da parlamenrna većina to najavljuje, i da dobijemo odgovore o spornim poslovima koje je Vlada Crne Gore sklapala sa sumnjivim investitorima nanoseći višemilionske i desetmilionske ili stomilionske štete građanima Crne Gore? Da li vi nama garantujete ako usvojimo ovaj predlog zakona da ćemo najzad saznati ko je odgovoran za onu štetu vezano za Limenku od 11 miliona? Da li nam garantujete da ćemo saznati ko je odgovoran za onu štetu što je neko zaboravio petlju od 70 miliona? Da li vi nama garantujete da ćemo saznati ko je odgovoran zbog ugovora o autoputu, koji će izgleda koštati preko milijardu eura? Da li ćemo znati ko je odgovoran zbog pozajmice od 11 miliona koji se u jednom danu po jedan milion vrtio ka Prvoj banci? Da li će ovaj član 3 biti ona "abraka dabra" varijanta ili "Sezame, otvori se", gdje ćemo kroz ovu i ovakvu internu reviziju dobiti odgovore? Da li ćemo dobiti odgovore kako je ANB nabavila opremu od dva i po miliona evra po NATO standardima bez ikakvih tendera, bez ikakvih konsultacija ove Skupštine da bi bolje prislušivala lidere opozicije? Da li će ta interna revizija nama to pomoći? Da li ćemo saznati najzad kako je Andrija Pejović kao ambasador i kao ministar evropskih integracija primio 30.000 eura? da li je vratio tih 30.000 eura i da li će neko pokrenuti krivični postupak protiv njega? I da li će biti pokrenut krivični postupak protiv onih koji su mu omogućili da primi tih 30.000 eura? Da li ćemo najzad saznati kako su se crnogorske opštine zadužile 160 miliona eura duga? Da li ćemo najzad saznati kako je dug Opštine Rožaje oko 14 miliona i ko je sve zaposlen u toj opštini? I da li je tačno da se pojedini ljudi koji su zaposleni u Opštini Rožaje nalaze na službenom putu u inostranstvo, odnosno na radu u inostranstvo jer ne primaju platu više od godinu dana? Da li ćemo najzad saznati ko podijeli one bonuse u Monteputu? Ustvari to više nije Monteput, to je Mehov krš - ko podijeli one bonuse u Mehovom kršu? Da li će ta interna revizija to da omogući, ili vi ovu internu reviziju vodite samo da biste kontrolisali dodatno političke partije? Evo, vidjeli smo najavu Državne revizorske komisije da će ona predložiti ovoj Skupštini da se opozicionim političkim subjektima uskrate sredstva i da iz redovnih sredstava finansiranja ne mogu finansirati izborne kampanje. Pa, od čega ćemo mi da finansiramo izborne kampanje ako ne od redovnih sredstava finansiranja? Jel' vi mislite da imamo mi mafijaše, tajkune, kriminalce koji će da nam donose milione i milione eura da bi mi finansirali izborne kampanje? Da li će postojati interna revizija za Državnu revizorsku instituciju? Da li će postojati interna ravizija za Agenciju za sprečavanje korupcije, ili se sve ovo pravi samo da bi mi stvorili taj nekakav privid, a čini mi se da je neko od kolega, kolega Ibrahimović, rekao po Sigma standardima? Hajde objasnite mi taj Sigma standard? Objasnite mi to čuveno rješenje Sigma standardi i te alfa, beta varijante? Vi ovdje zamlaćujete crnogorsku javnost besmislicama donoseći, štancujući zakone i bježeći od suštine.

Ponavljam još jednom, zašto isključujete javnu raspravu ako je ovo strašan zakon koji će dovesti do briljantnih efekata? Kažete da je javna rasprava isključena zato što se to ne tiče građana, a građani plaćaju sve ove milionske stvari i na kraju će plaćati ove interne revizore. Zbog čega isključujete javnu raspravu ako je sve ovako transparentno, bajkovito i ako će nam pomoći da ubrzanim korakom krenemo ka Evropskoj uniji? Baš bih volio da vidim te interne revizore Demokratske partije socijalista koji će kontrolistati poslovanje Demokratske partije socijalista.

Demokratska partija socijalista, gospođo Krsmanović, je samo u jednom danu na izborni račun uplatila 750.000 eura i niko nije kontrolisao ni interni, ni eksterni, ni Državna revizorska institucija, ni Agencija za sprečavanje korupcije. Ali su zato nama godinu dana držali blokirane račune, progoneći nas kroz raznorazne sudske procese. Da li će to da riješi ovaj vaš član 3, ili će se sve svesti na ovaj čuveni Sigma standard na koji se pozivate? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:28:07)

Hvala.

Imate komentar na Vaše izlaganje. Poslanik Ibrahimović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (06.11.18 14:28:13)

Uvaženi kolega Kneževiću, odgovoriću iz razloga što poštujem one ljude koji su glasali za vas i za vaš program, ali bih zamolio i Vas kao odgovornog građanina, kao čovjeka koji se bori za prava srpskog naroda, da ne etiketirate bošnjački narod. Vaša pežurativna priča o Mehovom kršu mislim da ne doprinosi, profesore, onome što ste rekli - hajmo svi za Crnu Goru. Svi za Crnu Goru zajedno, a ne etikete da stavljamo. Ja bih mogao sad da etiketiram onako paušalno da li ima neko u opštinama koje vi vodite da je u inostranstvu. Za razliku od vas, ja vjerujem zakonima ove države i pozivam sve organe da vaše navode provjere. Vjerujem da ljudi iz bošnjačkog korpusa, iako ne volim to da potenciram, odgovorno obavljaju svoje poslove i rade po propisima ove države. Ali u cilju smanjivanja tenzija, u cilju, pokušavam da biram riječi, ne targetirati nacionalni korpus ovdje, mislim da treba ipak da spustimo loptu i da pričamo činjenicama.

Ponavljam, ono što rade predstavnici Bošnjačke stranke rade odgovorno i primljeni su po svim standardima, odnosno zakonu koji smo prije godinu dana usvojili. Nemojmo targetirati manjine u Crnoj Gori. Manjine su oni koji brižljivo čuvaju jedinstvo ove Crne Gore i taj sklad. Zato vas pozivam da zajedno radimo ne na prebrojavanju manjina ili nacionalnom prebrojavanju, nego da radimo na unapređenju svega ovoga, pa što i vi kažete - da unaprijedimo kvalitet rada svih organa u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:30:04)

Izvolite, poslaniče Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.11.18 14:30:05)

Gospodine Ibrahimoviću, Vi ste počeli od jedne konstrukcione greške. Ja ne targetiram uopšte bošnjački narod. Ja targetiram Bošnjačku stranku, jer vi vršite vlast u Rožajama i po mojim informacijama dug Opštine Rožaje je 14 miliona eura i da značajan broj ljudi koji se nalaze na platnom spisku Opštine Rožaje živi i radi u inostranstvu. To saopštavam i ja pozivam da li će to interna revizija da uoči.

Dalje, gospodine Ibrahimoviću, takođe imate jedan opet konstrukcioni problem. Vi ste zaposlili koga god ste mogli - od Monte puta, da ne govorim o nepotizmu što se tiče Bošnjačke stranke, da ne govorim o nekom lično vašem nepotizmu i zapošljavanju. Ne želim da se bavim tim u ovom trenutku. Ja sam ovdje nabrajao kako ste zapošljavali supruge, kako su se zapošljavali zetovi, kako su se zapošljavale sestre od tetaka, braća od ujaka, kumovi, pobratimi - sve je to ušlo u državnu upravu. Mi imamo spiskove svih tih ljudi. To nije nikakvo targetiranje Bošnjačke stranke, ali znate li gdje postaje problem? Targetiranje je kad vi kažete da nećete da glasate da 13. novembra bude crnogorski dan kulture zato što je to dan rođenja Njegoša; targetiranje je kad vi kažete da Njegoša treba izbaciti iz crnogorskih udžbenika, u osnovnim i srednjim školama, da treba izbaciti Danila Kiša zato što to vrijeđa nacionalni osjećaj, indetitet bošnjačkog naroda. I targetiranje je, gospodine Ibrahimoviću, kad vi saopštite da crnogorsku zastavu treba okružiti polumjesecom. Znači, vi u ovom trenutku ste zaposlili koga god ste mogli, jedino još mačke ne love po ministarstvima tamo gdje kadrovi Bošnjačke stranke rade, da i one dobiju nekakve apanaže i varijabile, i sad ja izazivam govor mržnje zbog toga što ukazujem na činjenicu da postoji ogroman nepotizam i partijsko zapošljavanje u Bošnjačkoj stranci. Znaete zbog čega postoji? Zato što vaša dva poslanika su tas na vagi u ovoj parlamentarnoj većini. Vi odlično koristite tu poziciju i tu nije ništa sporno. Ali, da se na našim skupovima intoniraju himne Rusije ili nekih drugih država,

da se ukidaju zastave ili da se nešto dešava kao što se to dešava na vašim skupovima, da su tamo turske zastave, da se govori da je Erdogan državni, vjerski i svaki drugi ideolog Bošnjačke stranke - vjerujte, gospodine Ibrahimoviću, da bih ja sad već bio u Spužu da sam to i pomislio da uradim. Ali, kad god se takne vama u vaše privilegije, kad god se saopšti da ste vi zaposlili koga god ste mogli iz vaših najbližih redova, a to nema veze sa bošnjačkim narodom, jer bošnjački narod nije za to glasao, onda ja izazivam vjersku mržnju i ja targetiram bošnjački narod. To nije tačno.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:33:12)

Proceduru. Izvolite, recite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (06.11.18 14:33:17)

Evo ja ću samo radi javnosti da kažem. Moramo se navikavati da i Bošnjaci imaju ravnopravno pravo sa drugim građanima. Poštovani građani, mi nismo uzeli ničije mjesto. To morate shvatiti. Sve ovo odbijam sa indignacijom iz jednog razloga. Nije istina da smo zaposlili koga oćemo, nego se neki još navikavaju. Nismo uzeli ničije. Imaće i uvaženi kolega proceduru. Ima jedna stvar ovdje što prenebregavamo jednu činjenicu - da moramo poštovati Ustav, da je ova država jednaka za sve nas. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:33:50)

Hvala, poslaniče Ibrahimoviću.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.11.18 14:33:58)

Gospodine Nimanbegu, dozvolićete mi sad, pošto sam sad potpuno u temi, minut. Mislim da nemate ništa protiv.

Predsjednik Bošnjačke stranke Rafet Husović je potpredsjednik Vlade za regionalni razvoj. Njegov bliski rođak Irfan Husović je član Odbora direktora Investicionog razvojnog fonda. On je na toj poziciji zamijenio partijskog kolegu Jonuza Mujevića. Jonuzova supruga Benida direktor je Sektora za zaštitu, za zdravlje i rad u Centru za ekotoksikološka istraživanja. Husovićeva ćerka Sandra odrađuje pripravnički staž u Centralnoj banci. Potpredsjednik BS-a Kemal Purišić izabran je za ministra rada. Drugi potpredsjednik stranke Munib Ličina je odbornik u barskom Parlamentu, a njegova supruga je potpredsjednica Skupštine Opštine Bar. Potpredsjednik BS-a Nedžad Drešević je poslanik Bošnjačke stranke u Skupštini Crne Gore, a njegova supruga Alma Drešević je direktorica Direktorata za zdravstvenu zaštitu.

Dalje, evo sad za Vas, gospodine Ibrahimoviću. Poslanik Ervin Ibrahimović nalazi se u vrhu stranačkih funkcionera, njegova supruga Nisera krajem avgusta je postala v.d. pomoćnika /prekid/ od javnog interesa u Upravi za inspekcijske poslove, čiji je direktor Alija Košuta, takođe kadar BS-a. Ervinov brat /prekid/ postavljen za direktora Direktorata za državne puteve u Ministarstvu saobraćaja i pomorstva, a Vlada ga je u četvrtak imenovala za generalnog direktora Direktorata. Sestra poslanika BS-a Aida Ibrahimović zaposlena je u Ekotoksikološkom zavodu. /Upadica/ Sve stari podaci? Evo pa znači, a jesu li bili zaposleni? Jesu. Znači, pluskvamperfekat sigurno.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:35:38)

U redu.

Mislim da smo završili i ovu raspravu koja nije bila potrebna. Da saslušamo sa pažnjom kolegu Vuletića. Neka se pripremi poslanik Andrija Mandić.

Poslaniče Vuletiću, izvolite. Imate riječ.

MILORAD VULETIĆ (06.11.18 14:35:58)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvažena predstavnice predlagača materijala gospođu Krsmanović, poštovani građani,

Ja ću se vratiti temi, odnosno onome što je na dnevnom redu, a to je Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore uređen je zakonom po sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru iz 2008. godine. Predlogom Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru uređuje se, kao što smo čuli, upravljanje i unutrašnje kontrole u javnom sektoru, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje, sprovođenje i razvoj unutrašnjih kontrola.

Javnim sektorom u smislu ovog Zakona smatraju se državni organi, ministarstva i drugi organi uprave, državni fondovi, javne ustanove i druga pravna lica koja se finansiraju iz budžeta Crne Gore, odnosno organi jedinica lokalne samouprave, organi lokalne uprave i javne ustanove i druga pravna lica koja se finansiraju iz budžeta jedinica lokalne samouprave, nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili lokalna samouprava ima većinski vlasnički udio.

Dakle, ovim Zakonom, što je bio predmet ranije priče, ne uređuju se prava i obaveze i pravni interes građana, pa iz kojih razloga nije ni postojala obaveza da se sprovede javna rasprava prije njegovog predlaganja Parlamentu. Dakle, više ima karakter internog Zakona. Ono što cijenim bitnim i što posebno treba istaći je potreba da se ova pravna oblast kao što smo čuli uskladi sa preporukama Sigme i Evropske komisije.

Za očekivati je da će primjena ovog Zakona uticati bitno na efikasniju primjenu upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru, a osiguraće se da se javnim sredstvima dobro upravlja, kao i nacionalnim i fondovima Evropske unije. Isto tako, da se troškovi kontrolišu na efikasan način. Ovim propisom unapređuje se upravljanje i unutrašnje kontrole u javnom sektoru i postiže bolja implementacija principa upravljanja u istima.

Buduće da je ovim Zakonom povećan djelokrug rada unutrašnje revizije u javnom sektoru u odnosu na važeći zakon, definisana veća odgovornost unutrašnjih revizora u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, uz obaveznost primjene principa nezavisnosti i objektivnosti unutrašnjih revizora, kroz posebne uslove koje mora ispunjavati u pogledu kao, što smo čuli, kompetencija, znanja i vještina, kao i kontinuiranog profesionalnog usavršavanja, naravno da je potrebno obezbijediti dodatna sredstva u budžetu.

Sadržaj Zakona čine sedam poglavlja od osnovnih odredbi, odgovornost za upravljanje, upravljanje unutrašnje kontrole, unutrašnja revizija, harmonizacija i koordinacija sistema upravljanja i unutrašnja kontrola u javnom sektoru, sprečavanje i otklanjanje rizika od nepravilnosti i prevara, do prelaznih i završnih odredbi. Iste ne bih posebno komentarisao, kao ni ostale bitne pojedinosti koje se tiču segmenata rada utvrđivanja eventualnih nepravilnosti i dostavljanja obaveznih izvještaja rukovodiocu subjekta, odnosno nadležnom ministarstvu u propisanoj formi, kao i obaveza rukovodioca subjekata da dostavlja godišnji izvještaj rada unutrašnje revizije i izvršenje godišnjeg plana sa ograničenjima Ministarstvu finansija. Takođe, još mnogo bitnih zakonskih odredbi - sve to bi zahtijevalo mnogo više vremena u odnosu na ovo koje nam je opredijeljeno za diskusiju.

Stoga, Predlog Zakona podržavam cijeneći da će opravdati svrhu njegovog donošenja primjenom u praksi i predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:40:48)

Hvala Vam, kolega Vuletiću.
Imate komentar.
Izvolite, kolegkinice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK (06.11.18 14:40:56)

Prosto da iskomentarišem pošto vidim da kolega Vuletić misli da će se u praksi ovo tako dobro ostvarivati i da će to doprinijeti da se sredstva iz državnog budžeta i budžeta lokalnih samouprava troše na pravi način. Vrlo je aktuelna ovih dana, odnosno danas, jedna afera koja je zadesila Skupštinu Crne Gore, a vezana je za zloupotrebu novca iz Skupštine. Ja koliko znam, čini mi se da Skupština ima revizore, makar se nešto pričalo da postoje. Da li su oni uopšte registrovali šta se dešavalo u Skupštini Crne Gore i kako se to moglo desiti da neka tamo blagajnica, ja mislim da sigurno nije usamljena, da to nije ona samoinicijativno radila, makar gotovo da sam 100% ubijeđena da je uz nečiju saglasnost ili iz službe ili sa vrha, kako se moglo desiti da se zloupotrebljavaju naša imena radi podizanja raznih putnih naloga, pa neke naše poslanice koji nisu putovali ni jednom, a preko Skupštine Crne Gore su obišle jedno pet, šest zemalja i podizao se keš? Tako je i u državnim organima sigurno, a da to nikakve revizije niti nadležni nisu registrovali.

Ono što sam ja sigurna da neko je imao u uvid u sve to, a sjećam se dobro generalnog sekretara Milana Radovića, koji je bio poznat po onom njegovom izvještaju ovdje gdje smo imali na desetine hiljada eura potrošenih za male djelove za kompjuter, sitne djelove za kompjuter. Pa smo imali nekakvih radnih odijela u Skupštini Crne Gore, a ne znam da ovdje postoje uniforme, ovi što su na portirnici oni nisu službenici Skupštine već Ministarstva unutrašnjih poslova.

Dakle, u državnom sektoru kako ko sa vrha određuje, tako se, usudiću se reći, da ne kažem grublju riječ, pa ću se zadržati na tome, zloupotrebljavaju sredstva građana. Prema tome, ona blagajnica u Skupštini Crne Gore nije to radila samoinicijativno. Možda će se ona kao svjedok saradnik prijaviti pa da nam oda kako se to dešavalo, a takvih slučajeva po ministarstvima i po državnoj i javnoj upravi ima na hiljade. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:43:42)

Zahvaljujem poslanici Bošnjak.
Poslaniče Vuletiću, imate tri minuta.

MILORAD VULETIĆ (06.11.18 14:43:51)

Mislim da ću vrlo kratko saopštiti ovo što imam vezano za komentar kolegkinice Bošnjak. Zašto se nadam da će zakon i njegova u primjena u praksi opravdati svrhu donošenja? Nadam se, prije svega, zbog toga što je dobro koncipiranim normama obezbijedio elementarne uslove za pravo funkcionisanje u dijelu kontrole svih oblika, od internih do ovih eksternih, i što on ima prizvuk, odnosno pravu svrhu antikorupcijskog zakona koji se donosi. Rekao sam - praksa će pokazati zbog toga što u prelaznim i završnim odredbama je naglašeno da će se donijeti oko 15 podzakonskih propisa koji će bliže regulisati ovu problematiku i pomoći da se preciziraju jasno sva ovlašćenja, obaveze i odgovornosti u dijelu onih koji budu ovo implementirali i izvršavali u praksi - od samih revizora, preko rukovodećih subjekata i svih onih koji čitaju izvještaj, po njima postupaju, daju naloge, pokreću postupke itd.

U ovom drugom dijelu koji se ne tiče ovoga zakona, ali se tiče moje obaveze da se i ja po tom pitanju oglašim, meni su mnoge stvari nejasne vezano za ovo što ste Vi rekli, a dešava se u funkcionisanju zakonitog ili nezakonitog rada pojedinih službi u Skupštini. Naravno, kao pravnik izbjeci ću komentare, neću se baviti, jer mislim da je to u fazi već postupka ispitivanja da li je to transparentno, da li je rađeno kako treba, da li su sve te radnje u postupku odrađene po zakonu. Sumnjam da ima tu dosta grešaka kao i Vi jer sam i ja imao, vjerovatno kao i Vi, priliku da dajem

izjave u MUP-u, ako mislite na to, da sam negdje putovao, nijesam, ali dobro. Vidjećemo o čemu se radi. Ne bih o tome dalje želio da komentarišem.

Mislim da je obaveza svih nas ovdje, kao i stručnih službi u Skupštini da se držimo zakona, da radimo po zakonu i da radimo transparentno. Tu Vas podržavam i mislim da je to zajednička obaveza. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:46:35)

Zahvaljujem, poslaniče Vuletiću.

Kao što sam najavio, sljedeći poslanik je Andrija Mandić, a neka se pripremi zadnja poslanica koja učestvuje u raspravi Branka Tanasijević.

Poslaniče Mandiću, imate riječ.

ANDRIJA MANDIĆ (06.11.18 14:46:45)

Hvala.

Poštovane dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Ova tema je bila veoma važna. Demokratski front je uzeo učešće i naši poslanici su se veoma precizno odredili u odnosu na tekst koji imamo pred nama. Vrlo smo ozbiljno kritikovali sve ono što predstavlja manjkavost u funkcionisanju našeg sistema. Želio bih kao posljednji prijavljeni iz Demokratskog fronta da se osvrnem i na neke stvari koje nemaju mnogo veze sa ovom tačkom dnevnog reda, a kako se nalazimo u jednoj vrsti medijske blokade, onda nam je prosto Skupština jedini prostor gdje možemo da se obratimo građanima Crne Gore, ne želeći da neko pogrešno shvati ovo moje obraćanje, ali svakako nemajući mogućnosti da na drugom mjestu možemo predočiti naše stavove.

Želim da obavijestim našu javnost da mi ovih dana proslavljamo 100 godina oslobođenja i ujedinjenja Crne Gore i ovih prostora u veliku državu, Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, da smo se suočili sa velikim neprijatnostima sa prvom proslavom koja je počela iz Pljevalja. Da je tamo sticajem okolnosti iz jedne multinacionalne sredine, ali ipak sredine u kojoj dominantno živi srpski narod, neki ljudi nijesu željeli da obilježe veliki dan i veliku odluku koju su donijeli njihovi sugrađani i najistaknutiji Pljevljaci toga doba, među kojima su bili osim naših sunarodnika Srba i velikih ljudi iz Pljevalja i trojica pljevaljskih begova iz najuglednijih muslimanskih, odnosno bošnjačkih porodica iz tog kraja, koji su glasali kao i svi drugi za ujedinjenje. Sjutra imamo veliku proslavu u Budvu. Želim da odam veliko priznanje srpskom narodu Boke koji je na jedan veličanstven način organizovao tu proslavu, da našim sugrađanima iz Podgorice i našim komšijama iz Nikšića, koji iskazuju veliko interesovanje za obilježavanje sjutrašnje proslave u Budvi koja počinje u 18:00 sati, kažem da smo se potrudili da zajedno sa srpskim narodom Boke obezbijedimo prevoz ispred Sabornog hrama, ispred manastira u Nikšiću. Hoćemo da zajedno sa svim Srbima u Crnoj Gori, zajedno sa svima onima koji poštuju taj veliki datum, budemo pravi i dostojni potomci naših predaka i da svima i na svakom mjestu prenesemo poruku da nikome ne dozvoljavamo, i evo koristim i ovu priliku da pozovem one koji imaju drugačiji odnos prema 1918. godini, koji imaju drugačiji odnos prema odlukama velike skupštine srpskog naroda u Crnoj Gori, koja je održana 26. novembra 1918. godine ne nekih pedesetak metara od ove sale u kojoj danas zasijedamo, da poštuju naše pretke, mi ne vrijeđamo njihove. Smatramo da su se oni borili za njihova uvjerenja, ali tadašnja Crna Gora je sa preko 90% svoje podrške stajala iza onih ljudi čije veliko djelo obilježavamo ovih dana.

Dakle, Boka Kotorska i srpski narod iz Boke Kotorske do 1918. godine su pripadali Austrougarskoj monarhiji. Nisu pripadali Knjaževini, ni Kraljevini Crnoj Gori, tako da 1900 dobrovoljaca koji su se borili u Vojsci Crne Gore i u Vojsci Kraljevine Srbije, koji su oslobodili i Crnu Goru i Boku Kotorsku, treba da zasluže poštovanje. Ono što mi se svidjelo kod Bokelja to je taj odnos da nijesu dozvolili onima koji su se doselili u njihove gradove na primorju da ih ubijede da su njihovi preci koji su oslobodili i Budvu, i Kotor, i Herceg Novi, i Grbalj, i sve druge krajeve, okupatori nego da su dostojanstveno rekli - Crnogorci, poštuju vaše pretke. Mi vam ne

zamjeramo, ali nemojte vrijeđati naše pretke.

Poštovani građani, ovo je dobra prilika. Znam da nijesam u tački dnevnog reda, ali pošto nemamo druge mogućnosti da se obratimo osim iz ove Skupštine, bez ikakve cenzure iskoristio sam ovu priliku da pošaljem određene poruke, da čestitam srpskom narodu Boke i da osudim ono što se desilo nedavno u Pljevljima, a vjerujem da ćemo mi u Podgorici, Beranama i u Nikšiću biti na onom nivou kao će to biti sutra veče u Budvi. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:51:34)

Izvolite, poslanice Tanasijević, imate riječ.
Poslanice Tanasijević, procedura ima prednost.
Izvolite, poslaniče Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (06.11.18 14:52:00)

Bez potrebe za intervencijom, neću se obraćati prethodnom poslaniku koji je govorio, obraćam se Vama, potpredsjedniče, jer smatram da ste prekršili proceduru. Znači šta je na dnevnom redu. Na dnevnom redu je Predlog zakona o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Dozvolili ste poslaniku Mandiću, koji je prethodno govorio, da skupštinsku govornicu iskoristi na način da poziva na organizaciju određenih skupova koji se održavaju u pojedinim crnogorskim gradovima.

Mislim da za to postoji alternativna mogućnost organizacije press konferencije, te da je poslanik koji je govorio i pozivao na organizaciju tog skupa trebalo da iskoristi neki drugi forum za taj poziv. Mislim da ste kao predsjedavajući bili dužni da skrenete pažnju. Mislim da ste pogriješili što ste dozvolili da ta diskusija ima i osvrt koji ima.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:53:10)

Hvala, gospodine Nikoliću.

Budući da sam pažljivo slušao poslanika Mandića koji je pojašnjavao, i on je priznao da nije u proceduri, ali da mu je ovo prilika da se javnosti obrati bez cenzure, tako da sam smatrao da tih pet minuta što će iskoristiti za to neće biti neko preveliko kršenje procedure. Vi ste u pravu što se tiče tematike diskusije, ali to je pravo lidera opozicione partije.

Izvolite, imate i Vi proceduru.

ANDRIJA MANDIĆ (06.11.18 14:53:44)

Obraćam se Vama, gospodine predsjedavajući.

Rekao sam da nisam u tački dnevnog reda, ali da su moji prethodnici, moje kolege veoma sadržajno objasnili sve ono što mi imamo kao zamjerke. Prosto sam saopštio da većina medija preko kojih bi trebalo da prenesu eventualnu konferenciju za štampu nijesu prijateljski naklonjeni našem političkom savezu, nijesu naklonjeni srpskom narodu. Prosto su to mediji koji su pod uticajem Soroša i Sjedinjenih Američkih Država. Ovo je jedini necenzurisani prostor, kao što sam rekao, da odgovorim na interesovanje građana Podgorice i interesovanje građana Nikšića da mogu slobodno da se priključe i da slobodno dođu kako bi proslavili jedan veliki datum iz naše nacionalne istorije. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:54:30)

U redu. Završili smo ovu proceduru, pojasnili se.

Izvolite, poslanice Tanasijević. Imate riječ.

BRANKA TANASIJEVIĆ (06.11.18 14:54:37)

Hvala.

Poštovani potpredsjedniče, poštovana gospođo Krsmanović, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Sistem unutrašnje revizije u Crnoj Gori je uspostavljen na osnovu važećeg Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Međutim, implementacija ovog zakona je pokazala da u ovoj oblasti i dalje postoje izazovi, naročito u dijelu delegiranja odgovornosti i ovlaštenja rukovodilaca organizacionih jedinica za realizaciju ciljeva. Iako su pojedini korisnici sredstava budžeta usvojili registre rizika, važećim rješenjem nije dovoljno usklađena odgovornost za politike i finansije, a rukovodioci u javnom sektoru još uvijek proces upravljanja rizicima ne shvataju kao dio upravljanja subjektom. Rad službi za opšte poslove i finansije se uglavnom svodi na obavljanje administrativnih poslova, a sistem za prijavljivanje mogućih nepravilnosti i prevara nije jasno definisan.

Da bi se otkonili pomenuti i drugi izazovi, nedoumice i nepreciznosti važećeg zakona, u skladu sa programom Vlade za 2018. godinu, predložen je novi Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, koji je usklađen s preporukama Evropske komisije u oblastima koje se odnose na upravljanje, unutrašnje kontrole, upravljačku odgovornost, uspostavljanje okvira za sistem za prijavu nepravilnosti i sumnju na prevaru, upravljanju nacionalnim sredstvima.

Predlog zakona je usklađen i sa novim međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije izdate od strane međunarodnog instituta internih revizora. Cilj ovog predloga je da se ova oblast unaprijedi kroz normativna rješenja kojima će se uticati na efikasniju primjenu principa upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru i osigura da se javnim sredstvima dobro upravlja, a troškovi kontrolišu na efikasan način. Usvajanjem Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru obezbijediće se bolja implementacija principa upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru, jer predloženim rješenjima je obezbijeđen povećan djelokrug rada unutrašnje revizije u javnom sektoru, definisana je veća odgovornost unutrašnjih revizora u upravljanju poslova unutrašnje revizije, preciznije je definisana odgovornost rukovodilaca jedinica za unutrašnju reviziju i odgovornost rukovodioca subjekta, posebno u pogledu upravljanja rizicima, uspostavljanja, praćenja i procjene efektivnosti unutrašnjih kontrola. Preciznije je definisana odgovornost rukovodilaca organizacionih jedinica i obaveznost primjene principa nezavisnosti unutrašnje revizije i objektivnosti unutrašnjih revizora u skladu sa međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije. Definisani su posebni uslovi koje moraju ispunjavati unutrašnji revizori u pogledu kompetencija, znanja i vještina njihovih zvanja, kao i kontinuiranog profesionalnog usavršavanja. Takođe, definisan je način postupanja po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevaru radi sprječavanja i otklanjanja rizika od nepravilnosti i prevara.

Zbog pomenutih prednosti koje Predlog zakona ima u odnosu na važeću regulativu koja se odnosi na ovu oblast, smatram da treba podržati ovo zakonsko rješenje. Za kraj, kao i ostali učesnici u raspravi, želim da ukažem na važnost dosljedne implementacije ovog zakonskog rješenja. Samo u tom slučaju moguće je da oblast upravljanja i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru bude uređena na pravi način. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 14:58:23)

Zahvaljujem poslanici Tanasijević.

Ovim smo završili učešće poslanika u raspravi.

Pitam predstavnika Vlade da li želi završnu riječ. Želi.

Direktorica Krsmanović ima riječ. Izvolite.

Zahvaljujem.

Uvaženi poslanici, željela bih, prije svega, da zahvalim svima na komentarima i pažnji koju su posvetili ovom zakonu i da kažem nekoliko dodatnih činjenica koje će pojasniti možda i Predlog zakona i zakona koji je trenutno u primjeni.

Zakon promoviše koncept decentralizovanih upravljanja unutrašnje kontrole. Ono što bih napomenula jeste da ovaj koncept jeste inicijalno pripremljen od strane Evropske komisije za zemlje u tranziciji, tj. zemlje koje su prelazile iz sistema centralnog planiranja ka tržišnoj ekonomiji u kojoj je upravljanje, a samim tim i kontrola bila centralizovana. Ovaj koncept promoviše decentralizovano upravljanje, decentralizovane kontrole i decentralizovano jasno utvrđenu odgovornost subjekata i rukovodilaca u javnom sektoru, ne samo rukovodilaca već svih zaposlenih u javnom sektoru.

Moram naglasiti da unapređenje sistema unutrašnjih kontrola prakse rada kako unutrašnje revizije, tako i rukovodilaca nije nešto što je samo predmet pažnje administracija i država koje su trenutno kandidati za članstvo u Evropskoj uniji ili imaju takve aspiracije, već i u okviru same Evropske unije imamo kontinuirane napore na unapređenju poslovanja subjekata i unapređenju kontrola. Okruženje u kom funkcionišu i organi u javnom sektoru, javni sektor se neprestano mijenja, imamo i tehnološke promjene koje utiču na to da je čitav sistem kontrola i kontrolno okruženje drugačije. Samim tim svi smo dužni da se tome prilagođavamo. Ono što bih voljela da naglasim jeste da Evropska komisija kontinuirano od same primjene ovog koncepta od donošenja zakona iz 2008. i praktičnom implementacijom 2011. godine bilježi kontinuirani napredak države Crne Gore u pogledu uspostavljanja unutrašnje kontrole i unapređenja sistema kako /prekid/ kontrole, što možemo da vidimo iz godišnjih izvještaja o napretku Evropske unije.

Što se tiče samog koncepta, ukoliko je bilo koji građanin u Crnoj Gori zainteresovan kako sistem unutrašnjih finansijskih kontrola i unutrašnja revizija funkcionišu, može da se informiše iz godišnjeg izvještaja o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola, koji Ministarstvo finansija priprema na osnovu izvještaja svih institucija u javnom sektoru i izvještaja jedinica za unutrašnju reviziju predstavljamo Vladi. U okviru ovog izvještaja imamo i dio koji se odnosi na ocjenu sistema kontrola. Kao posljedica onoga što mi utvrdimo da su nedostaci i što unutrašnji revizori utvrde kao nedostatke, slijedi set preporuka koje usvaja Vlada i zaključaka koje su zatim organi dužni da implementiraju.

Što se tiče komentara da unutrašnji revizori ne daju, niti mogu, niti su u mogućnosti da daju bilo kakve primjedbe na rad svojih rukovodilaca i subjekata, podsjetiću da unutrašnji revizori nijesu tu samo da kontrolišu rukovodice. Oni kontrolišu funkcionisanje čitave organizacije, kontrolišu da li se pravila i propisi koji postoje poštuju i daju niz preporuka kako da se otklone ili unaprijedi poslovanje. Evo, reći ću vam samo da su u 2017. unutrašnji revizori na centralnoj i lokalnom nivou ukupno dali 703 preporuke, u 2010. godini smo imali 710 preporuka, 2014. godini 454 i 2013. godini 419.

Ono što je posebno ohrabrujuće, i što govori o tome da se ipak glas unutrašnjih revizora čuje i da je njihov rad jako važan, jeste procenat implementiranih preporuka. To dodatno svjedoči o tome da je i sam kvalitet rada revizora unaprijeđen, tako da smo 2013. godine imali nekih 30% preporuka unutrašnje revizije, implementiranih. Sada je taj procenat došao na 70%, što ipak govori i o uticaju rada unutrašnje revizije koji možda nije vidljiv, ali mislim da kroz izvještaj Ministarstva finansija možete da se informišete o tome kakav je napredak.

Što se tiče samih podzakonskih akata, ovo nije jednostavna materija. Mi primjenjujemo čitave setove međunarodnih uputstava i okvira. Jedan od njih je Koso okvir koji se tiče sistemom unutrašnje kontrole, elemenata kontrole. Imamo različite međunarodne standarde koji se tiču unutrašnje revizije, tako da ćemo kroz podzakonske akte dalje urediti ove oblasti.

Što se tiče samih unutrašnjih revizora, moram napomenuti da je trenutno u javnom sektoru raspoređeno 86 revizora. Ono što su bili planovi Ministarstva finansija koji su dati u planu pristupanja jesu da do 2020. godine ukupan broj zaposlenih revizora bude 90. Time bi se stekli optimalni uslovi za organizovanje ove funkcije.

Što se tiče samog nadzora, poslanica Marta Šćepanović je naglasila da ono što predstavlja zabrinutost jeste nadzor nad implementacijom zakona. Ja ću samo reći da ono što smo mi

primijetili kao nedostatak u implementaciji postojećeg zakona jeste možda nedovoljno jasno definisana odgovornost. Sad je potpuno jasno da je odgovornost za uspostavljanje sistema kontrola na rukovodiocu /prekid/ rukovodiocu organizacionih jedinica. A što se tiče nadzora, Ministarstvo finansija /prekid/ sistem kontrole kvaliteta kako upravljanja tako rada revizije ima način da utiče na samo funkcionisanje ovog sistema u praksi. I dodatno, moram da naglasim da nam je veliki partner na promociji uspostavljanja koncepta Državna revizorska institucija, koja u svojim izvještajima daje osvrt i ocjenu da li sistem unutrašnjih kontrola u subjektima koji su predmet njihove revizije funkcioniše ili ne. Taj dio postoji u zakonu i u reviziji Zakona o završnom računu budžeta, tako da je to jedan način da se građani i svi zainteresovani informišu o tome kako sistem funkcioniše. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.11.18 15:05:21)

Zahvaljujem i Vama.

Ovim konstatujem da smo završili pretres o ovoj tački dnevnog reda. O njoj ćemo se izjasniti naknadno.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, ovim smo završili razmatranje osamnaest tačaka Treće sjednice Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja. Ostala nam je tačka 19 Izbor i imenovanja koju ćemo raspraviti kada i glasanje koje se očekuje najvjerovatnije u ponedjeljak.

Osim rada odbora, sljeduje nas i Cetinjski parlamentarni forum. Vidimo se tim prigodama.

Zahvaljujem na radu.

- PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 13:48:29)

Poštovane kolege poslanici stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o predlozima akata o kojima smo obavili pretres.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da Skupština usvojila Predlog zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate.

Molim Vas, kolega, počeli smo glasanje i dozvoliću vam proceduralnu reakciju nije u redu da prekidate postupak glasanje. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (12.11.18 13:50:22)

Izvinjavam se, ali je u interesu našem, našeg obraza, ove Skupštine. Molim Vas predsjedniče zajedno sa potpredsjednicima i kolegama da sačuvate istinu ove Skupštine. Vodi se kampanja po određenim medijima, negira se naš trud i muka, naša debata. Pogledajte samo što je bilo na Javnom servisu kako je bila organizovana određena emisija. Molim vas kroz Službu da se sve živo provjeri. Ja ne bježim od istine ove Skupština, ali neću da neko mene ili bilo koga negira rad, muku i sve ostale rabote. Znači, neću degradaciju Skupštine ispod nivoa koji mi zaslužujemo u društvu crnogorskom. Molim vas da duboko i debelo razmislite o svemu ovome.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 13:51:14)

Hvala Vam, poslaniče Raduloviću.

Mi smo tu da diskutujemo, govorimo ono što mislimo, kako nas prenose mediji mi u tome teško možemo učestvovati, a Javni servis isto tako i o njemu kažem kao i o drugim medijima. Naravno da bi dobro bilo da oni šalju adekvatnu sliku sa naših rasprava, odnosno da vode računa kad organizuju bilo kakve emisije i bilo šta. Mogu samo da uputim apel svima da nepristrasno i objektivno prenose zasijedanje Parlamenta.

Prelazimo dalje na glasanje.

Glasanje o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 42 za, nije bilo glasova protiv i jedan glas uzdržan. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona nije bilo amandmana pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 42 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržan. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjeni Zakona o visini stope zatezne kamate.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu. Obaviješteni smo da je Vlada Crne Gore, saglasno članu 147 Poslovnika Skupštine, povukla iz procedure Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 42 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržan. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 42 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržan. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 42 za, 13 protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 15 amandmana i to: Zakonodavni odbor osam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici Predrag Sekulić i Marta Šćepanović, Željko Aprcović, Nikola Rakočević i Jovanka Laličić, predlagači zakona, sedam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 42 za, 13 protiv, uzdržanih nije bilo.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra "Kolašin 1600". Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Na Predlog odluke su podnijeta dva amandmana i to Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga odluke. Poslanici Ranko Krivokapić, Raško Konjević, Draginja Vuksanović Stanković jedan amandman, koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga odluke. Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 54 poslanika, 42 za, 12 protiv, nije bilo uzdržanih. Pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra "Kolašin 1600".

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se usvaja Izvještaju o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time usvojila Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanja o Godišnjem izvještaju o radu Fonda za zaštitu depozita za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita za 2017. godinu. Stavljam na glasanje i Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o stanju na tržištu kapitala za 2017. godinu sa Izvještajem o radu Komisije tržište kapitala sa finansijskim Izvještajem i Izvještajem ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Komisije za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se usvaja Izvještaj o stanju na tržištu kapitala za 2017. godinu, Izvještaj o radu Komisije za tržište kapitala sa finansijskim Izvještajem i Izvještajem ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Komisije za 2017. godinu. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time usvojila Izvještaj o stanju na tržištu kapitala za 2017. godinu, Izvještaj o radu Komisije za tržište kapitala sa finansijskim Izvještajem i Izvještajem ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Komisije za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Godišnjem izvještaju o radu Centralne banke Crne Gore za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2017. godinu. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2017. godini. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2017. godini. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2017. godini.

Prelazimo na izjašnjavanje Izvještaja o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se usvaja Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2017. godinu. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, 42 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih glasova. Pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time usvojila Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se usvaja Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2017. godinu. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time usvojila Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2017. godini.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2017. godini. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični Odbor, predložio je zaključak kojim se usvaja Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2017. godini. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time usvojila Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2017. godini.

Prelazimo na izjašnjavanje o Mišljenju sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 12 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Mišljenje sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 12 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština utvrdila Mišljenje sa odgovorom Ustavnom sudu Crne Gore.

Prelazimo na izjašnjavanje o Mišljenju sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom Predloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Mišljenje sa Predlogom odgovora Ustavnog suda Crne Gore povodom Predloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila Mišljenje sa odgovorom Ustavnom sudu Crne Gore.

Prelazimo na izjašnjavanje o Mišljenju sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom Inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 4 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Mišljenje sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 4 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila Mišljenje sa Predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore.

Poštovane kolege, ostala nam je rasprava i glasanje povodom tačke Izbor i imenovanja.

Zbog potreba da se Administrativni odbor ponovo sastane, pripremi mišljenja i pripremi predloge za pojedine odluke i pojedinu popunu radnih tijela, dajem pauzu, pretpostavljam sat vremena do sat i 30 minuta kada ćemo nastaviti da radimo. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:12:57)

Poštovane kolege, nastavljamo s radom.

Ostala je rasprava pod tačkom Izbor i imenovanja. Idemo po redu.

Prvo, Predlog odluke o izboru predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Administrativni odbor je podnio Predlog odluke o izboru predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva. U Odbor za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva biraju se: Branimir Gvozdenović za predsjednika, Strahinja Bulajić za zamjenika predsjednika, Marta Šćepanović za članicu, Miodrag Vuković za člana, Predrag Sekulić za člana, Ervin Ibrahimović za člana, Genci Nimanbegu za člana, Boris Mugoša za člana, Predrag Bulatović za člana, Branka Bošnjak za članicu, Raško Konjević za člana, Miodrag Lekić za člana. Izvjestiteljka Administrativnog odbora je Marta Šćepanović.

Otvaram pretres. Da li izvjestiteljka Odbora želi riječ? Ne želi.

Da li neko od kolega poslanika želi riječ?

Poslanik Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (12.11.18 18:14:09)

Hvala lijepo.

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine predsjedniče,

Dopustite mi da kratko obrazložim stav Posebnog kluba poslanika, a kolega Damjanović se neće ljutiti, u dogovoru s njim da naglasim stav Ujedinjene Crne Gore, zbog čega mi nemamo svog predstavnika u ovom Odboru iako smo možda i prvi javno zatražili da se pokrenu stvari s mrtve tačke i da se krene u proces dogovaranja.

Javnosti mi je važno da zna da ono što smo u pisanoj formi dostavili Kolegijumu, pa i Vama lično, nije uvaženo. Mi držimo do svog stava, držimo da smo ozbiljni ljudi koji zahtjeve iznose u vrlo preciznoj formi. Smatramo da ste pogriješili kada ste odbili naš predlog, da u Predlog odluke uđe obaveza da se formira vlada državnog jedinstva, u trenutku kada za to dođe vrijeme, kako bi ona bila garant da će sve učinjeno u međuvremenu biti sprovedeno. Ali, kao što nas, mogu reći u političkom smislu, boli što ste to odbili bez mnogo argumentacije nije manje važno da ste odbili da upišete zakone koje smo predložili, njih pet kumulativno s ovim predlogom o vladi državnog jedinstva. Ponavljam javnosti da smo mi tražili da se zbog korektnosti izbornog procesa, čvrsto i iskustveno vjerujući, da se ovdje stvari ne mogu promijeniti bez razmatranja ovih naših predloga, ništa od toga se nije našlo u Odluci. Mi smo tražili da se raspravlja o Predlogu zakona o unutrašnjim poslovima koji će biti u međuvremenu ispostavljen, a gdje nažalost opozicija nije, žargon bi to rekao, ubola jedno slovo, Predlog zakona o zaštiti ličnih podataka, izvinjavam se ako ne budem precizno, ali zna se dobro o čemu govorim, naslove pominjao, Predlog zakona osnovnog zdravstvenog, osnovnog prosvjetnog i Predlog zakona o državnim službenicima i namještenicima koji moraju da se izmijene i koje potom treba da primjenjuje prelazna vlada, mi kažemo vlada državnog jedinstva jer mi više vjerujemo opoziciji nego što vjerujemo vlasti.

Da budem vrlo otvoren i iskren do kraja, radije bismo i bili bismo politički srećniji i bili bismo sigurni da Crna Gora ima političku budućnost, da se ne dogovorimo ni oko jedne stvari, da ne promijenimo nijedno slovo u zakonima, a da ih 365 dana sprovodi vlada državnog jedinstva, u koju bi ušle najjače opozicione strukture, da ne bi bilo prigovora kako želim sebe da namjestim ponovo, hvala lijepo, ali znam šta je dobro za ovaj narod i za ovu državu. Radije bih da to sprovede najjače političke strukture nego da sve inoviramo i dovedemo do nivoa savršenog na nivou zakonskih predloga i potom usvojenih zakonskih akata, a da to sprovodi Vlada Demokratske partije socijalista u nepromijenjenom kadrovskom i koalicionom smislu i potencijalu koji je danas.

Molim opoziciju, molim najiskrenije kao neko ko želi dobro ovoj državi da ne dozvole tako nešto. Bićemo svi skupa izigrani, prošli put možda samo po neko, ovoga puta svi skupa. Demokratska partija socijalista nema potencijal da sprovede dogovorene izborne izmjene sama, to joj dopustiti ne možemo i onoga trenutka kada to bude izvjesno zbog toga što unaprijed dajemo podršku za sve što bude bila inicijativa kolega iz opozicije. Onoga trenutka kada prihvatite nešto što je neminovnost, po nama, pa neka bude da nepravilno prorokujemo, toga trenutka smo spremni da se uključimo, ali moramo poštovati sebe i svoje dostojanstvo, odbili ste i naš ključni zahtjev i pet ključnih predloga zakona koje smo tražili.

Dakle, uvažena gospodo i uvaženi građani, mi nećemo navijati da bude loše. Mi navijamo da predstavnici opozicije urade najbolje što mogu, da se dogovore s DPS-om, da to budu najbolje izmjene i da budu reformske, da budu na ponos, ali to ne znači da nećemo iz ovih klupa upozoravati na ono što nam se ne dopada.

Uvaženi gospodine predsjedniče, uvažena gospodo iz Demokratske partije socijalista, razumijem vas i drago mi je da dogovor mora biti između /prekid/ i konsenzusa o dobrom nema bez toga, ali trebali ste da uvažite i zahtjeve nas manjih koji vjerujemo da znamo šta govorimo i šta je dobro za ovu državu.

Dakle, ujedinjena Crna Gora, odnosno Posebni klub poslanika zbog nepoštovanja naših zahtjeva neće kandidovati svog predstavnika u radnu grupu, ali smo javno i u pisanoj formi obavijestili Kolegijum i predsjednika da tražimo da naše mjesto pokrije predstavnik opozicije. Znamo da ima dovoljno ljudi obrazovanih, u ovom smislu inovacije zakona iz oblasti izbornog

zakonodavstva, možemo vjerovati da će učiniti dobru stvar, ali što se nas tiče zbog ne uvažavanja naših zahtjeva i zbog toga što nikome ne vjerujemo na lijepu riječ nijesmo mogli učestvovati u ovome do kraja. Nadamo se da će doći trenutak kada će se pokazati da smo mi u pravu i da ovo mora da sprovodi vlada državnog jedinstva. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:19:57)

Hvala Vam.

Znači kolega Daniloviću, dao sam Vam priliku da još jednom upoznate Parlament sa nečim što ste Vi već saopštili iz vašeg Posebnog kluba poslanika, evo čula je i javnost. /upadice/ Samo konstatujem da ste dobili priliku da još jednom ponovite ono što sam već čuo sa Vaše strane.

Hvala vam.

Da li se još neko javlja za riječ? Ne javlja.

Time smo iscrpili raspravu po ovoj tački dnevnog reda. Preći ćemo na izjašnjanje. Inače kao što znate po Odluci ne može neko ko ima jednog člana da se odriče i da predlaže drugome, nego najveći klub je mogao da podijeli i da ustupi jedan svoj mandat nekome drugome.

Pošto više nema zainteresovanih, konstatujem da je pretres završen.

Prelazimo na izjašnjanje. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva.

Izvolite kolege.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 57 za, nije bilo glasova protiv, jedan uzdržan. Pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Prelazimo sada na Predlog odluke o imenovanju Opštinske izborne komisije Tuzi.

Administrativni odbor podnio je Predlog odluke o imenovanju Opštinske izborne komisije Tuzi. U Opštinsku izbornu komisiju Tuzi imenuju se: Štjefan Ujkić predsjednik Komisije, Danijela Nikčević zamjenica predsjednika Komisije, Edmond Ujkaj sekretar Komisije, za članove i zamjenike članova Komisije Enisa Niković članica, Bećir Đokaj zamjenik članice, Ajla Turusković članica, Aida Duković zamjenica članice, Robert Camaj član, Valbona Siništaj zamjenica člana, Leon Berišaj član, Ilir Camaj zamjenik člana. Izvjestilac Odbora Luid Škrelja, predsjednik Amdinistrativnog odbora.

Otvaram pretres.

Da li predsjednik Odbora želi riječ? Izvolite.

LUID LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 18:22:41)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovani poslanici i poslanice, uvažene građanke i građani,

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore kojim je određeno da Tuzi dobiju status samostalne Opštine, počeo sa primjenom 1. septembra 2018. godine. Članom 39 Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore određeno je da Opštinsku izbornu komisiju u starom sastavu za sprovođenje prvih izbora za odbornika u Skupštini novoosnovane Opštine imenuje Skupština Crne Gore na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanje iz reda kandidata kojeg predlože političke partije, odnosno izborne liste koje imaju odbornike u Skupštini Opštine kod kojeg dolazi do teritorijalne promjene, a koje ispunjavaju uslove da predlože predstavnika u stalni sastav Opštinske izborne komisije utvrđene Zakonom o izboru odbornika i poslanika.

Pravo da predlože predstavnika u stalni sastav biračkog odbora za sprovođenje prvih izbora u novoosnovanoj opštini pripada političkim partijama, odnosno izbornim listama koji imaju odbornike u Skupštini Opštine kod koje dolazi do teritorijalne autonomije saglasno kriterijumima utvrđenim Zakonom o izboru odbornika i poslanika.

Shodno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore i Zakona o izboru odbornika i poslanika, Administrativni odbor je 24. septembra 2018.

godine uputio poziv političkim partijama koje imaju zakonsko pravo da predlože kandidate za sastav Opštinske izborne komisije Tuzi.

Shodno članu 35 Zakona o izboru odbornika i poslanika i članu 39 Zakona teritorijalne organizacije Crne Gore i Izvještaju konačnih rezultata za izbor odbornika u Skupštini Opštini Tuzi, Opština u okviru Glavnog grada Podgorice od 26. novembra 2017. godine, a po predlozima političkih partija, Administrativni odbor Skupštine Crne Gore na 52. sjednici održanoj 12. novembra 2018. godine utvrdio je Predlog odluke koji je pročitao gospodin predstavnik Skupštine i molim Skupštinu da se po tome izjasni. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:24:53)

Hvala Vama, poslaniče Škrelja.

Da li se neko javlja za riječ?

Milan Knežević, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 18:25:02)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u,

Želio bih samo nekoliko dilema da mi razjasni predsjednik Administrativnog odbora, jer sam pažljivo slušao ovu njegovu odluku, odnosno ovaj predlog.

Mi danas govorimo o popunjavanju Opštinske izborne komisije i pozivamo se na Zakon o teritorijalnoj organizaciji. Zakon o teritorijalnoj organizaciji podsjetiću vas 2006. godine formirane su dvije gradske opštine - Golubovci i Tuzi. Bilo je saopšteno da će te dvije gradske opštine napredovati ili nazadovati zajedno i da će se u određenom trenutku parlamentarna većina odlučiti i procijeniti da li da dobiju status samostalne opštine ili da ostanu na statusu gradske opštine. Nakon 11 godina, odnosno 12 godina sa strašnim političkim kalkulacijama i trgovinama, gradska Opština Tuzi postala je Opština Tuzi i građani Malesije su dobili status samostalne opštine, a gradska Opština Golubovci je dobila kolektor u Botun. Znači je li to civilizacijski iskorak da gradska Opština Tuzi postane samostalna Opština Malesija, a da gradska Opština Golubovci tj. Zeta koja je prva srednjovjekovna država na ovim prostorima, iz Zete je sve počelo, sviđelo se to nekom ili ne da dobije kolektor i to regionalni. Sada nam objašnjavaju da ćemo moći da pijemo vodu pored kolektora, da će tamo rasti banane, ananas i paradajz, paprike i da ćemo uživati, biće i pipuna, spodine Brajoviću, pa ću ja kad budem išao na posao ubrati koji pipun i donijeti da podijelimo zajedno ovdje.

Kad govorite o teritorijalnoj organizaciji, da li ste vi podijelili, razgraničili područje Malesije sa područjem Zete i područje Malesije sa Glavnim gradom i s Kučima. Sada evo dobijamo nekakve informacije Fundina i još neka kučka sela se nalaze u gradskoj Opštini Tuzi, odnosno u samostalnoj Opštini Tuzi. Da podijelim sa vama jednu veliku nedoumicu koju zna čitava crnogorska javnost, a posebno građani Zete, groblje u Matagužima koje je nekad bilo mataguško i zetsko, nalazi se u Opštini Malesija, a samo preko puta 10 metara, odnosno pet metara kapela nalazi se u Opštini Zeta.

Recite Vi meni sad gospodine Škrelja, da li može sad Opština Malesija i njihove pogrebne usluge da uvedu takse Matagužanima, Vranjanima i ostalim Zećanima koji se sahranjuju na tom groblju i da nam naplaćuju. Po Zakonu o lokalnoj samoupravi mogu. Po razgraničenju koje je napravljeno 1959. godine i po ovome što sad vidimo takođe mogu. Meni bi mnogo bilo značajno da dobijem ove informacije kako bih mogao da se opredijelim vezano za ovaj predlog oko Opštinske izborne komisije. Da ne govorim o Rakića kućama, gdje se to graniče Rakića kuće, gdje počinje Zeta, a gdje prestaje Malesija ili gdje nastaje Malesija gdje prestaje Zeta. To su za mene veoma bitne stvari, ako već ovdje nije bilo sluha da i Zeta dobije status samostalne opštine. U Zeti pobjeđujete redovno u zdravlje tajkuna i u zdravlje Miga Stijepovića koga se sad svako odrekao. Svi su ga zaboravili u gradskoj Opštini Golubovci, niko mu nije ostao, ni čistačica koju je zaposlio. Svi su prešli na stranu jedne druge frakcije, a sad imamo neku drugu gimnastiku u Opštini Tuzi, sad se na brdu Dečić utrkuju mladi DPS-a sa natpisima Tito i mladih albanskih stranaka sa

postavljanjem albanske zastave. Jeste li vi napravili Opštinu Tuzi da bismo mi gledali sedmoboje i trijatlone, gdje se utrkuju DPS i omladina DPS-a sa omaladinom iz albanskih stranaka i šalju jasne poruke. Da je neko to od nas uradio što radite vi ovih dana, ja vjerujem da bi Milivoje Katnić po kratkom postupku presudio i to sa onim ljevorom sa dubrovačkog ratišta. Zato je želim, gospodine Škrelja da mi pomognete da ovu odluku o formiranju Opštinske izborne komisije sagledamo u pravom u svijetlu, a na osnovu ovih dilema koje sam iznio ovdje u ovom Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:30:10)

Hvala i Vama poslaniče Kneževiću, hvala Vam i na ovoj ponudi da snabdijevate voćem Parlament, može, može i pojedinačnim izborom voća.
Vi želite da odgovorite na ovo pitanje? Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 18:30:32)

Poslaniče Kneževiću,

Na dnevnom redu je Predlog odluke o imenovanju Opštinske izborne komisije Tuzi. Koja proizilazi kao proizvod odluke ovoga Parlamenta u prošlom sazivu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore koji predviđa da prvu opštinsku izbornu komisiju za prve izbore novonastale novoformirane opštine formira Skupština Crne Gore, da bi nakon toga predsjednik države shodno svojim ovlašćenjima raspisao izbore za tu opštinu. Što se tiče ovih procedura koje ste Vi naveli, oko razgraničenja i svega ostaloga što bi trebalo da bude predmet novoosnovane i novoformirane Opštine Tuzi, ja ne mogu to da odgovorim sa velikom tačnošću, imam informaciju od svojih kolega i prijatelja, a pošto mi je i supruga iz Tuzi, životno sam zainteresovan da se uredi na najbolji mogući način. Nisam nadležan da odgovorim na takva pitanja, jer prvo nisam niti stanovnik novoosnovane Opštine Tuzi, nego živim u Ulcinju, a i nemam te informacije koje svakako vama su u interesu, a i mene su u životnom interesu, ali takve informacije nemam. Uradio sam ono što predviđaju Ustav i Zakon države Crne Gore i na osnovu Predloga Administrativnog odbora i ono što sam prethodno naveo Predlog od svih političkih konstituenata u gradskoj Opštini Tuzi predlažem Opštinsku izbornu komisiju koja će da se stara o prvim izborima za samostalnu Opštinu Tuzi. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:32:30)

Hvala Vam, poslaniče Škrelja.

Vi ste imali komentar na njegovo izlaganje, imali ste diskusiju, a vi niste postavljali pitanje je li tako? Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 18:32:39)

Gospodine Škrelja,

U Zakonu o teritorijalnoj organizaciji jasno piše koje su opštine u Crnoj Gori i što koja opština obuhvata. Kako možete da formirate samostalnu Opštinu Tuzi, a da ne znate šta čini teritoriju Opštine Tuzi? Kako je moguće da prvo pravite krov, a ne pravite temelje? Da ne bude nikakve zabune, čestitam građanima Malesije na dobijenoj samostalnoj opštini i svaka im čast. Iskoristili su političke pritiske i ucjene i natjerali parlamentarnu većinu da glasa za samostalnu Opštinu Tuzi. Međutim, nisam čuo ni jednog od vas ovdje da kaže da je trebalo i Zeta da bude samostalna opština, posebno ne od predstavnika nacionalnih manjin. Sada želim da mi se objasni, evo ako vi ne možete, da mi objasni neko od ovih pravnika i ovih eksperata, kako može da se formira samostalna opština i da idete na nove izbore u Opštini Malesija, ako je niste razgraničili? Kad će da bude završeno to razgraničenje, sa kime će da se razgraniče? Ljudi ulazite u neustavne

vode, na način što formirate opštinsku izbornu komisiju, a nemamo ovdje jasno razgraničenje što pripada Malesiji, što pripada Zeti, što pripada Podgorici.

Odlično je ovo što sad vi meni pročitate obrazloženje i saopštite mi šta se nalazi na dnevnom redu. Ja vama saopštavam što se nalazi na dnevnom redu u stvarnosti. I ako neko misli da će to da sabije pod tepih i da se sve zaboravi bogami neće. Imaćete probleme i u Zeti i u Kučima i u Podgorici, ukoliko se to razgraničenje ne napravi na najbolji mogući način u onim istorijskim granicama koje su bile. Kao što sad imate probleme i to ne od pravoslavaca u Tuzima, gdje se jedan dan na Dečiću piše Tito, a drugi dan se postavlja albanska zastava i saopštavaju stavovi koji po nekakvim političkim formulacijama sigurno podliježu radu Tužilaštva, odnosno podliježu pažnji Tužilaštva. Vi ste stvorili Opštinu Malesija, vi ste stvorili ovakav politički ambijent i vi ćete snositi odgovornost za to, ali vas upozoravam nemojte da se igramo sa granicama, posebno da se igramo grobljima ljudi koji 100, 200, 300, 400 godina sahranjuju svoje najdraže na tom području. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:35:15)

Hvala Vam.

Sada ima riječ poslanik Genci Nimanbegu, a neka se pripremi poslanik Slaven Radunović.

GENCI NIMANBEGU (12.11.18 18:35:35)

Hvala, predsjedniče Brajoviću.

Poštovane kolegice, poslanice, poštovani kolege poslanici,

Ova tema bi trebalo biti tehnička, izbor Opštinske tehničke komisije Opštine Tuzi. Zbilja moram u što kraćem vremenu, nadam se neće biti ni tri minuta, samo potvrditi ono moje zadovoljstvo i zadovoljstvo moje koalicije ovim korakom da jedan politički zahtjev koji je dugo godina bio na tapeti uspjeli da se oživotvoruje izborom Opštinske izborne komisije, a to je o punopravnosti Opštine Tuzi. Ističem punopravnost, Opština Tuzi se ne seli nigdje, ona ostaje tu gdje jeste i samo se dobijaju ingerencije koje su zakonom predviđene. Mi smo generacija, govorim u ime koalicije "Albanci odlučno" koji smo jednu našu ideju političku i zajedno sa našim koalicionim partnerima sproveli u djelo glasanjem 27. mislim da je aprila 2017. godine bilo i sada se ona implementira.

Želim poručiti svim građanima da, ja ću lično urgirati kod mojih koalicionih partnera, oni su i ovdje u ovoj sali, da što se tiče razgraničenja da će Komisija raditi što demokratskije i da sigurno ove teze da će biti razgraničenje između groblja i kapele, da će sigurno ljudi koji su tu uzeti u obzir i da ćemo zajednički dati napore da ne bude nikakvih sporova.

Konačno razgraničenja su sastavni dio sprovođenja Zakona o teritorijalnoj organizaciji i to se radilo između svih opština koje su dobile punopravnost. U Zakonu o teritorijalnoj organizaciji se potvrđuje koja naselja pripadaju kojoj opštini, a tehnički dio to je do Komisije i oni se u jednom kratkom vremenskom periodu realizuju.

Još jednom ponavljam da je ova odluka za koju bi trebalo cijeli ovaj dom da da saglasnost. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:38:01)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 18:38:05)

Zahvaljujem.

Evo došla je i ova tema na dnevni red i došlo je vrijeme da se postave neka pitanja. Gospodine Škrelja, Vi ste čovjek koji se makar deklarativno zalaže da sve bude po propisima, je li tako gospodine Škrelja, da sve bude kako treba. Recite Vi meni sada ovako. Pošto ova komisija izborna treba da stvori uslove da se raspišu novi izbori za Opštinu Tuzi, da bi Tuzi dobile Parlament u skladu sa zakonom i da bi građane Tuzi predstavljali ljudi koje oni izaberu. Šta ćemo sa Skupštinom Glavnog grada, gospodine Škrelja, u kojem će da ostane da sjedi četiri ili pet odbornika koji su izabrani glasovima građana koji ne žive u glavnom gradu Crne Gore. Vidim da gledate me nešto čudno kao ne razumijete me, a učestvovali ste i te kako sa svojim kolegama iz DPS-a u smišljanju te prevare za koju smo svi znali da će se desiti, znali ste i vi. Znači, održani su izbori u maju iako smo svi znali da će Tuzi da budu samostalna opština već od septembra. Oni su četiri mandata svoja prinijeli Skupštini Glavnog grada i ti odbornici će da ostanu u Skupštini Glavnog grada Podgorice i da donose odluke koje se tiču građana Podgorice, a izabrali su ih ljudi iz druge opštine. Je li to u skladu sa propisima? Ovo vas pitam ne samo kao pravnika i kao predsjednika Administrativnog odbora nego kao čovjeka. Budite poštteni, pa kažite. Kažite, prevarili smo građane Crne Gore, trebalo nam je nije nam ni prvi ni posljednji put, ali tako je. Evo, ja sam Luid Škrelja stojim svojim imenom i prezimenom iza ovoga i ne mogu da lažem. Recite, fino kao čovjek.

Što se tiče ovoga što je pomenuo, gospodin Knežević, prije mene vezano za događaje na Dečiću, na brdu pored Tuzi gdje je jedna grupa mladih Albanaca iz Tuzi obnovila natpis Tito, a druga ga je sklonila itd. vjerujte mi da ponekad zavidim Albancima. Zavidim između ostalog i na tome što mali broj njih koji ima razloga da nešto zamjera Titu je bio dovoljno hrabar i odlučan i učinio nešto u skladu sa svojim ideološkim ili drugim i nacionalnim interesima. Pazite šta radite vi ovdje, većina koji ste podržali na posredan ili direktan način odluku da se u Podgorici pravi spomenik Josipu Brozu. Josip Broz je praktično preteča kosovske nezavisnosti. On je 1974. godine donio Ustav, kažem on, formalno je uradila to Skupština, ali on je bio apsolutni gospodar Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. On je donio Ustav koji je omogućio dalju, kasniju secesiju Kosova. Pored toga, on je čovjek koji je zabranio Srbima i Crnogorcima, kako se tada govorilo, sa Kosova koji su prognali balisti i okupatori sa Kosova da se vrate na Kosovo poslije rata i time direktno uticao na demografsku strukturu. On je zbog ideoloških razlika sa Enverom Hodžom, navodno, primio veliki broj Albanaca iz Albanije koji su bili bliži Titu nego Hodži, koji su naselili Kosovo i koji su opet uticali na promjenu demografske strukture. Ima mladih Albanaca koji miču ono kamenje na kojem piše Tito, a vi čutite. Vama kojima su ubijali, kojima je ubijao đedove na Zidanom mostu ili vam slao očeve na Goli otok. Mi zar mu se nismo dovoljno "odužili", što je 44 godine ovaj grad nosio njegovo ime, a nije nosio ime mnogo važnijih ljudi koji su ovdje rođeni. To je bila dodvornička politika ondašnje vlasti 1945. godine. Ljudi kažu da on to nije čak ni tražio nego da smo se mi toliko, naši predstavnici odavde, sluganski ponašali da mu je čak bilo i degutantno. Sad poslije ovoliko godina imamo lekciju iz Tuzi. Prema njima je bio sjajan, pogledajte kako se odnose, prema nama je bio, prema mnogima od nas kao zločinac pogledajte kako se odnosimo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:43:06)

Hvala Vam.

Ovako prvo se javlja za komentar, poslanik Škrelja ima riječ.
Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 18:43:25)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Gospodine Radunoviću, svaka Vam čast, vješta zamjena teza pravo da Vam kažem da ne pominjem pozavido bi Vam i Gebels na ovome što ste sad pokušavali da saopštite građanima Crne Gore. Vrlo vješta zamjena teze. Pričamo o formiranju Opštinske izborne komisije u Tuzi. Vi ste počeli priču o Kraljević Marku i ostalima. No, u redu. Znači, ja jednu stvar ne razumijem. U

Podgorici napadate one koji postavljaju bistu Tita. U Tuzima napadate one koji miču Tita, a đavo bi razumio ovu rabotu. Niko ovo ne bi mogao da razumije. To nema toga koji može da razumije. Ovdje napadate ove što hoće da ga postave tamo, a zašto ga mičete. To je stvarno nešto novo u Parlamentu. Jedino što imam obavezu da kažem da građanima i građankama Malesije, svih nacija i vjera čestitam na trudu, staloženosti, političkoj mudrosti, kooperaciji i saradnji sa državnim strukturama Crne Gore. Došli su do onog što im je bila težnja u zadnjih 20 godina i više pluralizma u Crnoj Gori i ja im od srca to čestitam.

Što se tiče onoga što mi je rečeno maloprije da nikada nisam pomenuo Zetu nemam ništa protiv bilo koje opštine novoformirane koji će se formirati ni u tom kontekstu ni protiv Zete. Znači, nemojte da mi spočitavate nešto što nikada nijesam rekao nego treba da sazriju uslovi za to.

Na kraju, gospodine Radunoviću, rekli ste mi, ne kažem da ste mi sa nekom namjerom, budite pošten. Ja nikoga u životu prevario nijesam niti sam ikoga u životu slagao što se tiče poštenja najgora moguća vrsta stvari je pričati o sebi. O meni i o Vama neka drugi pričaju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:45:42)

Hvala Vam.

Izvolite, poslaniče Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 18:45:47)

Sve sam znao, gospodine Škrelja, ali da ćete da se bojite odgovora da ne smijete da odgovorite to nisam očekivao. Pa, nekako, pa trebali ste da odgovorite da ovih četiri odbornika u Podgorici su tu neligitimno, a zaboravili ste najvažnije. Hoćete li, mogu li od mog vremena da mu dam da odgovori samo? Da, da evo pošto je zaboravio dajte mu riječ.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:46:11)

Izvolite, poslaniče Škrelja, želite li riječ?

Čekajte Vi ste dali riječ.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 18:46:21)

E pa, mislim ne, ne ja ne bih da stvaram komedije i oko ovoga jer ovo su ozbiljne stvari. Međutim, milo mi je što sam uspio ipak da građanima Crne Gore kako izgleda i to poštenje i to zaklinjanje na istinu i pravdu.

Znači, gospodine Škrelja, pravo da Vam kažem nemam riječi. Ne znam ima li ovdje druge osobe koja bi izbjegla ovako odgovor kao Vi. Mrtav hladan ste sjeli ovdje. Fino sam Vas pitao mislite li Vi kao čovjek i kao pravnik da je to pošteno da u četiri odbornika u podgoričkoj skupštini sjede i donose odluke u ime građana Podgorice, Zagoriča, Donje Gorice, preko Morače, centra, a da su iz Tuzi, a Tuzi su druga opština, a mi njima ne možemo da donosimo nikakve odluke. Oni ljudi imaju svoju vlast i to je potpuno u redu u skladu sa zakonom kako vi kažete. Vi ne smijete da odgovorite. To je nevjerovatno, ali dobro to je tako i neka bude, to mnogo govori isto.

Što se tiče ovoga što Vam nije jasno oko Josipa Broza da Vam pojasnim. Josip Broz je mnogo toga dobroga Albancima uradio. Nekima možda od njih ne i ti neki, mali procenat, su se organizovali da pokažu svoj revolt. U Podgorici u kojoj živi, evo sad već, skoro 200.000 ljudi, ali veliki broj ljudi koji su potomci onih koji su bili bombardovani u vrijeme kad je, zapamtite, Vrhovni štab partizanskih odreda donosio odluku o tome i slao Britancima mete za bombardovanje, a to je potpisivao lično Josip Broz. Znači, bombardovali su Podgoricu po njegovim naredbama, strijeljao je hladnokrvno ljude na Zidanom mostu, vašu ne vas možda lično, ali mnogih ovdje dedove i prađedove i plus slao ljude na Goli otok. Da ne pominjemo o svemu drugome da su hapsili

/prekid/...Biće komentara.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:48:29)

Komentar na Vaše izlaganje ima poslanik Genci Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU (12.11.18 18:48:32)

Kolega Radunoviću, imali ste veoma interesantno izlaganje i u želji da pokažete da Albanci imaju neki dug prema Titu, a da Srbi nemaju. E mi sad bi da je suprotno, pa ću vam reći zašto.

Prvo ste pomenuli Kosovo i zabranu povratka, rekli ste, Srba na Kosovo. Izostavili ste reći jednu riječ. Kolonizatora između Prvog i Drugog svjetskog rata. Srbi starosjedioci nisu imali zabranu povratka na Kosovo. Nisu morali da bježe sa Kosova, nego onih kolonizatora koji su iz Srbije i Crne Gore pošli na Kosovo između dva svjetska rata. Šta je bilo između ta dva svjetska rata. Bio je cijeli program srpske vlade i Čubrilovići i ne bih rekao i Andrići koji su dogovarali od Načertanija, iseljavanje muslimanskog stanovništva iz Jugoslavije. To su bili sporazumi sa Turskom koji su se nastavili, kolega Radunoviću, i poslije Drugog svjetskog rata i 50-ih i 60-ih godina prošlog vijeka su ljudi išli put Turske.

Zahvaljujem se za temu Tita jer moramo reći još jednu stvar. Ovo što se danas dešava u Tuzima po meni bi trebali osuditi, osuditi kao način da se politizuje jedna istorijska ličnost, znak, ime itd. To treba ostaviti istoričarima. Omladina u Tuzima ni DPS-a niti albanskih partija ne bi trebalo previše da se bave time, trebali bi se istoričari baviti. Svi oni zajedno imaju isti problem - što raditi, gdje raditi, kako stvoriti porodice, i nemaju oni nikakve razlike između Albanaca, Srba, Crnogoraca i svih u ovoj državi. I to je ono što vam je možda trebalo, rečeno da naš zahtjev za samostalnošću, punopravnošću Opštine Tuzi nikad nije isključivao i punopravnost Opštine Zeta. Jednostavno niste bili u političkom ambijentu da svoj zahtjev, ako postoji taj, procesuirate i da ga zajednički izglasamo. Mi bismo voljeli ako biste i vi i dali bismo vam podršku za taj zahtjev.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:51:02)

Hvala.

Pravo na odgovor na komentar poslanik Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 18:51:08)

Gospodine Nimanbegu, ova Vaš završni dio izlaganja potpuno se slažemo i to je tačno i sami ste praktično na jedan način rekli da je to bio politički dil, vi ste ušli u poziciju da možete da natjerate DPS da vam to završi, završio vam je i vi pristajete na takav način dilovanja i to je u redu, to shvatam. Ali, ja nemam ništa protiv toga što ste vi ostvarili to pravo. Naravno imam protiv ljudi koji sjede ovdje sa lijeve strane koji to nisu omogućili ljudima iz Golubovaca, iz Zete, to je problem. Nije problem što su Tuzi dobili samostalnost nego što Golubovci nisu. Ali, to je, mislim realno, više za raspravu sa gospodinom Kneževićem nego sa mnom.

Ja ću da se vratim na ono što ste rekli da je bilo zabranjeno samo kolonizatorima. Znae kako gospodine Nimanbegu, pitanje je do kad treba da se vratimo unazad u istoriju, hoćemo li prije Kosovske bitke, poslije bitke, pa došli Turci. Znae kako, mijenjalo se to stanovništvo i te kako. Sad ste vi odlučili da je problem taj što su Srbija i Crna Gora kao pobjednice u balkanskim ratovima i u Prvom svjetskom ratu poslije toga naselili ljude u krajeve o kojima su pjevali i guslali 500 godina i čekali da se oslobode. U krajeve gdje se nalaze najpoznatije i najveće srpske crkve i Srpska patrijaršija. Šta, trebali smo to da zaboravimo i da se ljudi ne naseljavaju u momentu kad je konačno ta zemlja oslobođena, to parče srpske zemlje. Znači, naravno da su trebali da se

naseljavaju. Ali, šta se dešava 1945. godine? Savezna skupština Federativne Narodne Republike Jugoslavije dekretom zabranjuje povratak, dekretom zabranjuje povratak tim ljudima na Kosovo i Metohiju i plus svaki Albanac koji je bio spreman da se pobuni protiv Hodže dobio je njihovu imovinu i mogao je da dođe, da pređe granicu da dobije državljanstvo, ali nije to. Ja vam opet kažem, to je bila politika toga vremena, Tito je imao svoj projekat kako da pravi državu, da bude moćan, da bude bitan svjetski faktor, igrao je između istoka i zapada kako kad do 1948. na jedan način, kasnije na drugi. Prošlo je 50-60 godina, mi gledamo iz ovog ugla. Mi treba da vidimo šta je to što je nama ostalo. Nismo tražili da se čovjek proglašuje ratnim zločincem, ništa od toga. Ali ljudi bre, kakav spomenik. Pa, evo pogledajte šta se dešava u Tuzima gdje je on kod 90% ljudi pozitivna ličnost, a kod nas spomenik.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:54:07)

Hvala Vam.

Za komentar se javila poslanica Marta Šćepanović, izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (12.11.18 18:54:13)

Hvala predsjedniče.

Vrlo ću kratko, pa umjesto o Opštinskoj izbornoj komisiji mi danas slušamo vašu verziju istorije. I ne samo to, otišli ste i korak dalje, Vi - Slaven Radunović, priča o Josipu Brozu Titu. Tako da pominjete Vi Josipa Broza Tita u ovoj verziji.

Očigledno da Vas ovaj spomenik malo više boli čim tako pričate o tome.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:54:49)

Hvala.

Izvolite odgovor na komentar.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 18:54:52)

Pravo da vam kažem ja sam se ponadao kad se javila gospođa Šćepanović da je neko iz DPS-a stisnuo petlju, pa hoće da objasni kako su ova četiri odbornika u gradskom parlamentu ostala protivno zakonu, a vi o Josipu Brozu. Zna li vi kako je velika istorijska ličnost i Adolf Hitler i Musolini i Pinoče, i mnogi drugi ljudi koji su bili negativni. A znate li ko je bio Staljin? Pa se naravno o svima njima može razgovarati na kritički način.

Pričam ovdje kao građanin Podgorice i Crne Gore, građanin grada koji je bombardovan po njegovim instrukcijama, građanin grada iz kojeg su pošle hiljade ljudi na zli put kako se govorilo u Sloveniju i gdje su hladnokrvno strijeljani. Građanin grada iz kojeg su mnogi otišli na Goli otok, koji nisu po 30 godina smjeli da kažu šta se tamo dešava u toj demokratskoj atmosferi koju vi prizivate. Građanin države u kojoj, sad ću ponoviti, ne znam je li se čulo prošli put, se za vic o Titu išlo u zatvor. Vi nam to sad predstavljate kao vrhunske domete demokratije. Da, pod Titom se bolje i ljepše živjelo u Jugoslaviji nego što su živjeli Česi, Poljaci, Albanci, to je tačno. Ali se pod Titom mnogo gore živjelo nego što su živjeli Španci, Portugalci, Grci. To što nam je nametano u vrijeme kad sam ja bio đak i većina vas ovdje kako je kod nas bolje nego u Poljskoj, to je priča, teza koja nikako ne postoji, treba da se upoređujete s boljima. Oni koji su bili pod još većom represijom, ja bih tamo bio još žešći protivnik te istorije. Ali da pričamo ovdje kako se radi o jednoj veličini koja je ne znam što napravila Crnoj Gori. Vi mislite da se Crna Gora ne bi razvijala da nije bilo komunizma, je li vi to stvarno mislite, mislite da ne bi škole radile, da ne bi fabrike radile, da se ne bi gradilo poslije Drugog svjetskog rata. Evo, recimo jedna Njemačka zapadna srušena je do temelja gospodo, do temelja je srušena. Ubijeno im je šest miliona muškaraca, radno sposobnih.

Uz pomoć sa strane za 10 godina su bili najjača evropska ekonomija. Možemo tako i o svakoj drugoj državi da pričamo. Znači nije progledala Crna Gora s komunizmom.

To što ste vi danas nasljednici Komunističke partije, samo vjerno se sakrivete iza naziva Demokratska partija socijalista, to je problem. To je problem koji vi stalno krijete kad pričate sa vašim stranim partnerima. Jer, oni sve mogu da zamisle, ali komunizam ne, posebno Amerikanci i vi to znate. Ja nijesam neprijatelj komunizma kao ideje jednakosti i pravde, ja sam neprijatelj hohštaplera koji su sproveli komunizam u SFRJ.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 18:58:01)

Sada se za diskusiju javio poslanik Branko Radulović, neka se pripremi poslanik Tarzan Milošević i ja ću vas pozvati da govorimo o Opštinskoj izbornoj komisiji u Tuzima. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (12.11.18 18:58:18)

Želim vas i građane Crne Gore da upozorim na jednu veliku opasnost, a to je evropska norma, evropske tendencije i naša zbilja i naša vjetrometina i naš integritet crnogorski. Decentralizacija je jedna od tendencija Evropske unije i mi ćemo biti sve više podložni tome. To znači da teritorija daje višeekonomske efekte, više valorizuje ekonomske resurse, više ostane onim građanima koji tu žive. Da i koncesije i mnoge druge stvari budu centralizovane kao danas, što je ustrojstvo našeg ukupnog sistema, nego da onaj koji stvara, koji dio te teritorije njemu najviše ostane. Ali, ima jedna druga caka sa kojom, kolege vi koji odlučujete, pričam za vašu decu i za dobro Crne Gore, na kojoj se uhvatila Makedonija, moja Makedonija, a to je participacija u državnoj upravi, u policiji i svemu ostalome što se tiče te teritorije.

Pitam ljudski, pitam iskreno, pitam do kraja crnogorski - da li sutra kada se bude primjenjivala ta evropska norma, kad budemo Vojska, iako je dio NATO-a, je mnogo malobrojnija u odnosu na policiju, a mi nijesmo sazreli kao demokratsko društvo. Naši nekakvi veliki projekti još nisu završeni u glavama mnogih drugih. Da li će u toj policiji koja će biti u Tuzima biti oni u većini ili dominantno u većini koji će braniti crnogorsku granicu ili će biti za neke druge projekte? Tako kolege, kad odlučujete o Crnoj Gori, maloj, koja je sa svake strane na određeni način pod znakom pitanja, ja vam prenosim iskustvo nesazrelih određenih teritorija, muke makedonske i mnogih drugih. Jednom sam rekao - ko ne bio da brani teritoriju Crne Gore, pa sam bio napadnut od nekih koje sam branio 90-ih godina i drugačije protumačen. Kada bude druga norma ne ekonomske održivosti nego participacije manjina i svih drugih u državnoj upravi i policiji i vojsci da li će ti koji će biti na toj teritoriji, to je evropska norma kolege, da li će ti braniti Crnu Goru, ovakvu Crnu Goru koja nije demokratski još tranziciju prošla ili će braniti neki veliki projekat. To je moja velika sumnja i sjetite se ovih mojih riječi jer će doći u iskušenje sutra ili preksutra.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:02:34)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Tarzan Milošević a neka se pripremi poslanik Miloš Nikolić.

TARZAN MILOŠEVIĆ (12.11.18 19:02:37)

Hvala gospodine predsjedniče,

Poštovane kolege, poštovani građani,

Vrlo kratko. Mislim da smo malo otišli od teme dnevnog reda izbora Opštinske izborne komisije u Tuzima ali nije sporno, moće da evo i ja kažem da pojasnim nekoliko stvari.

Prije svega podrška za izbor Opštinske izborne komisije koja je u skladu sa našim zakonom, obaveza Parlamenta da izabere opštinsku izbornu komisiju. Tu je napravljen i

proporcionalni sastav, što se tiče opozicije i vlasti i na taj način dobićemo organ koji će, izbori koji će biti raspisani vjerovatno, ne vjerovatno nego je obaveza da predsjednik države raspiše do kraja mjeseca, koji će vjerovatno biti u sljedećoj godini. Na taj način ćemo dobiti novu vlast u Tuzima i dobićemo Opštinu Tuzi. Do sad je to bila opština u sastavu Glavnog grada.

Ono što je bila ovdje jedna dilema Demokratska partija socijalista je podržala i želje građana u Gusinju, želje građana u Petnjici, želje građana u Tuzima.

Što se tiče Golubovaca DPS će uvijek podržati ono što je ambicija i želja građana. Nisam bio nikad pristalica širenja lokalnih uprava, svjestan činjenice da ono što je Hrvatska uradila sa 420 i nešto opština gdje jedna opština ima 137 stanovnika ili u Srbiji je to na jedan bolji način uređeno gdje imamo 150 opština, ali opština ta mora da ima preko 10 hiljada stanovnika, to je jasno definisano, a gradovi moraju da imaju preko 100 hiljada stanovnika i na taj način imamo jednu funkcionalnu, po mom mišljenju, organizaciju lokalnih uprava.

Vjerujem da i Crna Gora je potrebno da donese jedan takav ozbiljan zakon i na taj način mislim da bi mogli da imamo opštine sa većim brojem stanovnika, ali u svakom slučaju da Golubovci i Tuzi imaju veći broj stanovnika nego što imaju Plužine, Šavnik, Žabljak itd. neke opštine koje su teritorijalno vezane za određeni prostor. I u svakom slučaju podrška bi naša bila ljudima iz Golubovaca ako se oni odluče da i oni imaju samostalnu opštinu ovdje.

U vezi sa razgraničenjem. Mislim da su to vjekovima dobre komšije bile između Golubovaca i Tuzi. Kad imate dobrog komšiju vama međa ne treba. Siguran sam da će se i tu naći jedna dobra forma i da ćemo mi tu imati jednu granicu koja će zadovoljiti ono što su potrebe, o čemu je govorio gospodin Knežević sad ovdje da li će biti groblje, kapela, itd. mislim da ćemo imati sluha svi zajedno koji možemo da utičemo na proces kao Parlament ovdje da to bude u duhu onih dobrih komšijskih odnosa koji su uvijek bili između ljudi u Tuzima i Golubovcima.

I što se tiče izbora u Podgorici. Samo da kažem jednu stvar, Demokratska partija socijalista u Podgorici je osvojila isti broj glasova kao u Tuzima. Znači mi nismo nikakav mandat ni više ni manje osvajali sa Tuzima, to je jedna percepcija. Ljudi koji se bave malo matematikom, mogu sigurno da dođu do tih podataka 78% glasova smo imali u Podgorici, taj odnos je bio u Tuzima, a ostalo su dobijale ostale partije, ostali politički subjekti. Ako govori o stalnoj nekoj prednosti Demokratske partije socijalista vjerujte mi to je jedna dobra zabluda, znači ako neko govori u tom dijelu. Znamo koliko je tamo uzela Albanska alternativa, koliko su uzele Demokrate i ostali subjekti, evo i Socijaldemokrate su imali dobar rezultat, tako da u tom pravcu mislim da Demokratska partija socijalista nije pravila nikakve kalkulacije u tom dijelu. Vjerujem da će sljedeći izbori pokazati kolika je snaga i na području Podgorice bez opštine Tuzi, ali u svakom slučaju rezultat koji je bio govori o tome da smo mi u Podgorici imali rezultat 48%, a u Tuzima je takođe bilo 48% za DPS. Tako čisto radi pojašnjenja. Hvala predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:06:23)

Hvala poslaniče Mloševiću.

Za komentar se javio poslanik Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 19:06:31)

Gospodine Miloševiću,

Ja bih volio samo da mi objasnite jednu nedoumicu. Zbog čega ste onda prošle godine 26. novembra išli na izbore u Gradskoj opštini Tuzi, kao prelazni period, zašto im tada niste dali samostalnu opštinu. Ja ću vam reći zbog čega - zbog podgoričkih izbora. Jer vam je ovih 48% koje ste osvojili u Podgorici trebalo i za 48% u Gradskoj opštini Tuzi. Znači, vi ste svjesno izložili državu trošku, to više nikoga ne interesuje, kroz jednu jasnu političku računicu jer niste bili sigurni kakav će biti rezultat lokalnih izbora u Podgorici na proljeće 2018. godine. Imali ste istraživanja javnog mnjenja koja su govorila da određeni kandidati nisu najbolji, pa ste onda izvukli ovog malog iz Pive, Vukovića i onda ste dogovorili sa predstavnicima albanskih partija i sa Demokratskom partijom socijalista u Tuzima da oni dobiju prelazno rješenje i sad imamo dvoje izbora u 2017. i

2018. godini u opštini Tuzi. Je li to logično, ali imate i odbornike sa područja opštine Malesije sad u Gradskom parlamentu Podgoričkom, je li tako.

E, znate šta gospodine Miloševiću, ako bismo Zakon o teritorijalnoj organizaciji striktno tumačili vi ste sad dužni da organizujete izbore u opštini Podgorica i u Gradskoj opštini Golubovci, znate, jer je to bila jedna teritorijalna cjelina. Ja sad Vas pitam da li ćete organizovati izbore sad i u Podgorici i da li ćete organizovati izbore u Gradskoj opštini Golubovci, tj. Zeti, jer ja ne volim da se zove Gradska opština Golubovci, to je jedno selo, namjerno ga neko zove Gradska opština Golubovci da se zaboravi što je i kako je bilo Zeta. I naravno, i vi ste saopštili sljedeću činjenicu - vi ste protivnici stvaranja novih lokalnih samouprava. Odlično.

E sad mi objasnite kako Petnjica, kako Gusinje, evo kako opština Tuzi. Zašto ne može Zeta? Zašto ne može Zeta, evo Zeta Vojislavljevića, Nemanjića, Balšića, Crnojevića, Petrovića iz Zete je nastala ova Crna Gora. Eto sticajem okolnosti ja živim u Zeti, nekoliko stotina godina moja porodica, i sad dobijam informaciju da mene neko prepoznaje kao Gradsku opštinu Golubovci, nekakav sekundarni centar. Podsjetiću vas, na području Zete su i Plantaže, i Aerodromi Golubovci, i Kombinat aluminijuma, i servisno skladišna zona i koncesije u koritu Morače i najveći dio Nacionalnog parka Skadarsko jezero. Neće mi valjda niko reći da Zeta ne može od tih resursa da živi. Ne, odlučeno je da Zeta dobije kolektor i to će biti jedina kapitalna investicija koju ćemo dobiti. Ajde sad gospodine, pošto smo imali tu Studiju o izvodljivosti, zašto sad ne ukinete Opštinu Petnjica, Opštinu Gusinje i sve ove nefunkcionalne opštine koje su zadužene po 10 miliona evra, pa da centralizujemo da imamo 10 opština da znamo koje opštine imamo.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:09:52)

Hvala.

Poslaniče Vukoviću, imate pravo za kaznenu repliku. Izvolite.

Zbog izraza mali iz Pive i to je potcjenjivački ima pravo na kaznenu repliku. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ (12.11.18 19:10:07)

Predsjedniče, ja znam da opasno Crnoj Gori prijete žute trake od nekih političkih subjekata za neke ljude koji im ne odgovaraju. Sad smo počeli da se dijelimo, ne sad, po plemenima. Ovo je krajnje drsko, tražio sam repliku da bih se odbranio jer nije svejedno polemisati sa trostrukim narodnim herojem Rusije, dobio je najveće odlikovanje u dva tri mjeseca, ja zazirem. Ali, ću da odbranim porodicu, nije to nikakav mali, to je institucija, za mnoge koji su u ovom Parlamentu na ponos moje porodice. To je momak koji je doktor nauka, koji je prodekan na Političkim naukama u Podgorici, koji je doktorirao, doktorirao je u Mađarskoj u Budimpešti, bio je profesor na Džordžtaun univerzitetu u Vašingtonu i zamislite vi tu personu koja kaže da je to mali iz Pive.

Mladić je rođen u Podgorici, njegov brat je rođen u Podgorici, njegov otac, a moj brat je formirao porodicu i situiran je u ovom gradu kao častan građanin i čitava porodica Vuković. Hoćete da vam pričam o mom sinu, za koga se iz ovih redova od nekih pričalo sve i svašta? Momak je danas dekan na Univerzitetu Džon Hopkins u Americi.

Da li neko prepoznaje o čemu se radi, ja ne znam, ali dozvolite da reagujem i da branim integritet moje familije u koju sam sve uložio i ničiju drugu porodicu sviđala mi se ili ne sviđala, ne uzimam u ovim raspravama kao argument, posebno ne potcjenjivački.

Hvala vam puno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:12:19)

Hvala.

Odgovor na komentar?

Nemate pravo./upadice/

Sjedite da Vam objasni.

Predsjedavajući u ovom slučaju ja, ocjenjuje da li ima osnova za kaznenu repliku. Imao je potpuno osnova gospodin Vuković da traži i dobio je kaznenu repliku. To je moja odluka, Vi možete da pokrenete neku proceduru izjašnjavanja, da li sam ja postupio ispravno ili ne, ali riječ nemate.

Ne, ne možete.

Imate sad odgovor na Vaš komentar od Tarzana Miloševića.

Poslaniče Miloševiću.

TARZAN MILOŠEVIĆ (12.11.18 19:13:08)

Predsjedniče, vrlo kratko što se tiče odbornika koji su trenutno u gradskom parlamentu, potpuno je jasno formiranje Opštine Tuzi nadležni organi neka utvrde da li su oni u sukobu interesa ili nijesu. Mislim da će to biti najbolja mjera da ja sad ne prejudiciram stvari, jer nijesmo do sad na tu temu imali ni konkretnu inicijativu osim medijskog pisanja. Tako da vjerujem da ćemo u tom pravcu imati odgovor. Imamo dva odbornika iz Demokratske partije socijalista, imamo jednog odbornika koji je iz Demokrata i jedan odbornik Albanske alternative.

Što se tiče opština potpuno sam bio jasan.

Kada sam govorio o opštini govorio sam da tendencija Crne Gore treba da bude da se donese zakon na koji ćemo način definisati veličinu i status opština. To je moj lični stav, a što se tiče Golubovaca ostali smo kao partija potpuno jasni. Dali smo podršku za ostale opštine uvijek, inicijative građana u Demokratskoj partiji socijalista će naići na podršku u tom smjeru tako da je to potpuno jasno.

Što se tiče izbora koji su bili u Opštini Tuzi, Opština Tuzi je u sastavu Glavnoga grada. Ovdje rekao sam prije da podrška koju imamo u Podgorici je sasvim dovoljna za jednu ubjedljivu pobjedu, koju smo na prošlim izborima gdje je Demokratska partija socijalista sama osvojila apsolutnu vlast sa 32 odbornika.

Hvala.

PREDŠEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:14:43)

Hvala.

Diskutant poslanik Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (12.11.18 19:14:47)

Hvala Vam poštovani predsjedniče.

Zaista nijesam imao namjeru da se javljam oko ove tačke dnevnog reda. Međutim, budući da sam odbornik u Podgorici, iskristalisale su se čini mi se tri teme koje se tiču konkretno lokalne uprave i smatrao sam važnim da odgovorim na njih.

Prva tema jeste pitanje četiri odbornika koliko sam razumio koji su trenutno ispred Demokratske partije socijalista, odbornici u Glavnom gradu, a inače imaju prebivalište u Tuzima.

Dakle, dozvolite mi da na to pitanje odgovorim kroz dvije prizme, jedna je pravna, za što je postojalo dominantno interesovanje, a jedne je politička. Što se pravnog dijela priče tiče, naglasio bih da je danom potvrđivanja izborne liste da se gradska opština još uvijek gradska opština Tuzi nalazi u sastavu Glavnog grada.

Nije postojala nikakva pravna smetanja da se na listi Demokratske partije socijalista nađu ovi ljudi.

Što se tiče njihovog aktuelnog mandata u Skupštini Glavnog grada, njihovi aktuelni mandati potvrđeni 6. jula. Gradska opština Tuzi je shodno Zakonu koji smo usvojili, odnosno izmjenama i dopunama Zakona iz 2017. godine, konstituisana. Za parametar početak njenog rada, Opštine, a ne Gradske opštine uzima 1. septembar.

Složit ćemo se da je 6. jul prije 1. septembra i da pravno ne postoje nikakve smetnje, da ova lica mogu da budu odbornici u Glavnom gradu.

Uvijek se u pravu, i u javnom, generalnom građanskom, ali u javnom uzima kao relevantan trenutak zaključenja pravnog posla ili nekog drugog javno-privatnog odnosa. U ovom slučaju imamo dva trenutka koja su relevantna, jedan je trenutak potvrđivanja izborne liste, koji je bio negdje krajem aprila i drugi je trenutak potvrđivanje mandata, koji je bio 6. jula, bio je prije 1. septembra.

Mogao bih da se složim, ukoliko govorimo u političkom kontekstu, da se otvara jedna vrsta dileme da li bi ti ljudi trebali da budu odbornici u Skupštini Glavnog grada.

Evo, dozvolite nakon što se završe izbori za Opštinu Tuzi, da ćemo mi kao Demokratska partija socijalista zauzeti jednu vrstu političkog stava o tome da li će ta lica i dalje biti odbornici u Skupštini Glavnog grada. Ali, što se tiče pravnog pitanja i pravne dileme, tu dileme ne postoje, s pravnog aspekta oni to mogu da budu.

Drugo pitanje, koje se nametnulo jeste spomenik Titu. Zaista je mnogo toga rečeno o tome, ja ću to pokušati da osvjetlim kroz tri prizme.

Prvo, spomenik Titu imamo namjeru da izgradimo, odnosno aktuelna lokalna uprava, zbog toga, što ga smatramo na neki način ocem antifašističke borbe u Drugom svjetskom ratu.

Možemo se oko toga složiti ili ne složiti, ali to je naš stav i budući da je jedna od osnovnih vrijednosti koje baštini Demokratska partija socijalista je antifašizam, vjerovali smo da je to, odnosno da će postavljanje spomenika Josipu Brozu Titu biti jedan doprinos u pravcu kultivisanja antifašističkih vrijednosti za koje se zalažemo.

Drugo, zbog čega smo se odlučili na taj korak jeste konstatovanje jednog perioda od 40 i nešto godina, koji smo proveli po socijalističkim oblikom upravljanja. To je činjenica, svidjelo se to nekome ili ne i to vrijeme, ja bih rekao pamtimo prije svega i dominantno po mnogo više lijepih stvari nego ružnih. Na kraju, krajeva i ovaj grad je toliko godina nosio i njegove ime i da čak i onda kada je preimenovan iz Titograda u Podgoricu, ogromna većina stanovništva je i dalje željela da ostane Titograd, koliko sam ja upoznat, sa tadašnjim stanjem javnog mnjenja.

Govorim o nečemu što je bilo većinsko raspoloženje, ne o onome što je bilo o izjašnjavanju u tom periodu koja su složit ćemo se sva vrlo sporna.

Dakle, većinsko raspoloženje građana Podgorice ili makar značajno raspoloženje građana Podgorice je bilo da ostane naziv Titograd. S obzirom na ove tri stvari, na antifašističku tvorevinu, odnosno vrijednost koju baštinimo kao partija, na socijalistički oblik upravljanja pod kojim je naša zajednička država, a samim tim i Crna Gora bila 40 i nešto godina i s obzirom da je naš grad nosio to ime. Na kraju krajeva, dobili ste tu vrstu legitimiteta izbornim rezultatom od strane građana, da možemo da donesemo takvu odluku i vjerujem da smo donijeli ispravnu odluku. Mi ćemo se sporiti oko toga i nema nikakve dileme da ću ja ovim svojim izlaganjem postići neku vrstu saglasja s vama, ali prosto dozvolite da odbranim ono što je bio stav i rezon Demokratske partije socijalista u tom dijelu.

Treće pitanje, jeste pitanje Gradske opštine Golubovci, mislim čak da je ta ideja prvobitno još davno ranije o nezavisnoj opštini Golubovci, potekla iz redova Demokratske partije socijalista. Vjerujem da je partija uvaženog gospodina Kneževića, na proteklim izborima jasno zastupala taj stav i koliko sam razumio građani nijesu dali povjerenje takvoj ideji. Mislim da trenutno ne postoji raspoloženje u Gradskoj opštini Golubovci da Golubovci postanu samostalna opština dominantno iz razloga što za to ne postoje kapaciteti koji bi trenutno mogli da garantuju uspješno funkcionisanje nezavisne opštine. Ne bih se složio ni da je kolektor jedina investicija. Imamo zaista u dijelu saobraćajne infrastrukture velika ulaganja na području Golubovaca, bulevarsku saobraćajnicu sa četiri trake sa razdjelnim ostrvom, Srednju stručnu mješovitu školu, ali evo komentarišaće gospodin Knežević pa će biti prilike i odgovor.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:19:57)

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 19:20:05)

Istina ja sam od drugih sagovornika tražio ovaj odgovor, ali mislim da je ovo bilo realno meni odgovoreno i da bi trebalo da na račun toga dobijem mogućnost da prokomentarišem ovo što je gospodin Nikolić rekao jer mislim zaista se od ta tri pitanja koja je pomenuo dva sam ja postavio.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:20:26)

Hvala Vam, poslaniče Radunoviću, sad ću da Vam objasnim. Prvo nemate nikakvu osnovu za repliku na osnovu ovoga što je rekao Miloš Nikolić, ali imate pravo na komentar u ime Kluba. Prema tome, pošto se već prijavio Milan Kneževića za komentar ako odustaje u korist Vašu, izvolite Vi imate pravo na komentar.

SLAVEN RADUNOVIĆ (12.11.18 19:20:46)

Gospodine Nikoliću, Vi ste stvarno jedan kulturni mladi čovjek i sa Vama je lijepo polemizirati. Prvo, mi mi je što najmlađi u Klubu je nekako i najhrabriji ispao ovom prilikom drugi nisu smjeli da se ovom temom bave. Naravno, to ne znači da ste Vi u pravu. Vi ste vjerovatno s pravne strane onako kako želite da tumačite zakone našli neki ugao koji možete da branite, ali postoji logika. Možete Vi da mijenjate odbornike koje ste inače sami izabrali sa liste. Mogao je da bude glasovima iz Tuzi izabran i neko ko nije Albanac, mogli ste da postavite bilo koga. Problem je što u Skupštini Glavnog grada Crne Gore sjede ljudi koji su izabrani glasovima ljudi koji više nisu u Glavnom gradu. Nije bitno ko će da bude personalno njihov predstavnik, formalno, bitno je da jednostavno građani drugog grada, posredno, preko predstavnika u Parlamentu učestvuju u odlukama koje se tiču građana Podgorice. To je taj problem i od toga se pobjeći ne može, tu legitimizacija nema, o legalnosti možemo da diskutujemo, legitimizacija nema.

Što se tiče Josipa Broza, još kratko, sa Vama neću polemizirati na ove teme sa kojim bi mogao sa starijim kolegama jer Vi ste mladi i to vrijeme ne pamтите toliko. Rekli ste, između ostalog, jedan od razloga koji vas je ponukao da krenete u čitav ovaj projekat to što je on je simbol antifašističke borbe koji je bio praktično pokretač te borbe u Crnoj Gori. Da vam kažem nešto, onda treba da podignete spomenik, makar sa ove komunističke strane kad se tiče antifašističke borbe, Staljinu. Kad su ustajali komunisti i ljudi njima bliski na ustanak 13. jula oni su znali za Staljina, tu niko nije znao za Tita. Evo raspitajte se ja neću dalje, raspitajte se u kojoj okolini je tada za Josipa Broza Tita nije znao niko osim možda dva ili tri komunistička funkcionera u Crnoj Gori. Znali su za Staljina i pratili su Staljina sve do 1948. Staljin je bio taj, a ne vidim da ste krenuli da podignete spomenik Josifu Visarioneviču Staljinu. Znači, nije to razlog. Razlog je što Demokratskoj partiji socijalista treba još jedna linija podjele u Crnoj Gori i to nakon 50 godina su se sjetili da sad podižu Titu spomenik. Imamo bulevar, imali samo toliko godina naziv grada i još jednu stvar, pogriješili ste neko vam je stvarno pogrešno rekao, održan je referendum zajedno sa izborima i mislim ubjedljivo preko 90% građana je bilo za promjenu imena.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:23:46)

Hvala Vam.

Odgovor na komentar Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (12.11.18 19:23:55)

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Evo nekako se nastavlja tradicija komentara i odgovora mene i gospodina Radunovića i da se osvrnem prvo na ovaj dio priče koji se tiče odbornika.

Razumio sam da ste gospodina Škrelju pitali sa pravničke strane. Ja sa pravničke strane, kažem, njihovo funkcionisanje, bitisanje kako god ga definisali u Skupštini Glavnog grada pravno ima apsolutno utemeljenje.

Što se tiče logike, vrlo često postoje te razlike u tumačenju prava i logičnosti tog tumačenja između ljudi koji su pravnici nisu pravnici ja to razumijem. Kao što sam rekao nakon što se održe izbori za opštinu nezavisnu Tuzi, nakon što ova lica vrlo vjerovatno budu kandidati za odbornike i na tim izborima da ćemo mi zauzeti jednu vrstu političkog stava ili ako hoćete logičko političkog stava u odnosu na to. Podsjećam vas da je to pitanje bilo dominantno pravno, makar ste ga Vi postavili dominantno pravno i dominantno pravno ima uporište.

Što se tiče pitanja spomenika Staljinu, podjela i svega, ja bih rekao da je inicijativa za spomenicima legitimno pravo onoga ko za to dobije povjerenje na izborima. U ovom trenutku mi smo bili ti, mi smo pokrenuli ovu inicijativu, razloge sam naveo. Što se tiče tih podjela i vaša partija je donekle imala određenih inicijativa za spomenicima u Beranama i drugim gradovima i makar se meni čini da bi njihova izgradnja ili postavljenje kako god ga nazivali izazivala dosta veću tenziju i društvene podjele u odnosu na Josipa Broza Tita jer mislim da u odnosu na Josipa Broza Tita je postojao ili i dalje postoji jedan veća vrsta društvenog konsenzusa u donosu na lica kojima biste vi izgradili spomenik, ali hajde da se ne sporimo na to.

Što se tiče referenduma saglasan sam i ja sam i rekao koliko sam razumio da je neko neposredno raspoloženje građana Podgorice u tom trenutku bilo takvo. Što se tiče izjašnjenja u tom periodu njih možemo i ne moramo komentarisati, ali svakako da ako čak želimo i da se izuzmemo iz onoga što su bile 1980. i 1990. i taj kompletan socijalistički perod ja bih rekao po reakcijama, evo dozvolićete odbornik sam u lokalnoj Skupštini, aktivan sam i u opštinskom odboru DPS-a Podgorice, po onome što su reakcije građana Podgorice bih rekao da ova inicijativa i dalje ima jednu dobru uporište među građanima Podgorice. Samim tim ima i puni legitimitet koji smo i zavrijedili na izbore. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:26:31)

Hvala Vam.
Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (12.11.18 19:26:40)

Evo, poštovani građani, da razjasnimo ovo oko Tuzi.

Tuzi su zvanično postale samostalna opština 1. septembra. Svaki odbornik sa te teritorije koji je danas u gradskoj Skupštini Opštine Podgorica je tamo nelegitimno. On ne ispunjava uslov prebivališta, njegovo prebivalište nije više Opština Podgorica, njegovo prebivalište je Opština Tuzi. Prema tome, od 1. septembra Skupština Opštine Podgorica je potpuno neligitimna. Pravnici iz Demokratske partije socijalista sa ovim argumentima na vašu žalost komentara više nema.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:27:34)

Hvala. Ne, ne možete ovo nije Skupština Opštine Podgorica nego Skupština Glavnog grada. Ne, ne Skupština Glavnog grada Podgorice, a ne Skupština Opštine Podgorice ispravio sam navode koji su pogrešni.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (12.11.18 19:28:04)

Mislim da je ovo veoma važna tema zato što ova Skupština i rasprave u ovoj Skupštini utiču na veoma veliki broj građana Crne Gore i molio bih samo da mi, ne znam dali ste mi minut vremena, a volio bih ja sam se prijavio za diskusiju da dobijem malo više nisam se javio proceduralno.

Ovo je vrlo važna tema raspravljamo o tome kako se konstituiše Opština Malesija, kako se konstituiše Izborna komisija, kako se uspostavljaju nove institucije i to je važno u kontekstu svega onoga o čemu je govorio kolega Knežević i o čemu su govorili poslanici Demokratskog fronta. Mi smo se ovdje osvrnuli, poštovani građani Crne Gore, kako postoji jedan odnos kada je u pitanju opština u kojoj većinsko stanovništvo čine pripadnici albanske nacionalnosti, a kakav je drugi odnos za opštinu u kojoj je većinsko stanovništvo čine građani srpske i crnogorske nacionalnosti, a to je građani Opštine Golubovci. Vrlo je važno to da čujete, da znate o čemu se radi kako bi mogli opredjeljivat se i u budućim dešavanjima. Ono što je za mene posebno važno to je odnos prema ovim činjenicama gdje smo raspravljali o tome kako se mi kao neka nova generacija, a posebno ove mlađe kolege, pošto ja imam 53 godine pa ne pripadam toj mlađoj generaciji, ali kako se oni odnose prema simbolima diktature, a jedan od simbola diktature je upravo Josip Broz Tito. Ono što sam želi, mlađe kolege, da vam kažem nemojte da idete tim putem, ima mnogo boljih primjera u našoj istoriji na koje treba da se ugledate od Josipa Broza Tita. Ipak je to bio čovjek skromnih mogućnosti, austrougarski kaplar, pripadnik 42 vražije divizije koji je dobio dva ordena što je vješao srpske babe i nejač po Mačvi. Znači to je jedini čovjek podoficir okupatorske vojske koga je narod koji je on okupirao proglasio za maršala.

Nisu to dobri primjeri i samo da vam napravim jedno upoređenje, kad je 1925.godine osnivač Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, Kraljevine Jugoslavije, kralj Aleksandar, rođen na Cetinju, unuk kralja Nikole, dolazi na Lovćen da obnovi Njegoševu kapelu tada postoje tu i snimci i zapisi i sve je to dokumentovano. Praveći na čelu jedan veliki doček gdje se skupila sva Crna Gora, a potom odlazeći na Lovćen njegova supruga kraljica Marija bila je u crnogorskoj nošnji, on je bio u crnogorskoj nošnji, jer on je Crnogorac, ded mu je Crnogorac. Nikome nije bliži kralj Nikola ovdje u ovoj sali na bilo kojem mjestu nego što je on bio kralju Aleksandru, to mu je ded. Tada je najveći teolog tog vremena Nikolaj Velimirović episkop žički saopštio jednu čuvenu rečenicu: "Na koljena vaše veličanstvo na krovu ste otadžbine". Čitav narod dok je državo govor episkop Nikolaj Velimirović bio je na koljenima. To je odnos prema Crnoj Gori, to je odnos prema našem narodu. Zna li kakav je odnos bio prema Josipu Brozu Titu, postoje danas živi lovci koji su kada dođe u Crnu Goru zamjenjivali lovačke pse i lajali tamo po Biogradskoj gori kako bi mu međeda nagnali da on može da puca. Prezirao je i sa poniženjem se odnosio prema većini tih naših navodno sokolova, poput onog Jova Kapičića i sličnih, imao je jedan ništavan odnos prema ljudima kojima su mu se ulizivali. Tako da vas molim da te primjere, posebno vi iz mlađe generacije, sad ne zamjeram Mišku Vukoviću i ovima koji su primali štafete posle smrti Josipa Broza Tita, ali vi mlađi koji slušate ovu priču bježite od primjera Josipa Broza Tita.

Imamo mi u našoj istoriji mnogo svjetlijih primjera. Ovdje u ovom gradu je rođen Stefan Nemanja, najveća ličnost koja se rodila u ovom gradu, osnivač dinastije Nemanjića. Ako treba negdje Podgoričani da traže uporište i u odnosu na nekoga da se dive i u odnosu na nekoga da kažu mi smo ponosni što smo sugrađani nekoga ko je rođen u ovom gradu to je Stefan Nemanja. Ovdje ste mu makli ime ove ulice ovdje što se zvala Obala Nemanjina, sve ste uradili da ponizite najvećeg čovjeka i najveću istorisku ličnost koja je rođena u ovom gradu, a da sada podižete spomenik čovjeku koji je bombardovao i ovdje ubio na hiljade Podgoričana, hiljade ljudi poubijao na Zidanom mostu. Siguran sam odajući priznanje ovim Albancima koji su uklonili ono što je napisano gore na Dečiću, odajući im priznanje siguran sam da to oni nisu radili niti pisali nego da je to radio neki četnički potomak, pretpostavljam da se tu nalazio neki Anđušić, jer oni koji izdaju svoje pretke oni su i najservilniji. Ja to znam, po nekim mojima gore sa Sinjajevine, iz Kolašina i sa sličnih mjesta, ti koji se odreknu svojih predaka ti su najgori. To su uglavnom oni koji su 1944. godine prešli u partizane, to su oni koji su 1944. godine da bi se dokazali u toj novoj vlasti strijeljali one sa kojima su bili do juče. Da vama Bjelopavlićima, da mi vi ne zamjerite, upravo jedan kome ste držali prije neko veće veliko slovo u Danilovgradu, jedan koji je bio na tom spisku koji je 1944. godine prešao u partizane, a poslije toga je bio čak i predsjednik Crne Gore.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:33:56)

Pošto ste se obratili meni, da Vam kažem da ja ne mogu zabratiti vama da imate svoj pogled na istoriju, ali ću vam reći ovdje će se spomenik dizati onome za koga većina bude mislila da treba da mu treba podići spomenik, a ne za koga svako od nas pojedinačno misli da treba. Po mnogim istraživanjima u svim bivšim jugoslovenskim republikama od kojih su nastale nezavisne države Josip Broz Tito je čovjek koga konstatuju za najveću ličnost, pa i u Srbiji i to ankete pokazuju. Možemo da pričamo i mislimo što god hoćemo o tome.

Za komentar se javio poslanik Obrad Mišo Stanišić. Izvolite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (12.11.18 19:34:39)

Hvala Vam predsjedniče.

Volim ja sa kolegom Mandićem da na ove teme, ovo je nastavak priče iz Budve koja je bila prije neku noć i ova priča kolege Mandića je samo nastavak te priče. Znam da je antifašistička borba trn u oku onima koji Crnu Goru nikad nijesu poslije 1918. godine htjeli da vide kao nezavisnu državu. Da nije bilo revolucije i narodnooslobodilačke borbe nikada ne bi bilo ni Crne Gore. Ona bi i dan danas bila Zetska banovina i ime bi joj se utrlo, kao što su to uradili 1918. godine, kao što je to uradio onaj unuk na koga se vi pozivate koji je svome đedu zabranio da se vrati u Crnu Goru, toliko su bili blizu, a toliko daleko.

Dalje, pominjete neke priče šta je rekao Nikolaj Velimirović, to su priče za prošla vremena. Dinastija Nemanjića nije crnogorska dinastija. Ovaj što se slučajno rodio tu neka mu dižu spomenik tamo gdje treba dad mu dižu, to nije crnogorska dinastija, dinastija Nemanjića je okupirala tada teritorije današnje Crne Gore i to je bila okupatorska dinastija koja je na pušku osvajala Crnu Goru i nije crnogorska dinastija i nikakve temelje u Crnoj Gori nema. Još nešto da znate, to su istorijske ocjene, Josip Broz Tito je najveći državnik na svijetu 20. vijeka. Znate li zašto? Zato što je jedini komunistički predsjednik jedne Jugoslavije na Balkanu otišao u posjetu Moskvi, Peking i Vašingtonu i tek se vratio u Jugoslaviju. To ni jedan državnik nije uradio. Prema tome, on je zaslužio i njegove zasluge su za ono što je Crna Gora postala 29. novembra 1943. godine ogromne iako se neki vaši vjerski i politički lideri sa tim datumom sprdaju, a to je jedan od najvećih datuma za noviju istoriju Crne Gore. Prema tome, kolega Mandiću, nemojte zabadati trn u zdravu nogu, antifašističku revoluciju slavi cijeli napredni svijet. Oni koji je ne slave, koji je osuđuju to njima nek ide na čast.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:37:04)

Hvala.

Odgovor na komentar Andrija Mandić. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (12.11.18 19:37:09)

Prvo da kažem, da dinastija Nemanjića je naša dinastija, nju su kao našu dinastiju priznavali i Balšići, Crnojevići i Petrovići. Mi je danas priznajemo kao našu dinastiju i smatramo da je Stefan Nemanja najveći čovjek ili najveća ličnost koja se rodila u ovom gradu i da je to najveća ličnost koju je iznjedrio ovaj prostor i Crna Gora. Dakle, to je ono što bi trebalo svi da normalno prihvatimo da ne budemo ostrašćeni i da nam ne bude bliži Kursilije koji je navodno ratovao protiv Mihaila Voislavljevića na Tuđemilu od ovog našeg Nemanje sa kojim treba svi da se ponosimo. Želim da mlada geracija u Crnoj Gori zna da je Nemanja vaš, da ne date ga nikome jer je on nama najbliži i ako neki žele da ga udalje. Da austrougarskog kaplara, čovjeka koji je dobio dva ordena što je vješao žene i nejač po Mačvi, čovjeka koj je zastiđe, bar što se tiče nas, svega onoga što se dešavalo na ovim prostorima da toga doživljavate kao vašeg osobodioca i kao neku veliku ličnost. Dakle, jedan mali bijedni kaplar austrougarske vojske može da bude nekome drugome idol, ali ne

bi trebao da bude vama. Imamo mi u Crnoj Gori mnogo ličnosti koje su nam mnogo bliže od izvjesnog Josipa Broza Tita za koga čak nije utvrđeno ni da mu je to ime.

Počistio je sve što je mogao od crnogorskih komunističkih funkcionera, oduvao je i ovoga našega mojkovčanina Milovana Đilasa, bio je vješt u tim spletkama i intrigama, znao je da se obračuna sa mnogim. Ovi nesvrstani, kada vidite tu fotografiju 1961. godine, koja je bila u Beogradu gdje su se svi okupili, što bi rekao Matija Bećković, samo dvojica tamo nijesu obješeni ili strijeljani od strane vlastitog naroda koliko je to bila važna i snažna uporišna tačka tih nesvrstanih. To je služilo interesima velikih sila, bio je razbijač globalnog komunizma i čovjek koji se trudio da sačuva vlast do kraja svog života, no mi na ovim prostorima moramo da se okrenemo sebi.

Evo koristim ovu priliku da svima Bokeljima čestitam na onoj veličanstvenoj noći koju su nam priredili u Budvi, to je bilo nešto najbolje što je moglo da se desi u Crnoj Gori, a onaj broj koji se okupio bez ikakvog dovoženja ljudi sa strane govori o snazi i ideji srpskog naroda u Crnoj Gori. Pozivam kao nekoga ko je nama najbliži, mi smo jedni drugima najbliži iako idemo različitim putevima da pronađemo zajednički jezik kako se ne bi previše udaljili, pa zvalo se to Zetska banovina, zvala se Crna Gora važno je da mi neko ko je blizak jedni drugima pronađemo zajednički jezik kako bi ova zemlja funkcionisala. Niti vi možete pobijediti nas, niti mi možemo pobijediti vas, ali da pronađemo neki zajednički jezik. Mislim da to priželjkuje čitava Crna Gora. Ne možemo pristati da nas ponizite, ne možemo pristati da nas vrijeđate sa ovim Titom, eto neka vam je srećan nosite mu bistu na sve strane, ali prihvatite da mi imamo Petroviće, da mi imamo Karađorđeviće, da mi imamo Nemanjiće i da su oni negdje suština našeg nacionalnog bića.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:40:48)

Molim Vas, kolega Mandiću, Vi ne dajete doprinos tome čemu ste posvetili završnicu Vašega izlaganja. Da su vaši Petrovići, pa upravo one poruke onih ljudi u Budvi su detronizovali dinastiju Petrovića i Vi to odlično znate, ali ja Vas molim da vodite računa. Kandidujte vi koga god hoćete da mu se podigne spomenik, najavite argumentaciju, zašto je to opravdano, većina će donijeti odluku za tako nešto, ali nemojte u Crnoj Gori i u Skupštini Crne Gore veličati skup kakav se desi u Budvi. Zaista nemojte. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (12.11.18 19:41:48)

Mi ovdje svi poštujemo dinastiju Petrovića, poštujemo kralja Nikolu, poštujemo sve ono što je uradila ta velika porodica i velika dinastija. Nemojte mi sada govoriti da ih mi ne poštujemo. Morate da znate jednu stvar. Evo živ je predstavnik te dinastije. Ako ste tako vi zaljubljeni u tu dinastiju, ajde Crnu Goru da učinimo monarhijom, ako ste vi tako zaljubljeni u tu dinastiju. Moram još jednu važnu istorijsku činjenicu da vam saopštim. Taj kralj Aleksandar je dinastiji Petrović Njegoš svakom članu porodice 1927. godine zakonom uredio apanaže od kojih su dostojanstveno živjeli. Znate li šta je bilo knjeginjom Ksenijom? To morate da znate. Od 1945. od kako je pobijedio komunizam, sve do 1945. kraljevina Jugoslavija, čak i ona izbjeglička Vlada redovno je mjesečno uplaćivala apanažu. Od 1945. godine jednog jedinog centa im nije uplaćeno. Pero Šoć piše o tome i sumnja se da je čak knjeginja Ksenija Petrović, kao posljednja odiva doma Petrović Njegoš umrla od gladi, zato što niko od vas komunista nije želio da plati ono što se obavezala Kraljevina Jugoslavije. I vi meni danas pričate o dinastiji Petrović Njegoš. Pročitajte malo gospodo izanalizirajte kako ste se odnosili prema toj dinastiji, pa onda dođite da pričamo na tu temu. Imate odličan materijal i ja mogu da vam dam literaturu da vidite kako ste se odnosili prema toj dinastiji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:43:35)

Molim vas kolege, odužila se priča koja nema mnogo veze sa dnevnim redom i mi poslaniče Mandiću ne govorimo vama ovdje o dinastiji Petrovića nego o poštovanju države Crne Gore.

Proceduralna intervencija Andrija Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (12.11.18 19:43:55)

Zahvaljujem poštovani predsjedniče,

Ja imam zamjerke na Vaš račun, mislim da ste trebali da upozorite uvaženog kolegu Mandića zbog pogrdnih riječi upućenih pokojnom Jovu Kapičiću, narodnom heroju, generalu, velikom imenu Crne Gore i Jugoslavije. Ipak, ne možemo na taj način se ovdje obraćati, a uostalom i ova tačka dnevnog reda je - Predlog odluke o imenovanju Opštinske izborne komisije Tuzi i ne znam stvarno u kojem je ovo smjeru pošlo i gdje ovo vodi. Stvarno da se vratimo temi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:44:53)

Hvala Vam.

Poslanik Mandić. Izvolite.

Ne može to da bude važno za vas, jer je on uputio meni proceduralnu zamjerku, a ja mogu da konstatujem da pomenuti Jovo Kapičić, ali nije uopšte nastavljena priča sem pomenuto njegovo ime i Vi nemate pravo na reakciju. Proceduralno. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (12.11.18 19:45:38)

Ja nijesam, gospodine predsjedavajući, slučajno pomenuo Jova Kapičića. To je čovjek koji je kao ministar unutrašnjih poslova organizovao likvidaciju brata moga djede Miljana Mandića, komandata Kolašinske brigade Jugoslovenske vojske u otadžbini 1947.godine na podmukao i svirep način i to je za mene važno. Ja sam u tom kontekstu govorio o jednom čovjeku koji sa moje tačke gledišta nije nikakva istorijska ličnost nego jedan sasvim bezvezan tip koji se pojavio u tim nesrećnim vremenima. Kao što šljam rijeka izbaci na površinu i njega je izbacila neka rijeka na površinu i u tom kontekstu sam ja govorio o njemu. I ne dozvoljavam da moj sud i moj odnos prema nekoj ličnosti posebno o takvoj bezveznoj kao što je Jovo Kapičić neko na ovaj način pokušava da mi uskrati.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:46:38)

Hvala.

Zaista moram da Vam skrenem pažnju, prvo, Vi ovdje govorite o narodnom heroju Jovu Kapičiću. Najžalosnije je što Vi to "ih" upotrebljavate kad je u pitanju vaša država. One poruke sa skupa koji vi veličate za većinu u Crnoj Gori su poruke sa jednog tužnog skupa koji zaslužuje sažaljenje.

Dragutin Papović, ja bih zamolio da odustane od diskusije da bi prešli na glasanje, ali ako želite. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (12.11.18 19:47:21)

Rasprava je otišla u ovom toku koji je van dnevnog reda, ali s obzirom na neke teme koje su, rekao bih jednako važne, kao tačka na dnevnom redu, ako nijesu važnije, govore o vrijednostima na kojima se zasniva ovo društvo ili na vrijednostima na kojima bi ono trebalo da se zasniva. Čisto sam bio podstaknut ovolikom kritikom, prije svega na račun podizanja spomenika Josipu Brozu Titu i to od onih koji su da tako kažem u kršenju naređenja od jednog od njihovih vrhovnih komadanata.

Evo recimo, biće zanimljivo svima.

Kralj Petar II Karađorđević, 12. septembra 1944. godine u 20 časova preko radija BBC-a iz Londona kaže: "Pozivam sve Srbe, Hrvate i Slovence da se ujedinite i pristupite narodno-oslobodilačkoj vojsci pod maršalom Titom. Sa mojim punim znanjem i odobrenjem kraljevska Vlada doktora Ivana Šubašića zaključila je važne i korisne sporazume sa tom našoj narodnom vojskom koja je jednodušno priznata, podržavana i pomagana od naših velikih saveznika Velike Britanije, Sovjetskog Saveza i Sjedinjenih Američkih Država". Dakle, kralj Petar II Karađorđević u septembru 1944. godine poziva sve uključujući i one koji pripadaju četničkom pokretu da pređu u narodno-oslobodilačku vojsku Jugoslavije pod vrhovnim komandatom maršalom Titom. I ova gospoda sa suprotne strane koja baštine ideologiju četničkog pokreta su već 74 godine u suprotnosti sa naređenjem njihovog vrhovnog komandanta.

Podsjetiću javnost da je na Konferenciji saveznika u Teheranu 1943. godine izdato saopštenje kojim su Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Sovjetski Savez priznali narodno-oslobodilačku vojsku i maršala Tita kao jednog od antifašističkih saveznika.

Na osnovu ovog naređenja Kralja Petra Karađorđevića, kao i na osnovu sporazuma Tito-Šubašić, kralj Petar je prenio svoju vlast odnosno kraljevska ovlašćenja na tročlanu namjesništvo. Tročlano kraljevsko namjesništvo je 7. marta 1945. godine dalo mandat Josipu Brozu Titu da sastavi prvu poslijeratnu jugoslovensku Vladu. Što bi rekli pravници u potpunosti legalno i legitimno je došao na vlast uz priznanje čitavog antifašističkog svijeta. O onome kako je vladao nakon toga naravno možemo govoriti kritički i nesumnjivo je da je bilo grešaka, ali mislim da ako bi išli tom logikom onda ni jedan čovjek, odnosno ni jedna istorijska ličnost ne bi mogla da zasluži spomenik. Jer svi ljudi koji dobiju spomenik, dakle sve istorijske ličnosti, su ljudi koji su imali i pozitivne i negativne strane. U ovom slučaju mislim da Josip Broz Tito zaista je imao mnogo više pozitivnih nego negativnih strana. Tako da mislim da je ova odluka sa činjeničnog, sa moralnog aspekta, sa političkog, sa civilizacijskog na kraju sasvim opravdana. Eto htio sam toliko da pojasnim. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:50:26)

Hvala.

Sada za kometar se javio poslanik Vučurović.

Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (12.11.18 19:50:35)

Gospodine Brajoviću, "Lično smatram da je 1. decembar 1918. godine, značajan datum u našoj istoriji, zato što je tada konačno realizovana vjekovna težnja južnoslovenskih naroda za formiranjem zajedničke države. Bez obzira na društveno uređenje Kraljevine SHS uvjeren sam da je njeno konstituisanje bilo važna pretpostavka nastanku Socijalističke Jugoslavije. U toliko i 1. decembar, smatram značajnim datumom, no moram reći da ovako moje mišljenje nije niti novo niti originalno, kalendarom obilježavanje godišnjice, značajnih datuma i ličnosti utvrđenim..." Uglavnom pročitao sam ono što je mnogo važno.

Ovo što sam sada pročitao, poštovani građani Crne Gore, to je saopštio gospodin Milo Đukanović, predsjednik Crne Gore i predsjednik Demokratske partije socijalista, vezano za veliku Skupštinu srpskog naroda, jedan od najvećih datuma u istoriji Crne Gore, možda i najznačajniji datum istorije Crne Gore. Tako, da ovi što su izdali Mila Đukanovića, sada sjede sa ove strane između ostalog Milo Đukanović izdao i samog sebe i sada priča potpuno drugu priču. Kritikovao je prije neki dan ono što se desilo, onaj veličanstveni skup, u Budvi onu ljepotu koja se desila u Budvi, a onda je otišao u Francusku da se pokloni slavi srpskog oružja i srpske vojske. Čovjek je potpuno pogubljen u vremenu i prostoru.

Onda ovdje dođe gospodin Brajović, pa nam priča. Vrijedate ljude koji su bili ono veče u Budvi. Tamo je bilo 2.000 ljudi, Vi ne možete tako da pričate, mislim da to nije taj nivo koji treba predsjednik Skupštine da izgovori, mislim da ste pretjerali. Znači, govorim Vam potpuno korektno, mislim da ste pretjerali sa karakterisanjem skupa u Budvi. On je okupio vrlo značajne ličnosti, vrlo

uvažene ljude, 2.000 časnih ljudi koji su proslavljali oslobođenje Boke, koji su proslavljali jedan važan datum. Dakle, pazite šta pričate, uzdržite se od teških kvalifikacija, ako može i mi da se uzdržimo, ali uglavnom to je bio jedan veličanstveni skup i ja još jednom pozdravljam taj časni narod Boke i sve one koji će narednih dana proslavljati 100 godina slavnog oslobođenja i ujedinjenja.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:53:00)

Vi nijeste komentarisali izlaganje poslanika Papovića, nego ste prozvali mene i moram samo da Vam kažem sljedeće. U tom snu o ujedinjenju ljudi na ovom prostoru mogli bismo govoriti da se u pobranju tih naroda sadržala odrednica Crnogorac, a kako što znate nije se sadržala. Ako govorite o skupu koji govori oslobađanju srpskog mora i srpskih krajeva, ja onda moram da konstatujem i u opšte ne smatram da sam pretjerao ono što sam rekao. Znači, ja politički mogu da smatram apsolutno da su ti ljudi obilježavali nestanak naše današnje države. Čak je vaš glavni govornik saopštio, zaboga kako ovi drugi ne znaju jer da nije bilo 1918. ne bi bilo ni referendum 2006. Naravno da ga ne bi bilo, jer Crna Gora ne bi nestala i bila bi država kojom se ne bi trebalo organizovati referendum za njenu nezavisnost.

Referendum 2006. je za ovu generaciju političara i za one koji vjeruju u te vrijednosti najvažniji datum savremene Crne Gore. Mi se ponosimo na tih 12 godina i žao mi je naravno što očigledno ne dijelimo isto mišljenje o tome, ali pošto ste Vi u mjeri u kojoj ste mogli biti suzdržani, kažem Vam apsolutno sam za pravo imaoda konstatujem da neko ko obilježava datum sa stanovišta nestanka koji je doprinio nestanku moje države zaslužuje i od mene osudu i karakterisan je na način kakav sam karakterisao. Zavšili smo raspravu.

Hvala Vam.

Imate pravo na odgovora na komentar.

Izvolite poslaniče Papović.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (12.11.18 19:55:00)

Hvala.

Gospodine predsjedniče, još sam nekoliko važnih ili rekao bih značajnih činjenica vezanih za prethodnu raspravu, vezano za podizanje spomenika Josipu Brozu Titu. Ovdje se često govori o njegovom radikalizmu prema političkim protivnicima, ali se često zaboravlja da on nije naspram sebe imao političke protivnike iz reda liberalne demokratije. Dobro bi bilo da je alternativa Josipu Brozu Titu bila takva ideologija, da su bile takve političke partije. Nego je on imao alternativu u nacifašističkim saradnicima, onima koji su obrukali ovaj prostor i taj period istorije od 1941. i 1945. a Josip Broz Tito sa KPJ-u i NOP-om spasio, da tako kažem, civilizacijsko dostignuće, civilizacijski kapital, obraz ovom prostoru u tom periodu. Dakle, on se borio protiv saradnika okupatora i to ne bilo kakvog okupatora nego nacizma i fašizma. Meni je ovdje problem, i to sam rekao na jednoj od prethodnih sjednica, oni koji kritikuju podizanje spomenika Josipu Brozu Titu zalažu se za podizanje spomenika Pavlu Đurišiću, čovjeku koji je počinio najteži genocid tokom Drugog svjetskog rata nad muslimanskim stanovništvom na sjeveru Crne Gore i Sandžaka. Onima svima koji imaju afinitet ili koji su naklonjeni toj ideologiji da samo kažem šta je rekao doktor Stevan Moljević, inače autor "Homogene Srbije" ideološkog programa Četničkog pokreta, koji je bio predstavnik Centralnog nacionalnog odbora za Jugoslaviju, što je bio najveći politički organ Četničkog pokreta. Dakle, u novembru 1944. godine u istočnoj Bosni razočaran u četničku politiku, na sjednici Centralnog nacionalnog komiteta u Okruglici je izjavio: "Parola - Draža nas vodi pobjedi slobodi, dovela nas je kao što vidite u ovo tužno i maglovito bosansko bespuće. Šta smo mi u ovom ratu pokazali srpskom narodu, svoj kame, brade i pijane komandate koji štipe naše, krv, seks i gibanice to je bio naš program, to je bila naša zastava, rulje koje zudaraju na rakiju, to smo bili i ostali". Ovo je slika Četničkog pokreta koji je iznio Stevan Moljević. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:57:29)

Hvala Vam.

Procedura, izvolite.

Poslanik Zogović, proceduralno ima pravo.

Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (12.11.18 19:57:37)

Gospodine Brajoviću, samo da bi bili dosljedni. /upadice/

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:57:43)

Molim Vas.

Poslaniče Raduloviću, samo da se saslušamo, samo polako.

Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (12.11.18 19:58:54)

Gospodine Brajoviću, proceduralno intervenišem iz jednog jedinog razloga.

Vi ste eksplicitno rekli da gospodin Vučurović nije imao kometar na obraćanje gospodina Papovića, a onda ste gospodinu Papoviću, dali odgovor na komentar. Sad Vas molim da meni dozvolite kometar na diskusiju gospodina Papovića, pa neka on dobije odgovor na komentar. Jer je iznio toliko netačnih stavova i da vam kažem nešto gospodo, ja ne znam kome vi ovdje držite slovo o antifašizmu. Dolazim iz bratstva Zogovića, u kom su svi bili na strani revolucije i bivši radikali meni ovdje drže slovo o antifašizmu. Ne želim da govorim o karakteru narodnooslobodilačkih pokreta niti je na nama da procjenjujemo u ovoj Skupštini koji su .../prekid/ Izuzetno je sramno da u 21. vijeku na ovakav način ne vidimo stvarne neprijatelje nego da budimo duhove iz prošlosti i da od braće pravimo krvnike, a da od krvnika pravimo braću. Da pritom mi ode kao glineni golubovi trebamo da klimamo glavama na vaše falsifikate istorije. Što ljudski i pošteno ne priznate ovdje svi vi da je 1918. godine kralj Aleksandar prinio na žrtvu i državnost Crne Gore i državnost Srbije da bi stvorio Jugoslaviju, veliku domovinu svih naroda. Zbog toga je bio takav odgovor na tu veliku domovinu, a vi ovdje pričate o nestanku Crne Gore, nestala je i Srbija i tad se gospodo moja biralo između dva projekta između Velike Srbije i Jugoslavije, kralj Aleksandar je odabrao Jugoslaviju i hvala mu što je odabrao Jugoslaviju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 19:59:37)

Hvala Vam.

Ovako, sad prekidamo sa ovom pričom. Ovdje fali samo jedna stvar, u tom faljenju nije bilo pomena Crne Gore, zemlje saveznice u Prvom svjetskom ratu, saveznice sila Antante. Nijesu odlučili građani i to odlično znate i Podgorička Skupština nije bila nikakva legitimna Skupština.

Završili smo diskusiju i sad vas molim da se pripremimo za izjašnjavanje. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (12.11.18 20:00:35)

Ja se rijetko sa ovoga mjesta javljam za riječ, ali mislim da ova diskusija je potpuno krenula u drugom pravcu, da je gospodin Škrelja jasno obrazložio svoju odluku i na jedan neprimjereni način se komentarišu određena rješenja koja su predložena.

Drugo, poslanici DPS-a ni jednim momentom, ni svojim načinom rada ovdje ne žele da

komuniciraju sa poslanicima iz opozicije na način kako vi to radite, ni jedna uvredljiva riječ, ni jedna stvar koja bi mogla da se usmjeri u pravcu da nemamo normalnu komunikaciju, iznosimo svoje argumente.

Potpuno radite suprotno Poslovniku i potpuno radite suprotno pravilima ovog doma. Potpuno ste pošli van tačke dnevnog reda.

Uvaženi, predsjedniče,

Tražim ili da se da pauza, da se prekine ovakav način rada ili da se kazne svi koji rade suprotno Poslovniku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:01:36)

Hvala Vam, kolega.

Proceduralna intervencija poslanik Radulović i prelazimo na glasanje.

BRANKO RADULOVIĆ (12.11.18 20:01:45)

Molim Vas, predsjedniče,

Ima ljudi koji još žive, koji nose veliki pečat 1941. godine. Ja sam iz porodice gdje su dva prvoborca. Jedan je bio u četnike, jedan je bio u partizane. Svi su i jedan i drugi krenuli protiv fašizma. Molim vas laži oko jednih ili drugih ostavite istoriji, jer nikada u mome bratstvu nije bilo pogibije, niti krvi je li tako Sekuliću, između četnika i partizana, jer su svi bili protiv okupatora 1941. godine i ovakve laži neistine, molim vas da zaustavite.

Drugu stvar želim da kažem. Ja sam bio Titov ađutant 10 mjeseci uz njega bio 1974. godine i znam istinu i daj da se okrenemo Crnoj Gori i našoj prošlosti, našoj budućnosti i batalimo nekakve neistine, neke fatamorgane.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:02:57)

Hvala Vam.

Znate kaka, slušaju nas građani Crne Gore i odlično znaju ko je inicirao ovakvu raspravu ko nije. Svi će naravno steći sud o nama kakav zaslužujemo. Tu neće ni neki medijski natpisi o tome doprinijeti, niti izvještavanje, nego građani Crne Gore koji su slušali ovo o čemu smo pričali, zaista u dobroj mjeri potpuno van dnevnog reda.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju Opštinske izborne komisije Tuzi. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Prelazimo na Predlog odluke o izboru pet članova Komisije za vrednovanje. Administrativni odbor je podnio Predlog odluke o izboru pet članova komisije za vrednovanje.

Za članove komisije za vrednovanje biraju se: Mirjana Purić, Marina Vuković, Boris Zvicer, Nazif Velić i Adis Pepić. Izvjestilac Odbora Luidž Ljubo Škrelja predstavnik Administrativnog odbora.

Otvaram pretres. Da li predsjednik Odbora želi riječ? Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 20:04:52)

Moram da pojasnim zbog toga što nismo izabrali sedam.

Hvala, gospodine predsjedniče.

Podsjećam vas, a i javnost da je Administrativni odbor Skupštine Crne Gore 26. saziva na 46. sjednici održanoj 24. septembra 2018. godine, pokrenuo postupak izbora sedam članova Komisije za vrednovanje. Postupak je pokrenut upućivanjem javnog poziva za izbor sedam

članova Komisije za vrednovanje u štampanom mediju Dan i na veb sajtu Skupštine Crne Gore. Javni poziv je u potpunosti usaglašen sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama i isti sadrži uslove koje kandidat treba da ispunjava, sadrži odredbe koje se odnose na sukob interesa kao i dokumenta koja su kandidati dužni da dostave kao dokaz da ispunjavaju uslove i zakone. Po pozivu Odboru su se prijavili sljedeći kandidati: Mirjana Purić, Marina Vuković, Šukrija Cikotić, Mirsad Cikotić, Mirjana Kuveljić, Miodrag Mijušković, Boris Zvicer, Sanja Rašović, Nazif Velić, Ksenija Rakočević, Adis Pepić, Boris Ristović, Alma Karađuzović, Irvin Masličić, Ana Zeković, Tahir Đombaljaj, Mehmed Đombaljaj i Šaban Prelvukaj.

Nakon uvida u kompletnu dokumentaciju kandidata od strane članova Odbora kojim je bila dostupna, Odbor je na 50. sjednici utvrdio sljedeće:

1) Da kandidati Irvin Masličić, Boris Ristović i Šaban Prelvukaj nijesu dostavili potpunu dokumentaciju.

2) Da za kandidate Šukriju Cikotića, Mirsada Cikotića i Šabana Prelvukaj postoji zakonsko ograničenje u izboru koji utvrđen mišljenjem Agencije za sprečavanje korupcije, a koji je obavezujući za Administrativni odbor kao organ vlasti.

3) Listu kandidata koju su dostavili blagovremenu i potpunu dokumentaciju.

Nakon što je utvrdio listu blagovremenih i potpunih kandidatura, Odbor se pojedinačno izjasnio o svakom kandidatu i za sedam glasova za i jednim uzdržanim, odlučio da predloži Skupštini Crne Gore da za članove Komisije za vrednovanje izabere: Mirjanu Purić, Marinu Vuković, Borisa Zvicera, Nazifa Velića i Adisa Pepića.

Prije nego završimo uvodno izlaganje, dužan sam da upoznam javnost i sa dijelom rasprave sa sjednica Odbora koja se odnosila na ocjenu dokumentacije koju su kandidati dostavili, odnosno nijesu dostavili, kao i u navodnom postojanju nedostojnih kandidata među kandidatima o kojima se Odbor izjašnjavao. Imali smo sugestiju od člana Odbora da se kandidat koji je u prijavi naveo da ima tri godine radnog iskustva, u oblasti manjinskih prava i sloboda i da ima iskustvo u pripremi, realizaciji ili evaluaciji projekata, u oblasti manjinskih prava i sloboda, a pri tom nije dostavio dokaz /prekid/ prihvatiti kandidatura. Kao i da Odbor pribavlja dokaze o tome da li su kandidati pravosnažno kažnjeni za krivična djela koja ih čine nedostojnim za vršenje funkcije, što je ocijenjeno od strane Odbora kao zahtjevi, suprotno zakonu i mimo prakse rada Administrativnog odbora.

Sva dokumentacija kandidata dostupna je ne samo članovima Odbora i poslanicima u Skupštini Crne Gore, već i svim drugim zainteresovanim licima. Odbor će na jednoj od narednih sjednica uputiti ponovni Javni poziv za izbor dva člana Komisije za vrednovanje koji nisu dobili potrebni broj glasova. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:08:23)

Hvala Vam, poslaniče Škrelja.

Da li se neko javlja za riječ?

Ako ne javlja, onda stavljam na glasanje, a odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika, Predlog odluke o izboru pet članova Komisije za vrednovanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Na ova pitanja duža je formulacija. Ovo je Komisija za vrednovanje projekata dostavljenih na javni konkurs za raspodjelu sredstava, za finansiranje projekata, za podršku aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etičkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Hvala vam.

Sada prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o razrješenju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Administrativni odbor podnio je Predlog odluke da se dužnosti predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja razriješi Branko Vujović. Izvjestilac Odbora je Luid Škrelja, predsjednik Administrativnog odbora.

Otvaram pretres.

Da li predsjednik Odbora želi riječ? Ne želi. Hvala.

Da li se neko javlja za riječ? Ne. Hvala vam.

Konstatujem da je pretres završen.

Prelazimo na izjašnjavanje. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se dužnosti predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja razriješi Branko Vujović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 41 za, nije bilo glasova protiv, jedan uzdržan. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen i dužnosti predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja razriješen Branko Vujović, zbog odlaska u penziju.

Prelazimo na izbor četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika. Podsjećam da na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja 5. jula 2018. godine, u prvom glasanju četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika koje je predložio Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu nijesu dobila potrebnu dvotrećinsku većinu, pa se glasanje ponavlja. U skladu sa amandmanom 4 na Ustav Crne Gore Skupština u drugom glasanju tropetinskom većinom svih poslanika najranije nakon mjesec dana bira i razrješava članove Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika. Znači, odlučujemo danas tropetinskom većinom glasova svih poslanika. Spreman sam da ovo stavim na glasanje.

Da li neko želi riječ?

Predstavnik predlagača Željko Aprcović. Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ (12.11.18 20:11:52)

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

S obzirom na činjenicu da je predsjednik u svom uvodu, što se tiče tačke dnevnog reda koja se odnosi na izbor i imenovanje četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, želim da kažem ukratko genezu prethodnog postupka.

Shodno amandmanu 8 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore, na predlog nadležnog odbora, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu bira četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika. Dana 9. maja je raspisan javni poziv za izbor ta četiri člana i nakon sprovedene procedure skupštinski Odbor je 5. juna utvrdio listu kandidata. Moram da istaknem da se na javni poziv za četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika javilo 14 kandidata. Moram da kažem da je na Odboru bio težak posao iz prostog razloga što su svi kandidati koji su podnijeli prijave na navedeni konkurs ispunjavali uslove i imali reference za ovu izuzetno odgovornu dužnost, a koju smo mi pozicionirali u Ustavu, odnosno promjenama Ustava iz 2013. godine na način da četiri člana Sudskog savjeta biramo dvotrećinskom većinom u prvom krugu glasanja, odnosno tropetinskom većinom. Smatrao sam da će postojati konsenzus da 5. jula na Devetoj sjednici redovnog zasijedanja Parlamenta izaberemo ta četiri kandidata.

Međutim, očigledno nije bilo političke volje, pri tom ne zanemarujući činjenicu da sva četiri kandidata ispunjavaju sve uslove i ne zanemarujući činjenicu da njihove biografije dovoljno govore o njima iz prostog razloga što se radi o četiri kandidata koji su i u ljudskom, moralnom i stručnom smislu zaslužili da obavljaju ovu izuzetno odgovornu funkciju. Nažalost, moram da kažem da i 2013. godine kada sam participirao u radu Ustavnog odbora sam pričao da ćemo vrlo teško s aspekta raznolikosti u našem Parlamentu doći do konsezusa kako bismo ispunili ono što je u Ustavu propisano, odnosno da ne bismo došli u situaciju kao što smo došli u julu mjesecu da imamo blokadu Sudskog savjeta, odnosno blokadu jedne grane vlasti.

Moram zarad javnosti Crne Gore da kažem da su četiri kandidata koja jesu predlog Odbora, to su gospodin prof. dr Nebojša Vučinić, profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore, dalje Sreten Ivanović, Vladimir Racković i prof. Vesna Ratković. S obzirom na činjenicu da je prof. Radulović rekao da znamo sve oko tih kandidata, nadam se pošto pojedinačno glasamo o svim kandidatima i zbog toga što je zakonska norma takva kakva jeste, da će ukoliko se jedan kandidat izabere da će iz redova koji sada vrše funkciju u Sudskom savjetu iz reda uglednih pravnika žlijebom se odrediti koga će jedan od kandidata, ako bude večeras izabran, zamijeniti i participirati u radu Sudskog savjeta. Moje duboko ubjeđenje jeste da treba da postoji politička volja i da treba da razmišljamo, a sa aspekta stvarno što jesu biografije ova četiri kandidata da ih danas

izaberemo tropetinskom većinom iz razloga što u Parlamentu imamo više nego dovoljno poslanika koji mogu za ovaj predlog da glasaju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:15:24)

Hvala Vam.

Mi smo o ovome već jednom raspravljali, a nismo uspjeli da dobijemo dvotrećinsku većinu. Ovaj pokušaj ima za cilj da, ako ne dobijemo nove članove Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, ponovimo proceduru izbora i pokušamo ponovo u skladu sa amandmanima na Ustav.

Dobio sam informaciju iz Kluba poslanika Demokratskog fronta da žele da učestvuju. Nemamo zasad prijavljenih.

Poslanik Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 20:16:06)

Kolega Vuletić se prijavio prije mene.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:16:10)

Procedura. Izvolite, poslaniče Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ (12.11.18 20:16:13)

Zahvaljujem kolegi Kneževiću, u pravu je.

Proceduru prijavljujem iz sljedećeg razloga. Kao i što ste rekli, gospodine predsjedniče, neposredno prije moga obraćanja, po ovoj tački dnevnog reda je rasprava završena prije nekih šest mjeseci, čini mi se, i to je baš dugo trajala. Dakle, ne radi se o promjeni kandidata nego su ostala ista četiri kandidata o kojima smo se tada izjašnjavali i nijesmo imali potreban broj da bi ih izabrali ili da im ne bi ukazali povjerenje.

S tim u vezi, kada su u pitanju isti kandidati o kojima je vođena rasprava, praksa je bila makar u ovom Parlamentu od kada sam ja u njemu, ovih četiri mandata, da se ne ponavlja rasprava niti da ima rasprave već da se pristupa glasanju kada se traži tropetinska većina ili da se obnavlja postupak kao što ste i rekli. Zato, cijenim da nema potrebe da se otvara rasprava po ovoj tački dnevnog reda.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:17:18)

Ovo jeste precizno tumačenje i zato sam odmah bio spreman da to stavim na glasanje.

Neću da uskratim. Molim vas da kroz proceduralno reagovanje to kažete. Jer, zaista smo obavili raspravu i nemamo pravo na raspravu u uvom krugu.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 20:17:43)

Poštovani građani Crne Gore,

Stvarno nisam studirao na Berkliju, Džoržtaunu, Pitsburgu i ne znam đe su studirala đeca ovih funkcionera i bratanići, ja sam studirao u Nikšiću. Moji roditelji su bili prosvetni radnici i, eto, uspjeli su da mi omoguće da studiram u Nikšiću. Nijesu pokrali ni Duvanski kombinat niti bilo što i imali smo uslove da studiramo u Crnoj Gori. Evo, živim u Crnoj Gori iako me Crna Gora nešto

posebno nije zadužila ni sa čim i da bi možda trebalo ja da emigriram iz Crne Gore, a oni koji su od troška ove države i od krađe ostavili svoju djecu po inostranstvu...

U temi sam, ne pominjem nikoga.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:18:24)

Molim Vas, nijeste u temi. Zbog pominjanja krađe imate opomenu. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 20:18:35)

Eto i taj moj fakultet u Nikšiću je sasvim dovoljan da zaključim da je Sudski savjet potpuno neustavan i da mi imamo jedan privid, jednu fikciju od Sudskog savjeta, a samim tim imamo i fikciju od pravosuđa koje jedino nije fiktivno kada se pretvara u mehanizam obračuna s Demokratskim frontom koji traje duže od dvije godine. Podsjetiću vas, Nikola Bajčetić je bio u zatvoru zbog 2015, ja sam bio u zatvoru zbog 2015, Andriji Mandiću i Slavenu Radunoviću se sudilo u Višem sudu zbog 2015. i bili su hapšeni. Sudi nam se za državni udar, sudi nam se za takozvano pranje novca, sudi nam se u Osnovnom sudu zbog verbalnog incidenta u Skupštini, a Nebojša Medojević i ja ćemo vjerovatno ući u istoriju pravosuđa, da budemo presuđeni kao svjedoci sa po dva mjeseca zatvora uz formulaciju Borisa Savića, da poslanik u crnogorskom Parlamentu nema imunitet. I odmah da vam kažem, ja znam kako ću se izboriti sa tom odlukom.

Ali, ovo je poštovane kolege iz parlamentarne većine poruka vama. Jer, će te vi vrlo brzo biti pozvani vezano za neku sumnjivu privatizaciju, za neki sumnjivi zakon i onda će Milivoje Katnić zaključiti da nijeste sve saopštili što ste znali i onda će pokrenuti po ovoj proceduri kao što je pokrenuo protiv Nebojše Medojevića i mene Viši sud, pa će vas Viši sud staviti u zatvor i tako će se obračunavati i sa vama.

Ponvaljam mi ćemo znati kako da se izborimo sa ovim progonom kao što vidite evo se i borimo.

Međutim, što je vrlo važno i ja želim ovdje da budem potpuno pošten i otvoren prema vama i sve sam vrijeme to bio, ja ne bježim, ne tražim nikakve kaznene replike i otvoren sam za svaki vid rasprave. Treba da znate da ćemo mi u 2019. godini, otvoriti pitanje promjena načina biranja sudija. Zalagaćemo se za opšti reizbor sudija da se biraju ovdje, u majki svih vlasti, odnosno u Skupštini Crne Gore. Jer, poučeni ovim iskustvom gdje su se Viši sud i ostali sudovi pretvorili u laku konjicu ili kazneni odred Demokratske partije socijlista ili dijela Demokratske partije socijalista, protiv Demokratskog fronta. Mi ćemo insistirati da se reizbor sudija obavlja ovdje.

Podsjećam vas kao što je Sudski savjet fikcija, želim da znate da 2019. godine, ističe mandat Ivici Stankoviću, ističe mandat Milivoju Katniću, nemate mu što gledati biografiju on jeste 1957. godište, ali ima beneficiraniradni staž zbog rada u vojsci, ističe mandat Vesni Medenici, ističe mandat Borisu Saviću. Borisu Saviću, predsjedniku Višeg suda, koji je Andriji Mandiću i meni prije 15-ak dana ponovo oduzeo pasoše kako ne bi mogli da obavljamo naše međunarodne aktivnosti između ostalog i naš odlazak na Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje u Strazburu.

Mi smo uvaženi građani dobili avionske karte od generalnog sekretara Skupštine, dobili smo, odnosno rečeno nam je da ćemo dobiti i dnevnice i Andrija Mandić i ja se pripremamo da idemo za Strazbur.

Želim da obavijestim crnogorsku javnost, da ćemo sutra u 13.00 časova biti na golubovačkom, to nije podgorički nego golubovački aerodrom, bićemo na golubovačkom aerodromu, ići ćemo da se čekiramo, jer imamo avionske karte od Skupštine Crne Gore. Sad ja želim da vidim vas i želim da vidim predsjednika Skupštine, kako će da zaštite autoritet ne Andrije Mandića i mene, nego poslanika u crnogorskom Parlamentu koji treba da budu na Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje, a Viši sud nam je 10 dana pred odlazak u Strazbur, znajući vjerovatno o čemu ćemo da govorimo tamo, ponovo oduzeo pasoše i zadržao mjeru da se svakih 15 dana javljamo u Centar bezbjednosti.

Znači, želim da obavijestim sveukupnu crnogorsku javnost, Andrija Mandić i ja sutra

krećemo za Strazbur, sa avionskim kartama Skupštine Crne Gore, dnevnicke nam ne morate davati, snaći ćemo se nekako i organizovaćemo konferenciju za štampu u 13.00 sat na golubovačkom aerodromu.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:23:22)

Hvala Vam poslaniče Kneževiću.

Prvi dio je bila priča koja se mogla dovesti u vezu sa tačkom dnevnog reda, drugi nije. Ali, pošto ste željeli da čujete kakva će biti reakcija kolega poslanika i moja lično vrlo precizno ću vam reći.

Vi ste dobili karte od Skupštine Crne Gore, zato što ste u sastavu naše delegacije za POSP i sve je bilo pripremljeno prije bilo kakvih informacija o oduzimanju pasoša. Da bi javnost bila potpuno informisana, u petak večer smo od sekretara vašeg Kluba dobili obavještenje, da vi odustajete i da vam otakazati sve rezervacije. To je van našeg zakonodavnog uticaja, kao vrhovne zakonodavne vlasti. Vi ste dobili karte koje smo kupili u vrijeme kad je sve to bilo van te priče o oduzimanju pasoša ili ne, vi ćete preuzeti radnje koje smatra da treba, koje ste najavili. Nadležni organi će funkcionisati, kako oni misle da treba da funkcionišu. U svakom slučaju delegacija će otići sutra za Strazbur sa vama ili bez vas, to mi već ne možemo da obavljamo i anticipiramo kako će se ponašati nadležne državne službe na Aerodromu u pasoškoj kontroli.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 20:24:51)

Evo, mislim da je vrlo važno zbog crnogorske javnosti da raspravimo ovu situaciju.

Ja sam avionsku kartu za Strazbur dobio juče i niko u ime moje nije mogao saopštiti da sam ja odustao od putovanja. Evo ja vam sad najavljujem pred crnogorskom javnošću kolega Andrija Mandić i ja smo zainteresovani i otići ćemo na Aerodrom u želji da otputujemo za Strazbur, na sjednicu Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje.

Ja gospodine Brajoviću, mogu da zaključim sljedeće da ste Vi ili neko iz Vašeg kabineta, kontaktirali Viši sud, a da vam je Viši sud danas u poslijepodnevnim časovima saopštio, da nama neće vratiti pasoše. E to je ono, o čemu jagovorim, gdje se urušava autoritet ove Skupštine, gdje određene sudije Višega i Osnovnoga suda se postavljaju kao zakon nad onima koji donose zakon. Dozvolite mi da završim.

Samo mi recite, kome je u interesu da sutra i preksutra u Strazburu ne bude ni jedan opozicioni predstavnik u Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje? Da li je to u interesu ovom Parlamentu? Da li je to u interesu parlamentarnoj većini? Da li je u interesu Vama kao predsjedniku Skupštine i u konačnom, da li je to u interesu čitave Crne Gore?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:26:21)

Znači, molim vas u tom sastavu naše delegacije na sjednici POSP-a biće predstavnika opozicije, svakako. Trebali ste da putujete kolege: Milan Knežević, Andrija Mandić, Nebojša Medojević i Ranko Krivokapić.

I ja za sad nemam informaciju da dvojicu opozicionih kolega išta onemogućava da pođu na POSP, za Nebojšu Medojevića i Ranka Krivokapića.

MILAN KNEŽEVIĆ (12.11.18 20:27:04)

Želim da saopštim Vama da Nebojša Medojević neće ići u Strazbur ukoliko Andriji Mandiću i meni ne bude onemogućeno da napustimo zemlju. Samo da znate da ne manipuliramo sa

Rankom Krivokapićem i Nebojšem Medojevićem u istom paketu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:27:17)

Ja podijelim informacije sa kolegama poslanicima onog trenutka kad ih dobijem.

Evo sad sam dobio tu informaciju.

Znači, prvo naravno da ni vi ne vjerujete u to što ste rekli, da sam ja imao bilo kakvu komunikaciju, niti je moje da vama oduzimam ili dajem pasoše. Vi ste u mjeri u kojoj sam ja predsjednik Parlamenta kontaktirani za odlazak na sjednicu POSP- a i Skupština je stvorila sve preduslove da vi pođete tamo.

Ali to da vas niko nije kontaktirao ili ne to onda unutar vašeg Kluba sa Službom, jer to ne radi moj kabinet, nego Služba Skupštine koja se bavi organizacijom putovanja, kada je u pitanju i organizacijom sjednica zajedničkog odbora crnogorskog i evropskog parlamenta.

Prema tome, to što će te vi raditi na aerodromu Podgorica, ili da li će vama možda pasoši biti vraćeni da sutra prije polaska, ja to ne znam, ne znam da li znate vi. Ali u svakom slučaju delegacija će sutra putovati u Strazbur i imaće vložiti intenzivan rad narednih dva dana.

Sad prelazimo na izjašnjavanje.

Molim vas, prvo ste kolega Mandiću rekli, da će u ime Kluba govoriti Milan Knežević, molim vas par minuta. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (12.11.18 20:28:46)

Ko će da ide kući niko mu ne brani, ovo je vložiti važna stvar za nas iz Demokratskog fronta.

Dakle majka svih vlasti Parlament Crne Gore, prosto je zauzeo jednu čudnu poziciju. Ja evo sticajem okolnosti imam veoma dobro izgrađene prijateljske odnose sa Momikom Bultovićem, koji je bio predsjednik Crne Gore i koji je bio šef Demokratske partije socijalista i vjerujte da veoma dobro znam kako su birane ove sudije koje sada ste vi dozvolili da se ovako postavljaju u odnosu na nas i u odnosu na Skupštinu Crne Gore zapovjednički. To što mogu oni predsjednika Parlamenta da mlatreiraju sa Ramadom i da on ima probleme, to što oni mogu nas da podmeću nam razne državne udare, to što oni ponižavaju mnoge poslanike to nam ne služi baš mnogo na čast. Govorim onako solidarno, kao opozicioni poslanik, jer su ovdje birani sve te sudije. Dugo sam poslanik pa se sjećam kako su birane, koji su bili kriterijumi, najvažnije je bilo da su bliski ANB-u i da skupljaju sigurne glasove za DPS iako danas većina od njih želi da se predstavljaju kao profesionalci.

Dakle, pošto Sudski savjet nije položio ispit, a to je bila jedna dobra ideja i jedna dobra evropska tekovina, sada ćemo imati priliku da kroz promjene Ustava i kroz izmjene Ustava onih djelova koji nijesu dobro funkcionisali da zaustavimo taj nepotizam gdje se u Sudskom savjetu samo biraju djeca sudija. Gdje se na jedan vrlo primitivan način reprodukuju oni koji su najgori, ali su biološki bliski sudijama koji danas postoje. Da se taj izbor sudija kroz izmjene Ustava vrati ponovo u Parlament kako bi mogli kroz reizbor svih sudija prvo, kroz reizbor sudija, a onda kroz izbor novih sudija da zaustavimo to katastrofalno stanje sa kojim se suočilo sudstvo. Mi imamo obavezu da promijenimo izbornu zakonodavstvo i rekli smo da nećemo uslovljavati ni sa čim te izmjene izbornog zakonodavstva. Istovremeno smo došli do zaključka da treba da mi mijenjamo i Ustav Crne Gore u onim djelovima gdje se on nije pokazao funkcionalan. Pretpostavljam da ćemo pronaći zajednički jezik, bar pretpostavljam da će to raditi predsjednik Parlamenta, a ima i dovoljno onih iz Demokratske partije socijalista da kroz ove dvotrećinske većine vezano za izbor predsjednika Vrhovnog suda i izbor drugih sudija ono što je loše vratimo tamo gdje pripada. Da mi nosioci suverenosti Crne Gore, da mi koji imamo jedino povjerenje građana Crne Gore malo pogledamo te spiskove i oslobodimo se korumpiranih sudija i svakako da se oslobodimo tužilaca koji su umislili da su iznad svake vlasti u Crnoj Gori. Evo, to je ono što ćemo raditi u narednom periodu i mislim da je ovo dobro mjesto da to poručimo svima onima koji zloupotrebljavaju moć koju im je dao ovaj Parlament.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:31:42)

Mogu da konstatujem da smo završili raspravu po ovoj tački dnevnog reda. Niko se ovdje neće nametati Skupštini kao vrhovnoj i zakonodavnoj vlasti i svak će raditi svoj posao. Prema tome, sad prelazimo na izjašnjavanje o predloženim kandidatima za Sudski savjet iz reda uglednih pravnika.

Stavljam na glasanje Predlog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu da se profesor doktor Nebojša Vučinić izabere za član Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo protiv i uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila Predlog.

Stavljam na glasanje Predlog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu da se Sreten Ivanović izabere član Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 41, 40 za, nije bilo glasova protiv, jedan uzdržani, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila Predlog.

Stavljam na glasanje Predlog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu da se Veselin Racković izabere za člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 41 poslanik, 40 za, nije bilo glasova protiv, jedan uzdržan, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila Predlog.

Stavljam na glasanje Predlog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu da se profesor doktor Vesna Ratković izabere za članicu Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.

Izvolite.

Hvala Vam.

Glasalo je 41 poslanik, 41 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila Predlog.

Krenućemo u novi postupak kandidovanja, pokretanja oglasa.

Prelazimo na predloge odluka koji se tiču promjena u sastavu odbora. Administrativni odbor je podnio predlog odluka koji se tiču promjene u sastavu Odbora i to:

Predlog odluke za člana Ustavnog odbora izabere Miodrag Lekić; Predlog odluke da se za članove Ustavnog odbora izaberu Andrija Mandić, Nebojša Medojević i Milan Knežević; Predlog odluke da se članove Zakonodavnog odbora izaberu Marina Jočić, Veljko Vasiljević i Milun Zogović; Predlog odluke da se za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izabere Neđeljko Rutović; Predlog odluke da se za članove Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izaberu Slaven Radunović, Veljko Vasiljević i Milun Zogović; Predlog odluke da se članove Odbora za bezbjednost i odbranu izaberu Andrija Mandić, Nebojša Medojević i Predrag Bulatović; Predlog odluke da se članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izabere Miodrag Lekić; Predlog odluke da se članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izaberu Milan Knežević, Jovan Vučurović i Koča Pavlović; Predlog odluke da se za člana Odbora za evropske integracije izabere Neđeljko Rudović; Predlog odluke da se sa dužnosti predsjednika Odbora za evropske integracije razriješi Adrijan Vuksanović i izabere za člana Odbora; Predlog odluke da se za predsjednika Odbora za evropske integracije izabere Slaven Radunović, a za članove izaberu Branko Radulović i Ljiljana Đurašković; Predlog odluke da se članove Odbora za ljudska prava i slobode izaberu Ljiljana Đurašković i Budimir Aleksić; Predlog odluke da se članove Odbora za rodnu ravnopravnost izaberu Marina Jočić i Vera Bulatović; Predlog odluke da se članove Odbora za turizam poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje izaberu Strahinja Bulajić, Veljko Vasiljević i Vera Bulatović; Predlog odluke da se za članove Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport izaberu Budimir Aleksić i Branka Bošnjak; Predlog odluke da se za člana Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje izabere Nikola Divanović; Predlog odluke da se članove Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje izaberu Janko Vučinić i Vera Bulatović; Predlog odluke da se

dužnosti predsjednice Odbora za antikorupciju razriješi Daliborka Pejović i izabere za članicu Odbora; Predlog odluke da se za predsjednika Odbora za antikorupciju izabere Predrag Bulatović, a za članove Odbora Jovan Vučurović i Koča Pavlović; Predlog odluke da se za kopredsjednika Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije izabere Janko Vučinić, a za člana Komisije Milutin Đukanović; Predlog odluke da se za članove Administrativnog odbora izaberu Milutin Đukanović, Milun Zogovorić i Branka Bošnjak.

Izjavitelj Odbora je Ljuiđ Škrelja, predsjednik Administrativnog odbora. Poštovane kolege otvaram pretres. Da li predsjednik Odbora želi riječ?

Želi, poslanik Škrelja ima riječ.

Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 20:37:16)

Vrlo kratko.

Samo želim da se izvinim Vama gospodine predsjedniče, uvažanim poslanicama i poslanicima što u poslaničkim klupama nemate uobičajeni predlog odluke sa obrazloženjem oko popuna radnih tijela od strane Demokratskog fronta zbog toga što je bilo praktično tehnički nemoguće pripremiti za ovu sjednicu jer smo kasno dobili predloge. Međutim, mi smo smatrali da treba uraditi na ovoj sjednici, pošto najvjerovatnije u najavi će biti sazvana druga sjednica Skupštine, pa da im omogućimo da učestvuju u stalnim radnim tijelima Skupštine. Sem odbora kada je u pitanju Antikorupcijski, o tome nismo raspravljali i ne odnosi se ovaj predlog odluke danas na gospodina Nikolu Divanovića, Miodraga Lekića i Neđeljka Rudovića. Za njih smo na prethodnoj sjednici imali tačku dnevnog i za njih postoji predlog odluke u onoj formi koju je navikao ovaj parlament, dok za današnja rješenja koja smo danas dobili imate vi izvještaj i vama se izvinjavam zbog toga što nemate kompletan predlog odluke onako kakva je praksa Parlamenta. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:38:44)

Hvala Vam.

Molim vas kolege da se saslušamo.

Hvala Vam poslaniče Škrelja.

Sad ćemo pojedinačno glasati o svim ovim odlukama koje sam pročitao..

Poslanik Škrelja, nešto je zaboravio.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 20:39:11)

Rekao sam za kopredsjedavajućeg, o tome nismo raspravljali, za Komisiju za privatizaciju. Ne znam ko je to dostavio, ali o tome nismo raspravljali na sjednici Administrativnog odbora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:39:23)

Sad samo za člana se bira?

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (12.11.18 20:39:29)

Da samo za člana, ne kao kopredsjedavajućeg.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:39:34)

Podsjetite me pošto ste mi tako pripremili za podsjetnik, podsjetite kad dođemo na to glasanje.

Poslanik Adrijan Vuksanović, ima riječ. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (12.11.18 20:39:43)

Hvala predsjedavajući.

Ništa, samo želim da se kratko zahvalim kolegama i koleginicama iz Odbora za evropske integracije jednako tako dugujem zahvalnost i Sekretarijatu sa svima njima je bio rad isključivo i veoma afirmativan. Danas biramo novog predsjednika iz redova opozicije i ja mislim da je to dobro, dobro iz više razloga. Da pokažemo pred međunarodnom javnošću da kad se radi o evropskim itegracijama da tada nema ni opozicije, ni pozicije, već da svi zajedno težimo istom cilju, a to je članstvo u Evropsku uniju. Prema mojim informacijama koje imam dok je gospodin Radunović vodio Odbor u prethodnom sazivu to je korektno radio, ovo je praksa i iz prošlih saziva, praksa i iz drugih zamalja u okruženju koje su takođe u predpristupnom razdoblju i mislim da je to dobro. Čestitam gospodinu Radunoviću i može očekivati moju punu konstruktivu podršku. Hvala.

PREDŠEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:40:52)

Koleginica Daliborka Pejović, izvolite.

DALIBORKA PEJOVIĆ (12.11.18 20:40:55)

Mislim da treba iskoristiti ovaj momenat za izražavanje zahvalnosti za saradnju koju smo imali u Odboru za antikorupciju i da prosto podsjetim da nije bilo sjednice ovog odbora da nismo svi konstatovali da je falilo opozicionog gledanja na ovaj problem i ovaj svojevrsni fenomen u Crnoj Gori. S toga mi je zbilja drago, ovo iskreno kažem, što će opozicija preduzeti, na neki način već krenuti u predsjedavanje ovim odborom. Zaista iskreno želim da čestitam gospodinu Bulatoviću da mu poželim jedan dinamičan i efikasna rad, korektnu saradnju i iskreno se nadam dobre rezultate na ovom polju. Hvala lijepa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (12.11.18 20:41:33)

Hvala i Vama, poslanice Pejović.

Mi ćemo nakon izglasavanja ovih odluka imati povratak odbornika Demokratskog fronta i jednog dijela Kluba SNP - Demos, u rad parlamentarnih odbora, što svakako pozdravljam.

Stavljam prvo na glasanje, inače odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika, stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Ustavnog odbora izabere Miodrag Lekić. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Ustavnog odbora izaberu: Andrija Mandić, Nebojša Medojević i Milan Knežević. Izvolite.

Hvala vam. Glasla su 52 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Zakonodavnog odbora izaberu Marina Jočić, Veljko Vasiljević i Milun Zogović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 54 za, jedan protiv i nije bilo uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i

upravu izabere Neđeljko Rudović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 53 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izabere Neđeljko Rudović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izaberu: Slaven Radunović, Veljko Vasiljević i Milun Zogović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za bezbjednost i odbranu izaberu: Andrija Mandić, Nebojša Medojević i Predrag Bulatović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izabere Miodrag Lekić. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 48 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izaberu: Milan Knežević, Jovan Vučurović i Koča Pavlović. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Odbora za evropske integracije izabere Neđeljko Rudović. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se dužnosti predsjednika Odbora za evropske integracije razriješi Adrijan Vuksanović i izabere za člana Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 50 za, nije bilo glasova protiv, tri su uzdržana. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za predsjednika Odbora za evropske integracije izabere Slaven Radunović, a za članove izaberu Branko Radulović i Ljiljana Đurašković. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za ljudska prava i slobode izaberu Ljiljana Đurašković i Budimir Aleksić. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika. Svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za rodnu ravnopravnost izaberu Marina Jočić i Vera Bulatović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 55 za, jedan protiv i nije bilo uzdržanih. Objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje izaberu: Strahinja Bulajić, Veljko Vasiljević i Vera Bulatović. Izvolite.

Hvala

Glasala su 54 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport izaberu Branka Bošnjak i Budimir Aleksić. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 57 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje izabere Nikola Divanović. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 55 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje izabere Janko Vučinić i Vera Bulatović. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 56 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se dužnosti predsjednika Odbora za antikorupciju razriješi Daliborka Pejović, izabere za članicu Odbora. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 50 poslanika, 46 za, nije bilo glasova protiv, četiri uzdržana, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za predsjednika Odbora za antikorupciju izabere Predrag Bulatović, za članove Jovan Vučurović i Koča Pavlović. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 54 poslanika, 54 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Komisije za praćenje i kontrolu postupaka privatizacije izaberu Janko Vučinić i Milutin Đukanović. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 55 poslanika, svi za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za članove Administrativnog odbora izaberu Milutin Đukanović, Milun Zogović i Branka Bošnjak. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 53 poslanika. 51 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Poštovane kolege,

Sad mogu da konstatujem da je završena Treća sjednica Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini.

Hvala vam.